

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 1. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. január

Gyomaendrőd lendületes fejlődés előtt áll

Most, az Új év küszöbén, amikor megfogalmazzuk az előttünk álló feladatokat, első kötelességünk visszatekinteni az elmúlt esztendőre. S ahogy ezt tettem, egyre inkább megerősödött bennem a gondolat, hogy egy családi otthon kellemes hangulata nagymértékben függ az otthont adó település hangulatán. Egy lendületesen fejlődő térségben könnyebb az élet. Amikor az elmúlt esztendő eredményeit egymás mellé tesszük, kirajzolódik előttünk egy folyamat: szinte minden területen előrelépés történt. **Gyomaendrőd lendületes fejlődés előtt áll.**

Ha megpróbáljuk egy ideérkező vendég szemével nézni Gyomaendrődöt, akkor az elmúlt évben felújított városháza, a Szabadságtér díszburkolata, rendezett parkok és közterületek, a Körös-parti sétány, a felújított buszpályaudvar, megszépült középületek és magánházak egy szép, rendezett város képét mutatják. A fejlesztések, melyek a városban történtek nem férnek e cikk keretei közé, ezért csupán a 2001 év néhány fontosabb eseményét, idézem fel, melyek, - úgy hiszem, - az egész település életében fontosak voltak:

Megépült az új tiszauzi híd

Új munkahelyeket létrehozni, az ország vérkeringésébe bekapcsolódni nem lehet utak nélkül. Ezért a legfontosabb feladat, mely Békés megyét érintette a tiszauzi híd megépítése volt. A híd már önmagában is közelebb hozta Békés megyét a nemzetközi gazdasági központokhoz. Ez javítja a térség vállalkozóinak esélyeit, és kedvez az új vállalkozások megtelepedésének, például az Ipari Parkban.

Gyomaendrődi vállalkozása

Új munkahelyek létesítésében kezdetektől számítunk a helyi vállalkozásokra. A vállalkozókkal való találkozások alkalmával tapasztaltuk, hogy a vállalkozások nem elég tökéresek, hogy terveiket megvalósíthassák. Pedig ezek a tervek, ha megvalósulnak, új munkahelyeket jelentenek. Ezért pályázatokkal segítjük a vállalkozásokat. A gyomaendrődi vállalkozások sikeresen pályáztak 2001-ben. Ennek alapját az 1998-óta elsajátított friss, új pályázási képesség jelenti. Több alkalommal fórum keretében tájékoztattuk a térség vállalkozóit a pályázati lehetőségekről, és a pályázatírás rejtelmeiről. Ennek az eredménye a több mint félszáz vállalkozás sikeres pályázata és 150 új munkahely a térségben. Ebbe a folyamatba illeszkedik a város fejlődésének egyik fontos, ha nem a legfonto-

sabb, állomása az 1999-ben elnyert Ipari Park cím. A 2001-ben indult 277 millió forintos beruházásban azok az utak, csatornák, áram és vízvezeték épülnek meg az Ipari Parkban, amelyek alkalmassá teszik a területet vállalkozások fogadására.

Gyomaendrődön 24 bérlakás épül

Gyomaendrőd az Endrődi utcában épít 16 lakást, mely az idősek garzonlakása lesz, és nyújt megoldást az idősebbeknek. A fiatalok számára viszont 8 „fecskefészek”, a fiatalok garzonja, épül a magtárlapason, mely javítja a pályakezdő házaspárok esélyeit. A fiatalok otthonra találhatnak Gyomaendrődön. Ezért támogatta a kormány a város törekvését abban, hogy otthont teremtsen a fiataloknak. **A 151 milliós építési költségből több mint 120 millió forintot, az építkezés 80%-át a Széchenyi Terv adja.**

Csatornaépítés

Szerencsére már elfelejtettük a legutóbbi belvizet. Akkor a városban élő családok biztonságát akarták, meg akarták szabadulni a belvitztól! A kormány pedig Békés megye segítségére sietett: 1999-ben és 2000-ben összesen 4,5 milliárd forintot költött a megyében arra, hogy zökkenőmentes legyen a védeke-

zés, és a családok helyreállíthassák otthonukat. Sikertült megvédeni a családokat a belvitztől. Azonban teljes biztonságot a belvitz ellen egy jól kiépített csatornahálózat nyújthat. Ezért olyan nagy jelentőségű a csatornaépítés, amely szinte az egész várost ellátja majd.

2001 augusztusában a város csaknem egész területét lefedő szennyvízelvezető csatornázás kezdődött. **A közel 1,6 milliárd forintból 1.158.138.000 forintot pályázaton nyert Gyomaendrőd.**

Tiszta környezet

Gyomaendrőd és a környező települések, európai normáknak megfelelő hulladékgyűjtőt és kezelőt létesít. A kormányzati és PHARE támogatással megvalósuló közel 700 millió forintos beruházás megfelel a legszigorúbb előírásoknak. Környezetünk védelme nagyon fontos, gondoljunk csak a turizmusra mely tiszta környezet nélkül elképzelhetetlen. Ennek is élén jár Gyomaendrőd és a térség.

A Liget fürdő fedett uszodával gazdagodik.

A fürdőben nyaranta egyre több hazai és külföldi vendéggel találkozhatunk. Egyre többen évről-évre visszajárnak pihenni. Ezért Gyomaendrőd elhatározta, hogy fejleszti, szépíti fürdőjét, amihez **393 millió forintot nyert októberben a Széchenyi Terv egészségügyi programján.** A városban nincs fedett medence, ezért új fedett uszoda és gyógyfürdő épül, összesen 787 millió forintból.

A turizmussal foglalkozó világszervezetek előrejelzései szerint a turizmus dinamikus fejlődés előtt áll, és forgalma az elkövetkezendő tíz évben várhatóan megkétszereződik. Ebből a fejlődésből a városnak részesednie kell. Egészség és jó környezet – ezt kínálja a külföldi vendégnek és saját polgárainak Gyomaendrőd.

Kedves olvasóim! Gyomaendrődi polgárok!

Ezek voltak a legfontosabb eseményei a múlt évnek. Összegzőképpen az elmúlt évet Gyomaendrőd életében nyugodtan hívhatjuk alapköorszaknak, ahogyan az egyik megyei újság meg is írta. Új évezred kezdődött, ahol a jövő a nyugodt építkezésé. Kívánom, hogy Gyomaendrődön jó hosszúra nyúljon az alapköorszak, a fejlődés előnyeiből minél többen részesüljenek.

Sikeres új évezredet, Gyomaendrőd!

Domokos László
országgyűlési képviselő

Önök jogai van tudni...

hogy miről döntött a Képviselőtestület az év utolsó önkormányzati ülésén december 20.-án.

Az ülés kezdetekor kedves meglepetéssel szolgáltak a Selyem utcai óvoda dolgozói és tanulói. Bensőséges Karácsonyi ünnepet varázsoltak a testület tagjainak lelkébe, azzal, hogy nagy átérzéssel idézték fel Jézus Krisztus születését, énekeltek, verseltek, sőt a Három Királyok hódolatát is megidézték a nagycsoportos óvodások. Színvonalas, kedves ünnepséget köszönhetünk meg azoknak, akiket illet, a Selyem úti óvoda dolgozóinak, gyermekinek és vezetőjüknök.

Ez a hangulat rányomta a bélyegét a testület munkájára. Köszönjük a kedveségüket.

A polgármesteri beszámolóból feltétlen kiemelést érdemel a nagyenyedi testvérvárosból történt látogatás, amely éppen azon a napon kezdődött, amikor a városunkba látogatott a pénzügyminiszter. Ezért nem tudott részt venni a miniszteri fórumon a város polgármestere.

Felolvasásra került az a levél, amit városunk országgyűlési képviselője Domokos László írt a polgármesteren keresztül az egész testületnek, illetve a városnak. A levél abból az alkalmából íródott, hogy a december 7-i városi beruházások alapköveinek letétele méltóképpen bizonyítja, hogy a város fejlődése jó úton halad, 4 milliárd forintos beruházás vehette kezdetét.

A folyékony hulladék szállítás szolgálati díjtétele elnapolásra került, januárban újra tárgyalja a testület.

Közterületek rendje újra szabályozásra került. Tudni illik, közterületnek számít bel- és külterületi földrészlet, járda, közút, tér, közpark, liget, közhasznú zöldterület. Ezeknek a rendeltetéstől eltérő használatához engedély szükséges, amelyért pénz kell fizetni. Aki megszegi vagy kijátssza a rendelkezést, az szabálysértést követ el, és a helyszínen is bírságható, aminek kiszabására a közterület-felügyelő jogosult.

Ismételten megnyitásra került két egyházi tulajdonú temető. A római katolikus egyház kérésére a tulajdonában lévő Szarvasvégi és Központi temető került 2001-ben újra megnyitásra.

A **vitatott földekkel** kapcsolatban felülvizsgálati kérelem került benyújtásra a Legfelsőbb Bírósághoz.

Egyházi kárpótlás (Református egyház) címen a kormányzattól kapott támogatást (10 millió Ft) a Kis Bálint Ált. Iskola és Óvoda bővítésére és felújítására fogják felhasználni.

Óvodák beszámolóiból feltétlenül megemlítendő, hogy nagy gondot fordítanak a gyermekek egészséges testi és lelki fejlődésére, a pedagógiai programok korsoportokra szólnak.

Minden beszámolóban említésre került, hogy a logopédiai óraszám kevés. Sokkal többre van szükség minden óvodában. Az óvodák sikeresen pályáznak,

amelyből a tárgyi feltételeiket tudják fejleszteni.

Pályázat kerül kiírásra a Rózsahegyi Ált. Iskola és Diákotthon igazgatói állására, mert a jelenlegi igazgató megbízatása 2002. augusztus 31-én lejár. A pályázati kiírás az Oktatási Közlönyben fog megjelenni, a pályázatot Gyomaendrőd Város Polgármesterének kell megküldeni.

Közoktatási szakmai pályázat kerül benyújtásra. A nyert támogatás lehetővé teszi, hogy a vállalkozásban (közoktatási megállapodás) működtetett óvodák, és a nem önkormányzati fenntartású iskola (Szent Gellért Katolikus Általános Iskola) és a Kner Imre Gimnázium kétszintű érettségi vizsgára való felkészítés szakmai ellenőrzését a szakértői névjegyzékben szereplő szakértők végezhetik el.

Kner emléktér (régi piactér Gyomán) kialakításának tanulmányterve elkészült. Sziráczki Mihály táj és kertépítő mérnök által készített park kialakítás 4 változatban készült el.

Az előzetes költségbeccsés 40-50 millió forint körüli, amelynek legalább 70%-át pályázati úton kell megszerezni. A sajtóterő biztosítása és a beruházás több évre tervezett munka.

Corini Margit festőművész síremlékének felújításához 250 ezer forinttal járul hozzá a város. A felújított síremlék a művész halálának 20.-dik évfordulójára készül el.

Kecsegés zugi holtág belvízáttemelő cső felújítási és átalakítási munkálatainak tervezési munkálatai megkezdődtek. A részletes költségvetés ismeretében dönt a testület a további támogatásról.

Az endrődi vásártér területéből 1500 m² nagyságú telek értékesítésre kerülhet a Nút-Federland Kft részére, bizonyos feltételek teljesítése esetén.

Autóbusz próbajárat a Gyomai Központi Orvosi Rendelőhöz, naponta 2 alkalommal:

Déryné Köz. Háztól: 8.10, és 13.20 órákor. Vissza a Hősök útja/Rákóczi út saroctól: 13.35 és 16.05 órákor.

Szünetel a szakrendelés a Gyomai Központi Orvosi Rendelőben december 17- december 31. között. A helyettesítést a békéscsabai Réthy Pál Kórház Rendelőintézet vállalta.

Napirenden kívül került bejelentésre részéről, hogy 3 civilszervezet, az **Endrődiek Baráti Köre, a Városunk Nagyjaiért Közhasznú Alapítvány és a Honismereti Egyesület** együtt szervezi az **Endrődi II. Világháborús emlékmű felújítását.** A munkálatok költségvetése jelenleg készül, a munka műszaki, művészeti és pénzügyi felelőse megválasztásra került.

A lakossági támogatásból ebben az évben eddig 52.000 forint érkezett a Hősök emlékművének felújítására. Köszönjük. Adomány küldhető: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet **53200015-11042095 számlára.**

A felújított emlékművet 2002-ben a Hősök napján tervezzük felavatni.

Császárné Gyuricza Éva

Karácsonyváras a Szent Gellért Katolikus Általános Iskolában

December 21-én délután volt az Iskola hagyományos karácsonyváro programja.

A negyedik adventi gyertya meggyújtása után következett a diákok igen színes és gazdag műsora. Karácsonyi verseket, dalokat, énekeket hallottunk, bábjátást láthattunk. Zeneiskolásaink is bemutatották tudományukat. Igen kedves része volt az ünnepnek a néptáncosok produkciója. A karácsonyi műsor fénypontja volt a jól ismert Boldog Herceg előadása. Az ünnep végén sor került az aulában elhelyezett nagy karácsonyfán a gyertyagyújtásra. Mindenek után a gyerekek a karácsonyi Kis Jézus ajándékával tértek haza.

Felső kép: betlehemes játék

alsó kép: a Boldog Hereceg és a kis fecske

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Megyei hírek

Névadó és szoboravatás Csabacsüdön

2001. November 28-án, alapításának 70. évfordulóján Trefort Ágoston nevét vette fel az iskola. A település 77. évfordulója alkalmából pedig felavatták a község háza előtt Csabacsüd első köztéri szobrát, **Egri József csabacsüdi származású szobrász** első köztéri alkotását, ami a címerábrát, a tűzök kakast ábrázolja. Az ünnepségen részt vett **Rockenbauer Zoltán kulturális miniszter** és **Domokos László országgyűlési képviselő**.

A kultúra eleven sodrású folyam

A FIDESZ Magyar Polgári Párt által kiadott „A jövő elkezdődött” című vitáit egyik fejezetének címe ez, melynek értékelése, folytult év november 28-án, Szarvason az Agrár Rt. nagy tanácskozásában összegyűlt érdeklődők előtt. A vita indítója **Domokos László** országgyűlési képviselő, a megyei önkormányzat elnöke volt. A vitairatot **Pécsvárad Antal** középiskolai tanár értékelte. Megjelent és előadást tartott **Rockenbauer Zoltán**, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának minisztere. Beszélt a minisztérium munkájáról, a már megvalósított és előttük álló feladatokról. Az előadás után az írásban beadott kérdésre válaszolt a miniszter.

Dr. Fónagy János Közlekedési és Vízügyi Miniszter 2001. november 30-án Békéscsabán a Megyei Önkormányzat tanácstermében tartott előadást.

A magyar gazdaság lendületének fenntartása és a javuló egyensúlyi helyzet megőrzése azt kívánja, – mondta a miniszter –, hogy a kormányzat a gazdaságfejlesztés területén válaszoljon a világgazdaság lassulására, mely a nyár végén már valamennyi OECD gazdaságra kiterjedt. A Széchenyi Tervben már elindított és máris sikeresnek bizonyult gazdaságfejlesztési programok erősítését, bővítését, illetve a 2003. év utáni időszakra tervezett beruházások előrehozatalát jelenti a Széchenyi Plusz, mely 7 gazdaságélénkítő programot tartalmaz, ezek:

1. Gyorsforgalmi úthálózat (autópályák, autótutak) 2015-ig terjedő fejlesztési program
2. A lakosság-célú állami támogatások módosítása.
3. Gazdaság élénkítése az állami pénzügyi intézmények garanciális kereteink jobb kihasználása révén.
4. Az EU csatlakozási alapok kapcsolódása a Széchenyi Plusz tervhez.
5. A Millenniumi Városközpont Kulturális Tömb megvalósítása.
6. Gazdaságélénkítő segítő adótörvények.
7. Az államadóság 2002. évi deviza-összetételének módosítása.

Baross Gábor óta nem volt ilyen nagyszabású közúthálózat fejlesztési program. 204 milliárd Ft értékben összesen 132 km hosszú gyorsforgalmi út, 98 milliárd Ft értékben 19 új települést elkerülő út, 19 egyéb fontos közúti kapacitásbővítő beruházás valósul meg.

Mindezek a gazdaság erőteljesebb kibontakozását szolgálják a térségi és nemzetközi kapcsolatok területén, és új elérhetőséget teremtenek a kelet és nyugati régiók között.

Békés megye országos közúthálózatának fejlesztése érdekében a megye területén 3 új projekt 2002. évi indítása szerepel: a 44. sz. főút Békéscsaba elkerülése I. ütem (3 km) 2003. évi befejezéssel, 44. sz. főút Békéscsaba-Veszely közötti útszakasz négy sávra bővítése (3,4 km) 2003. évi befejezéssel, és a Veszely-Gyula közötti szakasz 4 sávra bővítése 2004. évi befejezéssel. A 2003. utáni években további fejlesztések várhatók 44. és 47. sz. főutak tekintetében. **A Széchenyi Plusz országos közúthálózat fejlesztési programja meghatározó jelentőségű infrastruktúrafejlesztő tényező az életminőség, a gazdaság-, és térségfejlesztés szempontjából, ezen belül Békés megye gazdasági életének egészére is kiható kiemelkedően pozitív hatással van.**

Szociális bérlakások avató ünnepe Szarvason

December 7-én Bababák Mihály polgármester és országgyűlési képviselő meghívását elfogadván, Glattfelder Béla a Gazdasági Minisztérium államtitkára, s Domokos László országgyűlési képviselő jelenlétében került sor a Vágóhid utcában felépült szociális bérlakások bokrétaünnepére. A vendégek Vágóhid utcáról a Szentesi úton épülő bérlakásokat is megtekintették.

Hírek házunk tájáról

Alapkövetétel - December 7-én városunkban 24 költséggelven felépülő bérlakás alapkövetételére került sor Glattfelder Béla államtitkár és Domokos László országgyűlési képviselő, a polgármester és az önkormányzati képviselők, s más meghívottak jelenlétében. A 24 bérlakásból 8 fiatal házsnak szánnak, mely az Újkert soron épül majd fel, 16 pedig az idősek részére épül az Endrődi utcában, a Gondozási Központ szomszédságában. A teljes beruházás 151 millió forintba kerül, melyből 120,8 milliót kapott a Város a Gazdasági Minisztériumtól.

Az államtitkár úr beszédében elmondta, hogy míg az elmúlt 16 évben nem épült egyetlen bérlakás sem, állami támogatással, addig a Széchenyi Terv keretében eddig 24,5 milliárd forintot biztosítottak erre a célra, ami 5,500 bérlakás megépítését segíti elő. Az éves zársmadás jóváhagyása után ezt az összeget további ötmilliárd forinttal toldották meg.

Ugyancsak ezen a napon került sor városunkban az ipari park alapkövetételére is, Glattfelder Béla államtitkár és Domokos László országgyűlési képviselő jelenlétében. A közel 40 hektáros ipari park infrastruktúráját első ütemben 18 hektáron építik ki, amelynek összes költsége 277,5 millió forint. Ehhez nyert az Önkormányzat a Gazdasági Minisztériumtól 50,6 millió forintot, a Földművelési és Városfejlesztési Minisztériumtól 76 millió forintot, a megyei területfejlesztési tanácstól pedig 30 milliót. A befejezési határidőt 2002. szeptember 15-ében jelölték meg.

Mindkét eseményen az alapköveteltet Iványi László plébános, és Sipos Tas Tőhötöm református lelkész szentelte, illetve áldotta meg. Az események után álló fogadónak vettek részt a meghívottak.

DROG-AIDS VETÉLKEDŐ - A Magyar Vöröskereszt Gyomaendrődi Szervezete és a Városi Családsegítő Szolgálat múlt év december 3-án vetélkedőt szervezett 7-8 osztályos diákok számára. 20, egyenként 3 fős csapat jelezte részvételi szándékát, ezért a vetélkedő helyszínéül a Déryné Közösségi Házat jelöltük ki. Végül 17 csapat érkezett meg.

A Vöröskereszt támogatásával minden résztvevő csokoládét és üdítőt kapott. Ez úton is köszönetet mondunk a Máltai Szeretetszolgálatnak, a Sole Hungária Rt.-nek és a Dossie Kft.-nek, akik a díjazásban segítettek.

Első helyezést ért el a „Vámpírok” csapata (tagjai: Mészáros Renáta, Martinák Erika, Takács Ágnes), második, lett az „Antidrog” csapat (tagjai: Rideg Dóra, Fekécs Edina, Levente Bernadett), harmadik lett a „Viharsarok” csapat (tagjai: Gera Nikolett, Juhász Kitti, Oravecz Mária). Terveink szerint 2002 évben is megrendezzük a vetélkedőt, reméljük, hasonló érdeklődésre számíthatunk.

Czikely Erika intézményvezető

TÉLAPÓ-ÜNEPPSÉG A VÁROSI CSALÁDSEGÍTŐ KÖZPONTBAN - 2001. december 6-án a Városi Családsegítő Központ Endrődön a Polgármesteri Hivatal Kirendeltségének nagytermében. A rendezvényen a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Diákotthon kollégista tanulói vettek részt. A műsor 15 órakor kezdődött zenés-dalos bábjátékkal. Később a gyerekek nagy öröme megerkezett a télapó és szétosztotta a Magyar Vöröskereszt által felajánlott csomagokat.

Köszönetet mondunk: Cserenyecz Évának, Giricz Klárának, Ágostonné Farkas Máriaának és Kiss Imrénének a felejthetetlen és színvonalas műsorért, valamint a Magyar Vöröskeresztnak és R. Nagy Tibornak.

Czikely Erika intézményvezető

Békésszentandrason ünnepeltek - Múlt év december 1-én, a szentandrasi művelődési házban Sinka István polgármester adta át ünnepélyes keretek között **Dr. Bagi Pál** alkotmányjogásznak, a nagyközség szülöttének a megtisztelő díszpolgári címet, méltó keretét adva ezzel a Szent András-napi ünnepnek, amelyen a nagy számú ünnepelő közönség mellett jelen voltak: **Domokos László, országgyűlési képviselő, Pál Károly, a szerb parlament képviselője, Horváth László, Kishegyes polgármestere és Dr. Szabó Károly államtitkár.** Nagy sikere volt az ünnep alkalmából megnyitott, az elmúlt esztendő történéseit megörökítő fotókiállításnak is. Talán kevesen tudják olvasóink, hogy a millenniumi év alkalmából rendezték meg a községben először a Kárpát medence Szentandrásainak találkozóját, s állítottak az összefogás jelképül Andráskereszt emlékművet a Holt-Körös partján.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkesillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,
új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Dr. Borsi Vincéné Finta Jolán

1909-2001

Sokak kedves Jolcika nénije, Erdélyben Hosdán született. Apja: Gemenci Finta Albert, székely nemes, (1879-1940), édesanyja: Láger Róza volt. Házasságukból még Erdélyben született Jolán Hosdátton 1909. április 24-én, Szent György napján, és később öccse Zoltán is. Lányuk az alsó osztályokat is ott végezte.

Endrőddel az első világháborút követő gonoszság szülte Trianon „békekötése” hozta össze. A család menekülni kényszerült Erdélyből, s az apa hamarosan Endrőd község főjegyzője lett, mely tartott 14 évig.

Az édesanya 34 évesen 1921-ben Erzsike lányuk születésekor életével fizetett a kislányért, aki rövid időre anyja után még babaként távozott az élők sorából. Mindketten a Szarvasvégi temetőben, közel a Finta kriptához alusszák örök álmukat.

Az apa Julis Eszterrel kötött második házasságát követően 1940-ben fejezte be életét. Második felesége, ki 10 évvel volt öregebb nála, nagyon megkeserítette a család életét, ám jóval túlélte férjét s 86 éves korában hunyt el.

Jolán tanítónőnek készült. Az év nagy részében távol volt a családtól. Hihetetlen szorgalommal vetette magát a tanulásba. Képessége révén a zene s ének terén is remek eredményt ért el. A későbbi években zeneoktatóként (zongora) is elismeréssel beszéltek tevékenységéről. A tanítói képzést Cinkotán fejezte be kitüntetéses oklevéllel. Sikeresen illeszkedett be a fiatal értelmiségiek csoportjába. A lendületesen fejlődő falusi színjátszásnak nem csupán szervezője, közkedvelt szereplője is volt. 1926-ban a díszpolgár választás felejtethetetlen eseményeinek, - amikor községünkben Rózsahegy Kálmánt ünnepelelték - aktív résztvevője volt Kalmár Katica, a későbbi Paróczai né, Szabó Elekné Kovács Etelka, s az én feledhetetlen tanító nénim Dinya Ilona társaságában.

1934-ben kötött házasságot Dr. Borsi (Hanyecz) Vincével, aki élete során, szorgalmas munkája révén az anyakönyvvezetőségtől a főjegyzőségig jutott. Hosszú boldog házasságukból két gyermek született: Péter 1937-ben, Vince 1938-ban. A kedves, szeretetteljes tanító néni a gyerekek nevelésében, tanításában fogalomává vált. Rajongtak érte tanítványai, és a szülők szeretete, tisztelete övezte.

1944/45-ös tanévben munkatársa lehettem az endrődi polgári iskolában, ahol rendkívül eredményes oktató-nevelő munkát végzett.

A kommunista hatalomátvétel után Dr. Borsit, s vele együtt sok értelmiségit lakóhelyük elhagyására kényszerítettek. Orosháza lett új otthonuk. Új lakóhelyük népének példás munkával köszönték és hálálták meg szeretetük melegét egészen nyugdíjazásukig.

Életük nagy törése, feledhetetlen bánata lett Péter fiúk fiatalon bekövetkezett halála. Vince fiúk viszont, aki kiemelkedő munkát végzett a pedagógiai pályán, napjainkban is, már nyugdíjasként fáradhatatlanul tevékenykedik az orosházi iskolában.

Jolán, 92 évesen tért örök nyugalomra férje mellé, aki 96 esztendő földi pályája után piheni fáradalmait a Hanyecz család sírboltjában, a Szarvasvégi Temetőben. Az idősebb generáció hölgy tagjai, akik keze alatt tanulták meg a tudományokat, bizonyára hálával és gondolnak szeretett Jolcika tanító nénire.

„Itthon vagytok. Itt volt felhőtlen boldog világotok. Szívünkben élni fogtok, mert igaz értékei voltatok társadalmunknak. Legyen áldott a pihenésetek!”

Márton Gábor

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek, háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyserelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

A pásztorokról

I. fejezet

A pásztorok szerepe és megítélése a paraszti társadalomban meglehetősen összetett. A gazdatársadalomnak szüksége volt a nagytudású, tapasztalt, lelkiismeretes pásztorokra, hiszen az értéket képviselő jószágállományát bizta rájuk. A pásztoron múltott, hogyan legel, hogyan gyarapszik a jószág súlya, lesz-e bő szaporulat, van-e elegendő víz előtte a vályúban, meggyógyítja-e kisebb bajait, nem keletkezik-e kár benne, vagy miatta. Ezért a pásztoroságot vállalonak elsősorban a számadónak nagy tapasztalatú, megbízható és némi vagyonnal rendelkező személynek kellett lennie. Békés megye tisztikarának javaslata szerint számadó pásztoroknak csak olyat szabadna megfogadni, aki házzal vagy „olyas vagyonnal bíró állandó lakos volna, aki, ha kárt vall, ezt a magáéból és nem lopott marhából fizethetné”. A rendelet javaslat szövegéből aztán kiderül, hogy a pásztorok nagyobb része aligha volt ilyen módban. Az azonban bizonyos, hogy a pásztorok az akkori paraszttársadalomnak legszegényebb és állandóan mozgásban lévő rétege volt.

A pásztoroknak – számadóknak és bojtároknak egyaránt – létalapjuk a pásztorbér és az azt kiegészítő jószágértartás volt. Legtöbb részük gyermekeségétől fogva pásztorokodott. Igen sokszor az apa mellett a fia, vagy rokona a bojtár, „talyigás”. Századokon át pásztor-nemzetségek nevelődtek fel. Azok a számadók, akik pedig minden esztendőben becsülettel számoltak, tekintélyes emberek voltak az adott közösségben, de távolabbi vidéken is.

A nagy jószág mellé – ló, szarvasmarha – az előljáróság, juh és sertés mellé maguk a gazdák, illetve a több gazdából szerveződött „társaságok” fogadták meg a pásztorokat. Szép számmal voltak olyan gazdák is, – akik nagy számú jószágot tartottak, főleg juhokat, – hogy maguk fogadtak pásztorot.

Mind az előljáróság, mind maguk a gazdák nagyon vigyáztak arra, hogy a bér tisztességes megélhetést, és némi gyarapodást is lehetővé tegyen a pásztoroknak. Ezért mindig a jószágszámot figyelembe véve határozták meg a bért. A bér nagyságát az őrzött állatok értéke, az őrzési idő hosszúsága, az állattenyésztés célja egyaránt befolyásolta. A pásztorbérékben

mindig kifejeződött a gazdaközösség elismerése, amellyel a felelősségteljes munkáját végző pásztorot értékelte.

A 18. században nagyhatárú falvakban, mezővárosokban – így Endrődön és Gyomán is – a gazdálkodás rendje sajátos, jóformán általánosnak mondható határbeosztást alakított ki. Az állattartás akkori formájának megfelelően a falvak és városok közvetlen közelében a „hazajáró jószág” legeltetésére a „belső legelő”, a „csordajárás, csürhejárás”, a szántóföldek övezetén kívül pedig „külső legelő” terült el, amelyen a külterjesen tartott jószág legeltetett Szent György napjától Szent Mihály napjáig, de egyes nyájszociok egész évben kint maradtak.

A 18. század második harmadában a közbiztonság országosan megrendült. Útonállás, házfeltörés, jószágelhajtás, de különösen a lólopás napirenden volt. A helyi és országos hatóságok az Alföld szerte kialakult gazdálkodási formát és az ahhoz igazodó határbeosztást, szállásrendszert (tanyákat) okolták a bajok elhatalmasodásáért. A hatóságoknak szilárd véleménye volt, hogy az állattolvajlások mögött a pásztoroknak és a szállásokon lakóknak nagy részük van. Részben úgy, hogy maguk is tolvajok, mert a pásztoranyag és szállások adnak menedéket a „bojongó és idestova tsavargó betyároknak”. Volt is ebben némi igazság, de a pásztor-társadalom jelentős becsületese része sokat szenvedett a későbbiekben igaztalan és kegyetlen megtorlásoktól. A megrendült közbiztonság helyreállítására a hatóságok szigorú határozatokat hoztak. Ez a „regulázás” kiterjedt a pásztorok életének, szállásainak ellenőrzésére. A vásárokon kívüli jószágeladás meggátolására, – bevezették a „pakszust”, – állatkísérő levelet –, a mézárások által történő marhavágások hatósági ellenőrzésére.

Végül is elrendelték 1796-ban általánosan is, hogy a pásztorokat helységenként össze kell írni. Egy ilyen igen alaposan, mindenre kiterjedő rovatokat tartalmazó pásztor összeírásból szemelgethetünk a következőkben. Ez esetben gyomai illetőségű pásztorokról van szó, azoknak is az „elejirű”, a csikósokról. Olyan alapos személyleírást adtak róluk, hogy akár némi ant-

ropológiai vizsgálatra is alkalmasak lehetnének.

„Gyoma Város Ménessében;

1./ Hajdú Ferentz, 49 eszt., őszös hajú, bajuszú, kék szemű, alacsony termetű, feleséges. Tisza sasi születés.

2./ Cs. Erdei János, 45 Eszt. Világos gesztenyeszín hajú, elől kopaszos fejű, kék szemű, középtermetű, feleséges. Ménes mellett számadó. Gyomai születés.

3./ Vintze István 21 Eszt. Gesztenyeszín hajú, barnaszínű ábrázatú, közép magass. Cs. Erdei János bojtárja, Furtai születés.

4./ Fenyvesi István 17 Eszt. Gesztenyeszín hajú, sima tiszta vékony ábrázatú, sugár termetű, Ménes bojtár Cs. Erdei János mellett. Gyomai születés.

5./ Józsa András 35 Eszt. Barna tsimbókos hajú, barna bajuszú, himlőhelyes, alacsony, Feleséges, Ménes mellett Számadó. Gyomai születés.

6./ Bíró Ferentz 15 Eszt. Szőke, vékony ábrázatú, hegyes orrú, Czinábor (azaz vékony testalkatú), Ménes bojtár Józsa András keze alatt. Gyomai születés.

Gyoma Város Gulyássai:

1./ Négyesi György 39 Eszt. Gesztenyeszín hajú, bajuszú, tiszta képű, kék szemű, közép magas, Számadó, Gyomai születés.

2./ Bátsi György 56. Eszt. Őszös barna hajú, bajuszú, szemöldökű, barna szem, piros ábrázatú, közép termetű, feleséges, Ökörscordás, Gyomai születésű.

3./ Ifjabb Bátsi György 19 Eszt. Szőke, göndör hajú, magas sugár termetű, nőtlen Gyomai születés. Ökörscordás mellett bojtár.

4./ Bátsi István 28 Eszt. Barna hajú, bajuszú, tiszta, piros tele képű, közép köpcös termetű, Feleséges, Gyomai szül. Ökörscordás Bojtár.

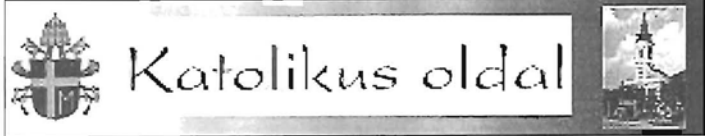
5./ Diószegi György 14 Eszt. Szőke egyenes hajú, vékony, tiszta képű, az orra görbés, Gyomai sz. Ökörscordás bojtár.”
Cs. Szabó István

Fotók:
Kunkovács
László

Katolikus oldal

JANUÁRI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

január 13-án és 27-én, vasárnap fél 12-kor.

Hunva

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 15 órakor.

A SZENTSÉGEK

A. A SZENTSÉGEK hatékony jelek, amelyeket Krisztus alapított és adott az Egyháznak.

B. A szentségekben Krisztussal találkozunk, és ő MEGSZENTELŐ KEGYELMET ad nekünk.

C. A szentségek ex opere operato hatnak. Ez azt jelenti, hogy a szentségek feltétlenül megadják a kegyelmet, mert rajtuk keresztül Krisztus cselekszik.

I. Mégis, ha méltatlanul vesszük a szentséget, akkor a szentségben megadott kegyelmet nem kapjuk meg, vagy pedig hatástalan marad.

i. Az ember akkor méltatlan a bérmálás, az Oltárszentség, a papszentelés és a házasság szentségére, ha tudja, hogy van megbocsátatlan halálos bűne.

ii. A bűnbocsánat szentségét akkor vesszük méltatlanul, ha egy súlyos bűnt tudatosan elhallgatunk.

iii. Aki az Oltárszentséget vagy a bűnbocsánat szentségét méltatlanul veszi, az nem kapja meg a szentség kegyelmét.

iv. Ha a bérmálás, a papszentelés és a házasság szentségét veszi valaki méltatlanul, akkor a szentség hatástalan marad. Amint elnyeri a bűne bocsánatát, ezeknek a szentségeknek a kegyelme hatékonyává válik.

2. Ennek ellenére a szentségek nem függenek sem a szentség kiszolgáltatójának lelkiületétől, élethezességétől, sem pedig a befogadók bármiféle cselekedetétől, - kivéve hogy ez utóbbiaknak méltóknak kell lenniük.

D. A megszentelő kegyelem Isten ingyenes ajándéka, amely lehetővé teszi, hogy Isten gyermekei legyünk, részesedjünk az isteni természetben és az örök életet örököljük.

1. A súlyos bűnt azért nevezzük halálos bűnnek, mert megöli Isten életét a lélekben: a megszentelő kegyelem elvesztéséhez vezet.

E. A hét szentség neve: Kereszttség, Bérmálás, Oltárszentség, Bűnbocsánat (vagy bűnbánat) szentsége, Betegek kenete, Egyházi rend, Házasság

A szentségek Krisztustól alapított és az Egyházra bízott hatékony jelei a kegyelemnek, amely által isteni életben részesülünk. A látható ritusok, amelyekkel a szentségeket kiszolgáltatók, jelzik és meg is valószínűsítik az illető szentség sajátos kegyelmét. Meghózzák gyümölcseit azokban, akik azokat a megkívánt feltételek mellett felveszik. (KEK, 1131.)

A kegyelem révén részt veszünk Isten életében és bevezettetünk a Szentháromság belső életébe: a kereszttségben a keresztény elnyeri

A katolikus hit elemei (3)

Krisztus, a Test Feje kegyelmét. „Fogadott fiúként” ettől kezdve „Atyának” szólíthatja Istent, éppúgy, ahogy az egyszülött Fiú. Adományként kapja a Szentlélek életét, aki őt szeretettel árasztja el és aki az Egyházat alakítja. (KEK, 1997.)

A halálos bűn az emberi szabadság radikális lehetősége, mint maga a szeretet is. Maga után vonja a szeretet elvesztését és a megszentelő kegyelemtől való megfosztottságot, vagyis a kegyelmi állapot semmivé válik. (KEK, 1861.)

KERESZTÉSÉG

1. A kereszttség szükséges, mielőtt bármelyik más szentséget fölvenné valaki. A keresztény beavatás legelső szentsége ez, amelyet majd a bérmálás és az Oltárszentség egészít ki.

2. A keresztstéget akkor alapította Krisztus, amikor Keresztelő Szent János megkeresztelte, és amikor parancsot adott apostolainak, hogy menjenek el és kereszteljenek meg minden népet az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. (Vö. Mt 28,19.)

3. A keresztstéget eltöröl minden bűnt: az eredeti bűnt és minden egyéb bűnt.

4. A keresztstéget Isten gyermekeivé tesz bennünket, Krisztus tagjaivá, az Egyház tagjaivá és a mennyek országának örököséivé. Ez azt jelenti, hogy:

i. A keresztstéget állandó kapcsolatot hoz létre Isten és a megkeresztelt között, és szükséges az üdvösséghez.

ii. A keresztstéget eltörölhetetlen jegyet nyom a lélekre, és csak egyszer vehető fel.

5. Ezek a hatások a megszentelő kegyelem gyümölcsei, amelyet a keresztstéget ad meg.

6. A keresztstéget bárki fölveheti, aki nincs megkeresztelve.

i. Felnőtt ember úgy veheti föl a keresztstéget, ha előbb bevezették a hitigazságok világába és azok gyakorlatába. Ezt a felkészülési időt nevezük katekumenátusnak.

ii. Kisgyermek esetében az szükséges, hogy ésszerűen remélni lehessen, hogy a gyermeket mindkét vagy egyik szülője a katolikus hitben fogja nevelni.

7. A keresztstéget szertartásának a lényege abból áll, hogy a keresztelendőt háromszor alámerítik vízben, vagy pedig vizet öntenek a fejére, és közben azt mondják: „N., én megkeresztellek téged az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében”.

8. A keresztstéget rendes kiszolgáltatója a püspök, pap vagy diakonus, de szükség esetén bárki, férfi vagy nő, akár kereszteletlen is, érvényesen keresztelhet, ha a keresztelendő fejére vizet önt, és közben elmondja az előző pontban leírt szavakat.

JANUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

1. kedd: Újév, Szűz Mária, Isten Anyja
2. szerda: Nagy Szent Vazul, és Nazianzi Szent Gergely püspökök és egyháztanítók
6. vasárnap: Vízkereszt
7. hétfő: Penyaforti Szent Rajmund
13. vasárnap: Urunk megkeresztelkedése
15. kedd: Remete Szent Pál
17. csütörtök: Szent Antal apát
18. péntek: Árpád-házi Szent Margit
20. vasárnap: Évközi 2. vasárnap
21. hétfő: Szent Ágnes szűz, vértanú
22. kedd: Szent Vince diakonus vértanú
24. csütörtök: Szalézi Szent Ferenc püspök, egyháztanító
25. péntek: Szent Pál apostol megtérése
26. szombat: Szent Timóteusz és Szent Titusz püspökök
27. vasárnap: Évközi 3. vasárnap
28. hétfő: Aquinói Szent Tamás áldozópap, egyháztanító
31. csütörtök: Bosco Szent János áldozópap

Az oldalt szerkeszti: Iványi László plébános

9. A keresztelendőnek kell, hogy legalább egy keresztstülője legyen.

i. A keresztstülő nem lehet a keresztelendőnek anyja vagy apja.

ii. A keresztstülő legyen legalább tizenhat éves, legyen katolikus, legyen megbérmálva, és olyan legyen, aki már volt első áldozó.

iii. Lehet két keresztstülő is, egy férfi és egy nő.

iv. Nem-katolikus nem lehet keresztstülő, de tanúként jelen lehet a keresztstégnél.

10. A keresztstéget egyszerre jelképezi a Krisztussal való halált és a vele való életet.

i. A keresztstégetben eltemetkezünk Krisztussal. Lemerülünk a víz alá — ez különösen akkor válik világossá, ha a szertartást alámerítéssel végzik —, és meghalunk Krisztussal a víz alatt, azután vele együtt emelkedünk fel. Meghaltunk és feltámadtunk Krisztussal.

ii. A víz az életet is jelképezi. Minden általunk ismert életnek vízre van szüksége. A keresztstégetben magának Istennek az életét kapjuk meg.

A keresztstéget által minden bűn bocsánatot nyer, az áteredő bűn és a személyes bűnök, valamint a bűn összes büntetése. (KEK, 1263.)

A keresztstéget nem csupán megtisztít minden bűntől, hanem az új keresztstényt „új teremtménnyé” (2Kor 5,17) teszi, Isten fogadott fiává, aki „részesé lett az isteni természetnek” (2Pét 1,4; Gal 4,5-7), Krisztus tagja és vele társörökös (1Kor 6,15; 12,27; Róm 8,17), a Szentlélek temploma (1Kor 6,19). A Szentháromság a megkereszteltnek megadja a megszentelő kegyelmet, a megigazulás kegyelmét. ... Így a keresztstény ember természetfölötti életének szerves egésze a szent keresztstégetben gyökerezik. A keresztstéget bennünket Krisztus testének tagjaivá tesz. ... A keresztstéget beépít az Egyházba. (KEK, 1265-1267.)

A keresztstéget a lélekre eltörölhetetlen lelki jegyet nyom, a karaktert, ami a keresztstény vallás kultuszára fölmentelt a megkereszteltet. A karakter miatt a keresztstéget nem lehet megismételni. (KEK, 1280.)

A szent keresztstéget az egész keresztstény élet alapja, a lélekleben történő élet kapuja... és ajtó, amely utat nyit a többi szentség felé. (KEK, 1213.)

A vízbe történő alámerülés szimbolizálja a katekumen eltemetkezését Krisztus halálába, ahonnan a föltámadás során övele együtt emelkedik ki. (KEK, 1214.)

A keresztstéget valójában azt jelenti, hogy az isteni életre való születésünk a Szentlélek ajándéka. (KEK, 694.)

Egyházi hírek

December 23-án, advent 4. vasárnapján szép Karácsonyi Hangverseny volt az endródi templomban. Közreműködött a Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórusa, vezényelt: Erdeiné Mucsi Márta, valamint Tóth Mihály endródi kántor.

Katolikus temetők újranitása

Egyházközségünk súlyos problémája látszik megoldódni.

A 70-es években a kommunista tanácsi rendszer egy tollvonással lezárta a katolikus temetőinket, nem törődve azazal, hogy hány családnak volt előre megváltott sírhelye. Évek óta kínlódtunk ezzel a problémával. Többször próbálkoztam a megoldásával. A nyáron felkértem Gyulay Endre püspök urat is, hogy segítsen.

December 20-án Gyomaendrőd Város Önkormányzata egyhangú szavazással feloldotta a Szarvasvégi, és a Központi Katolikus temetők lezártságát. Meglévő sírhelyekbe lehet temetkezni. Némi felkészülésünk után, hamarosan lesz lehetőség új sírhelyek vásárlására is.

2001. December 31-én Tóth Mihály kántor úr nyugdíjba vonult. Nyugdíjas-ként tovább fogja szolgálni egyházközségünket. Köszönjük endródi húszéves munkásságát.

Hunyán az úgynevezett éjfélel misét Szenteste, 5 órakor tartottuk, Endródon éjfélkor. Mindkét helyen a mise előtt a gyerekek karácsonyi műsorral tették az estét még szebbé. Köszönet érte a hitoktatóknak, és a közreműködő pedagógusoknak.

felső képen hunyai, alsó képen az endródi gyerekek karácsonyi játéka látható

„Dicsőség a magasságban Istennek, és béke a földön, a jóakarátú embereknek...”

„Isten nagyságát hirdeti a föld, a mennybolt vallja kezei művét, egy nap a másnak ezt harsogja át, erre tanítja éj az éjszakát.” – éneklő a zoltár immár évezredek óta tanúságul minden népek. Berzsényi Dániel, a költő is erről a dicsőségről énekel: „Isten, kit a láng esz fel nem ér, csak titkon érző lelke óhajtván sejt, léted világit, mint az égő Nap, de szemünk bele nem tekinthet...”

A Teremtő olyan érzékenynek teremtette az emberi lelket, hogy képes felismerni, és a kinyilatkoztatás nyomán elmélyíteni magában, mit tesz az: - Dicsőség a magasságban, s ennek visszhangjaként jóakarát ébred szívében. Istent sohasem látta senki, de kinyilatkoztatta magát, irgalmas emberszeretetét, egyszülött fiában, Jézus Krisztusban. Dicsőség Istené, a végtelené, a mindenhatóé, a jóságé, a szereteté, mi emberek feléje tárjuk kezünket és szívünket, s egyre ismételtgetjük: - „Jöjjön el a Te országod.”

Dicsőség a magasságban Istennek, van-e szó, mely ezt kellőképpen érzékeltetni tudná? És mi ez a dicsőség? A tiszta fény, az öröm, a szeretet? S bennünk egy végtelen, örök boldogságra való meghívottság? Amikor a lélek találkozik Alkotójával? Ez a dicsőség az ő kizárólagos tulajdona, neki fenntartott élet, - de bennünket is részesíteni akar benne.

Szédületes távlatok. Igen, ahogy Nagy Szent Basilius írja egyik beszédében: „Az emberek meg kellett volna maradnia ebben a dicsőségben, ami Istentől való. Jobb lett volna, míg múlandó létünk törpe nyomorúságát szenvedjük, az isteni bölcsességgel tündökölt volna, az örök életet, s javakat élvezte volna. Miután azonban feladta az isteni dicsőség utáni vágyat, és „nagyobbra” számított, és most azt akarta megszerezni, amit nem kaphat meg, hát még azt is elvesztette, ami az övé.”

Miért került messze az emberiség az Isten dicsőségének otthon-melegétől? A béke örömeitől? – Mert „feladta” az Istendicsőség utáni vágyát. Elpártolt, elhagyta, ahogy Sirák Fia könyvében olvassuk: „Az ember gögjének kezdete, elpártolás az Istentől, amikor szíve elpártol Alkotójától. Minden bűn kezdete ugyanis a kevélység.”

Ezzel szemben áll a Szeplőtlen, Mária alázata, a büntelenség alázata. Isten nélkül nincs alázat, alázat nélkül nincs rend. Advent elején ünnepeljük az Egyházban a Szeplőtlen Fogantatás ünnepét. Ez azt teszi, hogy üdvözítőnk édesanyja létezésének első pillanatától kezdve mentes volt az áteredő büntől, melytől sérülten mi mindnyájan a világba lépünk. Ez kiválasztottságának folyománya. Isten dicsősége az emberek között. A megváltásban való közreműködésének nagy előjátéka.

Az Írásban Szent Lukács örökölte meg Mária Istent-magasztaló imáját, mintegy a benne élő Szentlélektől áthatott szeplőtelen szív válszátt:

Magasztalja lelkem az Urat,
Ujjong az én szívem üdvözítő Istenemben
Hiszen rátekintett szolgálója alázatosságára,
Ezentúl boldognak hirdet engem minden nemzedék.

Csodálatos kép. Az Istent magasztaló ujjongó öröm, fény, ragyogás. Lelkéből, kiárad, amit a Szentlélektől kapott. Az Isten dicsősége sugárzik. Ez a fény ragyogja be a betlehemi éjszakát, Isten alázatának fénye, ezért állnak oly közel szívünkhöz a pásztorok, s a tudós bölcsek, mindnyájan nagy igyekezettel sietnek leborulni, imádni a megtalált Megváltó előtt magát az Istent. Bennük olyan embereket ismerünk meg, akik elvezetnek bennünket tépett világunk rohanó, zajos, pókhendi összevisszaságából a tiszta,

csillogó rendhez, hogy rátaláljunk a Szeretetre. Gárdonyi Géza sorai kívánkoznak ide:

Fel nagy örömrre, ma született
Akiért a föld epedett.
Mária karján égi a fény,
Isteni kised szűznek ölében,
Egyszerű pásztor, jöjj közelebb
Nézd a te édes Istenedet.

Nem ragyogó fény közt nyugoszik,
Bársonyos ágya nincs neki itt.
Csak ez a szalma koldusi hely,
Rá meletet a marha lehel.
Egyszerű pásztor terdeden állj,
Mert ez az égi s földi király.

Égi s földi király, - nem anakronizmus? A végtelenségben nincsenek anakronizmusok. Isten alázata a teremtésben nyilatkozott meg, mikor dicsőségébe akarta fogadni parányi teremtményeit. Isten alázata a jászol, az egyiptomi menekülés, a keresztút, a Golgota. A király alázata: a szeretet. Nem attól vagyunk szeretve, kinek alamizsnát adunk, hanem attól, Aki a mindent adta nekünk. A legnagyobb ajándék, mikor Egyszülöttét adta nekünk, alázatának fényes tanúságaképpen a mi megdicsőülésünkért. Eljött a második Isteni Szelemély, hogy eltörölje a gőg nyomorát, a bűn szerencsétlenségét, a kevélység idétlenségét. Eljött, hogy a dicsőség teljességébe öltöztessen áldozatának keresztje által.

Az Egyház a gyermek Jézusban Krisztus királyt látja, a béke fejedelmét, a bírót, és a Megváltót. Ezért az Egyház számára a betlehemi éjszaka valóságos misztérium. Isten belép a történelembe, emberi természetet vesz magára. Általa maga az igazság lép be a történelembe, és ennek az isteni igazságnak a fényénél kell lemérnünk mindent, amit ma világnak neveznek, a hatalmi struktúrákban, a törvényeket, az emberi együttélés formáit, minden értékrendet, pénzt, hatalmat, tiszteletet, szeretetet. Minden, amit beszélnek, írnak, tesznek, ígérenk, határoznak, vagy megtagadnak, ennek az igazságnak a fényénél méretik meg. Ő a mérce, mely előtt a jogtalanság mindig jogtalanság marad, a hatalom pedig szolgálat vagy erőszak.

Betlehem magába rejti az igazságot, mert a világ Teremtője gyermekként jelenik meg. Isten, aki időt nem ismer, aláveti magát a történelemnek. De ki is nyilvánítja az igazságot: Heródes „igazságát”, a háború „igazságát”, a szívek „igazságát”, az én úgy érzem „igazságát”, mert azt az igazságot, hogy „aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt, aki pedig elveszíti énérettem, megtalálja azt.”

A betlehemi kicsi királytól eltanult alázatoság az a lelki állapot, mely képessé tesz helyesen gondolkodni. Ezért van igaza Vass Istvánnak, aki egyik versében ezt írja:

„A buta bestiát, a gőgöt öld meg bennünk, Uram,
különben minden hasztalan,
övj meg minket a hatalomtól.”

Ebben a kegyelemben gyökerezik reményünk, reményünk, ami annak várákozása, amit megígértek. A remény, várákozás, de tevékenységben.

Az Atya megígérte a Megváltót, - elküldte!
Krisztus megígérte az üdvösséget, - megadja.
Mi meg tevékenykedjünk az ünnepek igazságából merített hittel az Isten ajándékozó szeretetének gazdagsága szerint.

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Nemzetünk történelméhez adni kalauzt. írja 1857. július 20-án Nagy Iván, aki elkészítette és kiadta Magyarország családai címerekkel és nemzedéki táblákkal című 13 kötetes munkáját. Ez a nagy mű és az 1911-ben megjelent (21 kötetes) RÉVAI NAGY LEXIKONA lesz kalauzunk a továbbiakban. Ismételten elmondjuk, nem a teljességre törekedtünk, csupán fel-felvillantunk nemzetünk egéről egy-egy csillagot. Jó rájuk emlékezni, s szeretnénk, ha méltó büszkeséggel töltene el minden olvasónkat, hogy ily gazdag a mi történelmünk.

Az Andrássy család.

Csikszentkirályi és Krasznahorkai örökös főrendiházi tagsággal bíró grófi család. A hagyomány szerint eredetüket Andorás leventétől (más verzió szerint Ázsiából jöttős magyar vezér) származtatják, aki Szent István koronázása ünnepén, lovagi tornában egy külföldi bajnok sisakos fejét hasította egycsapással ketté. Ennek emlékeztére vették fel családi címerrükbe a kardos férfiú és a koronát tartó két oroszlan képét. Két év múlva – mint mondatik – Andorás Erdély kormányzója lett. Bertalan Hunyadi János pánccsainak alvezére, ki 1442-i ütközetben levágta Mezet bég fejét. Fia Boldizsár a székelyek fővezére Mátyás király oldalán. Három fia közül Lázár, aki 1479-ben a kenyérmecsei ütközetben Báthory István védelmében vesztette életét, ennek fia Márton az, akitől kezdődik a család hiteles generációja. Ő szerzett adományt Zsigmond királytól Csikszentkirályra, melytől a családi előnév származik. Fia Péter pedig Rudolf királytól 1580-ban a Gömör megyei Krasznahorkai kapitányságot, majd 1585-ben a várat és az ahhoz tartozó uradalmat nyeri el, innen a második előnév.

Nehéz lenne felsorolni azt a több tucat nevet, akik a család hírnevét időről időre gazdagították. Mi csupán arra vállalkozhatunk, hogy ebből a csodálatos nagy magyar családból kiemelünk néhány személyt annak bizonyosságául, hogy a történelmi időkben, miként öröklődött a nemes szív és a haza szeretete apáról fiúra.

Péter fia Mátyás szintén Krasznahorka kapitánya. Pálffy alatt több csatában vett részt, 1595-ben halt meg. Mátyásnak egyetlen fia II. Mátyás szintén hadi pályán szerepel Bocska, Bethlen és Rákóczi alatt.

Péter második fia János, Eger ostrománál golyót kap, török fogságba esik, sebcebe belehal 1596. nov. 17-én.

Nem szőjük tovább a családfát, csupán megemlítjük, hogy Andrássy Miklós gömői főispáni helyettes gyermekei Péter, István, György, Pál, Miklós, János, Anna, Magdolna és Klára 1676 február 15-én bárói rangra emeltettek. Közülük István és György terjesztették tovább a családot. Megkülönböztetünk két fő ágat: Istvántól az idősebb vagy bettléri, Györgytől az ifjabb, vagy monoki ágat. Nézzük meg kiket adott e két ág a 19. és 20. században a magyar hazának:

Antal báró rozsnyói püspök, Románfalván született 1742. október 28-án, meghalt 1799. november 12-én. 1780-ban nevezték ki püspökké.

György gróf 1797 február 5-én született, meghalt 1872. december 19-én. Csatlakozott Széchenyi hazafias törekvéseihez, 10.000 forinttal járult az akadémia alapításához. A Jánchid építésének előkészítésére Széchenyivel Angliába utazott. 1861-ben főispán 1863-ig Apponyi után országbíró lett.

Manó gróf, Kassán született 1821. március 2-án, meghalt 1891 április 23-án. 1848-ban Tolna megye főispánja, a Tudományos Akadémia tagja. Bányászat és kohászat területén elsőrendű tekintély.

Gyula gróf talán a legismertebb az Andrássy családban. Kassán született 1823. március 3-án meghalt Voloscsában 1890. február 18-án. 1848-ban Zemplén vármegye főispánja, 1849. nyarán diplomáciai küldetésben Konstantinápolyba megy, majd Párizsban és Londonban folytatja diplomáciai pályáját. 1858-ban amnesztiával haza tér s Deák Ferenc köréhez csatlakozik. 1865-ben a képviselőház alelnöke. 1867. február 17-től miniszterelnök. 1871-ben a monarchia külügyi és a császári ház minisztere. 1879. október 7-én befejezte és aláírta – életének a kiegyezés után kétségtelenül legnagyobb művét – a német birodalommal való szerződést, e kettős szövetséghez harmadiknak 1882-ben Olaszország is csatlakozott. A szerződés – abban az időben – a világbéke és az európai egyensúly legfőbb tényezője lett. 1879. október 8-án lemondott s ez után már keveset foglalkozott politikával. Igazgatósági és tiszteletbeli tagja volt a Magyar Tudomány Akadé-

mianak is. Utolsó nyilvános szereplése 1889. március 5. A Véderő törvény tárgyalásakor volt.

Aladár gróf, (a bettléri ágból) született Pesten 1827 február 16-án, meghalt 1903. április 2-án, a magyar főrendiház örökös tagja. A szabadságharc alatt az erdélyi seregen szolgált Bem szárnysegédjeként, a fegyverletétel idején őrnagyi rangban. Csak az általános amnesztia idején jött haza. 1870-ig Zemplén, majd Gömör vármegye főispánja. 1896-ban megkapta az aranygyapjas-rendet, 1895-ben Magyar Királyi Főkamarásmesterré nevezték ki. 1898. november 30-án az Erzsébet-rend nagykeresztjét kapta.

Dénes gróf (a monoki ágból) született 1835. november 18-án, Krasznahorkán, meghalt a magyar főrendi ház örökös tagja. Igen nagy mecénása volt a művészeteknek, 1908-ban monoki birtokait az országos gyermekvédő ligának ajándékozta. Gazdag képtárát Münchenből hazahozatta a Krasznahorka várába, ahol elhunyt neje részére díszes mauzóleumot építtetett.

Géza gróf született 1856. július 22-én. 1891-ben a rozsnyói kerület képviselője lett. Örökös jogon a főrendi ház tagja. Neves sportember volt atletizált, szerette és felkarolta a lovas-pólót. Az 1910-i képviselőválasztáson a honnapi kerületben választották meg.

Meg kell emlékeznünk Ilona grófnőről Batthyányi Lajosnéról, aki 1882. június 23-tól Császári és Királyi Palotahölgy, született 1858. május 21-én. 1908-ban az I. o. Erzsébet rendet kapta meg. Az 1905. évi nemzeti ellenállás idején megindult tulipán mozgalomnak vezéralakja lett.

Tivadar gróf, Andrássy Gyula miniszterelnök fia, született 1857. július 10-én, meghalt 1905. május 13-án. 1881-től a tóketerebesi kerület országgyűlési képviselője. Elnöke volt az Országos Képzőművészeti Társaságnak, tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia igazgatóságának. A politikában gróf Tisza István ellenfele volt.

Gyula gróf, aki 1860. június 30-án született Tóketerebesen, elhunyt 1929-ben. Mint követtségi attasé működött Konstantinápolyban, 1892-től belügyminisztériumi államtitkár, 1896-ban kiadta Az 1867. kiegyezés című művét. 1901-ben megjelent erős történetfilozófiai érzékre valló műve: A magyar állam fennmaradásának és alkotmányos szabadságának okai címmel. 1906. április 6-án Wekerle-kormány belügyminisztere. 1810. január 10-én kérte felmentését, amit meg is kapott. Még ez év június 1-én országgyűlési képviselő lett Nagymihályon.

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

MEGYEI HÍREK-ben olvashattuk: (Békésmegyei Közlöny 10. sz. 1882. IX. évf. Vasárnap jan. 22. Főszerkesztő: Garzó Gyula ref. lelképásztor)

„Fábry és társa békéscsabai kereskedőczég Csabán egy fénymáz-gyárt állítottak fel. Az általuk készített fénymáz teljesen versenyképes, minőségre nézve pedig sok más gyáros készítményét felülmúlja; fénymázuk kénsavmentes, tetemes mennyiségű halzsírt tartalmaz, a

csizmát fényezés után hosszabb időn át, nemcsak fényesen, de puhán is tartja.”

***

„Csendélet. A gyomai rendőrséget folyó hó 15-én este a <Korona> vendéglőben holmi garázda emberek megtámadták, úgyhogy a tömegnek ereje előtt hátrálni kénytelenített. Ugyan az nap este a vasúti vendéglőben veszekedés történt és e kihágások ügyében megejtendő vizsgálat végett Kubek Sándor kir. járásbíró úr Gyomán időzik.

***

„A békéscsabai izraelita nőegylet több szegény iskolás gyermeket téli ruhával és lábbelivel ellátott, így némileg segítette a tél nyomorán enyhíteni. Alólírott kötelességének tartja ezért e helyen is a szegény segélyezett gyermekek, nemkülönben a tanítótestület nevében fentnevezett egylet elnökségének, t. Rosenthal Zsigmondné úr-

hölgynek, legmélyebb köszönetét kifejezni.” Scheiber Márton.

***

VASÁRNAPI ÚJSÁG írta 1903. 50. évf. 48. számban a 798. oldalon Sas Ede: ugrai választás címmel:

„A miniszterelnök (Gróf Tisza István) kerületét érdekes nép lakja; egy részük hajdúvidék, a legkuruczabb érzelmekkel tele. Az itt élő oláhságnak sem Hóra és Kloska az ideálja: a szabadságharcban sok vörössípkás katonája került (Bihar) Ugra vidékéről Damjanich tábornoknak. Azonban nemcsak kuruczok érzelmeiről híres Bihar megyében az ugarvidéki magyarság, hanem intelligenciájáról is. Evről-évre többen íratják be a nagszalontai gimnáziumba, de Civero nyelvének megtanulása után is sokan visszatérnek az ekeszarvához. Élvezet egy-egy zsadányi vagy geszti gazdával szóba állni. Történet, földrajz nem terra incognita (ismeretlen föld) előttök, a politikában meg igen járatosak. A mezőgazdasági szakirodalmat nagyban tanulmányozzák, hangyaszorgalommal művelik a földet, s pár holdnyi területen egész kis mintagazdaságot létesítenek. Szorgalmuknak van is láttatja. Bihar megye egész területét elárasztotta már a szocializmus; az ugar kerületnek csak pár községében tudtak híveket gyűjteni a szocialista apostolok. Erős lábakon áll a politikai morál. A nép egy része rendíthetetlen szabadelvű párti. Meggyőződésből azok és meg is tudják okolni memeggyőződésüket...

***

VASÁRNAPI ÚJSÁG írta 1904. 51. évf. 39. számában a 663. oldalon: „1904. szept. 18-án avatták Orosházán, a nagy alföldi, tiszta magyar városban a legújabb és pedig művészig szépen sikeredett Kossuth szobrot. Orosházán összegyűlt Békésmegye sűrűn egymás mellett lévő városainak közönsége. A szomszédos megyékből is mentek küldöttségek. Budapestről Kossuth Ferenc több függetlenségi párti országgyűlési képviselővel utazott le. A fölvatást megzavarta az eső, mely azonban nem hűtötte le a lelkesedést. Az evang. Templomban tartott istentisztelet nyitotta meg az ünnepeket s innen vonultak a Piacz térre, ahol már akkor ezernyi polgár gyűlt egybe. A dalárda éneke után a szoborbizottság elnöke, dr. Bikády Antal mondta az első lelkesítő beszédet, azután a kerület országgyűlési képviselője, Veress József evang. Esperes beszéde tett élénk hatást. Jankó Ferencz orosházi bíró a hatóság nevében átvette a szobrot, gondozás végett. Kossuth Ferencznek nagy figyelemmel hallgatott beszéde fejezete be az ünnepséget. A szobor Horvay János műve, aki több Kossuth szobor alkotója. Az ünnepelet felköszöntőkkel lakoma, ünnepi színi előadás, és táncmultság zárta.

Összeállította Cs. Szabó István

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788
Tel., Fax: 06-66-285-863

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Karácsonyi ünnepség az MKDSZ helyi szervezetében

2001. december 15-én a hagyományos karácsonyi ünnepség keretében emlékeztek meg arról a 10 évvel ezelőtti napról, amikor zászlót bontottak Gyomaendrődön a kereszténydemokraták.

Az ünnepséget az MKDSZ helyi szervezetének elnöke **Vaszkó András** nyitotta meg, üdvözlővén a vendégeket: **Domokos László** országgyűlési képviselőt, **Mag Lajos** atyát gyomai plébánost, **Császárné Gyuricza Évát** az MKDSZ megyei elnökét, **Erdős Norbertet**, a FIDELITÁSZ megyei elnökét a 3. sz. választókerület FIDESZ képviselő jelöltét.

Vaszkó András elnök úr néhány szóval visszatekintett az elmúlt 10 év eseményekben gazdag idejére, majd felolvasta az alapítók nevét, akik közül már - sajnos - többen nem lehetnek közöttünk.

Domokos László országgyűlési képviselő úr méltatta a kereszténydemokraták helytállását és kiemelte Vaszkó András elnök úr szerepét a helyi mozgalomban. Köszöntője befejezésekként Vaszkó András úrnak átadta „Békés Vármegye képekben” című reprezentatív könyvet.

Az estet színesítették a Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórusának néhány tagja által bemutatott kórusművek. Nem feledkezhetünk meg a fiatalok által előadottakról; Tímár Anetta, a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola tanulója által szépen elmondott versről, és Gyáni Boglárka, a Zeneiskola tanulója által szépen előadott furulyaszólóról, és a Karácsonyi legenda gyönyörű üzenetéről, amelyet Ungvölgyi János olvasott fel, majd ugyancsak ő olvasta fel az evangéliumot is, majd az asztalokon elhelyezett gyertyák fénye mellett a jelenlévők karácsonyi dalok közös énekét a kamarakórus tagjaival együtt énekelték. A műsorszámok között az adventi koszorú gyertyái is sorban kivilágosodtak.

Vacsora után vidám zene szórazottatta az ünneplőket. A hangulatot az elmaradhatatlan tombola húzása még csak fokozta. A gyomaendrődi kereszténydemokraták jó hangulatban ünnepelték 10 éves fennállásuk évfordulóját, abban a reményben, hogy a következő jubileumot is együtt fogják ünnepelni.

Császár Ferenc

A gyomaendrődi Szent Gellért Katolikus Általános Iskola új telefonszáma: 66/581-170

Endrőd hajdani különös alakjairól - II. rész

Rác (Remete) Pál

Visszaemlékezéseink sorában **Vízfordó Panni** néniéről mesélünk. Ugy is neveztek Vak Panni, merthogy megvakult. Igazi neve Ugrin Panna volt, ki jómódú középparaszt családból származott. Az egész falu tisztelte, csodálta. Vakon, mégis botladozás nélkül tolt a targoncáját, hol üresen, hol 8-10 vizes kannával tele a templomelőtti artézi kúttól oda, ahová a vizet vinnie kellett. Az orvos, az állatorvos, a jegyző, szóval az intelligencia házaihoz. Tiszteletünk iránta odáig terjedt, - írja visszaemlékezéseiben Markovitsné Kondor Viktória - hogyha előbb értünk a kúthoz, előre engedték. Telítse ő a kannáit előbb... S hosszasan néztünk utána, ahogy emelte, gurította targoncáját a súlyos kannákkal végéig a falun, éppen addig, ameddig kellett. Tiszta, ápolat, ám szegényes öltözet-

ben járt. Álla alatt megkötött fejkendővel, szürkében, drappban, sohasem feketében. A harmincas évek végén, a negyvenes évek elején középkorában járhatott, talán úgy ötvenes lehetett, nem tudom igazán, hiszen a gyermek és kamaszkorban mindenki öregnek látszik a saját életkorunkon túl. (Kegyetlenül tud ítélni egy gyermek és egy kamasz)

A Legidősebb Szmola Sándor bácsi pedig azt mesélte, hogy az ő nagyanyjához, a Körgát szélén lakó „szent asszonyhoz”, - mert hogy így hívta a falu népe, aki még 80 évesen is gyalogment a máriapócsi búcsúra - rendszeresen eljárt Panni néni, Dúc Imrével együtt, ki tanította őket a hitre, s így lettek ők is templomba járó hívők. Vízfordó Panniról még feljegyezték, hogy a 40-es évek közepén mindig

ott találták a templomi orgona nagy fújtatójánál.

Rác (Remete) Pál alakját Márton Gábor így írta le. „Született Endrődön 1876-ban, elhunyt Törökszentmiklóson 1941-ben. Rác János és Habdza Anna középbirtokos család, apai ágon Kisrét, anyai ágon Varjas pusztán élők leszármazottja. 50 hold földet műveltek, hihetetlen szorgalommal. A szülők 1869. október 4-én Endrődön kötöttek házasságot Rác Pál nevű rk. Káplán közreműködésével. Valószínű, ennek volt köszönhető, hogy első fiúgyermekük a Pál nevet kapta. Tizenegy gyermekük közül János, Anna, András, és Ilona érték meg a nagykorúságot.

Pál jó messzire, a nagylaposi uradalmi iskolába járt, tanító „mestere” az a Kakuja Mihály volt, akiről a história feljegyezte, hogy ...'minden vásár- és ünnepnapon ájtatos lélekkel megjelent a 4 km-re lévő endrői Szent Imre templomban, és jövet-menet hangos szóval végigimádkozta a gyaloglást.

A Rác család egyetlen könyve a Szentírás volt, melynek olvasásában fáradhatatlan volt Pál. Fiatalon, cséplés közben súlyos baleset érte, amelyből 'a csodával határos módon' menekült meg. Összeismerekedett a baptista hívő, szervező Madarász Sándorral Csejtpusztán, aki nagy hatással volt Pálra. Az apostolok és szentek élete akkora hatást gyakorolt legényéletére, hogy ruháját elosztotta a nála szegényebb embereknek. Télen-nyáron meztelül járt kámzszerű barna vörösbarna csuhába öltözött, szakállát, bajuszát szabadjára növesztette, vörös haja a derekáig ért. A kámzsát derékban kötéllel övezte, melyről különböző hosszúságú olvasók (rózsa-füzérek) lógtak le. Azokat maga készítette és árulta. Imakönyvek és vallási füzetek is bőven voltak borjúbőrtarisnyájában. Szülei nagyon restelték viselkedését,

és magatartását szégyellették, de hiába próbálták lelkére hatni. A közelebbi és távolabbi templomi búcsúkon mindig részt vett. Többször látták a Máriaradnára induló gyalogos búcsújáráson, a búcsúk között, ahol a templom közelébe érve a megszólalt harangok hallatára a hívők egy része térdre bocsátkozva, térden csúszva mentek a templomba. Radnán máig látható az az oltár, melyet az endrői hívek emeltek. A Mátrában, Verebély-Szentkút közelében a hegyoldalban barlangot ásott, s ott több ízben hosszan tartózkodott ájtatoskodással, s elmélkedéssel töltte az időt.

Apja állandó nógatásával szembeállva huszonevésen eltűnt Endrődről. Törökszentmiklóson telepedett le. Ott kapcsolatot teremtetett László Ilona hajadonnal, 1941-ben bekövetkezett haláláig együtt éltek.

A szülők halálával 10 kat. hold tulajdonosa lett, melyet testvére vett bérbe. Időnként, főleg ősz felé megjelent Endrődön és vallásos összejöveteleken, ájtatosságokon vett részt.

A „Remete”- ahogy a nép nevezte - húga, Ilona, édesanyám testvéröccsének Nagygyura - Tímár Lajosnak volt a felesége. Ők voltak az én keresztszüleim. Édesanyám: Nagygyura Tímár Teréz, a Szent Ferenc harmadik rendjének volt tagja, s mint ilyen skapulárét viselt a nyakában.”

Kérjük olvasóinkat, hogy aki tud a régi időknek ilyen furcsa, különös alakjairól, írja meg nekünk, vagy keresse fel személyesen szerkesztőségünket, hogy elővarázsolhassuk a feledés homályába tűnteket, mert ők is egy-egy darabjai a tűnő időknek, akik éppúgy hozzátartoztak a falusi élethez, mint a szél a pusztához, mint a vihar a tépett dűlő utakhoz, cseréptető, nádfedeles tanya házakhoz.

Az Európai Unió kapujában

Kedves Olvasóink!

Ma még az Unió kapujában állunk, amelyet e rovat címéül választottunk. Folyóiratunkban tehát ez év folyamán, hónapról-hónapra ezzel a címmel találkozhatnak. Célunk, hogy olvasóinkkal megismertessük az Európai Unió tevékenységét, szerkezetét, a tagság elnyeréséhez szükséges feltételrendszert. Már most leszögezhetjük, hogy törekvésünk nem lehet teljes, hiszen lapunk terjedelme ezt nem teszi lehetővé. Mégis, meg vagyunk győződve arról, hogy Olvasóink hónapról-hónapra egyre jobban megismerkedhetnek az Európai Unióval, amelynek tagságát országunk – amelyre minden reményünk meg van – 2003-ra elnyerheti.

Most még a felkészülés idejét éljük. Fel kell készülni gazdaságunknak, ipari és mezőgazdasági téren egyaránt, de úgy véljük, hogy nekünk, polgároknak is fel kell készülni, meg kell legalább az indulásnál szükséges alapismereteket szerezni.

Az EU egyik legjelentősebb szabályozási területe a mezőgazdaság. Illeszkedni kell a Közös Agrárpolitika szabályaihoz. Az Unió tette lehetővé, hogy területén ma már termelékeny, szervezett mezőgazdaság működik. Hiszen a termelési szerkezet modernizációjához, a vidéki élet folyamatos fejlesztéséhez jelentős támogatást nyújtott, és nyújt ma is tagállamainak. A magyar agrárgazdaság jelentős helyet foglal el az országunk gazdasági struktúrájában, s a kedvező ökológiai adottságok kihasználásával Európában is igen kedvező helyet foglalhatunk el. Bár agrárexportunk a nemzetgazdaságon belül csökkenő tendenciát mutat, ez azonban nem jelenti, hogy a mezőgazdaság jelentősége csökkenne.

Az ipari termelést tekintve hazánk jobban halad a felkészülésben. Vállalatainknak jelenleg is kiterjedt kapcsolati vannak az uniós országokkal. Térségi politikánk azonban még csak csekély eredményeket mondhat magáénak. Van tehát bőven mit tennünk. Célunk, hogy lehetőségeink keretein belül bemutassuk, hogy közvetlen régióinkra, az Alföldre – figyelembe véve sajátosságait, - hogyan hatnak a csatlakozás szabályai.

Kedves Olvasóink!

Csupán néhány gondolatot vázoltam abból, amely foglalkoztatja ma nemcsak az ipari vezetőket, gazdasági szakembereket, de az egyszerű polgárt is, a gazdálkodót, a kisvállalkozót. Miről is szeretnénk beszélni? Az EU szerkezetéről, működéséről, a közös piacról és annak előnyeiről, mi-

ért szükséges nekünk az integráció, s nem utolsó sorban arról, hogy hol tartunk a felkészülésben, mit kell tennünk, mire számíthatunk, s végül miért is jó nekünk az Unió? Szeretnénk beszélni arról is, hogy kik alkotják az EU-tagságát, hogyan működnek intézményei, mit jelent az egységes piac, a szabad munkaerő vándorlás, és az ezzel szorosan összefüggő foglalkoztatási politika, az egységes jogrendszer, a közös pénz az „euró”, mit is tartalmaz a Maastrichti Szerződés?

Nem titkolt célunk, hogy a közelgő népszavazáskor már a lakosság, olvasóink felkészültek legyenek a helyes döntés meghozatalára. Ugyanis meggyőződésünk, hogy Európában európainak lenni többet jelent, mint a gazdasági élet szereplőjének vagy akár fogyasztónak lenni, **mi az unió állampolgárai leszünk!**

Nemzetgazdasági érdekeink parancsolólag követelik meg, hogy csatlakozzunk az Európai Unióhoz, de ennek elengedhetetlen feltétele, hogy képesek legyünk szellemi értékeinket, kultúránkat, hagyományunkat, magyarságunkat megőrizni, mert csak így lehetünk hasznos, értékes tagjai az európai nemzetek közösségének. Ugyanakkor határozott véleményünk, hogy az Unió szellemiségének ismerete, céljai, a regionális együttműködésünk erősítése révén juthatunk el ahhoz a kítűzött célunkhoz, hogy társadalmunkban az egyén megismerje, és ez által befogadni képes legyen a kor szellemét megtestesítő uniós gondolatot.

Bevallom, nem kis dologra vállalkoztunk, ám felajánlotta segítségét munkánkhoz a Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma. Az általa kijelölt Politikai és Kommunikációs Tanácsadó Kft. útján szervezett konzultációk révén – mindazok az újságírók, akik ezt igényelték – megismerkedhetnek az EU-val kapcsolatos általános és aktuális témákkal, Magyarország integrációs törekvéseivel kapcsolatos fejleményekkel.

Kezdetben kissé „száraznak” tűnhet majd mondanivalónk, mert az alapfogalmakkal, az EU szervezetével kell kezdenünk sorozatunkat, amely nélkül azonban további mondanivalónk kevéssé lenne érthető a kedves Olvasó számára. Ezért kérjük, kísérjék figyelemmel hónapról-hónapra e rovatunkat, hogy biztos lábbal léphessünk át az Unió Kapuján.

MadiZol

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érte munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Kiállítás a testvérvárosi kapcsolatok jegyében

2001. december 14-én a Katona József Művelődési Központ utcai kiállító termében nyílt meg **Balog István és Cacovean Ioan Victor nagyenyedi festőművészek** közös kiállítása, amely január 15-ig látható.

Mint **Hevesi Nagy Anikó festőművész** megnyitóbeszédében hangsúlyozta, a két alkotó nem ismeretlen a gyomaendrői közönség előtt, hiszen Balog István a nagyenyedi Művészeti Egyesület vezetőjeként fő szervezője volt a két tábor együttműködésének, s a kezdetektől, alkotóként, is résztvevője a Gyomaendrői Nemzetközi Művésztabornak. Cacovean Ioan Victor is megkedvelte a várost. Úgy tűnik, barátokra, társakra, értő közönségre talált itt. Most kiállított alkotásai tájképek, amelyek Nagyenyedtől, Vajdahunyadon, Bécsen, Velencén, Párizson, a Kárpátokon és az Alpokon keresztül Constanca kikötőjéig, vagy éppen a nagy magyar Alföldig röpitik a képzeletbeli utazásra a szemlélőt.

A képek expresszivitását, a lendületes ecsetkezelést és a kompozíció rendezettségét, összefogottságát emelte ki Heves Nagy Anikó, mint az alkotások erőnyeit. (vászonra, falemezre és kartonra festett olaj és acríll képek 25 ezer forint és 50 ezer forint közötti áron megvásárolhatók.)

Balog István akvarelljeinek üde színeit, s ugyanakkor a lágy átmeneteket örömmel és gyönyörködve szemlélte mindenki, de különösen régi alkotásainak ismerői, akik a korábbi, szinte mondhatom, egyetlen szín árnyalataira építő munkák után most új oldaláról ismerhették meg művészetét.

Gartulálunk! Reméljük, sokszor találkozhatunk még mindketőtjük alkotásaival, mind a művésztabor tárlatain, mind az ehhez hasonló, közös vagy önálló kiállításokon.

Bula Teréz

Nyilatkozat Európáért - Innsbruck, 2001. november 10.

A népek, kultúrák, vallások különbözőségében megvalósuló európai egység volt az „Ezer város Európáért” c. kongresszus fő témája a november 9-10-én Innsbruckban. 1200 résztvevő között 700 polgármester földrajzilag és pártállást tekintve is a legkülönbözőbb helyekről volt jelen. A kongresszus a beszédekkel, vitákkal, munkacsoportokkal, a nyilatkozat kidolgozásával igen jelentős esemény volt, mely az egyesült Európában való békés együttélést erősítette meg. A kongresszus az alábbi záródokumentummal ért véget, amelyet 28 országból érkezett polgármester látott el kézjegyével:

„Mi az innsbrucki konferencián résztvevő polgármesterek, Európa 28 országából személyesen elköteleztük magukat Európa építése mellett ebben az új szakaszban, mely a kontinens jövője felé tekint, s az Európa Tanács laekeni ülésével veszi kezdetét.

Annak ismeretében, hogy Európa stabilan beépítette alapvető értékei közé a népek és államok szabadságát és egyenlőségét – jöhet ezek politikai megvalósítása terén még sok a teendőnk – tudatában vagyunk, hogy ez önmagában nem elegendő ahhoz, hogy Európa betöltse szerepét. Szilárd meggyőződésünk, hogy küldetését csak akkor tudja teljesen megvalósítani, ha a testvériséget politikai kategória szintjére emeli, s ezáltal segíti Európa további fejlődését.

Az Európa iránti politikai elkötelezettség ezen új dimenziója elsősorban települési szinten valósulhat meg, ahol a lakosok kapcsolatát a „közösség” és a „közösség” jellemzi, s az intézményekkel személyesen, közvetlenül és folyamatosan találkoznak.

A kontinensünket érintő problémák és súlyos gondok legégetőbben és a maguk hétköznapi valóságában a településeken jelentkeznek, és

ott várnak megoldásra. A polgárok lakóhelyükön kezdenek el politikai aktivitásukat; a településektől, a demokrácia igazi műhelyeitől kiindulva tudnak szembenézni a hovatartozást, a felelősséget és a szolidaritást érintő új kérdésekkel.

Az önkormányzatok, mint a kormányzati szintek alapjai így példaértékűek lehetnek egy demokratikusabb Európa számára, mely nyitottabb a polgárokkal való együttműködésre.

Azért, hogy együtt növekedjünk európaiságunk tudatában, mi polgármesterek elkötelezzük magunkat, hogy a munkánkat a lakosokkal való folyamatos párbeszédre alapozzuk, és bevonjuk őket a települést érintő programokba.

Felhívással szeretnénk fordulni minden helyi vezetőhöz, hogy építsük ki a kapcsolatok formális és informális hálóját, megosztván egymással az elképzeléseket, problémákat, tapasztalatokat, terveket és erőforrásokat.

Meggyőződésünk, hogy a jelenlegi európai fejlődés előmozdítására irányuló törekvések, politikai értelemben is, az igazi egység iránti vágy megvalósítását célozzák, mely értékeli az identitások különbözőségét. Ez az elv a váltakozó események közepe is vezérfonalként húzódik végig Európa történelmében, és politikailag – az önkormányzati szinteket is beleértve – más és más formában nyilvánul meg.

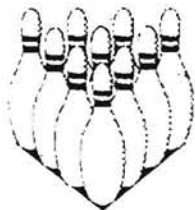
A testvériségben egyesült Európa pedig nem lehet, hogy ne bocsássa rendelkezésre tapasztalatát és erőforrásait az igazságosság, az együttműködés és a béke kérdésének szolgálatára, melyet a világ kevésbé fejlett rétegei vetnek fel.”

Közreadta:

Császárné Gyuricza Éva
megyei és városi
önkormányzati képviselő

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

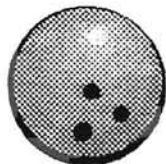

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kivánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Kovács Imre és Féja Géza Gyomáról és Endrődről - II. rész

E tanulmány közlésének az ad időszerűséget, hogy 2002 januárjában ünnepeljük a két település egyesítésének 20. évfordulóját.

„Az új élet kibontakozása természetesen lassú léptekkel halad. Ennek fő oka az, hogy e mezőváros ma annyira sem tud önkormányzó életet élni, mint közvetlenül a jobbágyfelszabadítás után. Mennél több a képviselőtestületben s a vármegyházán a paraszt- és munkásképviseelő, annál kevesebbet sikerül kivívniuk. Ha csak egy páran vannak, akkor hallgat még a többség az okos szóra. De ha számuk fenyegetően növekszik, akkor indítványozhatnak bármit is, szereplésükből presztizskérdést csinálnak, s minden tervüket elbuktatják. Akkor már a hatalmi egyensúly megóvásáról van szó a közérdek rovására, illetve a hatalmi tényezők a maguk hatalmának megóvását tekintik „közérdeknek”. Annyi azonban biztos, hogy a magyar nép politikai öntudata, közéleti szerepe s eredeti nagy politikai érdeklődése itt kap gyógyíthatatlan sebet, és itt fekélyesedik el: a községházán és a vármegyházán.

Endrőd sokkal szegényebb, szaporább, sűrűbb, falusiasabb, itt tehát a hatalmi eszközök is mások. Endrődöt meg akarja szervezni, át akarja gyúrni a bennszülöttekre telepedett idegen kormányzó réteg és a véle párosult s szövetkezett egyházi hierarchia. Endrődön minden tanító „missziót” kap, minden szociális tevékenység különös politikai sugallatok és szempontok szerint megy végbe. Régebben egy gazdag parasztdinasztia uralkodott a községben. Az ellenforradalom azonban egy nagytüdejű s politikai szerepre törekvő papot (Csernus Mihály Sz.F.) hozott Endrődre, aki teokratikus alapon gondolta el a nép vezetését, felvette a harcot az uralkodó parasztdinasztiával, ügyes és gyakori frontváltásokat csinált az országos politikában, rátelepedett a közigyelkre, végül is föltétlenül népszerű-

ségre vágyott, s a nép „bűnének”, „hálátlanságának” tudja be, hogy népszerűsödési terve teljesen csődöt mondott.

Endrődöt az 1935-ös választás alkalmával tragikus eset tette „híressé”. Itt dördült el a csendőrsortűz, melynek számos áldozata lett, s még ma sem tudják megállapítani, hogy tulajdonképpen miért dördült el. Az okot nyilván Endrőd társadalmi helyzetének mélyében kell keresnünk. A népi erő s a néppel szemben álló erőszak mérkőzik itten szüntelenül. Egy tisztviselő különben igen mélyre nézve mondotta nekem: „Ki a felelős e szomorú esetért? Valamennyien felelősek vagyunk.” A saját osztályáról mondott ítéletet, s magyarázatot is fűzött hozzá. A kortesszellem, a politikának az élet minden területére való betolakodása, s a nép izgalmanak állandó fűtése jövőhetetlen viharokat dagaszt. Az intelligencia semmisségéért fenekedő csoportokra oszlik. Minden hatalmi kérdés, a választástól kezdve az ingyenebédig. A kelevény kifakad, s ártatlan parasztek harapnak a fűbe. De maguk a parasztek is érzik a fertőzöttséget. Az egyik népkörben azt mondták, hogy tiszta és egészséges ember már csak a tanyákon van. A faluban lakókat a „közszellem” már megmérgezte.”

Kovács Imre, nem sokkal Féja Géza után, így látta a két szomszédos község fejlődésének párhuzamát:

„Parasztkonzervativizmus (Gyomáról van szó. Sz.F.) akadályozza a fejlődést, éppen úgy, mint a még gazdálkodó kisbirtokos tudatlansága, aki messze elmarava a kor színvonalán álló mezőgazdasági termelés követelményeitől, feudális munkástartással és az anyagi leromlás állandóan kísértő rémével viaskodik. Szorult helyzetét a szomszédos Endrőd község használja ki, és sorra veszi bérbe vagy vásárolja meg a gyomai határnak feléje eső tanyáit. A kényelmes, polgárisodó parasztság már régóta az egyke híve, és a rendkívül szapora Endrőd ké-

szül teljesen kiszorítani őket földjeikből.

Ezzel a bomló paraszti közösséggel vívja harcát az agrárproletáriátus. (A 7663 östermelőből 1732 a mezőgazdasági munkás és 959 a gazdasági cseléd. Természetesen mindig a családtagokkal együtt értendők a társadalmi tagozódásra vonatkozó számok.) Benne tudatosul, hogy a jelenlegi munkarendszer nem méltó az emberhez és fenntartása ma már anakronizmusként hat Európában. Az első meglepetés 1938-ban a tavaszi cselédfogadásoknál érte a gazdákat. A legnagyobb áldozatok árán sem tudtak cselédet szerezni. Gyoma már régóta nem képes saját maga fedezni cselédszükségletét: a birtokosok jórészt Endrődről szerződtetik a béreseket. Az elmúlt tavaszon is vagy negyven gazda átmert Endrődre, de eredménytelenül tért vissza. Sem Gyomán, sem a környéken nem állt be cselédnek a zsellérek ivadéka, mert szabad bérmunkás akar lenni. Hogy mi váltotta ki az agrárproletáriátusból ezt a merész és radikális állásfoglalást, az egész világosan megállapítható. Az agrártársadalomban ez a legérdekesebb elem: mindent elolvas, ami a kezébe kerül; így a nagy port felvert falukutató munkákat is olvasták! Ugyanilyen hatással volt rájuk a németországi munkásexport is. Eddig azt hitték, hogy a kora hajnaltól késő estig tartó 16-18 órás munkanapok és az 1 pengős napszám, vagy a szűkre szabott konvenció természetesen valami: a falukutatók könyvei és a

németországi 10 órás munkanapok és 5 pengős napszámok azonban meggyőzték őket arról, hogy másként is lehet.

Hatásában az előbbi kettő mögött semmiben sem marad el az ipari munkások szociális védelme és – talán furcsán hangzik, de így van – a mozi szerepe. Gyomán a nyomda, néhány malom és a legtöbb kisiparos szabályozott munkaidőben dolgozik. Előfordul például, hogy ugyanabból a családból az egyik fiú hajnali 3 órakor kel és eset 8 óráig robotol valamelyik tanyán vagy nagybirtokon; a másik pedig csak reggel 7 órára megy a műhelybe és délután 3-4 órakor már szabad, s azt tehet idejével, amit akar. Itt a szabad és szabályozott bérmunka összeütközésbe került a feudális munkarendszerrel és diadalmaskodott felette. Rokonságomban van egy 60 holdas gazda, aki malomtulajdonos is egyúttal és akinek öt fia közül egyik sem akar paraszt lenni, mert éjjel-nappal a gazdaság rendelkezésére kellene állniok: valamennyien ipart választottak. A legnagyobb például a malomban dolgozik és a 8 órás munkanap egyik legnagyobb propagálója. A gazdasági cseléd szemében a szabad bérmunka jelenti az emberi élet előfeltételét. A tanyán, vagy a majorban örökös és reménytelen szolgálatban telnek napjai, még vasárnapja sincs; ettől a munkarendszertől akar szabadulni. S hiába minden erőlködés: őt többé nem lehet a mai agrármunkarendszer keretében visszatartani.”

Közli: Szilágyi Ferenc

Jogi ismeretek

Videotechnika a kriminalisztikában

Kedves Olvasóim!

Mára már teljesen eltűnt az un. 8 mm-es kislemezek készítése. Teljesen átvette helyét a videózás. Megjelent hát a kriminalisztikában is. Egyes bonyolultabb bűnügyek nyomozásában – a nyomozás eredményessége tekintetében – fontos, hogy a nyomozás szempontjából döntő jelentőségű eseményt ne csak egyes, statikus képek útján, hanem a mozgást megörökítő képsorozat segítségével is érzékeltessék. A mozgókép adta demonstratív lehetőségek kiemelkedő jelentősége a magyarázata

a videotechnika kriminalisztikai térhódításának. **A videotechnika napjainkra igen fontos kriminaltechnikai és egyben krimináltaktikai eszközzé vált,** mely a vizuális és akusztikai információk egyidejű és szinkronban történő rögzítését, tárolását és filmszerű lejátszását teszi lehetővé.

A legegyszerűbb videorendszerek elmei: a kamera, a képmagnetofon, a monitor és a videoszalagok.

Ezek után ismerjük meg **a videotechnika kriminalisztikai alkalmazását.** A bűncselekmények megelőzésében, megszakításában, felderítésben és bizonyításban a videotechnikának az alkalmazása igen széleskörű. Eredményesen, de eltérő hatékonysággal használható fel a közrend, a közbiztonság, a közlekedés és a bűnügyi szakterületeken.

A közrend és a közbiztonság fenntartására irányuló rendőri tevékenységet elsősorban a veszélyeztetett területek, útvonalak és egyéb helyek (pl. stadionok környékének) folyamatos figyelemmel kísérése és az esetleges rendező elemek kiszűrése révén segíti elő. Ugyancsak fontos és **ide tartozó elem az őrzésbiztonság és vagyon biztonság.** Ezekben a területeken a védekezés hatásos, a megelőzést és a felderítést egyaránt segítő eszköz a videotechnika. A közlekedés ellenőrzésében, a szabálysértők kiszűrésében, a lopott gépjárművek felkutatásában, a helyes forgalmi rend kialakításában egyaránt jelentős szerepe van a stabil figyelő kamerának.

A bűncselekmények felderítése és bizonyítása terén a videotechnika alkalmazásának elterjedése több okkal is magyarázható. Egyfelől: a mozgás folyamatának megörökítése már régóta megfogalmazott feladat, azonban a hagyományos mozgófilm körülményessége és alkalmazásának nehézsége miatt nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, másrészt az objektív valóság minél tökéletesebb tükrözése a videózás révén vált megoldhatóvá.

A fent leírtak alapján nézzük meg, hogy milyenek **az alkalmazás lehetőségei az egyes nyomozási cselekmények során.**

A videotechnikát egyrészt elsősorban azokban a nyomozási cselekményekben célszerű alkalmazni, melyeknél különös jelentősége van a többdimenziós komplex rögzítésnek, ahol a videofelvétel meggyőzőbbé, tárgyyszerűbbé és egyértelműbbé teszi a bizonyítékot, vagy annak megszerzését (helyszíni szemle, helyszínelés, bizonyítási kísérlet, kihallgatás stb.) másrészt, olyankor, amikor az eseménynek hiteles rögzítése előfeltétele annak, hogy a megszerzett információ tárgyi bizonyítási eszköz lehessen (zsaroló tevékenység, megvesztegetés dokumentálása stb.).

Ugrinné Dr. Katona Klára

A Blaha úti idősök otthonában december 21-én karácsonyi szentmisét mondott Mag Lajos atya. Mise után közös karácsonyi énekléssel, majd friss kaláccsal ünnepeltek a bent lakók, és Császárné Gyuricza Éva képviselő.

Hírek házunk tájáról

Lakossági fórum a pénzügyminiszterrel

Ritka alkalom, hogy a pénzügyminiszter látogasson el egy olyan kis városba, mint a miénk. Ez történt december 13-án, amikor is a FIDESZ és a FIDELITÁSZ szervezésében lakossági fórumra került sor.

A vendégeket, - akik közt örömmel üdvözölhattük **Babák Mihályt Szarvas város polgármesterét** – és a megjelenteket **Domokos László országgyűlési képviselő** köszöntötte. Röviden utalt arra a vitairatra, amelyet „A jövő elkezdődött” címmel adott ki a FIDESZ Magyar Polgári Párt. Majd **Varga Mihály pénzügyminiszter** tartotta meg vitaindító előadását. Elsősorban is utal arra a közel 4 milliárd forint pályázati pénzre, amellyel a Kormány a várost támogatja. Így több infrastruktúrális és más egyéb beruházás kezdődhetett meg, melyekről lapunkban korábban már beszámoltunk. A továbbiakban a pénzügyminiszter ismertette azokat a kormányintézkedéseket, melyek kedvezően érintik a családokat, az ifjúságot, de még a nyugdíjas társadalmat is. A nagy tapssal fogadott előadás után, hozzászólások következtek.

Az egyik felszólaló közzgazdász kérte a pénzügyminiszter urat, hogy vizsgálják meg annak a lehetőségét, hogy a nyugdíjasok „Egyéb bevétele”(mint pld. a bérleti díjból származó bevétel) ugyanolyan adókedvezményben részesüljön, mint majd a munkából származó nyugdíjas jövedelem 2002-től. Elmondta továbbá, hogy véleménye szerint a Kormány döntései család- és emberbarát döntések, és véleménye szerint a FIDESZ vezette kormány méltó utóda az 56-os eszméknek.

Más felszólalás az önkormányzatok azon általános gondját fejtette, mely a normatív finanszírozásból és a csökkenő gyermeklétszámból származik, és az oktatás területén okoz gondot.

A miniszter úr elfogadta ezt a jogos gondot, és az oktatás finanszírozási rendje véleménye szerint is reformra szorul a jövőben.

A helyi önkormányzat vitatott földperének lényege is ismertetésre került, tekintve, hogy az államháztartást érintő minden bevétel akár közvetlenül, akár közvetve, végül is a pénzügyminisztérium, illetve miniszterére tartozik.

A rossz idő és csúszós utak ellenére többen eljöttek a szomszédos településekről is.

Mária néni meséi

Miska és barátai - VIII. rész

Bizonyára emlékeztek rá, kedves gyermekeim, hogy Tóbi, a kis tuskogombóc, bátorságát bizonyítva, ejtőernyős ugrás végzett a mesebeli szőnyegről.

Fityfiritty elismerően nézett utána, és mitagadás, elismerte magában, hogy ő bizony kétszer is meggondolta volna, hogy megtegye-e. Kukucska egészen a szőnyeg szélére merészkedett, és meghatottan suttozta:

- Hogy lebeg! Milyen bátran, és ügyesen ugrott! Tóbi egy igazi hős! És mindezt értünk tetten. Hát erre csak igazi jó barát képes.

- Az már igaz! – helyeselte a manó – Tóbi olyan, mint egy szelídgesztenye a burokban. Kívül szúr, de belül csupa jószág.

Kukucska éppen felelni akart, mikor a manó hirtelen rémülten felkiáltott!

- Hegyek hátán hóhalom! Ez miféle borzalom? Egy borzalmas szörnyeteg éppen felénk közeleg! Kukucska! Kukucska, nézd már, mi lehet ez?

Kukucska elbűjt a farka mögé, és úgy remegett, mint a nyárfalevél.

- Dehogyan nézem! Elég, ha hallom! Úgy ahogy, csattog, mintha vihar közeledne!

- Hogyne csattogna, mikor félmérföldes farka van, tele libegő szalagokkal, - suttozta rémülten a manó.

No erre már Kukucska is kinyitotta a szemét, ezt látni kell, mert ő ugyan egy cseppet sem kíváncsi, de azért... No, ha kinyitotta, el is szállt a félelme nyomban. Akkorát kacagott, hogy Fityfiritty biztosra vette, megbolondult szegény ijedtében. Ez nem is csoda, mert a szörnyeteg már olyan közel repült hozzájuk, hogy ijesztően nagyok látszott a szögletes feje, és úgy zizegett, mint ősszel a fa lombja.

- Minek is kellett nekem varázsszőnyeg, meg utazás! Most aztán elbűcsúzhatok a világtól, meg a bűvös barlangtól! Nézd Kukucska, már el is ragad bennünket ez az izé! - Valóban, a szörnyeteg belekapaszkodott a szőnyeg rojtjaiba, és sebes zuhanással repítette a két kis mihasznát a messzi föld felé. - és Te még ezen a valamin nevetni tudsz?

- Hiszen ez nem valami, hanem egy közönséges papírsárkány, - mondta még mindig kuncogva Kukucska. - Ettől aztán igazán nem kell félned, hiszen csak játék! Sokszor láttam már, amikor az erdőszélén jártam. Ugy hívják a gyerekek, hogy sárkányeregetés. Remek szórakozás.

- Lehet, hogy Neked az, de nekem bizony borzalom. Nem látod? Mindjárt földet érünk, és úgy kborít bennünket a szőnyeg bugyrából, mint Hipp-Hopp mester a poszadt varázlét az üstből. Jaj már zuhanunk is! Mi lesz velünk Kukucska?

Valóban, a sárkány mintha elfáradt volna, lassuló, libegéssel landolt az erdőszélén, egy vígan csörgedező kis patak partjára, ahol éppen két „horgász-mester”, egy fiúcska, meg

egy kislányka ijesztgette az apró halakat fűzfavesszőből farbrikált horgászbotokkal.

Bizony, most már Kukucska is megsepegett, mert a sárkány akkorát rántotta a szőnyegen, hogy Fityfiritty, mint egy rongylabda kalimpálva zuhant a patak kellős közepébe

- Ó, pislogó pápaszem! Szegény manó úgy elmerült a kis patak vizében, hogy a feje bújja sem látszik ki belőle, - szipogta Kukucska - igazán nem vagyok kíváncsi, de azt azért szörnyen szeretném tudni, hogy jut ki belőle! Csak eszébe jutna valami varázsszó! Hanem varázsszó helyett vidám gyerekhangokat hozott a szőnyeg felé a játékos szellő.

- Hahó! Hahó, Jutka! Gyere gyorsan! Nézd, mi akadt a horogra! Egy mókás kis Manó!

Fityfiritty prüszkölve kapálózott a vessző végén és mérgesen méltatlankodott. - Mókás, aki mondja! Ugy merészeli hozzám nyúlni, hogy békává varázsszó! Tudd meg!

A fiúcska éppen válaszolni akart, mikor távolabbról a kicsi lány örvendezve így kiáltott:

- Képzeld Lackó! Nekem meg egy szőnyeget hozott a sárkány! Egy aranyos ki mókus kuporog a sarkában. Mindjárt földet érnek.

Kukucska szepegett ugyan egy kicsit, de azért, mikor meglátta, hogy Fityfiritty egy kis fiú horgára akadt, és úgy tátog ott, mint egy szárazra került keszeg, kárörvendően kuncogott. - No, te pókhendi kis manó - motyogta meghúzódva lompos farka védelmében - most aztán úgy benne vagy a pácban, mint én voltam az üstben, amikor a kéményből belepotyogtam. Nem vagyok kíváncsi, de azért szörnyen szeretném tudni, ...

Hogy mit akart tudni a kíváncsi mókus, sosem derült ki, mert a szőnyeg újra billent egyet, és a patak vize elnyelte őt is, akár a póruljárt manócskát.

- Laci! Laci! Gyere gyorsan - lelken-dezett Jutka - mert a mókuska is a patakba esett!

- Megyek már! - kiáltotta vissza Laci. - Csak zsebre vágom a manót! Viszem a merítőhálót is!

- Nagyon siess, mert szörnyen kapálózik szegény! Biztosan nem tud úszni.

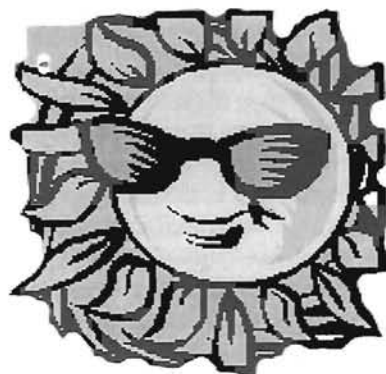
- Itt vagyok, - mondta a futástól lihegve Lackó. - Hová merítsek? Látod már? Na, gyere te kis ázott ürge!

- Jaj, hogy prüszköl szegényke! Csavarjuk gyorsan a szőnyegbe a manóval együtt, és rohanjunk, és rohanjunk haza. A babaágyban majd felmelegszenek. - Mondta Jutka, és a két gyerekek, a szőnyegbe csavart kis jövevényekkel együtt eltűnt a távol-ság ködében. Hogy mit hoz nekik a hoinap, eimesélem legközelebb.

CIRKUSZVILÁG

Csiribi és csiribá,
Csoda, csoda mellett,
Nyuszi bújt ki a kalapból,
Ennél több se kellett.
Kendő csüskén a csomó
Magától kibomlott,
Bohóc csinált az istálló-
Mesterből bolondot.
A kötélén cirkusztündér
Lejtett lenge táncot,
Erőművész könnyű kézzel
Széttépte a láncot.
Akrobaták ide-oda
Szaltóztak a légtérben,
Jeleskedett az elefánt
Fodrázmesterségben.
Kerékpáron versenyezett
Majom meg a medve,
Ettől lett a gyerek népnek
Csuda vidám kedve.
Cirkuszvilág, csodavilág,
Akárki megmondja,
Oda menjen mindaz kinek
Sok a baja gondja!

KÉKLŐ TENGER AZ ÉGBOLT

Csillagnyáj a bársony égen
Csillagfüvet legelész,
Fényes Hold, az öreg pásztor,
Csillagsubán haverész
A Fastyúk a kicsibéit
Csillagporban fürdeti,
A Nagymedve a Kismedvét
A Göncölre ülteti.
Indulna is a szekér, de
Szellő fut az égen át,
S eltakarja fellegekkel
Az ég minden csillagát,
Mire a szél csitulna, mert
Fújdogált már eleget,
Addigra fürge hajnal
Biborváznat tereget,
Kéklő tenger lesz az égbolt,
S csillag helyett mi kell más,
Vígán siklik az égen a
Sok-sok felhővitorlás.
A távolban habhegyek
Napsugarban fürdenek.
Lásd, az égbolt ily csodás.
Csupa, csupa csillogás.
Kedvét csak az zavarja,
Mikor felhő takarja.

A mesét és a verseket írta
lványi Mária

Irodalmi oldal

„Édes Erdély itt vagyunk”

Részletek: „...És a Berettyó folyik tovább...” C. Regényből

Berettyóhalmát ez ősszel nem a Péter András utánpótlás újította meg, hanem a Magyar Királyi Honvédség kerékpáros zászlóalja, melyet már a tanévkezdet előtt beszállásoltak, útban Erdély felé.

Pedig most is megérkeztek az új diák-fecskék. Takács bácsi szekéren hozta Komádiból Danci unokáját, és alkudozva sokallotta az internátusi díjat. K. U. Nagy Imre a másodikba lépéven új elsőst vezetett kézenfogva Öcsöd falujából. Guriga megint feltalált valamit a nyáron. A belső internátusra új emeletet húztak. A Harczék pímai-hőstette – is elhallatszott odáig. De mi volt ez ahhoz képest, ami a derék hadfiakkal együtt megnyergelte a khekiszínű kincstári kerékpárokat! Majdnem semmi! A hazafias felbuzduláshoz, mely a változás izgalmával járt! A gáláns lovagseregléshez, mely előre hozta a farsangot, szeptember elejére! Hát csoda volt ezek után, ha a tanévnitítés, és az internátusi sereglés az általános érdektelenségbe fulladt!

Szegény Tóni bácsi, aki a lappal, meg az izlandival tizenhétre gyarapította a nyelvtudását, változatlanul a diákság barátja maradt...

Aztán megjött a menetparancs, az álmos diákváros az országzászlónál búcsúztatta az Erdélybe induló zászlóaljat...

Gáspár Jancsit különösen próbára tették az erdélyi öröm napjai, mert kételkedő lelkének mindkét fele más-más melódiát játszott...

Gördültek a kincstári kerékpárok...

Ugyan hány tisztúnak vevé a szíve erre a szóra: Erdély, mint az Ady Endréé, amikor a század elején a „S ha Erdélyt elveszik” című jegyzetét írta! Egy cikkgyűjteményben olvasta a vonaton – ez volt a címe: Jöslások Magyarországról -, az igazgató úrtól kapta kölcsön, s még most sem engedi összetapsolni a tenyerét mindaz a fájdalmas szépség, öngyötrő felsejűlés, amit lázas sorából kiolvasott. Pedig Ady Endre „Fantasztikus románbarátnak” nevezte magát, dőfött a tollal a börtönbezárt Octavian Goga-ért és mégis így profétáskodik:

„Erdély te Magyarország vagy, s ha Magyarországra van még széksége a Földnek, te megmaradsz nekünk.”

Kinek tódul az agyára, mint a zubogó vér az, „Ismeretlen Korvin Kóde margójára” kegyetlen igazsága, s az Ady-fogalmazta Erdélyi-hívtvallás! Mert anélkül nem szabad odamenni!

„Szegény nagy Magyarország, talán sohasem is volt, csak Erdély volt mindig, Transsilvánia, Erdőelve, Szilágyságon túl...”

„Erdély adta nekünk a Napkirályt, Erdély szerezte a mohácsi veszedelmet, hogy megszabaduljon tőlünk. Neki volt Fráter Györgye, ki tudta, hogy kell a törökkel bálni s távol tartani tarkónktól a simogató német kezét. És Erdély látott elsőnek mélyen be Európába. Jött a nagy égszakadás, jött a protestantizmus és Erdély érezte a legjobban, hogy ez lesz az ötödik, a hatodik, vagy nem tudom hányadik honfoglalás, de az lesz. S odakapcsolta magát Európához, lelkébe engedte mindent, ami jött s produkálta a legmerészebb s legmagyar-talanabb produkciót: az egészen újat. A nagy Kulturvolk a Rajna mentén még égette a zsidót, a dominikánus véredek csaholtak mindenütt Nyugaton, Erdélyben agg és primitívlelkű magyarok nem féltek circumcisiót kóbor rabbiktól, szinte Ázsia szélén egy kisország akadt, mely kimerte mondani, hogy az emberek hite pedig az ő maguk dolguk. Innen indult meg a magyarok rajzása már előbb nyugati scholákra. Összeszedni én kis memoriámból nem tudok mindent, de Shakespeare születésének esztendejében itt ír már drámát Karádi Pál. Itt szabad Krisztust megtagadni unitáriusoknak. Jeremiádok itt képviselik először a megfiatalodott dallelket. A lantosoknak itt van vidám, szabad útjuk, innen adják az eseményeket Nagy-Magyarországnak, szegény sanyargatott szomorú földnek. Bethlen Gábor itt terem oláh pakulátoroknak irodalmi nyelvet. Itt siratja az első kultúrember, Szentci Molnár Albert, hogy ő magyar, de nem lenne más egy világgért sem. Itt terem az első asszonyíró, azután az erdélyi Mikes Kelemen a példája annak, hogy nekünk futni kell a germántól s

nyugatabbra kell menni eszmeházasodások céljából és ugyan ő az, aki megmenti tisztaságát, becsületét a kemény, szegény, de szűz és erős magyar nyelvnek századokra. Descartes Erdély révén jut keletre, Comenius Amost erdélyi asszony veszi észre. A székely balladák vete- kednek ezidőben a skótokkal, Rákóczi Versaillesben is becsült nagyúr, Bogdán, Mányoki, Kupecki már festhetnek Erdélyben. Kell a zene s nem udvari bolond a költő. Brillant-Saverin előtt már művészete is van itt a konyhának. Itt születik Wesselényi, Kölcsey s itt keresi a megvi- gasztaló, kultúrára a legalkalmasabb magyart nagy magyar agitátora a civilizációnak: Kazinczy Ferenc...”

Gördültek a kerékpárok...

„Mi pedig, ha megyünk, visszafelé megyünk. Mit keresünk! – hol keresünk! – úgy gondoltam, meg kell próbálni Kazinczyval Erdélyből kiánni, ha élt s megtermékenyíteni, megszorítani azt a magyar típust, mely nem medve, holott Erdélyben több a medve...”

Gördültek a kerékpárok...

„Ha száz évvel hátrább cammogunk, és csak cammogunk és újat nem tudunk adni, hacsak nem antikultúrálisat, mi lesz velünk! Nem elég, ha vannak Apáczai Csere Jánosok, ha nem mély a néplélek, hiába dobjuk bele a métermázsás követ is, nem fröccsen fel a víz egy mé- teryire sem. Csakugyan mi vagyunk azok, akiknek nem jutott a nemesebb fajok szükséges szenzibilizálásából! Erdély mást bizonyít, próbáljuk Erdélyt folytatni, hátha lehet...”

Gördültek a kerékpárok...

Ezzel a néppel, mely még a huszadik század majd-közepén sem nemzet, mikor már másfelé unt ruha a nemzetiség! Jó-jó, nem bűnös ebben, de feloldozást nyerhet é!

Talán – higgyünk. És keressünk. Valahol. Akárhon. Erdélyben! Erdélyben. Akárhon.”

Csak így lenne szabad Erdélybe menni, és nem másképp. Se győz- tesként, se gyűlölettel...

De Ady Endréből nincs ebben a tapsos, zászlólengetéses örvény- lésben semmi. S egyetlen melódiafoszlány sem azokból az imádság- mélységes székely népdalokból, amiket Bukó János tanár úr tanít: Hol maradt a Katona vagyok én, országőrizője!! Hol Kolozsvár, Mátvás városa! A kerucdiákok Nagyenyedje! Az udvarhelyi anyaszék! Tamási Áron szépségesen szép nyelvének nemes zöngéje! Mikes, aki úgy „szerette Rodostót, hogy nem feledhette Zágont...!” Mindez ki- maradt ebből az operett-hazafiság-ból...

Gördültek a magyar királyi honvéd kerékpárok...

Tóni bácsi oldalbalökte Jekelt...

- Olyan lesz ez, testvérem, mint amikor az afrikai német gyarmatok az angolok kezére kerültek...

Már le se intette senki, hiszen bolond...

A katonákat elfedte az útkanyar, csak a por szállott utánuk...

A „sohasem is volt Nagy-Magyarország elindult birtokba venni a „mindig-volt” Erdélyt...”

A tömeg eloszlott, Jancsi egyedül maradt a templom árnéká- ban...

A bankház ablakán új pesti sláger szökött az utcára a rádióból:

Édes Erdély itt vagyunk,
Érted élünk, és halunk,
Győz a szittyia fergeget,
A rohanó sereg...

Másnap is ezt bömbölte, mikor már lekerültek a zászlók, elhervad- tak a rózsák, harmadnap is, az első leckefeladás idején, negyed nap is, amikor az új mozihíradó megérkezett. Vitéz Nagybányai vitéz Horthy Miklós, Magyarország főméltóságú kormányzója lovagolt be rajta Nagyváradra, hófehér paripán, s a büszke állat olyan gögösen rakta a lábait, mintha tudta volna, hogy négy aranypatkón jár, amelyet a váradi Sas Szálló izraelita tulajdonosa ajándékozott honfiúi örömeiben. Persze, hogy nem tudta, ahogy az ajándékozó sem sejtette, hogy há- lából hamarosan az át-szabott Erdély-indulóval szerenádoznak a su- hancok az ablaka alatt:

Elhangzott a szó,
Sok a behívó,
Taliczkázik már
Czrűn és Kohn Izsó...

Új sláger lett ez Berettyóhalmán is, míg meg nem unták. A koc- márosok, örömléányok, kiscselédek visszahűségestek a diákokhoz, az újságok címdalairól hátrább kerültek az összezsugo-ritott erdélyi hírek, és a der-die-dais, az accusativus cum intinitívó, meg az á-szor á újra a trónjára ült...

A kisvárost megfakították a hétköznapi, s hogy ne legyen annyira szürke, felcicomázta az ősz...

Ízes ízek

január

Korhely leves

10 dkg füstölt szalonnát apró kockákra vágunk és kiolvasztjuk a zsíráját. A pörccöt kihasználjuk és egy fej hagymát megpirítunk a zsíron. 30 dkg savanyú káposztát megmosunk, majd hozzáadjuk a pirított hagymához és 15 percig fedő alatt pároljuk. Teszünk hozzá pirospaprikát, igény szerint fokhagymát és felengedjük vízzel kb. 1 literre. Egy citromot kicsavarunk és a két fél citromot beletesszük. A káposztát puhára főzzük, majd ízesítjük sóval és citrom kicsavart levélével. A fél citromokat ekkor már kivesszük. Lehet bele erős paprikát is tenni.

Seidl Ambrus

Végső tiszteletadás Barankovics Istvánnak

temetésen jelen voltak: **Mádi Ferenc köztársasági elnök, Orbán Viktor a kormány elnöke**, s több más kormány tag és országgyűlési képviselő. Az emlékező beszédet **Áder János a parlament elnöke** tartotta. Megemlékezett az elhunytól Kovács K. Zoltán is.

Olvasóink 5 hónapon át között írásunkban, megismerhették a magyar kereszténydemokrácia apostolának hazai életpályáját. Így ezúttal csupán felvillantunk néhány eseményt az emigráció éveiből. Szerényen élt New York-ban két szobás lakásában feleségével. Mondhatjuk, visszafogott volt az emigráció s politikai életben. 1958-ban a Közép-európai Kereszténydemokrata Unió elnökévé választotta. Néhányszor járt Európában főképp előadásokat tartott. Bár kezdetben reménykedett a Szovjetunió által tolerált szabadabb politikai helyzetben, melynek lehetővé tételét a megerősödő Európai Uniótól várta. Amikor be kellett látnia, hogy ez lehetetlen, teljes erejével küzdött haláláig Magyarország megszabadulásáért.

A barankovicsi életmű kereszténydemokrata eszmeisége példa előttünk, melyet követni, nemcsak a politikai élet képviselőinek, de minden igaz magyarnak keresztény embernek is kötelessége

Császárné Gyuricza Éva

Születésének 95. évfordulóján, Barankovics István hamvait Amerikából a szegények jeltelen sírjából hazahozva, december 13-án helyezték végső örök nyugalomra a Fiumei úti temetőnek a Nemzeti Sírkert a 35. parcellájában a Nemzeti Kegyeleti Bizottság által adományozott díszsírhelyen. Délután 9-11 óra között leróhatták kegyeletüket hamvai előtt a központi ravatalozóban. A temetés déli 12 órakor kezdődött.

A hamvak hazahozatalának kezdeményezője **K. Kovács Zoltán volt az egykori Demokrata Néppárt alapító tagja, a Barankovics Akadémia Alapítvány elnöke.** Az engesztelő szentmisét **Dr. Pápai Lajos győri megyéspüspök** celebrálta a Belvárosi Plébánia Templomban. A

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRÖD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

A TURUL CIPŐ KFT

Felvételre keres varrónőket, cipő-felsőréssz-készítőket és cipő gyártókat gyomaendrődi, dévaványai és kamuti telephelyeire, tartós munkára, jó kereseti lehetőséggel.

Vidékről bejárást térítjük, vagy megoldjuk.

Érdeklődni lehet: 66/386-251 telefonon Oláh Ferencnél

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múltak el ők, kiből szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Guhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

ÁGOSTON GÁBOR, aki a Kiszéti u. 21/2. sz. alatt lakott, november 25-én 63 éves korában hosszú szenvedés után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, gyermekei, azok családja, a rokonok és az ismerősök.

BESSENYEI ISTVÁN, aki lakott a Vásártéri Ltp. 31. sz. alatt, december 6-án 84 éves korában befejezte földi pályafutását.

Gyászolják: családja, a rokonok és az ismerősök.

BÍRÓ BÉLA, gyomai lakos, december 10-én 79 éves korában hosszú betegség után elhunyt. Gyászolják: családja a rokonok és az ismerősök.

BOLEHOVSZKY JENŐ, aki a Mátyás Király út 37. sz. alatt élt, december 18-án 92 éves korában rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: gyermekei, unokái, és a rokonság.

BÚZA MIKLÓSNÉ BELA ERZSÉBET hunyai lakos decemberben 54 éves korában hosszú szenvedés után megtért Teremtő Istenéhez. Gyászolják: férje és családja, a rokonság és az ismerősök.

CZIKKELY ATTILA, volt Bercsényi u. 7. sz. alatti lakos, december 6-án 25 éves korában elhunyt. Gyászolják: családja és a rokonság

CS. SZABÓ IMRÉNÉ PIKÓ ERZSÉBET a Mirhóháti u. 8. sz. alatt élt, november 30-án 92 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolják: családja és a rokonság

HORVÁTH MIHÁLY volt gyomaendrői lakosnak, november 21-én 77 éves korában véget ért földi pályája. Gyászolja családja és az ismerősök.

KENYERES ISTVÁN, aki Szarvas városában a Szabadság u. 13-ban élt december 4-én 70 éves korában tragikus hirtelenséggel ért véget élete. Gyászolják: felesége, gyermeke, rokonai és ismerősei.

Özv. KISZELY LAJOSNÉ CZIKKELY ILONA, aki a „Rózsakert” Idősek Otthonában élt, december 17-én elhunyt. Gyászolják: fia, menyje, unokái, dédunokái, kezelő orvosa és családja, a rokonok és az ismerősök.

KÜRTI GYULÁNÉ PAPP ERZSÉBET, aki a Jókai u. 27. sz. alatt élt, december 12-én befejezte földi pályafutását, 72 éves korában. Gyászolják: gyermeke és családja, a rokonok és az ismerősök.

LÁTKÓCZKI KÁROLY, aki a Sugár úton lakott december 7-én 70 éves korában négy hónapos súlyos betegség után megtért Teremtő Istenéhez. Gyászolják: felesége, gyermekei és családja, a rokonok és az ismerősök.

MAGYAR JÁNOSNÉ MARINKOVA GIZELLA, AKI A Hősök útja 26. sz. alatt lakott, november 28-án 85 éves korában hosszú szenvedés után az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: gyermekei, unokái, dédunokái, a rokonság és az ismerősök.

NAGY LAJOS, aki a Bocskai u. 29. sz. alatt lakott december 12-én 73 éves korában rövid, de súlyos betegség következtében elhunyt. Gyászolják: felesége és családja.

Özv. PÓLUS ELEMÉRNÉ NAGY TERÉZ, aki a Csokonai u. 1. sz. alatt élt, december 12-én 77 éves korában váratlanul és tragikus hirtelenséggel elhunyt. Gyászolja családja.

SZOSZNYÁK GÉZA, aki a Sugár út 73. sz. alatt élt, december 4-én 70 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, leánya, testvére, sógora, sógornője, a rokonai és ismerősei.

SZUROVECZ ISTVÁNNÉ GYURICZA FRANCISKA, aki a Rózsakert Idősek Otthonában lakott 86 éves korában, rövid szenvedés után, december 10-én megtért Teremtő Urához. Gyászolják nevelt fia és családja.

TÖRÖK JÓZSEFNÉ ORAVECZ RÓZSA, aki a Vásártéri Ltp. 34/C. sz. alatt élt, december 2-án 42 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

WEIGERT MIHÁLY, aki a Sallai u. 16. sz. alatt élt, november 28-án 53 éves korában elhunyt. Gyászolják családja és az ismerősök.

Békesség haló poraikon,
fogadj be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

HÚSVÉT RÓMÁBAN - Firezne a reneszánsz bölcsője

Időpont: 2002. március 28. - április 4.

Utazás: Neoplán típusú autóbusszal, WC, büfé

Szállás: 1 éj Velence környékén, 4 éj Rómában, 4 személyes, komplett konyhás, WC, zuhanyzós mobilhóban

Ellátás: önellátás

Idégenvezetés: végig az út során, Davidovics László, idegenforgalmi manager

Részvételi díj: 65000 Ft (irányár)

PROGRAM

Március 28. Indulás kb.19.00-kor Gyomaendrődről. Folyamatos utazás kisebb megállásokkal.

Útvonal: Budapest - Veszprém - Rábafüzes - Gratz - Klagenfurt - Udine.

Március 29. Érkezés a reggeli órákban Velencébe. A vaporettóval (kis hajó) behajózunk a városba. Városnézés: Sónhajok hidja, Szt. Márk tér, Doge palota, Rialto híd, séta a lagúnák mentén. Este felé elfoglaljuk a szállást.

Március 30. Indulás a reggeli órákban Rómába, kisebb megállásokkal. Érkezés az Örök Városba, szállás elfoglalása, séta a tengerparton.

Március 31. Délelőtt részt veszünk a Szt. Péter téri a pápai húsvéti misén. Délután - Róma barokk

szökőkutjai: Trevi Kút, Piazza Navona, Spanyol Lépcső.

Április 1. Délelőtt megnézzük a Colosseumot, az ókori Róma központját - a Forum Romanumot; délután - a Capitolium, Velence tér, Igazság Szája, Círus Maximus

Április 2. A Vaticani Múzeumban megnézzük a Sixtusi Kápolnát, utána - a Szt. Péter Bazilikában - az apostol sírját és a világhírű műremekeket. Elsétalunk az Angyalvárhoz, a Tevere folyóhoz. Szállás elfoglalása.

Április 3. Reggel indulunk Firenzébe. Városnézés: Dóm, Sta.Croce templom (Michelangelo sírja), Ponte Vecchio, Palazzo Vecchio, Medici Palota. Este indulunk haza.

Április 4. Érkezés Gyomaendrődre a délutáni órákban.

A programok sorrendjének változtatási jogát fenntartjuk. Díj 50% a-2002. február 1-ig.

fizetendő be. **Az ár nem tartalmazza:** biztosítást, múzeumi belépőket.

Belépődíjak: Sixtusi Kápolna - kb.2500 Ft/fő, Colosseum - kb.1800 Ft/ fő, Velencei hajózás-kb. 1700 Ft/ fő, napijegy Rómába - kb.900 Ft/ nap

Jelentkezés és bővebb felvilágosítás: Gyuriczáné Szabó Erzsébetnél, a Szt. Imre Róm. Kat. Plébánián hivatali időben. Tel : 66/283-940

Tornatermet építünk

A decemberi hideg tél ellenére is folytatódik a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola udvarán a tornaterem építés. A lábazat feltöltése folyik, a betöltött föld és homok tömörítése.

Kert- barátok- nak

Legnagyobb bokor- és fán termő gyümölcsünk a birs

„Aki felszánt, bevet egy mezőt és műveli azt, gyümölcsfát, vagy szép virágot ültet, nagyobb érdemet szerez az emberiségnek, mint a hadvezérek és politikusok együttéve”
(Kína bölcsessége)

A kiskertek gyümölcsfája: a birs őshazája Arábia, Perzsia, Turkesztán. Napos, meleg fekvésű helyen díszlik legjobban, mert illatos gyümölcsét a szőlővel azonos időben érleli meg. **Május hónap második felében virágzik.** Fényes levelei, nagy virágai, citrom színű terjedelmes gyümölcse egyben dísz is a kertnek.

Humuszban gazdag, kissé kötött talajt szereti legjobban. Gyökerei nem hatnak mélyen a talajba, hanem a talaj felszínének közelében szétterülnek. Ez is oka annak, hogy a magasra megnőtt, és sok gyümölcsöt hozó fa törzse megdől. Ezért érdemes bokor alakban nevelni, illetve metszeni.

A birs önporzó növény, saját virágporától könnyen megtermékenyül. Nagyobb mennyiségben Szatmár vidékén, a Duna-Tisza közötti területen termesztik. Árnyékos helyen nem fejlődik jól, és termést is keveset hoz.

Ültetéskor a gödör lehetőleg széles legyen és kevésbé mély a szétterülő gyökér fejlődése érdekében. Nagy szárazság esetén öntözzük, így termése kösejtes lesz. A koronaalakítást ugyanúgy igényli, mint a többi gyümölcsfa. Ezért **a fiatal csemetéket 2-3 évig metszeni kell,** de ennek ellenére, határozott formájú korona alakítható ki. Évenként vizsgáljuk át (tavasszal) a koronát és a befelét, valamint a keresztbeálló vesszőket, nem utolsó sorban a fattyú vesszőket vágjuk ki. Az ifjítást jól tűri és a művelet elvégzése új, formás koronát fejleszt. Egyébként a hajtásokat megrövidíteni nem szabad, mert termést az egyéves vesszők vegyes

rügyeiből fejlődő 5-8 cm hosszú hajtásain hozza. A három-négy évenkénti istállótrágyát meghalálja.

Gyümölcse akkor válik éretté, ha illatos és sárga színű lesz. Jól tárolható és szállítható. Arra nagyon kel vigyázni, hogy más gyümölcscsel ne tároljuk, mert illatát elveszük.

Betegségei:

- Levélbarnulás

Nedves időjárás esetén fordul elő a **gombabetegség.** A leveleken sötét barna foltok jelennek meg. Erős fertőzés esetén a megtámadott levelek le is hullhatnak. A gomba a hajtásokon, leveleken telel át. Ezért ősszel össze kell szednünk a leveleket, s el kell égetni, vagy elásni jó mélyre, vagy irány a szeméttelp. Vidéken rügyfakadás előtt 2%-os – illetve a vegetációs időszak alatt 1%-os – bordói lével permetezzünk.

- Monília

Eltérően más gyümölcsöt pusztító monília betegségtől, a birs esetében egy külön gombafaj okozza a moniliát. Felismerhető arról, hogy a levelek növekedése tavasszal elmarad, a levelek megbarnulnak, és a fán maradnak. Így a megtámadott leveleken a penészgomba fonalai telepet alakítanak ki. Virágzaskor a fonalak a bibén keresztül behatolnak a magházba, a virág elszárad, vagy a kis gyümölcs pusztul el, és száraz állapotban a fán marad. Ősszel, a beteg, levelekkel együtt a mumifikált (elszáradt) gyümölcsök lehullnak, majd tavasszal ezekből kikerülő szaporító testek (spórák) kicsiráznak, és kezdődik előlről a károsító folyamata.

Úgy védekezzünk, hogy az elszáradt leveleket, hajtásokat le kell vágni, össze kell szedni, majd ezeket meg kell semmisíteni (elégetni). Továbbá bordói lével a fenti leírtak szerint permetezzünk (virágzás alatt is).

- Almamoly

A gyümölcsöt károsítja, mert belsejében fejlődik a hernyó, mely 10-20 mm hosszú. Két nemzedéke van. Fejlődésének a száraz időjárás kedvez.

A fizikai védekezésen kívül többszöri permetezéssel (idegölő méreggel) eredményesen védekezhetünk. Bizonyára mindenki által ismertek az ilyen fajta permetező szerek (Bi58 stb.). Vannak vegyszerek, melyeknek nevét sűrűn változtatják, a csomagolás módját változtatják. A technológia változás eredményét a pénztárcánk bánja, mert emelkednek áraik.

Hunya Alajos

Partner üzlet- ház tagja

Kedves vásárlóink!
Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

Folyamatosan friss húsok

Sarokház Csemege

Ct.: Tímár Vince

- ☞ akciós termékek
- ☞ kolbászhus minden mennyiségben
- ☞ cukrászsütemények
- ☞ tortarendelést felvesszünk

Blaha u.27. Tel.:386-691

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

januári árukinálatomból ajánlom a következőket:

- Díszgyertyák széles választékban
  - Ajándéktárgyak
  - Asztalterítő, fűdőszoba szőnyegek
  - Virághagymák, virágföldek
  - Műanyag és kerámia virágcserepek
  - Műtrágyák, virágtápok
  - Savanyító edények, tartósítószer
  - Gumicsizmák, esőruhák, munkaruhák
  - Főliák, takaróponyvak
  - Műanyag kukák, talicskák
  - Szegek, csavarok, kéziszerszámok
  - Húsdaráló, kolbásztöltők, pörkölők
  - Üstök, üstházak, húsgyúró edénye
- Minden kedves vásárlómnak boldog Karácsonyi ünnepeket és sikeres Újévet kívánok!

FARKAS MÁTÉ

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd. Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi Mária. Márton Gábor * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. *

HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 2. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2002. február

Négy év közös munkája áll mögöttünk

Először is köszönettel tartozom az itt élőknek, amiért lehetővé tették, hogy országgyűlési képviselőként szolgálhassam a helybéli emberek érdekeit. Négy év közös munkája áll mögöttünk. Nagy fába vágtuk a fejszénket, amikor a választókerület gondjainak leküzdésére vállalkoztunk.

A választásokhoz közeledve úgy gondoltam, hogy érdemes visszatekinteni, milyen feladatokat tűztünk magunk elé, és ezeket a gondokat hogyan oldottuk meg. Ezt az „elszámolást” azért is tartom fontosnak, mert hiszem, hogy a hosszú barátság alapja a pontos elszámolás, és országgyűlési képviselőként különösen fontosnak tartom ezt.

Az első probléma, aminek megoldásáról tájékoztathatom az embereket, a belvíz. Ha visszaemlékezünk; 1998-ban a belvíz fenyegette a családok otthonainak biztonságát, akkor ez volt a legfontosabb megoldásra váró feladat, hiszen a családok mindennapi biztonsága, az otthon került veszélybe. Még sokan emlékeznek arra is, hogy 1999 év elején Hunya és Kondoros hetekig „szerepelt” az országos televíziók híradóiban, mert előtörtte a belvíz. Választókerületem mind a nyolc településén volt kisebb-nagyobb belvíz, számos család maradt fedél nélkül. Az emberek összefogva védték otthonaikat, biztonságot akartak a belvíz veszély ellen. Miután sikerült elvezetni a belvizet a házakról, a településekről, azonnal csatornák építésébe, belvízelvezető árkok ásásába kezdünk, melyek

majd megvédik az otthonokat a belvíz ellen. Ehhez a nagy munkához támogatást kérünk, és kaptunk a kormánytól. A Településfejlesztési Tanácsban is kiemelten támogattuk a belvíz elleni biztonságot teremtő pályázatokat. Így épülhet ki Hunyán és Kondoroson a teljes csapadékvíz elvezetés. Kondoroson és Gyomaendrődön szennyvíz csatorna épül.

Közben a károsodott családok otthonai épülhettek újjá állami támogatással. A belvízkárok helyreállítása a megye 52 települését érintette, 8852 család otthonában keletkezett károkat kellett helyreállítani. A legtöbbet ebben a választókerületben. Összesen 4.5 milliárd forintot kellett költeni arra, hogy zökkenőmentes legyen a védekezés, hogy a családok helyreállíthassák otthonaikat, és az iskolákban is időben elkezdődhessen a tanítás.

Elért sikereink, az itt élők sikerei. Erőink összefogása eredményes volt, jövőnk pilléreinek alapjait közösen fektetjük le: az első pillér, a belvíz elleni biztonság megteremtése volt. Ennek eredménye, hogy ma már az egész megye biztonságát szavatoló terv készült, melynek megvalósításán dolgozunk.

Új évezred kezdődött, ahol a jövő a nyugodt építkezésé!

DOMOKOS LÁSZLÓ
Országgyűlési képviselő

Önök joga van tudni...

hogy miről döntött a Képviselő-testület januári ülésén

2002 év költségvetésének októberi koncepciója alapján **elkészült az idei költségvetés 1. sz. előirányzata**, amelynek végösszege **3,7 milliárd forint**. Ebből az összegből 1,6 milliárd működési költség fedezete, 1,9 milliárd fejlesztések fedezete, és 112,9 millió céltartalék.

Olvasóinknak a megkezdett, illetve tervezett beruházásainkról eddig folyamatosan adtunk hírt. Legnagyobb összegű a szennyvíz, a szociális hulladéklerakó. A 2002 évi költségvetés hiánya: 52 millió forint, amit legrosszabb esetben rövidlejáratú hitelként lehet kezelni, de esetleg ki is gazdálkodható, hiszen az össz bevételnek csupán 1,5%-a. Az éves költségvetés jóváhagyásakor el kell készíteni a költségvetési évet követő 2 év, tehát 2003 és 2004 év előre jelzett bevételi és kiadási előirányzatát. A prognosztizált adatok mellett a jelen ismeretek alapján költségvetési hiány mutatkozik. A Képviselő-testület felkérte a polgármestert, hogy a költségvetési hiány megszüntetése érdekében tegyen javaslatot az Önkormányzat további saját bevételeinek feltárására, és a fejlesztési feladatok megvalósítása során további pályázati lehetőségek figyelembe vételével a feladatok rangsorolására.

A keresetek és tiszteletdíjak esetében a közalkalmazottak alapilletmény növekedése 7,75%, a pótlék-alap változás 15.900 forintról 17.100 forintra változik, a munkabér legkisebb összege 50 ezer forint, a pedagógusoknak 2002 évben éves szinten a szakmai szorzó 1.19-ről 1.43-ra való emelése több mint 20% kereset növekedést jelent. A szociális ágazat-

ban munkát végzők szakmai szorzója éves szinten szintén 120%-ra emelkedik. A köztisztviselők illetmény alapja a vezetői pótlék, a képzettségi pótlék, étkezési hozzájárulás, ruházati költségterítés valamint a szociális kulturális és egészségügyi juttatás az illetményalap rendelete szerint került jóváhagyásra. A polgármester havi illetménye 330.000 forint, az alpolgármester havi tiszteletdíja 55 ezer forint, a képviselők havi tiszteletdíja 28 ezer forint, a bizottsági tagsági pótlék havi 12 ezer forint, a nem képviselő bizottsági tag tiszteletdíja havi 12 ezer forint.

A 2001 évi költségvetést módosítani kellett az időközben meghozott döntések, a főhatóságoktól kapott pénzalapok, a helyi adók és az intézmények előirányzatainak módosulása miatt. A bevételi főösszeg 181 millió forintra nőtt, így a 2001 évi bevételi főösszeg 3milliárd 85 millió forint. A kiadások változása: felújítás nőtt 16 millióval, a fejlesztés nőtt 49.8 millióval, a céltartalék nőtt 42.3 millióval a működési kiadás nőtt 73 millióval.

A település folyékony hulladék szállításának költsége 13%-kal nőtt. Egy köbméter lakossági szennyvízszállítás 750 forintra 850 forintra, illetve a közcsatornával ellátott területen 950 forintra, a közületi szennyvízszippantás 1.000 forintra 1.100 forintra az árnyékszék tisztítás 1.500 forintra változik, a kihirdetés napjától.

Elfogadta a Képviselő-testület Köröstarcsa és Körösladány nagyközségek csatlakozási szándékát a kommunális szilárd hulladék lerakó építésére létre jött Beruházási Munkacsoportban.

*Császárné Gyuricza Éva
Képviselő*

Pokorni Zoltán a Fidesz Magyar Polgári Párt elnöke Domokos László országgyűlési képviselőnk kíséretében január 22-én Békés megye több településén kötetlen beszélgetésen találkozott a lakossággal és újságírókkal Orosházán Dávid Ibolya MDF elnökkel közösen tartottak fórumot.

Stumpf István kancelláriaminiszter Békés megyei látogatása során többek között elmondta, hogy a Kormány kiemelt fontosságúnak tekinti a könyvtárak közösségi Internet szolgáltatásait, amelynek során a látogatókat szakszerűen segíteni kell az Internet használatban.

ENDRŐDIEK BARÁTI KÖRE - Találkozóval összekötött ebédre hívja és várja tagjait és szimpatizánsait. **Budapest az Etele út 68-ban** (a szokott helyen) **Március 9-én délelőtt fél 11 kor.**

Kérjük, hogy azok is jelentkezzenek, akik nem akarnak ott ebédelni, de a találkozóra eljönnek. Jelentkezni legkésőbb március 1.-ig Timár Imre Bp, 326-7567, Császárné 66-386-323, Fülöpné 66-284-435 telefonján.

A Templomos Lovagrend által alapított, és Gyomaendrőd központtal működő **TEMPLARIUS ALAPÍTVÁNY** szeretettel várja adója 1%-nak felajánlását, melyből hátrányos helyzetű és a határon túli gyerekek táboroztatását segítjük. Adószámunk: 18856617-1-17. Eddigi és további felajánlásait köszönjük. Tisztelettel: az Alapítvány Kuratóriuma.

A lakosság támogatását kéri

Ismét elérkezett a személyi jövedelemadó bevallásának ideje. Ekkor kell dönteni az állampolgároknak arról, hogy milyen egyesületeknek, alapítványoknak más, a támogatásra jogosult szervezeteknek ajánlják fel adójuk 1 %át. Az alábbiakban soroljuk fel azokat a civil szervezeteket, akik az önök támogatását kéri:

Endrődiek Baráti Köre Egyesület, célja a hagyományok ápolása, az elszármazottakkal való kapcsolattartás.

Adószám: 19182030-1-04

Honismereti Alapítvány, célja a helyi hagyományok ápolása, megőrzése, publikálása, az Endrői Füzetek további sorozatának, és Endrőd Monográfiája kiadása.

Adószám: 19056274-1-04.

Önkéntes Tűzoltó Egyesület Kiemelkedően Közhasznú Egyesület, melynek célja élet és vagyonmentés a városban és körzetében.

Adószám: 18371608-1-04

Hallható Hang Alapítvány, melynek célja a zeneiskola hangszeralományának gyarapítása

Adószám: 18379383-1-04

Gyomaendrőd Városi Sport Egyesület, célja a helyi ifjúsági sport támogatása,

Adószám: 18370827-2-04

Dr. Farkas János Alapítvány, melynek célja tehetséges endrői fiatalok tovább tanulásának biztosítása.

Adószám 19062255-1-04:

Öregszülői gyermekekért Alapítvány, célja a külterületen felnövő hátrányos helyzetű gyermekek közép és felsőfokú tanulmányainak támogatása

Adószám: 18376184-1-04

Közalapítvány Gyomaendrőd Város Közgyműteményeiért, célja Vidovszky Béla Helytörténeti Gyűjtemény a Városi Képtár ápolása, fejlesztése. Kiemelten közhasznú minősítésű alapítvány..

Adószám: 19058733-1-04

Endrői Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány, célja az endrői egyházi temetők karbantartása, az újra megnyitásával kapcsolatos költségek, és a templom belső felújításának támogatása.

Adószám: 18380761-1-04

Selyem Úti Óvodáért alapítvány célja: Az ott tanuló gyermekek fejlődésének sokszínű segítése.

Adószám: 18379778-1-04.

Ha adója 1%-át már felajánlotta, de szívesen támogatna civil szervezeteket, megteheti a szervezet folyószámlájára való befizetéssel:

Közalapítvány Gyomaendrőd Város Közgyműteményeiért folyószámla száma: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet: 5320015-10002089

Endrői Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány folyószámla száma: 53200015-10003231.

Endrődiek Baráti Köre Egyesület folyószámla száma: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet Egyesület folyószámlaszáma: 53200015-11044028.

Önkéntes Tűzoltó Egyesület Kiemelkedően Közhasznú Egyesület folyószámlaszáma: OTP Gyomaendrőd fiókjá 11733120-20006400.

Honismereti Alapítvány: folyószámlaszáma 53200015-10000032

M E L L É K L E T E

A második világháború endrődi áldozatainak emlékműve

felújításra szorul, megrongálták. Ezért annak felújítását elhatározta Gyomaendrőd Város Önkormányzata, amelyhez csatlakozott: az Endrődiek Baráti Köre, a Honismereti Alapítvány, és a Városunk Nagyjaiért Közhasznú Alapítvány

Az alábbiakban közöljük az emlékművön szereplők neveit. Szeretnénk, ha az emlékművön megrongálódott nevek helyreállítása a lehetőség szerint a leghitelesebb módon történne.

Kérjük, segítsenek nekünk, és közöljék, ha:

— tudnak olyan áldozatról, akinek a neve nem szerepel a névsorban;

— elírást látnak a felsorolt nevek között.

Az adatmódosításokat kérjük a Honismereti Egyesület telefonján (06 66 284469) vagy a Városunk Szerkesztőségének telefonján (06 66 386323) közölni. Minden közlés nagy segítség lenne a munkánkhoz. Az adatmódosítást március 1-ig tudjuk fogadni.

Kohn.....? [nem tudjuk azonosítani]

.....yi Imre [nem tudjuk azonosítani]

..... Zsigmond [nem tudjuk azonosítani]

A hozzátartozók, ha módjukban áll, kérjük, a helyreállítási munkálatokat segítsék. Nevenként 2000 forintot szívesen fogadunk. Befizetési csekk kapható Damjanich u 15-ben, vagy közvetlenül befizethető az Endrőd és Vidéke takarékszövetkezetnél vezetett: 53200015-11042095 számlára. Kérjük a csekkre ráírni: "az áldozat neve"

Gyomaendrőd Város Önkormányzata

Honismereti Egyesület Endrődiek Baráti Köre
Dr. Szilágyi Ferencné Császárné Gyuricza Éva

A második világháború endrődi áldozatai:

Almási János	Bula Imre	Dinya Máté	Fülöp János	Gubucz Lajos
Almási János	Bula János	Dinya Mihály	Fülöp László	Guttman György
Almási Lajos	Bula József	Dinya Sándor	Fülöp Miklós	Guttman Sámuel
Ambrus János	Bula Miklós	Diós Ignác	Gábor István	Guttman Sámuelné
Árvai Géza	Bula Vendel	Dógi János	Galambos Mihály	Gyebnár János
Árvai Illés	Bula Vince	Duda János	Gallai Sándor	Gyetvai István
Árvai József	Csáki Ambrus	Fagyas András	Gelb Dezső	Gyuricza Albert
Árvai László	Cserenyecz Lajos	Fagyas Károly	Gelb Dezsőné	Gyuricza Elek
Babecz Lajos	Csikós Mihály	Farkas Mihály	Gelb Erzsébet	Gyuricza Imre
Babos István	Csúvár János	Farkasinszki Imre	Gelb Sándor	Gyuricza Imre
Bacsa József	Csúvár Lajos	Farkasinszki János	Gellai Gáspár	Gyuricza István
Bálint Gergely	Csúvár László	Farkasinszki Lajos	Gellai Gergely	Gyuricza János
Balla Fülöp	Dávid Elek	Fekécs István	Gellai István	Gyuricza János
Balogh Bálint	Dávid Illés	Fekécs Mátyás	Gellai Lajos	Gyuricza József
Balogh Imre	Dávid László	Fekete János	Gellai Menyhért	Gyuricza Lajos
Bányai Ernő	Dávid Pál	Fenákel Lajos	Giricz Antal	Gyuricza Lajos
Bari József	Dávid Vince	Fischer Gyuláné	Giricz Imre	Gyuricza Lajos
Beke Lajos	Deutsch Imre	Fischer Péter	Giricz Imre	Gyuricza Vince
Bela János	Deutsch Lajos	Forgács Imre	Giricz Sándor	Gyuricza Vince
Bela József	Deutsch László	Földvári Sándor	Giricz Sándor	Hajdú András
Binges Imre	Deutsch Sándor	Frolyó Imre	Giricz Vince	Hangya József
Blanár János	Décsi Mihály	Frolyó Imre	Gombkötő Elek	Hanyecz Benedek
Bozsó János	Dinya András	Frolyó Mátyás	Gonda Lajos	Hanyecz Imre
Bozsó Károly	Dinya Boldizsár	Fuchs Izidor	Gonda Mihály	Hanyecz István
Bozsó Károly	Dinya Elek	Fülöp Imre	Gonda Pál	Hanyecz Joachim
Bradák György	Dinya Ignác	Fülöp Imre	Grósz Sándor	Hanyecz Pál
Bukovi Lajos	Dinya Imre	Fülöp Imre	Grósz Sándorné	Harnos Lajos

Hegedűs Béla	Kiss Lajos	Pelyva Margit	Szekeres Ferenc	Tóth Kálmán
Hegedűs Imre	Kiss Mátyás	Pelyva Máté	Szekeres József	Tóth László
Hegedűs István	Kiss Sándor	Pelyva Mátyás	Szmola István	Tóth Péter
Hegedűs János	Kiszely Imre	Piller József	Szmola Máté	Turcsányi Elek
Hegedűs József	Knapp Lajos	Pintér Bálint	Szmola Péter	Turcsányi Elek
Hegedűs Károly	Knapcsek Elek	Pintér Imre	Szosznyák Mihály	Ugrin Dániel
Hegedűs Máté	Koczka Ede	Pintér Ignác	Szosznyák Lajos	Uhrin Benő
Hegedűs Máté	Kohn Béla	Poharalecz Imre	Szőnyi István	Uhrin Dezső
Hegedűs Péter	Kohn Berta	Polányi János	Szujó István	Uhrin Elek
Hegedűs Sándor	Kohn Ernő	Polányi Máté	Szujó Miklós	Uhrin Endre
Hegedűs Vince	Kohn Lidia	Putnoki Bálint	Szurovecz Gergely	Uhrin Imre
Heinfarth Mihály	Kohn Pálné	Rácz Vendel	Szurovecz Máté	Uhrin István
Hirschl Sándor	Kontra Ferenc	Rácz Vince	Szügyi István	Uhrin János
Hoffmann Józsefné	Kontra József	Raduska Lajos	Takács István	Uhrin Máté
Hoffmann Lili	Korcsmáros Gergely	Rosenczweig Éva	Takács István	Uhrin Miklós
Hoffmann Miklós	Kordiak Andrásné	Rosenczweig Rezső	Takács Lajos	Uhrin Sándor
Hornok Ambrus	Kovács Dániel	Rozenczweig	Talán József	Uhrin Vilmos
Hornok András	Köles Imre	Rezsőné	Timafalvi Lajos	Ung Imre
Hornok Elek	Kurilla Imre	Róza Lajos	Tímár Ambrus	Ung Imre
Hornok Eszter	Kurilla István	Salamon Imre	Tímár Benő	Varga István
Hornok Károly	Kurilla Mátyás	Salamon István	Tímár Elek	Varga István
Hornok Lajos	Látkóczki Gergely	Salamon László	Tímár Ferenc	Varga István
Hornok Lajos	Lipták Elek	Salamon Mihály	Tímár Gábor	Varga Lajos
Hornok Máté	Liziczai Frigyes	Salamon Vendel	Tímár Ilona	Varga Péter
Hornok Vince	Liziczai Vince	Schwarz Ede	Tímár Imre	Varjú Imre
Hornok Vince	Madarász Sándor	Schwarz Edéné	Tímár Imre	Varjú Imre
Hornok Vince	Majoros Imre	Schwarz Sándor	Tímár Imre	Varjú István
Hunya Béla	Majoros István	Schwarz Sándorné	Tímár István	Varjú József
Hunya Imre	Mastala Miklós	Sámuel István	Tímár István	Varjú Lajos
Ipacs József	Megyik László	Sámuel Sándor	Tímár János	Varjú Vince
Iványi Miklós	Mészáros Károly	Sámuel Sándorné	Tímár József	Vaszkó Imre
Izsák Adolf	Mikó László	Sipkóczki Imre	Tímár József	Vaszkó János
Izsák Adolfné	Mikó Vince	Sipos Sándor	Tímár Lajos	Vaszkó János
Izsák Andor	Molnár Imre	Sóczó János	Tímár László	Vaszkó László
Jakus Vince	Molnár Sándor	Sóczó Józsefné	Tímár Mária	Vaszkó Sándor
Jancsó József	Nádasdi Elek	Sóczó Mátyás	Tímár Mihály	Vágó István
Josepovits László	Németh György	Sóczó Vince	Tímár Mihály	Véger Mihály
Kajla János	Németh Mátyás	Spilberger József	Tímár Máté	Véha János
Kajla Mátyás	Németh Miklós	Steiner Elemér	Tímár Miklós	Véha Sándor
Kakas István	Nyilas Lajos	Steiner Mór	Tímár Miklós	Virág András
Kalmár Ferenc	Oláh Imre	Szabó Imre	Tímár Pál	Virág Elek
Katona Béla	Oláh Imre	Szabó István	Tímár Sándor	Walfisch Pál
Katona Gergely	Oláh József	Szabó Károly	Tímár Vince	
Katona László	Papp András	Szabó Mátyás	Tímár Vince	
Katona Mátyás	Papp János	Szabó Sándor	Tímár Vince	
Katona Pál	Papp József	Szabó Sándor	Tóth Boldizsár	
Katona Sándor	Pápista Lajos	Szabó Vince	Tóth Imre	
Kenyeres Mihály	Paróczai Imre	Szakálos Lajos	Tóth István	
Kertes Vince	Paróczai Imre	Szakálos László	Tóth István	
Kiss György	Paróczai Vince	Szalai Béla	Tóth Kálmán	

Megyei hírek

Hely hiányában a januári számból több fontos megyei eseményről szóló tudósítás kimaradt, s most e hiányt kívánjuk pótolni a múlt évben történt néhány érdeklődésre számot tartó esemény tudósításával.

Külpolitikai fórum Tótkomlóson - Múlt év december 19-én **Németh Zsolt a Külügyminisztérium politikai államtitkára** a Tótkomlós Polgárosodásért Egyesület meghívására az egyesület által szervezett politikai fórumon vett részt és előadást tartott. Beszélt Szlovákia és Magyarország közötti fejlődő kapcsolatokról. Az államközi kapcsolatok kiemelkedő példájaként említett a 721 millió forintról szóló szerződést, mely a szarvasi szlovák iskola fejlesztésére szolgált. Megemlítette, hogy Tótkomlós két tannyelvű iskolájával kapcsolatos tervek is megvalósulhatnak.

A fórum másik előadója **Fuzik János, az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke** elmondta, hogy kedvező légkör alakult ki a szlovák kisebbség számára kulturális és oktatási téren, amely nem kis mértékben köszönhető a magyar és szlovák államközi kapcsolatoknak.

Új üzemműszert avatás Szarvason - Ugyancsak a múlt év utolsó harmadában történt, hogy **Domokos László országgyűlési képviselő, Dr. Nagy Ágnes a Békés Megyei Munkaügyi Központ vezetője, Babák Mihály polgármester és Kepenyés András a munkaügyi központ helyi kirendeltségnek vezetője** jelenlétében ünnepélyes keretek között avatták fel az Alföld Hús Rt. szarvasi üzemének új csomagoló részlegét. A vendégeknél **Gyeczkó János a cég vezetője** mutatta be az új technológiát, mely védőgázos fóliás csomagolást ad az Alföld Hús Rt. Termékeinek.

A békéscsabai repülőtér a megyei önkormányzaté lett -

A kormány még a múlt év november 12-én határozott arról, hogy a békéscsabai repülőtér tulajdonosa a Békés Megyei Önkormányzat. Így a tulajdont átadó szerződés múlt év novemberében az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt-vel megkötötték. A meggyeülés 2002. március 31-ig létrehozza az érdekelt önkormányzatok, magánvállalkozók bevonásával a repülőtérrel működő társaságot. A repülőtér térségi szerepet fog betölteni.

Számítógép a megye könyvtárainak - 2002. január 10-én **Battonya, Békés, Békéscsaba, Csorvás, Dévaványa Doboz, Gyomaendrőd, Gyula, Mezőhegyes, Mezőkovácsháza, Orosháza, Sarkad, Szarvas Tótkomlós és Vésztő városi könyvtárainak vezetői** írták alá azt a szerződést, melyben a Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztoságától az informatika fejlesztésére pályázati úton elnyert számítógépeket fogják megkapni. Az ünnepélyes aktuson részt vett **Domokos László a megyei önkormányzati elnöke** s több polgármester is. Domokos László az aláírásakor kifejtette, hogy ami most megvalósult, valódi vidékfejlesztési program, amellyel a megye könyvtárjai az információs és tudásalapú társadalom megvalósítása felé indulhattak el.

2002 tavaszára elkészül az 1782-83-ban épült későbarokk stílusú vésztői református műemléktemplom teljes felújítása tudhattuk meg **Juhász Sándor református lelkész** írásából, mely **Vésztői Újságban** januári számában jelent meg. Az évekkel ez előtt megkezdett felújítás során a gyülekezeti adományaiából és az önkormányzat segítségével befejeződött a templom teljes belső felújítása. A Békésmegyei Területfejlesztési Tanácstól pályázati úton nyert öt és félmillió forintból, valamint a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma által adott hat millió forintból elkészülhetett a külső lélegeztető vakolat és talajvízszint csökkentése, valamint a tető felújítása. Tavaszra fejeződik be a teljes felújítás a templomkert korszerűsítése, melyhez újabb pályázati lehetőséget ad a Széchenyi Terv.

Hírek házunk tájáról

A Katona József Művelődési Központ februári ajánlata

2-án (szombaton) 16 órakor a RUMBA Táncsoport Egyesület félélvázor táncbemutatója
7-én (csütörtökön) 12 órakor Filharmóniai előadás
12-én (kedden) 9-től 11 óráig Gyermekműsor:
Rest Miska,
zenés népmese feldolgozás
óvodás és kiskorú gyermekeknek
26-án (kedden) 16 órakor
Diákönkormányzati Vezetők fóruma

Iskolai beíratás időpontja Gyomaendrőd mindhárom általános iskolájában egyidőben lesz: 2001. március 18-19-20 (hétfő, kedd, szerda), 8-17 óráig.

Az endrődi Szent Imre Egyházközség szokásos farsangi vacsorája február 9-én, szombaton este 6-kor lesz a Községi Házban.

30 éves a RUMBA - Felhívás! Szeretettel várjuk a 2002. június 22-i jubileumi rendezvényre mindazokat a volt és jelenlegi tancsozókat, akik lelkükben hűek maradtak a klub szelleméhez.

Bővebb információ: Katona József Művelődési Központ: 283-524.

Ünnepi szerkesztőbizottsági ülés - Január 12-én tartotta VÁROSUNK szerkesztőbizottsága ünnepi ülését, melyet a szerkesztőkön és a terjesztő munkatársakon kívül megtisztelték jelenlétükkel Réthy István a szarvasi plébános, és Iványi László endrődi plébános atyák. Császár Ferenc felelős szerkesztő megemlékezett az elhunyt munkatársról Stark Lászlóról a lap nagyváradi tudósítójáról, s több, a múlt év folyamán elhunyt vidéki és helyi előfizetőről, akiknek emléke előtt néma felállással tisztelegtek, majd értékelte az elmúlt 8. évfolyam eredményeit, s a 2002 évi terveket.

KÖSZÖNJÜK! - Szerkesztőségünk köszöni mindazoknak az előfizetőknek a támogatását, akiknek segítségével továbbra is lehetővé válik folyóiratunk terjesztése. Köszönjük, hogy kérésünkre nemcsak a szívek, de az erszények is „megnyíltak”. Mindez biztatás számunkra! Köszönjük a karácsonyi és újévi jókívánságokat!

Mindazonáltal szükségesnek tartjuk közölni, hogy akik nem fizették elő, azaz nem támogatták anyagiakkal újságunkat, azok részére márciustól nem tudjuk az újságot továbbítani. Megértésüket köszönjük.

A Kiserői Gyógyszállóért Alapítvány kuratóriumi ülése

Január 18-án tartotta meg kuratóriumi ülését az alapítvány, amelyen az elnök ismertette a pénzügyi helyzetet. Beszámolt arról, hogy az Alapítvány vagyona múlt év december 31-i zárómérleg alapján 9,391.955.-Ft. melyből pénzkészlet 2,957.955 forint, továbbá a 9,2 hektár földvagyon és immateriális készletek. Nyilvánvaló, hogy ily csekély mobilizálható vagyonnal az Alapítvány nem pályázhat a Széchenyi Tervben kiírt pályázatokra. Bár a Polgármesteri Hivatal az alapítók között szerepel, azonban mindaddig a várostól semmilyen támogatásban nem részesült, s ismervén a fejlesztési terveit erre a jövőben sem kerülhet sor. Ez után a kurátorok kötetlen beszélgetésben elemezték a jelenlegi és várható helyzetet.

Memoriam

Szülőföld: Böleső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,
új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Honti István

Endrőd 1928.
Balatonboglár 2001.

Honti István, aki 1928-ban december 21-én született Endrődön, gyermekkorát a Körös parton, nyaranta a rokon Kovács Miklósék tanyáján töltötte.

Édesapja Hornok Elek az Endrődi Községhez tartozó munkás, s talán ezért is magyarosította nevét Hontira. Édesanyja, Kovács Mária. A nagyapa Kovács Lajos volt, aki az I. Világháborúban halt hősi halált.

Szegedre került internátusba. Ám a második világháborút követően édesapja a Községhez elhagyására kényszerült. Így került a család Győr-Sopron megyébe. István Szombathelyen kezdte tanulmányait, majd a Fertődi Kertészeti Középiskolában érettségizett 1950-ben, ahol a háború okozta szegénységben,

nélkülözésben, saját magára utalva töltötte kollégiumi éveit. A nehéz sors összekovácsolta az osztályt, életre szóló barátságok születtek. 2000-ben az ötven éves érettségi találkozójukat nagy létszámban ünnepelték meg Fertődön.

Az Állami Gazdaságban a szőlészettel kapcsolatos munkája során került Villányba, ahol megismerkedett Regös Máriával, akivel 1954-ben kötött házasságot. Három gyermekük született: 1955-ben Judit, '56-ban Ágnes és '60-ban István.

Bogláron ez idő tájt kezdték fejleszteni a Gazdaságot, a labort, s így került a család Somogyba. A későbbiek során az ültetvényes szaporító anyag feldolgozás lett a munkaköre. Majd a Köröshegyi TSZ elnöke lett. Kinevezése lejártá után pedig az Ültetvény Tervező Vállalatnak lett több megyére kiterjedő ellenőre. A motorozás egyre fárasztóbbá vált számára, ezért vállalta el a felkínált szakoktatói állást a Boglári Kertészeti Szakiskolában, ahol 1988-ig, nyugdíjazásáig dolgozott.

Tevékeny életútja 2001. szeptember 9-én ért véget. „Nem mindennapi egyéniség volt – írja róla a Balatonboglári Hírek-ben Vassné Baradlay Klára – nemes lelkű, élet- és ember-szerető. Erkölcsi tulajdonságainak alapját s becsületes munkaszeretetet, kitartást, kedvet az alföldi szülőházból hozta útravalóként.”

„Mindenkor serényen, áldozatkészen, önzetlenül dolgozott – nem hivalkodva – segítette városunk építését, szépítését. Szakoktatói pályáján magas színvonalon oltotta diákjaiba a tudás iránti vágyat, a kertész szakma fortélyait – ugyanakkor magyarságtudatra, emberi tartásra nevelte őket. Vallotta és személyes példájával igazolta, hogy minden emberi tevékenységet örömmélmény forrásává kell avatni! Honti István a szó legigazabb és legszebb értelmében tanító volt. Olyan célokért élt, melyek nagyságukban pusztán létünk fölé emelkednek. Az így leélt élet sohasem vész feledésbe, tovább hat elért eredményeivel és felejthetetlen példájával. Olyan akár a vetés, melyből újra gazdag termés érik be, életadó hagyatékának mindazok számára, akik ismerték és szerették. Gazdag lombosított életfa volt ő, mely apránként bontotta szét leveleit közöttünk. Most ezekre a levelekre hullanak halkán és keserűen a fájdalom nehéz könnyei.”

S mit tehetünk hozzá mindehhez, mi, akik már csak elhaló emlékeinkben őrizzük őt. Endrődi volt, génjeiben hordozta az Alföld üzenetét. Elszármazott innen, mint annyian mások, hogy keresse a boldogulás útját. „Városunk” olvasása jelentette számára a legszorosabb kapcsolatot, melyet haláláig nagy figyelemmel követett. Betegsége sajnos megakadályozta abban, hogy az Endrődiek baráti találkozója eljőjön, de lélekben együtt ünnepelt velünk Tímár Máté szobrának avatásán.

Kísérje Őt haló poraiban is az elmúlhatatlan emlék. S nyerve el méltó jutalmát a Mennyekben, ahol örömmé s boldogsággá válik a lélek.

Császárné Gyuricza Éva

CIPŐTALPBÉLÉST
SZONDÁTÓL

Rózsáhegyi u. 11.
Telefon: (66) 284-301

**METÁL STOP
VAS-MŰSZAKI BOLT**

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek, háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

A pásztorokról

II. fejezet

A gyomai pásztorokról és általában a paraszti társadalom e "különleges jogállású" rétegéről szóló írásomat néhány fogalom magyarázatával folytatom.

"Ökörscordás" a korabeli magyar szürke marhafajta négy évesnél idősebb "herélt", ivartalanított egyedének csoportjából egybe terelt "ökrök" pásztorja. A bikaborjút tavasszal "első füre menendő" korában kihérlék. Három éves korukig elnevezésük; "tinó". Négy évesen, míg betanítják az igavonásra; "ökörtinó". A betanult, rendszeresen jármolt; "igás-ökör". Az igásökröt általában istállóban és takarmányon tartották, legelőre csak a nyári munkák nagyobb szünetében hajtották külön ökörscordában legeltették.

"Kisbojtár" az állatok őrzéséért felelős "számadó" segítőtársa. Általában fiatal, nőtlen ember ("ridég"), akit a számadó egy-egy legeltetési időnyre fogadott fel némi készpénzbér és természetbeni juttatás (jóságartás, ruhabeliek, élelem) fizetés ellenében. A pusztai állattartásban a nagy létszámú állatcsapatok mellett több bojtár van; a számadó helyettesét "számadó vagy öregbojtárnak", a legfiatalabbat "kisbojtárnak" nevezték, de lehetett még "jogállása; talyigás, vagy lakos" Feladata volt a pásztorzállás környékének rendbentartása, felügyelete. Meleg étellel várta az estefelől legeltetésből megtérő pásztorokat. Ilyen kisbojtár lehetett írásom I. fejezetében leírt 14 esztendő Diószegi György, aki Öreg Bácsi György és fia mellett kisbojtárkodhatott az "ökörscorda" mellett.

A forrásokból változó állatszámok fordulnak elő, egy-egy pásztorlásra összegyűjtött állatcsoportban. Először is "öregmarhaszámba" vettek egy lovat, vagy egy felnőtt marhát. Ez a mai "számóállat" fogalmának felel meg, amit 500 kg élősúlyban határoztak meg. "Öregmarhaszámba" vettek 5 db egy évesnél idősebb sertést vagy 10 db juhot, de ez is változhatott településenként, mert a legelők fűtermését is figyelembe vették. Egy gulyalétszám 760-800-900-1500 darab marha, hozzászámítva 13-16 darab bikát, gulyánként. Az ökörscorda létszáma lehetett 280-550-660 db. Tehéncorda 740-800 darabból állhatott. Ménések létszáma 150-310-380-420 db, s hozzá ménesenként 4-4 db csödör. Zsadányi adatot

ismerek olyat, hogy "ezerig való volt a ménes 50 kancára egy-egy csödör." "A farka juh 50-100 db-ot számlálhatott, de itt nagyon változó létszámok lehettek, mert több gazda is fogadhatott egy juhászt, illetve egy gazdának lehetett ezerig menő juha. A nyáj nagyobb vegyes összetételű juhcsapat, általában 2000 négyszögölnyi legelőre számoltak 6 db juhot. A sertés létszámok meg egészen változóak lehettek akár "hajajáró csürhe", akár "kintháló konda" volt.

Tájékoztatóul írom, hogy 1828-ban Gyomán 333 fő telkesgazdának, 43 fő zsellérnek, 1 fő házass zsellérnek, összesen 1083 db 3 éven felüli lova volt. 134 telkesgazdának 198 db. két éven felüli csikaja, és csak 62 fő telkesgazdának írtak össze 218 db igásökröt. Úszó, tinó, fejős tehén összesen 880 db. 127 telkesgazdának, 50 zsellérnek, 1 házasszsellérnek 3763 egy éven felüli juha, valamint 780 db egy éven felüli sertése volt. Ekkor volt Gyomán 780 háztartás, "háztartásfő;" 342 fő telkesgazda, 415 fő zsellér, 23 fő házatlan zsellér. A tekintélyes létszámú növendékállat állomány természetesen e létszám adatokban nem szerepel.

"A gulyások közül:

6./ Tuba Mihály 51 eszt. Szőke Sárgás hosszú haju, szőke bajuszszu, kék szemű, magas egyenes termetű, feleséges. Gyomai születés.

7./ Tuba István 16 eszt. Szőkés hajú, sugár termetű. Gyomai születés, előbbinek fia.

A "nyalka" juhások közül:

1./ Tóth Gy. Péter juhássza Megyeri György 56 eszt. Szőke, de már özsős hajú, sovány ábrázatú, közép magass. Gyomai születésű, Fejős juhász.

2./ Iffju Molnár Mihály fejős juhássza Varga Mihály 24 eszt. Szőke göndör haju, Szőke kitsiny bajuszszu, Szeplős forma képű, közép köptzős termetű, Feleséges, Gyomai szül.

3./ Bíró János nyájjuhássza Kard-szagi Mihály 54. Eszt. Gesztenyeszin őszibe elegyedő haju, Szőke borzós bajuszszu, kék szemű, jó magasságu és ternetű, Feleséges, Nagykunságba

Kardszagi születésű. A Kardszagi Bírák Uramiékától 1780. febr. 22. kelt levelükben jól Commendáltak.

4./ Bódvai István Nyájjuhássza Bendő Mihály 38. Eszt. Barna haju, gesztenyeszin borzós bajusz, a jobb orrczája jegyes, közép termetű, Gyomai szül.

5./ Czeglédi János Fejős juhássza, Juhos Bálint 22. Eszt. Szőke haju, olyan kitsiny bajuszszu, alacsony termetű, Nőtlen. Szabolcs Vármegye Szováthi születésű, a Szováthi Bírák Uramiékutól 1795. nov. 9-én kelt levelében Ditsértetik. Itten Gyomán 1796 nov. 22.-én Passusát ki kérvén és magát jól viselvénn elment.

Sertés nyáj mellett:

1./ Bíró János Sertés Nyáj Számadója jó Mihály 41 Eszt. Barna haju bajuszszu, szemű, Szemöldökű, Sovány ábrázatu, Kitsiny vékony termetű, Feleséges, Gyomai születés.

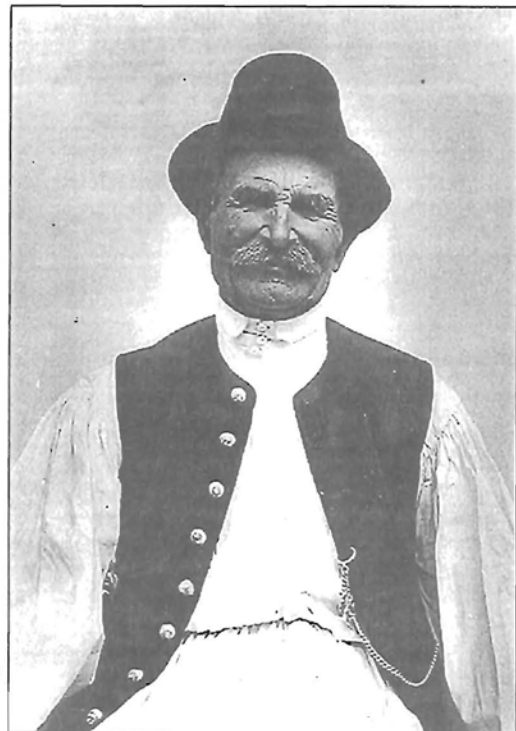
2./ Izsó András Sertés Nyáj Számadója Király István 39 Eszt. Veresses haju, bajuszszu, Himlő helylyes képű, és veresses, jó magasságu, Feleséges, Gyomai születés.

3./ Szilágyi Mihály Csürhésse K. Molnár András 17. Eszt. Szőke haju, Vékony tiszta ábrázatu, Vékony termetű, Gyomai születés."

Terjedelmi korlátok miatt is a felsorolást itt abbahagyom, hiszen 101 fő pásztor felsorolva lapunk több oldalát is elfoglalhatnám. A 101 főből gyomai születésű 81 fő.

Forrás: Békés Megyei Levéltár. Gyula. Gyoma Nagyk. Ir. V. 317. A. h. 2-9-14. Ö. 202. Bellon Tibor: Beklen Karcag, 1996.

Balogh István: A Szabolcs megyei pásztor összeírás 1796-ból ETHNOGAPHIA. LXX. 1959. 1-3- Cs. Szabó István

Fotók:
Kunkovács
László

Katolikus oldal

FEBRUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

2. szombat: Urunk bemutatása (Gyertyaszentelő Boldogasszony)
3. vasárnap: **Évközi 4. vasárnap**
5. kedd: Szent Ágota szűz, vértanú
6. Szerda: Miki Szent Pál és társai vértanúk
8. Péntek: Emiliáni Szent Jeromos
10. vasárnap: **Évközi 5. vasárnap**
11. kedd: A Lourdes-i Boldogságos Szűz Mária
13. szerda: **Hamvazószerda**
14. csütörtök: Szent Cirill és Metód, Európa társvédőszentjei
17. vasárnap: **Nagybőjt 1. vasárnapja**
22. péntek: Szent Péter apostol székfoglalása
24. vasárnap: **Nagybőjt 2. vasárnapja**

A BÉRMÁLÁS SZENTSÉGE

1. A bérmálás, vagyis krizmával való megkenés a keresztény beavatás második szentsége, és a másik kettőhöz kapcsolódik: a keresztséghez és az Oltáriszentséghez.

- Hogyha felnőtteket fogadnak be az Egyházba, ők a három beavató szentséget a hagyományos sorrendben veszik fel: keresztség, bérmálás, Oltáriszentség.

- A nyugati (latin) egyházban a megszokott gyakorlat az, hogy a gyerekeket egészen kis korukban keresztelik meg, első szentaldózshoz körülbelül hét éves korukban engedik őket, a bérmálás szentségét pedig tizenkét és tizenhét éves koruk között vehetik föl.

- A keleti egyházakban a kisgyermek keresztségük alkalmával megkapják a bérmálás szentségét és az Oltáriszentséget is, ilyen módon megmarad a hagyományos sorrend.

2. A bérmálás szentségét Krisztus akkor alapította, amikor átadta az apostoloknak a Szentlelket Húsvét vasárnapján, aztán nagyobb nyilvánossággal Pünkösöd napján.

3. A bérmálás a Szentlélek teljes kiáradása úgy, ahogyan az apostolok Pünkösödkor megkapták.

- A bérmálás növeli és elmélyíti a keresztségben kapott kegyelmet.

- A bérmálás erősebben kapcsol bennünket Krisztushoz.

- A bérmálás megerősíti istengyermekségünket.

- A bérmálás növeli bennünk a **Szentlélek hét ajándékát**: a bölcsességet, az értelmet, a jótanácsot, a lelki erősséget, a tudományt, a jámborságot és az istenfélelmet.

- A bérmálás tökéletesebbé teszi az Egyházzal való kapcsolatunkat.

- A bérmálás megadja a Szentlélek erejét hitünk terjesztéséhez és védelméhez.

4. Akik meg vannak bérmálva, azok képesek arra, hogy a **Szentlélek gyümölcsei** szerint cselekedjenek. A következőket nevezzük a Szentlélek gyümölcseinek: szeretet, öröm, békeesség, türelem, békétűrés, jóság, kedveség, szelidség, hűség, szerénység, önmegtartóztatás, tisztaság.

5. A bérmálás eltörölhetetlen jegyet nyom a lélekre, és csak egyszer lehet fölvenni.

6. A bérmálás szentségében részesülhet minden megkeresztelt, aki még nincs megbérmálva, és kívánatos is, hogy részesüljön.

A katolikus hit elemei (4)

- A bérmálandóknak legalább 13 éveseknek kell lenniük, készen a keresztény nagykorú életre. Legyenek a kegyelem állapotában, és előtte vegyék föl a bűnbocsánat szentségét.

- Halálveszélyben bármilyen korú gyermeket meg kell bérmálni (kivéve ha még nincs megkeresztelve, — ebben az esetben pedig meg is kell keresztelni és meg is kell bérmálni).

- A bérmálási előkészület célja az legyen, hogy a keresztény embert Krisztussal való bensőségebbé egységre és a Szentlélekkel való közvetlenebb kapcsolatra vezesse el.

- A bérmálandóknak tudatosan érezniük kell, hogy az Egyházhöz tartoznak, — mind az egyetemes Egyházhöz, mind pedig saját plébániai közösségükhöz.

- A plébániának külön felelőssége, hogy a bérmálandókat a szentség fölvetelére előkészítse.

7. A bérmálás szentségét a homloknak krizmával (szentelt olajjal) való megkenésével szolgáltatják ki, kézrátétellel és ezekkel a szavakkal: „Vedd a Szentlélek ajándékának jelét”. A békecsók, ami a szertartást befejezi, jelzi és kinyilvánítja a püspökkel és minden hívővel való közösséget.

- A bérmászülő legyen legalább tizenhat éves, legyen katolikus, volt már elsőáldozó, és legyen megbérmálva.

- A keleti egyházakban imádság után a homlokot, a szemeket, orrot, füleket, ajkakat, mellet, hátat, kezeket és lábakat kenik meg.

8. A bérmálás rendes kiszolgáltatója a püspök, de pap is bérmálhat bizonyos körülmények között, vagy püspöki engedéllyel.

- A keleti egyházakban általában a keresztelő pap szolgáltatja ki a bérmálást is.

9. Ha a bérmálást a keresztségtől függetlenül szolgáltatják ki, szükséges, hogy a bérmálandóknak legyen bérmászülőjük, — aki majd vezetőjük lesz abban, hogy teljes keresztény életet éljenek.

- Helyes, ha a bérmászülő azonos valamelyik keresztszülővel.

FEBRUÁRI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Nagybőjtben keresztút: pénteken 5-kor, vasárnap fél 5-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

február 10-én és 24-én, vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
Nagybőjtben keresztút: péntekenként fél 5-kor.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 15 órakor.
Nagybőjtben keresztút: pénteken reggel a 8 órai mise után.

Az oldalt szerkeszti: Iványi László plébános

- A bérmászülő nem lehet a bérmálandó anyja vagy apja.

10. Az olaj a bőség, öröm, egészség, erő jelképe.

- A bérmálásban történő megkenés erőt ad a keresztényeknek arra, hogy krisztusi életet éljenek.

- A megbérmáltakat szépség és egészség tölti el: az isteni életnek, a kegyelemnek a szépsége és egészsége.

A bérmálás tökéletessé teszi a keresztelési kegyelmet; az a szentség, amely megadja számunkra a Szentlelket, hogy még mélyebben beleygőkeresszünk az istenfiúságba, még erősebben kapcsolódjunk Krisztushoz, kötdésünk az Egyházhöz még szorosabb legyen, még inkább társuljunk küldetéséhez. Ez a szentség segít bennünket, hogy a keresztény hitről a jöttetektől kísért szóval tanúságot tegyünk. (KEK, 1316.)

Gyakorlati tudnivalók a keresztségről, bérmálásról

Kicsi korban mostanában sajnos, sok helyen elmarad a keresztség, és nagyobb korban a bérmálás.

Sokan házasságkötés előtt néhány hónappal kapnak észbe, és szeretnének megkeresztelkedni, és nem értik, miért nem lehet „elintézni” egy könyv megtanulása-val egy-két hónap alatt.

Felnőtt korban csak az alaposan felkészülteket kereszteljük meg. Nem elég „tudni” a hittant, hitünket élni is kell. Ezért vezette be az Egyház a katekumenátus intézményét. Ez azt jelenti, hogy összegyűjtjük a hit iránt érdeklődőket, és keresztelkedni szándékozókat és együtt vezetjük be őket a hitbe.

Az endrődi plébánia minden évben meghirdeti a szeptemberben induló felnőtt keresztségi előkészületet. Van olyan év, amikor többen is jelentkeznek, van, amikor senki. Mivel szeptemberben indítjuk a közös előkészületet, ezért nem lehet becsatlakozni decemberben, vagy áprilisban. Ismételten nagyon kérek mindenkit, nyár végén jelezzük szándékunkat, hogy szeptemberben elkezdhesük a közös felkészülést.

Felnőttek keresztelésekor a keresztelő pap meg is bérmálja a katekumént, és az elsőáldozás is megtörténik.

Bemutatkozás

Az „Élet Másokért” egyesület elnöknőjével Vaszkó Sándornéval beszélgetek a 2001 januárjában megalakult egyesület célkitűzéseiről és eddigi munkájáról.

Az elnöknő elmondása szerint 16 fővel alakult az egyesület azóta a létszám szaporodott. Az egyesületet 3 fős elnökség irányítja közgyűlés időszaka között: Iványi László plébános, fr. Ungvölgyi János a Szt. Imre Egyházközség elnöke, és Vaszkó Sándorné.

Az egyesület célja: a keresztény családok összefogása a születéstől az elhalálozásig. A rászoruló erkölcsi és anyagi segítsége. A szenvedélybetegek és a társadalom peremére szorultak támogatása. Mind a felnőtt, mind az ifjúság részére tartalmas és keresztény értékeket képviselő programok szervezése, úgyszintén a más hasonló szellemiségű szervezetekkel való kapcsolat kiépítése.

„Nagy célkitűzésünk között szerepel az állami gondozott gyerekek pártfogolása és segítése, mely elhatározás a legnemesebb keresztényi tettek tartjuk. Természetesen

tudjuk, hogy ehhez sok anyagi támogatásra van szükségünk, melyet elsősorban pályázatok útján, valamint adományokkal szándékozunk előteremteni. Felajánlottuk munkánkat a Szociális és Családügyi Minisztérium Családképviseleti Tanácsának. Itt szeretném megemlíteni, hogy egyesületünket nagy megtiszteltetés érte az által, hogy Dr. Szemkeó Judit a Szociális és Családügyi Minisztérium politikai államtitkára elvállalta a tiszteltbeli elnöki tisztelet. Itt említem meg, hogy egyesületünknek több neves tagja is van: Dr. Semjén Zsolt Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztériumának vallásügyekért felelős államtitkára, Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő, Halász János a Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztériuma kulturális államtitkára, Domokos László megyei közgyűlés elnöke, Dr. Kovács József a Pándi Kálmán Gyulai Kórház főigazgatója, és reméljük, hogy ez a névsor még fog szaporodni. Alapító tagjai vagyunk a Körös Völgye Euró Bíztiós civil szervezetnek és ott a felügyelő bizottság tagjaként veszünk részt, segítve az egyházhoz közeli szervezetek munkáját.”

Vaszkó Sándorné elmondta, hogy már több pályázatot adtak be, amelyek kedvező elbírálást kaptak, az így elnyert összeget az egyesület felépítésére és tíz szegény sorsú nagy családok megsegítésére fordítottuk.

Karácsonykor élelmiszer, játék, ruhamegújítást osztottak szét.

A Szeged-Csanádi püspök, Gyulay Endre használatba adta az üresen és elég rossz állapotban lévő gyomai r.k. harangzóói házat, melynek felújításához ismét pályázatot kell benyújtani.

Figyelve az arcát, valódi boldogság és elszántság árad minden szavából. A hit, amely személyéből kisugárzik, lehet a garancia a kitűzött célok magvalósítására. Befejezésül egy nagyon személyes kérdést teszek fel az elnök asszonynak, amelytől fülig pirul. A Templomos lovagrend noviciussággal kapcsolatban. Elmondja, hogy a múlt évben keresték őt meg a lovagrend tagjai, hogy vállalja el a jelöltséget, meghatódva, de hitbéli örömmel fogadtam el, hiszen fr. Ungvölgyi János ajánlott. Így 2002 nyaratól már ketten leszünk Gyomaendrődön felavatott lovagok.

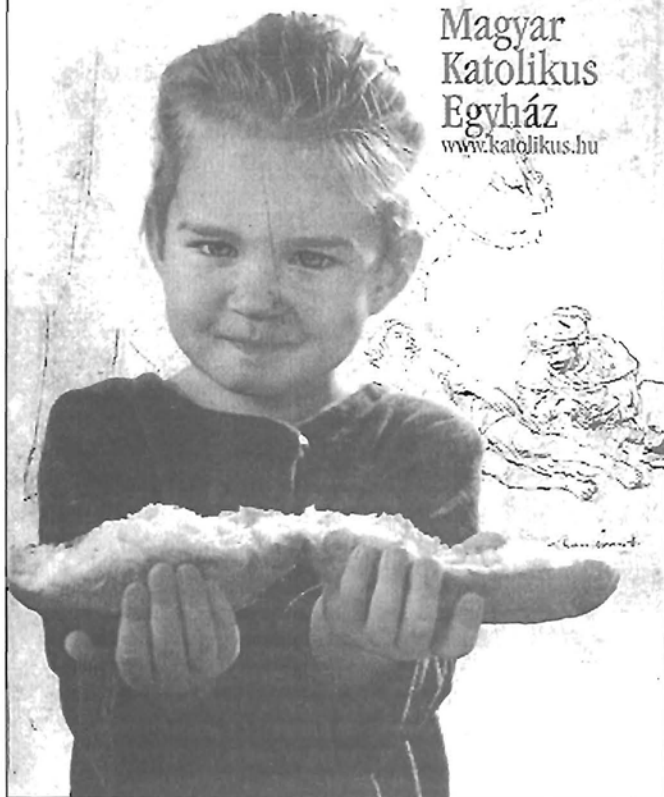
Az erős hit és szeretet és segíteni akarás - amely Vaszkó Sándorné szavaiból árad - arra készítetted, hogy leírjam és mássokkal is megosszam élményemet.

Az Élet Másokért egyesület munkájához valamint Vaszkó Sándorné munkájához Isten áldását és jó egészséget kívánok.

Vaszkó András

Jót tenni jó

Magyar
Katolikus
Egyház
www.katolikus.hu

Köszönjük adója 1%-át!
Magyar Katolikus Egyház

Technikai
szám:

0011

Felhívás a parlamenti választások előtt!

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Békés Megyei elnöksége és Gyomaendrődi alapszervezete valamint a Fidesz MPP és MDF helyi szervezete az 5. sz. Választási körzetben azokhoz a választó polgárokhoz fordul, akik figyelemmel kísérték, és reálisan értékelték az elmúlt 4 év fejlődését.

A befejezett és a folyamatban lévő fejlesztési eredményekben országnak része van **DOMOKOS LÁSZLÓ** országgyűlési képviselőnek, aki az idei választáson a

FIDESZ-MDF-MKDSZ közös képviselő jelöltje.

A választási szövetség kéri mindazokat, akik **Domokos Lászlót kívánják támogatni**, a választások előtt a „kopogtató cédulát”, majd választáskor pedig a szavazatukat adják **DOMOKOS LÁSZLÓ** jelöltre, aki az elmúlt 4 évben kitartó munkával szolgálta térségünket, mint parlamenti képviselő és a megyei közgyűlés elnöke.

A kopogtató cédulát jelöltünk nevére kitöltve és aláírva kérjük juttassák el az alábbi címekre:

GYOMAENDRŐD

VASZKÓ ANDRÁS, Dózsa György u 31 Tel. 386-689
CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA, Damjanich u 15. 386-323
SZABÓ ZOLTÁNNÉ, Endrődi út 11. 386-651
TÍMÁR MIHÁLY, Petőfi 25. 284-196
VALUSKA LAJOS, Fő ú 146. 285-412
DEZSŐ ZOLTÁN, Kiszéti út 34/2. vagy a (FALÓ)
KOVÁCS ATTILA, Hősök úja 12/1. 285-565
R. NAGY TIBOR, Kis Bálint u. 3. 06 30 2053-164
MOLITORISZ TIBOR, Hősök útja 87. 386-773
SZARKA ELEMÉR, Rákóczi u. 3. 386-443

HUNYA

SZABÓ BÁLINT, Táncsics u 22. 389-879
TÍMÁR ENDRE, Széchenyi u 12. 388-794

Az 5 sz. Választási körzet többi településén a kopogtató cédulákat a FIDESZ, FIDELITAS, MKDSZ és MDF tagok és szimpatizánsok gyűjtik.

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Az Apponyi család

A Család az Árpáddal bejött 108 magyar nemzetség egyikének a Pécz nemnek sarjadéka" említi Nagy Iván családtörténeti lexikonában. Örökös főrendiházi tagsággal bíró magyar grófi család" olvashatjuk a Révai Nagy Lexikonban. Az Új Magyar Lexikon csupán 3 nevet ismertet. A Pécz nemzetségről 1250-ben élt Ivánka ispánról tesznek említést először a családi oklevéltár oklevelei. A rendelkezésemre álló könyvek adatai mintegy hatvan nevet sorolnak fel, mindannyiukról itt említést nem tehetek. Így hát választásom ismét szubjektív lesz, kiválasztva azokat, akik legtöbbet tették a honért, kik beírták nevüket történelmünk fénylő lapjaira.

Antal gróf, aki 1782 szeptember 7-én született, meghalt 1852. október 17-én, fényes diplomata pályát futott be. 1809-ben bádeni, 1814-ben toszkánai követ. A Leopold rend birtokosa és valóságos belső titkos tanácsos. 1819-ben római követ, 1821-ben megkapja a Szent István rend nagy keresztjét. 1824-ben nagybritanniai követ, később Nápolyba küldik. 1825-ben a francia udvarnál követ, ahol ott marad haláláig. Ő állította fel a pozsonyi Apponyi könyvtárat.

György gróf, államférfi, 1808. december 29-én született, meghalt 1899. március 1-én. Antal gróf második fia. A bécsi kancelláriánál dolgozott, majd Reviczky gróf főkancellár mellett fogalmazó lett. Politikai pályája az 1839-40. országgyűlésen kezdődött. Csakhamar egyik vezéralakja lett a kormányt támogató ún. fontolva haladó" pártnak a főrendek tábláján. A hazafias gondolkodású politikus 1846. április 5-én lett a kancellária feje. 1848. március 16-án súlyos betegsége miatt a hivatalától és a politikától is megválnak. 1861-ben elvállalta az országbírói méltóságot. Részt vett az 1865-68-as országgyűlésen, és a kiegyezési bizottságba.

Albert gróf, államférfi, született 1846-ban Bécsben, meghalt 1933-ban Budapesten. Szülei: Apponyi György kancellár és Sztáray Júli grófnő. Jogi tanulmányait Bécsben és Pesten folytatta, majd külföldre ment tanulmányútra. A politikai életben 1872-ben jelent meg, mint Szentendre képviselője. Minden erejét a politikára fordította, olyanmódon, hogy 1888-ban lemondott a Szent István társulat elnökségéről is. 1889-ben már az ellenzéki pártok vezéréként jelenik meg a parlamentben. A gróf Tisza-kabinet bukása után nagy feladatot kap: a közigazgatás államosítását. 1897-ben nőül veszi Mensdorff Pouilly Klotild grófnőt. Az 1901-es választások után alakult képviselőház elnökévé választja, még ez év november 1-én megkapja a valóságos belső titkos tanácsosi címet. Az egymást váltogató kormányok mellett is megőrizte szabadelvű, liberális gondolkodását 1903-ban újra megalakítja a nemzeti pártot. 1904. november 18-án belép az ellenzéki pártok szövetségébe. 1906 április 9-én létrejött paktum alapján a Wékerle kormányban kultusztárcát vállal. 1910-ig viselte a miniszterséget. Majd csatlakozott a Kossuth Ferenc vezette Kossuth párthoz s még ez év június 1-én hű kerületében Jászberényben mandátumot nyer. Hazájának nagy szolgálatot tett az in-

terparlamentáris tanácskozásokon, az üléseken (Brüsszel, Párizs, London stb.) méltón képviselte hazáját. Különösen Amerikában tett nagy hatást széles műveltségével, a nemzetközi jogban való jártasságával, ragyogó ékesszólásával; a magyaron kívül egyforma tökéletességgel beszélt német, olasz, francia, angol nyelven. A Kisfaludy Társaság tagja lett. 1896-ban Kolozsvárott, majd Budapesten tiszteletbeli államtudományi doktorrá, majd az 1909-es nemzetközi orvostudományi kongresszus után orvostudományi doktorrá választották. Az I. világháború után 1920-ban szomorú kötelességének tett eleget, amikor a párizsi békekonferencián a magyar küldöttség vezetője. Majd Trianon után többször képviselte Magyarországot a Népszövetségben.

Sándor gróf, 1844-ben született, meghalt 1933-ban. Egy ideig apja Rudolf gróf oldalán működött, mint követségi titkár Párizsban, Londonban. 1888 óta a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tanácsának tagja. Tagja a Nemzeti Múzeumi Tanácsnak is. 1907-ben az aranygyapjas rendet kapja meg. Egyike hazánk legkiválóbb bibliofil és bibliográfusa. Magyar vonatkozású régi nyomtatványokból ritka, teljes könyvtárat létesített. 4 kötetes Hungarica c. bibliográfiája tartalmazza a külföldön, idegen szerzőktől megjelent régi magyar vonatkozású nyomtatványokat.

Lajos gróf, első magyarországi udvarnagy 1849. május 4-én született, meghalt 1909. december 12-én. 1876-ban Kisapponyban iskolát, 1884-ben kórházat alapítottak feleségével Schher-Thoss Margit grófnővel. 1877-ben a Vatikánban diplomata. 1895. december 13-án ő felsége magyarországi udvarnaggyá és belső titkos tanácsossá nevezi ki. 1878 óta cs. és kir. kamarás, 1898-ban megkapja az I. oszt. Vaskoronarendet, 1908-ban pedig a Lipót rend I. fokozatát. Számos külföldi rend nagykeresztjének tulajdonosa,

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1876. március 16. III. évf. 22. sz. Békés-Csaba.

„Wodianer Albert gyomai nagy föld-birtokos az árvízveszély miatt-ökreit és juhait márcz.13-án Gyomáról vasúton elszállította.”

„Gyomán márczius 14-én a vízállás magassága miatt a védgátak tarthatatlanok-további áradás mellett Gyoma város megmenthetetlen lenne.”

***

Békéscsabai Közlöny 1879. VI. évf. Békés-csaba február 16. 1. old.

„A gazdasági gépek elterjesztésének szükségességéről” (kivonat)

„A gazdasági gépek nagyobb elterjedésének szüksége napról-napra ege-több kérdéssé válik, de különösen az Alföld dűsan termő vidékén. E kérdés nem új, sokak által szellőztetett már, de valljuk meg a megoldás kezdetén vagyunk még mindég. Szomorú a gazdák-közönség ezen közönye egyik legfontosabb érdeke iránt; földjét rosszul műveli, marhatenyésztés csekély, s így még azon helyzetben sincs, hogy rosszul művelt földjét trágyázás által javítsa, a hasznót emelje, hát még a gépek iránti közönye oly nagy, tisztelet a kivételnek, hogy fáradságot sem vesz magának kissé gondolkodni a felett, miként lehet a gépek használata által a bir-tok hozamát emelni?”

Nagyobb lendületet kellene adni a gépek elterjedésének.

A takarmánytermesztés nálunk csekély, tehát ami van rosszabb minőségű takarmányféle, szecsckázva összeke-verve némileg jóvá tenné a rossz minő-séget. Ehhez szecsckavágó gép kellene. A vetőgépek használatával csökkenthe-

tő lehetne a vetőmagszükséglet. Arató-gépek és cséplőgépek használatával emelhető lenne a termés hozam (keve-sebb volna a szemvesztés). A gabo-na nyomtatásával a lovak hosszú időre kivonathatnak a földművelési munkából, (ti. gépi cséplés helyett akkor még lovakkal nyomtatták ki a gabonából a szemet, majd rotálták, szelelték. - SZERK.) szállításból. A sietős és rosszul végzett munka miatt a jövő évi hozam állandóan kockázatot van.”

***

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879.

március 9.

„Tegnap este nyílt meg a Thália temploma Békéscsabán. Honunk azon helyén, mely ez előtt 10-15 évvel, mint legnagyobb tót falu volt csak ismeretes, s ma a magyar színművészetnek állandó tanyája van, hol tegnap este hang-zott először lelkes művelőinek ajkairól a zengzetes magyar szó.

Eljent mondunk ki a csabai közbirto-kosság (mai értelme: Önkormányzat. - SZERK.) e tetteire, hazánkban azon tán egyedül álló példát állítá fel, hogy hazafi lehet az is ki nem származik Árpád vére-ből, hogy szeretni lehet ezt a földet, melyen születünk, akármely nemzetségűek, vagy vallásúak legyünk is.”

***

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1882.

jan. 22. 3. old. 9. évf. 10.sz.

„1882 évben Gyomán egy olyan be-járattal ellátott boltozatot találtak, amelynek szép sima téglamalter helyett ólommal voltak összefoglalva. Midőn a vizet kiszivattyúzták belőle, sajátságos

fekete üledéket találtak a fenkén, m arra látszik mutatni, hogy talán puszkapor volt benne elhelyezve... kár, hogy széthány-ták, mielőtt az építési anyagot megvizsgálták volna és a czella, vagy ki tudja minek alakjáról is méreteket vehettek volna fel.”

***

Békés Megyei Közlöny 1937. aug. 24. kedd. 65. évf. 191. sz. 1 old.)

„Napirend előtt”

„Alig egy hónapja, hogy a budapesti szélsőjobboldali lapok, élükön az <Összetartás>-sal, koncentrált táma-dást intéztek Békéscsaba város vezető-sége és lakosságának egy része ellen. A támadás közneveltségbe fűlt, hiszen a <Reisz Miksa ucca>, mint <nemzetgya-lázás>, olyan hajánál fogva előráncigált ügy volt a támadásra, hogy a felett csak nevetni lehetett. Alig egy hónapja, el-csendesedett ez az ügy és most az <Összetartás> folytatja ezt a példátul rossz akaratú és érthetetlen, vagy tán nagyon is érthető támadást. Az <Össze-tartás> nyilvánossága csak igen kis számmal mérhető,... a lapnak ezt a szá-mát, a budapesti királyi ügyészség dik-tatúra árnyékában> c. cikke miatt is elkoboztatta..., azért mert e vezércikk-ében nyílt katonai diktatúrára uszít.”

„Ünnepélyes keretek között megnyi-tották a gyulai tanítói továbbképző tan-folyamot. Vitéz dr. Márk Barna alispán köszöntőjében mondotta: Hiszi, hogy a magyar tanítóságnak, mely a nép lelké-nek megismerésére eleve hivatott, egy hét elegendő lesz arra, hogy megismer-je ezt az alapjában véve derék és mun-kás népet,... a gyulaiakat, mely értékes része a magyarnemzet egyetemének.”

Összeállította: Cs. Szabó István

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788
Tel., Fax: 06-66-285-863

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Lődüh – Meddig hallhatunk mezei pacsirtát?

Minden jóérvényű magyar állampolgárt mélyrehatóan felháborító eset került napvilágra a múlt év novemberének elején.

37 madárfaj összesen 11.786 egyedének tetemét – mintegy 9 mázsányi súlyban – számlálták meg a vámosok és a rendőrök az udvari (Baranya megye) határállomáson átvizsgált kamionban. A lelőtt madarak eszmei értéke 308 millió 241 ezer forint volt. Minden bizonnyal itáliai konyhákba szánt madarakból a legszámosabb áldozat: 4.520 fűrj, 3.458 mezei pacsirta, 1.563 pityer, 1.712 vadgerle. A többi fajból pár tucat esett áldozatul.

A Környezetvédelmi Minisztériumban Tardy László természetvédelmi helyettes államtitkár elmondása szerint ez volt az elmúlt időszak legnagyobb ismert állapotpusztítása. Amíg a mészárlók az utóbbi években csak kiutasításra, pénzbüntetésre és felfüggesztett börtönbüntetésre számíthattak, hazai cinkosaik jelentéktelen büntetéssel megúszták. Ezt a jövőben sokkal szigorúbban bírálják el. Olyan jogszabály módosítást kezdeményeztek, amelyek értelmében a nem védett területeken indított vadászatok a jövőben előzetesen be kell jelenteni a területileg illetékes nemzeti parkigazgatóságokon, így az őrszolgálat rajtaütésszerű ellenőrzéseket tarthat.

Az olasz „madárexportőrök” nemcsak Magyarországon tevékenykedtek, de más Kelet-Európai országokban is. Ugyancsak a múlt év novemberében foglalták le a határon a vicenzai és padovai hatóságok annak a félmillió védett madárnak a tetemét, melyet Boszniában és Szerbiában lőttek le. A lelőtt madarak között pinty, tengelicék, kenderikék, és aranybegyek voltak. A rendőrség ezen kívül különböző olasz éttermekben kb. félmillió védett állattetemre bukkantak, az étlapon fűrjek, barázdabillegetők, golyák és még medvetalp is szerepelt.

Olaszországban több utazási iroda is kínál csábítóan olcsó csomagokat a Kelet-európai országokba, főleg a balkáni államokba, de hazánk is kedvelt úti cél. A vadászatra szakosodott utazási irodák 4-5 napos csomagokat kínálnak, amiből 2-3 nap a vadásztatás, a többi a magyar konyhával és kultúrával való ismerkedéssel telik el. Észak-Olaszországban divat és évszázados hagyomány madárfogó kertet építeni, ahol minden fa, bokor és növény úgy van nyírva, hogy a madárfogó hálókat kényelmesen el lehessen helyezni, és a betévedő madárnak ne legyen esélye kijutni belőle. Élő madarakat helyeznek el hívásra, de egyúttal behangszórózzák az egész kertet, hogy minél több madarat csábítsanak a hálóba, ahonnan kiszedve egyenesen a konyhákba kerül.

Az olasz rabszolgák másik része kimondottan az éttermeknek szállít énekes és más madarakat. Igen közkedvelt és igen drága az olaszok számára készült erdei madárhús kukoricakásával.

Egy cinkét az orvvadászok 8-15 ezer líráért adtak el, de az étlapon a belőle készült étel 60-90 ezer lírába kerül. Egy kis éne-

kes madárból kb. egy dekányi mennyiség ehető, ezért nem nehéz elképzelni, hogy miért kell tízezer számra löni őket. A kis madarak elkészítését taglaló szakácskönyvekben – vannak ilyenek! – így kezdődnek a receptek: végy öt-hat tisztított fűrjet, vagy vadgerlét...

A rendőrség határozottan lépett fel Olaszországban is a madármészárlók ellen. Az ominózus eset kapcsán öt olasz állampolgárt tartóztattak le novemberben, további kettőt ellen körözési parancsot adtak ki. A nyomozás során kiderült, hogy az illetők szervezett formában már öt éve folytatták áldatlan tevékenységüket, mely évente 1,5 millió eurós bevételt hozott nekik. Ez bizonyítja az olaszországi madármafia létezését.

Vicenzában november végén öt másik személyt is letartóztattak védett madarak csempészéséért, és illegális kereskedelméért. Ezek vélhetően nem voltak azonosak a magyarországi madárpusztítások tetteseivel. Ők is éttermeknek szállítottak, amiknek éves forgalmát 4 milliárd lírára taksálták a vizsgálók.

Az olasz vadászövetség hivatalosan elhatárolódik a mohó tagjaitól. A vadászengedélyeket Olaszországban szigorú vizsgáztatás után kaphatják meg a kérelmezők, a természet és fegyverismeret mellett jogi szabályozás is a vizsga része, tudni kell, hol és mikor lőhető a vad. A tilalmat áthágó orvvadászok súlyos 6-7 millió lírás pénzbüntetésre számíthatnak, ha pedig a védett fajból ötnél többet pusztítanak el, még börtönbe is juthatnak, és egyszer s mindenkorra bevonhatják engedélyüket is.

Az olasz vadászövetség jelenleg kb. 420 ezer tagot számlál. A veszély nagy, képzeljük csak el, ha csak egy töredékük követi el a bűncselekményt, mennyi embert jelent ez. A Világvédelmi Alap (WWF) tisztségviselője szerint Olaszországban kellene elsősorban útját állni az orvvadászat e fajtájának. Az összes erdőőri szervezetet fel kellene ruházni nyomozati jogkörrel, ezen kívül erősíteni kellene a különböző országok – így Olaszország és Magyarország rendőrségei között – az együttműködést.

Az áldatlan helyzet ellenére mégis vannak, akik egyénileg és szervezett formában időt, fáradságot és pénzt nem kímélve a madarak védelmének szentelik életüket.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, a WWF Magyarországgal közösen 300 fős demonstrációt tartott az Olasz Köztársaság nagykövetsége előtt múlt év november 18-án. Az átadott petícióban kérték a nagykövetet, hogy rendelkezjen el szigorú vizsgálatot ez ügyben, és a jövőre nézve akadályozzák meg állampolgáraikat abban, hogy Magyarországon megsértsék a jogszabályokat és a nemzetközi egyezményeket. Ezt követően a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület díszoklevelet adott át a Vám és Pénzügyőrség munkatársainak; Balogh József főtörzsrőrmesternek, Molnár Gábor törzsrőrmesternek és az udvari határátkelő kollektívájának. (A VPOP iskoláiban pár éve madárismeretet is tanítanak a Természetvédelmi Hivatal szakemberei segítségével.) Az ünnepségen Fidlóczky József az MME ügyvezető igazgatója az egyesület tagsága és a Madárvédők Világszervezete nevében méltatta a pénzügyőrök hatékony munkáját, és a Természetvédelmi Hivatal tanácsosa Rodics Katalin hozzátette, hogy korábban sokkal nagyobb arányú madárritás folyt hazánkban és az, hogy most többet hallunk róla a VPOP eredményesebb munkájának köszönhető.

A tavalyi tömeges madárpusztítást a rendőrségi vizsgálatok szerint 50 olasz vadász és 150 magyar segítőtje követte el és a Bács megyei vadásztársaság érintett az ügyben. Jellemzően az engedélyt úgy adták meg, hogy bármilyen vízimadára lőhetnek. Az ügy még nem zárult le, feltehetőleg sok, érdeklődésre számottartó információ jut még a birtokunkba a bírósági tárgyalásokon.

Övjük, védjük madarainkat hiszen ők is Isten teremtményei mint mi!

Dr. Giricz Katalin

A felvételt készítette: Dr. Kalotás Zsolt, Az Év Természetfotója Magyarországon 2001-ben. Köszönetet mondunk a Szerzőnek a képi közlési jogáért.

Fiatalokról fiataloknak

Kedves fiatal olvasóink!

Úgy hisszük, nem lehet közömbös egy fiatal számára sem, - így a mi számunkra sem, akik a Fidelitas alapszervezetének gyomaendrői tagjai vagyunk, - hogy milyen lesz a magyar nemzet jövője az elkövetkezendő évtizedekben. Ezért arra törekszünk, hogy a jövő fiataljai művelt, kultúrált, a hagyományokat tisztelő, becsületes polgárai legyenek a magyar hazának.

Ezeknek a gondolatoknak jegyében csatlakoztunk a Fidelitas Országos Szervezetéhez s létrehoztuk a gyomaendrői alapszervezetet, amelynek az alakulás óta eltelt tevékenységéről szeretnénk ezúttal beszámolni.

2000. július 1-én alakult meg az alapszervezetünk. Elnökéül Várfi Pétert, alelnököknek Kólya Ibolyát és Várfi Andrást választottuk. A programok különböző hatására létszámunk folyamatosan növekszik. Már a megalakulás évében részt vettünk Jászberényben a Fidelitas nyári táborában, ahol a politikai fórumok mellett vidám, szórakoztató rendezvényekkel dúsitott hetet tölthettek. Csoportunk több rendezvényen is részt vett.

2001. februárjában elnökünk, a többi

„Nekünk mégis csak elsősorban a jövő a fontos, a tradíció nem öncél előttünk. Nem akarunk belecsontosodni elért életformákba, nem akarunk a rohanva nőő és fejlődő élet elé gátakat emelni... Mi a folytonosságot akarjuk. Azt akarjuk, hogy a múltban megszerzett erők ne vesszenek el, hanem szárnyat adjanak a mának, és segítsenek meghódítani a jövőt; de főként azt, hogy ne kelljen a mának újra és újra megállnia olyan feladatok előtt, amelyeket már a múlt megoldott.”

KNER IMRE

tott izgalmas interjúról sem feledkezhetünk meg.

2001. október 21-én ünnepelte a Fidelitas 5. születésnapját Budapesten, ahol nyolc delegáltunk vett részt.

2001. december 4-én küldöttünk ott voltak a Fidelitas V. Kongresszusán.

Nemcsak országos rendezvényeken vettünk részt, hanem mi is rendeztünk kisebb helyi összejöveteleket. Ilyen volt például a két éjszakai számítógépes party. Évente vidám, hangos nótázással ünnepeljük a Körös partján fennállásunk évfordulóit.

2001. december 13-án mi is segítettünk a FIDESZ MPP által szervezett politikai fórum szervezésében, ahol az érdeklődők Varga Mihály pénzügyminiszterrel találkozhattak.

Az elmondottakból talán arra lehetne következtetni, hogy csupán a vidámság tölti be életünket, pedig ez nem így van. Számunkra nagyon fontos a tanulás, hiszen jól tudjuk, hogy országunknak szakképzett és művelt emberfökre van szüksége. Nem hanyagolhatjuk el a sportot sem, nálunk nem elcsépelet frázis, hanem élő valóság: Ép testben ép lélek. Tagjaink közül sokan versenyszerűen kosárlabdáznak, kézilabdáznak, táncolnak és szabadidőnkben sokszor focizunk, télen pedig korcsolyázunk.

Fiatalok!

Jöjjetek közénk, építsük, szépítsük együtt nemzetünk jövőjét; olyan lesz az, amilyenné mi tesszük!

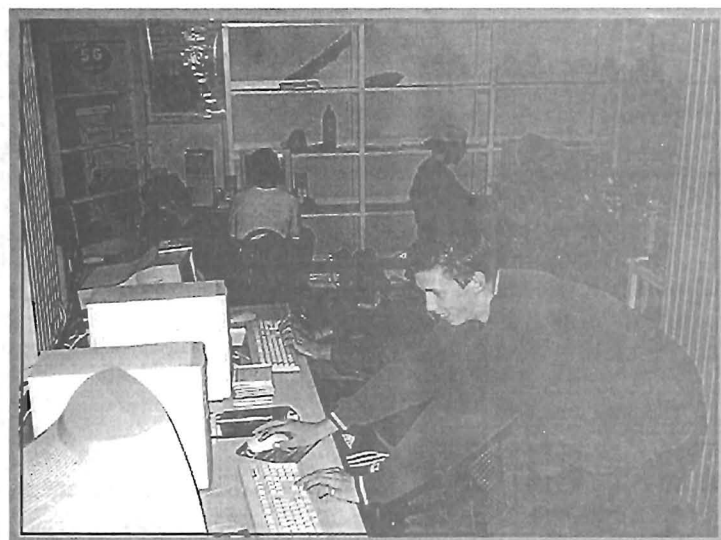
Jelentkeztek a Fidelitas Gyomaendrői Alapszervezetébe!

Várfi Péter

Fidelitas helyi alapszervezetének elnöke

vetélkedők, az éjszakába nyúló bulik, a balatoni fürdőzések. Alkalmunk adódott beszélgetni Kövér Lászlóval, a FIDESZ volt elnökével és Csollány Szilveszter, olimpiakonzukkal folyta-

Balra: számítógépes party az "Apponyi út" árnyékában
Lenn: Csollány Szilveszter olimpiakonzukkal a csopaki FIDELITAS táborban

Fidelitas csoport elnökeivel együtt részt vett az Egerben megrendezett Országos Tanács ülésén. A tanácskozás után megrendezett vacsora jó alkalmat adott arra, hogy az egyes vezetők megismerkedjenek egymással, egymás munkájával, s szót váltsanak szűkebb hazájukról is.

E rendezvényt követően delegációnk részt vett a Fidelitas IV. Kongresszusán, Budapesten.

2001. májusában részt vettünk a FIDESZ Országos Kongresszusán is, Szegeden, amelyet ünnepélyes állófogadás követett.

2001. nyarán Csapokon a Fidelitas IV. táborában kilencen képviseltük városunkat. Elmondhatjuk, hogy jól szórakoztunk. Csapaki élményeink közé tartoznak a Herendi Porcelán- és Üveggyárban tett látogatásunk, a csopaki borkóstoló, a régiók közötti vidám

Az Európai Unió kapujában

Ismerkedjünk az Európai Unióval

I. Történelmi előzmények

Ahhoz, hogy a kedves Olvasó fogalmat alkothasson az Unió munkájáról, meg kell ismerkedni létrejöttével, szervezeteivel, intézményeivel. Ezt a cél szolgálja sorozatunk első fejezete.

Kezdhethnénk **1923**-al, amikor létrejön a Pán-Európai Unió. Létrehozásával, ugyanis az osztrák Richard Coudenhove-Kalergi kezdeményezésére alakul meg, mint hirdeti: a háború csak az Európai országok egyesítésével kerülhető el.

Az európai gondolat atyjának mégis Jean Monnet szokták emlegetni, aki elsőnek hirdette meg az egyesült Európa gondolatát. Am **1946. szeptember 19**-i zürichi beszédében Winston Churchill már az „Európai Egyesült Államok” létrehozásáról beszélt.

Fontos lépés volt, amikor **1951. április 18**-án Párizsban létrejön az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK), más néven Montánunió, melynek tagjai Franciaország, Németország, a Benelux államok és Olaszország. Első konkrét megnyilvánulása volt a francia-német kibékülésnek, ekkor nyílt meg az út az európai integráció megvalósítása felé.

Újabb dátum következik: Róma **1957. március 25**. A „hatok” ekkor írták alá a két „Római szerződést”, mely alapján létrejön az Európai Gazdasági Közösség (EGK) és az Európai Atomenergia Közösség (Euratom). Az előbbi kifejezi a közös piac létrehozásának szándékát, az utóbbi pedig a nukleáris energia békés célú felhasználásának fejlesztését tűzte ki céljává.

Az EGK létrehozta az integráció intézményeit: a döntéshozó Tanácsot, a végrehajtó szervezetet, a Bizottságot, továbbá az Európai Parlamentet (korábbi nevén a Közgyűlés) és a szerződések betartását felügyelő Bíróságot. **1967. július 1**-én életbe lép az Európai Közösség, mely a fent említett 3 szervezetet egyesítette. Ez a dokumentum már rögzíti az Európai Unió létrehozásának célját és szükségességét. Ez az Egységes Európai Okmány alkotmányos jelentőségű dokumentum, mely **1987**-ben lépett életbe és kitézi mindazon reformokat, melyek a „belső piac” 1993 elejére történő kiépítését szolgálják.

Az eddig felvázoltak események vezettek végül az Európai Unió létrejöttéhez. **1992. februárjában** Maastrichtban aláírják azt a szerződést, melynek alapján létrejön az Unió, A Maastrichti Szerződés három pilléren nyugszik: Az első az EGK-t létrehozó közösségi intézményeket fejleszti tovább, a kül- és biztonságpolitikát, a második és harmadik kormányközi együttműködést tesz lehetővé a bel- és igazságügyi politika terén. A szerződés a tagállamok ratifikációja alapján **1993. november 1**-én lépett hatályba.

Az Európai Unió állam és kormányfői Amszterdamban **1997. október 2**-án írják alá azt a szerződést (Amszterdami

Szerződés néven vált ismeretessé), mely szélesítette a közösségi politika körét, és amely **1999. május 1**-én lépett hatályba.

II. Az Európai Unió tagállamai

Az Uniónak jelenleg 15 tagja van. A maga 370 milliós lakosságával a világ legnagyobb kereskedelmi hatalma. Exportja eléri a világkereskedelem 34 %-át, míg USA 15%, Japán 6 %-át adja a világ exportjának. Ismeretes, hogy az alapító tagok 1957-ben a Római Szerződésben hozták létre az Európai Gazdasági Közösséget, mint ahogy fentebb erről már szoltunk. Az alábbiakban felsoroljuk a 15 tagállam legfontosabb mutatóit a belépésük sorrendjében. Az adatok a belépés évére vonatkoznak.

Csatlakozás éve	Ország neve	Terület km ²	Népesség (millió fő)	GDP/fő (USD)
1958	Németország	356.733	80,6	27 770
1958	Franciaország	543.965	57,4	23 043
1958	Olaszország	301.302	56,9	21 468
1958	Hollandia	33.939	15,2	21 089
1958	Belgium	30.528	10,0	21 991
1958	Luxemburg	2.586	0,4	27 073
1973	Egyesült Királyság	241.752	58,0	17 981
1973	Írország	70.283	3,6	14 385
1973	Dánia	43.094	5,2	27 383
1981	Görögország	131.957	10,3	7 562
1986	Spanyolország	504.782	39,0	14 745
1986	Portugália	92.389	9,9	8 541
1995	Finnország	338.139	5,0	21 100
1995	Svédország	449.964	8,7	28 522
1995	Ausztria	83.859	7,9	23 616

Adatok 2001. évben megjelent a Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma tájékoztatójából valók.

Végezetül, tanulságos összehasonlítás céljából közöljük hazánk hasonló adatait, hiszen ne felejtjük az Unió kapujában állunk!

Magyarország:
 Területe: 93.036 km²
 Népessége: 10.3 millió fő
 GDP/FŐ (nemzeti jövedelem US dollárban): 3.010

Császár Ferenc

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A nagyenyedi kollégium története (folytatás)

A Kollégium felfelé ívelő fejlődését a II. Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságharc idején bekövetkezett véres események szakították meg. A labancok kivonulása után a kollégium épületei romokban heverték. A közeli hegyek barlangjaiból és az erdőkből visszatért tanárok és diákok együtt tették félig-meddig használhatóvá az iskolai épületeket.

1707-ben országszerte nagy volt a felfordulás. A gazdaság szétszórva, a birtokai pedig nem hajtottak annyi jövedelmet, amely lehetővé tette volna a Kollégium rendbetételét. E nehéz helyzetben Pápai Páriz Ferenc rektor-professzor, gróf Teleki Sándor gondnokkal együtt segélykérő levelet írtak külföldre. Egyet eljuttattak az oxfordi egyetemre, a másikat pedig Angliába, az angol királysághoz. Az angolok gyűjtést szerveztek az enyedi kollégium megsegítésére. A gyűjtés eredménye 11.000 font sterling volt, amelyet az angol bankokban kamatoztattak. Az összegyűjtött pénz kamataiból 1720-1743 között felépült egy négyszárnyú emeletes épület, az udvart körülfutó folyosókkal.

A XVIII. században újra fellendült a kollégiumi szellemi élet. 1775-ben a diákok létszámának növekedése miatt a kormányzék engedélyt adott arra, hogy egy új épületet emeljenek. A meglévő kollégium nyugati szárnyával párhuzamosan felépült egy emeletes barokk stílusú épület, amelyben előadóterem és lakosztályok kaptak helyet. Jelenleg az épület a fiúk bentlakása. Benko Ferencz nevéhez fűződik az első természettudományi múzeum létrehozása 1796-ban.

A XVIII. század utolsó évtizedeiben egymást követték azok a nagy hírű tanárok, akiknek tudományos munkája és oktatói tevékenységeik révén a Kollégium minden téren a figyelem központ-

jába került. Valószínű, hogy Herepei Ádám leckéi ébresztették fel Kőrösi Csoma Sándorban azt az elhatározást, hogy az ősmagyar haza felkeresésére induljon.

Szintén Herepei Ádám 1791-ben 35 togátus részvételével megalakítja a Nagyenyedi Magyar Társaságot. Herepei utóda a történelmi tanszéken Hegedűs Sámuel volt. Irányítása alatt 1820-ban beindultak a Bethlen Gábor emlékünnepek. Tanítványa Vízi István 1827-ben nyomdát állított fel. Köteles Sámuel iskolai filozófiai könyveivel, amelyeket a kanti erkölcsstan szellemében írt, a magyar bölcséleti tudomány egyik úttörője volt. Hegedűssel együtt szorgalmazta a magyar nyelv térhódítását az oktatásban Apáczai, Pápai Páriz és Bod Péter szellemében. A szabadelvűség képviselője Szász Károly rövid időn belül az erdélyi politikai küzdelmek első rangú hőségévé vált. Hatása alatt indult meg az 1830-as évek elején az a diákmozgalom, amelynek célja egy ifjúsági olvasótársaság megszervezése volt.

1826-ban a diáklétszám növekedése miatt nekifogtak egy négyszárnyúnak tervezett hatalmas, két emelettel bíró épület megépítéséhez, mely 1836-ra be is fejeződött. Emellett Farnos Károly tanár közbenjárására téglá és cserépgyárat, egy fűrészmalmot építettek a kollégium számára. A gubernium alatt azonban nemcsak a kollégium híres intézménye létezett, hanem akkor épült - az Enyeden sajnos ugyanolyan hírnévre szert tett - börtön is, melynek a „legenda” szerint alapítási éve 1786. Az 1700-as években Alsó-Fehér vármegyében nemcsak Enyeden, hanem Abrudon, Topánfalván, Balászfalván és Marosújváron is létezett fogda. Mivel Enyed közel volt a nagyvárosokhoz, és a főútvonalon húzódott, előnyös volt ide is építeni egy börtönt. A városnak - bármilyen szempontot figyelembe véve - jó fekvése van. 1839-1849 között Ecaterina Varga (akit a mókoc asszonyának is neveztek) ebben az intézményben ülte le büntetését. Ebből az időből csak annyi bizonyítható, hogy kezdetben női zárka volt, majd a huszárok börtönévé alakult át. Az 1849-es zavargások alatt a börtön is romhalmazzá vált. 1857-ben újraépült, ez a ma ismeretes épület.

(Történetét a következő lapszámban folytatom.)

Bajusz Tünde

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszerkeket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

MAGÁNVÁMRÁKTÁR

Gyomaendrőd Fő u 14.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja. Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

NEUBORT KANDALLÓKI!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!
Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempek
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kovács Imre és Féja Géza Gyomáról és Endrődről - III. rész

E tanulmány közlésének az ad időszerűsége, hogy 2002. januárjában ünnepeljük a két település egyesítésének 20. évfordulóját.

„A tudatosítás egyik legfőbb tényezője a mozi is. Olcsó, alig 20-30 filléres helyáiraival vonzza a „Párizs”, „London”, „Bánomkert”, stb. pokolian gúnyos, de találó elnevezésű munkáskülvárosok népét, mely azzal menti a szombat- vagy vasárnapesti, egy napi keresetet is fölémészto családi mozilátogatást, hogy azalatt nem égeti a lámpát, és nem fogy a petróleum. A mozi vásznnán keresztül azután kiszélesedik előttük a szűk gyomai perspektíva az egész világ méreteire, és többet nincsenek titkok. Eddig csak az orvosí rendelőig vagy az ügyvédi irodáig jutottak el az „urak” világában, most mindent látnak. Feltárult a zárt világ: ott áll előttük kiszolgáltatva az úriember és az úri társadalom, kendőzetlen vágyaival, érzéseivel, bűneivel, és gyarlóságival felborítsa a róla alkotott eddig véleményét. Meghökkenve figyelik, hogy azok is olyan emberek, mint ők; ugyanúgy élnek, szeretnek, gyűlölnék vagy vétkeznek, s vége a tekintélytisztületnek. A társadalmi drámák így a társadalmat destruálják: a gengszter-filmek viszont vak igazságot, a forradalmi hajlandóságot táplálják. A mozi rideg üzleti számításokkal és minden művészi szempont mellőzésével arra törekszik, hogy játszó napokon tele legyen a nagyterem és – szállítja a narkotikumot. A plakátok élén már messziről hangosan kiabál a szenzációt jelentő

felhívás: „Kalandorest” és hogy biztosabb legyen a hatás, alatta magyarázatként: „Izgalmak műsora”. A műveletlen, soha komoly kultúráról és művészi szempontokról felvilágosítást nem kapó – kitől és honnan is kaphatott volna? – proletáriátus várakozással néz a vasárnapi mozilátogatás elé, és amikor helyet foglal a nézőtérben, hangosan ad kifejezést helyeslésének például akkor, ha Jack-nek történetesen sikerül New-York rengetegében a rendőrök elől meglépnie, de lábdobogással és füttyüléssel fejezi ki rosszaságát, ha a rendőrség lelövi vagy elfogja az amerikai banditát. Komoly művész-film ritkán jut el Gyomára; az intelligenciának szánt – mert azokat is ki kell elégíteni – magyar filmek pedig boldogan, minden gondjától megfedekezve röhög az agrárproletáriátus is, sőt még a parasztság is, és utána felvillanyozva megy haza. A mozi ismét gondoskodott életformájának züllesztéséről.

A Bűn és bűnhődés biblikusán mély és örökérvényű törvénye teljesedett be a gyomai paraszttársadalom felett. Soha nem próbált sorsán olyan értelemben változtatni, hogy a politikai harcok mellett gazdasági, szociális, társadalmi és kulturális vonatkozásban is emelkedjék: a hatalmon lévők pedig maguktól nem siettek támogatására. Néhány „lázádo” paraszt kísérleteitől eltekintve az egész társadalom feltartóztatlanul sodródik a teljes elproletarizálódás felé. És ebben a parasztság sem kivétel. Polgárisodás helyett ők is proletarizálódnak, mert hiába

mentesíti őket anyagi függetlenségük a fizikai lét gondjaitól, sivár sors vár rájuk. Benső riadalmukat néha egy-egy őszinte vallomás elárulja. Közbirtokossági üléseken, gazdakörökben, vasárnap délelőtti publikációknál mind többet hallani tömör véleményüket a helyzetről: „Tavasza óta megváltozott a világ.” Kifelé a cselédek magatartását értik ez alatt; befelé azonban nagyon jól tudják, hogy az ő világuk is megváltozott. Néha szinte megdöbbentő világossággal mutatnak rá a mulasztásokra: „Motorizálni kellett volna a termelést és rendezni a gép és az ember viszonyát a mezőgazdaságban is, főleg pedig egészen másként kellett volna berendezni életünket.”

„Tavasza óta megváltozott a világ.” – Igen, cselédet nem kapni többé, csak szabad bémunkást. Évszázados probléma ért ezzel a végső kifejléshez. Most diadalmaskodott a régi igazság: az élet nem tűri a rendellenes folyamatokat, közbelép, ha már

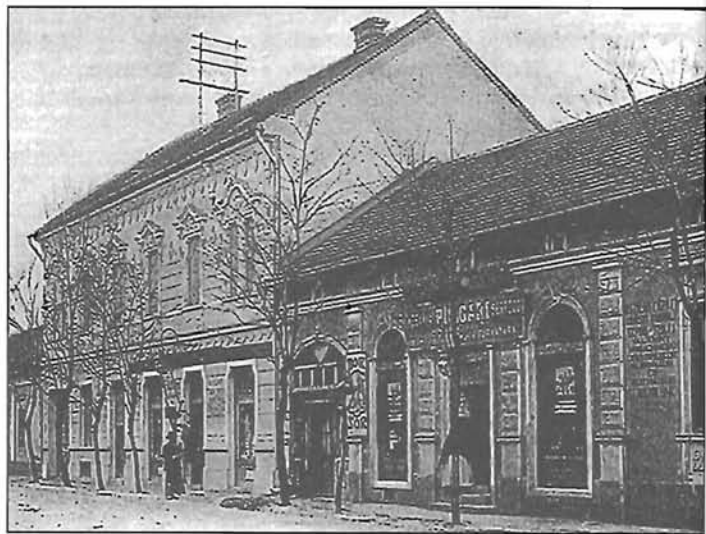
veszélyben az egyetemesség elve.

1848-ban sok minden más mellett a földesúri gazdasági rendszer csődje hozta meg a jobbágyfelszabadítást: most a feudális agrármunkarendszer csődje fogja kikényszeríteni a mezőgazdasági szociálpolitikai reformokat és a parasztleletforma csődje a társadalmi reformokat.”

A **Viharsarok** írója 2000. decemberében lett volna százszázados. Ebből az alkalomból emlékszóbat avatnak tiszteletére egykori munkahelyén, a Békés Megyei Könyvtárban, az emeleti olvasóteremben. Erdemeit méltatva Annus József író többek közt ezeket mondotta: „Féja Géza szeretettel szólt Csabáról, mindig nemzetben gondolkozott, dicsért és ostorozott, szobra állhatna több helyen”.

Az évfordulós kiállítás állandó jelleggel nyitva tart, bemutatva a **Viharsarok** írójának küzdelmes és gazdag életútját.

Szilágyi Ferenc

Felső kép: Gyoma Kossuth utca - alsó: tanyai udvar Endrődről

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

A SZÉCHENYI TERV LEGÚJABB PÁLYÁZATAI

Felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy az alábbiakban ismertetett pályázati kiírásokkal kapcsolatban felvilágosítást ad Ungvályi János kistérségi megbízott. (Tel: 06-30-294-0650) Fogadó órái: februárban és márciusban minden csütörtökön 8 órától 11.30 óráig. Gyomaendrődön a Vállalkozók Házában Hősök útja 56. sz. alatt. (Motormúzeum mögött)

VÁLLALKOZÁSÉRŐSÍTŐ PROGRAM PÁLYÁZATAI

A pályázat jele	A pályázat megnevezése
SZT-2002 VE-1	Jogszabály miatt szükséges telephely változtatás
SZT-2002 VE-4	Az Európai Unióhoz való csatlakozásra történő felkészülés
SZT-2002 VE-7-	Háziorvosi működtetési jog megvásárlását vagy az e-ü. közszolgáltatás nyújtását segítő kamattámogatás
SZT-2002 VE-8	Kereskedelmi szálláshelyek bővítése és a hozzá kapcsolódó vendéglátás feltételei
SZT-2002 VE-9	A kis- és középvállalkozások fejlesztéseit segítő kamattámogatás
SZT-2002 VE-12	Versenyképes beruházások
SZT-2001 VE-13	Európai regionális vállalati központok kialakítása
SZT-2002 VE-14	Minőség- és környezetirányítási rendszerek bevezetése és tanúsítása
SZT-2002 VE.17	A belföldi közúti közlekedési szolgáltatás területén működő mikro, KKV-k gépjárműparkjának fejlesztése
SZT-2002-VE-18	A mikro kkv-k technikai korszerűsítését eredményező berendezések, gépek beszerzése
SZT-2002 VE-19	Mikrohitel kamattámogatás
SZT-2002 VE-20	A mikro kkv-k által üzemeltetett önálló kiskereskedelem. Üzletek, vendéglők és lakossági szolgáltató helyek bővítése, felújítása, korszerűsítése
autoSZT-2002 VE-21	Környezetvédelmi szempontú technológiaváltás

AKTÍV FOGLALKOZTATÁSI PROGRAM PÁLYÁZATAI

A pályázat jele	A pályázat megnevezése	A pályázat összefoglalása	Pályázható összeg	Megjegyzés
SZT-2002 FO-1	Új munkahelyek létesítéséhez elnyerhető kiegészítő támogatás	Új munkahelyek létrehozásának kiegészítő jellegű támogatása VE-8,12,13,18,21, TU-1,2,4,10,20,21-hez	Regisztrált munkanélküli, 1.2 mFt/fő	Más foglalkoztatott 1 mFt/fő Békési kedvezmény

AZ ENERGIATAKARÉKOSSÁGI PROGRAM PÁLYÁZATAI

A pályázat jele	A pályázat megnevezése	A pályázat összefoglalása	Pályázható összeg	Megjegyzés
SZT-2002 EN-1	Lakossági energia megtakarítás	Cél: a lakások energetikai korszerűsítése. Épületek utólagos korszerűsítése	Magánszemély 30%, max. 500 eFt.	Épület hőszigetelése Fűtés korszerűsítése

LAKÁSPROGRAM PÁLYÁZATAI

A pályázat jele	A pályázat megnevezése
SZT-2002 LA-1	Az önkormányzati bérlakás állomány növelésének támogatása
SZT-2002 LA-2	Az iparosított technológiával épült lakóépületek energiatakarékos korszerűsítése, felújítása
SZT-2002 LA-3	Nagyvárosi lakóépülettömb korszerűsítése, felújítása
SZT-2002 LA-4	Közművesített építési telek kialakítása az önkormányzatok saját tulajdonában lévő ingatlanán

Mária néni meséi

Miska és barátai - IX. rész

Ugye emlékeztek még gyerekek arra a nevezetes napra, amikor a mókuska meg a manó a sárkány jóvoltából vendég lehetett a két kis erdész gyereknél, Jutkánál, meg Lackónál. Nos hát azóta megélnékült az élet az erdész ház gyerekszobájában. Jutka és Laci ugyan már iskolába jártak, de most sutba kerültek a tankönyvek, pihennek a horgászbótok, és még vitatkoznak is elfelejtettek, pedig máskor hangos volt a környék a csete-patétól.

A babaasztal mindig telítve volt válogatott finomságokkal, és a falánk kis mókus teli szájjal örvendezett, hogy éppen ide repítette őket a színes papírsárkány.

- Igazán jó dolog, hogy ebben az erdőben is vannak erdészgyerekek. Nekünk ugyan van egy kis barátunk a Meseerdőben, Miskának hívják, és igazán remek kis fickó, de nélkülük nem tudom, mi lett volna velünk, ha ti ki nem horgásztok a patakból.

Fityfiritty fölényesen legyintett. - Na, én csak kievickéltem volna valahogy, - mondta a szokáshoz híven nagyképűen, mert egy varázslónak semmisen lehetetlen, de hogy Kukucska még most is ott lubickolna a mély vízben, az biztos! Ha csak ki nem halásztam volna, mint a min az üst...

Kukucska hirtelen köhögni kezdett, olyan hevesen, hogy kicsorduló könnyeivel elsózta a mézeskalácsot, amiből éppen jó nagyokat harapott.

Jutka ijedten, aggódva ütögte a hátát. - Ó, te kis mohó! Lassan egyél, mert torkodon akad a falat!

- Ha torkomon akad is, lenyelem ezt a félnótás manót! - prüszkölte haragosan a mókus - Te, te varázslók gyöngye! Én is tudok ám mesélni egyet-mást, ha éppen óhajtod!

- Hiszen nem is szóltam semmit, - szabadkozott a manó, - az a kevés is csak úgy kicsúszott a számon. De aztán neked is legyen ám lakat a szádon!

- Mit pusmogtok ilyen rejtélyesen? - hallgatózott közben Lackó - talán nem ízlik a mézeskalács? No, azt nem is csodálnám, mert Jutka sütötte.

- Tudd meg, hogy amit én készítek, az mind nagyon finom, de amit te készítettél, mint gesztenyepüré, hát az valóban ehetetlen.

- Sose aggódjatok! - makogta teliszájjal Kukucska - minden nagyon finom Még életemben nem ettem ilyen gesztenyepürét, igaz, hogy még másmit sem, csak most ismerkedem veled az a baj, hogy már nem fér több a pocakomba. No, de még ezt a is tejszínhabot megkóstolom.

babedényeket, és erőlesen kijelentette, hogy itt az ideje a pihenésnek. - Rátok fér ennyi izgalom után. Mars ágyba gyerekek!

- Mintha csak a manót hallanám! - sóhajtott meghatottan Fityfiritty - mégiscsak jó, hogy iderepített az a kedves sárkány!

- Ha a vége jó, minden jó! - állapította meg bölcsen Lackó.

- Nagyon igaz, helyeselt a mókus - mert ez a kiflivége tejszínbe mártogatva, valóban csodálatos! Jó, jó, megyek már, csak olyan nehéz megválni az ünnepi asztaltól.

Az erdőre lassan ráborult az alkony, mire a gyerekek és kis vendégeik végre ágyba kerültek. Az esti csillag benézett az ablakon, és megnyugodva pislogott, mert békésen szuszogott ki-ki a kicsi ágyban. Az öreg hold megsimogatta a kis szendergőket fényes sugaraival, és maga is pihenni tért egy jókora felhőpaplan mögött.

Hanem reggel nagy riadalomra ébredt a két kis erdészgyerek: Kukucska! Fityfiritty! -költögettek a hétaivókat. - Keljete fel hamar, mert rettenetes baj van!

- Baj? Miféle baj? Talán összeadott a katlan? Vagy verekszik a söprű, vagy nem akar leszállni a szőnyeg? Vagy talán elfelejtettem a varázsigét?

- Mit beszélsz összevissza, - méltatlankodott Jutka - soha nem hallottam még ennyi badarságot! De a varázsigé, hát az bizony kell!

- Netene! - hökkent meg a manó - miért akarjátok kiszedni belőlem a legféltettebb titkaimat?

- Dehogy akarunk mi mást, - kiáltották egyszerre a gyereke - csupán annyit kérünk, hogy segíts rajtunk! Tegnap, hogy eltöltöttük veletek az időt, nem csináltuk meg a házi feladatot, és nem is tanultunk.

- Értem - bólogatott Fityfiritty.

- Dehogy is értem! Ha értenéd, akkor már ugranál is, hogy varázsolj valamit, mert ma nagy feleltetés lesz, tuti, hogy bezúgunk.

- No, azt ne tegyétek - motyogott ásitózva a manó - feleltetés közben zúgni, az haszontalan dolog. Azért még a manóiskolában is...

- Mondom, hogy nem értesz semmit - türelmetlenkedett Laci - miféle varázsló vagy te? Vagy talán csak kitalálod az egészet?

- Mi az, hogy kitaláltam? - méltatlankodott Fityfiritty - ha akarjátok még a holdat is sajtjává változtatom, vagy a sajtot holddá!

- Ilyen sokat nem kérünk tőled - mondotta megszelídülten Laci, - csak azt, hogy varázsold be a fejünkbe a tudományt!

- Ha, ha, ha! - kacagott a manó - most akarja megkóstolni, amikor már egy fél dézsányit meg-evevett!

Jutka fürgén összeszedte a megüresedett

- Ami nincs azt még varázsolni sem lehet! - kacagott a manó, - de ha akarjátok, elvarázsolom az egész tanári kart, mondjuk vadtulokká, vagy gatyásgalambbá.

- Jaj, azt ne! - ijedezett Jutka - Kati néni nagyon sajnálnám, csak azt szeretném, hogy ne tudjanak feleletni.

- Roppant nehéz dolog, - mondta a manó - de azért megpróbálom. Elvégre mért vagyok én világhíres...

- Méghogy világhíres! Pislogott ki a paplan alól kuncogva Kukucska Jobb, ha mellőzitek a varázslatait!

- Na, felébredt ez a minden lében kanál! - mérgeződött a manó. - De azért ti csak bízzatok bennem! Addig töröm a fejem, míg ki nem főzök valamit.

- Csak vigyázz, hogy le ne kozmájon, mint az egyszeri varázslé! - Bólogatott nagybölcsen Kukucska, és hegyes kis körmeivel szorgalmasan fésülgette bozontos farkincáját.

Hogy mi történt ezek után az erdész házban és az iskolában, megtudjátok legközelebb.

A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária

HULL A HÓ, CSILLANÓ...

Hull a hó, csillanó
Sűrűsödő rajban,
Csengős csikó szánkót röpít
A hózivatarban.

Hull a hó, csillanó
Pihe-puha paplan,
Alszik a nyár, szundít az ősz
A hózivatarban.

Hulla hó, csillanó,
Sejti már, hogy baj van,
Csengetyűt bont egy kis virág
A hózivatarban.

Hull a hó, csillanó,
É egy picinyke dalban
Ébredesz már a Tavasz
A hózivatarban.

TALÁLÓS KÉRDÉS

Hóhullása hizlalja a pocakom,
Attól lesz még kerekőbb a kobakom,
Nem eszem mást,
csak dermesztő hideget,
S elpárologok, ha megjön a kikelet.
Lyukas fazék a kalapom,
Feketeszén a szemem,
Te vagy a legokosabb, ha
Kitalálsz a nevem.

Trodalmi oldal

Gergely Ágnes: A kastély előtt

„miként a vidék hófúvás után
lecsillapul, hazatalál,
valahogy úgy alakul, rendeződik
fokról fokra ember s Isten,
pusztulás és születés párbeszéde.”
(Pilinszky János)

Az asztalon két könyv. Egy regény és egy verses könyv. Finom borítású mindkettő.

A két éve megjelent Őrizetlenek, s a mostani: A kastély előtt. Az első címlapján R. Magritte: Az elrejtett világ című festménye, a másodikikon Katona Szabó Erzsébet: Könnyecsepp című gobelinje.

A két mű összetartozik, hiszen a regény születésével egy időben jött világra a versek egy része is.

Az elrejtett világ balkonján át ismét látom a hullámozó dán tengert fehér testű sirályaiival, a kék eget, a négy ember kibontakozó körvonalait a hajó alsó fedélzetén, felidéződik a két felnőtt s a két beteg gyermek fájdalmasan szép története. Közben mondatok törnek meg a csendet:

„a közös történet a legnagyobb védelem”; „a szeretetnek nemcsak tévútjai vannak, útjai is”; „az ember nem alkalmaz erkölcsi kényszert azzal szemben, akit szeret”; „méltósággal meghalni nem lehet, csak méltósággal élni”; „a párnán két fej lenyomata”; „ágak öble a megmentettség”.

Ezek a gondolatok a regényben kapják meg igazi jelentésüket, de líraiságuk, acélsengésük, morális tartalmuk önmagukban is irányt mutatnak.

Bachi és mozarti muzsika.

Mint ahogyan az asszony, az író otthonkeresése, városalapító törekvése is az.

S a versek!

A kastély előtt versei a kereső ember további utazása a világ látható és láthatatlan tájain. A lélek bolyongása a valóság és a képzelet ismerős és ismeretlen vidékein.

Most is kézen fog bennünket, és elvisz az ókori Föníciába, Trójába, Párizsba, Firenzébe, Londonba. S közben faggatja az Időt:

Mi űzi, hajítja a „tenger fuvarosait”, hogy folyton hajóra szállnak! Mi ez a kényszer, ez a megszállottság! Trója bukása is sorszerű! Mint ahogyan az is, hogy Odüsszeusznek még Ithaka is megmarad, s hazavárja, de az elbukottakat a haza, a hazájuk sem éli túl! Hogy Ady Párisa, már régen nem a „szent ámulásos” városa? S hogy a British Museum időtlen levegőjének megtapasztalása után, még fojtogatóbb a hatvanas évek magyar levegőtlensége?

„Ki alszik itt? Ki alszik itt? / Kiből törekszik ennyi múlt!” – halljuk a temetőt járva. Kit, milyen sorsokat rejtenek a nevek, a kövek? S a névtelenek! Rájuk kik emlékeznek!

S ha „egyszer csak nincs több szemtanú / sem a jóra, sem a rosszra”!

„Ezek a versek úgy őrzik a regényt, ahogy a kastélyt a rom, ahogy a mestereimet én.” Mesterek, fároszok, vezérlő tűzjelek, kik lobognak a testtelen időben, kiktől biztatást, meleg kézfogás emléket őriz a kéz, s kik már csak hátrahagyott műveken keresztül üzenhetnek.

„Kinyílik, mint egy kapu” – hallik valahonnan nagyon messziről, s két régi történet képei elevenednek meg.

Egy aggastyán óriás, Füst Milán, s a kezdő tanár- költő párbeszéde:

„A kisasszony szerint mitől jó a vers?” – recseg a kérdés még néhány évtized múltán is.

„Kinyílik, mint egy kapu” – hangzik a válasz a megtartó csöndben.

Majd egy másik találkozás, egy másik klasszikussal.

„Mit érzett, mikor az első fordítását publikálta! – kérdezte Kasák.

Azt, hogy megkondulnak a harangok és leszakad az ég.”

S a két történettel az örök, éveket átívelő kérdés: „de sikerül-e valaha pontosan megmondanom, mitől jó a vers? Hallom-e még egyszer azokat az égszakasztó harangokat?”

Találkozások. Klasszikusokkal s akkor még nem klasszikusokkal. Kortársakkal s korábbi századokból világitó lelki társakkal. Kultúrákkal, eszmékkel, sorsokkal. Weöres Sándor, Illyés Gyula, Pilinszky János, Nemes Nagy Ágnes, Vas István, William Butler Yeats. Hatan azok közül, akik meghatározták a költői pályát. Külön szonettben idézi meg alakjukat, őrizi őket, mint annak idején azt a néhány pillanatot, azt az „egyszer-volt” időt.

De egy magányos Mester is előlép abból a korból, ami után – egy filozófus szerint – már nem lehet verset írni. Az erőltetett menetből messzire hangzik egy bizakodó, ugyanakkor borzongató kiáltás: „de hisz lehet talán még, a hold ma oly kerek”, s vele a remény: Fanni, béke méhe, nyárvégi csönd, a hús veranda. Az Idill utolsó rajza.

„A hold ma oly kerek!” – visszhangzik több mint fél évszázad távolából a kiáltás, ma is a bizakodás, az otthon visszhangzik vele.

Az „ólmos ég alatt” azonban átértékelődött a szó, a mondat, a költői, az emberi nyelv, az emberi mozdulat, önmagunkhoz és egymáshoz való viszonyunk.

Hiszen ami megtörtént, „minden tornyot a földbe pecsétel”.

Az Őrizetlenek és A kastély előtt versei mélyen összekapcsolódnak: „...a versek úgy őrzik a regényt, ahogy kastélyt a rom...”

Már korábban is megjelent az elvágyódó, de mindig visszatérő ember motívuma, akinek útját, sorsát, hovatartozását meghatározza a Múlt, a múltja. Akinek életét még a „szenvetély”, a hivatás is meghatározottá teszi, hiszen az író számára a nyelv azonos a hazával.

Ház, kastély, rom, városfal, város, ország, haza. Egy körülhatárolt hely – otthon.

Ahogyan az emberi életnek is van múltja – áthajolva a jelenen meghatározza, meghatározhatja a jövőt -, úgy a tárgyak is „tudják”, „ismerik” a múltjukat, mint az igazgyöngy, amelynek „formája riasztóan gyöngéd, de tetszetősen illeszkedő fémlapokba nem csiszolható, nem hagyja magát, emlékszik rá, hogy miből született.”

„A tárgyak, amikor már „nincs több szemtanú”, amikor már nincs ki őrizze az „egyszer-volt” időt, emlékeznek. S emlékeztetik az utódokat...”

A kastély kezdetben fal volt, s tudjuk, hogy minden fal – legyen az veremház fala vagy a középkori várost körülölelő városfal -, „kezdettől fogva otthonos”, a védelmet, a biztonságát rejti magában.

A kastély, a vár is őrizi a saját, személyes múltját, és őrizi a benne lakó emberek történetét is. A közös történetet. Rajta van az évszázadok, évezredek lenyomata, népek születése és pusztulása, lázas eszmékért folyó harcok sebei, a tenger hullámverése, a gályák csattogása, a sirályok vijjogása. Az áramló Idő.

A történelem viharait átvészelő romok pontosan tudják a történetet, a történetüket.

„A közös történet a legnagyobb védelem” – kúsznak a regény szavai a versek közé, s átölelik a Kastély romjait. A romot, aki épségről, gazdáról, szépségről, közös történetről, jövőről, életről álmodik.

„mert minden rom kezdetlenül otthonos”

Mi a VERS? – tolakszik elő a kérdés.

Botladozó és esetleges a válasz. Egy-egy sor, amibe fagyok idején bele lehet kapaszkodni; egy felidézett kép, ami öröktől ismerős; egy szó, ami csak úgy magában szép; egy hangulat, amivel el lehet röpülni Föníciába, s gyönyörködni lehet a „kék-zöld cédrusok” hajlongásában ott a tengerparti szélben; egy érzés, ami nélkül kevesebbek vagyunk; egy gondolat, amitől többek lehetünk. Egy könnyecsepp...

S mitől jó a vers?

„Kinyílik mint egy kapu” – hajlik a mondat az időre. A dán tengeren és A kastély romjai fölött Bach és Mozart muzsikál.

Ízes ízek

február

Babos pulyka ragu

10 dkg fejtett babot áztatás után puhára főzünk, közben 35 dkg pulyka apróhúst 1 db pulykamájjal, 2 db darabolt paradicsompaprikával olajon fonnyasztott hagymán fehérre piritunk. Ráöntünk egy pohár vizet, megsózzuk, és fedő alatt majdnem puhára pároljuk. Serpenyőbe öntjük a leszűrt babot, a hagymás pulykahúst, majd fedő nélkül néhány percig piritjük. Tejfölt adunk hozzá és készre főzzük. Petrezselyem zölddel és borssal ízesítjük, végül lisztel vékonyan behabarjuk. Apróra tört spagettivel tálaljuk.

Seidl Ambrus

Farsangi dal

Ennél nagyobb, szélesebb kedvben
nem jártak soha, soha táncot.
Ennél jobban nem gúnyolták ki
e savanyú ecet világot.

Nem mer talán senki nevetni
éles, szatírás hahotával,
mert fél mind, hogy szembe kerül
a „nem illik” nagy táborával.

Fejcsóválás vissza nem tarthat.
Minden úri kényszerteráziók.
Nem köt semmi. A kedv nem alhat:
botránkozató nagyot kiáltok

Most vér mulat nagy, ősi hévvel,
a régi kedv a napi szállásos.
Merek, akarok, mert ilyen volt
egy dalos, fiatal, magyar táltos.

Ha tánca egyszer velem perdül
egész népem, a fiatal had,
akkor bizón új nótá csendül,
s a gyávaság sarokba kussad.

Mi fiatalos, tüzes vérrel
tán a halotti táncunk járjuk,
de mi gyáva megszeppenéssel
még a halálunkat sem várjuk.

A mi táncunk a fiatal tánc,
a dalunk a bizó, zengő nótá.
Erre várt az én fiatal hadam,
Hogy így zengjen, ezer év óta

Koppány, Vata, Vazul új népe
dalos ajakkal harcra készül.
Lázadozik a gyávaság ellen
egyhittel, bizón és vitézül.

Kedvünk érdes, pusztai mámor,
dalunk a szelek síri hangja,
hitünk büntető, nehéz zápor,
szemünk az Isten tűzharagja.

Borunk önön vérünk bók csordul.
Mi vért iszunk, a szívünk vérét.
Ilyen mámoros harci kedvben
vizsem harcba a puszták népét.

Ezer sikoly szúr a velőkig,
ahol dalosan elvonulunk,
míg egy virágos erdő szélén
véres-szomorún földre hullunk.

Hulló szírom takar el minket.
Virág illat leng a hullákon,
s még akkor is holtan, fehérén
győzelmi mosoly lesz a szánkon.

Nálunk nagyobb, szélesebb kedvben
nem jártak soha, soha táncot.
Ennél jobban nem gúnyolták ki
Ezt a savanyú, ecet világot.

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

**Sarokház
Csemege**
Ct.: Tímár Vince

**Partner
üzletház tagja**

Kedves vásárlóink!
Termékeinkkel mindig
az Önök szolgálatában
állunk!

☞ Folyamatosan
friss húsok

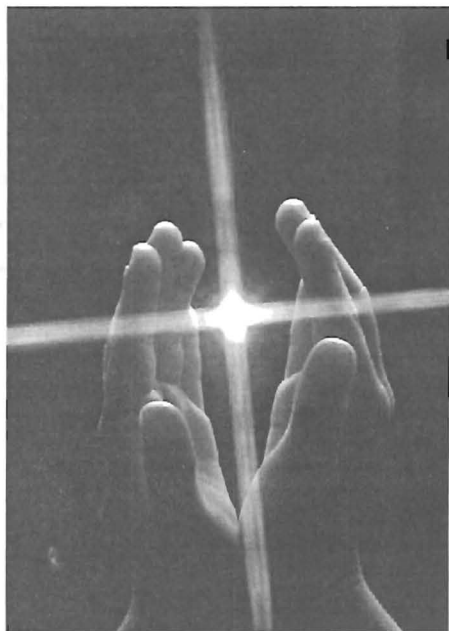
- ☞ akciós termékek
- ☞ kolbászhus minden mennyiségben
- ☞ cukrászsütemények
- ☞ tortarendelést felvesszünk

Blaha u.27. Tel.:386-691
Nytva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

Újvidék 1944.
Márton Gábor

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek;
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.

Ők itt maradnak bennünk csendesen még.

Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

DOBÓ GÁBOR, aki az Ifjúsági lakótelep 7/2 sz. alatt lakott, múlt év december 21-én, 53 éves korában befejezte földi életét. Gyászolják: édesanyja és gyermekei.

FARKAS ISTVÁNNÉ POZSGAI ROZÁLIA, aki a Kis út 6. sz. alatt lakott, múlt év december 23.-án, hosszas betegség után 59 éves korában elhunyt. Gyászolják: a család és az ismerősök.

GIŘICZ VINCÉNÉ GYURICZA ERZSÉBET, aki a Zrínyi M. utcában élt, a múlt év december 20.-án 76 éves korában hosszú betegség után az örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: gyermeke, és családja, rokonok, ismerősök.

IVÁNYI IMRÉNÉ TÍMÁR MARGIT, aki a II. kerület 436-ban lakott, a múlt év december 21.-én 73 éves korában rövid betegség után véget ért földi pályája. Gyászolják: gyermekei, és családjuk, testvérei, rokonok, ismerősök, és az Őszikék Idősek Otthonának lakói.

JÓNÁS PÉTER, aki a Losonczy utcában lakott, január 4.-én, 61 évesen, rövid betegség után eltávozott az élők sorából. Gyászolja a család, és az ismerősök.

KATONA LÁSZLÓNÉ GUBUCZ GIZELLA, aki Hunyán a Rákóczi utcában élt, január 14.-én, 76 éves korában hosszú betegség után átadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: férje, lányai és családjuk, rokonok, ismerősök.

KÉRI LAJOS, aki Gyomaendrődön élt, 81 éves korában elhunyt.

KISS LAJOSNÉ SZABÓ MARGIT, aki a Kossuth Lajos utcában élt, 74 éves korában hosszú betegség után, január 5.-én eltávozott az élők sorából. Gyászolják: a család.

LENGYEL ISTVÁNNÉ BELANKA JUDIT, aki a Fő úton lakott, múlt év december 25.-én 75 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: férje, unokája, rokonai.

Özv. LIZICZAI SÁNDORNÉ NÁNDORI MARGIT, aki Töszegen élt, a múlt év december 20.-án 93 éves korában elhunyt. Endrődön temették el. Gyászolja: a család.

Özv. MAGYAR MIHÁLYNÉ MARÁCZI MATILD, aki a Szarvasi úton élt, 76 éves korában, hosszú szenvedés után befejezte földi életét, a múlt év december 24.-én. Gyászolják: gyermekei, unokái, barátok, ismerősök.

MAJOROS ISTVÁN, aki az Álmosdomb utcában élt, 62 éves korában, a múlt év december 22-én elhunyt. Gyászolják: a család és ismerősök.

Dr. RADNÓTI (DINYA) VILMOS, aki Budapesten élt január 17-én, életének 87. évében Isten akaratában megnyugodva, hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Hamvait Budapesten, a kelenföldi Szent Gellért plébánia templomban (XI. Bartók Béla út 149.) február 8-án 16 órákor helyezték örök nyugalomra. Ő volt az Endrődiek Baráti Körének egyik alapítója, és 40 éves aktív munkája után az Egyesület örökös tiszteletbeli elnökevé választotta. Temetése órájában az endrődi harangok érte szólnak, az Ő lelki üdvéért.

Gyászolják: felesége és rokonai, barátai, és akik ismerték, szerették Őt.

RAU MÁRTON, aki a Lehel úton élt, január 9.-én hosszú betegség után 70 éves korában elhunyt. Gyászolják: felesége, gyermekei és családjuk, rokonok, ismerősök.

SZÜCS JÁNOSNÉ ZÖLD RÓZA, aki a Zrínyi úton élt, 65 évesen befejezte földi pályáját, a múlt év december 28.-án. Gyászolják: gyermeke, unokái.

SZTANCSIK ELEKNÉ DINYA GIZELLA, aki Gyomaendrődön élt, a múlt év december 25-én 68 évesen befejezte földi pályáját. Gyászolja családja.

TARR JÓZSEFNÉ SZABÓ MARGIT, aki Nyírszölösön élt, hosszú betegség után, december 21-én visszaadta lelkét Teremtőjének, 79 évet élt. Gyászolják: lányai, vejei, unokái, dédunokái és a régi endrődi ismerősök, volt szomszédok.

TORMA BELÁNÉ TÍMÁR IRÉN, aki a Katona József utcában élt, a múlt év december 24-én 63 éves korában az örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: férje, gyermekei és családjuk, rokonok, ismerősök.

VÉHA VENDELNÉ CSONKA MÁRIA, aki a Selyem úton lakott, a múlt év december 25-én hosszú szenvedés után, 89 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: lányai és családjuk.

HÚSVÉT RÓMÁBAN - Firezne a reneszánsz bölcsője

Időpont: 2002. március 28. - április 4.

Utazás: Neoplán típusú autóbusszal, WC, büfé
Szállás: 1 éj Velence környékén, 4 éj Rómában, 4 személyes, komplett konyha, WC, zuhanyzós mobilhomban

Ellátás: önellátás

Idegenvezetés: végig az út során, Davidovics László, idegenforgalmi manager
Részvételi díj: 65000 Ft (íranyár)

PROGRAM

Március 28. Indulás kb.19.00-kor Gyomaendrődről. Folyamatos utazás kisebb megállásokkal.

Útvonal: Budapest - Veszprém - Rábafejes - Gratz - Klagenfurt - Udine.

Március 29. Érkezés a reggeli órákban Velencébe. A vaporettóval (kis hajó) behajózunk a városba. Városnézés: Söhajok hídjá, Szt. Márk tér, Doge palota, Rialto híd, séta a lagúnák mentén. Este felé elfoglaljuk a szállást.

Március 30. Indulás a reggeli órákban Rómába, kisebb megállásokkal. Érkezés az Örök Városba, szállás elfoglalása, séta a tengerparton.

Március 31. Délelőtti részt veszünk a Szt. Péter téren a pápai húsvéti misén. Délután - Róma ba-

rokk szökőkútjai: Trevi Kút, Piazza Navona, Spanyol Lépcső.

Április 1. Délelőtt megnézzük a Colosseumot, az ókori Róma központját- a Forum Romanumot; délután a Capitolium, Velence tér, Igazság Szája, Circus Maximus

Április 2. A Vaticani Múzeumban megnézzük a Sixtusi Kápolnát, utána - a Szt. Péter Bazilikában - az apostol sírját és a világhírű műremekket. Elsétálunk az Angyalváróhoz, a Tevere folyóhoz. Szállás elfoglalása.

Április 3. Reggel indulunk Firenzébe. Városnézés: Dóm, Sta.Croce templom (Michelangelo sírja), Ponte Vecchio, Palazzo Vecchio, Medici Palota. Este indulunk haza.

Április 4. Érkezés Gyomaendrődre a délutáni órákban.

A programok sorrendjének változtatási jogát fenntartjuk. Díj 50% a- 2002. február 1-ig fizetendő be.

Az ár nem tartalmazza: biztosítást, múzeumi belépőket.

Belépődíjak: Sixtusi Kápolna - kb.2500 Ft/fő, Colosseum - kb.1800 Ft/ fő, Velencei hajózás-kb. 1700 Ft/ fő, napijegy Rómába - kb.900 Ft/ nap

Jelentkezés és bővebb felvilágosítás:
Gyuriczáné Szabó Erzsébetnél, a Szt. Imre Róm. Kat. Plébánián, hivatali időben (8-12 óra). Tel : 66/283-940

Kert-barátoknak

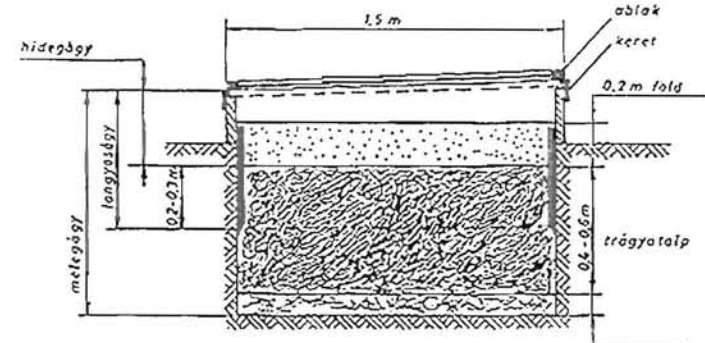
Korai zöldségtermesztés szaporító és termesztő berendezések alatt - I. rész

„Ó, ha a világot a bölcsek, a papok, építészek, orvosok szakácsok és kertészek irányítanák, béke, jólét és boldogság uralkodna a földön.”
(Taoista kínai mondás)

A zöldségfélék igen fontos szerepet töltenek be a korszerű táplálkozásban. Ajánlatos, hogy fogyasztási szokásaink még jobban eltöltsenek az energiában gazdag élelmiszerek fogyasztása helyett a biológiailag értékesebb, könnyebben emészthető zöldségfélék felé.

Hazánkban a megtermelt zöldségeknek egyharmada nyers vagy feldolgozott állapotban (tartósított konzerv, befőtt) exportra kerül.

A zöldségtermesztésnek ismét jellemzője ma a zárt konyhakertekben való termesztés. Azonban az egyes tájegységekre jellemző zöldségféléket szántóföldön nagyobb mennyiségben is termesztik (hagyma – Makó, paprika – Szeged, Kalocsa, káposzta – Nyírség, Vecsés térségében stb.). Erdemes megjegyezni, hogy ahol az értékesítésben nagy szerepet játszik a

1. ábra: a meleg- langyos- és hidegágy keresztmetszete

gyümölcs, szőlő, általában kevesebb zöldségféléket termesztnek és ezért kevesebbet is fogyasztanak.

Közismert, hogy a zöldségfélék vízigényes növények. Itt a körösök házában a terület nagyságához képest még mindig kevés zöldséget termesztnek. Örvedetes tendenciát mutat viszont, hogy a Holt-Körösök vízpart mellett a növekvő hobbikertek száma. Különösen azóta, hogy az 1990-es évek elejétől megszűnőben lévő termelőszövetkezetek eladták a Holt-Körös-parti zöldségtermesztésre alkalmas területeket. Ugyanis az itt létesült hobbikertek nemcsak a pihenést, kikapcsolódást, horgászást szolgálják, hanem a család részére szükséges zöldségféléket is megtermelhetik. Régen csak a település közelében lévő vízpartokat művelték, de ma már a motorizált világban távolságok nincsenek, de erről már az elmúlt évben írtunk.

Mindezt kívánatos az, hogy egyes zöldségfélékből hazánkban többet fogyasszunk, mert az országos átlag igen alacsony.

Néhány statisztikai adat:

Zöldborsból, borsból mindössze 2-3 kg Az évi fogyasztás.

Uborkából évi 6-7 kg.

Sárgarépából 5-6 kg.

Fejeskáposztából fogyasztunk a legtöbbet, az évi átlag 10-12 kg.

A friss zöldség termésnek igen nagy hiányossága az, hogy a nyári hónapokra esik az érésük s ennek megfelelően fogyasztjuk is. Ezért a téli időszakban tartósított zöldségféléket fogyasztunk. Valamennyi friss,

tartósított zöldség fogyasztásának évi átlaga egy főre a legújabb felmérések szerint 95 kg körül van.

Az utóbbi évtizedekben termelő berendezésekben télen is folyik paprika, paradicsom, saláta stb. termelés. Azonban természetüket igen megdrágítja az energia magas ára (a fűtés). Ma már külföldről is hoznak be ilyen termékeket, amelyek a lakosság többsége részére megfizethetetlenek.

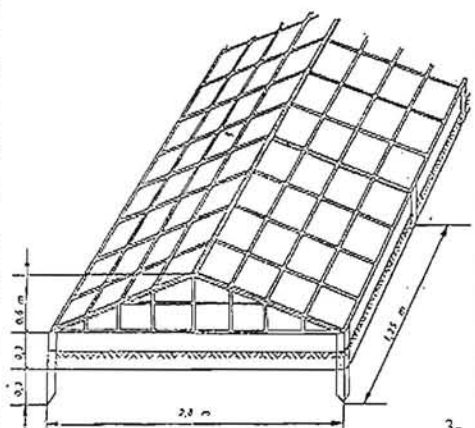
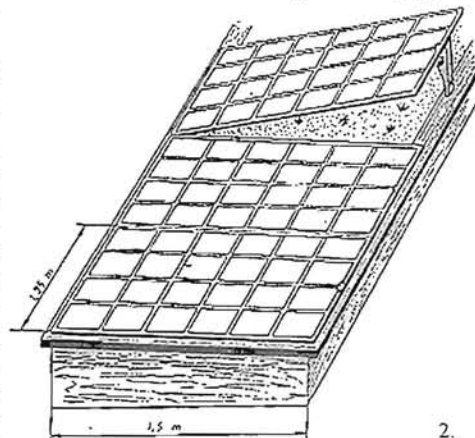
Szükséges ezért, hogy a tél második felében a kistermelők, kiscgazdák kiskertjükben építsenek nem túl sok befektetést igénylő termelő berendezéseket. Ezek a berendezések szolgálják a palántanevelést, hajtást, termesztést.

Régóta használatos palántanevelésre, hajtásra a melegágy, melyről nem kívánok ezúttal részletesen beszélni. Az itt látható rajz nyomán ugyanis könnyen elkészíthető a meleg, langyos, hidegágy. A trágya szabja meg a használhatóságot. (1. sz. rajz) Régi bolgárkertészek honosították meg hazánkban. Sok udvarban lelhető fel ez a berendezés. Meg kívánom jegyezni, hogy egyes volt termelőszövetkezetek igen magas szinten, eredményesen folytattak korai zöldségtermesztést.

Rendelkeztek egysoros, és kétsoros (ikerágy) melegágygal. Az ikerágy abban különbözik az egysoros ágytól, hogy az ablakkeretek két oldalról háztetőszerűen felrakhatók, közepén nyeregretetős alátámasztással Hollandi ágyak is nevezik, mert e növényágy típus Hollandiából származott hazánkba. Az ikerágyak üzemeltetése gazdaságosabb, mert az ablakok háztetőszerű összerakása miatt szélesebb alapterület takarható. (2-3 sz. rajz: egysoros és ikerágy)

A fentiekön kívül azonban fóliasátrakat is alkalmaznak a korai zöldségtermesztésre (rettek, saláta, paradicsom, paprika).

Hunya Alajos

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császámé Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Márton Gábor * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. *

HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

Februári áru kínálatom:

- Tasakos vetőmagok – zöldség – virág
- Lemosó vegyszerek
- Feseb kezelők
- Metszőollók, fűrészek
- Gumicsizmák, esőruhák
- Műanyag kukák (110 l. 5990.-)
- Csavarok, szegek, kézi szerszámok
- Műanyag kerekék, fotelgörgők
- Alumínium létrák
- Takaró fóliák (70.-/m².)
- Üstök, üstházak, gázegők
- Láncfűrészek, fürdőszoba szőnyegek
- Elemek, izzők, zseblámpák, stb.

VÁROM KEDVES VÁSÁRLÓIMAT!

FARKAS MÁTÉ

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 3. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. március

Kossuth Lajos azt üzenete...

„Kossuth Lajos, Gyoma diszpolgára 1889-től

Polgártársunk volt, ha nem is járt sohse e helyen szelleme itt élt, és vitte, emelte szívünk; 48-as kör, nem is egy, őrizte örökjét s a házak mélyén képe keretbe figyelt; s több mint száz évvel ezelőtt, mikor a Turin áldott száműzöttje vala: megkeresé ez a hely, honnét annyi fű seregelt a zászlaja mellé védni e földet meg, védni a drága hazát: lenne-e polgár itt a hazából számkivetett? – s szólt: Boldogan! Így él itt, szobra ha még nem is áll; hosszú utca beszél a nevéől – mert hiszen ő is polgártársunk itt: szelleme egyre tanít.”

Szilágyi Ferenc

Kossuth Lajos születésének kétszázadik évfordulóját. Alig van város, hol szobra ne magasodna, emlékeztetve örök mementőként a magyar szabadság hősi küzdelmére.

Kossuth Lajosról, a magyar nemzet e nagy, világtörténelmi alakjáról a magyar történelem legfényesebb lapjai, publicisztikai elemzések méltóképpen emlékeznek meg. Szavait, tetteit drámák, hősköltemények örökítették meg az utókor számára. Ő maga is a magyar sajtó lelkes fiataljaként kezdte meg pályáját. Tehetséges szónok volt. Hosszan idézhetnénk nemzetébresztő szavait:

„Ki bírja legyőzni egy nemzet millióit, ha az vállhoz vállat vetve nem akarja magát legyőzetni!”

harsogta december 16-i beszédében. S valóban legyőzetett-e a nemzet? Nem, nem, soha! Fegyverei kapituláltak, de lelkében mindvégig szabad maradt, mindvégig ellenállt, míg el nem következtek a kiegyezés napjai.

Nem háborúra, nem harcra készült, mikor elfoglalta az első szabad magyar kormány pénzügyminiszteri székét. Am az osztrák ház ármánykodása, Jelasich házára törő fegyveresei kényszerítették ki a fegyveres harcot. Ki ne emlékezne híres parlamenti beszédére 1848. július 12-én, amikor az országgyűléstől 42 millió forintot és 200.000 újoncot kéréven azt megajánlották:

”ha van valahol e hazában egy sajtó kebel, mely orvoslásra vár, ha van kívánság, mely kielégítésre vár: szenvedjen még egy kissé e sajtó kebel, s várjon még egy kissé e kívánság; ne függesszük föl ezektől azt, hogy a hazát megmentsük. Ezt akartam még kérni uraim!

De önök felállottak, mint egy férfiú s én leborulok e nemzet nagysága előtt! És csak azt mondom: annyi energiát a kivitelben, mint amennyi hazafiúságot tapasztaltam a megajánlásban: s Magyarországot a poklok kapui sem döntenék meg!”

Vagy idézzük a kortárs Palóczy 1849. április 2-án elhangzott szavait mikor Kossuthról így beszélt:

„Kossuth az események emberévé vált, a képviselőház karolta fel s állította egyező akarral oda, hová meghitta őt a szabadság Istené. S nem volt egyetlen alkalom, egy eset, egy határozat hogy páratlan bizalommal nem, támogatta volna. Mert felfogván az idő kívánatát, megismerve az idő emberét s tudván, hogy csak egység s egyetértés mentheti meg a hazát, kész volt mindegyik tagja e nagy célnak egyéni véleményét feláldozni.”

Még gróf Széchenyi Istvánt is elragadták a történelmi napok, mikor ekként nyilatkozott:

„Az én politikám biztos volt, de lassú. Kossuth egy kártyára tett mindent, s legalább idáig annyit nyert a hazának, mint amennyit az én politikám húsz év alatt nem bírhatott volna előállítani.”

Idézhetnék még végtelen hosszan Kossuthot s azokat, akik róla nyilatkoztak. Az emlékezés azonban egyben előre mutatás is legyen: előre mutatás, a polgári társadalom kialakulása felé, melyhez a jobbágyok felszabadítása, a kiváltságok eltörlésén, az egyenlő közteherviselésen; tehát a feudális rend teljes eltörlésén át vezetett az út. Erre is emlékezzünk születésének kétszázadik évfordulóján!

A nép ajkán akkor is, azóta is fel-felcsendül a szomorú dal: Kossuth Lajos azt üzenete...

Am tavasz volt, mezőkön a vetés ideje, s Magyarországnak kevés volt a rendes katonája, s a nép nem tudult túlságosan a zászlók alá; csak későn jött rá, nemzet bukása után, amikor elfogyott a Kossuth Lajos regimentje, hogyha még egyszer azt üzeni mindnyájuknak el kell menni...

Sok-sok tavasz múlt el azóta, békében és háborúban. Egyet azonban megtanultunk és Kossuthtal valljuk: „**eltiport nemzet újjászületik, de öngyilkos nemzetre nincs föltámasztás.**”

Császár Ferenc

Lapunk 9 éves fennállása során március hónapban kötelességünknek éreztük, – s érezzük ma is – hogy megidézzük a nagy magyar forradalom és szabadságharc napjait, alakjait. Megemlékezésünknek az ad most további jelentőséget, hogy ebben az évben ünnepeljük

Önök joga van tudni...

hogy miről döntött a Képviselő-testület február 28-i ülésén

Módosításra került az egyes pénzbeli és természetbeli szociális ellátások nyújtásának módja, illetve feltétele:

Apolási díj: a 18 életévét betöltött tartósan beteg személy ápolása esetén ápolási díj csak abban az esetben állapítható meg, ha az ápolást vállalló – feladata ellátása érdekében – a Munka Törvénykönyvében meghatározottak szerint fizetés nélküli szabadságot vesz igénybe, és nincs a családban más olyan hozzátartozó, aki keresetvesztés nélkül az ápolást elláthatná.

Szennyvíz gerincezetekre való rácsatlakozás:

A támogatás megállapítását a Polgármesteri Hivatal által rendszeresített formanyomtatványon lehet igényelni, melyhez csatolni kell a kivitelezési szerződés másolati példányát.

Támogatás annak állapítható meg: akinek családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének öt-szörösét.

Vállalta, hogy az érdekltségi hozzájárulást a Hármaskörös Csatornamű Beruházó Víziközmű Társulatnak megfizeti, és az ingatlan rákötéshez a kivitelezési szerződést megkötötte. Az egyszeri támogatás mértéke lakásingatlanonként maximum 16 ezer forint lehet. A megállapított támogatást a Polgármesteri Hivatal a kivitelezőnek utalja a munka elvégzésének igazolását követő 8 napon belül.

Öregségi ivóvíz hálózatainak bővítése tervek szerint 2002 decemberében elkészül.

A hálózatot a Békés Megyei Vízművek Vállalat fogja üzemeltetni, a testület döntése alapján.

A csipő szúnyogok gyérítésére 16 önkormányzat megkötötte a megállapodását. Sarkadtól Lakiteleig remélhetőleg a lakosságnak nyugta lesz a szúnyogoktól. A gyérítés biológiai ellenőrzésre kerül. A gyérítés költsége mintegy 66 millió forint, aminek 50%-át támogatja a Turisztikai Célelőirányzatból a Magyar Turizmus Rt. A gesztori feladatot városunk végzi.

A szavazatszámoló bizottságok tagjai és póttagjait megválasztotta a testület.

Az eskütételre a polgármester előtt kerül majd sor, amelyen részt vesznek a választott tagokon kívül a pártok, szervezetek megbízottjai is. A városban 20 szavazókör van, de mindenki olvassa el a szavazólapján lévő címet, mielőtt elindul választani, mert némi módosításra került sor!

Belterületi vízrendezési pályázathoz városunknak 11,2 millió forint saját erőt kell biz-

tosítani 4 év alatt. Ezzel a saját erővel mintegy 101 millió forintot címzett támogatást (90%) igényelünk a Békés Megyei Képviselő-testület által elindított pályázatban.

Ismét szépül, és egy értékes kúttal gyarapszik a város Gyomai település részén.

Elkészült a Kner emléktéren elhelyezendő csobogókút terve. Tervezője Kungl György Munkácsy díjas szobrászművész, aki így vall művéről: „A tervezett mű alapkonceptiójához két irányból közelítettem. Mindkettő kiindulópontja a betű, a könyv, a nyomtatás. Egyrészt Kner Imre tipográfiai hitvallása, letisztult, egyszerű stílusa, ... másrészt a Kner Nyomda alapfilozófiája, a legjobb minőségre való állandó törekve.” A csobogókút anyagaiban kő, és bronz, egy kb. 5 méter átmérőjű vörös gránittal burkolt körleper fog állni. A kút egy hengeres, felfelé keskenyedő forma, alul 260, felül 160 cm átmérőjű. Magassága 130 cm, sötét zöldes szürke gránit lapokkal burkolva. A kút kávéja 160 cm átmérőjű bronz gyűrű, amelynek felületén Kner Imre ars poétikája olvasható: „Életem értelme nem az, hogy nyomdász vagyok, hanem az, hogy szolgálak.” A kút medence része mázas pirogránit, a pécsi Zsolnai gyárban készül. A medence közepén a fűvoka egy félgömb formájú vízharangot höz létre. A művész „A tudás kútja” névre keresztelte a tervezett műremekét.

Autóbusz forduló kialakításához járult hozzá a testület, a Szent Gellért Katolikus Iskola, és a Bethlen Gábor Szakképző Iskola épülete közötti önkormányzat tulajdonú területen, a biztonságos közlekedés érdekében.

A **Sporttrüő Kft** által üzemeltetett Sportcsarnok szerződése módosításra került, a fűtés és melegvíz ellátási mód változása miatt. Az igazolt többlet kiadás megtérítésének mértéke a szakvélemény szerinti.

A **Mírhóhátú út 8 sz. alatti ingatlan** megvásárlásának feltételeit jóváhagyta a testület. A tárgyalás a polgármester folytatja. Eredményes tárgyalás esetén lehetőség lesz a jövőben a Gondozási Központ bővítésére a Mírhóhátú úton is.

Alapköletétel ünnepség lesz március 14.-én a Gyomai Liget-fürdőben. Mint ismeretes, 393 millió forint támogatást nyert a város a Széchenyi terv pályázaton, amit kiegészít mintegy 500 millió forinttal és így elkészülhet a rég óhajtott fürdő felújítás. Ez a beruházás tervek és remények szerint nagyban emelheti a város idegenforgalmát, és nem utolsósorban csodás környezetben úszhatnak télen-nyáron fiatalok és idősek, no meg akinek szükséges, az gyógyíthatja fájó végtagjait.

*Császárné Gyuricza Éva
képviseelő*

Gratulálunk Öszinte örömmel! **BABÁK MIHÁLY** Szarvas város polgármesterének, aki február 21-én elnyerte az **ÉV POLGÁRMESTERE** kitüntető címet.
További munkájához jó egészséget, és sok sikert kíván a Szerkesztőség minden tagja.

Február 20-án az **Endrődi Gazdakörben** nagyszerű fórumot tartottak. **Domokos László** országgyűlési képviselő nyitó és zárszavában részletesen ismertette a mezőgazdaságot érintő törvénycsomagot és az uniós csatlakozás mezőgazdasági támogatásra vonatkozó problémákat. Előadók voltak a fórumon: Szabó István az FVM megyei elnöke, Dr. Kulcsár László a Gazdakörök megyei elnöke, Adámné Nyemcsok Andrea és Ungvályi János térségi megbízott.

Az Endrődiek Baráti Köre március 9-én szombaton tartja összejövetelét Budapest Etele út 68-ban SZÁMALK ÉTTERMEZŐBEN délelőtt fél 11 óratól. Ebédelni lehet (sült csirke). **Kérjük jelentkezzenek azok is, akik nem kívánnak ott ebédelni, de a találkozóra eljönnek.** Jelentkezni lehet: Tímár Imre Budapest Tel: 3267-567. Császárné Gyomaendrőd 66/386-323 és Fülöp Imréné Gyomaendrőd 66-284-435 telefonokon. **A jelentkezés záró határideje március 5.** Endrődről különbusz indul.

A lakosság támogatását kérik

Ismét elérkezett a személyi adó bevallásának ideje. Ekkor kell dönteni az állampolgárok számára arról, hogy milyen egyesületeknek, alapítványoknak s más, a támogatásra jogosult szervezetnek ajánlják fel adójuk 1%-át. Az alábbiakban soroljuk fel azokat a civil szervezeteket, akik az önk támogatását kérik:

A „Hitel a Holnap Ifjúságáért” Alapítvány (5502 Gyomaendrőd, Fő út 106.) köszönettel fogadja adójának 1%-át, mely civil szervezet már több százezer forinttal segítette a Szent Gellért Katolikus Általános Iskolát eszközökkel, nyaralási hozzájárulással, rendezvény támogatással. Adószám: 18372276-2-04

Tisztelettel: Dr. Valah Béla kuratóriumi elnök

Endrődiek Baráti Köre Egyesület, célja a hagyományok ápolása, az elszármazottakkal való kapcsolattartás.

Adószám: 19182030-1-04

Honismereti Alapítvány, célja a helyi hagyományok ápolása, megőrzése, publikálása, az Endrődi Füzetek további sorozatának, és Endrőd Monográfiája kiadása.

Adószám: 19056274-1-04.

Önkéntes Tüzlőtő Egyesület Kiemelkedően Közhasznú Egyesület, melynek célja élet és vagyonvédelem a városban és körzetében.

Adószám: 18371608-1-4

Hallható Hang Alapítvány, melynek célja a zeneiskola hangszerállományának gyarapítása

Adószám: 18379383-1-04

Gyomaendrőd Városi Sport Egyesület, célja a helyi ifjúsági sport támogatása,

Adószám: 18370827-2-04

Dr. Farkas János Alapítvány, melynek célja tehetséges endrődi fiatalok tovább tanulásának biztosítása.

Adószám 19062255-1-04:

Öregségi gyermekekért Alapítvány, célja a külterületen felnövő hátrányos helyzetű gyermekek közép és felsőfokú tanulmányainak támogatása

Adószám: 18376184-1-04

Közalapítvány Gyomaendrőd Város Közgyűjtőműveire, célja Vidovszky Béla Helytörténeti Gyűjtőműve a Városi Képtár ápolása, fejlesztése. Kiemelten közhasznú minősítésű alapítvány..

Adószám: 19058733-1-04

Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány, célja az endrődi egyházi temető karbantartása, az újra megnyitásával kapcsolatos költségek fedezése és a templom belső felújításának támogatása.

Adószám: 18380761-1-04

Selyem Úti Óvodáért alapítvány célja: az ott tanuló gyerekek segítése.

Adószám: 18379778.

Templomás alapítvány, a Templomás Lovagrend által alapított és Gyomaendrőd székhellyel működik. Célja: hátrányos helyzetű és határon kívüli gyermekek segítése, táboroztatása.

Adószám: 18856617-1-17

Ha adója 1%-át már felajánlotta, de szívesen támogatna más szervezetet, megteheti a szervezet folyószámlájára való befizetéssel:

Közalapítvány Gyomaendrőd Város Közgyűjtőműveire folyószámla száma: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet:

5320015-10002089

Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány folyószámla száma: 53200015-10003231.

Endrődiek Baráti Köre Egyesület folyószámla száma: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet Egyesület folyószámlaszáma: 53200015-11044028.

Megyei hírek

Január 17-én Békés megyei Tarhoson ünnepélyes keretek között **Domokos László a megyegyűlés elnöke** gyűjtötte meg a községbe egy hónappal ezelőtt bevezetett vezetőket gáz lángját. Az ünnepségen **Hornok László polgármester** mondott beszédet. Minden bizonnyal 2001. december 17-én új korszak kezdődött Tarhos történetében.

Január 18-án Boldizsár-tárlat nyílt Orosházán a Városi Képtárban **Boldizsár Iván** rézkarcaiból. Az 1897 és 1984 között élt mester a nagybányai iskolához tartozott. A kiállítást **Fülöp Erzsébet festőművész** nyitotta meg. A megnyitón Pörneki Anikó énekes és a Kodály Gyermekkoros működött közre. A kiállítás február 24-ig volt nyitva.

Január 19-én, szombaton Szarvason az ótemetőben a doni áldozatok emlékművénél emlékeztek meg mindazokról, akik a II. világháborúban a fronton estek el, vagy a fogságban eltűntek. Szarvas város képviselőiben **Gyalog Sándor alpolgármester** mondott ünnepi beszédet, majd koszorúkat helyeztek el az emlékműnél.

Január utolsó harmadában **Stumpf István kancelláriaminiszter** Békés megyei látogatása során megtekintette a megyei könyvtárat. A minisztert Ambrus Zoltán igazgató és Végh László országgyűlési képviselők fogadták. A látogatás során a kancelláriaminiszter megtekintette többek között a megyei könyvtár európai uniós információs szolgáltatását is, elmondta, hogy a kormány továbbra is kiemelten kezeli a könyvtárak közösségi Internet szolgáltatásait. A jövő könyvtárosainak feladata lesz, hogy aktív szerepet játszanak abban, hogy a látogatók megfelelő, szakszerű segítséget kapjanak az Internet használatban.

Február 9-én Békéscsabán, az Erzsébethelyi Jézus Szíve katolikus templomban **Gyulay Endre Szeged-Csanádi megyés püspök** szentelte fel ünnepélyes szentmise keretében az új orgonát. A felszentelt orgona több mint nyolcmillió forintba került. **Bielek Gábor apátplébános** üdvözölte a híveket, külön is köszöntve **Domokos Lászlót a megyegyűlés elnökét, országgyűlési képviselőt és Pap János polgármestert**. Köszönetet mondott az orgona mecénásának **Szigeti Antal** esperesnek. Ajándékot nyújtott át **Paulus Frigyes orgonaépítő** mesternek. A gyönyörű hangú orgonát elsőként a Budapesten élő **Achim Erzsébet orgonaművész** szólaltatta meg. Bach csodálatos d-moll toccata és fugáját hallhatták a jelenlévők. Majd **Rázga József Erkel-díjas karnagy** vezetésével a Bartók Béla Vegyes Kar Bach és Mozart műveket énekelt

orgona-
kíséret-
tel.

A templom freskóit a nemrég elhunyt Patai László festette

Hírek házunk tájáról

Február 11-én a Gyoma-Felsőrérszi Olvasó- és Gazdakör Székházban **CIVIL FÓRUM** került megrendezésre, amelyen Dr. Kulcsár László ügyvéd a Magyar Gazdakörök Országos Szövetségének elnöke és Kertes Imre Békés Megyei FVM Hivatal Gyomaendrőd körzet vezető falugazdája tartott előadást a kormányprogram tervezett gazdaságpolitikájáról, Magyarország jelenlegi agrárhelyzetéről, a családi gazdaságok kialakításáról és a 2002 évi agrártámogatásokról, a fejlesztési hitelekéről.

Február 15-én Tóth Ferencné nyitotta meg a Kossuth úti **OVI-GAKÉRIÁBAN Sinka Beáta szárazvirág és természkompozícióinak kiállítását**. A kiállítás megtekinthető május 31-ig, minden hétköznap 8-tól 17 óráig. Mindenkit szeretettel várnak a rendezők.

Február 19-én tartotta szakszabotársági ülését a Megyei Közgűlés Oktatási, Művelődési és Ifjúsági Bizottsága a Bethlen Gábor Szakközépiskola és Kollégiumban. A megtárgyalt 14 napirend a megyei fenntartó intézményekkel volt kapcsolatos.

Március 4-én hétfőn este 6 órakor tarja szokott ülését a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrődi Szervezete az Endrődi Közösségi Házban. előtte este 5 órakor a Magyar Nyugdíjasok Polgári Szövetsége Gyomaendrődi Szervezete tarja ülését. Mindkét esemény rendkívüli jelentőséggel bír, s kérjük tagok feltétlen megjelenését.

Március 13-án 17 órakor a Katona József Művelődési Központban **lakossági fórum a fiataljaink jövője címmel**. A fórum meghívott vendége: **Gyürk András a FIDELITAS országos elnöke, országgyűlési képviselő**. Várjuk a fiatalokat s mindenkit, aki e téma iránt érdeklődik. Hiszen mindannyiunk számára legfontosabb fiataljaink jövője!

Értesítjük polgárainkat, hogy a **Liget fürdő fejlesztésének, a fedett úszócsarnok alapkövetételére március 14-én kerül sor**. Az ünnepséget megtisztelti jelenlétével **Dr. Matolcsy György gazdasági miniszter, Domokos László országgyűlési képviselő, a Megyei Gyűlés elnöke**. Meghívást kaptak még többek között a megyegyűlés képviselői is. Program: 14.00 sajtótájékoztató, 14.30 alapkövetétel, 15.00 emlékfa ültetés. Kérjük polgárainkat minél többen jöjjenek el az ünneplésre.

Tájékoztatjuk polgárainkat a **március 15-i ünnepségekről**. E szerint: **Endrődön** 9.00 órakor szentmisével kezdődnek az ünnepségek, melyen Iványi László plébános atya mond ünnepi szentbeszédet. 9.45 –kor zászlófelvonás és a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola diákjainak ünnepi műsora. Ezt követik a megjelent politikai és társadalmi szervezetek koszorúzása. **Gyomán** 11.00 órakor zászlófelvonás és a Kner Imre Gimnázium diákjainak ünnepi műsora, majd koszorúzás

A nagyhét és Húsvét templomainkban

	Endrőd	Hunya	Gyoma
Virágvasárnap	8. 18	10	10
Nagycsütörtök, utolsó vacsora miséje	18	16	18
Nagypéntek			
keresztút az Úr szenvedése	9 15	17.30 18	17.30 18
Nagyszombat			
szentsír adoráció Vigília, feltámadás miséje, körmenet	8-18 18	9-15 15	17.30
Húsvétvasárnap	10. 18	8	10
Húsvéthétfő	10. 18	8	10

III memoriam

Szülőföld: Bölcse, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álomunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Vida Imre

1843-ban nagy földingás ijesztette meg az endrődiekét. Több ház összeomlott, a templom is több helyen megrepedt. Érdekes, hogy a javítást minden állás nélkül csak kötélhágcsóval végezte egy egri kőműves, az olasz származású Bulini Viktor. Ugyanebben az évben, november 1-én jött létre az endrődi „Vida-féle Kórház” Vida Imre uradalmi inspektor áldozatkészségéből.

A falu legelesettebbjeinek, a nyomorékoknak kívánt segíteni. A községben akkortájt sajnos sok koldus volt. Vasárnapként a templomhoz vezető úton sorfalat alkottak és könyörögtek az öregek, gyermekek, nyomorékok. A makói illetőségű Vida Imre szíve megesett rajtuk. Gyermektelen házasságuk szomorúságának enyhítésére nemes lelkű felesége

CIPŐTALPBÉLÉST
SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

tevékeny közreműködésével házat vásároltak a Gyomára vezető Fő úton, s berendeztek egyelőre két szobát. Egyik a férfiaké, a másik a nőknek szolgált.

Az elesettekről Vidané vezetésével gondoskodtak. A bentlakók részére megfelelő bútorzatot biztosítottak; ágyakat, székeket, szekrényeket...) Induláskor 5-5 nyomorult került emberségesnek mondott körülmények közé. Fehérneműt, felső ruházatot, élelmet kaptak. Sőt, az elhunytak temetéséről is gondoskodtak.

Hamarosan építkezésbe kezdtek. A szobák számát megduplázták. Így már 10-10 elesett részére volt fedél. Külön férfi és női gondozó volt, akik a tisztaságra, rendre is ügyeltek. Persze az egyház is segített. A plébános, Schiffner Ede vállalta a szeretetház vezetését. Szabályszerű pénztárnaplót vezetett, s káplánja útján a lakók lelki gondozását is elvégezték. Néhány forint költőpénzt is biztosítottak a gondozottak részükre, hogy a koldulástól mentesítsék őket.

1900-ban újabb bővítést hajtottak végre, így már Endrőd egyik legfontosabb épülete lett. Az idős korú Vida Imre végrendeletében is gondoskodott szegényeiről. Több ezer aranyforintot bízott a plébánosra. Szülőhelyén, Makón is jótékonykodott. Ott a községnek iskolát építtetett. Halála után utcát neveztek el róla. Az első világháborúban a fenntartásra hagyott összeget lejegyeztették hadikölcsönre, s oda veszett. Ettől kezdve a község gondoskodott a ház lakóiról. Ott lakott Dúc Imre, Kis Madari, Vízholdó Panna, akikről decemberi és januári számainkban írtunk, Endrőd különös alakjai címmel.

A II. világháború után egy ideig községi bölcsőde működött falai között. Majd annak megszűnése után tanyai kollégiumnak alakították át, ma is kollégium.

A „hálás utókor” 150 év után az utca nevét is elvette tőle, mert „kulák” volt.

Márton Gábor

Jót tenni jó

Magyar
Katolikus
Egyház
www.katolikus.hu

Köszönjük adója 1%-át!
Magyar Katolikus Egyház

Technikai
szám: 0011

A pásztorokról

III. fejezet

A különböző állattartó közösségeknek (legelőgazdaságok, nyájgazdaságok, juh- és sertéstartó társaságok, faluközösségek) a pásztorok alkalmazására gyakorolt eljárása a **pásztorfogadás**. Idejét helybéli szokás, sok helyütt a hatóság szabályozta. Időpontja a helyileg változó nap; Szent Mihálykor szeptember 29, Szent Demeterkor október 26, Szent Andráskor november 30 előtt, vagy legkésőbb a nyájak „szétverésekor” a közösség szóvivője a „gazda” megkérdezte a „számadót” akar-e a következő évre maradni. Ez volt a „szólítás”. Ha a közösség a pásztorral meg volt elégedve, vagy a pásztor sem mutatott hajlandóságot az elmenetelre, a pásztor fogadás napján - Szent Mihálykor, Újesztendő első napján, Vízkeresztkor január hatodikán, Gergely napkor március 12-én, vagy a kihajtás előtti vasárnapon - megtörtént a „marasztalás”. A „belső pásztorok” - csordás, csürhés, - felfogadása általában egy évre szólott, a „külső pásztorok” - csikós, gulyás, nyájjuhász, kondás, fejőjuhász - a legeltetés vagy a fejés időtartamára. A pásztorfogadás csak a számadót érintette, mert a bojtárokat már ő fogadta fel a marasztalás alkalmával történt megállapodás szerinti számban. A pásztorfogadás a legtöbb helyen a gazdák és a pásztorok közös ünnepe is volt. Ez volt a „gazdasági évés”, az állattartó közösségek - „gazdaságok” - fontosabb gyűléseihez kapcsolódó közös étkezés. Az „évés” költségeinek egy főre eső részét a távolmaradókra is kirótták, így a részvétel biztosítva volt. A gazdasági évés szélesebb körű hagyományhoz kapcsolódik, a különböző gazdasági

eseményekkel együtt járó hasonló együttesek - aratási, szüreti, céhes lakomák, - sorába tartozik, (de még a tsz. zárszámadó vacsora is).

A juhtartó gazdaságok „gazdasági évésén” a főetek a „paprikás juhhús” volt, amihez a juhot, birkát „sorrendben” a gazdatársak adták. („vágósor”, „soros vágók”). A pörköltet, avagy paprikást a gazdaság juhász készítette el szabad tűzön, bográcsban, még a legutóbbi időkben is, az 1970-es években. A gazdasági évésen csak a gazdaság tagjai, s csak férfiak, no meg a juhász vett részt. Az italt is közösen állták, a „pájkát” s borított. E nemes és elmaradhatatlan nedűk beszerzésére külön is megbíztak egy „minden gyanú felett álló gazdaembert”. A gazdasági évésnek, régebbi közösségi évéseknek és magának az evés technikának olyan mozzanatait őrizték meg a legközelebbi múltig, melyek a paraszti háztartásokból már eltűntek; pl. egy asztalnál ülők közös bográcsból éttek.

A legelőn járó állatok őrzése fogadott pásztoroknak a legeltetés időszakára megállapított bére a „pásztorbér”. A legelőbirtokos - a legeltető közösség, közbirtokosság, legeltetési bizottság, - évről-évre állapítja meg a pásztorbért a legelőre kihajtott „számosálatonként” (500 kg élősúlynak megfelelő, tehát 1 db ló, 1 db kifejlett szarvasmarha, stb.) A külső pásztorok - csikósok, kondások, nyájjuhászok - bére két részből állott: természetbeni és készpénz vagy gabonajárandóság. A pásztorbért a számadó kapta, ő fizette belőle a bojtárokat. A természetbeni járandóság, meghatározott számú állat ingyen legeltetése, az „éves

Karácsonyig 3 poltúra. Három lútól edgy kenyír, és Karácsonytól - Szent György napig egy lútól 4 poltúra. Egy marhabőr nyereg számnak. Az mely lovak esztendeig maradnak keze alatt, kettőtől edgy kenyír.”

„1732 új évkor ménespásztor bére: másik újesztendeig Egy lútól poltúra 4, Két tavalyi csikó egy lú számban vétetődvn poltúra 4, Két lútól egy kenyír, Bocskornak fél Marhabőr, A lovak nyargalása illendőképpen (az éppen soron lévő nyerges lovat nem gyötri agyon gazdája kárával), A lófogással mikor szükséges éppen tartozik (vagyis amikor egy gazda kimegy a méneshez s lovát, lovait hazavinni szándékozik, azt, azokat a csikós pányvával kifogni tartozik).”

1801-ben az egyik csikósbojtár bére volt: 8 frt. 4 köből búza, 4 köből árpa, két pár csizma és egy pár bocskor (július 1-től, január 1-ig „félidős”)

Bíró Péter és Szendrei Dániel gazdák „társaságon kívül” (egyéni pásztorfogadás) 1820 eszt. Febr. 20-ik napján egy esztendőre fogadtak juhászt, „juhainkat eleibe számoltuk mart. 2-dikán”, kinek bére: 10 bárány, 6 véka búza, egy pár csizma, egy pár bocskor, vasárnapi tej.”

„1897 évre én Csapó János meg fogattam Kanásznak Virág Jánost, bére 2 köből búza, egy köből árpa, 12 frt. 10 vika csüves tengeri, ha terem, egy szeker szalma. Foglalóba 1 frt.-ot attam.”

„Papp Zsigmond megfogadtam ifj. Kovács Lajost kanásznak 1938. május 1-től, 1939 nov. 30-ig, ezen időre fizetsése 3 q búza, 1 q árpa, 4 q csüves tengeri, 1 pár csizma és 30 pengő.”

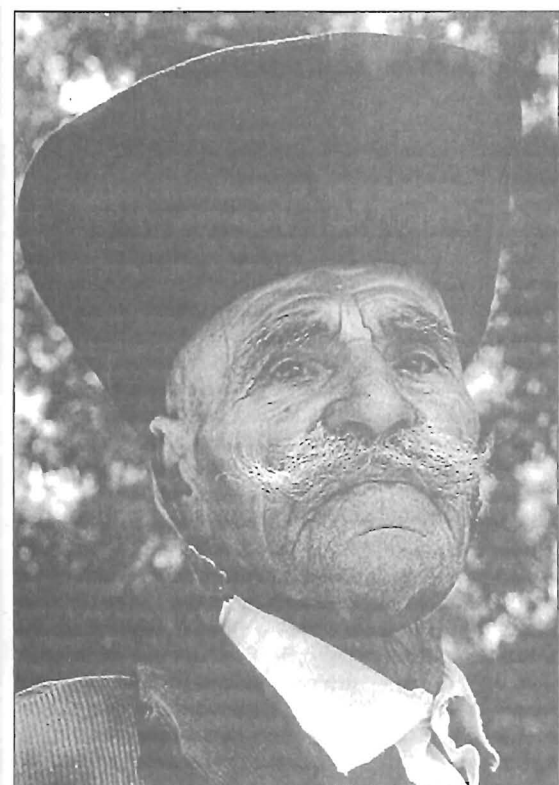
Cs. Szabó István

juhász” számára „kommenció” (gabona, tüzelő, lakás), s a „vasárnapi tej” volt, amit vasárnap kifejt juhtejet. A régi időkben gyakorolt „sorkoszt” (azaz, hogy sorrend szerint meddig más gazda gondoskodott az napi kosztjái) helyébe gabonajárandóság vagy készpénz lépett, a régi „bocskorpénzt” is beleszámították a pénzberbe (bocskorpénz = a bocskor elkészítéséhez szükséges marhabőr ára).

A hazajáró állatok pásztorai - csordás, csürhés - csak a legeltetési időszakokra, a csürhés sok esetben az egész évre kapott fizetést.

1756-ban Török Mihály „ménespásztor” fizetése: „minden lútól

Fotók:
Kunkovács László

Katolikus oldal

MÁRCIUS HÓNAP ÜNNEPEI

3. vasárnap: Nagyböjt 3. vasárnapja
 4. hétfő: Szent Kázmér
 10. vasárnap: Nagyböjt 4. vasárnapja
 17. vasárnap: Nagyböjt 5. vasárnapja
 19. kedde: Szent József
 24. vasárnap: Virágvasárnap
 28. csütörtök: Nagycsütörtök
 29. péntek: Nagypéntek
 30. szombat: Nagyszombat
 31. vasárnap: Húsvétvasárnap

Az oldalt szerkeszti: Iványi László plébános

1. Az Oltáriszentség a beavatás harmadik szentsége, és a beavatás másik két szentségéhez kapcsolódik: a keresztséghez és a bérmláshoz.

Ha felnőtteket fogadnak be az Egyházba, ők a beavató szentségeket a hagyományos sorrendben veszik fel: keresztség, bérmlás, Oltáriszentség.

A nyugati (latin) egyháznak az a gyakorlata, hogy a gyereket egészen kis korukban keresztelik meg, első szentáldozáshoz leghamarabb hét-nyolc éves korukban engedik őket, a bérmlás szentségét pedig betöltött tizenharmadik éves koruk között vehetik föl.

A keleti egyházakban a kisgyermek keresztségük alkalmával megkapják a bérmlás szentségét és az Oltáriszentséget is, ilyen módon megmarad a hagyományos sorrend.

2. Az Oltáriszentségnek többféle elnevezése van: Eucharisztia, kenyértörés, az Úr szentvédésének és feltámadásának emlékezete, szent áldozat, szent liturgia, szentáldozás, szentmise.

3. Krisztus az Oltáriszentséget az utolsó vacsorán alapította.

4. Az Oltáriszentség szentségi áldozat, amelynek tartalma:

A hálaadás és dicséret;

Az Oltáriszentség áldozatában Krisztus halála és feltámadása által az Egyház az egész teremtést ajánlja fel a mennyei Atyának mint a dicséret és hála áldozatát.

Az Egyház az Oltáriszentségben hálát ad Istennek minden adományaiért, amelyek a teremtés, megváltás és megszentelés hármasságában nyilvánulnak meg.

Krisztus kereszthalála és a halálból való feltámadása;

Az Oltáriszentség jelenlétének a keresztdozatot vérontás nélkül.

Krisztus áldozata és az Eucharisztia áldozata egy és ugyanaz az áldozat.

Az eucharisztikus áldozatban és a keresztdozatban egyetlen pap és egyetlen áldozat van: Krisztus.

Minden egyes szentmise az egész Egyház szentmiséje, beleértve a mennyei Egyházat is.

A szentmisét azokért az elhunyt hívekért ajánlják föl, akik a tisztítóhelyen vannak.

Krisztus jelenléte;

Krisztus igazán, valóságosan és lényege szerint jelen van az Oltáriszentségben.

Krisztus a maga teljességében, testével, vérével, lelkével és istenségével jelen van az Oltáriszentségben mind a kenyér, mind a bor színe alatt.

Krisztus mindkét szín alatt annyira teljesen van jelen, hogy a „kenyér” megtörésekor az ő egysége nem törik meg.

A legméltóságosabb Oltáriszentségben jelen levő Krisztust imádjuk a szentmisében.

Krisztusnak az Oltáriszentségben való jelenlétét imádjuk a szentmisén kívül csöndes szentégimádásban, körmenetekben és egyéb ájtatosságokban.

Krisztusnak az Oltáriszentségben való jelenlétét érzékeinkkel nem tudjuk megtapasztalni, hanem csak hitünkkel tudjuk felfogni.

5. Az Oltáriszentség ünneplése egyben húsvéti lakoma is.

A katolikusok helyesen teszik, ha gyakran járulnak szentáldozáshoz.

MÁRCIUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
 Nagyböjtben keresztút: pénteken 5-kor, vasárnap fél 5-kor.
 Nagyböjti lelkigyakorlat: nagyhétfő, nagykedd, nagyszerda 18 óra,
 Vezeti: Mgr Kovács Péter pápai káplán, békéscsabai plébános
Szent Gellért Iskola kápolnájában
 március 10-én és 24-én, vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
 Nagyböjtben keresztút: péntekenként fél 5-kor.
 Nagyböjti lelkigyakorlat: nagyhétfő, nagykedd, nagyszerda 16 óra

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 16 órakor.
 Nagyböjtben keresztút: pénteken reggel a 8 órai mise után.
 Nagyböjti lelkigyakorlat: nagyhétfő, nagykedd, nagyszerda 17 óra
 Vezeti: Réthy István c. apát, szarvasi plébános

A katolikus hit elemei (5)

A hívők akár kétszer is áldozhatnak egy nap, ha szentmiseáldozaton részt vesznek.

Aki azonban tudja, hogy van súlyos bűne, annak előbb a bűnbocsánat szentségét kell felvennie.

Szentáldozás előtt egy óra hosszat nem szabad sem enni, sem inni, de orvosságot szabad bevenni és vizet inni. (szentségi böjt) Betegeknek csak tizenöt perc a böjt.

A nem-keresztények és a katolikus Egyházzal nem teljes egységben élő keresztények nem vehetik magukhoz az Oltáriszentséget. Az Oltáriszentség a hit, az élet és az imádás egységét jelenti. Ha nem-katolikusok áldoznának, az olyan egységet fejtené ki, amely a valóságban még nem létezik; ezért az egységért mindnyájunknak imádkoznunk kell.

- A szentáldozás erősíti Krisztussal való egységünket.
- A szentáldozás elszakít bűneinktől.
- A szentáldozás a hívők egységét teremti meg.
- A szentáldozás a szegények felé fordít bennünket.

6. Az Oltáriszentség az eljövendő dicsőség ígértét is tartalmazza.

Az Oltáriszentség azt jelzi, hogy Isten országa be fog teljesedni a jövőben.

Az Oltáriszentség azokkal egyesít, akik a mennyben már most az Istennel való egység örömeiben élnek.

7. Az Oltáriszentség szertartásának a lényegi része a ko-

vasztalan kenyér és a bor átválttatása, amelyet a pap hajl végre, amikor a kenyér fölött ezt mondja: „Ez az én testem, mely érteték adatik”, és a bor fölött ezt mondja: „Ez az én vérem kelyhe, az új és örök szövetségé. Ez a vér értetek és mindenkiért kiontatik a bűnök bocsánatára.”

Ezt a középponti cselekményt egy alapvető építmény veszi körül, amely a korai Egyháztól származik.

Az ige liturgiája követi a bevezetést, és magába foglalja az olvasmányokat, a szentbeszédet és az egyetemes könyörgéseket.

Az ige liturgiáját az Eucharisztia liturgiája követi, amelynek fő részei először is a kenyér és a bor felajánlása, azután az átváltozás a megelőző és követő imádságokkal, végül a szentáldozás.

Az ige liturgiája és az Eucharisztia összefüggő, egyetlen szentkezleti cselekmény. Az asztal, amelynél a Szó elhangzik, egyben az Úr Testének és Vérének asztala is.

8. A kenyérnek és a bornak Krisztus testévé és vérévé való átváltozását **átlényegülésnek** nevezzük.

Lényeg az, ami önmagában létezik.

Amikor az Egyház azt tanítja, hogy a kenyér és a bor Krisztus testévé és vérévé változik, az azt jelenti, hogy az a valami, ami a kenyeret kenyérré vagy a bort borra teszi (vagyis a kenyér lényege és a bor lényege) megszűnik. Az átváltozás után már nincs jelen a kenyér lényege és nincs jelen a bor lényege. A kenyér és a bor lényegének megváltozását nevezzük **átlényegülésnek**.

Bár a kenyér lényege és a bor lényege az átváltozás után már nincs

jelen, a külső színek, megjelenési formák megmaradnak.

9. Minden megkeresztelt hívó felajánlhatja az Eucharisztia, de a kenyér és bor átváltóztatását az Úr testvére és vére csak érvényesen fölszentelt pap végezheti el.

10. Az Oltáriszentségben megjelenő kenyér és bor táplálékot jelent, és valóban a lélek tápláléka.

11. De a kenyér és a bor a teremtes gyümölcseit is jelenti, és így mintegy az egész teremtes Istennek való följánlását jelképezik.

12. Magának Krisztusnak az utolsó vacsorán a kenyér és bor fölött elmondott szavai alapján a kettős átváltóztatásban Krisztus testének és vérenek a különválasztását látjuk. Az Oltáriszentség Krisztus áldozatának a jele és egyben azonos is vele.

13. Mind a kovásztalan kenyér, mind a bor hosszú ideig megmarad romlatlanul, és ezért az Oltáriszentség Krisztus jelenlétét jelzi és valósítja meg.

Az Eucharisztia „az egész keresztény élet forrása és csú-

csa” (lásd Lumen gentium, 11.). A szent Eucharisziával kapcsolatban áll és reá irányul a többi szentség, valamint minden más egyházi szolgálat és az apostolokodás is. Hiszen „az Eucharisziában benne van az Egyház egész kegyelmi gazdagsága, maga Krisztus, a mi húsvéti bárányunk és élő kenyérünk.” (lásd Presbyterorum ordinis, 5.) „Az Eucharisztia jelzi és megvalósítja az életközösséget Istennel, valamint Isten népének egységét, melyek által az Egyház önmaga. Az Eucharisziában egyszerre jelen van annak a történelemnek a csúcspontja, amely által Isten Krisztusban megszenteli a világot; valamint az istentisztelet csúcspontja, melyet az emberek a Szentlélekben adnak meg Krisztusnak és őaltala az Atyának.” Végül az eucharisztikus ünneplés, a szentmise által már csatlakozunk az égi liturgiához és elővételezzük az örök életet, amikor Isten lesz minden mindenben (vö. 1Kor 15,28). Röviden, az Eucharisztia hitünk tartalma és összegzése. „Gondolkodásunk megegyezik az Eucharisziával, az Eucharisztia viszont megerősíti a gondolkodásunkat”. (KEK, 1324-1327.)

Templomtető felújítás Endrődön

Hamarosan elkezdődik az endrői templomtető javítása.

Sokan emlékeznek még, hogy „nemrég” volt a tetőzet teljes egészében kicserélve. Ez a nemrég majdnem 30 éve! A nem túl jöminőségű pala mára már eléggé tönkrement. Korábbi beázások miatt a faanyag több helyen romlásnak indult. Statikai okok miatt meghajlott, megroggyant a tetőszerkezet. A mozgás, és az idő vasfoga kikezdte a bádogozást, elrepedt, eltört, a víz befolyt.

Több éve toldozzuk, foltozzuk, - ez csak tűzoltómunka - de tökéletes csak egy nagyszabású felújítás után lesz.

Ezért a kora tavasszal nekifogunk a felújításhoz. Statikailag megerősítjük a megroggyant tetőszerkezetet Dr. Körösfalvy Pál békéscsabai statikus mérnök tervei és számításai szerint. Az elkorhadt faszervezetet kicseréljük. A palát lecseréljük hódfarkú piros cserépre. Mivel templomunk műemlék, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (régiben: Műemlékvédelmi Hivatal) engedélye volt szükséges. Csak a cserépedést engedélyezték. Ezért a meglévő tetőszerkezetet át kell alakítani a súlyosabb cseréphez. Szükséges a bádogozás, falzegélyek cseréje is, a sokkal tartósabb vörösrézre.

Ki kell javítani a toronysisak tönkrement bádogfedését is.

A felújítást Varga Zoltán helyi vállalkozó végzi. Műszaki ellenőr: Kovács Mihály.

Tízmillió forintot a Püspökség biztosított, sajnos, ez kevés lesz. Domokos László képviselő úr ígérte, segíteni fog további források felkutatásában.

Február 9-én tartottuk a hagyományos farsangi egyházközségi vacsoránkat.

A plébános üdvözlő beszédével kezdődött. Mindjárt egy szomorú eseményre emlékeztetett: aznap hunyt el egyházközségünk régi elnöke, Ungvölgyi Vince. Néma felállással, és fohással emlékeztek meg róla az egybegyűltek.

Ezután a plébános ismertette az elmúlt év eredményeit, és a soron következő feladatokat. Utalt azokra a támadásokra is, mely a napokban érte az egyházat.

Ambrózi László gondnokunk és csapatának birkapörköltje nagy sikert aratott. A jó hangulatot tükrözte, hogy a zenére sokan táncoltak is.

Köszönve és kérve a bizalmat

Gyomaendrőd országgyűlési képviselőjeként köszönöm az emberek bizalmát. A gyomaendrői emberek 1998-ban úgy döntöttek, hogy a térség hátrányos helyzetének magyarázatáért helyett a jövőre szavaznak. Az Önök választása eredményes volt, **az élet szinte minden területén előre léptünk.**

A belvizes házak, a középületek a kormány támogatásával megújultak, folyik a csatornaépítés. Új utak, és kerékpárutak létesültek. Megújult az idősök otthona, szociális bérlakás és fiatalok garzonja épül. Több helyi vállalkozás munkahelyteremtését sikerült támogatnunk. Gyomaendrőd fejlődésének egyik legfontosabb állomása az 1999-ben megnyert Ipari park cím. A Bethlen Iskola és a Kner Imre Gimnázium megújultak.

A Liget fürdőben nyaranta egyre több hazai és külföldi vendéggel találkozhatunk, akik évről-évre visszajárnak ide pihenni. Ezért Gyomaendrőd elhatározta, hogy fejleszti, szépíti a fürdőjét, amit képviselőként támogattam, így 393 millió forintot nyert a fürdő a Széchenyi Terv egészségügyi programján. A városban nincs fedett medence, ezért új fedett uszoda és gyógyfürdő épül, összesen 787 millió forintból.

Az elért eredmények az itt élő emberek munkájának eredményel. Országgyűlési képviselőként, politikusként én csak a lehetőségeket tudom megteremteni, ezekkel a lehetőségekkel az itt élő embereknek, a vállalkozóknak, civil szervezeteknek, önkormányzatoknak kell élniük, és éltek is!

Gyomaendrőd eredménye négy évre elegendő, de összességében ez még kevés. Azt mutatja, arról beszél, hogy még nagyon sok dolgunk van. Ezért szeretném tovább képviselni a gyomaendrői embereket az országgyűlésben, köszönöm, hogy ebben kopogtatócédulákkal sokan támogattak.

Országgyűlési képviselőként munkámmal azt szeretném elérni, hogy a Gyomaendrődön élő embereknek legyen munkájuk, a vállalkozókat vállalkozóbarát környezet vegye körül, melyben kibontakozhatnak terveik. Országgyűlési képviselőként minden segítséget meg kívánok adni az önkormányzatnak, a civil szervezeteknek és a vállalkozóknak ebben a munkában.

Domokos László
Országgyűlési képviselő

Domokos László képviselő, és Dr. Dávid Imre polgármester úr is megtisztelte összejövetelünket.

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Balassa család

Minden kétséget kizárólag a legrégebbi magyar családok egyike Balassa-Gyarmati gróf és báró, kiknek leszármazottai történelmünknek szinte minden lapján megtalálhatók. A már többször emlegetett Nagy Iván családtörténeti könyve négy leszármazási táblán közel 120 nevet említ. nekik felsorolására elég sem lenne ez az oldal.

Eredetüket Böngr (bunger) kun vezér fiától származtatják. Leszármazásukat a családi levéltár adata alapján 1224-ig szakadatlan láncolatban lehet fölvenni, mert alig van olyan családunk, mely régebbi és a tatárjárás óta helyben maradt levéltárral dicsekedhetne. Sőt a tatárjárást megelőzően is maradtak fenn oklevelek. Ezek nyomán I. Detrét kell törzsül kiemelni, aki II. Endre királyunk királyi prokurátora volt. 1229-ben a király Borsod vármegyében, Borsod várához tartozó birtokot adományoz neki. 1233-ban Detre Comes fia Miklós II. Endrétől Újfalú birtokot nyer adományképpen. De birtokai voltak a családnak Nógrád és Hont megyékben is. A család ősi fészket, Kékkő várát a XIII. század végén, a XIV. század elején kapák. I. Károly királytól. A XIV. század közepén a család már kihalóban volt, amikor Balás újra megalapítja. Róla neveztetett el Ipolygyarmat Balás-, később Balassagyarmatnak. Felsőolthatatlan az a sok főispáni cím és rang, amit a család tagjai a századok alatt betöltöttek. A sok nagy történelmi alakból – ismét szubjektív a válogatás – történelmünknek és irodalmunknak oly kedves alakját szeretném említeni. Bálintot.

Balassa (Balassy) Bálint, gyarmati és kékkői báró első nagy magyar lírikusunk. Születésének helye ismeretlen, ideje 1551. elhunyt 1594. május 26-án Esztergomban. Első nevelője édesanyja Sulyok Anna volt, a protestantizmus „dajkája” nagy hatást tett rá a család udvari papja (1557-64 és 1565-73 között) Bornemissza Péter, a reformáció termékeny tollú írója. 1572 táján Eger várába költözött, hogy a hadi pályán szolgálja hazáját. Itt lobban fel szerelme Temesvár hősné leánya, Losonczy Anna iránt, aki azonban 1567 óta Ungnád Kristóf egri kapitány felesége már 1567-től s 1570-től élt urával Egerben. Viszonyzatlan szerelmén keseregve 1575-ben 200 aranyért felesap Békési Gáspár katonájának s hadba indul Báthory István ellen. A csatában megsebesül, a Báthory fogságába kerül, a fejedelem azonban kegyelmébe fogadja. Bálint a gyulafehérvári udvarba vág életet él. A török azonban, kiknek a Balassiak igen sok kárt okoztak. Bálint kiadatását követeli. Báthory István, de utóda Kristóf sem adja ki, végül Lengyelországba menekítik. Krakkóban újra csak vidám élet várja. Majd 1577-ben ismét haza jön. 1578. február 2-án Pozsonyban hűséget fogad Rudolfnak, s a király 50 lovas kapitányává nevezte ki Egerbe, így ismét Ungnád né Losonczy Anna közelében van.

1582-ig marad Egerben, otthagyja a végvári életet, amire inkább a mulatozás, adósságszinálás, semmint a komoly katonai ambíciók jellemezték. 1584. december 25-én feleségül veszi unokatestvérét özv. Várady Mihályné, Dobó Krisztinát, mellyel nagy botrányt keltett. Sárospatak várába költöztek. S hiába tért át a katolikus vallásra 1586 elején, most már a pápa is, és az esztergomi szentszék is pörölte, amely végül is semmisnek mondta ki a házasságot, és fiát törvénytelennek mondta ki. Am a pert 1588. február 8-án felsőbb parancsra megszüntették. (Feltéhetően Rudolf király közbenjárására.) A császár a vagyonából kikopott embert ismét kegyébe fogadta vitézi közé Újvárra rendelte. Amikor Ungnád meghal, ismét fellobban szerelme Losonczy Anna iránt. Valószínű ekkor írja legszebb szerelmes verseit, a Júlia-ciklust. Am Anna Forgách Zsigmondnak nyújtja kezét.

Bálint szegycenében Krakkóba bujdosik, hol a víg élet kigyógyítja bánatából. 1591-ben hazatér. 94-ben részt vesz Esztergom ostrománál, hol május 19-én halálosan megsebesül. Végös óráiban tanítványa, Rimai János és jezsuita gyóntatója, Dobokay Sándor vigasztalják. Irodalmi hagyatékát is rájuk bízva hívó megnyugvással fejezt be pályáját.

Költői munkáinak első hiteles és teljes kiadását Rimai János tervezte. Első versei 1631-től kezdve jelennek meg. Rimai János munkáival, de ezek csupán 26 vallásos éneket tartalmaznak. 1879-ben jelenik meg az első teljesebb kiadás, melyet Szilágyi Áron ad közre.

Balassy Bálint, mint ember reneszánsz természet, mint költő igazi lírikus. Műveiben, költői munkáiban megjelenik a szilaj, féktelen szenvedé-

lyek hajbain hánykódó, vagy mélységes büntudattól szenvedő lélek küzdelmei, a költői kifejezés annyi szépségével, hogy Kisfaludy Károly és Csokonai fellépéséig, mint dalköltőt senki fel nem érte. Költészetére a magyar virágénekek is nagy hatással voltak, s költeményeiben a magyar népköltészet is fellelhető motívum.

Balassa Bálint gróf (nem azonos az előbbi névvel) 1631 - 1684). Honti főispán, majd királyi táblabíró Részt vett 1684-ben a török elleni ütközetekben. Neki is voltak költői hajlamai.

Balassa Ferenc gróf 1756. királyi kamarás, 1785-ben Horvátország és Dalmácia bánja, főkapitánya. Mária Teréziának belső, meghitt embere. Meghalt 1807-ben, s vele kihalt a család grófi ága.

Balassa Zsigmond királyi kamarás. Nógrád megye főispánja. 1585-ben Krakkóban tartott fényes esküvőjén a lengyel király is részt vett. 1609-ben az országgyűlés mint követet Sziléziába küldte. 1619-ben a megrongált kékkői várat építtette újjá. 1623-ban hunyt el. Neje, Zborovszky Samu lengyel herceg leánya adta ki 1609 és 1620 között az országgyűlésben elhangzott szónokleit

NEUBORT KANDALLÓKI!

Kemencék, oserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelen! Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ osztelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

Az 1879 évi Békés megyei Közlöny febr.- márc.- áprilisi számaiban még *nyoma sincsen március 15. megünnepléséről*. A hírek nagy terjedelemben a rettenetes károkat okozó tiszai árvízről szóltak. Különösen Szeged, Csongrád, Szentés, Hódmezővásárhely térségéről, de vészterhes hírek „közöltetnek” a Maros és Körös folyók mellékéről is.

1867 től vannak ugyan utalások szűk körökben való ünneplésről. Pl. a gyomai „Alsó-részi Polgári Olvasó Kör” jegyzőkönyveiben is. A gyomaiaknál hagyományos volt a „szabacssági tűzgyújtás” Utcakereszteződéseknél, tágabb térségekben tüzeket gyújtottak és azokat körülállva beszélgettek a szabadságharc eseményeiről, hallgatva az öreg honvédek elbeszéléseit.

***

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880.
VII. évf. 53. száma, szerda Március 17.
(Megyei Hírek 1. és 2. old.)

„Március 15-dikét a békés-csabai polgári kör megünnepelte saját helyiségében egy körvacsorával, melyen nemcsak a polgári kör tagjai, hanem azokon kívül a földmívelő gazdaközösségből is részt vettek. A községi és az evangélikus egyház előljárósa is részt vett az ünnepélyen.

Megnyitól a csabai dalkör <Isten áldd meg a magyart> összhangzatos szabadossággal énekelte el. A vacsora kezdetén Vidovszky János úr a polgári kör elnöke, Kemény Mihály úrnak a polgári kör volt elnökének egy üdvözlő táviratát olvasta fel, mely éljenzéssel fogadtatott. Eördögh Frigyes úr a csabai járás derék főszolgabírájának tószója (pohárköszöntő. Szerk.) után ismét Vidovszky János úr olvasott fel egy orosz-házi honleánytól egy alkalmi költeményt,

mely hazánk nagy fia, Kossuth Lajos éljenzésével ért véget. Jeszenszky Miklós úr Csaba városának egyik derék jegyzője a fiatal nemzedék buzdítására emelé poharát, merre mintegy válaszólag Zsilinszky Endre úr (Bajcsy Zsilinszky Endre édesapja. SZERK.) a 48-diki napok hős bajnokairól az akkori honvédekről, különösen az ezen az ünnepélyen is résztvevőkről emlékezett meg. A dalárda is még énekelt egy alkalmi dalt, melynek szövege a jelen voltak közül többen kíváncsiakká lettek. Megemlítendő még az is, hogy az egész vacsora alatt, időközönként Pucsi Náczi zenekara kiválóan magyar nemzeti dalokat, darabokat játszott el, melyek hallatára a jelen voltak közül sokan, különösen a 48-diki honvédek dalra kerekedtek. Az egész ünnepély szép rendben folyt le.”

„A szarvasi főgymnásium önképzőkör március 15-én a díszteremben délután 3 órakor nyilvános ülést tartott, melyen igen szép számú és díszes közönség vett részt, nem kevésbé a nagy nap iránti kegyeletből, mint kínálózó művelzet miatt, melyet valóban fel is talált”

„A szarvasi népdalkör március 15-dike emlékeül s saját helyiségében közvacsorát rendezett.”

„A bécsi szociál demokraták egyik vezérét Hoffmann Rudolf kalapos legényt, elfogták a bécsi schmelz-i temetőben hol nyomtatott felhívásokat osztogatott szét, melyeken felszólítja Bécs munkásosztályait, hogy tüntető menetet rendezzenek a márciusi elesettek sírjaihoz.”

„Megjelent és bekötetett a MAGYAR SZABADSÁGHARC történetének 21-25 füzeté gazdag tartalommal s több igen sikerült képpel illusztrálva. Írta: Varga Endre. Kiadja: Mehner Vilmos Budapesten.”

***

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880.
VII. Évf. 54. száma csütörtök március 18. Békés-Csaba.

2. old. „Békésen megünnepezték egy szűkebb körben az örökké emlékezetes március 15-két.”

3. old. „Gyomán az alsó-részi polgári olvasó kör mint mindig, úgy ez évében is megtartotta, illetőleg megünnepelte a hazának történelmében örökre fénylő csillagként tündöklő március 15-két oly szép számmal, hogy a helyiség már alig volt képes befogadni az e kör iránt rég óta tiszta érdeklődéssel viseltető polgárokat. Éjjel tájban a helybéli dalárda is Pásztor József (ref. kántor, Pásztor János szobrász édesapja. Szerk.) és Veress Lajos (tanító) karnagy urak vezetése alatt eljött, s alkalmi, lelket emelő dalaikkal a jelen volt, s már is a majdnem tetőpontra hágott jó kedvet fokozták, úgy annyira, hogy az egylet kijelentette - mely különben is régóta a tudomány, becsületesség, pártolását tűzte maga elé - hogy e naptól kezdve a dalárda pártoló tagjai sorába lép; ezt követte több egyleti tag élén a közkedvességű elnöknek, ki egyszerűsmind azt is kijelentette, hogy ő nem magányosan hanem másodmagával lép az egylet pártoló sorába, mit a jelenlévő dalárda tagjai lelkes éljenzéssel fogadtak. A magyar zamatú jó kedv reggeli hat óráig tartott szakadatlanul.”

„Gyulán a polgári körben március 15-ét szép bankettel ünnepezték, melyen több mint 100 polgár vett részt hol jó dikciók (szónoklatok. Szerk.) esőként hullottak. A közvacsora hajnal felé ért véget.”

Összeállította: Cs. Szabó Isván

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

„Meg kell tanulni önmagunkban bízni”

A következőkben Orbán Viktor miniszterelnök Vigadóban elhangzott országértékelő beszédéből idézzük, hogy mindazok az olvasóink, akik más irányú elfoglaltságuk miatt nem hallhatták, és nem jutottak sajtóhoz megismerhessék az elmondott beszéd főbb részleteit.

„Az ember nem azért szereti a hazáját, mert nagy, hanem mert övé” kezdte előadását a miniszterelnök. „A haza olyan, mint egy nagy család. Velünk együtt él, velünk, általunk változik, problémái valójában a mi közös, személyes problémáink.” Emlékeztetett Széchenyi szavaira, a bekövetkezett kormányváltásra, majd így folytatta: „Négy évvel ez előtt azt mondtuk, hogy van más választás: polgári Magyarország. És mindennek eredményeképpen végül önök azzal bíztak meg bennünket, hogy közös terveinket váltsuk valóra.” Beszédében felvázolta mindazokat az eredményeket, melyeket 2001 évben ért el a kormány: „2001-ben indult a Széchenyi terv. Az otthonteremtő program 25%-ról 3%-ra szorította le a lakások hiteleinek kamatait...” 2001-ben a kis és középvállalkozások 10, majd 30 millió forint beruházás-számú adókedvezményhez jutottak. A minimálbért kétszeresére emeltük. 2001-ben bevezettük a diákhitelt... 2001-ben megtettük az egészségreform második lépését, elindítottuk a népegészségügyi programot. Korlátok közé szorítottuk a gyógyszerárak emelkedését... A szeptember 11-i terrortámadás után megerősítettük a rendőrséget. 2001-ben a sokszor becsapott és hitegetett vidéki emberek, volt tsz-tagok végre hozzájutottak a jussukhoz... 2001-ben elértük, hogy a magyar termőföld magyar kézben maradjon... 2001-ben felújítottuk a régi, megroppant dunaföldvári hidat, és újra felépítettük a Párkány-Esztergom közötti Mária Valéria hidat... Megalkottuk a státustörvényt, mert tudjuk, hogy a nemzet olyan, mint a család, minél nagyobb és összetartóbb, annál erősebb. Ez a törvény a magyar nemzet határain átívelő újraegyesítést szolgálja. Nagy siker volt, olyan siker, amely túl nő az országhatárokon. 2001-ben a magyar kultúra határain átívelő újraegyesítése lényegében megtörtént. Már nem létezik külön határon túli magyar irodalom, három túli magyar zene csak maradt.

gyar irodalom, zene, tánc a maga teljességében.”

E rövid visszatekintés után, melyben a beszédnek csak egyes részleteit közölhettük, a miniszterelnök úr így folytatta: „Talán az előbb felsoroltak után nem tartják túlzónak, ha azt mondom, hogy 2001-et az áttörés évének nevezhetjük. A 2001-es esztendő megelőzte a 2000-es, a millennium, melynek igazi, talán történelmi jelentősége most s ezután mutatkozik majd meg. Ugyanis a felemelkedéshez egy terv kevés. Végrehajtásához újra meg újra meg kell tanulni bízni önmagunkban, és bizony a magyaroknak a nehéz évtizedek után, a millennium esztendejében újra meg kellett tanulniuk önmagukban bízni. Bízni egymásban, bízni a szomszédban, bízni a hazában, egyáltalán bízni a jövőben. A miniszterelnök hazánkat egy rakétához hasonlította, mely felemelkedett, s pályára állt. Majd így folytatta: „Egyre inkább úgy tűnik, magyarnak lenni biztos befektetés a jövőbe. Biztos befektetés a jövőbe, mert Magyarország polgárai európai polgárok, akik olyan országban akarnak élni, amely európai életkörülményeket biztosít számukra. A mögöttünk hagyott négy évben, történelmünk során, azt hiszem, először megtörtént, hogy a magyar gazdaság képes volt arra, hogy az Európai Unió növekedésének kétszeresét teljesítse. Ezzel esélyt teremtettünk arra, hogy egy nemzedék alatt felzárkózzunk Európa fejlett országaihoz. E növekedés fenntartása teremti meg a lehetőségét annak, hogy nagy célokat tűzzünk ki magunk elé.”

2006-ig. Ez a növekedés teszi lehetővé, hogy 2006-ig elérjük, hogy az adómentes jövedelem az egygyermekes családoknál egymillió, a kétgyermekeseknél 2, a háromgyermekeseknél pedig 3 millió forint legyen. Emlékeznék rá, alanyi jogúvá tettük a gyedet, alanyi jogon jár a családi pótlék és az iskoláztatási támogatás is. De többre van szükség, ezért 2006-ig a gazdasági növekedés eredményeképpen képesek leszünk arra, hogy a kiegészítő családi pótlék összegét megkétszerezzük. A rászorulóknak ingyenes étkezést tudunk majd biztosítani a bölcsődében, óvodában, az általános és középiskolában. Képesek vagyunk arra, hogy az erőteljes gazdasági növekedés eredményeképpen a fizetések emelésével az adók csökkentésével 2006-ra elérjük, hogy a magyar polgárok átlagos keresete megkétszereződjön. Ennek a nagy tervnek a minimálbért felemelésének sikere adja meg az alapját. Ha képesek voltunk arra, hogy négy esztendő alatt a minimálbért több mint két és félszeresére növeljük, akkor következő lépésként meg fogjuk ezt tenni az általános bérekkel is. 2006-ig el tudjuk érni, hogy Magyarországon minden dolgozni akaró és tudó polgár munkához jusson. Ezt azért merem ilyen bátran állítani, mert 1998 és 2002 között 236 ezer új munkahelyet teremtettünk. Van esély, meg tudjuk csinálni, hogy a 45 év feletti nők és az 50 év feletti férfiak elhelyezkedését járulékkedvezményrel segítjük... A családoknak otthonra van szükségük, és nagyon sokan resznek is azért. 2006-ig el fogunk jutni...”

juk érni, hogy a szociálpolitikai kedvezmény – amelyet a lakásépítkezéshez lehet igénybe venni – összege egy gyermek után az eddigi 200 ezer forintról egy millió, két gyermek után két millió, három gyermek után három millió forint legyen. Két év alatt több szociális bérlakást építettünk Magyarországon, mint a megelőző 10 évben. ... A magyar gazdaság kiváló teljesítményének eredményeképpen továbbra is töretlenül emeljük a nyugdíjak vásárló erejét. Az özvegyi nyugdíjak összegét 50%-kal emelhetjük, és a nagyszülők a nyugdíj mellett majd igénybe vehetik a gyest... A gazdasági növekedés eredményeképpen 2006-ig összesen, a mai összegén felül 606 milliárd forintot fogunk az egészségügyre áramoltatni. Ebből lehetőség lesz majd átszervezésre, épület- és eszköz korszerűsítésre, a szakorvosok és a szakdolgozók bérének emelésére. Ebből az összegből meg tudjuk oldani, hogy a szakorvosok életpályarendszerét is megindíthassuk, reményeink szerint már 2003-ban.”

A miniszterelnök úr a továbbiakban szövegezte a Széchenyi Tervről, mint a gazdasági növekedés motorjáról, a kis- és középvállalkozók további segítségéről, a megépülő új hidakról az árvízvédelmi töltések további folytatásáról, az olimpia megrendezésének lehetőségéről. Országértékelő beszédét az alábbi szavakkal fejezte be: „Így állunk hát, és így áll a jövő. Nagy célok, komoly elhatározások. De ha belegondolunk, talán nem is tűnik olyan nagy elvárásnak az élettől, hogy gyermekeink európai állampolgárként nőjenek fel, s ezt még mi is egészségben megélhessük. Az ember hajlamos arra, hogy abba az irányba haladjon, amerre néz. Sikereink ezért jórészt attól függenek, hogy milyen irányba tekintünk. Én ez ügyben egyetlen tanácsot adhatok önöknek, illetve, ha megengedik, egy kéréssel fordulok önökhöz. Fontos dolog következik életünkben, ismét dönténnünk kell. Annak érdekében, hogy ez a jövő közös jövő legyen, és senki ne maradjon ki belőle, arra kérek mindenkit, hogy éljen jogával, és vegyen részt a parlamenti választáson, jöjjenek el szavazni és hozzájáruljanak családjukat is. Higgyék el, egy vasárnap délelőtt megér négy évet! Köszönöm megtisztelő figyelmüket!”

Fiatalokról fiataloknak

Az erkölcs maga a társadalom

Az ifjú kereszténydemokraták február 13-án, hamvazószerdán a következő állásfoglalást adták közre az erkölcsstan és a hittan órarendbe illesztésére:

„Az Ifjúsági Kereszténydemokrata Szövetség (IKSZ) a következő kormányzat fontos feladatának tartja az általános erkölcsstan, illetve az ezzel alternatív hittan órarendbe illesztett oktatásának megkezdését a közoktatásban. Az iskolának – oktató, nevelő munkájuk során – nemcsak tárgyi tudást kell átadniuk. Fontos, hogy a közösségi élet alapjainak oktatására is kiterjedjen tevékenységük (állampolgári ismeretek, általános erkölcsstan) A közösségi lét, így a társadalmi élet sem képzelhető el közös erkölcsiség nélkül.

Az erkölcs maga a társadalom... Az erkölcs minden ízében közügy, a közoktatás ügye is. Korunk vezéreszméi, mint az emberi méltóság, a szabadság vagy a társadalmi rendet felépítő jog alapja az erkölcs. A jog viszont csak egy erkölcsi minimumot jelöl. Aki csak jogra épülő társadalmat akar, az nem alhat többé nyugodtan, hisz bárki meglophatja, becsaphatja, aki eléggé bizik abban, hogy a jog nem szankcionálja cselekedetét. Így hát nem elegendő a szakmai tananyag, illetve az állampolgári ismeretek oktatása. Ezek mellett szükségszerűen meg kell jelennie az általános erkölcsstannak is. **Az általános erkölcsstan és a hittan nyújthat segítséget a gyorsan alakuló fiataloknak.**

A népszámlálási adatok azt bizonyítják, hogy hazánk lakosságának jelentős része keresztény hívő. A hívő családok gyermekeit nagy számban világnézetileg elkötelezett módon kívánják nevelni. Az ő részükre az államnak kötelessége, a világnézetileg megfelelő, keresztény erkölcsi oktatás (hittan) biztosítása.

Az eddigi kormányzatok e téren megtett intézkedéseit figyelve, az IKSZ csak a polgári kormányzás folytatása esetén tartja megvalósíthatónak a fent vázolt terveket. Fejeződik be az állásfoglalás, melyet Rétvári Bence és Wertán Zsolt Zoltán társelnökök adtak közre.

***

A mi feladatunk az, hogy megteremtjük a szabadság rendjét

Mint a Fidelitas helyi szervezetének elnöke meghívást kaptam a Fidesz XIV. Kongresszusára.

Nagy örömmel készültem az eseményre elújságolva barátaimnak is a hírt és megígértem, hogy az ott látottakról, hallottakról be fogok számolni. Nagyon szép idő volt azon napon. A kongresszus helyszínére érve a nagy tömeg határtalan jókedvet tapasztaltam. A bejárat hallban a politikusokat, köztük elsőként a miniszterelnököt újságírók hada vette körül.

A jövő elkezdődött hirdették a szórólapokon, plakátokon lévő írások a Fidesz – MDF választási programját. A sok érdekes, és értékes a jövőbemutató beszéd közül Gyürk Andrásnak, a Fidelitas elnökének elhangzott szavaiból szeretnék idézni:

„Mi olyan Magyarországot szeretnénk, ahol mindenki úgy élhet, ahogy erre képességei, tisztessége feljogosítja. Tudjuk: nem születünk egyenlőknek, származásunk, lehetőségeink különböznek. Arra kell törekednünk minden erőnkkel, hogy az egyenlőtlenségek leküzdésére egyforma esélyt biztosítsunk mindenkinek. Elkötelezett hívei vagyunk a versenynek, a hit, a szellem és a szólás szabadságának. Hiszünk abban, hogy a kordában tartott önzés és a győzni akarás hatalmas energiákat szabadíthat fel.

A verseny azonban nem lehet öncél, mert nem engedhetjük meg magunknak, hogy egyetlen ember is elveszen. Abban az országban, amit mi szeretnénk, mindenkire szükség van. Hogy vége legyen egy rossz és szívszűz magyar hagyománynak, a tehetségek pazarlásának. A feladatok nagyok, mi pedig nem vagyunk sokan. Senkit sem veszíthetünk el. Nem hisszük, hogy igazuk lenne azoknak, akik az egyént teljes értékűként kezelve csak gátnak tekintik a közösséget. Igenis van család, vannak barátok, van gyülekezet, van közösség. És persze: van hit és van gondolkodás - Németh László kifejezésével - a <nemzeti sorskérdésekről.> Ilyen országot szeretnénk: ahol a képesség és a teljesítmény számít.

A mi feladatunk az, hogy megteremtjük a szabadság rendjét. Hogy értelmet és irányt adjunk a Magyar Köztársaság intézményeinek, hogy Kölcsey szavával: <emlékeket emeljünk>, és ne váljon értelmetlen áldozattá az, amiről annyian álmodtak, amiért annyian adták az életüket, vagy amit annyian menekítettek külföldre, át a nyugati határon.”

„Az elmúlt négy év azt mutatta, hogy Magyarországnak olyan kormánya van, amelynek programja egybecseng e nemzedék szándékaival. Születtek válaszok ezekre az értékekre, a polgári kormány válaszai. Létrejött a diákhitel, nincsen többé tandíj az egyetemeken, ismét alanyi joggal jár a családi pótlék, sok ezer fiatal előtt esély nyílt az önálló otthon megteremtésére.”

„A mi nemzedékünk tagjai végre egyenrangú polgárai lesznek Európának. Ezért van az, hogy kortársaink elsősorban többsége áll ki a FIDESZ mellett. És persze azért, mert akik a túloldalon üzengetnek, azoktól semmi jó nem várható.”

„Mindösszesen azt szeretnénk, hogy úgy élhessünk, ahogy azt szüleink, nagyszüleink megál-

modták, de nem engedték nekik.”

A kongresszus hangulata a hozzászólások és a beszédek mind a polgári oldal összefogásáról tanúskodtak. Valóban: **A jövő elkezdődött!!!**

Várfi Péter
A FIDELITAS gyomaendrői
alapszervezetének elnöke

ÖRÜLJ IFJÚSÁGOM

(Valentin napi virág helyett)

„Jaj, jaj, az a nagy város, Babilon az a nagy erős város, mert egy óra alatt eljött a te ítéleted.”
(Jelenések Könyve 18. 10-11.)

Büszke ifjúságom hát tombold ki magad, mert lassan beborul és a vihar szabad pányva-pórázatlan, vad dúló szörnyeteg, mely rohanva dúl át a borús ég alatt, sosem ismert gátat, nincsen számára part, árja pusztít, szagot, zúg dühöng és riaszt, s akkor nincs irgalom, míg ádáz kedve tart.

Most hát virulj virág, ifjúság, élet, mert holnap s bármikor összevissza téphet. És mint vihar után, tépett, zúzott a fa, lehullt virágaid nem nyílnak ki soha. A virág csak most szép, mert ékes gyönyörrel, Holnap tele lehet féreggel, sömörrel. Aztán meg lehullik szirma, elvirágozott.

Tárt ki hát kelyhedet, ámítsd a világot. Bár végső cél mindig a gyümölcs, a termés, azt nem méh keresi, csak a fáradt kertész. Azért hát a virág nyíljon és bomoljon, nehogy bimbó fejfel viharban pusztuljon. Gyorsan jár az idő. Vége a tavasznak, Elközeleg a nyár, s akkor learatnak!

Márton Gábor
(Újvidék, 1943.)

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek, háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villany szerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Az Európai Unió kapujában

III. Az Unió három pillére

Az előző fejezetben megismerkedhettek olvasóim az Unió létrejöttének hosszú folyamatával és az Unióba csatlakozott államokkal. Ugyanilyen hosszú folyamat vezetett el a három pillér tagozódásához, amelyet megkísérlek előadni. Noha, mint korábban írtam, már a Római szerződés időszakában felmerült annak szükségessége, hogy az egységes Unió létrejöhessen, ám ez a politikai integráció erősítését, és a már működő gazdasági integráció továbbépítését követelte meg. Az önálló valuta és ezzel lényegében a viszonylagos gazdasági függetlenség feladása a tagállamok nagy többsége számára elfogadható volt, a nemzeti szuverenitás szempontjából sokak számára fontosabbnak tekintett politikai – mindenekelőtt külpolitikai és védelmi – önállóság korlátozásától vonakodtak. E szempontok mentén alakulhatott ki a három pillér, melynek fogalmát a Szerződés nem tartalmazza, azí csak később kezdték használni.

Az első pillér

A hosszú tárgyalási folyamat eredményeképpen 1992. február 7-én aláírt és 1993. november 1-én életbelépett **Maastrichti Szerződés** által létrehozott Európai Unió első pillérébe tették a korábbi három közösség kompetenciájába tartozó területeket. Ezek voltak: Európai Szén és Acélközösség, Európai Gazdasági Közösség, és az Európai Atomenergia Közösség. E pillért kiegészítették végül a gazdasági integráció, a gazdasági és monetáris unió bevezetéséből származó feladatokkal. Így jött létre az **első pillér: az Európai Közösség**. Hatáskörébe tartoznak az egységes piac létrejöttét, és működését, azaz a négy alapszabadságot (az áruk, a szolgáltatások, a személyek és a tőke szabad áramlását) szabályozó rendelkezések, továbbá a gazdasági és monetáris unió megteremtéséből és működéséből származó feladatok.

A második pillér

A politikai integráció területén nem kívántak az Európai Közösséghez hasonló struktúrában haladni, s így jött létre a **második pillér: a közös kül- és biztonságpolitika**. (Meg kell azonban jegyezni, hogy már az unióról szóló szerződés meghatározza az unió állampolgárság fogalmát és a vele járó jogköröket.) A második pillér kialakulása is hosszabb folyamat következménye: 1969. decemberében a hágai csúcstalálkozón kezdeményezték, hogy a tagállamok folytassanak különböző szintű külpolitikai egyeztetéseket, teremtsek meg a külpolitikai együttműködés alapját. 1970-ben megalakult az Európai Politikai Együttműködés, melyet de facto 1986-ban az Egységes Okmány szentesített. Működése több szinten folyt, míg legfelsőbb fóruma az állam és kormányfők szerve az Európa Tanács lett. A közös kül- és biztonságpolitika fő céljaként az Unió közös ér-

tékeinek és függetlenségének megőrzését, az Unió és a tagállamok védelmének és biztonságának erősítését, a béke fenntartását, a nemzetközi biztonság megerősítését a nemzetközi együttműködés ösztönzését a demokrácia, a jogállamiság, az emberi és alapvető szabadságjogok fejlesztését határozta meg.

Mivel e második pillér kizárólag kormányközi alapon jött létre, így a tagállamok kormányai, illetve a Tanács intézményei játszanak meghatározó szerepet az irányításban. A tagállamok minden általános jellegű kül- és biztonságpolitikai kérdésről tájékoztatják egymást és egyeztetik álláspontjukat. Ezért két jogforrást vezettek be: a **közös állásfoglalást**, és a **közös akciót**. A tagállamok egyhangú konszenzussal hozzák meg döntéseiket.

A harmadik pillér

A közös kül- és biztonságpolitikai elvekhez hasonló szerkezetben hozták létre a **harmadik pillért: a bel- és igazságügyi együttműködést** (mely később az Amszterdami Szerződéssel rendőrségi és bűnügyi együttműködésre szűkülte), amelyek tisztán kormányközi alapon jöttek létre, azaz a közösségi együttműködéstől lényegében függetlenül, azzal párhuzamosan. Itt a Nizzai Szerződést kell megemlíteni, mely a harmadik pillér területén a megerősített együttműködés feltételrendszerét átalakította. A harmadik pillér bármely területén lehetővé teszi megerősített együttműködés indítását. Az első pillérhez hasonlóan itt is eltörölték a vétőjogot, így legalább 8 tagállam, a tagállamok minősített többségének támogatásával kezdhet megerősített együttműködést a rendőrségi és bűnügyi együttműködés területén. 1995. július 26-án határoztak az európai bűnügyi rendőrség együttműködési szervezet az Európai (European Police Office) felállításáról, mely ellentétben a világszervezetként működő Interpollal nem ruházták fel önálló nyomozati, bűnüldözési joghatósággal. A cél a szervezett bűnözés, a terrorizmus, az ember- és gyermekkereskedelem, a csalás és korrupció elleni küzdelemhez információcsere előmozdítása.

A Maastrichtban létrejött Európai Unió tehát a három együttműködési forma a három pillér összességét jelenti. Az EU azonban inkább politikai fogalom, mely a tagállamok teljes körű együttműködését jelenti. Eppen átfogó tartalma miatt, ezért Maastricht óta az európai integráció helyett az Európai Unió fogalmát szokták használni, függetlenül attól, hogy melyik pillér együttműködéséről van szó.

Császár Ferenc

Forrás a Magyar Országgyűlés által 2001-ben kiadott: Horváth Zoltán „Kézikönyv az Európai Unióról.” Negyedik átdolgozott, bővített kiadás.

A három pillér felépítése

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A Maros megyei Munkaügyi Igazgatóság szóvivője szerint 2002-es év első hónapjában csaknem kétszeresére emelkedett a munkanélküliség rátája a megyében. - írja a. IV. Évfolyam 29. száma - elérve a 11,86 százalékos értéket. Az adatok alapján 30 ezer munkanélkülit tartanak nyilván, jöllehet közülük csak 14 ezer kap munkanélküli-segélyt az államtól. A hivatal jelenlegi adatai szerint közel húszezer olyan személy van a megyében, akiknek egyáltalán nincs munkahelye, és semmilyen társadalmi segélyben nem részesül.

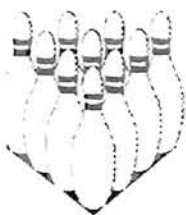
Szatmár megyében több mint 110 háziorvos zárta be egy hétre rendelőjét, hogy tiltakozzon az Országos Egészségügyi Pénztár által kidolgozott új pontozási rendszer ellen. A háziorvosok nem írták alá a keretszerződéseket a biztosítóval. A helyzet megoldásáig az asszisztensök és a kiegészítő személyzet munkanélküliek lesznek. Szatmár megyében 330.000 személyt íratkoztak fel csaknem 180 háziorvos listájára. A felmérések szerint 58.000 szatmári nem íratkoztak fel egyetlen háziorvoshoz sem.

II. 9-én Kolozsvárott megalakult az Erdélyi Magyar Írók Ligája. Céljuk az erdélyi magyar írók szakmai, jogi, gazdasági érdekvédelme. Sántha Attila költő a szervezet egyik kezdeményezője példaként említette alkotóház létrehozását az erdélyi magyar írók számára, a kiadók munkájának összehangolását, a tagok műveinek idegen nyelvre fordítását s egyéb szolgáltatásokat.

Az eddigi tervek és remények szerint - írja a Krónika, az erdélyi magyar közéleti napilap június 29 - július 7 között a Kisebbségi Színházak Kollokviumával ötvözött összművészeti fesztivált melyet a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió és a Színház és a Városháza rendez. Azt szeretnék, ha a Gyergyói Nyári Fesztivál hagyományteremtővé és nemzetközivé válna.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, diszebédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozó rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja. Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

NAGYENYED A SZABADSÁGHARC ALATT

Nagyenyed 1848-1849-es pusztulásával többen is foglalkoztak. Így Kemény Gábor „Nagyenyed és vidékének veszedelme 1848-1849-ben“ (1863), Szilágyi Farkas „Nagyenyed pusztulása 1849-ben“ (1891), stb. A város akkor mintegy 5000, döntő többségében magyar lakosságú volt. A 4200 magyar mellett 600 román s 200 szász nemzetiségű lakosa volt. A nagyrészt román parasztság által lakott Alsó-Fehér megyeközpontja a református kollégiumáról volt nevezetes. Értelmisége az erdélyi magyar értelmiség élvonalát jelentette. A román népfelkelés már 1848 októberében tervezte elpusztítását, de akkor erős nemzetőrsége, valamint a Kolozsvárról, Tordáról s Aranyosszékről odavezényelt nemzetőrcsapatok megjelenése elrettentette Prodan prefektust, majd novemberben nagy hadisarc s megadás fogadalmá által kerülte el a felégetést. 1849 januárjában annál borzalmasabb formában került rá sor. „Hogy a tragédiában a császár katonai parancsnokságnak is része volt, az is bizonyos, nem világos viszont az, hogy a császári parancsnokság utasította-e a román felkelést vagy csak megengedte az elkövetését.“ - írja Egyed Ákos. 1848. december utolsó napjai Enyedet azért voltak borzalmasak, mert a Csucsánál szétvert császári csapatok és a román népfelkelők folyamatosan vonultak át a városon. A beteg Wardener helyébe lépő Loseanu ezredes rendeletére magukkal hurcoltak 19 elfogott enyedi tekintélyes polgárt és tisztségviselőt.

A császáriak elvonulása után Simion Prodan Probus prefektus, az Enyed környéki egyik román légió parancsnoka szálta meg a várost néhány száz felkelővel, akik elzárták a város kijáratú utcáit Axente késsőbb azt vallotta, hogy ő rendelte el a város körülrzésát. Távozáskor Wardener császári tábornok Prodan nevezte ki Nagyenyed főparancsnokává. Prodan magához rendelte a városi tanácsot, s figyelmeztette, hogy a városnak nem lesz bántódása, ha a Tordán állomásozó magyar csapatok abbahagyják a vidéki románok összeszedését és legyilkolását, ellenkező esetben elpusztítják az elfogott 19 enyedi polgárt. Egyre többen beszéltek arról, hogy aki teheti, meneküljön, mert Enyedet el fogják pusztítani. A hír valószínűleg abból a Balázsfalván január 2.-án tartott gyűlésből eredt, amelyen román politikusok vettek részt, s ahol a General Commandótl érkezett levéllel beszéltek meg. A jegyzék szerint Enyedet hadászati szempontból kellett elpusztítani. Ez azonban akkor is félelemmel töltötte el a lakosokat. A román felkelők közül alakult légiókat Enyed környékére vonták össze. Ezek aztán mind bekapcsolódtak Nagyenyed pusztulásába. Az enyedikiek közül csak kevés embernek sikerült idejében elmenekülnie. Fegyveres ellenállásra is gondoltak, de a kezdeményezőket lefegyverezték az Enyedet felügyelő román felkelők, ugyanis január elejétől több ezres román felkelő sereg gyűlt össze a környező falvakban, s 7-én megjelent ott Axente Sever prefektus is Munzat császári tiszt kíséretében. A császári reguláris alakulatok már elsején elhagyták a várost, s így minden Prodan és Axente szándékán múlt. Még mindig vita tárgyát képezi a két román prefektus szerepe a tragédia elindításában és lefolyásában. Axente utólag Prodan okolta, a kutatók inkább Axentet tartják a főbűnösnek. Ez abból látszik, hogy a General Commandó őt bízta meg Enyed hadászati elpusztításával, s az ő tábora rohant először a városra s kezdte meg a rablást, majd a gyújtogatást és a gyilkolásokat. „Egyébként január másodikán ő többek jelenlétében kijelentette, hogy Enyedet el fogja pusztítani.“ - írja Jakab Elek a „Szabadságharcunk“ c. könyv 449. oldalán. Prodan prefektus Enyed térparancsnoka lévén, az ő feladata lett volna a rendfenntartás. Viskóczi Henrik a minorita rendház főnöke hőiesen részt vett a veszedelemben. Prodan valószínűleg levélben fel is szólította Axentet, hogy ne vonuljon be Enyedre, s őrséget is állított a városban. Simion Balint és Buteanu prefektusok részt vettek 8.-án este azon a vacsorán, melyet a város adott Prodan tiszteletére. Feltételezhető, hogy a vacsorán Enyed sorsáról tanácskoztak s azon két vélemény alakult ki. Szilágyi Farkas így ír: „Mintán Prodan 1849 jan. 8.-án este a legszélsőbb oláh párt leváltotta, Birlea Peter görög katolikus pap tribun lett ideiglenesen a Prodan-féle tábor vezére. Ő vezette a tábort (5000-6000 embert) 1849 jan.9.-ére virradó éjjel Felenyedről Nagyenyedre. A vacsorára Axente is megjelent, s talán ott nyerhette meg magának a többséget. Axente 8.-án este Csombordon elhelyezett csapatát felállította és megeskette arra, hogy Enyedre bármilyen benyomul. A tömeg elindult megkonduáltak a vészharangok. Este 11 órakor Enyedet kb. 8-9 ezernyi személy rohanta meg. A Honvéd 1849 jan. 16-17.-iki száma írja: „Eppen első álom idején fátylakkal s elkészített gyújtóeszközökkel legelőbb a Magyar utcában egyszerre több házakat felgyújtottak, a tűzből menekülőket lödözni kezdik személyvágatás nélkül. Borzasztó zűrzavar (...) Fut, ki merre lehet szívszakadva.“

ÜDVÖZLÉGY, GYŐZELEM SZÜLŐJE!

Újabb jelentős állomás-hoz érkezett a Regnum Marianum – amely állt a Városliget szélén és épült 1931-ben, dél-franciás stílusban, Rákosi Mátyás leromboltatta – most XIV. kerületben a Zoborhegy téren áll, épül és szépül Isten, s az emberi munka dicséretére.

Veres András püspök, a Magyar Püspöki Kar titkára február 9-én, szombaton 18 órakor szentelte fel az új oltárt, amelyet **Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő** és családja adományozott. Az oltár képei **Dr. Latorcainé Ujházi Aranka ikonfestő művész** alkotása. Sajnos, olvasóinknak az oltárképből csak egyet tudunk lapunkban bemutatni „Győzelem szülője” címmel.

S így elmélkedik Hajnal György kanonok-plébános az új oltár előtt:

„Meleg színével csodálatosan ragyog – fénye hatása betölti az oltárt és az egész templomot. A háttér csupa arany, ez is kiemeli a kép üzenetét a hétköznapi világból.

Középpontban Jézus, biztos nyugalommal édesanyja ölében. Az anyai szeretet biztonságában, egymásba simulva, mégis önálló. A hőtiszta fehérségével az ártatlan gyermek üdesége, aki vonz, megszólít: reád tekint. Szemed sugara találkozik az övével. Megérint. Kezében a földgolyó: védi, óvja, neki gondja van rá, mert hiszen érte jött, az emberért! Hatása alá kerülsz, átveszed a biztonságot: ilyen kezekben lenni jó.

Most látod az anyát, ruhájának redőit, a színek beszédes mondanivalóját. Az ő gyermeke, ugyanakkor a végtelen, az Isten Gyermeke. A mozdulat és a kifejezés mesteri ábrázolása.

Az édesanyai méltóság: Ő nem csak a gyermek anyja, meleg szeretetével, gondos erejével összekapcsolja az eget és a földet. Két világ

*„Boldogasszony Anyánk,
Te oltalmazd árva népemet!
Mától fogva két országban uralkodni,
a Meryországban és Magyarországon!”*

Sík Sándor: István Király

összekötője: mennyország és a világ országai.

Elérkeztünk a „Regnum”-hoz. Szent István királyunk óta Ő Nagyasszonyunk és Pátrónánk, így lett Hazánk neki ajánlottan Mária országá – Regnum Marianum. A trónján Máté, Márk, Lukács, János, az evangélisták jelképei utalnak uralkodása szilárd, megingathatatlan alapjára.

Keresem a fény forrását. Az rejtkezve sugárzik egy köre, ami egy stilizált cserkész liliumforma, a felrobbantott Regnum Marianum templom egy darabja az oltárunk alapja, mert mi annak jogutódja vagyunk.

Két kisebb ikon: Az angyali üdvözlés. Isten küldötte, Gábor angyal viszi a jó hírt Máriának: Ő lesz a Megváltó édesanyja, a Győzelem Szülője.”

Mily élményt adó, meleg szavak!

Az ünnepi szentmisén a **Rotunda énekegyüttes** és a **Caritas Collectio zenekara Somogyváry Ákos vezetésével**, akik Schubert G-dúr miséjét adták elő.

A mise után András püspök atya a Regnum Marianum Közösségi Házban nyitotta meg találkozhatunk Aranka válogatott eredeti ikonjaiból, és Takách Ágnes fotóművész fotóiból álló kiállítást, mely a nagyközönség előtt február végi volt nyitva.

Tudjuk, hogy Latorcainé Ujházi Aranka nem kell bemutatnunk olvasóink előtt, mégis szívesen idézzük fel, hogy eddig 15 kiállításon ismerhették meg oltárképeit, „képbefoglalt imádságként” az Isten és az ember kegyelmi kapcsolatát, mely hitünk világát erősíti.

Beszélgetvén Arankával Ő főművének tekinti a most átadott oltárképeket. Ám mi tudjuk, hogy műtermében már kifeszítve a vászonn, mely várja újabb és újabb csodákra alkotóját.

***

Néhány szóval idézzük fel az új templomot: hossza 38, szélessége 20 méter. Emelt oltártérrel, orgonakarzattal. A fény az oldalablakokon és az üveggel fedett tetőfelületen át bőségesen árad a 800 négyzetméter alapterületű belső térre. A hatalmas üveg-tető tartó szerkezete az oltárra irányítja a belépő figyelmét. A tető belső faborítása védőszárnyakat, illetve ég felé fordulást szimbolizál.

A főbejárat fölött az úgynevezett pengetorony, Magyarországon egyedülálló megoldás, csak magára az épületre vet árnyékot. Magassága 33 méter. A torony harangjai és mozgó szerkezetük kívülről is láthatók.

Az altemplom mellett található a kegyeleti hely. A templomkertben van a felrobbantott Regnum kupola tartóiból épített emlékhely. A kisgyermek számára játszó kert alakítottak ki.

A templomhoz szervesen illeszkedik a Közösségi Ház (3000 négyzetméter), ahol élénk hit- és kulturális élet folyik. E ház az otthona többek között az ifjoknak is, a cserkészcsapat is itt tarja foglalkozásait. Előadásokat, kiállításokat, ünnepségeket rendeznek e házban.

Császár Ferenc

Kereszténydemokrata küldött voltam az ÖSSZEFOGÁS Kongresszusán

A Fidesz rendkívüli programalkotó kongresszusa február 16.-án volt a budapesti Kőröscsarnokban, ahol mintegy 600 küldött és a karzatokat zsúfolásig megtöltő meghívott foglalt helyet.

Elsőként **Kövér László a Fidesz ügyvezető alelnöke** szólt. Véleménye szerint az áprilisi választás lesz az első, amelyen a polgárok valóban dönthetnek, nem a szavak, és az ígéretek, hanem a tettek alapján. Részletesen felsorolta az elmúlt 4 év eredményeit és véleménye szerint hazánk 15 éven belül elérheti az EU átlagos színvonalát. Az alelnök üzenete: a polgároknak nemcsak a szavazatait, hanem az együttműködésüket is kéri a Fidesz-MDF jelöltek.

Pokorni Zoltán elnök beszédének elején hangsúlyozta, hogy nem a pártok, kormányok emelik fel hazánkat, erre csak a magyar emberek, a polgárok képesek. Ők viszik hátukon a nemzet sorsát, ők azok, akik képesek örülni mások sikerein, ők azok, akik képesek megoldani a nemzet gondjait. Az elnök az ellenzéki MSZP-ről elmondta, hogy azok a kiábrándult emberekre számítanak, a szocialista párt a kiábrándult emberek pártja. A Fidesz azokat szeretné megnyerni, akiknek álmaik, vágyaik vannak, a tetre kész embereket. A választási tét nagy! Véleménye szerint a választás után nagyon fontos, hogy helyre álljon a közmegegyezés. Vannak témák, amelyeket soha sem szabadna a belpolitikai küzdőterre vinni, példaként említette a határon túli magyarok sorsát, vagy az uniós felvételünket. A nemzet összefogására, az egység helyreállítására kell elsőként törekedni a választásokat követően. Magyarország számára a 2002-es választás kínálja azt a lehetőséget, hogy több választási cikluson keresztül töretlenül lehessen a kormány terveit megvalósítani. Ezért nagy a választás tétje, hiszen most dől el, hogy a polgárok a jövőt választják, vagy visszahozzák a kormányba a múlt század hatalomgyakorlóit.

Nagy tapssal fogadta a kongresszus a bajor keresztényszocialista (CSU) miniszterelnököt, aki átadta München üdvözlését. Ő az egyik várományosa az őszi választásukon a német kancellári posztnak. **Edmund Stoiber** beszédében hangsúlyozta, hogy nem fogadható el az az 1999-ben hozott EU döntés, mely szerint az Uniónak első és másod osztályú tagjai legyenek. A kétféle tagság ellen fel kell lépni, ahogy ezt teszi Orbán Viktor miniszterelnök Brüsszelben. Örömmel ismertette, hogy 36 testvérvárosi és 120 iskolai kapcsolat alakult ki a jó bajor-magyar együttműködés során. Véleménye szerint is helyes

Orbán Viktor fogalmazása, amikor az uniós bővítést nem a keleti országokkal való bővítésnek, hanem Európa újraegyesítésének nevezi.

Dávid Ibolya az MDF elnöke következt a felszólalók között. Beszédében hangsúlyozta, hogy összefogás, felelősség, elkötelezettség nélkül nincs siker. A megkezdett munka csak így folytatható. A választások tétjeként hazánk felemelkedésének töretlen ívét jelölte meg, hangsúlyozva, hogy nem engedhetjük meg, hogy a történelem varga betűt írjon, ezért született meg a nemzeti jobb polgári összefogás. Elmondta, hogy a választások mindig a jövőről szólnak, de a múltra épülnek.

Harrach Péter Szociális és Családügyi miniszter köszöntötte a kereszténydemokraták nevében, mint MKDSZ társelnök, a kongresszust. Beszédében hangsúlyozta, hogy a polgári együttműködés eszmeisége közös, és ezek mentén tesszük a dolgunkat. A rendszer-váltás előtti 40 évben sajnos a közösségek, a közösségekben élők kapcsolata nagyon meggyengült. Ezért kiemelt fontosságú a családok erősítése, a demográfiai helyzet javulása, és azok a szociális intézkedések, amelyek a munka megbecsülését, a családi adókedvezményeket helyezték előtérbe. Elmondta, hogy a történelmi egyházaknak nemcsak hitéleti, hanem társadalmi küldetése is van. **„Emelkedő nemzet vagyunk, emelt fejjel kell a jövőbe néznünk, úgy tűnik, szép tavasz vár ránk.”** Ezzel a gondolattal fejezte be üdvözlő beszédét miniszterünk.

Turi-Kovács Béla Környezetvédelmi miniszter a Kisgazda Polgári Egyesület nevében mondott köszöntőjében emlékeztetett arra, hogy 1998-ban olyan koalíció jött létre, amelyben a kisgazdák a magyar vidék felemelkedését szerették volna. Nem a kormányon múlt, hogy megingott a hit a kisgazdáknak. Örömmel és bánattal a szívében jött el a kongresszusra, a bánat oka, hogy nem a történelmi kisgazda párt van most mögötte. De a jelenlegi szövetségben olyan kisgazdák vannak, akik a vonzerőt jelentenek, és a polgári értékeket képviselik.

Farkas Flórián beszédét így kezdte: „mint cigány ember első alkalommal szólhatok ilyen rangos fórumon. A Lungo Drom és az összes magyarországi cigányság nevében köszöntötte a kongresszust. A cigányságnak felelősséget kell vállalnia saját sorsának irányításában, és fel kell zárkóznia a középrétegre. A cigányságnak tanulással, munkával, és nem kis erőfeszítéssel felfelé kell törekedni, mert van olyan politikai erő, amely a ci-

gányságot fel akarja zárkóztatni. Bejelentette, hogy a megkötött megállapodással 680 településen élő cigányság egyet ért. Hangsúlyozta, hogy a cigányság nem eltartott akar lenni, az analfabétizmus felszámolása a társadalom számára a legjobb befektetés. A Lungo drom jelentése: „hosszú út” ami a cigányságnak azt is jelenti, hogy ha tudod hogy jó úton jársz, bármilyen hosszú is, járd végig!

Magyarország jövője elkezdődött, és ebben a magyarországi cigányságé is”- fejezte be köszöntőjét Farkas Flórián.

Üdvözölte a kongresszust Tökés László, Markó Béla, Kovács Miklós, valamint a pénzügyminiszter, a Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztere, levélben küldte üdvözlését Silvio Berlusconi.

Orbán Viktor miniszterelnök záró beszédében feltette a kérdést, hogy az utóbbi időben tapasztalt ellenzéki támadásokat viselni kell, vagy vissza vágni? „Tettem így is, tettem úgy is” mondta. Biztos sokan vannak közöttünk is, akik elérkezettnek látnak az időt a visszavágásra. „De nem úgy van az, figyelmeztetett, és óva intett mindnyájunkat, hogy az ellenfél által kijelölt úton haladjunk, mert „csak a döglött hal úszik az árral”. A Fidesz és a polgárok között a jelképes szerződést elsőként a miniszterelnök írta alá, de őt követjük a jelenlévők mind. A szerződés 2006-ig szól, és a kongresszus által elfogadott Fidesz MPP választási programját összegzi:

Az átlagkereset megduplázódik, minden dolgozni tudó és akaró munkához jut, a szoc-pol. kedvezmény egy gyerek után 1, két gyerek után 2, 3 gyerek után hárommillió forint lesz, az adómentes jövedelem gyermekek után ugyanennyi. 2006-ig bevezetik az egyéni számlás nyugdíjrendszert, töretlenül növelik a nyugdíjak vásárlóértékét, és 2006-ig a mezőgazdaságnak plusz 800 milliárd, az egészségügynek plusz 600 milliárd forintot juttatnak. Ezek a programszerinti ígéretek nem véletlenül 5 nagy karikában voltak rendszerezve, ezzel is emlékeztetve az olimpiai rendezési jogra, amit 2012-re vonatkozik.

A kongresszus zárogondolataként elmondom, hogy minden felszólaló beszédéből és a jóváhagyott program részleteiből kicseng a kormány tenni akarása, elkötelezettsége a család, a munka a rend, a tanulás, a haza és a magyarság szolgálatá. **Merjünk magyarok lenni!**

Orbán Viktor egyik zárogondolata: „**Az erő velünk van, akkor is, ha halkán mondjuk!**”

*Császárné Gyuricza Éva
MKDSZ Békés megyei elnök*

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszerkeket.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRÁKTÁR

Mária néni meséi

Miska és barátai - X. rész

Kedves gyermekeim!

Bizonyára emlékeztek rá, hogy legutóbb arról szolt a mesém, miként ígerte Fityiritty Jutkának és Lacinak, megoldja ő a feleltetés gondját, csak bízzanak benne. Ám Kukucska csipkelődése úgy felmérgezte a pökhendi kis manócskát, hogy akkorára dagadt a feje, mint egy görög-dinnye. Már pedig egy ilyen csöpp emberkénél ez nem kis látványosság. Talán el is varázsolta volna a Mókusát, ha eszébe jutott volna az idevágó mondóka. Törte volna a fejét egy ideig bizonyosan, de Lackó haragosan rákiáltott:

- Ne húzd az időt Fityiritty! Igyekez, kérlek szépen, mert indulnunk kell az iskolába!

- Hadd menjek én is veletek! – könyörgött Kukucska, – mit csináljak itt, ha egyedül hagytok.

- Te csak szundikálj nyugodtan! – mondta Jutka – nézd csak, itt a finom reggeli az asztalon. Igyál, egyél, vígan legyél! Aztán húzd a füledre a takarót, és álmodj diót, mogyorót! Csupa fogadra valót!

- Gyerünk, gyerünk – türelmetlenkedett Lackó – útközben majd a manó kisüti, hogy mit is tehetne értünk.

- Már ki is süttöttem! – mondta magabiztosan Fityiritty – vaddarázsá változom, és megcsípem az egész tanári karát. Akkor aztán borogathatják az orrukat friss lapulevéllal, mint a mokus, mikor a sóprú elpáholta.

- Az meg hogy történt? – kíváncsiskodott Jutka – meséld el, kérlek, van idő bőven, míg az iskolába érünk.

- Háát! Az úgy volt – kezdett bele a történetébe manó, de aztán eszébe jutott, hogy nem lenne jó, ha a gyerekek megtudnák, hogy megint az a fránya varázsigevolt a vétkes, mert nem akart az eszébe jutni. – Ő az már nem is érdekes! Szabadkozott röstelkedve – már nem is emlékszem pontosan. Jobb lesz, ha kiléptek, engem meg dugjatok a tolltartóba, ott nem láthat meg senki! Aztán, ha eljön az idő, csak kipattanok, miní a szikra, s jöhet a varázslók titka. Jaj lesz nektek nagyokosok! Olyan galibát okozok, amelyet még nem láttatok! Mert én nagy

varázsló vagyok! Csípek oda, csípek ide, segít majd a varázsigé! – Kati nénit nem engedem! – mondta harciasan Jutka – ő a legkedvesebb tanárnő, – de Lackó csak legyintett.

- Ugyan mit vagy úgy oda! Kati néninek sem árt egy kis darázscsípés – kacagott kicsit kárörvendően. – Legföljebb cipőnyira dagad majd az orra. Ez aztán, remek ötlet Fityiritty! Csak aztán sikerüljön is!

- Azt csak bízd ide! – húzta ki magát a manó, aztán eltűnt a tolltartóban, amit Lackó készségesen kinyitott neki. De alig csukódott rá a fedele, kétségbeesetten kiáltozni kezdett

- Jaj nekem, szegényfejemenek! Vége lesz az életemnek! Ilyen szörnyű sötétségben nem bujdokoltam már régen. Fekete éj, amit takar! Nyissátok ki az ajtót hamar! Hiszen itt még varázsolni sem látok! Nem ülhethék inkább a válladra? Ott majd jól elbújok a gallérod alatt.

- Bánom is én! – mondta Lackó – csak okosan, mert már itt is vagyunk az oskolánál! Csak vigyázz! Csak vigyázz, meg ne lásson valaki.

- Egyet se félj, kis barátom! – iparkodott fűgén a gallér mögé Fityiritty. – Mire kell a bűvös varázs, színre lép a csíkos darázs!

Míg az izgatott ki csapat elfoglalta a helyét, ki az iskolapadban, ki a gallér alatt, odahaza a gyerekszobában Kukucska méltatlankodva dörzsölgette az orrát:

- Makk! Micsoda társaság! Mintha én itt sem lettem volna! Makk! Én igazán nem vagyok kíváncsi, de azt azért szörnyen szerettem volna látni, hogy hogyan lesz a manóból csíkos darázs? Mi lenne, ha utánuk mennék? Meg is teszem, csak előbb itt szétnézek egy kicsit. Annyi, annyi érdekes dolog van itt, amilyeneket én még sose láttam! Nini! Ott egy hatalmas doboz. Köröskörül csupa színes képpel. Egy kövér boci legelészik a tiritarka réten. Körülötte minden csupa virág. Igazán nem vagyok kíváncsi, de azt azért szörnyen szeretném tudni, hogy fér el egy tehén ekkora dobozban?

Hogy mi történ ez után Kukucskával, és a többiekkel az iskolában, megtudjátok a következő meséből.

A mesét és a verseket írta:

Iványi Mária

PACSIRTA ÉBRESZTŐ

Ágboga nem ring
Szélben a fáknak,
Szirma se rebben
Réti virágnak,
Alszik a fűszál,
Hallgat a nád,
Béka se bűgja
Bamba dalát.

Vízre merengve
Vén fűzek állnak,
Fény se remeg még,
Sem puha árnyak.
Szunnyad a szúnyog,
Szárnya szítál,
Hajnali húron
Csönd muzsikál.

Fészke felől, mint
Húr has feszülne,
Szélsebesen ha nyíl
Kirepülne,
Felcsap az égig
Csöppnyi madár,
Pacsirta szól, és
Ébred a táj.

TAVASZHÍVOGATÓ

Tavasz jöjj el, te csodás!
Tükrös tónak ragyogást
Hozz és nekünk meleget,
Várnak már a gyerekek.

Tavasz jöjj el hamarost!
Kedvünk fényvel aranyozd!
Bonts rügyecskét, levelet,
Szellőt lengess, meleget!

Tavasz jöjj el, csodaszép
Tündérlábad hova lép,
Tündérorcad, ha pirul,
Erdő, mező kivirul.

NYELVTÖRŐ

Csorba csupor csúszós csőre
Tejet csurrant cseppentőre.
Csacska csóka csőre csobban
A csúcsos csorba csuporban.
Csupán csak azon kesereg,
Csurran a tej, vagy csepereg,
Csak nem lehet szedegetni,
Csóka csőrrel csipegetni.
Káár!

Tróadalmi oldal

...Predilekció...

egy nagy vers elő, vagy utószavaként..

Ha picinyen is megközelíteni tudnám Csergely Ágnes költői – írói művészetének akár „körömníét” is, méltóan méltathatnám azt a verset, amely legújabb kötetének címadó verse, nevezetesen **A kastély előtt** című kilenc-szakaszos, egyenként 7-7 sorosnyi művét... Am sem tehetségem, sem előtanulmányaim nem képeztek ki a vers-elemzésre. A verselemzés az egyetemen ugyan kötelező penzuma volt egy magyartanár-jelöltnek, ám én ezt szívből utáltam... vagy értettem, mert szívemhez szólt a vers, vagy nem értettem s akkor nem volt vele mit kezdenem...

Vallom, a vers „megszólít”, - vagy közömbösen elmegyek mondatai, szavai mellett... Ha megszólít, alig lehet szavakba foglalni, - amilyen érzéseket kelt – ahány emberhez szól, annyiféle módon...

Pajzsként előrántom br. Eötvös József, hajdani jeles írónk, s kultuszminiszterünk, számomra felejthetetlen mondását (akár aforizma is lehet) „Nem érez, ki érez szavakkal mondhatót”...

Mégis szavakból formálódik mondatokká a vers is, - felejthetetlen – s érzéseket közvetít...

Rejtetten, a költő énjén átszűrűt különös kódjelekkel szól Róla, az egyetlen alkotójáról – a jelenről, a múlttól, a sokszorosan több évszázados, akár évezredek múlttól is, amely a költő vallomásától felsejlik, s fogékony olvasójában visszhangra talál: érzéseket kelt benne is; valahogyan a saját megfogalmazhatatlan szavaival... érzéseket, amelyekben a múlt – a sokévezredek, a századoké, a közeli, az alig-régmúlt: sőt mindennapjai is megelevenednek, mintegy képekben...

Érzi, érteni véli a költő üzenetét: mindahányan kastélyok romjai előtt, mögött állunk, s mindahányan még képesek vagyunk új kastélyok építésére – vágyott, s akaratunktól függő – építésére is...

„itt volt a bakter háza egykoron, -
mert minden rom épségről álmodik.

...Mert minden rom kezdetől otthonos. Együtt rombolunk – emberi gyengénk – bűnhődünk építkezünk, emlékezünk együtt a költővel.

M. Kondor Viktória

Csergely Ágnes új vers kötetéből:

HÁLAADÁS-PARAFRÁZIS

Szememnek Weöres nyitott új mezőt,
llyés tanított ízére a dalnak,
és Pilinszky, hogy meg sose hajoljak
a korszellem s a kordivat előtt.

Elkésztett időm egén ők lobogtak,
mint fárosok, vezérlő tűzjelek.
A deszka: vers, ezt Ágnes mondta meg,
s Vas Pista, hogy a visszhang is vacoghat.

Negyventől tettem magasra a lécef.
A kicsi térben megidéztem Yeatsét.
Ők lánggal égnek, én vagyok az emlék.

Oltárom nincs. A század félhomályán
hat nagy halottat burkol gézbe hálám.
Bárcsak a porban lábnyomuk lehetnék.

A KASTÉLY ELŐTT

Mert minden fal több falrakást takar,
mert minden fal kezdetől otthonos,
mert kastélyfalak hiányaival
préri, puszta, sivatag, ugar
fel van szabdalva, mert tulajdonos
mindenki, aki követ kőre hányt,
s kőművesként is élte a hiányt,

mert malteros ruháján ott a folt,
hogy viszonyait az rendezze át,
s az elbitangolt és a birtokolt,
akár a volt s a másé-mégse-volt,
egyenlő rangra váltja fel magát,
mert minden más vasvilla-éjbe hull,
s ami rommá lesz, felmagasztosul,

mert falnak vetett háttal kell tovább
élni pusztában és sivatagon,
nézni kihamvadt kandallót s a fát,
mely félig égett, és tükörbe lát,
s a fókuszban a régi fényfolyam
nem bír kitörni, melengetni se,
míg felszínén az árny lóttusz-keze,

mert látni kell a sötét csarnokot,
az oszlopnál egy seprű elhever,
a múlt idő, mint porcelán, kopott,
nem tudnak külső fényt az oszlopok,
nincs, mit az ablak még halálra szel,
fagyott rügyekkel a cseresznyefák,
különlakozni nincs több külvilág,

mert a gránittömb a kapu előtt,
melyről lánc csüng a kockakőre le,
s a gálya, mely a tengerpartra nőtt,
ahol a szél nem ír homokredőt,
s nincs aki eszmét társítson vele,
s az ott felejtett fehér gyolcslepel
csak vére gondol, másra úgyse kell,

s a falak alatt, az ásó nyomán
sorban vonulnak el a századok,
a templomon nem lebben néma szárny,
nem harsan hang a béna harsonán,
a próféta, akár a kő halott,
a horizont a tenger elföldi,
Atlanti, Balti, Káspi, Földközi,

az ereket a nagy kéz rád köti,
lefognak az évezredek romok,
mozdulni sem tudsz, és a bábeli
csöndben magát rettegve átveti
a fényfolt, s az útszélén imbolyog,
ott, ahol végképp nincs már semmi nyom,
itt volt a bakter háza egykoron,

egy lépés: vérehulló fecskéfű
és zöld hunyor emléke kőhöz ér,
s a kő alatt a kő is megfeszül,
és a tető cseréppé testesül,
s a harangszó mint tornyokon a bőr,
földön hunyor, kő, lépés, fecskéfű,
mert rommá lenni mégsem egyszerű,

mert minden rom épséget álmodik,
s a toronytérbe úgy dől az idő,
hogy gazdátlanok azt sem látod itt,
ki a kőből jobb létre változik,
s új évezredig mondja el a kő,
hogy földje gyulladt, és álma lobos.
Mert minden rom kezdetől otthonos.

Izges ízek

március

Birka sült majoránnás mártással

1 kg birkahús, 2 evőkanál zsír, 1 kis fej hagyma, 1 sárgarépa, 1 evőkanál liszt, 1 fehérrépa, 2 dl marhahús leves, só, bors, majoránna

A megmosott és felszeletelt húst leforrázzuk, és utána még több vízben átmoszuk, majd az apróra vágott zöldséggel együtt megsózva, zsiradékban puhára pároljuk. A húslevesből, ha szükséges, hozzá öntünk. A húst kiemeljük egy tányérra, a megmaradt zsírral és liszttel barna rántás készítünk. A húslevesrel felengedjük. Utána sózzuk, 1 evőkanál majoránnával izesítjük. Két három perc múlva a húst visszatesszük a lábasba, együtt meglobbantjuk. Főtt burgonyával körítjük.

Seidl Ambrus

A SZÉCHENYI TERV LEGÚJABB PÁLYÁZATAI

Turizmusfejlesztési Program pályázatai

A pályázat neve	A pályázat megnevezése
SZT-2002 TU-1	Termálfürdők fejlesztése, illetve kialakítása, valamint a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése
SZT-2002 TU-2	Az egészség-turisztikai központhoz kapcsolódó szálláskapacitás fejlesztése
SZT-2002 TU-4	Várak turisztikai hasznosítása
SZT-2002 TU-6	Nemzetközi és országos hatáskörű, turisztikai jellegű rendezvények
SZT-2002 TU-7	A települések összképnek javítása
SZT-2002 TU-8	A HACCP rendszer bevezetése a kereskedelmi, munkahelyi vendéglátóhelyeken és a közétkeztetésben
SZT-2002 TU-9	A Széchenyi Terv turisztikai fejlesztéseit előkészítő megvalósíthatósági tanulmány
SZT-2002 TU-10	A lovasturizmus minőségi fejlesztése
SZT-2002 TU-12	Az ökoturizmus feltételeinek javítása és marketing tevékenysége
SZT-2002 TU-13	A Duna, Tisza motoros jachtkikötőhálózat, Balaton, Fertő tó, Tisza tó, Velencei tó a vitorlás jacht-kikötők komplex fejlesztése
SZT-2002 TU-16	A vallási turizmushoz kapcsolódó turisztikai fogadóképesség fejlesztése
SZT-2002 TU-19	A turisztikai oktatás
SZT-2002 TU-20	Magyarország kongresszusi turizmusának fejlesztése
SZT-2002 TU-21	A kistérségi jelentőségű termálvizű strandfürdők fejlesztése

A Munkaügyi Központ pályázatot hirdetett a magyar élőmunka igényű vállalkozások 2002. évi foglalkoztatási támogatására, melyre a kormány 15 milliárd forintot biztosított.

Célja: a minimálbér növelés esetleges kedvezőtlen foglalkoztatási hatásainak ellensúlyozása.

A támogatás formája: vissza nem térítendő egy összegben folyósított támogatás.

Beadási határidő: 2002. március 18.

Adatlap igényelhető a Munkaügyi Központban és Ungvályi János kistérségi megbízottnál. Gyomaendrődön a Vállalkozók Házában, márciusban minden csütörtökön 8 órától 11.30-ig. Tel: 06-30-294-0650.

THERMUX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRÖD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

**Sarokház
Csemege**
Ct.: Tímár Vince

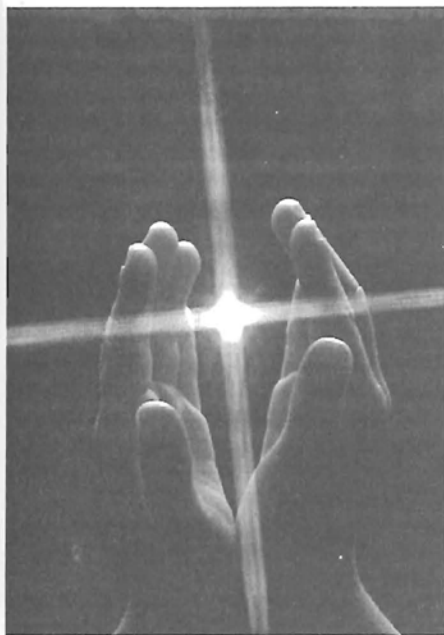
**Partnerlánc
tagja**

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☞ házi jellegű húskészítmények, endrődi izesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés)
  - ☞ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
  - ☞ eljuttatjuk önökhöz a PARTNER újságot, melyben megtalálja a kedvenc árucikkeit, termékeit
- Blaža u.27. Tel.:386-691
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben éltek:

Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.

Ők itt maradnak bennünk csendesen még.

Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Gyúsz Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BÚZA ISTVÁNNÉ GIRICZ TERÉZIA, volt Fő út 49. sz. alatti lakos Herenden február 17-én 87 éves korában türelemmel viselt hosszú betegsége után visszaadta lelkét Teremtőjének. Hamvasztás utáni temetése Endrődön lesz, májusban.

Gyászolja családja, a rokonság, az ismerősök és barátok.

FÜLÖP MÁTYÁS, aki az Arany János utca 15. sz. alatt lakott január 14-én 91 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolja gyermekei és családjaik.

HUNYA BÉLA, aki Endrődön a Temető utcában (volt Bangó utca) lakott, de felnőttként Svájcban élt, 76 éves korában váratlanul, az Örökkévalóság honába költözött. Temetése a római katolikus egyház szertartása szerint Svájcban volt. Gyászolják: felesége, lányai és unokái, kiterjedt rokonsága, régi barátok, ismerősök. Szívében örökké magyar maradt.

KOVÁCS IMRE, aki Hunyán a T/243. sz. alatt élt, január 6-án 79 éves korában felkészülten költözött az Örökkévalóságba. Gyászolják: fia, menyje, unokái, a rokonok és az ismerősök.

KUPPIS JÓZSEF, aki február 17-én gyomaendrődi lakos, Tatabányán, 78 éves korában hosszú betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: felesége, gyermekei és unokái.

LADÁNYI ANTALNÉ TÓTH MÁRIA, aki a Fő út 169-171. sz. alatt élt, február 1-én, 86 éves korában Budapesten elhunyt. Gyászolja családja.

LENGYEL DEZSÖNÉ KOMORÓCZKI JULIÁNNA, aki a Vidovszky u. 5.sz. alatt élt, február 17-én 63 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

MESZÁROS VENDEL, gyomaendrődi lakos, január 31-én 86 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

MUNKÁCSI LAJOSNÉ BARANYA MARGIT, aki lakott a Lévai utca 6/1. sz. alatt, 56 éves korában, február 19-én földi pályafutása véget ért. Gyászolja családja.

SZABÓ ANTAL, aki a Kondorosi úton lakott, február 5-én 69 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

Dr. SZABÓ BÉLA LÁSZLÓ, endrődi születésű honfitársunk, aki Gödöllőn az Erdész köz 7. sz. alatt élt, január 31-én életének 72 évében visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: családja, a rokonság és barátai, valamint az Endrődiek Baráti Körének tagjai.

SZABÓ ILLÉSNE DAVID IREN, aki Hunyán a Rákóczi u.6. sz. alatt élt, február 16-án 66 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják rokonai és ismerősei.

UNGVÖLGYI VINCE, aki a Martos Flóra u. 5. sz. alatt élt 88 éves korában hosszú betegség után az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: Felesége, fia és családja, testvére és családja az egyházközség, az Oltáregylet tagjai, barátai és ismerősei.

VASZKÓ IMRÉNE KOPCSEK MARIA, aki a Damjanich utcában lakott február 13-án 81 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

***

Köszönetnyilvánítás

Köszönetünket fejezzük ki drága halottnak Ungvölgyi Vince az egyházközség tiszteletbeli elnöke temetésén megjelenteknek, az egyházközségi képviselő testületnek, az oltáregylet tagjainak, az énekkarnak az endrődi egyházközség tagjainak, és mindazoknak, akik jelenlétükkel, imáikkal, énekeikkel gyászunkat enyhíteni igyekeztek. Köszönjük a sok részvétnyilvánítást, a sok virágot és koszorút, amivel részvétüket fejezték ki.

Az élet elszáll, de a szeretet örök megmarad.

Öszinte tisztelettel az Ungvölgyi család

***

Megemlékezés

„Segítő szavad örökké halljuk, dolgos kezéd mindig érezzük.

Könnyes szemmel már csak a néma sírodat nézzük”

Vaszko Máté halálának 2. évfordulóján emlékezik rád feleséged, lányod, unokáid.

Az Esélyt a Tanulásra Közalapítvány Kuratóriumának felhívása

A Közalapítvány támogatást kíván nyújtani azoknak a nehéz anyagi körülmények között élő, a középiskola utolsó félévében tanuló diákoknak, valamint a fogyatékos tanulóknak, akiknek anyagi helyzetük nem teszi lehetővé, hogy tanulmányaikat felsőoktatási intézetekben folytathassák. **A támogatást tanévenként meghirdetett pályázat alapján a szorgalmi időszak tíz hónapjára lehet elnyerni.**

Pályázhatnak:

- azok a középiskola utolsó félévében tanuló (idén érettségiző), vagy már érettségizett és technikumi- vagy szakképzésben résztvevő magyar állampolgárságú diákok, akik a 2002/2003-as tanévvel kezdődő (állami normatív támogatásban részesülő) felsőoktatási intézmények államilag finanszírozott képzésben, nappali tagozaton szeretnék tanulmányaikat folytatni, és anyagi lehetőségük ezt nem teszi lehetővé.

- A támogatás további feltétele, hogy a pályázó havi jövedelme, valamint a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegé-

nek 80 %-át (ez a jelenlegi szabályok szerint 16.080 Ft) illetve fogyatékos tanulók esetében annak 100%-át (mely jelenleg 20.100 Ft.)

A támogatás havi összege nem lehet alacsonyabb, mint a mindenkori kötelező legkisebb munkabér 15 %-a, és nem lehet több mint annak 100%-a. **A nyertes pályázók levélben kapnak értesítést 2002, június 20-ig.**

A pályázatot a tanuló csak egy helyen, a saját középiskolájában nyújthatja be. Az iskolákban beszerezhető és kitöltött pályázati űrlaphoz csatolni kell a nyilatkozatban közölt dokumentációját. Ezek az űrlapminták február utolsó hetétől beszerezhető az iskola igazgatója által kijelölt személyeknél. A pályázati felhívás megtekinthető és az űrlap felölthető az Internetről is a következő címen <http://www.prof.iif.hu/esely>

Nem jogosult a hallgató támogatásra:

- ha tanulmányait nem kezdi meg
- hallgatói jogviszonyának megszűnése vagy szüneteltetése idején.

Fájdalommal tudatjuk, hogy **Rapcsák András**, a (törvényes) Kereszténydemokrata Párt alelnöke, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Országos elnökségének tagja, országgyűlési képviselő, Hódmezővásárhely megyei jogú város polgármestere, aki nem egyszer látogatott el hozzánk, február 4-én 58 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Temetésén jelen volt Dr. Orbán Viktor miniszterelnök. Beszédet mondott a FIDESZ nevében Dr. Szájer József frakcióvezető, a kereszténydemokraták nevében Dr. Isépy Tamás országgyűlési képviselő. Korporsója mellett együtt mondták el a hiszekegyet Dr. Bölcskey Gusztáv református és Gyulay Endre katolikus püspök. Kegyeletüket lerótták a gyomaendrődi kereszténydemokraták is. Sok tízezren kísérték utolsó útjára azt az embert, akiről Varga László beszédében úgy emlékezett meg, hogy „egy erős jellemű, igazmondó, páratlan szellemi erejű óriást veszítettünk.”

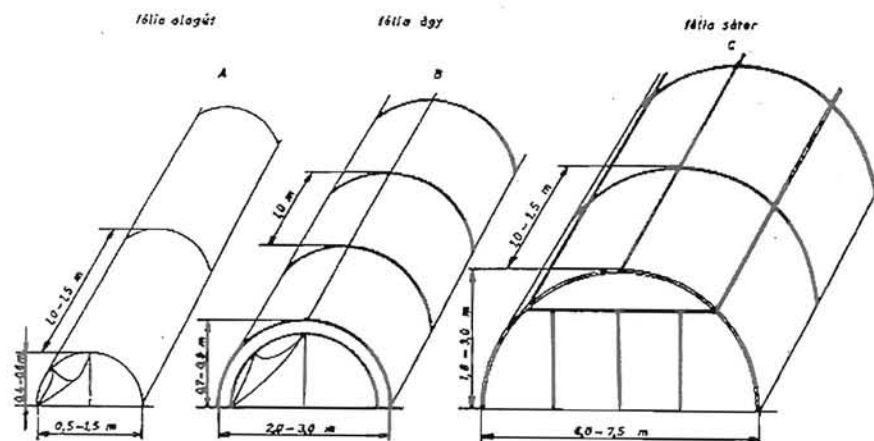

Kert-barátoknak

Korai zöldségtermesztés szaporító és termesztő berendezések alatt - II. rész

„A természet csak törvényeit megtagadva irányítható”
Francois Bacon

Hazánkban a 70-es évek elején egyre nagyobb tért hódítottak a különböző fóliás termesztő berendezések, így a növényágyak korábban betöltött szerepét hazánkban előbb a hajtásban, majd a palántanevelésben vették át. Fokozatosan nőtt alapszélességük, a gerincmagasság, és ez által egyre nagyobb lett a lépték. Ezek a

lekerekített formájú fóliás termesztő berendezések a hagyományos üveg háztető, illetve ikerágyas tetőmegoldásokhoz viszonyítva több fénysugarat kapnak, és így a hő- és fénygazdálkodásuk a tél végi, kora tavaszi időszakokban kedvezőbb alakul. A termesztő létesítményt olyan helyre kell építeni, ahol védett a terület, árnyékhatás nincs, de ugyanakkor szélvédő épületek, élő-sövények felfogják a szél hűtő hatását. Az eredményes termesztés egyik fontos feltétele a jó minőségű termőtalaj. Ennek tápanyagtartalmát aránylag könnyebb növelni, mint a szerkezetét javítani.

A fólia alagút, fólia hajtató-ágy, fóliásátrak méreteit jól tükrözik a rajzok.

A termesztő berendezés tartozéka a támrendszer, ami lehet műanyagcső (8 mm-es, magasabb alagút, sátor esetében 4 cm átmérőjű pvc cső), vagy alumínium cső. A csövet megfelelő hosszúságúra daraboljuk fel, attól függően, hogy milyen magas, vagy széles alagutat akarunk készíteni. A tartócsövet ív alakban meghajlítva egymástól 1 méter távolságban szúrjuk le a talajba, annyit, amilyen hosszú alagutat akarunk. Az így leállított bordákat a gerincvonalon összekötjük műanyagcsővel. A fóliatakarót a

sátor két oldalán ásott árokban földeléssel rögzítjük. Ha a fóliásátrat csak szaporítási célokra használjuk, polcokat létesítve megnevelhetjük a hasznos felületet.

A zárt termelő berendezésekben a növények fejlődéséhez szükséges feltételek: a hő, víz, tápanyag, fény ellátását magunk alakítjuk, befolyásoljuk. Hideg időben arra törekszünk, hogy minél több hőt kapjanak a berendezések nappal, és azt őrizzék meg éjszakára. A jól zárt fólia-termelőberendezésben keletkezett lecsapódó vízpára ellensúlyozza a levegő lehülését. Hátránya viszont az, hogy a magas páratartalom kedvez a penészgombák, és egyéb növényi betegségek terjedésének. Ezért szükséges a levegő hőmérsékletének mérése, illetve az időjárás figyelemmel kísérése. A zárt termesztő-tér napsütésben gyorsan felmelegszik, ezért szellőztetni kell. A levegőztetés tehát a hőmérséklet szabályozására szolgál.

Aki a fent említett termesztési eljárást hobbi szinten művelik, és azt akarják elérni, hogy pár héttel korábban jussanak hozzá kedvező zöldségükhöz (és az eljárást eddig még nem alkalmazták), próbálják meg! Meg vagyok győződve arról, hogy sok örömmük telik benne. Azok viszont, akik esetleg egész télen nagyobb mennyiségben piacra kívánnak termelni, úgy termelő berendezésüket fel kell szerelni légfűtési, világítási rendszerrel. Ehhez természetesen sokkal nagyobb befektetés szükséges.

Az 1970-es évek elején a jobb zöldségellátás érdekében a településeken egymásután alakultak fólia-alatti zöldségtermelő szakcsoportok, az ÁFÉSZ szervezésében. Gyomán is sor került a szakcsoport megalakítására. 1973. augusztus 27-én Cs. Nagy Gábor elnök szervezés folytán összegyűlt házikert-tulajdonosok meghallgatták Terbe Istvánnak a Kertészeti Egyetem tanársegédének és Bátkai Lászlónak, az egyetem soroksári vezetőjének előadásait. Majd sor került a belépési nyilatkozatok kitöltésére, a vezető és ellenőrző testület megválasztására. A szakcsoportban termelő tagok közül kiemelkedett úgy minőségi, mint mennyiségi áruival Lukács Endre és a Piltz család. A szakcsoport később halálozások és az érdeklődés hiánya miatt 10 éves működés után megszűnt. Abban az időben Endrődön is alakult szakcsoport, de a fen vészolt okok miatt, az is hamarosan tevékenységét megszüntette.

Hunya Alajos

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

márciusi árukiáltatom:

- Tasakos vetőmagok – zöldség – virág
- Lemosó vegyszerek
- Feseb kezelők
- Metszőollók, fűrészek
- Gumicsizmák, esőruhá
- Műanyag kukák (110 l. 5990.-)
- Csavarok, szegek, kézi szerszámok
- Műanyag kerekek, fotelgörgők
- Alumínium létrák
- Takaró fóliák (70.-/m².)
- Üstök, üstházak, gázegők
- Láncfűrészek, fürdőszoba szőnyegek
- Elemek, izzók, zseblámpák, stb.

VÁROM KEDVES VÁSÁRLÓIMAT!

FARKAS MÁTÉ

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Márton Gábor * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. *

HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 4. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

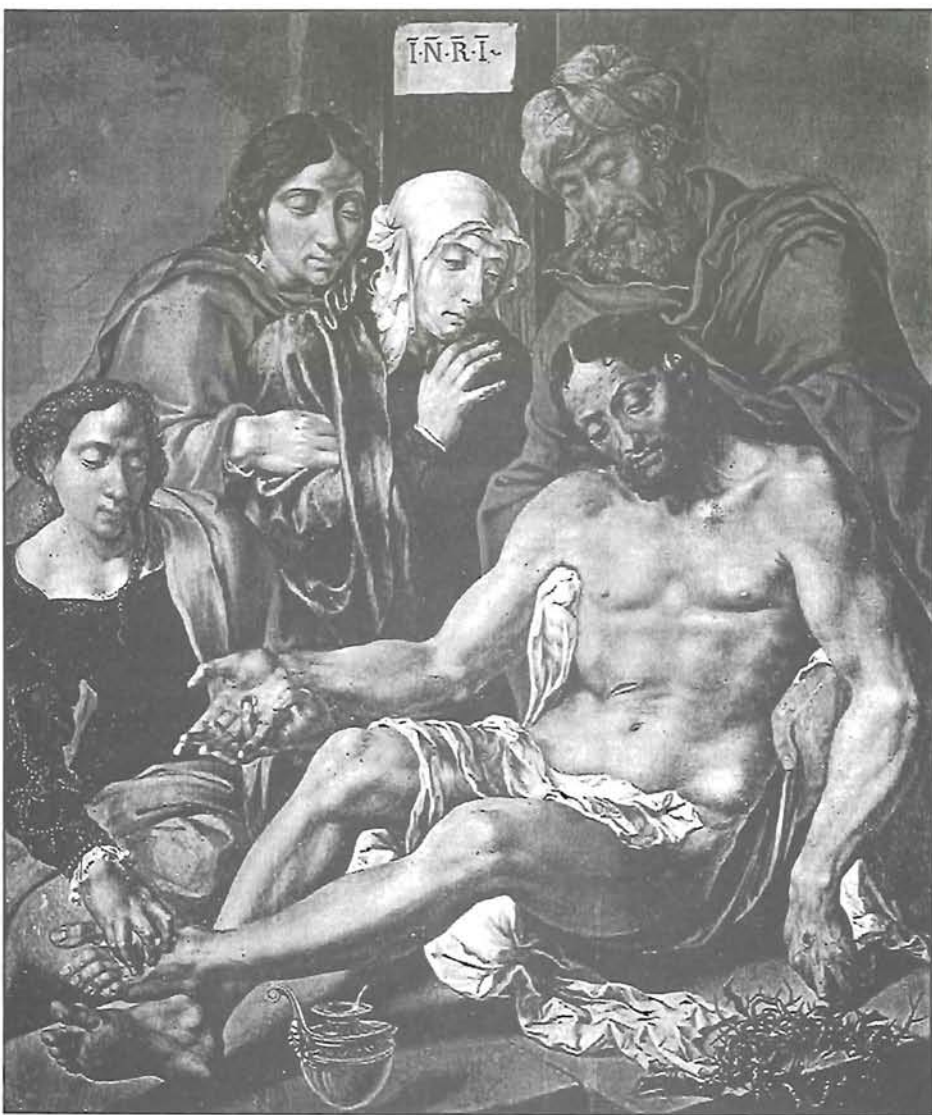
2002. április

HÚSVÉTI HITVALLÁS

Mikor Jézus a kereszt alatt
arccal esett a földre
megáldotta a rajta termő
kenyerünket mindörökre,
s ízezebb, ha verejtékkel sózzuk,
munkával fizetünk érte,
akkor is, ha Júdás árulása,
Péter-tagadás, Veronika-kendő,
jobb-lator-hit lenne a bére.

Megyünk az úton roskadozva,
létünk néha golgotajárás,
ősz fejünkre újabb tél havaz,
szívverésünk megváltás-kiáltás,
mégis vigasz ez a mindennapi
tántorgás, néma kálvária,
ha hittel hiszünk, és megvalljuk azt:
Értünk is feltámadt az Ember fia!

Tímár Máté
(1987)

Maarten Van Heemskerck: Krisztus siratása

(Budapest, Szépművészeti Múzeum)

**A Keresztrefeszített,
és Feltámadt
Jézus Krisztus
örömeivel és dicsőségével
kíván Szerkesztőségünk**

**minden
Kedves Olvasónknak
áldott Húsvétot.**

A festmény az 1540-es évek elején készülhetett, 6-7 évvel Heemskerck itáliai útja után. Michelangelo hatása elsősorban az alakok monumentalitására és plaszticitására törekvő ábrázolásmódjában nyilvánul meg. Aránylag kis képfelületen nagy alakokat festett, és az így előidézett zsúfoltság érzetét a kék, semleges háttérrel még fokozta. A négy sirató alak szinte egymás mellé préselődik a szűk téren, amelyet csak a fekvő Krisztus átlósan elhelyezett alakja érzékeltet. Bármennyire is az olasz reneszánsz idealizáló-tipizáló formanyelvének szellemében igyekezett Heemskerck az alakokat ábrázolni, a részletmegoldásoknál minduntalan kiütköznek a valóság közvetlen megfigyeléséből adódó naturalista vonások, így pl. a csontos, eres lábaknál vagy az inas karoknál. Az olasz manieristák befolyása érződik a világos, tarka színek és a nyugtalanul hullámzó körvonalak alkalmazásában. Ezt a nyugtalan összehatást a bonyolult, ornamentális redőkbe töredezett ruhák még csak erősítik. A simán festett felületek a felülről jövő fény hatására szinte fémszerű benyomást keltenek.

Önnnek joga van tudni...

hogy miről dönt Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete március 28-i ülésén.

Az első lakás megszerzéséhez nyújtandó támogatás emelése volt az első napirendi pont. A döntés értelmében az eddigi támogatás 420 ezer forintról 450 ezer forintra emelkedhet. Ebből vissza nem térítendő támogatás 150 ezer forint, a kamatmentes hitel 300 ezer forint lehet.

Vásári és piaci díjtételek és a mérlegelési tevékenységek általános emelése április 1.-től lép hatályba. Az emelés mértéke meghaladja a tervezett inflációt.

Köztisztviselők egyéni munkateljesítményének értékelését szolgáló célok megállapítása: A köztisztviselői életpályá program keretében a köztisztviselők munkateljesítményét értékelni kell. Ennek a munkának első változatú kiemelt célkitűzéseit hagyta jóvá a testület.

Gyermekjóléti szolgálatra vonatkozó együttműködési megállapodás kerül megkötésre Hunya és Csárdaszállás községekkel.

Pedagógiai szakszolgálatot lát el Gyomaendrőd Dévaványán és Ecsegfalván, amely feladatellátást Békés Megye Önkormányzata normatív módon támogatja. A szakszolgálat gyógypedagógiai illetve az óvodás gyermekek iskolaérettségi vizsgálatára vonatkozik.

„Hagyományos nyelvoktató kisebbségi oktatás német nyelven” pedagógiai program indulhat a Kis Bálint Alt. Iskola és Óvodában, 2002/2003. tanévtől. A képzés feltétele, hogy legalább 8 szülő írásban kérje a beiratáskor a kisebbségi német nyelvoktatást.

Címzett támogatási igénybejelentés, a Kis Bálint Alt. Iskola és Óvoda épületbővítéséhez.

2003 évi támogatás elnyeréséhez igénybejelentésről van szó. A tavalyi pályázat elutasításra került, ami „csak” céltámogatásra vonatkozott. Ebben az épület rekonstrukcióját és 4 tanteremmel való bővítését tervezték. Azóta kiderült, hogy az iskola 12 tanterme méretét tekintve szabvány alatti, és a tornaterem mérete és padozata sem felel meg a szabványnak. Az ÁNTSZ 4 tantermet nem engedélyez oktatási célra használni. Az intézmény hosszú távú működtetése csak nagy beruházással oldható meg, a megvalósíthatósági tanulmány 2 változatban készül el. Ennek alapján benyújtható a címzett támogatási igény. A támogatás elnyerése esetén a beruházás 3 év alatt valósulna meg, tervezett értéke 645 millió forint, amelyhez 10 % saját erőt kell a városnak biztosítani.

Járadajvitási és útjavítási kérelmek feltehetően jóval meghaladják a tárgyévi anyagi lehetőségeket. Ezért ezeknek a munkáknak időbeni ütemezése indokolt.

Gyomaszolg Ipari Park Kft 2001 évi mérlegbeszámolója elfogadásra került.

A Kft 2002 évi üzleti tervét is jóváhagyta a testület.

2002 évi költségvetési rendeletmódosításra került. A bevételi és kiadási főösszeg 138 millió forinttal nőtt, így a módosított főösszeg: 3, 8 milliárd forint. A módosítás a szennyvíz beruházással kapcsolatos.

Császárné Gyuricza Éva
képviselő

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola hírei

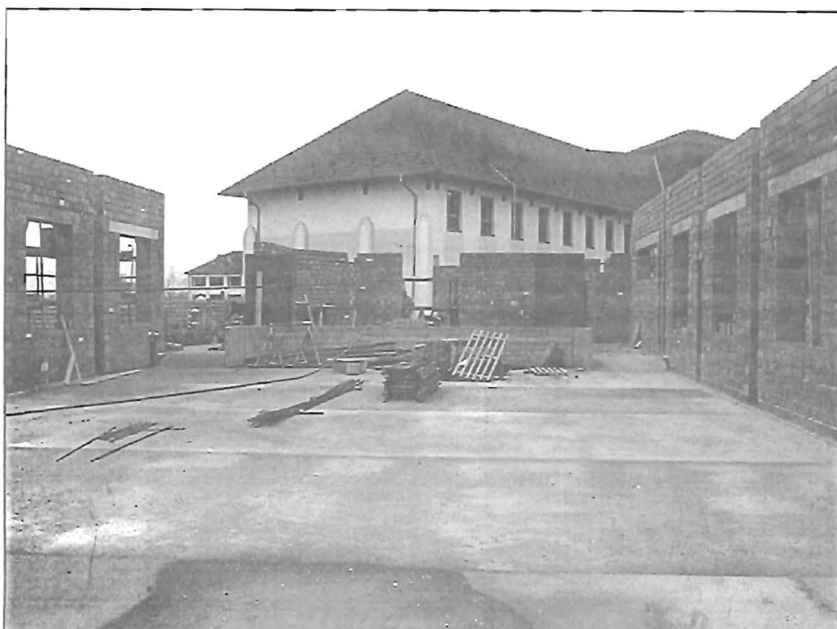
Március 13-án nagyböjti lelki nap volt iskolánkban. Debrecenből Jacek Górski dominikánus atya, és lelkes ifjúsági csapata érkezett hozzánk. Igen változatos, és színes volt a napunk.

A Szentírásból részleteket olvastunk fel, melyet csoportokban, iskolánk tanáraival és hitoktatóinkkal közösen átbeszéltünk, és különböző módon jelenítettük meg. Dramatizálva előadtuk, agyagból megmintáztunk, lerajzoltuk, papírból kivágvá felragasztottuk másik lapra. Iskolánk két csoportra bontva vett részt szentmisén. Jacek atya gitáros énekei tették napunkat még szebbé. Így készülünk legnagyobb ünnepünkre, Húsvét-
ra.

Az iskola igazgatója köszöni a kedves endródi és gyomai szülőknek, hogy ismét bizalommal voltak az iskola iránt, s gyermeküket ide írták. Az iskola tantestülete mindent megtesz, hogy a tanulók jól érezzék magukat, a tantervi követelmények elsajátítása mellett testben és lélekben gyarapodjanak.

A jobb idő beköszöntével tovább folytatódik az építkezés. Az aljzat töltése és tömörítése elkészült, valamint az aljzatbeton is. A bejövő víz-gáz-, és kimenő szennyvízcső árok kiásva. Elkezdődött a falazás is, ami talán az építkezés leglátványosabb része. Napok alatt nő ki a földből egy új épület.

Megyei hírek

A koholt vádak alapján 1950. június 15-én kivégzett köröstarcsai parasztember, Molnár Sándor emlékére február 25-én emléktáblát avattak a békéscsabai városházán.

Kecskemét 200, Mosonmagyaróvár 175, Zalaszentgrót 160, Püspökladány 150, Gárdonyi 560 milliót, Sárvár 1 milliárd forintot, Szarvas 200 millió forintot nyert a Széchenyi Terv keretében gyógyfürdők, termálfürdők fürdőkomplexumok felújítására és létesítésére, hangzott el Szarvason azon a fórumon, melyen a **Gazdasági Minisztérium turisztikai helyettes államtitkára Budai Zoltán** is részt vett. **Bánki Erik parlamenti képviselő** a Dél-Alföldet, mint legsikeresebb térséget említette, miután Gyula, Békéscsaba, Szeged, Mórahalom, Szentes, **Gyomaendrőd**, Orosháza Gyopáros, Tótkomlós után most Kecskemét és Szarvas is a fürdőfejlesztés nyertes pályázói közé tartoznak.

II. 21-én **Domokos László országgyűlési képviselő** avatta fel a Pándy Kálmán Kórházban az új drogambulanciát. A képviselő úr az átadás alkalmával hangsúlyozta, hogy bár a kábítószer probléma, mint társadalmi jelenség nem a legnagyobb a megyében, mégis kiemelten kell kezelni és nagy öröm, hogy három éves előkészület után végre megvalósulhatott az ambulancia. Az átadáson részt vettek és beszéltek **Topolánszky Ákos az ISM helyettes államtitkára, Dr. Kovács József a megyei kórház igazgatója, Dr. Kiss Viktória az ÁNTSZ vezetője, Dr. Dandé Katalin az új drogambulancia vezetője, Tóth Imre térségi tanácsnok.**

Március 7-én csütörtökön **Orbán Viktor miniszterelnök** látogatást tett Szarvason. Itt adta át a Szlovák Óvoda Általános Iskola és Diákotthon rekonstrukciójának bővítésére a 721 millió támogatásról szóló okmányt. A szarvasi városházán megköszöntötte a képviselőket **Babák Mihály polgármestert.**

A látogatás következő állomása Gyula volt, ahol Orbán Viktor felkereste a Pándi Kálmán Megyei Kórházat, ahol Kovács József főigazgató Pándy-éremmel tüntette ki a miniszterelnököt. Később részt vett **Matolcsy György gazdasági miniszter** és **Balogh Zoltán egyházügyi főtanácsadó** társaságában a Keresztény Értelmiségi Szövetség 18 órákor kezdődött kerekasztal-beszélgetésén, melyre az Erkel Ferenc Általános Művelődési Házban került sor, melyen a közönség által feltett kérdésekre válaszolt. A beszélgetésen részt vett a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség gyomaendrői szervezetének néhány tagja is. A kerekasztal beszélgetést **Lanczendonfer Erzsébet a KESZ győri szervezetének elnöke** vezette.

Szarvason március 14-én a nemzeti ünnep programjaként került sor az 1848-as Centenárium Emlékmű újra felállításának tiszteletére rendezett ünnepségre, melynek **Dr. Dávid Ibolya az MDF elnöke** és **Pokorni Zoltán a FIDESZ elnöke** voltak a fővédnökei. Az ünnepségre a Szarvasi Rezesbanda tisztelettel hívogatta a város lakosságát. Az Ó-templomban **Babák Mihály polgármester** mondott köszöntőt, majd **Lázár Zsolt evangélikus lelkész** olvasott fel az 1848-as Placskó beszédből. Az ökömenikus imát **Réthy István, apát-plébános, Szabó Endre, református esperes** és **Ribár János evangélikus esperes** mondták el.

A templomi ünnepség után a Szarvasi Rezesbanda és a Szarvasi Lovas Klub huszárjainak kíséretével fáklyás felvonulás volt. Este hat órakor a volt Bárányi fogadóban (Egészségház) **Domokos László országgyűlési képviselő** emlékezett meg a szabadságharc eseményeiről. Az ünnepséget emelte **Bicskey Lukács színművész** szavalata. Az esemény után következett a koszorúzás. 18.30 órakor a Templomkertben felavatták az emlékművet, ahol **Halász János a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának államtitkára** mondott ünnepi beszédet. Az egyházak jelenlévő vezetői áldották, illetve szentelték fel az em-

Hírek házunk tájáról

A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknepja alkalmából Budapesten bemutatásra került a **KULÁK GOLGOTA** és a **RECSKI RABOK A KÖVEK ÁRNYÉKÁBAN** című dokumentumfilm. A diszelozáson endródi, hunyai, és kondorosi meghívottak is részt vettek. A film szereplői történelmi hitelességgel idézték fel a diktatúra rémséges cselekedeteit. Megható jelenet volt, amikor a bemutató után a film szereplői személyesen is bemutatkoztak. A résztvevők szűnni nem akaró tapsal köszönték meg, hogy ez a dokumentumfilm elkészült, mert az utókor számára mementóként szolgálhat, hogy a szabadságunkat, a demokráciát nem ingyen kaptuk, nagyon-nagyon sokan életüket, fiatalságukat, egészségüket adták érte. A filmből csak néhány mondatot kiemelve:

„Az ÁVO-sok megásatták a tetemgödört, ... simára csináljuk, mert ez egy jó fekvőhely lesz mindenkinek.”

„Az ÁVO-sok téglát kötöttek apa lábára és beleállították a kiásott gödörbe.”

„Tóth Géza meteorológus a május 1-i felvonulásra rossz időt jósolt pechére. Elég volt ahhoz, hogy 3 évet töltsön Recskén.”

„Az ÁVO-sok jancsinozhoz csizmájukkal a hátunkon szalagálva röhögve mondták: Te, olyan, mintha élő halottakon járkálnánk.”

„Az elmúlt 45 év alatt mi is nyugat-európai szintre juthattunk volna, ha a kulák gazdaságokat nem verik szét.”

„A tanyáról nagyon sokat álmodok, visszamennék, gazdálkodnék, de sok lábunk nyoma nagygyá változott volna.”

A dokumentumfilm hazai, azaz endródi szereplői voltak: **Hanyecz Margit, Határszéli Dezső, Hunyad Simon Péter, Rófusz Gyulané, és az Endródi Tájház.**

Március 15.-i nemzeti ünnepünket méltón ünnepeltük. A Rózsahegy Kálmán Ált. Iskola és a Kner Imre Gimnázium diákjai színvonalas műsort adtak. Az ünnep szónokai voltak: **Iványi László plébános, Domokos László országgyűlési képviselő.**

Március 20-án, az 1935-ös endródi csendőrsortúzó áldozatait ér endródi templomban **Iványi László plébános** szentmisét tartott. Mise után a plébános megkoszorúzta az áldozatok emlékművét, majd a jelenlévők virágokat, gyertyákat helyeztek el, és imát mondtak.

Domokos László képviselő kerekasztal beszélgetésre hívta Öregszőlő lakosait, március 14.-én délután. Többen eljöttek hívására.

Domokos László képviselőjelölt Gyomaendrői fórumán **Turi-Kovács Béla miniszter** és **Varga László MKDSZ képviselő** tartottak nagy sikerű előadást. A fórum hallgatói az ott hallottak alapján is mérlegelhetik Domokos László elmúlt 4 éves munkáját, amit városunkért tett. Ígéretei tettekben valósultak meg. Mint közigazdász rávezette térségét a tervezés, a döntés előtti számvetés szükségességére és fontosságára, így alakult ki a közös gondolkodás, és a jó munkán alapuló eredményes együttműködés.

A Mozaikok Gyoma és Endrőd történetéből c. könyv a város két könyvtárában beszerezhető.
(A könyv ismertetése lapunk 77. oldalán olvasható!)

Gyomaendrődön már működik az első etnikai óvoda! A Napsugár Óvodák Szabadság úti tagozata keretében. Az óvodát **Szmola Magdolna óvodavezető** irányítja, aki 1999. augusztusa óta az Önkormányzattal kötött megállapodás értelmében önálló vállalkozásban. Mint ismeretes a gyermekek több gondoskodást igényelnek, egyéni fejlesztéssel differenciáltan foglalkoznak a gyerekekkel. A roma kisebbséget más értékrend, önálló kultúra jellemzi. Az óvodavezető nemes erőfeszítésének köszönhetően ma már szívesen hozzák apróságukat a szülők az oviba.

Memoriam

Szülföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Vaszkó Lajos gyógyszerész alezredes

Endrőd 1899 –
Budapest 1980.

A XIX. Század második felében Vaszkó Mihály és Kiszely Terézia házasságából 11 gyermek született, de csak 7 érte meg a felnőtt kort. Ők születésük szerinti időrendben a következők voltak: András, Vendel, Pál, Mária, Anna, Mihály és Lajos. A család földje eredetileg a „Fazekas dűlőben” volt, házuk pedig a Selyem utcában. A család növekedésével a 9 hold földcske kevésnek bizonyult. Ezért Mihály gazda azt eladta és az árából Endrőtől 22 kilométerre a dévaványai határban mintegy 50 hold földet vásárolt Sártóban. Itt a már felnőtt és nős fiaival tanyát épített és ott gazdálkodott tovább.

Így a még iskoláskorú gyermekek, Lajos, a legkisebb is, Endrődön a Selyem utcai házból jártak iskolába. Lajos, igen jó ta-

CIPŐTALPBÉLÉST
SZONDÁTÓL

Rózsashegyi u. 11.
Telefon: (66) 284-301

nuló volt. Vörös tanftó úr tanácsára apja beíratta a gyulai Királyi Katolikus Gimnáziumba. Ez, az egész életpályáját meghatározó döntés volt. Osztályfőnöke, a jóságos Kendrella tanár úr vette szárnyai alá, az akkor már félárva falusi fiúcskát, aki kosztos diák lévén erre ugyancsak rászorult. A veleszületett tehetség, szorgalom kibontakoztatta tehetségét. Igen jó eredménnyel tette le az érettségi vizsgákat 1918-ban. Ez ugyan már hadi érettségi volt, mert '18 tavaszán behívták, és mint kiképzett karpszományos tizedes adott számot tudásáról.

Augusztusban a nagyváradi gyalogezreddel az olasz frontra került, a háború végén francia hadifogságba vitték súlyos „spanyol náthával” fertőzött betegen. A több hónapos kórházi ápolás alatt már annyira már annyira megtanult franciául, a kiváló latin alapok segítségével, hogy a ribemonti táborban tolmács és irodavezető lett. A franciák az első világháború után igen emberségesen bántak a magyar foglyokkal. Lajos, a napi munka befejeztével barátai-val (Szendrei Gertler, Máyer stb.) lefordította Moliere „Fösvény” c. vígjátékát és azt magyarul a tábor lakóinak és a szövegkönyvet használva, franciául a város lakóinak is előadták. A táborban megalakult a fogolyzenekar is, amelyben Ő is hegedült. A Ribemontban eltöltött két esztendő így nem volt haszontalan. A francia táborparancsnok úgymond „kényszerítette”, hogy tarokkozzanak vele, ha nem volt éppen munkájuk a tábor vezetésébe beosztott hadifoglyainak. Ez számára egyben ismét kitérő nyelviskola is volt.

Vaszkó Lajos a hadifogság után a Pázmány Péter Tudományegyetemen 1924-ben gyógyszerészeti oklevelet szerzett és egy budapesti gyógyszertárban gyógyszerészként dolgozott. 1925-ben budapesti leányt Mayer Gabriellát vette feleségül, akivel 52 éven át boldog házasságban élt. A házasságból egy fiú és egy leány gyermeke született. Életében egyetlen komoly bánata az volt, hogy neki csupán 3 unoka adatott meg, míg az ő édesapja 7 gyermeke révén 25 leszármazottal szaporította Endrőd lakosságát.

1927-ben a Magyar Honvédség gyógyszerésze lett, főhadnagyi rangban. Szolgálatát többnyire a budapesti Központi Honvéd Kórházban végezte, de rövidebb ideig vezette a munkácsi, kaposvári és szombathelyi katonakórházak gyógyszertárát is.

1953-ban gyógyszerész alezredesként vonult nyugdíjba. Ez után még nyugdíjasként civil gyógyszertárakban 1977-ig (leszámtva 2 1/2 évet) dolgozott Aranydiplomáját 1974-ben még jó egészségben vehette át.

1954-ben egy koncepció „hűtlenségi perben” öt két és fél évre 7 bencés pap társaságában, fiát pedig 5 évre a Hadbíróóság elítélte. A hadbíró figyelmetlensége révén rendfokozatát elfelejtették visszavonni, - így a sors kegyelméből, - az ő szeretett helyőrségi kórházában halhatott meg 1980-ban. Mintegy „bocsánatkérésként” a honvédség (akkor még néphadsereg) díszszemlével, és a katonazenekar a himnusz hangjaival búcsúztatta.

VASZKÓ TAMÁS

Visszaemlékezést fia írta, aki Budapesten él.

“A fösvény”

Adatok Endrőd és Gyoma hajdani birtoklásáról a báró kapriórai Wodiáner családról - I. fejezet

A Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattárában találtam rá néhai Dr. Bereczki Imre tanár úr (Dévaványa szülőtte) igen figyelemre méltó 1971 évbéli gyomai helytörténeti- és néprajzi adatgyűjtésének „cédulanyagára”. Ebből a gyűjtésből ezúttal a Wodiáner, gyomaiasán; Vogyányer-Vogyáner"- családra vonatkozó visszaemlékezéseket szeretnénk közreadni.

Bereczki tanár úr adatait 1971-ben nagy időt megért gyomai lakosoktól gyűjtötte. A Wodiáner család Endrőd községet is uralta s az 1848 évi jobbágyfelszabadítás után is a család tagjai jelentős befolyással voltak Endrőd és Gyoma közéletére, külső arculatának formálására.

A többnyire idős földműves emberek által elmondottakat nem „kommentáljuk”. Néhány nevet, fogalmat a könnyebb érthetőség kedvéért zárójelben igyekszünk „feloldani”. A történeti időrendtől is eltekintettünk s így az Etnológiai Adattárban sorrend szerint feltalált „cédulák” tartalmát adjuk közre.

„Wogyáneré vót az egész gyomai határ. Aztán ő építette s római katolikus templomot meg az árvaházat. A felesége vót Aczél Zsófia. A Wogyáner lányok vótak többen. Gróf Ferry Lipótné is Wogyáner lány vót. Nem vót örököse és végrendeletileg Gróf Nemes Jánosra hagyta a vagyonát. Ezt a többi örökös perrel megtámadta. El is érték, hogy Nagylapost elvették tőle. A zárgondnok birtokot vett Nyitra vármegyében. Gróf Bethlen Ödönné és Huszár Károlyné is Wogyáner lányok vótak, de utóbbiban nem vagyok biztos. A Huszár birtokot aztán endrődi kiscgazdák vették bérbe és megalakították az első mezőgazdasági termelőszövetkezetet az országban, de pár év múlva eladták. A református templommal szemben (a volt orvosi rendelő) lakott Kendli (Kherndl) nevű uradalmi hajdani tisztartó. Az öreg a ligetbe járt sétálni, aztán ha mi gyerekek ott bicikliztünk feljelentett a főszólgabíronán.”

„Wodiáner bácsi bankár volt. Pár évig bérelte a gyomai (endrődi) birtokot, majd megvette a Báró Harruckern egyik lányának férjétől gróf Stockhammer Ferdinándtól és kikeresztelkedett. (ti. izraelita felekezetű volt). Van egy gát túl a Körözsön, amit Wodiáner húzatott, ezt Zsidógátnak hívják (utalva ezzel az uradalom bérliójének izraelita hitére). Egyszer ezt a gátat a Tisza árvize, amely alkalmasint idáig is lejött itt elszakította. Néhány év után Wodiáner kikeresztelkedett és kegyura (lett) volt Gyomának.

Ő építette a római katolikus templomot. Henszlimann (Hauszmann) tervezte. Úgy hozták a követ egyenként, hogy be voltak csomagolva. Kocsival szállították ide (Gyomára). Lovas társzekerekkel. Az árvaházat (most általános iskola) is ő építette. Adott hozzá (a fenntartására) 30 hold földet. A plébániát is ő építette. Ott volt a kastélya, ahol most az könyvesolt, mozi, látszerész, fogorvos van. (Nem volt, nem lakott itt állandóan lenn Gyomán). Felnyúlt (a kastély parkja és épületei) a mostani gimnáziumhoz, a hajdani egészségházhhoz (most pizzéria).”

A közreadó megjegyzi, hogy az árvaház az 1940-es évek végén, a Fő út-Petőfi út csúcsában keramit téglá alapú, vörös márvány felzettel abba ágyazva vaskerítéssel volt zárva, szépen gondozott kerti egységgel. A kert közepén befuttatott filagória volt. 1948! Az államosítás után ez az egység fokozatosan elbontásra került. A „kastély” református templom felé eső frontja is az elébb leírt, de jóval alacsonyabb kerítéssel volt körülvéve.

„1863-ban az egész határ lesült. Mán akkor megvót a báró (Wodiáner) uradalma. Ez (a báró) segített a lakosságon. Minden családnak adott a feleslegből ötven kila (kg.) búzát.

1850-ben is nagy szárazság volt Ladánynál (Körösladány) a Körözsön is sár vót közepén. A mederbe olyan fű nőtt, hogy a tehenet (ott) legeltették.”

„A tagosítás akkor vót, mikor a tanyaföldet (az un. hasításon túli Keselyös) kiosztották. Az uradalomnak vót öt pusztája. A Körözs mellett Halmagy, Telek, Póhalom, Nagylapos, Nagyalás. Ennek vót igazgatója Kendli (Kherndl) György (jóságigazgató). Ahogy a templom mellett a mozi van, az a Wagyányeré vót. A templomot is ő építette. Meg az állomásnál a magtárát (1830-ban átalakítva ma is áll). Meg a tisztviselő lakást is (ma ÁBC) a volt református iskolával szemben), s a volt orvosi rendelő). Zsidó vót. Wagyányernek vót szeszgyára és nagy kéménye vót. Ezelőtt (tagosítás előtt, 1850-es évek elje) csak a tanyaföld vót szántó, a többi legelő (Fattyas, Fattyasi páskom, Vízjárta páskom, a nyilasok, Túl a Körözs).”

„Vót itt kastély a piactéren. A Holler is Wagyányeré vót (Körös Szálló-étterem). De nádtetes vót. Hosszú épület, vagy öt hód föld vót vele. Ahun a fakereskedés van. Üvegkert vót. Ott termeltek korai dógokat, uborkát. Dinnyét is. Gyoma is Wagyányeré vót..”

„Wagyányer báró vót. A báróságot aztán kapta, vette (miután a gyomai uradalmat megvásárolta). Előtte Stochammer nevű zsidóé vót. Én 40.000 forintir hallottam. (1830 táján.) Hunyán is ahun a malom ipület van, az is a Wagyányeré vót. 1840 valahányba mikor a lakosok haraguttak rá a legelőosztás miatt menekült. Színásszekér alatt vót a zsidó egy ferslögba (láda). Szurkáltak a színás szekerbe olyan hosszú szuronnyal. De oszt nem leltik, megmenekült Szarvas fele.”

Cs. Szabó István

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRÁKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

ÁPRILISI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 6 óraker, hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
 április 14-én és 28-án, vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 óraker.

A bűnbocsánat szentsége

1. A bűnbocsánat szentsége az egyike annak a két szentségnek, amelyek a megkeresztelt ember lelkét meggyógyítják és megsabadítják bűneitől. A másik gyógyító szentség a betegek kenete.

2. A bűnbocsánat szentségének más elnevezései: a gyónás szentsége, a bűnbánat szentsége.

3. A bűnbocsánat szentségét Krisztus Húsvét vasárnapján alapította, amikor rálehelte az apostolokra, és ezt mondta: „Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad.” (Lásd Jn 20,22-23).

4. A bűnbocsánat szentsége azoknak a bűnösöknek a bocsánatát adja meg, amelyeket megkeresztelt ember a keresztség után elkövet.

A bűnbocsánat szentsége visszaadja Isten kegyelmének ajándékát, amit a halálos bűnnel elvesztettünk. Kibékít minket az Egyházzal.

A bűnbocsánat szentsége megelőzi az utolsó ítéletet, mert aki halálos büntetést követett el, a bűnbocsánat szentsége által elkerüli a kárhozottak ítéletét. A bűnös megszabadul a pokoltól.

Akik nincsenek halálos bűn állapotában, azokban a bűnbocsánat szentsége az isteni életet erősíti és élénkíti.

A bűnbocsánat szentsége abban is segít, hogy érzékenyebbé váljunk a bűnnel szemben, és hogy lelkiismeretünk helyesen alakuljon.

5. A bűnbocsánat szentsége az Egyház valamennyi tagja számára van, de különösen azok számára, akik keresztségük után súlyosan vétkeztek.

Nincs olyan súlyos bűn, amire ne volna bocsánat.

A bocsánatot azonban kérni kell.

A

vakmerő bizakodás bűné, vagyis annak feltételezését, hogy Isten kérés nélkül is megbocsát, vagy hogy Isten segítségével is lehet üdvözülni, a Szentlélek elleni bűnnek nevezzük. Erre a bűnre azért nincs bocsánat, mert az, aki elköveti, nem kéri a bocsánatot. Ha kéri a bűnös, meg is kaphatja a bocsánatot.

A kétségbeesés bűnére, vagyis ha valaki meg van győződve, hogy a bűnei olyan súlyosak, hogy Isten nem tudja megbocsátani, nincsen bocsánat, mert az, aki elköveti, nem kéri a bocsánatot. Ha kéri a bűnös, meg is kaphatja a bocsánatot.

Mind a vakmerő bizakodás, mind a kétségbeesés a Szentlélek elleni bűn.

6. A bűnbocsánat szentségében a bűnösnek meg kell bánnia bűneit, meg kell azokat gyónnia egy papnak, és elégtételt kell végeznie.

A szentség vétele előtt meg kell vizsgálnunk a lelkiismeretünket, hogy megállapítsuk, milyen bűnöket követünk el.

Az elkövetett bűnöknek bűnbánatot kell kiváltaniuk. A bűnbánat bizonyos bánat érzését foglalja magába, a bűn elutasítását, valamint erős elhatározást, hogy többé nem követjük el.

A tökéletes bánat azt jelenti, hogy bűneinket Isten iránti szeretetből bánjuk. A tökéletes bánat elnyerheti számunkra a halálos bűnök bocsánatát, ha magába foglalja a szentségi gyónás erős szándékát.

A nem tökéletes bánat azt jelenti, hogy bűneinket az örök kárhozattól való félelmünkben bánjuk.

A bűnbánónak meg kell vallania a bűneit egy pap előtt.

A katolikus hit elemei (6)

amire emlékszünk, meg kell vallanunk egy pap előtt.

A bűnbocsánat szentségéhez hozzátartozik, hogy valamennyi súlyos bűnünket egyenként (szám szerint) megvalljuk.

A bűnök bevallása után a bűnösnek **elégtételt** kell szolgáltatnia az elkövetett bűnökért. Minden bűn megsebzí a bűnös lelkét, és sok bűn másoknak is kárára van. Minden lehető meg kell tennünk a károk helyrehozatalára.

- Az ellopott javakat vissza kell adni.
- A jogtalanságokért kárpótlást kell nyújtani.
- Ha valaki jó hírének ártottunk, azt helyre kell állítani.
- A bűnösnek el kell végeznie valamilyen elégtételt, hogy saját lelke egészségét helyreállítsa. Ezt az elégtételt a pap állapítja meg.

7. A bűnbevallás után a pap a feloldozás szavait mondja el a bűnös fölött: „Isten, a mi irgalmas Atyánk, aki szent Fiának kereszthalála és feltámadása által kiengetelte önmagával a világot, és kiárasztotta a Szentlelket a bűnök bocsánatára, az Egyház szolgálata által bocsásson meg neked és adja meg a békét, és én feloldozlak téged bűneidről az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében.”

8. A bűnbocsánat szentségének három formája van:

1. Magán: az Egyház általános gyakorlata szerint a plébános megállapít olyan időket, amikor papok állnak rendelkezésre, hogy a hívek gyónását meghallgassák. Azok, akik fel akarják venni a szentséget, eljönnek a kijelölt időben, megvizsgálják a lelkiismeretüket, megvallják a bűneiket,

ÁPRILIS HÓNAP ÜNNEPEI

1. hétfő:	Húsvéthétfő
7. vasárnap:	Húsvét 2. vasárnapja
8. hétfő:	Gyümölcsoltó Boldogasszony
11. csütörtök:	Szent Szaniszló püspök, vértanú
13. szombat:	Szent I. Márton pápa, vértanú
14. vasárnap:	Húsvét 3. vasárnapja
16. kedd:	Soubirous Szent Bernadett szüz
21. vasárnap:	Húsvét 4. vasárnapja
23. kedd:	Szent Adalbert püspök, vértanú
24. szerda:	Szent György vértanú
25. csütörtök:	Szent Márk evangelista
28. vasárnap:	Húsvét 5. vasárnapja
29. hétfő:	Sienai Szent Katalin, Európa társvédőszentje
30. kedd:	Szent V. Piusz pápa

Az oldalt szerkeszti: Iványi László plébános

feloldozást kapnak, és elvégzik az elégtételt.

2. Közös: azok, akik fel akarják venni a bűnbocsánat szentségét, összegyűlnek a templomban egy megadott időben. Több pap (akár tíz, vagy annál több is) vonul be a templomba. Egyik pap megkezdí a szertartást a szokott módon: Szentírás-olvasás van, homília, közös lelkiismeret-vizsgálat. Ezután elmondanak közösen egy imát, amellyel megvallják, hogy bűnösök, valamint elmondanak egy Miatyánkot. Akik a szentséghez akarnak járulni, odamennek az egyik paphoz, elmondják a bűneiket, megkapják a feloldozást és elvégzik az elégtételt. Lehet közös elégtétel is, amelyet valamennyi pap kiró azokra, akik öhozzá jönnek. A szertartás elbocsátással és közös énekkel fejeződhet be.

3. Általános feloldozás: veszélyben, vagy ha a bűnbánók igen nagy száma miatt nagyon hosszan kellene várakozniuk a gyónásra, a pap feloldozást adhat az összes jelenlevőknek egyéni bűnvallomás nélkül is. Ezt meg lehet tenni például, egy zuhanó repülőgépen, vagy ha katonák harcba indulnak. Akkor is lehet ezt a formát használni, ha igen nagyszámú hívő van, és olyan kevés pap, hogy egy hónapig is kellene várni a gyónásra. Akik ilyen feloldozásban részesülnek, azoknak a legközelebbi lehetséges alkalommal meg kell vallaniuk valamennyi súlyos bűnüket. Bizonyos, hogy a szentségnek ez a harmadik formája nem lehet rendszeres gyakorlat. Különleges és rendkívüli körülményekre való.

9. Bűnök megbocsátására csak püspököknek és papoknak van hatalmuk.

A bűnöket az Úr bocsátja meg, keresztjének és feltámadásának erejével.

A pap vagy püspök, amikor a bűnbocsánat szentségét kiszolgáltatja, Krisztus nevében cselekszik. A papot vagy püspököt felszentelése hatalmazza fel, hogy Krisztus nevében cselekedjen a szentségek kiszolgáltatásakor.

10. A pap vagy püspök soha, semmilyen körülmények között, semmilyen okból nem mondhatja

el a gyónó bűneit senkinek. Ezt nevezzzük SZENTSÉGI PECSETNEK vagy gyónási titoknak.

Akik a bűnbocsánat szentségéhez járulnak, azok Istent sértő bűneikre Isten irgalmas bocsánatát kapják meg. Egyszersmind kibúknak az Egyházzal, amelyet megsebeztek bűnükkel, és amely közreműködik megtérésükben szeretetével és imájával. (Lumen gentium, 11.)

A Magyar Katolikus Püspöki Kar körlevele a választásokról

Kedves Testvérek!

Hazánkban választások közelednek. Ezért főpásztori kötelességünk, hogy híveinket és jóakarató honfitársainkat ebben, a hazánk jövőjét meghatározó döntésükben segítsük.

Tőlünk, a mi szavazatunktól függ, hogy az iskolákban kik, milyen szellemben nevelik gyermekeinket és unokáinkat, hogy a társadalom miként gondoskodik a betegekről és öregekről, tovább csökken-e a munkanélküliség és főleg: sikerül-e megállítani a népesség fogyását, amitől hosszú távon a jövőnk függ, s aminek első jeleit már láttuk az elmúlt években.

A II. Vatikáni Zsinat figyelmeztet: „... tudja meg tehát minden állampolgár, hogy a közjó érdekében joga és egyben kötelessége a szavazás szabad lehetőségével élni.” (OS 75) Aki nem megy el szavazni, nemcsak a maga sorsát rontja, de utódai jövőjét is veszélyezteti.

El kell tehát mennünk a választások mindkét fordulójára és felelősséggel kell szavaznunk.

A keresztény ember olyanokra szavaz, akik a keresztény értékrendet tiszteletben tartják és védik. Nem szabad csupán az ígéretekben hinni, hanem eddigi tapasztalatainkra alapozva kell döntenünk.

Arra szavazzunk tehát:

- aki védi a teljes életet, a házasság és a család szentségét, biztosítja a többgyermekes családok megélhetését, a gyermekvállalás megbecsülését;
- aki óvja fiataljainkat az önromboló, káros szenvedélyektől és segíti a fiatalok lakáshoz jutását, biztosítja a tanulást és továbbtanulást lehetőségét;
- aki megbecsüli a magyar kultúra értékeit, segíti az egészséges nemzeti öntudat kialakítását, nyitott szívvel, áldozatokat is vállalva fordul a határainkon túl élő magyar testvéreink és a szomszéd népek felé;
- aki garantálja a hit- és erkölcsoktatás szabadságát;
- aki biztosítja az Egyház szabad működésének lehetőségét;
- s akinek programja meg is valósítható.

Mint az Egyház vezetői, tiszteletben tartjuk híveink szabad döntését, ezért nem nevezhetünk meg személyeket és pártokat. A magyar választási rendszer ismeretében azonban felelősséggel mondhatjuk a következőket:

Ne vesztegessük el szavazatunkat esélytelen jelöltekre. Az első választási fordulón próbáljuk megtalálni azt az egyéni képviselőt, akit leginkább alkalmasnak tartunk és akinek van esélye a bejutásra. Ugyanígy döntsük el, hogy az első fordulón melyik párt listájára szavazunk. Ha egy párt ugyanis nem éri el az öt százalékot, nem jut be a parlamentbe, szavazatunkat más pártok kapják meg. Így esetleg olyan pártot juttatunk előnyhöz, amely akaratunkkal ellenkező nézeteket képvisel.

A második fordulón pedig a legesélyesebb jelöltet kell támogatni azok közül, akik értékeinket képviselik vagy elfogadják.

Közösen imádkozzunk, hogy a választásokban a Szentlélek megvilágosító kegyelme segítsen mindnyájunkat, ős felelős döntésünk valóban hazánk javát szolgálja.

Budapest, 2002. március 17-én

A Magyar Katolikus Püspöki Kar

Josef Ratzinger: HÚSVÉTI IMÁDSÁG

Urunk, Jézus Krisztus, te a halál sötétségébe elküldted világosságodat.

A legmélyebb magány örvényében

most és mindenkor

szereteted elrejtett hatalma lakik,

s titkaid közepette

a megváltottak allelujáját énekelhetjük.

Add meg nekünk a hit alázatos egyszerűségét,

mely nem hagy tévelyegni minket,

s ha a sötétség és az elhagyatottság

óráiba hívsz,

amikor minden bizonytalannak látszik,

adj abban az időben is, amikor ügyed

halálküzdelmet vív,

elegendő fényt, hogy téged el ne veszítsünk,

elegendő fényt, hogy másoknak is

fény lehessünk,

azoknak, akik még jobban rászorulnak erre.

Hadd világítson be húsvéti örömid titka,

mint a hajnalfény, napjainkba,

hadd legyünk igazán húsvéti emberek

a történelem nagyszombatjain.

Add, hogy a világos és a sötét napokban egyaránt,

a mai időkben is,

vidáman járjuk utunkat,

eljövendő dicsőséged felé. Amen.

Angelico (Firenze)

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola igazgatójához az alábbi levél érkezett.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG OKTATÁSI MINISZTERE

Ügyiratszám 916-5/2002

Tisztelt Intézményvezető!

Istennek, hazának, tudománynak címmel rendeztük meg múlt év tavaszán azt a konferenciát, melyen az újrainduló egyházi iskolák elmúlt évtizedének tapasztalatait igyekeztünk összegezni. Nem titolt szándékunk volt, hogy megköszönjük az egyházak oktatás területén végzett áldozatos munkáját, az elkövetkezendő évtizedekre hasznos tapasztalatokat gyűjtsünk és a megkezdett út főbb állomásain végigtekintve új utakat is kijelölhessünk. Ma már elmondhatjuk: az óvodától az egyetemig adott a lehetőség mindenki számára, hogy egyházi intézményben tanulhasson. A kezdeti idők nehézségei után a társadalomban közmegegyezés kíséri az egyházi iskolák működését.

A lakosság körében nemrég végzett felmérés szerint a polgárok jelentős része szeretné, ha az erkölcsi értékek közvetítése még inkább előtérbe kerülne az oktatás területén. A nevelés szerepének erősítése szempontjából nagy feladat hárul az egyházi iskolákra. Az elkövetkezendő évek feladatainak megoldásában, kihívásainak megválaszolásában az Oktatási Minisztérium továbbra is számít az egyházak áldozatos munkájára.

Az Önök előtt álló feladatokhoz további sikeres évtizedeket, munkájukhoz sok erőt és örömet kívánok.

Budapest, 2002. február 20.

Köszönti:

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Batthyány család

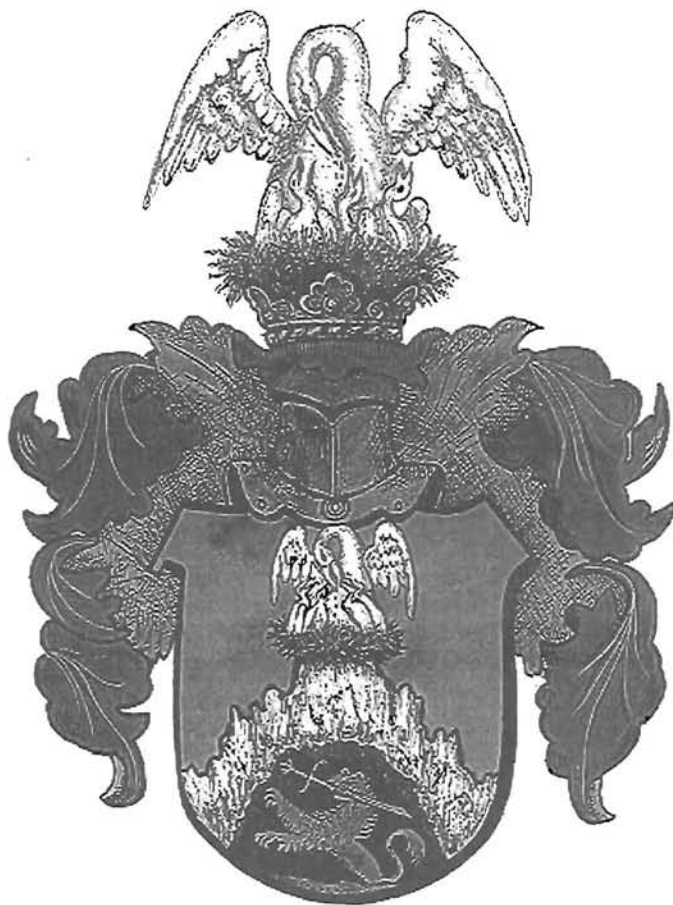
Nem hiszem, hogy van magyar család, aki ezt a nevet ne ismerné mióta emlékeznünk és ünnepelni szabad szabadságharcunk hős napjait. Azt azonban már csak nagyon kevesen tudják, hogy e család a hét magyar vezér egyikéről Ors-tól származtatja eredetét. A már sokszor emlegetett családtörténeti lexikon 8 leszármazotti táblán mintegy 130 nevet említ. A Batthyányiak azok közé az ős régi családok közé tartoznak, akik ugyan csak belevésték nevüket, vérüket a magyar történelem fényes lapjaira. Lapozunk hát a krónika lapjaira.

Ors vezér a honfoglaláskora Dunán túl a Balaton (vagy Sió) környékét kapta, és Zala megye Ors vára tőle vette nevét. Ezért az Ors vezér nemzetségéből származottnak állítatik Renold, ki 1160.-ban élt, és bizonyos, hogy magát de Eörs vagy de genere Eörs írta. Ettől szakadatlan a család. Majd ugorjunk kétszáz évet a történelemben: 1370-ben Esztergom várkapitánya volt I. György az örsi család leszármazottja, ki a törökök ellen vívott hősi küzdelmeiért Zsigmond királytól kapja Batthyán helységet, ő és utódai ettől kezdve erről nevezték magukat. Felsorolhatatlan volna a sok név, cím és rang, ki között főispánok, bánok, grófok, hercegek, katonák szép számmal voltak ékesítve történelmünk lapjait. Ismét ugorván évszázadokat, emeljünk ki négy nevet e nagy magyar család fájáról.

József gróf, Magyarország herceggprímása, esztergomi érsek. 1727. január 30-án Bécsben született és meghalt 1799. október 23-án Pozsonyban. Alig 25 éves korában esztergomi kanonok, barsi főesperes és rátóti prépost. 1755-ben pozsonyi prépost, 1759-ben erdélyi püspök, 1760.-ban kalocsai, 1776-ban pedig esztergomi érsek, két évvel később bíboros, aki két királyt koronázott meg: 1790. november 15-én II. Lipótot, és 1792 június 6-án Ferencet. II. József erőszakos újításaival szembe helyezkedik. Amikor V.O. Pius Bécsben tartózkodott, közte és a császár között közvetített mindkét fél megelégedésére. Hálából a pápa saját kezűleg tette a bíborosi koronát fejére. Kitűnő szónok volt s az irodalmat is pártfogolta.

Kázmér gróf, a Szemere-féle forradalmi kabinet külügyminisztere. 1807. június 4-én született, meghalt 1854 november 4-én Párizsban. 1840-iki országgyűlés főrendi táblájának egyik ellenzéki vezére volt, sőt az 1843. 44-iki országgyűlésen már teljesen radikális útra tért. 1848 nyarán Baranya vármegye főispánja, kormánybiztos 1849 februárjában Kiskun-ság, Szeged, Szabadka és Zombor tejhatalmú polgári és katonai biztosa. 1849-ben a korány külügyi, de ideiglenesen kereskedelmi tárcáját is vezeti. 1849 augusztusában követi Kossuth-ot Viddinbe és a magyar emigrációval együtt Kiuthaiba. 1851-ben Párizsba telepedik le.

Lajos gróf, az első magyar felelős minisztérium elnöke, a magyar alkotmány vezetője. Pozsonyban született 1806. február 14-én, és kivégezték Pesten 1849 október 6-án. Tizenhat évesen a hadseregbe lép. Huszonegy évesen jogi vizsgát tesz a zágrábi akadémián. Kossuth hatása alá kerül. 1843-44-iki országgyűlésen a főrendi ház országosan elismert vezére. 1848 március 17-én nevezték ki, s 23-án terjesztették fel a miniszterek névsorával együtt a kamarillához, s 31-én elfoglalhatta állását. Nehéz viszonyok között, kezdte működését, de a törvényes alapon maradva remélte, hogy sikert ér el, de egyre inkább háttérbe szorul Kossuth radikalizmusa miatt. Többször lemondott állásáról 1848 októberében visszavonult birtokaira. A kiegyezés útját kereste. Tagja volt a Windischgratz herceg császári fővezér elé ment küldöttségnek Mailáthtal, Deákkal. A herceggel Bicskén találkozott, de Batthyányt nem fogadta, sőt 1849 január 8-án a Károlyi palotában elfogatta és Laibachba vitette. Amikor a magyarok és stájerok ki akarták szabadítani, letette velük a fegyvert, mert annyira bízott ártatlanságában. Június végé Olmützbe vitték, hol a haditörvényszék előbb néhány évi börtönre utóbb Svharzenberg herceg nyomására halálra ítélték. (Tragikus haláláról már többször ejtettünk szót.) Kivégzése az egész világon felzúdulást keltett. A világsajtó élesen támadta Ausztriát. Holttestét a ferenciek kriptájában temették, majd 1869 június 9-én országos gyászpompával kísérték a Kerepesi úti mauzóleumba. Hitvese, Zichy Antónia grófnő, példás életű asszony volt, ki 1888. szeptember 29-én követte férjét az Örökkévalóságba.

László gróf, orvos, aki született 1870 október 28-án Kilitiben (Moson vármegyében) 1900-ban orvosdoktorrá avatták a bécsi egyetemen. A főrendi ház tagja, császári és királyi kamarás.

1902-ben Kőpcsenyben 24 ágyas, teljesen felszerelt kórházat alapított, s tartott fenn, ahol a szegény sorsú gyermekeket ingyenesen kezelésben és ellátásban részesítette. 1931-ben hunyt el. Emberbaráti szeretete és a szegényeket segítő magatartása legendás hírűvé tette. Boldoggá avatása a Szent- szék előtt már évek óta folyamathan van. Jótékonyágában nagy segítségére volt felesége Coreth Mária Terézia grófnő csillagkeresztes és palotahölgy volt.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!
Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

1878. SZEPT. 29. BÉKÉSI LAPOK

3. évf. 40. sz. Gyula.

„Tégy jót! Ez az Isten parancsolatja; változóságunk érzésének szüksége, a nemes szív édes sürgetése, öröme. S míg a lágynemesség utálatos a Teremtő előtt is, a másokon méltatlankodás megbosszulja magát – így ír Tompa: <nem azt, ki szomorkodva vagy kényszerűségből tesz valamit, hanem a jókedvű adakozót szereti az Úr, s az ilyen jótétel az Isten iránt bizonyított igazi háladatos-
> Ezen és hasonló eszméktől buzdítva az Endrődi Olvasó-Egylet Elnöke, Főtisztelendő Schiefner Ede, prépost-plébános Úr ő nagysága folyó hó elején az olvasó-egylet választmányára előtt tett indítvány folytán az olvasó-egylet igazgatósága megbízott még e folyó hó folytán két jótékony célú táncvizigalom rendezésével, és pedig akként, hogy az egyik tiszta jövedelme a mozgósított hadfiak (megj: Bosznia-Hercegovina-i háborúba) itthon maradt családjaiknak lehető

segélyezésére, a második táncvizigalom tiszta jövedelme 2/3-ad része pedig a miskolci és egrí vízkárosultak javára fordíttassék. A községi egészségügyi bizottság jegyzője Harsányi Dániel intézkedése folytán megbízott férfiak mielőbb összeírják a segélyre szorulókat s folyó hó 29-ig benyújtják az egészségügyi bizottságnak, segélyek elosztása végett.

Ne vonja ki magát senkisé e csekély s önkényes adó alól, hiszen mindannyian gazdagok az ő nyomorúságukhoz képest! Töröljük le a könnyet!

Kelt Endrődön, 1878. szeptember 24-én.

***

1879. január 2. BÉKÉS MEGYEI KÖZLÖNY

„A gyomai központi kaszinó december 29-én tartotta alakuló közgyűlését, amikor is a tisztségviselőség titkos szavazás útján következőleg alkíttatott meg: elnök Öreg Szerető Imre, alelnök ifjabb Nagy András, titkár Házi Imre, gondnok Bíró László, pénztárnok ifjabb Bíró János, könyvtárnok Veress Lajos. A közgyűlés 9 lapot határozott megrendelni, melyek közül 3 napi lap, a többi részint szépirodalmi, részint közgazdasági, részint pedig humoristicus irányú.”

***

1879. márczius 6. BÉKÉSMEGYEI KÖZÖNY

„Endrőd alatt nagy szerencsétlenség történt. Egy ladikban a Körözsön hat ember haladt, midőn a nagy szél és a „Petőfi” gőzös okozta hullámok a ladikot feldöntötték s 5 ember odaveszett, csak a 6-ik menekült meg.”

***

1879. márczius 23-án BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY

„Egyesült Körösi gőzhajózási vállalat. Tisztelettel értesíti a nagyérdemű közönséget, hogy a gőzhajó folyó hó 18-tól kezdve indul Szarvasról Gyomára minden hétfőn, szerdán és pénteken reggeli 7.00 órakor. Gyomáról Szarvasra minden kedden, csütörtökön és szombaton délután 1 óra 45 perczkor.

Kelt, Szarvas, 1879. évi február 14-én”

(Megismételt hirdetés)

***

1882. január. 22. BÉKÉSI LAPOK.

9. évf. 10.sz. 3. old.

„1882-ben Erdei István házában Gyomán, városi mérnök úr egy olyan emberi csontváza talált, mely állítása szerint hosszabb egy ölnél (egy öl = 1.896 m). És ezt a maga helyén hagyták, háborítatlanul. (Megjegyzés: nagy kár, hogy pontos adatok nélkül ma sem tudjuk hol lehettek ezen helytörténeti szempontból is igen értékes leletek. Csak feltételezni merjük – eddigi ismereteink alapján, - hogy a Hősök Emlék útja a Mirhótól nagy gátig terjedő két oldalán kereshetők.)

Összeállította: Cs. Szabó István

AKIKRE BÜSZKÉK LEHETÜNK

Gácsi Lajos

Újházi Ernő

Újházi Ernő és Gácsi Lajos, akik mindketten a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrődi Szervezetének tagjai, nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából magas, miniszteri kitüntetésben részesültek.

Szabó János, a Magyar Köztársaság honvédelmi minisztere a honvédelemben végzett kiemelkedő tevékenységük elismeréseként a Honvédelemért Kitüntető Cím II. Osztályát adományozta mindkettőjüknek.

Büszkék vagyunk arra, hogy Gyomaendrőd város ilyen polgárokat adott a hazának. Kívánjuk, hogy további életük során őrizze és védje őket az Isteni Gondviselés.

Április 22 - a Föld Napja

Ebből az alkalomból frissítjük fel korábbi tanulmányainkat: Földünk a Naptól számítva a Naprendszer harmadik bolygója. Naptól való távolsága 150 millió km. A Nap magjában a hőmérséklet 15 millió C. fok. Földünkön kívül még 8 bolygója van (a Földdel együtt 9) naprendszerünknek: Merkúr, Vénusz, Föld, Mars, Jupiter, Szaturnusz, Uránusz, Neptunusz, Plútó. A föld keletkezése mintegy 4,5 milliárd évre nyúlik vissza. Gőzfelhőből alakult ki, és a forgás (gravitáció) következtében gömb alakúvá sűrűsödött össze. Közepében folyékony magma izzik, melyet a földkéreg 35-40 km -vastagságban borít be. Felszíni formája, arculata évmilliók során változott és változik ma is. (Vulkán kitörések, a kőzetek felmelegednek, lehűlnek, ez által

repedeznek, fokozatosan szétmálnak.) A víz a magasabb helyekről a lejtő felé hordja kőzeteket és ezáltal az alacsonyabb részek feltöltődnek. Ilyen a mi Alföldünk is, ami egy feltöltött medence, melynek a feltöltési vastagsága mintegy 2000 méter. Ennek a csodálatos Földnek (Kék bolygó) mintegy 70

%-át tengervíz borítja. Ez a nagymennyiségű víztömeg a Hold és a Nap gravitációs mozgása következtében állandóan mozgásban van. Ehhez hozzájárul még a víz különböző hőmérséklete, (északi és déli sarok felől az egyenlítő felé haladva emelkedik az óceánok hőmérséklete), továbbá a szél hajtóereje valamint a Föld forgása keletről nyugat felé.

Földünk egy nap alatt (24 óra) fordul meg tengelye körül. Ugyanakkor kering a Nap körül, melyet 365 nap és hat óra alatt tesz meg. A hat órát évente nem számítjuk, hanem a négy év alatt összegyűlt órák kitesznek egy napot és ilyenkor a február hónap nem 28, hanem 29 nap. (Szökő év!)

Az északi földgömb csillagászati kezdete és vége határozza meg az évszakokat:

Március 21. A tavasz kezdete, amikor a nappal pontosan egyező az éjszakával.

Június 22. A nyár kezdete, amikor leghosszabb a nappal és legrövidebb az éjszaka.

Szeptember 23. Az ősz kezdete, ekkor a nappal pontosan egyenlő az éjszakával.

December 22. A tél kezdete, mikor a legrövidebb a nappal és leghosszabb az éjszaka.

Az élet a Földünkön az óceánban jött létre, mintegy 3,5 milliárd éve. Ma is igen gazdag az óceánok állatvilága.

A leírhatatlanul gyönyörű színekben pompázó, gazdag domborzatú „kék bolygónk” mintegy 3,7 millió évvel ezelőtt kezdett benépesedni a **Homo Sapiens**-el. Az eltelő idő alatt Földünk legfejlettebb lényé az ember sokat változtatott, alakított Földünkön. Bolygónk száraz-

földi felszínének kétötödét tette civilizálttá az emberiség. A Föld népessége az utóbbi 500 évben 300 millióról húszszorosára kb. 6 milliárdra növekedett.

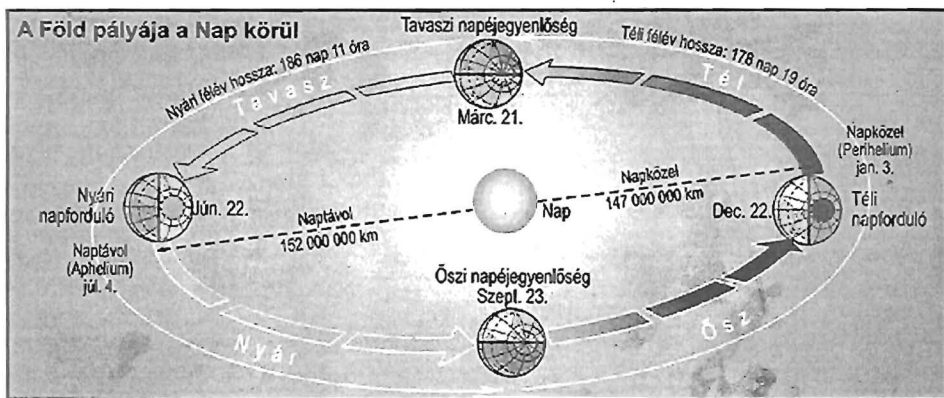
Felvetődik a kérdés, hogy a termelési eljárások fejlődése lépeket tud-e tartani a népesség szaporodásával, a mezőgazdaság meddig lesz képes kielégíteni a növekvő igényeket? Javulnak-e Földünk közegészségügyi viszonyai? (Afrikában. Ázsiában?) És sorolhatnánk még az égető kérdéseket, melyre ma még nem tudjuk a kielégítő válaszokat.

Ahogy a kommunikációs rendszereket figyelem, bennem kételyek merülnek fel. Mit látunk? A népek között gazdasági, vallási, etnikai nézeteltérések, hódító háborúk folynak, megtestesítőjük a fegyveres harc, mások leigázása.

Mégis! A XXI. század Homo Sapiensének felül kell emelkednie mindezeneken!

Hogy ez sikerüljön valamennyiünknek hinnünk, és bízunk kell, és egyenes akarattal, töretlenül tevékenykedni a szebb jövőért, a világéke megteremtéséért.

Hunyia Alajos

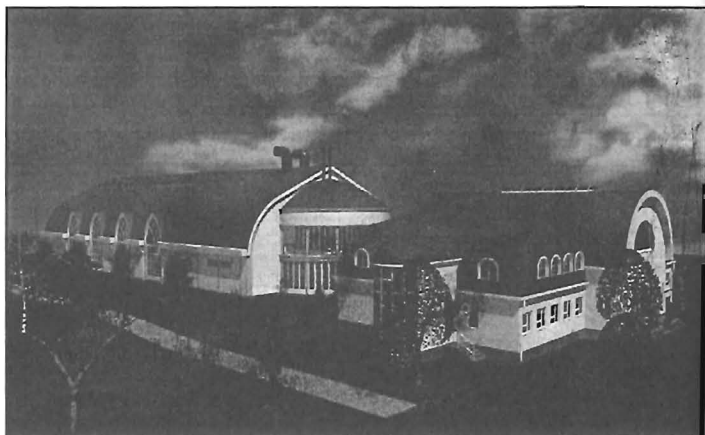

A gyomai fürdő bővítése

Városunkban március 18-án **Matolcsy György gazdasági miniszter** újabb alapkövetelre érkezett. Ünneplés keretében között is elkezdődött a Gyomai gyógyfürdő beruházási munkálata. A beruházás eredményeként a gyógy-idegenforgalom, mint turisztika jó kiterjesztési lehetőség, de az itt élők életvitele is előnyösen változik. A beruházás közel 900 millió forint lesz, amelyből a Széchenyi terv 393 millió forintot, mint támogatást biztosított.

Az alapkövetelést a szokásos emlékfá ültetés követte, ragyogó tavaszi idő volt. A miniszter igen nagy szakértelemmel ültette és öntözte meg a fáját. Mondotta „így tanította nagyanyám, hogy meg kell öntözni a friss ültetést „ Ez követően a polgármesteri hivatalban a Körös-völgyi Települések Regionális szervezetébe tartozó polgármesterek, - mintegy 16 - megállapodást írtak alá a szünyogok gyérítésére. A regionális szervezet 33 millió forintot nyert ami várható költségek 50%-a. A miniszter úr megelégedett-

ségét fejezte ki az összefogást illetően. Tőle megszokott azonnali reakcióként kedves egyszerűséggel igen nagyvonalú ajánlatot tett a települések polgármestereinek. Az ajánlat lényege, hogy a szünyog gyérítés ügyéhez hasonlóan fogjanak össze, készítsenek egy közös idegenforgalmi komplex tervet, mint régió, és a Gazdasági Minisztérium már a tervezés szakaszában támogatja az elképzelést. Nagyszerű lehetőség, és az újdonságból származó összes előnyöket hordozhatja.. Reméljük élnek vele az illetékesek.

Fiatalokról fiataloknak

A mozgás örömeért

A FIDESZ-MDF programjában olvastuk a következőket:

„Nőtt az egészséges életmódot választók száma: **ma 15 és 29 év közötti fiatalok kétharmada rendszeresen sportol. Ma 30 ezer gyermek ismerkedik a labdarúgással 800 szakember segítségével.** 80 településen és vonzáskörzetében épül világított füves és műfüves pálya a futballutánpótlás nevelésére. A **Nemzeti Atlétikai Programban 60 ezer gyermek vesz részt. További 13 sportágban sportpályák építésével és sportfelszereléssel félezer játszótérrel építettünk vagy újítottunk fel.** 2002-ben elkészül az új Budapesti Sportcsarnok, Európa egyik legkorszerűbb fedett arénája.

2006-ig elérjük, hogy minden megyei jogú városban legyen uszoda, amelynek építését, működését a kormány és az önkormányzatok együttműködése szavatolja. Olyan uszodákat kell építenünk, amelyek éppúgy szolgálják a versenyszerű sportot, mint az ép és a fogyatékkal élő emberek egészségmegőrzését.

2006-ig további 6 korszerű, sportolásra és szabadidős tevékenységre alkalmas, egész évben üzemelő fedett jégpályát építünk. Elérjük, hogy régióként legalább 6-10 ezer főt befogadni képes, fedett, több funkcióval rendelkező sportcsarnok álljon rendelkezésre, amely segítséget nyújt a látványsportok, csapatsportok fejlődéséhez. Az iskolai tornacsarnokok építésére új programot hirdetünk meg: 2006-ra minden iskolának lesz tornaterme. A magyarországi településeken 500, a gyermekek biztonságát szem előtt tartó, új modern játszótér épül.

2006-ig felújítjuk a Népstadiont és a környező létesítményeket: a Nemzeti Sportcsarnokot, az Olimpiai Csarnokot és a Kisstadiont. A stadionrekonstrukciós program keretében 38 stadion újul meg 2001-2003 között.”

Fiataljaink jövője

Ezzel a címmel tartott lakossági fórumot a Gyomaendrődi Művelődési Központban március 13-án Gyürk András a Fidelitas országos elnöke. A fórumon részt vettek Domokos László országgyűlési képviselő, Babák Mihály országgyűlési képviselő, Erdős Norbert a Fidelitas képviselő jelöltje, Dr. Dávid Imre polgármester, és az érdeklődők.

Gyürk András előadásában elismerően szólt a Békés megyei Fidelitas szervezetekről. Mint mondta, fiataloként jól ismeri a fiatalság gondjait. Megemlítette az előző kormány tandíj rendszerét s azt, hogy most nem kell már tandíjat fizetni a felsőoktatási intézményekben. Ennek kapcsán említette a diákhitelt, melyet már 80 ezer diák vett fel. Egy egyetemista lány kiszámította, hogy a diákhitel évi törlesztése annyit jelent, mintha mikrohullámú sütit vennének részletre.

Tudásalapú társadalmat építünk. A tudás a jövő záloga! Ezért fontos a fiatalok életlehetőségét minden eszközzel segíteni. A lakáshelyzetek kibővültek, hiszen mára a lakáshitel nagyon alacsony, így sok fiatal juthat olcsóbban lakáshoz. A felsőoktatási intézmények kollégiumait ötezer férőhellyel bővítik még ebben az évben, így egyre több fiatalnak lesz lehetősége a kollégiumi szolgáltatásokat igénybe venni.

Végül szólt a 2012-ben megrendezésre kerülő Olimpiáról, mely nemcsak nagy dicsőség-

get jelentene hazánknak, hanem gazdasági fellendülés is hozna. Hogy ezt nemcsak a fiatalok érzik így, bizonyítja az a több mint hatszáz ezer lakossági aláírás, melyet a FIDESZ kezdeményezésére gyűjtöttek össze.

Domokos László országgyűlési képviselő azokról a helyi sikerekről beszélt, melyek az elmúlt 4 évben bekövetkezett Gyomaendrőd életében. Kiemelte a szennyvízprogramot, melynek kapcsán városunkban nemsokára minden helyen meg lesz oldva a szennyvízelvezetés. Ennek érdekében folynak a munkálatok. Beszélt arról, hogy a Széchenyi Terv keretében szociális bérlakások épülnek, hol egyre több idősnek is otthont adnak. A fecskéházak több fiatalnak is lehetőséget adnak az otthonépítésre. Az Ipari Park új lehetőségeket biztosít a vállalkozóknak, mely egyre több munkalehetőséget biztosít majd városunknak. Bízunk abban, hogy megszűnik a fiatalok elvándorlása, s egyre többen maradhatnak majd szülővárosukban, s itt kamatoztathatják tudásukat a város és a társadalom javára.

Várfi Péter, a Fidelitas helyi elnöke

DIÁKSPORT

Gratulálunk a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola diákjainak e szép eredményekhez!

Március 11-én Endrődön a ligetben rendezték meg a körzeti iskolák részvételével Diakolimpia elődöntőjének rangos eseményét, ahol a az iskola minden csapata tovább jutott a megyei döntőbe. Ez úttal egyéniben 7 arany, 6 ezüst és 5 bronzérem volt az eredmény. Így az iskola I. helyen végzett.

Eredmények:

I. Kcs. Leány

I. hely: Balázs Tímea, Barna Nikolett, Tokai Kinga, Pintér Nikolett, Pápai Bianca

I. Kcs. Fiú

I. hely: Dávid Imre, Gácsi Márk, Szilágyi József, Demeter József, Berkovszky Péter

II. Kcs. Leány

I. hely: Farkasinszki Zita, Tokai Gréta, Keresztes Kitti, Farkasinszki Mariann, Kurucz Éva

II. Kcs. Fiú:

I. hely: Bukva Tamás, Kurucz Zoltán, Mészáros Dávid, Botos János, Liziczai Csaba

III. Kcs. Leány

I. hely: Szabó Zita, Vári Éva, Cserenyecz Dóra, Nagy Beatrix, Pinkovics Angéla

III. Kcs. Fiú

I. hely: Dógi Jenő, Fekécs Zoltán, Dógi Richárd, Keresztes Márk, Hacelda Róbert

IV. Kcs. Leány

I. hely: Lakatos Mária, Szakálos Judit, Gellai Nikoletta, Bacsa Erika, Krmellár Tímea

IV. Kcs. Fiú

I. hely: Kiss Imre, Szurovecz Zoltán, Pinkovics Tibor, Varga Tibor, Veéror András

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Az Európai Unió kapujában

IV. Az egységes piac és a négy alapszabadság

Előző cikkünkben taglaltuk az Unió 3 pillérét. Az első és legfontosabb pillér az Európai Gazdasági Közösség, amely az évek folyamán több átalakuláson ment keresztül, míg 1986. február 18-án aláírt Egységes Okmányban célul tűzték ki a tagállamok közös piacának megalakítását, melynek végső határideje 1993. január 1. volt. Am az egységes piac tökéletesítése érdekében folytatott jogalkotás a kilencvenes években is folytatódott s mind a mai napig tart. Az egységes piac hatékony működését a négy alapszabadság biztosítja. Erről ejtünk néhány szót.

Az áruk szabad mozgása az első úgynevezett alapszabadság, melyet a vámunió felállításával, a közös vámtarifával, s mennyiségi korlátozások bevezetésével biztosítottak.

A vámunió a tagállamok közötti vámok és azokkal azonos határádíjak megszüntetését jelenti. Továbbá a nem-tagállamokkal szemben közös vámtarifát vezet be. Kivételek különleges helyzetekben persze itt is vannak, de azok taglalására nem térünk ki. Az áruk szabad áramlása érdekében azonban szükség volt mennyiségi korlátozásokra (kereskedelmi kvóták), szükség volt a szabványok, technikai előírások egységesítésére, közelítésére. Hosszú és bonyolult jogi folyamatok következtek. Az Európai Közösség 30. cikke pl. meghatározza azokat az eseteket, amikor a tilalom alól mentesítésnek van helye. (Olyan nemzeti rendelkezések megengedettek, ami a közérdek, közbiztonság, növénye egészsége, művészeti, történelmi, régészeti értékekkel bíró nemzeti kincsek, ipari, kereskedelmi tulajdon védelmére szolgálnak.)

A személyek szabad mozgása a második ilyen alapszabadság. A közös piac tehát egy olyan terület, ahol nemcsak az áruk és szolgáltatások, illetve a tőke hanem munkaerő is szabadon, korlátozás nélkül áramolhat. A Maastrichti Szerződés tette alapjoggá azt, hogy mozgásszabadság, nemcsak a munkaerő, hanem az Unió minden állampolgár számára biztosított. A diszkrimináció kizárt! Tehát a tagállamokból származó munkavállalók vagy önálló vállalkozók ugyanolyan joggal bírnak, mint az adott ország helyi munkavállalói, vállalkozói. A munkavállaló alapvető joga: állásajánlat elfogadása egy másik tagállamban, munkavállalás, (keresés) szabad mozgása, munkaviszonyának megszüntetése. Az önálló tevékenységet folytatók (nemcsak vállalkozók, de orvosok, ügyvédek stb.) külön kategóriát képeznek a közösségi jog alapján. Ezeket a személyeket letelepedési szabadság illeti meg, ami azt jelenti, hogy tevékenységüket bármelyik tagállamban szabadon folytathatják. A Maastrichti Szerződés létrehozta az uniós állampolgárság intézményét is, tehát mindenki, aki egy tagállam polgára egyben az Unió állampolgára. E szerint az Unió állampolgára: az EU bármelyik országában mozoghat, utazhat, tartózkodhat, részt vehet az európai parlamenti választásokon, igénybe veheti bármelyik tagállam diplomáciai, konzuli védelmét, jogorvoslatért fordulhat az Európai Ombudsmanhoz. Ha 3 hónapnál tovább kíván tartózkodni valamely tagállamban, akkor kérnie kell tartózkodási engedélyt.

A szolgáltatások szabad nyújtása következő szabadságjog. Itt fontos megjegyezni, hogy szolgáltatásként (az Európai Közösség Szerződése 50. cikke) a közösségi jogban, csak az a díjazás ellenében végzett tevékenység fogadható el, mely nem esik az áruk, a személyek, és a tőke szabad mozgására vonatkozó előírások alá. Az idézett cikk felsorolja mindazokat a tevékenységeket, melyek szolgáltatásnak minősülnek. E területen évtizedeken át meglehetősen lassan haladt a kibontakozás. Az ezredfordulóra már a legtöbb szolgáltatást (banki, pénzügyi, telekommunikációs, közlekedési) már liberalizálták, ugyanakkor több területen, főképp állami tulajdonú szolgáltatásoknál (pl. villamosenergia, gázszolgáltatás) még csak a kezdeti lépéseknél tartanak. Ugyanakkor az egységes piac működése, a versenyképesség szempontjából egyre nagyobb jelentőséggel bír a szolgáltatások szabad áramlása. Ennek fő oka, hogy a szolgáltatások a világgazdaságban egyre nagyobb, folyamatosan növekvő súllyal szerepelnek. A szolgáltatások az Unióban a GDP mintegy 70 %-t teszik ki. Az Unió lakosságának nagy része szolgáltatott szektorokban dolgozik.

A tőke szabad mozgása a negyedik alapszabadság. Az EK. Szerződés 56. cikke tiltja a tagállamok között a tőke szabad mozgásának mindenfajta korlátozását. E tilalom ellenére itt is vannak kivételek, így a tőke szabad mozgása nem sértheti a tagállamoknak azt a jogát, hogy megelőzzék a nemzeti jogszabályok megsértését az adózás és pénzügyi intézkedések terén, s e jog korlátozható a közérdek, közbiztonság védelme érdekében.

A fent leírtakból tehát mindenki számára világos, hogy milyen kedvező helyzetbe lesz iparunk, kereskedelmünk s állampolgáraink. Bár igaz, hogy az uniós tárgyalások folyamán nyilvánvalóvá vált, hogy egyes tagországok a munkaerő szabad áramlása tekintetében több-kevesebb türelmi időt írhatnak elő.

Császár Ferenc

Forrás: a Magyar Országgyűlés által 2001-ben kiadott: Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról c. kiadvány.

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.**

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érte munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház négy művésze, köztük, Székely Ferenc, egy hétig tartó éhségstrájkot II. 20-án végre abbahagyta, mert a Művelődési Minisztérium újabb ötmilliárd lejt utalt ki a színház részére a jelenlegi tizenkettő mellé. Ehhez hozzájön még a városi önkormányzat által megszavazott ötmilliárd lejt.

Romániának nincs más választása, tiszteletben kell tartania a nemzetközi egyezményeket – jelentette ki a Romániában megjelent „Kronikának”, az Európai Tanács csángójelenségeket vizsgáló és a jelentést előkészítő Tytti Isohookana Asunmaa finn történész, egyetemi tanár, képviselőasszony. Az Európa Tanács javaslata azonban a csángó nyelv oktatására és nem a magyar nyelv oktatására vonatkozik. A történész asszony többek között kifejtette, hogy: „nem ismerjük pontosan a csángók eredetét. Én is több mint tíz, talán tizenhat elméletről olvastam, amelyek a csángók eredetéről szólnak. Mi most nem tudjuk pontosan, hogy kik ők, honnan jöttek Moldvába. Szükséges tehát a párbeszéd a kutatók és történészek között.“

A tudósítói hálózattal rendelkező erdélyi stúdió az Illyés Közalapítványtól kapott támogatásnak köszönhetően beindulhat a területi stúdió, mely adásaiban tájékoztatja a Kárpát-medencében élő magyarságot a helyi aktuális témákról. Magyar részről Németh Zsolt politikai államtitkár és Szabó Tibor a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnöke vett részt Kolozsváron a Tranzit Alapítványnak otthont adó régi zsinagóga épületében a Video Pontes területi stúdió Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemről készült film ösbemutatóján. A stúdió munkáját temesvári, nagyvárad, kolozsvári, marosvásárhelyi tudósítók segítik, hogy mindig a legfrissebb erdélyi hírekről nyújtsanak tájékoztatást.

Gyergyószentfalva és Gyergyószentmiklós után Csíkszeredában is bemutatták „A székelység története a 17-19 században” című tanulmánygyűjteményt és Egyed Akos „Erdély 1848-évi utolsó rendi országgyűlése” című kötetet. Öröndötes, hogy újabb kötetekkel gazdagodott a székelység történeti irodalma.

Végre minden akadály elhárult a római katolikus egyház három államosított ingatlanának visszaadása előtt: a nagyvárad Orsolya-rendi zárda, a szilágysomlyói minorita rendház és a székelykeresztúri kántorlakásról van szó. Az RMDSZ-kormány protokollum végrehajtását felügyelő vegyes bizottság április 30-át jelölte meg az ingatlanok tényleges átadásra.

A II. 26-i kormányúléseken módosították a más országok himnuszának éneklését, más országok zászlajának kitűzését büntető kormányhatározatot. Olyan kitételt is beiktattak a határozat szövegébe, hogy a nemzeti kisebbségek is használhatják a nemzeti szimbólumokat

Maros megyében Vajdaszentiványon a Művelődési Otthonban rendezett irodalmi délutánon az Erdélyi Magyar Könyvklub és a Kriterion Könyvkiadó 104 kötetből álló könyvadományt nyújtott át a helyi könyvtárnak.

Szeben megyében Bürkössön a 80-as években számolták fel a magyar nyelvű oktatást, mert annyira lecsökkent a magyar anyanyelvű tanulók száma. 2000 szeptemberétől újra indult a magyar nyelvű oktatás, jelenleg 8 gyermek tanul magyarul. Orbán Ibolya tanítónő úgy látja, hogy néhány év múlva újra megszűnik magyar gyermek hiányában az oktatás. Szeretnének mind több magyar nyelvű könyvet olvasni, de pénz hiányában csak adományokra számíthatnak.

Nagyenyed a szabadságharc alatt

Viskóczy Henrik házfőnök Prodanhoz sietett, abban reménykedve, hogy véget vethet a mézárásoknak. Sikertelenül. Később Prodan csapatai is beálltak az Axente csapatainak dúlásába. A Repede Nicolae felgyógyi görög-katolikus pap által vezetett csapat betört a minorita rendházba, s gyilkolni kezdte az oda menekülteket. Nemes Ioan tribun kiüzte ezeket az utcára, ahol dorongokkal verték agyon őket. Egész utcák hamvadtak el, leégett a római-katolikus templom, a Kollégium épülete, melynek szétszórta értékes könyvtárát, és lerombolták a református templomot is. A Honvéd január 10-i számában az áll: „Enyed, a lelkes kisváros nincs többé! Tegnap délután ment be 3 tribun, mint az onnan ide menekültek mondják, 9000 rabló oláh számára szállást rendelni. A tábor östve ment be, s csakhamar beérkezte után a Magyar utca, piac s mindazon helyek, ahol oláh nem lakott, felgyújtották. A menekültek az égő város lángjai közt több ezer lövéseket hallottak-hihetőleg védtelen nők, aggok és ártatlan gyermekek gyilkoltattak le.“ Ez az első írásos beszámoló Enyed tragédiájáról. Sokan Felenyedre, Újfaluba, Csombordra és az erdőbe menekültek. Szilágyi Farkas a Bükkös erdőben meghúzódo enyedik számát 400 főre tette. A menekültek száma összesen 2000-2500 körül lehetett. Az áldozatok számát nem lehet pontosan tudni. Viskóczy Henrik házfőnök 351 halottat azonosított, a nagyenyedi városi tanács 600-ra becsüli a meggyilkoltak létszámát, Várad Samuel enyedi főorvos szerint 700, Szilágyi Farkas pedig 800 magyar elpusztításáról ír. Román részről kb. 50 személy a veszteség.

***

Egyházi intézmények

A görög katolikus egyház 1733-ban alakult 34 családdal. 1909-ben az egyházhoz tartozott 300 család 1000 lélekkel, kiket egyetlen lelkész vezetett. 1999-ben a római katolikusoknál tartották esküvőiket, sőt szentmisére is ide jártak, mert máshová nem volt hova menniük, a kommunista idők alatt templom nélkül maradtak. A polgármesteri hivatal a jelenlegi autóbusszállomás helyén jelölt ki helyet a templom építésére. Az építések 1988-ban kezdődtek, de mára befejeződtek.

Az enyedi zsidók közt csak 1850 után kezdett valamelyest vallási intézmény kialakulni. Rendes anyakönyvet 1849 óta vezetnek. 1890-re erősödtek meg annyira, hogy szervezkedhettek, s alapszabályzatot készíthettek, rabbijuk nem volt. Fekvő vagyonuk nem lévén, intézményeiket a kultuszadóból és adakozásból tartották fenn. Gyűléseiken a tárgyalás és az iskolákban a hitoktatás magyar nyelven történt, anyakönyveiket magyarul vezették. 1909-ben a hitközséghez tartozott Enyedről 75, vidékről 20 család.

BAJUSZ TÜNDE

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/L.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, disztribúcióval összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja. Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Beszélgetés Domokos László országgyűlési képviselővel, aki az 5. sz. választási körzet képviselőjelöltje az április 7-i választásokon

Minden felelősen gondolkodó és érző ember készül a választásokra. Így tesszük mi kereszténydemokraták is, akik 1998-tól a FIDESZ Magyar Polgári Párttal együttműködési formában, de önálló erőként veszünk részt a közéletben. Ott vannak a parlamentben képviselőink, ott vannak az ország önkormányzataiban 24 kereszténydemokrata polgármesterünk, 4 alpolgármesterünk, 88 helyi képviselőtestületi tag, és a megyei közgyűlésekben 27 megyei közgyűlési tag. A szociális igazság érvényesítése, a családok boldogulásának szolgálata, az emberi szabadságjogoknak a védelme, a társadalom erkölcsi megújulása munkánk célja.

Most választások előtt felerősödött annak a két értékrendnek a különbsége, amely áthatja gazdasági és társadalmi életünket. Mi a különbség a két szemlélet között? A legegyszerűbben úgy érthető meg, ha arra a kérdésre helyes választ adunk, hogy az ember van-e a gazdaságért, vagy a gazdaság van az emberért? megérthető a különbség. **Mi valljuk, hogy ami jó az embernek, az jó a gazdaságnak is.** A kereszténydemokrácia az ember, a személyiség tisztelődik. Nap-mint nap tapasztalhatjuk azt a küzdelmet, ami közéletünket áthatja. A múlt képviselői, és a polgári átalakulás hívei közötti küzdelem folyik most a választások előtt.

Mi kereszténydemokraták a jövő, a polgári társadalom mellett tettük le voksunkat és tesszük ma is, a közelgő választásokon. Magyarországon a jövő elkezdődött. Tetten érhető jelei vannak ennek Békés megyében is, de megyén belül nézzük most csak közvetlen környezetünket, szülőföldünket, Gyomaendrődöt. Aki nyitott szemmel jár, látja, a befejezett és a megkezdett beruházásokat, amelyek az itt élő életvitelét nagyon nagymértékben javítja.

Domokos László országgyűlési képviselővel körzetének 2006-ig szóló terveiről beszélgettem. Mielőtt a terveiről beszélt, röviden visszaemlékezett a 98-tól történetekre. Kiemelte a belvíz elleni hatásos védekezést. A károsodott családok otthonai, az önkormányzat károsodott épületei mind felújításra, vagy újra építésre kerültek. Több utcában épült út, megépült az Öregszőlői kerékpár út, épül a fürdő, a hulladéklerakó a 24 szociális bérlakás, és a szennyvíz beruházás 3-4. dik üteme, kezdődik az ipari park infrastruktúrájának kiépítése, hogy csak a legfontosabbak leltárát említsük.

Ezek az eredmények biztosan jelzik, hogy Gyomaendrődnek van jövője, ennyi fejlesztésnek meg kell hogy jöjjön az eredménye, de még nagyon sok a dolgunk, mondta mosolyogva.

2006-ig szóló terveit e - képen fogalmazta meg:

„Országgyűlési képviselőként azt szeretném elérni, hogy a választókerületben élő embereknek legyen munkájuk. A vállalkozóknak barátságos környezetet szeretnénk kialakítani, melyben kibontakozhatnak terveik. Minden segítséget meg akarok adni az itt élő embereket segítő közösségeknek, és az önkormányzatnak. Terveink ennek jegyében születtek.

1. Amiből a család él

Céljaink között a legfontosabb az új, jól fizető munkahelyek létrehozása, a nyugdíjak

emelése. Számunkra ez a legfontosabb, hiszen ez jelent a családok számára megélhetést.

Az adók csökkentésével, a fizetések emelésével 2006-ra elérjük, hogy a magyar polgárok átlagkeresete megkétszereződjön.

Békés megyében több mint 60 ezer gyermeket nevelő család él. Ezért jelentős a családi adókedvezmény hatása, ezzel is segítjük a gyermeknevelést. 2006-ig az adómentes jövedelem 1 gyermekes családoknál 1 millió, 2 gyermekeseknél 2 millió,

3gyermekeseknél 3 millió forint lesz.

Békés megyében sok idős ember él. Fontos ezért a nyugdíjak vásárlóértékének emelése. Az özevnyi nyugdíjak összegét 50%-kal emeljük. De ami nagyon lényeges, az idősökre mi úgy tekintünk, mint a család nélkülözhetetlen tagjára. Ezért az unokájukat nevelő nagyszülők a nyugdíj mellett igénybe vehetik a GYES-t.

2. Az otthon biztonsága

Miután sikerült a belvíz okozta károkat helyre állítani, jelentős volt a közmunkaprogram, megszerzése, a csapadékvíz elvezetésére.

Épül a szennyvízcsatorna, ami tovább fokozza a belvíz elleni biztonságot, és a környezet szennyezés is nagymértékben csökken.

3. Mezőgazdaság

A kormány a családi gazdaságok támogatását meghirdette, a vonatkozó törvényt, sőt törvénycsomagot megalkotta. A kormány célja, hogy Magyarországon egyszerre kezdődjön el a stabilitás, és a növekedés. Nagy célok ezek, de reálisak, megvalósíthatók, és elkezdődtek.

A Széchenyi tervben meghirdetett pályázatok üzenete: Merjünk magyarok lenni! Merjünk nagyok lenni! Nemzeti kincseinket nem pazarolhatjuk el, mi hasznosítsuk, ez a FIDESZ vezette kormány célja, amely a kereszténydemokrácia alapelveivel teljesen egyezik.

A családi gazdaságok támogatása megerősödése a vidék fejlődését szolgálja.

Ezért a kormány szándéka szerint 2002 és 2006 között 800 milliárd forint többlettámoga-

tás kerül a mezőgazdaságba. A családi gazdaságok 2002-től saját erő nélkül 300 millió forint kölcsönt vehetnek fel földvásárlásra, telephelyvásárlásra ültetvénytelepítésre, és gépvásárlásra. A hitel kamata 100 hektár földvásárlásig 0 %, e fölött az 5 évre rögzített 7 % kamat felét az állam magára vállalja. A hitel futam ideje 5-20 év között lehet.

4. Turizmusfejlesztés

Szerencsés kezdeményezés volt, a nemzetközi mércével is jelentősnek mondható Sajt-túró fesztivál, a „Nemzetközi Bogártalalkozó. Ezek az új kezdeményezések, mint turisztikai lehetőség kiaknázása nagy lehetőséget kínál a településnek. Fellendülőben van a szabadidő turizmus, hisz a melegvíz hasznosítására Gyula, és Gyomaendrőd nagy beruházásba fogott. Belátható időn belül rövidesen hívják, várják a vendégeket, ami nagy turisztikai lehetőség a környező települések számára is. Össze kell fogni! A turizmus fejlesztésének felét vállalja az állam, a másik felét az önkormányzatoknak, vállalkozóknak kell biztosítani. Együtt kell dolgoznunk, élni kell a lehetőségeinkkel, ez a kormányunk üzenete, ez a vidék felemelkedésének egyik lehetősége. A gazdasági miniszter Matolcsy úr március 18-i vonatkozó ajánlatával is komolyan el kell gondolnunk, nem egy szimpla kis ajánlatról szolt, érdemes gyorsan lépni, mert aki gyorsan reagál, az jobban járhat, mint aki elnapolja a döntéseket.

5. Jó úton a jövőbe

Új munkahelyeket létrehozni, az ország gazdasági vérkeringésébe bekapcsolódni, **nem lehet utak nélkül, hangsúlyozza Domokos László országgyűlési képviselőnk, és a következő időszak képviselő jelöltje.** Beszélgetésünk során kiemelte hogy mennyire fontos az utak építése, ezért ő mindig nagy hangsúlyt helyezett a térség megközelíthetőségére. A Tiszaúri híd megépítése is ezt a célt szolgálta. A közeljövő célja, hogy az útépítésben partner településeknek lehetőséget nyújtunk, hogy a választókerület településein 2010-ig ne legyen belterületi földút. 2006-ig előkészítjük a Szarvas-Békésszentandrás elkerülő út megépítését. Ez az elkerülő út a térség gazdasági fejlődése szempontjából kulcsfontosságú 44-es út gyorsforgalmivá fejlesztésének következő állomása lesz.

Végig gondolva a hallottakat, biztos vagyok abban, hogy az elmúlt időszak tettei, reálissá teszik a jövő terveit, amelyek nem csupán ígéretek, hanem megalapozott tervek. Garancia erre az elmúlt 4 év eredményes munkája, hisz múltunkra épül a jövő. A polgári kormányzat biztató eredményeire építhetjük fel az erkölcsben megújuló, jólétben megerősödő polgári társadalmat. Erre kötött megállapodást a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség a FIDESZ vezette kormánnyal, és ezért támogatjuk a 2002 választásokon is a körzet **FIDESZ-MDF képviselőjelöltjét, Domokos Lászlót**, aki az elmúlt 4 év során munkájával bizonyította, hogy már 98-ban is a többség helyesen választott.

Hamvazószerdától a feltámadás öröméig

Az ünnep öröm; öröm, mert a találkozás révén gazdagít. Amikor a húsvéti alleluját énekeljük, lelkünk a felszabadult örömmel merül el az Isteni Béke végtelen gazdagságában. Az élet ünnepe ez. Számunkra az élettel való találkozás. A halált maga mögött hagyó Istenember dicsőségébe öltöztetjük a szívünket, amely bennünk is lángra robbantja az örömet. A hit, remény és szeretet Istentől lelkünkbe öntött ajándékait érzük tetten magunkban. A végső nagy találkozás, a feltámadás örömet ízelgetjük, és kérdezzük: Milyen is lesz? – és a végső találkozásig átvélő jövő napi tennivalóit is ez a hit, remény és szeretetet lelkesíti, motiválja, készíti igazgázzá lenni.

A jövő feladatait így látni: - Keresztény hivatásunk felismerése. Az ünnep ráébreszt a lényeges dolgokra. Erővel tölt fel, tisztázza tennivalóinkat, helyes értékrendre tanít, az ünnep az, ami nélkül nincs kultúra, ami nélkül nem létezhetünk. Az ünnep az életre ébredés öröme. Húsvét különösen is az.

Éppen ezért az ünnep komoly. Komolyan kell venni. Ami komoly arra készülni kell. Az ünnep az élet komolyságára tanít. Amikor érzékeny lélekkel közeledünk az ünnep komolysága felé, akkor a készüléket is komolyan kell venni. Különbözőn tán elkápráztat szemünk a fényben, de látni nem tanulunk meg.

E készülék csodálatos nyitánya a hamvazószerda csendes, elmélyedésre szólító liturgiája. A homlokunkra hintett parányi porcsipet létünk parányi, röpke voltára irányítja figyelmünket: - „Emlékezz ember, hogy por voltál, és porrá leszel.” - és díszítsen bár az élet kitüntetésekkel, ranggal, szépséggel vagy tehetséggel, mi porból lett porrá lesz, de a lélek a Golgota hegyormán keresztül a feltámadás dicsőségére hivatott.

E készülék csodálatosan egyszerű módját tanítja nekünk Jézus a Hegybeszédben. A lélek akkor lesz egyensúlyba önmagával, ha érzi van a felé nyújtott kéz segítségért kérő ínsége iránt, s ezt észrevétlenül kielégíteni törekszik, hogy a „jobb kezed ne tudja, mit tesz a bal”, „s Atyád, aki a rejtekben lát megfizet neked”, - és ha tiéd az Isten, tiéd már minden!

Ha nem csupán a hamvazószerdai porszemeket érzed magadon, hanem valóban porban érzed magad, lent, meghalászva, magadrahagyva, akkor benned a lélek sóhajt fel az Úrhoz. S ekkor zárkózz be szobádba, tanítja a mi Urunk, s imádkozz elrejtve, s mennyei Atyád, aki lát a rejtekben is megfizet neked.

Ó lelkét adja neked, s e lélekkel, ünnepi, örömteli szívvel már beállhatunk az ünneplők sorába, az Eucharistia, a hálaadás Istennek szentelt liturgiájába.

Ha az ember önön gyöngesége a lélekben gáncsot vet az ünnepek nagyszerűségé elé, akkor belső gyakorlatra hív az

Úr, s a böjtölés az önzést megtörő lemondás útján közelíti a lélek Urához, Istenéhez, de Jézus arra tanít: - Ezt ne lássa rajtad senki, sőt mosakodjál meg, illatozsítsd be hajadat, arcod legyen vidám, s a kedély tegyen kedvessé, hiszen a lelkedről van szó, benn érlelődik az igaz, a jó, a Krisztushoz méltó önmagad.

Így lesz képes az ember örök kincseket keresni, a jövőt igaz szívvel, keresztény módon, krisztusi stílusban építeni.

A műveltségnek ez a belső rétege teszi alkalmassá az embert, miként a nagy reformmozgalom kiválóságait, a változó világban küszködő emberi közösségeket is kegyelemmel megújítani

Szent Benedekre gondolok most és Aquitaniai Vilmosra – a Cluny reform nagy elindítójára – kiknek jelmondata volt: „Imádkozzál és dolgozzál”. Mindketten egy felforgatott, torzszalkodó világban éltek, mikor a jövő inkább aggodalommal töltött el minden lelkét, mint bizakodó reménnyel. Akkor találták rá az Élet forrására, s a saját maguk Istenre talált világából, magukból indultak el eme két alapvető tevékenység útján: - Imádkozni! És dolgozni!

A mi világunk éppen ezt a két dolgot szereti elkerülni, milyen kár!

I. Imádkozzál! – Az Egyház liturgiáját és a rejtett imádságban az Isten közelségét átélni, a nagyböjt, a szent 40 nap porbasújtottságából szívünket és kezünket a mennyei Atyához felemelni. Istennek dicsőítést adni, hálát mondani, az Euchariszticában Jézust ünnepelni. A lelkét felemelni hozzá, jelenvalóvá tenni életünkben: Isten mindenütt jelen van! Nem az égben, távol, hanem mindenütt, itt is. És benned is otthon akar lenni

A helyes imádság akkor eleven és élő, ha tudja az imádkozó, hogy kit imád és kihez imádkozik. Jézus kérdezi: - „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” – mert, „aki lát engem, látja az Atyát” – mondja Fülöpnek. Péter válasza: - „Te vagy a Messiás az élő Isten fia:” Amikor szenvedését megjövendöli, Péter tiltakozik. Pedig, „aki elveszíti életét, megtalálja azt.” Kicsoda Jézus Krisztus tehát? – A Táboron elhangzik: „Ő az én szeretett fiam, Őt hallgassátok.” Értünk hangzottak el ezek a szavak, de „óvakodjatok a farizeusok kovászától” – a képmutatók tanításától, a dicsekvők példájától, megkapták már „jutalmukat”, de a meghívottakat az örök húsvét feltámadása várja.

2. És dolgozzál! Az imádságban a szeretet civilizációját építő lélek a munkában Isten művének folytatását látja, tetteit a szeretet hatja át. Számára a munka nem kötelesség, de ha elszakítjuk az imádságtól, zsarnokunkká válik, amitől menekülni akar az ember. A munkát nem dicsőíteni kell, hanem elvégezni.

Az imádság és a munka alkotja azt a lelki nemességet, amely kultúraépítő erő-

vé válik s egy-egy ilyen módon kiművelt emberfő lesz képes a helyes életvitel megalapozására.

A mi népünk Szent István és Szent László országepítő munkája révén került a Cluny reform sodrába, hogy megalapozza az ezer esztendő s jövőt. **Számunkra is a lelket építő szent negyven nap és a Krisztusra talált ösök példája legyen az út az élet felé, a megújulás felé, a jövő felé.**

A nevelésnek is alapja ez a kétpontú építkezés: - Irány az Isten felé, - és irány a világ felé! És nem önmagam felé. „Aki érettem elveszti életét, megtalálja azt” – mondja a mi Urunk.

Isten felé az áhítat alázatában, a liturgia lelkét építő szellemében, a kegyelem értékelésében, az imádságnevelő, lelkét formáló alakításában. Az alázat okosságra nevel. A pókhendiség pedig butít. Isten előtt csak alázattal lehet megállni.

Egy beteg társadalomban, amikor a munka nem az alkotás jegyében, hanem pusztán a pénzszerezés jegyében áll, akkor felüti fejét a cinizmus, a nyegleség, a kiábrándultság, a közöny, a depresszió s ez aztán gyakran a meg nem engedett kábulatra vezeti a tétova embert, remélve ezekben megoldást, pedig a remény egyedül, az írás szerint: a kereszt! Üdvözlégy kereszt, egyedüli remény. Imádkozzál és dolgozzál, - igen – tenni kell, és nem kábulni akarni.

Lámcsak, mikor a bűnbánatra szólítanak minket Jézus szavai, az életre szólítanak.

A céltalanságból, a lélek táplálkozásának elhanyagolásából, az életkedvet vesztett bódulatból a feltámadás ünnepe Eucharisztiajának asztalához hív a szent negyven nap, a nagyböjt.

Húsvét! A feltámadás ünnepe! Az Élet ünnepe! Az életé, mely nem a test és a vér, nem a munkaszünet, nem a pihenő téltenség elnyúló érzéketlensége, az életé, ami nem is a dús asztalok képzetével van összekapcsolva, - hanem valami egészen más! A mi életünk ünnepe. A feltámadt Urral egyesült, a kegyelemben újjászületett lélekünnepe. A keresztutat nemzetünkért és családjainkért végigjárt lélek ünnepe. A mi húsvétunk a lélekben érett ember, a tennikész ember ünnepe.

Tiszta vágy ébred mindenki benn, a jószág óhajta kopogtat szívén, de tapasztalnia kell a megkísérthetőségét és gyengeségét.

Ki tanít hát a megújulásra? A feltámadás, az élet zálogát hagyta itt jó Urunk, hogy megkísérthetőségünket kivédjük erejében, s gyengeségünkre erőt nyújtsunk benne a feltámadás ünnepeiben, minden szentmisében, amikor halálát hirdetjük, hittel valljuk feltámadását amíg el nem jön, a mi Urunk és Megváltónk.

Alleluja!

Réthy István

Mária néni meséi

Miska és barátai - XI. rész

Szervusztok, gyerekek! Ott hagytam abba a legutóbbi mesét, hogy Kukucska szörnyen szerette volna tudni... Hogy mit, az most majd kiderül. Délutánra hajlott az idő, mikor nagy erővel kivágódott az erdészház ajtaja, és Jutka lelkenedezve kiáltott:

- Kukucska! Kukucska! Rettenetes dolgot történt! Kukucska hallo! Hol vagy mókuska? Miert nem felelsz? Hová leltél Kukucska! Lackó, gyere gyorsan! Nem elég a bonyodalom, most még a mókus is eltűnt.

- Miket beszélsz! – robban be nagyhírtelen Laci – Még hogy eltűnt! Ugyan hová mehetett volna?

- Azt nem tudom, de itt nincs, magad is láthatod! Még a reggelijét sem ette meg. Olyan borzasztó ez a mai nap.

- Talán jobb is így, – mondta szomorúan Laci – Így legalább nem kell elmondanunk neki, hogy milyen szomorú véget ért a szegény kis manó.

- Megszakad a szívem érte, – hüppögte Jutka. – De hát miért nem csinált úgy minden, ahogy megbeszéltük?

- Mégis hogyan történt valójában a tragikus eset? En csak annyit tudok, hogy kibújt a gallérom alól, és eltűnt, mint a kámför.

- Hát az úgy volt, hogy amikor Kati néni már nagyon közel lapozott az én nevemhez, egyszerre csak berepült Fityfiritty, vagyis a darázs. Nekem már csak úgy harangozott a szívemben a káröröm. No, Kati néni – gondoltam – most tessék feleletni.

- Na és? – topogott izgatottan Laci.

- Na és, – dühöngött Jutka – akkor az a pupák... izé... a szegény kis darázs, ahelyett, hogy Kati néni szúrta volna meg, egyenesen nekirepült annak a hólyag Balog Árpinak, az meg a biológia könyvével pont a tetejébe csapott! Jaj szegény Fityfiritty! Kati néni aztán gombostűre tűzte és szpirituszba tette.

Laci nagyot sóhajtott. – Nyugodjék békében, meg a szpirituszban! – mondta megilletődve. Pedig olyan igazi csikos dolmányú darázs volt, senki sem hitte volna, hogy csak egy kis manó. – törölgette szemét bánatosan Jutka.

Abban a pillanatban, amint az a mesében szokásos, itt termett Fityfiritty, és felháborodottan kiáltott: Kikérem magamnak! Mi az, hogy csak manó! Vegyétek tudomásul, hogy én...

Jutka és Laci örvendezve bámulták a haragosan prűszkölő manócskát:

- Fityfiritty! Igazán te vagy, Fityfiritty? – csapták össze kezüket háttalan megle-

petéssel.

- Igazán, igazán, – háborgott manó – még a saját szemeteknek se hisztek? De azt mondhatom, hogy jobban is takaríthatnál a babszobában, Jutka, csupa por lettem a babágy alatt! Nézd csak meg hogy nézek ki!

- Na de... de hogy kerülsz te a babágy alá? – kérdezte elképedve Jutka, – hiszen téged szpirituszba tettek!

Fityfiritty most aztán komolyan megharagudott – még hogy én? Hallatlan miket terjesztetek rólam!

- De hiszen ewel a két szememmel láttam, hogy mikor berepültél...

- Nem én voltam! – vágott közbe a manó – az egy igazi darázs lehetett. Ha én ott vagyok, akkor biztosra vehetitek, hogy most Kati néni ülne a szpirituszban! Még hogy engem, a világ legnagyobb varázslóját gombostűre szúrhatna egy Kati néni!

- Úgy! Szóval te ott sem voltál! – toppantott haragosan Jutka.

- Szóval te meg se próbáltál darázsá változni? – pattogott Laci is.

Fityfiritty zavartan vakargatta a kobakját. – Izé! Tudjátok nagyon kockázatos lett volna, elvégre engem is agyon csaphatott volna...

- Na mondd! A világ legnagyobb varázslóját? Tudd meg, hogy mind a ketten egyes kaptunk miattad!

- Fityfiritty kicsi emberke volt, de most úgy látszott, elnyeli a föld, úgy szégyellte magát. – Én, én igazából még nem vagyok varázsló, csak kisinas, – suttogta alig hallhatóan, és én tulajdonképpen akartam is darázsá változni, de nem jutott eszembe a varázsige.

- Hát akkor meg mit hengegtél itt nekünk! – háborgott haragosan Laci, – de Jutka elnéző szánalommal nézte a szégyenkező manócskát. – Hagyd Laci! – mondta megenyhülten, te sose hengegtél? Sose búsulj Fityfiritty! Azért leszel te még világhíres, én tudom.

- Gondolod? – örvendezett a manó. – Te igazán kedves kislány vagy! Meg is ígérem neked...

Hogy mit ígért volna az sohasem derült ki, mert közben valaki erőlyesen megkopogtatta az ajtót. S mikor Jutka kinyitotta, csak begurult a szobába egy mókás kis túskegombóc. – Szerencsés jónapot. Ti vagytok az erdész gyerekek?

- Mi vagyunk, – bólogatott a két gyerek, és sünöcske most már elégedetten bólogatott. – Akkor jó helyen járok, mert én Fityfirittyért és a Kukucskáért jöttem.

- Nini Tüska Tóbil – örvendezett a manó, – hát szerencsésen földet értél az ejtőernyővel? De honnan tudad, hogy itt keres bennünket?

- Hiphopp mester meglátott benneteket a varázsgömbben. – Kuncogta a sün. – Mondhatom nagyon mérges volt, de amikor meglátta, hogy an potyogtatott a patakba a varázsszőnyeg, akkor azt nevetett, hogy haragja is elszállt. Most már indulhatunk haza!

- Ó, de kár! – Búslakodott a két gyerek – pedig már úgy megszerettük őket. S ráadásul a mókuska eltűnt.

- Még hogy eltűntem! – bújt elő az árnyékból egy csapzott, csupacsírozott kis tünemény. – Tudjátok, hogy én nem vagyok kíváncsi, de azt azért szörnyen szerettem volna tudni, hogy mi van abban a dobozban, amire egy tehénkét festettek. Bele akartam kukucskaálni, de a doboz rám borult. Még a szám is összeragadt tőle.

- Persze – kacagott Laci, hiszen abba csíroz volt. Avval ragasztottam a sárkányt.

- Elég volt a sok tere-feréből! – mondta erélyesen a sün. – Hozzátok a szőnyeget, búcsúzzatok el, és illaberek, nádak, erek repítsetek fürge szelek.

Hát így ért véget a kaland, s egyelőre az én mesém is. Ha majd hírt hoznak a mesebeli kerekerdőből a szökkenő szellőcskék, újra elmondom Nektek, hogy mi minden történt velük. Addig azonban új mesékkel jelenkezem nálatok!

Szervusztok gyerekek!

A verset és a mesét írta:
Iványi Mária

A SÁRKÁNY

Büszke fejét égbe fúrja
Ugy repül a sárkány,
Farka lebben, ívben hajlik,
Mint színes szivárvány,
Nekilendül, csapkod, lázad,
Fellegekbe szállna.
De lehúzza, nem eresztí
A feszülő spárga.
Aztán elül vad haragja,
Hallgatózik csöppet.
Ugyan milyen víg muzsika
Zsongja át a csöndet?
A gyereknep kacagása
Hangzik fel odáig.
S már ő sem a fellegekbe,
Le a földre vágyik.

VERÉBNÓTA

Ág hegyén ül a veréb,
Hintázik,
Akárhogy is fúj a szél,
Nem fázik.

Felborzolja a tollát,
Huj! Huj! Huj!
Ugy melegsik ha a szél
Fuj, fuj, fuj!

Brodalmi oldal

Mozaikok Gyoma és Endrőd történetéből

„Letétként mennyi érték gyúlt belém,
kemény
hűség, fénylő remény,
fémjeles jószág, tömény bizalom:
vagyon-
El nem pazarolhatom.
De meg se tarthatom :szent s köz
Dolog-
Tollat ezért fogok.”

Illyés Gyula írt így a Kézfogások című versében.

Azt hiszem az olvasó számára nem lehet kérdés, hogy egy költő vagy író, miért ír verset, novellát, regényt. Ha valaki elolvassa a nemrégiben megjelent Mozaikok Gyoma és Endrőd történetéből c. tanulmánykötetet, az sem lehet kérdés, hogy miért fog tollat egy tanár.

A Kner Imre Gimnázium történelemtanára **Róza Olga**, (aki, az Endrődi füzetek első öt kötetének történelmi fejezeteit írta) válogatta, és szerkesztette egy könyvbe azokat a dolgozatokat, amelyek településünk történetének egy-egy korszakát dolgozzák fel. A bevezető tanulmány kivételével, mely Gyoma és Endrőd népességének alakulásával foglalkozik, valamennyi írás diákok, korábbi tanítványok munkája. Országos versenyekre készültek ezek, melyek megírásának előzménye a gondos, sokszor fáradságos kutatómunka volt.

A bevezetőben nyomon követhetjük Gyoma és Endrőd népességének alakulását az első írott forrástól napjainkig. Izgalmas téma ez kutatóknak, érdeklődő olvasónak egyaránt. A két település külön, de egymástól soha el nem szakadó, párhuzamos, majd közös „élettrajza” bomlik ki előttünk, összefonódva a megye, az ország, s egy nagyobb egység, Európa történetével hiszen a megközelítően hét évszázad helyi eseménytörténetét nehezen lehetne megérteni a tágabb összefüggések figyelembevételével nélkül.

Az egymásba hajló századok közül először a kezdetek, az Árpádok kora rajzolódik ki előttünk. A honfoglalás, amikor Békés megyét is birtokba vették a magyarok; a tatárjárás ideje, amikor elnéptelenedett a Kőrösök vidéke, majd a kunok betelepítése, s ezt követően a királyi vármegye rendszer bomlása, a földesurak, a Borsák uralma.

Az Anjok kora azért is fontos, számunkra, mert ebből az időből való /1332/ az első írott forrás, mely Gyomát Gama néven említi. Endrőddel legkorábban 1416-ban találkozhatunk. Majdnem egy évszázaddal később Dózsa seregei itt vonultak keresztül.

„Újra a fű közt / a gazban, az aljban / Mint évszázadokon át a behúzott vállú parasztek közt. A ne szólj szám, nem fáj fejem aggjai közt. A / nádkúpban remegő lányok közt mialatt / átrobogott a tatár. A /szijra fűzött gyerekek közt / amidőn csak néma ajak-mozgás mímelte a szót, / mert hangot sem tűr a török, mert / arcba csap ostor.”- írja a korról Illyés Gyula. Mohács s a százötven éves török uralom idején zaklatott sors jutott a megyénknek is, hiszen I. Ferdinánd, Szapolyai János, újból a Királyi Magyarország, majd a török uralta. 1557-58-ban a török pénzügyi jegyzéke szerint Gyoma 25, Endrőd 35 házból állt.

Mi sem jellemzőbb ezekre az évtizedekre, mint az elnéptelenedés. 1596-ban török-tatár csapatok törtek Endrődre, aminek 30 év lakatlanság lett az eredménye. Az élet újra indult, majd a XVII. század közepére ismét elnéptelenedik vidékünk.

„Megyénk lakossága a nemzetközi politika változásait kényszerült megtapasztalni”-olvashatjuk.

Gyoma és Endrőd „élettrajzában” a XVIII. század eleje az „újja-születés”, az „újra születés” időszaka. Az 1720-as években új népvándorlás indult meg a Kárpát-medencében, aminek

következményeként ugrásszerűen megnőtt az ország lélekszáma. A nemzetiségek aránya is azt mutatja, hogy soknemzetiségű orszaggá váltunk.

Békés megye, s mindkét falu új földesura, Harruckern János György lett. Fontos volt számára, hogy egy településen egy vallású, vagy egy nemzetiségű emberek éljenek, így ez lehetőséget biztosított a békés, nyugodt életre.

Gyomára régi lakosok költöztek vissza, akik gyakorolhatták a református vallást. Később – 1830 körül – evangélikus németek érkeztek Mezőberényből. „Endrődre a földesúr telepített katolikus vallású szlovákokat, és magyarokat, illetőleg a belső vándorlás eredményeképp is került ide katolikus vallású betelepülők. 1750 körül cigányok is költöztek Endrődre.”

Ezek után lázas építkezés következett a két falu életében. Szorgos mindennapok. A föld, az otthon nyújtotta biztonság megteremtése.

Nyomon követhetjük az itt élők megélhetési lehetőségeit, a mezőgazdaság fejlődését – a Habsburg Birodalom gazdaságpolitikáját -, az ipar háttérbe szorulását. Mindkét falu lélekszámának növekedését időnként természeti csapások, járványok, háborúk vetették vissza.

Tovább haladva a történelmi időben képet kaphatunk a XIX. sz-i parasztság differenciálódásáról, a növekvő lakosság s a csökkenő föld helyzetéről, az 1848-as földfoglalásokról. A század második fele, a dualizmus kora a fejlődés, a fellendülés időszaka is egyben.

A XX. században – többek között – a Nagyatádi-féle földreform, a kivándorlás, az I. és II. Világháború eseményei, a deportálások, a szövetkezetesítés, a tanyák felszámolása, határozta meg településünk népességének alakulását.

Az olvasó elmerülhet a táblázatokban, diagramokban, s számok tükrében gondolhatja végig a változásokat. A „kopogós” tények, adatok mögött azonban emberi arcok villannak fel, emberi sorsok rajzolódnak ki az időből. A helyi történelem tablóján földesurak és jobbágyok, iparosok és földművelők, ismerősök és ismeretlenek vonulnak fel. Elődeink. Egymást váltó generációk, kik génjeikben hordozzák a múltat, az ország, a megye, a település, az emberi közösségek múltját.

A tanítványok egy-egy időszakot választottak ki, s tanulmányoztak alaposabban. A címek magukért beszélnek: **Rudner Nikolett**a: „Az élet újakezdésének lehetősége 1700 és 1750 között Gyomán és Endrődön. **Giricz Ágnes**: „Dualizmuskori iskolai és iskolán kívüli oktatás fejlődése. **Gyuricza Klára**: „Az oktatás feltételeinek megteremtése Endrődön a dualizmus korában.” **Dusa Katalin**: „Járványveszély! Országos közegészségügyi törvények érvényesülése egy falusi járványkórház életében” **Kulik Melinda**: „Gyoma és Endrőd polgárságának hirdetési lehetőségei és ezek hatása 1900-1914 között” **Giricz Ágnes**: „Gyoma sporttörténete a kezdetektől a II. Világháború végéig”

A kötetet a Gyulai Levéltár igazgatója, **Erdmann Gyula** lektorálta, összeállításában **Kovácsnai Mikó Klára** közreműködött

Méltán lehet büszke a tanár, s lehetünk büszkéek mi is, hogy ezek a fiatalok sikeresen szerepeltek az országos megmérettetéseken, s immár, mint diplomások őrzik azokat az értékeket, melyeket gyűjtőmunkájuk során az itthontól a szülőföldjüktől kaptak.

Egy könyvben szerepel tehát tanár és diák. Szép példája ez az illyési „kézfogásnak.”

Polányi Éva

Mozaikok Gyoma és Endrőd történetéből

Gyomaendrőd
2001

Izges izek

április

Pozsonyi kocka

1 kg 8 tojásos széles metéltet sós vízben kifőzünk. 4 tojás sárgát 20 dkg vajjal, 20 dkg porcukorral simára keverünk. Reszelt citromhéjjal és 10 dkg mazsolával izesítünk. Hozzáadunk 6 dl tejszínt, 10 dkg porcukorral felvert 4 tojás fehérjének habját és a kifőtt szélesmetéltet. Lazán összekeverjük. Vajjal kikenünk egy mély tűzálló tálat vagy tepsi, zsemlemorzsával megszórjuk és az összekevert tészta egyharmadát a tál aljára egyenletesen elosztjuk. Böven megszórjuk darált mákkal (30 dkg mákot használunk fel). Tésztát teszünk rá, melyet barackzettel megkenünk. Ezt a folyamatot addig véghezvük, míg a hozzávalók el nem fogynak. Ügyeljünk arra, hogy a tetejére bekevert tészta kerüljön. Sütőben 20-25 perc alatt pirosra sütjük. Melegen, kockára vágva tálaljuk.

Seidl Ambrus

A SZÉCHENYI TERV LEGÚJABB PÁLYÁZATAI

Az energiatakarékossági program

SZT-2002 EN-1	Lakossági energia megtakarítás. Célja: a lakások korszerűsítése, az energia felhasználás mérséklése. Épületek utólagos szigetelése.
SZT-2002 EN-2	Intézmények energiafelhasználásának és energiaköltségének mérséklése.
SZT-2002 EN.3.	Közvilágítás korszerűsítése, tanyavillamosítás, valamint PB gázzal ellátott települések egyéb energiaforrások ellátása.
SZT-2002 EN-4	Távhőellátás szolgáltatói oldali korszerűsítése
SZT-2002 EN-5.	Megújuló energiaforrások bővítése, a megújuló energiafelhasználás bővítése.
SZT-2002 EN-6	Az energiatakarékossági szemlélet kialakítása és az energiatakarékos közlekedésszervezés megvalósítása.
SZT-2002 EN-7	A termelő szférában az energiavesztéséget feltáró vizsgálatok, valamint helyi önkormányzatok energiagazdálkodásának felmérése, javítása.
SZT-2002 EN-10	A tökeszegény KKV-k K+F jellegű energia takarékosági fejlesztései, valamint a termelő szféra energiafelhasználásának mérséklése, az energia-költség-ráfordítások csökkentése.

Az aktív foglalkoztatási program pályázatai

SZT-2002 FO-1	Új munkahelyek létesítéséhez elnyerhető kiegészítő támogatás.
---------------	---

Adatlap igényelhető a Munkügyi Központban és Ungvályi János kistérségi megbízottnál. Gyomaendrődön a Vállalkozók Házában márciusban minden csütörtökön 8 órától 11.30-ig. Tel: 06-30-294-0650.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

THERMÚX 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
T/F: 66/386-614, 386-226
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

Tevékenységeinket piacépes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydarú, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRÖD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

**Sarokház
Csemege**
Ct.: Tímár Vince

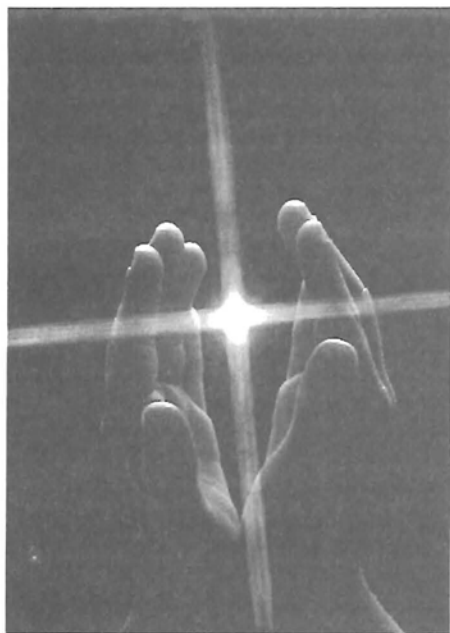
**Partnerlánc
tagja**

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- házi jellegű hűszeszítmények, endrői izesítésű termékek (húsdarálás, hűsfüstölés, kolbásztöltés)
  - kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
  - eljuttatjuk önkhöz a PARTNER újságot, melyben megtalálja a kedvenc árucikkeit, termékeit
- Blaža u.27. Tel.:386-691
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múlnak el ők, kik szívükből éltek:
Hídba szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BAK KÁROLYNÉ MIZÁK JULIANNA, aki a Kölcsey u. 15. sz. alatt élt március 11-én 88

éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

Özv. BÓDI JÓZSEFNÉ VIZSNYAI MARGIT, aki a Petőfi utca 33/1. sz. alatt élt, február 28-án 90 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolja családja.

ERDŐSI VINCE, aki a Népliget u. 10. sz. alatt élt, február 26-án 78 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják: gyermekei s azok családjai, a rokonok és az ismerősök.

FARKAS BALINT, aki a Selyem út 133. sz. alatt élt, február 22-én 51 éves korában hosszú betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: Szülei, fia, testvérei, a rokonok, az ismerősök és a szomszédok.

FARKAS IMRE, aki a Körös sor 4. sz. alatt élt, március 5-én 84 éves korában hosszú betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái, dédunokái, keresztlányai és az ismerősök.

FORGÁCS GYÖRGYNÉ, volt hunyai lakos, aki a gyomai Református Otthon lakója volt, életének 91 évében visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják fia és családja, az Otthon lakói és az ismerősök.

HEGEDŰS GERGELY, volt endródi lakos (Selyem u.), Szolnokon február 26-án, 88 éves korában megtért Teremtő Urához. Temetése március 5-én a szolnoki Körösi úti temetőben volt. Gyászolják: fia és családja, testvérei, unokái és dédunokái, kereszt gyermekei, szomszédai és ismerősei.

GUBUCZ LÁSZLÓNÉ UHRIN ANNA, gyomaendrői lakos, február 27-én 67 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolják: rokonai és ismerősei.

HORNOK PÉTER, aki a Deák Ferenc utcában lakott, március 6-án 83 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják: felesége, rokonai és ismerősei.

Özv. KOVÁCS SÁNDORNÉ KISS MÁRIA, aki a Kisréti u. 28. sz. alatt élt február 19-én 73 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolják: fia és annak családja, a rokonok és az ismerősök.

Özv. LAPATINSZKI PÉTERNÉ SÓCZÓ MÁRIA, aki lakott az Orgona utca 10. sz. alatt, március 7-én 87 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja családja és az ismerősök.

LŐVEI VINCÉNÉ PAP IRÉN, gyomaendrői lakos, február 23-án 61 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja a családja.

MIKLÓS JÁNOS, aki az Ugari utca 26. sz. alatt élt, március 3-án 82 éves korában véget ért földi pályája. Gyászolják ismerősei.

PAPP LASZLÓNÉ, hunyai lakos, aki a Petőfi utca 15. sz. alatt élt, életének 79 évében befejezte földi pályafutását. Gyászolják gyermekei.

PORUBCSANZKI GYÖRGY, aki Kossuth u. 13-ban lakott március 2-án 77 éves korában hosszú betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja, a rokonok és az ismerősök.

SZMOLA MATÉ. Aki a Fő út 183 sz. alatt élt, március 4-én 79 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: felesége, 4 gyermeke és azok családja, barátai és ismerősei.

TIMAR ISTVÁNNÉ, volt hunyai lakos, aki a gyomai Református Otthon lakója volt életének 85. évében eltávozott az élők sorából. Gyászolják rokonai.

Mély fájdalommal és megrendült lélekkel tudatjuk, hogy özv. HUNYA IMRÉNÉ DUDA ERZSEBET JOLÁN életének 89. évében, Solymáron, hosszan viselt betegség után Isten akaratában megnyugodva az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: gyermekei és családjuk, unokái, dédunokái, testvérei és családjuk a rokonság és kollégái.

EURÓPA VIRRADATBAN

Az Országos Nyugdíjas Polgári Egyesület és az Európai Szenior Unió febr. 22-23-án két napos Nemzetközi Konferenciát rendezett Budapesten a Szent Margit Gimnázium dísztermében. A megnyitót Kopeckzy Lajos újságíró, a TV főmunkatársa a ONYPE elnökségi tagja mondta el. Ezt követően Stumpf István kancellária miniszter mondta el „Együtt élő generációk” c. előadását. Köszöntötte a résztvevőket a kormány nevében, és kifejezte örömét, hogy a konszolidáció nyerteseivé sikerült tenni az idősebb generációt. A nyugdíjasokért való kiállás nemcsak „retorika” volt a kormány részéről, de mind anyagilag, mind erkölcsileg ki akarta vívni a nyugdíjas réteg elismerését, és ha megszavazzák a választók a bizalmat a következő négy évre is számos lehetőséget látnak a nyugdíjas réteg melő, anyagi biztonságban, pihenéssel töltött derűs öregkoráért tenni lépéseket. Ezt követően Dr. Bernhard Worms, az Európai Szenior Unió (ESU) elnöke tartotta meg előadását „Magna Charta” címmel az idősekről, az idősekkel együtt megvalósuló politikáról. A következő előadás Dr. Aszódi Pál, az ONYPE elnöke tartotta, témája: Az egyesület helye és szerepe az érdekvédelmi szervezetek között. Az országos egyesület elődje egy mecseki kis csoport volt – emlékeztet az elnök úr -, melyet néhány összehajló magyar ember alakított meg, akik vállalták a keresztény, nemzeti, polgári értékeket. Mi valóban képviseljük 3 millió magyar nyugdíjas érdekeit. A különböző korosztályokkal párbeszédet folytatunk, anélkül, hogy a társadalmi érdekcsoportokat ütköztetnénk. Ezt követően Dr. Varga Mihály pénzügyminiszter mondta el „A gazdasági átalakulás és a nyugdíjrendszer” c. előadását. A gazdasági összeomlás sajnos, a nyugdíjrendszert is maga alá temette – mondotta – A FIDESZ Magyar Polgári Párt elhatározta, hogy a nyugdíjrendszer kereteit meg kell változtatni. A TB

Életünk alkonyán...

Önkormányzatok megszüntetésével az anarchikus állapotok megszűntek. Ma már a nyugdíjalapra befizetett összegeket csak a nyugdíjra lehet fordítani. Ennek köszönhetően a nyugdíjak vásárlóereje növekedett. 2003-tól azt tervezi a kormány, hogy minden munkavállalónak egyéni számlát nyit, s így tisztán nyomon követheti a munkavállaló, hogy mennyi befizetés történt nyugdíjalapjára.

A délelőtti program a hévizgyörki asszonykórus gyönyörű nótá és népdalsokrával zárult.

Délután, Orbán Viktor miniszterelnök úr megérkezését a konferencia résztvevői felállva, szünni nem akaró tapsal köszöntötték. „Nem könnyű idősebbek előtt beszélni – szólt a miniszterelnök úr – Ha az ember beszél, általában azért teszi, hogy olyasmit közöljön, amit a többi ember nem tud. De most akárhogy gondolkodom, nem biztos, hogy bármi olyat tudok mondani, amit Önök nem tudnak, esetleg még jobban is, mint én. Önök között bizonyára vannak már dédszülők is, de nagyszülők, szülők mindenképpen. A magam korabeli emberek dédszülei építették újjá az első világháború barzalmos romjaiból, és teremtetek egy viszonylagos konszolidált országot, ami a történelem és „békeidőként” említi. A második világháború után nagyszüleink láttak neki a szörnyű romok eltakarításának, és kezdték előlrol az országépítést, mert akkor még azt hitték – úgy '47 táján, - hogy a szabadságnak adnak talajt, csak később derült ki, hogy az orosz diktatúrának. Szüleink '56 után törték a fejüket, hogy menjenek, vagy maradjanak, és sokaknak nem volt választása, menni kényszerültek, hogy életüket, szabadságukat mentseék. Az

ithon maradtaknak arra ment rá az egész életük, hogy elérjék, hogy harcoljanak érte, ki-ki a saját módján, hogy megérhessék a rendszerváltozást. Mindebből látható, hogy önök nélkül, dédszüleink, nagyszüleink és szüleink nélkül a rendszerváltozás nem jöhetett volna létre. Mindezekért nagy a mi generációnk felelőssége, hogy mindezt meg is őrizzük, tovább építsük, mert a mi gyermekeink lesznek azok, akiknek talán nem úgy kell majd életüket kezdeni, hogy valamit helyre kell hozni. Annak a családnak, ahol nem kap kellő figyelmet a gyermek, nincs jövője. Az a nemzet, amelyik nem becsüli meg nagyszüleit, az nem érdemli meg, hogy jövője legyen. A kormány működésének kezdetén nem ígért más a nyugdíjasoknak, csak azt, hogy megállítja a nyugdíjak real értékének csökkenését, de sikerült ennél jóval többet elérni, nevezetesen, hogy nagyobb mértékben növekedjen a nyugdíjak vásárlóértéke, mint ahogy az Horn ciklusban csökkent. A nyugdíj mellett munkát is vállalókat valósággal büntették azzal, hogy összeadták a nyugdíjat és a munkabért, és így adóztatták. Ez a kormány végrehajtotta azt az adóreformot, miszerint a nyugdíj adamentes, akkor is, ha más munkát vállalnak mellette. Csak a munkabér adóköteles. 1997 végén az infláció 18,7% volt, (igaz, hogy harmincnak éreztük), tavaly már csak 6,8% (igaz, hogy még mindig 20%-nak éreztük). Igaz az is, hogy ezt csak úgy lehetett elérni, hogy az államnak be kellett avatkoznia a gázárak képzésébe azzal, hogy az árakat maximalizálta. Ezzel piaci érdekeket sértett ugyan, de ha nem teszi meg, akkor sok ezer magyar család érdekeit téveszti szem elől. A gyógyszeráremelések miatt is ellehetetlenedhetett volna rengeteg család, főleg a nyugdíjas réteg, de a gyógyszerárak emelését a „szelíd természetéről” elhíresült Mikola miniszter úrnak sikerült 3 évre széthúznia.

Kert- barátok- nak

Melegigényes zöldségfélék előkészítése, nevelése a kpalántáláshoz

A tavaszhoz

Ifjú lánya a vén télnek,
Kedves kikelet.
Hol maradsz? Miért nem jelensz meg
A világ felett?

Jöszte, jöszte, várnak régi
Jó barátid:
Vond föl a kék ég alatt a
Fák zöld sátraid.

Gyógyítsd meg a beteg hajnalt,
Beteg most szegény,
Oly halványan üldögél ott
A föld küszöbén;

Áldást hoz majd a mezőre,
Ha meggyógyítod:
Édes örömkönnyekeket sír,
Édes harmatot.

Hozd magaddal a pacsirtát,
Nagy mesteremet,
Aki szép szabad dalokra
Tanít engemet,

Részlet Petőfi Sándor verséből. (1848. április)

A palánta neveléséhez melegágyban, fóliasátorban 5-6 hét szükséges. A gyors és az egyenletes keléshez szükséges csírázási hőmennyiséget ezeken a szaporító berendezéseken a szabadföldi ágyásokhoz képest jobban tudjuk biztosítani. A jobb csírázás biztosítása érdekében alkalmazhatjuk az előcsíráztatott vetőmagot. Ezzel a kelés időtartamát is csökkenthetjük. A kelés után a kis növénynek több fényre van szüksége. A fejlődés során az első lomblevelek kialakulásához a felvett tápanyag átalakítási tevékenysége még gyenge és így a magas hőmérséklet felnyurgulást idézhet elő. Ezért **nagyon fontos a palántanevelésnél a fény, hő, víz igény pontos betartása.**

Az ablak párakányon történő palántanevelésre igen alkalmas a belső ablakpárkány. Ennek is előfeltétele a fény. A legjobb erre a célra az ablakpárkány, mely déli fekvésű, jól fűtött szoba ablaka, ahol az ablak alatt fűtőtest is van. A meleg és a fény nélkülözhetetlen! Amennyiben a fűtőtest az ablak alatt van, úgy a túlmelegedés elkerülése végett tegyük a láda alá

egy hungarocell lapot szigetelőnek. Elengedhetetlen az üveglappal vagy fényáteresztő fóliával való takarás, különben a párolgási veszteség olyan nagy, hogy a föld állandóan kiszáradna. Csíráztatás után, ha gyorsan felnyurgult palántát kapunk, akkor kevés fényt kapott a növény. Az ilyen felnyurgult palánták megdőlnek, majd elpusztulnak. Az ablakpárkányon történő palántanevelésre vonatkozó szabály még az, hogy a magot ne vessük sűrűn.

A palánta kiültetésekor a termelő-berendezéshez képest kedvezőtlenebb körülmények közé kerül. Ugyanakkor a gyökérzetnek egy részét is elveszti. Ezért tapasztaljuk azt, hogy a fejlődésben megáll, leveleinek egy részét ledobja, a fejlődésben visszaesik, sőt el is pusztulhat. Olyan növényeket, melyek az átültetést nem tűrik, felnevelésükhöz tápkockát használunk. Régen gypkockát használtak erre a célra. A kiültetést (palántálást) megelőzően a növényeket fokozatosan hozzá kell szoktatni a hűvösebb levegőhöz. Edzeni kell a kis gyenge növényeket (fokozott hőmérséklet csökkenésével, szellőztetéssel).

Ültetés alatt a palántát öntözzük be, hogy a gyökérzet csak kissé sérüljön, és ugyanakkor mennél több földdel kerüljön az új helyre, a végleges helyére. A palánta eredésének fontos feltétele, hogy a gyökérzet nedves talajba kerüljön, és jól érintkezzen a talajjal. A palántázó fával végzett ültetés után beöntözéssel biztosítjuk a talaj tömörítését (beiszapolását). A palántálásnál ügyeljünk arra, hogy a növény olyan mélyre – szikleveléig – kerüljön a talajba, ahogy a palántanevelő helyen volt. Vonatkozik ez különösen a káposztafélékre, salátára, zellerre. Vannak olyan növények melyeknek a földbe süllyesztett szára is gyökeret ereszt (ilyen a paradicsom).

A növények ápolása kezdetben sűrűbben történő öntözésből, sekély kapálásból, gyomirtásból áll.

Szabadföldi palántanevelés lehetséges olyanoknál, melyek nem túl hosszú tenyészidejük. A vetést már április első felében elvégezhetjük. A talaj ekkorára már eléggé felmelegedett. A magágy létesítéséhez természetesen a kert leginkább védett, de napos sarka a legjobb. Az elkészített, elsímított ágyban sorba, kis barázdába vessük a magot, az apró magot – ez vonatkozik valamennyi magra – sekélyebben, a nagyobbakat mélyebbre. Itt is ügyeljünk arra, hogy a föld ne száradjon ki. Szükség esetén száraz gallyal tegyük árnyékolás és madárkárosítása végett. Ha a palánták elég nagyra megnöttek, kiültethetők állandó helyükre.

Hunya Alajos

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

áprilisi árukinálatom:

- Tasakos vetőmagok – zöldség – virág
- Lemosó vegyszerek
- Feseb kezelők
- Metszőollók, fűrészek
- Gumicsizmák, esőruhák
- Műanyag kukák (110 l. 5990.-)
- Vető burgonya, mini gumók, hibrid kukorica
- Fűnyírók, fűmagok
- Öntöző szivattyúk
- Műanyag kerekek, fotelgörgők
- Takaró fóliák (70.-/m².)
- Üstök, üstházak, gázegők
- Láncfűrészek, fürdőszoba szőnyegek
- Elemek, izzók, zseblámpák, stb.

VÁROM KEDVES VÁSÁRLÓIMAT!

FEBRUÁR 24-TŐL MÁRCIUS 21-IG GyOMA BELTÉRÜLETÉN 8,1 MM CSAPADÉK HULLOTT.

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó

István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Márton Gábor, Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 5. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. május

EMLÉKEZZÜNK!

mint európai, keresztény Magyarországot! Tudta jól mire vállalkozik, hogy útja nemcsak dicsőséggel jár, de sokszor majd meg nem értéssel. A kommunizmus árnyéka lépten-nyomon kísérte. Amíg ereje engedte szolgálta népét, hűséggel teljesítette a reá bízott feladatokat. Sorolhatnánk tetteit, hogy végre kitakarodtak az orosz megszállók hazánkából, hogy elsőként léptünk ki a rossz emlékü KGST- kötelékéből, hogy miniszterelnökként szervezte, építette az új demokráciát, hogy újra kibontakozhasson szabad magyar élet.

Az utána jövők csak az Ő nyomdokain járhatnak, és ez az út az alkotmányos demokrácia útja.

Különösen most, az elmúlt hónap választási eredményének ismeretében, az új kormányának sem lehet más útja, mint amit Ő kijelölt. Nemzetben gondolkodott, így lett Ő lélekben 15 millió magyar miniszterelnöke, s az is maradt, amíg csak élt! Sajnos a gyilkos kór nem engedte művének bejezését, de amíg élt hittel, szent akarattal tette, amit tennie kellett. Most amikor emlékezünk rá, hadd idézzem két igaz magyar, s hitének elkötelezett hű lelkipásztor szavait:

Bolbertiz Pál címzetes apát úr mondotta róla: „Mártír volt. A mártír szó tanúságtételt, vértanúságot jelent. Van piros és van fehér vértanúság. Neki az utóbbi jutott osztályrészül. Nem ölték le ugyan meggyőződéséért, de fölállozta magát nemzetéért.”

Seregély István egri püspök szavai pedig így szóltak: „Ismerve életét és halálát megelőző magatartását és Isten abszolút szeretetét, merem mondani, hogy az elkötelezett hivatás hűsége és krisztusi hittel fogadott és hordozott kereszt nyomán neki adja Isten az élet koronáját.”

Emlékét nem felejtvé ide idézzük az Ő szavait:

„Én szolgállok, és addig szolgállok, amíg a nemzetnek haszna van belőle. Teszem, amíg tudom.”

Császár Ferenc

Szerkesztőségünk meleg szeretettel köszönti az édesanyákat, nagymamákat, dédikéket, a család egyik legszebb ünnepe az Anyák Napja alkalmából. E verssel tisztelgünk előttük.

ANYÁNK

Ki az, ki távolban,
Távolban közelben,
Mindig csak téged tart
Lelkéhez ölelten.

Éretted aggódik,
Miattad törődik,
Áldással, imával
Fölködtet öröködik.

Ki mindent megbocsát,
És mindent elfeled,
Mellőzve, feledve
Csak szeret, csak szeret.

Óh, a hű jó anyát
Minek is nevezzem,
Azt a szent deszkaszált
Háborgó tengeren?

Megvédő pajzsunkat,
Hibáink fátyolát,
Szívünknek, lelkünknek
Leghűbb gondozóját.

Óh! Ezért anyádat,
Anyádat becsüld meg,
Ősz haját simogasd,
Könnyeid törülgesd!

Két kezét csókoljad,
Jártában segítsed,
Kinjait bajait
Oszlassad, enyhítsed!

Nevét, ha kiejted,
Térdepelj eléje,
S Istentől számtalan
Áldást kérj fejére.

Gróf Zichy Géza

Április 8-án lett volna 70 éves Dr. Antal József, a Magyar Köztársaság miniszterelnöke Emlékezni rá hazafiúi kötelesség.

Rövid, de gazdag életútjáról képek villannak fel előttünk; Találkozása Helmuth Kholllal, párbeszéd Hans-Dietrich Genscherrel, vagy Margaret Thatcherrel, vagy idézzük találkozását Ronald Reagennel, George Bush-al, Franz Vranitzky-vel, Mitterand-al, Jischák Samírral, Catherine Laumierre-el az Európa Tanács főtítkárával. Ki ne emlékezne II. Erzsébet angol királynővel való találkozásra, Károly Walesi herceggel, János Károly spanyol királlyal, vagy Beatrix holland királynővel. Elfelejthetjük-e találkozását II. János Pál Őszentségével! És sorolhatnánk még a képeket, az eseményeket. Miniszterelnökként, hazánk első diplomatájaként szerzett nagy elismerést a független, szabad Magyarországnak.

Ő általa lett hazánk újra szabad Magyarország! Neki jutott osztályrészül, hogy az erkölcsileg és gazdaságilag tönkrement országunkat talpra állítsa. Nem akart mást,

Önök joga van tudni...

hogy mi mindenről döntött a Képviselőtestület április 25-i ülésén

A polgármesteri beszámolóból megtudtuk, hogy május 19-én a **Honvédség napján városunk zászlót adományoz a Fürjesi 22. radar századnak.** E hírhez tartozik, hogy ebből a századból jönnek katonai díszőrséget állni a Hősök napján tartandó ünnepségünkre.

A Szociális és Családügyi Minisztérium által meghirdetett közmunkás foglalkoztatási pályázat nyerteseként a város, május 2.-tól 75 főt foglalkoztathat 5 hónapon át.

Pályázatot nyert még a Közösségi Ház tetőfelújítására, a Selyem úti fejlesztésére, a Blaha úti óvoda felújítására, és a Kner tér kialakítására.

2001 évi költségvetési zárszámadás könyvvizsgálói hitelesítő záradékkal jóváhagyásra került. A zárszámadás főösszege: 2, milliárd 388 millió 33 ezer forint bevétel, 2 milliárd 298 millió 763 ezer forint kiadás és 171 millió 541 ezer forint tartalék. A kiadások főösszegén belül a működési kiadás 1 milliárd 557 millió, a felújítás 117 millió, a felhalmozási kiadás 624 millió forint volt. Az önkormányzat vagyona 2,9 milliárd forint, közalkalmazotti és köztisztviselői létszám 460 fő volt 2001. évben. Az Önkormányzat közel 90 pályázatot nyújtott be. Az Önkormányzat által folyósított társadalmi és szociálpolitikai juttatások összege 166 millió forint volt, ami az előző évnek 115%-a.

Az **Állami Számvevőszék vizsgálati jelentését** is megtárgyalta a

testület. Két nagy beruházás, a szennyvíz program és a hulladék lerakó volt a vizsgálat tárgya.

Utólagos jóváhagyásra került a **házi szennyvíz bekötéssel** kapcsolatos megállapodás. Ennek értelmében a bekötést végző vállalkozó: Rau József és Társa Bt. az érintett ingatlan tulajdonosok körében folyamatosan szervezi, és bonyolítja a szennyvíz vezetékre történő rákötést.

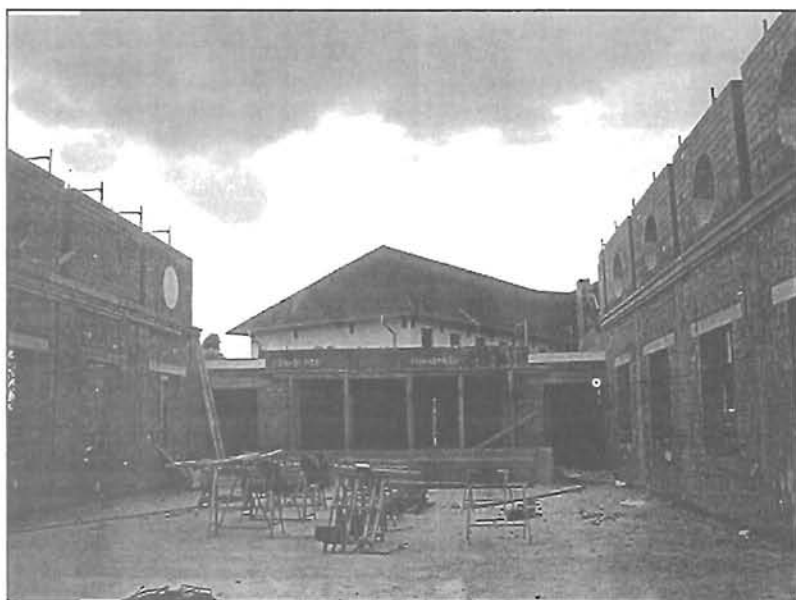
A Gyomaszolg Ipari Park Kft ügyvezető igazgatójának lejárt kinevezését a testület 5 évre meghosszabbította. Így Fábíán Lajos úr lesz a következő 5 évben a Gyomaszolg ügyvezetője.

Gyomaendrőd 18 utcájának útépitési munkáira két cég adott ajánlatot. Az idei útépitési munkák, amennyiben a lakossági szándéknyilatkozatok meglesznek, még ez évben elindulhatnak. Móricz Zsigmond, Körös sor, Hársfa, Csokonai V. Mihály, Fő u Rákóczi Arany János, Mirhóháti, Eötvös, Vársártéri ltp, Pásztor János, Koós K., Kacsó, Alkotmány, Deák Ferenc, Hatház, Micsurin, Fő utcai kerékpár út.

A Tulipános és a Napsugár Óvodák fenntartói eszközbeszerzési pályázatukhoz az önerőt az Önkormányzattól kérték, és meg is kapták. Mértéke a pályázati összeg max. 20%-a.

Szolgáltatási árainak emelését kérte a **Liget fürdő.** Az áremelés május 1.-től lép életbe.

Jó ütemben épül a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola tornaterme, és új termei

HÁROMEZERREL TÖBBEN

Köszönöm minden gyomaendrődi polgárnak a reám adott szavazatokat.

Köszönöm a bizalmat azoknak is, akik az első fordulónban nem vettek részt a voksoláson, de a második fordulónban, nagy tömegben járultak az urnákhoz.

Amikor ez a közlésem megjelenik, még folyik az eredmények értékelése, de néhány beszédes szám már a felszínre került. Ezek azt mutatják, hogy nagyon széles összefogás született. **Április 21-én az én választási körzetemben tizenötezeren szavaztak a folytatásra!**

Az 1998-as választások adatait figyelve, akkor tizenkétezeren szavaztak bizalmat, s így választottak országgyűlési képviselőnek. Most, április 21-én tehát, háromezerral több szavazatot kaptam, mint 1998-ban. **Ebből a háromezerből 600 szavazat Gyomaendrődről érkezett.** Külön köszönöm a kisgazdáknak, a családoknak és a fiataloknak. Ez számomra azt jelenti, hogy a polgári összefogás erősödött. Ez azt is jelenti, hogy még nagyon sok dolgunk van Gyomaendrődön. Számba vesszük a lehetőségeinket, és terveket készíttünk.

Első ígéretemet már teljesítettem, elkezdődhet a **Selyem úti útépités, melyet a Békés Megyei Területfejlesztési Tanács 9,9 millió forinttal támogat.** Fontos, hogy az elmúlt években elért eredmények, a közös munkánk gyümölcsei, a jövőben is folytatódjanak, továbbra is együtt tegyünk meg mindent a térség sikerének eléréséért.

Ígérem, hogy a **FIDESZ-MDF országgyűlési képviselői kisebbségben is a Békés megyei emberek érdekeit fogják képviselni.** Továbbra is állok az Önök szolgálatában. Támogatásuk és bizalmuk arra kötelez, hogy az elkezdett munkát folytassam.

Domokos László
Országgyűlési képviselő

***

Köszöntjük, a régi-új országgyűlési képviselőnket, **DOMOKOS LÁSZLÓT.**

Sokunk álma teljesült. Domokos László az elmúlt 4 év alatt végzett képviselői munkáját folytathatja az 5. sz. választási kerületben.

Városunkban az elmúlt 4 évben olyan jelentős fejlesztések indultak, illetve valósultak meg, amelyek belátható időn belül lényeges életminőség változást eredményeznek az itt élőknek. Ezekre az eredményekre alapoztuk álmainkat. Szerencsére a mi városunkkal együtt, a körzet többi településén élők döntésének összesített eredménye hozta meg a számunkra is kedvező eredményt. Tisztességes, jó szándékú, hozzáértő szakemberként dolgozott értünk, és a Békés megyében élőkért, mint országgyűlési képviselő. Ezt köszönjük, és kívánunk további munkájához erőt, egészséget és sok sikert. 3879 gyomaendrődi szavazó nevében köszöntjük, és kérjük, hogy dogozzon értünk továbbra is olyan lelkesen és eredményesen, mint eddig tette. Tudjuk, hogy azokért a gyomaendrődiekért is ugyanúgy fog dolgozni, akik mástól remélték a jövő és jelen boldogulását.

Császárné Gyuricza Éva

Megyei hírek

Újkígyós önkormányzata a Széchenyi terv lakásépítési programja keretében 174 millió 186 ezer forintot nyert **idősek otthona építésére**, mely emelt szintű szolgáltatást nyújt majd. A beruházás teljes költsége 217 millió 732 ezer, ebből 43 millió 546 ezer forint az önkormányzat saját ereje.

Március 21-én **ünnepélyes alapkövetéssel volt a gyulai Pándy Kálmán Kórházban**, ahol Európában is elismert nagy hagyományokkal rendelkező Euró Care Magyarország Egészségügyi Szolgáltató részvénytársaság **dialízis központot** hoz létre. Nem lehet eléggé kihangsúlyozni ennek nagy jelentőségét, amelyet megyeszerte igénybe vehetnek majd a vesebetegek. Az Rt. Magyarországon eddig 12 megyében és a fővárosban a hazai művese kezelés egyharmadát biztosítja. Az ünnepélyes alapkövetéssel Dr. Kovács József a kórház igazgatója, Domokos László a megyei Önkormányzat elnöke, Dr. Korom Lajos az EURO CARE RT vezérigazgatója, és Fabók László az EURO CARE RT igazgatója mondott beszédet.

Március 29-én Dr. Fónagy János közlekedésügyi miniszter részt vett azon az ünnepélyes alapkövetélen **Déaványán, ahol nyolc szociális lakás** építését fogják megkezdeni. A miniszter avató beszédében elmondta, hogy az elkövetkezendő 12 évben 900 km fő és mellékút-hálózat rendbetétele valósul meg. 2003-ra tervezik Déaványa - Gyomaendrőd közötti út felújítását, mely fél-milliárd forintba kerül, Körösladány - Gyomaendrőd összekötő út felújítása 1 milliárd forint PHARE támogatással épül meg. A minisztérium évente 120 milliárdot költ út-hálózat javítására.

Dobozon, a Kettős Körös partján fekvő jó turisztikai adottságokkal rendelkező településen május elején nyitja meg kapuit a **Hársfa Panzió**, mely 20 milliós beruházással épült, s amelyhez a Széchenyi terv az idegenforgalmi pályázati alapról 4,5 millió vissza nem térítendő támogatást nyújtott. Megjegyezzük, hogy a településtől mindössze 3 km-re van az egyre felkapottabb üdülőfalú, ami úgyszintén Dobozhoz tartozik közigazgatásilag.

Hírek házunk tájáról

Április 3-án a Kertbarát Kör rendezésében a Katona József Művelődési Központban a megszokott kellemes környezetben, vidám hangulatban zajlott le a **VII. Házi bor és kolbászverseny**, mely utóbbi vékonykolbász és vastagkolbász (szalámi) kategóriában hirdettek győzteseket. A borverseny fehér, vörös, rosé és gyümölcsbor osztályban folyt.

Április 8-án „**Ének a csodaszarvasról**” című film nagysikerű díszelőadására került sor az Apolló Moziban. A bemutató után a közönség találkozhatott Jankovich Marcell író, rendező, grafikai tervezővel és a film forgalmazójával Prukner Pál menedzserigazgatóval.

Április 12-én a Gyomaendrőd Községi Ház és a Barátság Sport Egyesületért Közhasznú Alapítvány rendezésében nagy sikerű, az országban egyedülálló **férfi fotókiállításra került sor „A világ Futball csillagai” A-Z-ig címmel**. A kiállítást a '960-as római és a '64-es tokiói olimpiai bajnoka Varga Lajos nyitotta meg. A képanyag Molnár István solti lakos tulajdona.

Április 30-án 9 órától május 1-én 15 óráig a Bethlen Alapítvány és a Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium rendezésében a nagy sikerű **VI. Gyomaendrői Sajt- és Túrófesztivál** zajlott. Az évek óta hagyományos ünnepet a Szabadság tér és a városi Sportszernak előtt mazsorett csoportok és a fúvósok találkozója tette hangulatosabbá.

Május 25-én fél nyolc órakor **Kovács Mátyás, igazgató-tanító, aki 1902. március 23-án született Endrődön, földrajz, biológia szakos tanár lelkiüdvéért - születésének 100. évfordulója alkalmából - szentmise lesz az endrői Szent Imre templomban.**

Kérjük mindazokat, akik szerették, és tisztelték, jöjjenek el e megemlékező szentmisére, hogy együtt adózzunk emlékének.

A Városi Zene és Művészeti Iskola az alábbi 3 tagozaton hirdet felvételt a 2002/2003 tanévre:

Zenei tagozaton:

Gyomán a felvételi május 28-án (kedden) 17 órától a Zeneiskola épületében Kistrét utca 27. sz. alatt)

Endrődön: Május 29-én (szerdán) 17 órától a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola irodájában

Képzőművészet (festészet, szobrászat, grafika, tűzzománc, kerámia) illetve **balett tagozatosok** beiratkozása június 7-én (pénteken) 14 órától 17 óráig a Zeneiskola épületében lesz.

MEGHÍVÓ - Május 23-án (csütörtökön) 16.30 órakor a Városi Zene- és Művészeti Iskola képzőművészeti vizsga anyagának bemutatása lesz a Művelődési Központban. Megnyitót mond: Sas Ervin újságíró. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

MEGHÍVÓ - Május 9-én tartandó Hadifoglyok Napja és országos közgyűlésre hív és vár minden bajtársat és érdeklődőt a Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége.

Helyszín: Hadtörténelmi Intézet és Múzeum diszudvara Budapest, Kapisztrán tér 2-4.

Litterátum nyelvi levelező verseny elődöntője.- A Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola 9 tanulója vett részt Szolnokon 3 megye részvételével március 22-én megrendezett Litterátum nyelvi levelező verseny írásbeli elődöntőjén.

Farkas Zoltán 8. c. oszt. tanuló az elérhető 200 pontból 189 ponttal 4. helyen bejutott az országos szóbeli döntőbe, amelyre április 27-én kerül sor Budapesten. Felkészítő tanára: László Gabriella.

A sikeres szereplést „PITMAN” nyelvvizsga bizonyítvánnyal jutalmazták. További sok sikert kívánunk!

RÓZSAHEGYI NAPOK

A sok éves hagyományokhoz híven a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola és Kollégium május 25-én és 26-án tartja a Rózsahelyi Napokat, melyre minden érdeklődőt szeretettel várnak. Program:

24-én 8 órakor vetélkedő Rózsahelyi Kálmán életéről, 9 órakor rendhagyó órák, 11 órakor ünnepélyes eredményhirdetés, 15 órakor filmvetítés, 19 órakor táborozás.

25-én 9-től 12 óráig szülő-tanár diák meccsek a sportpályán, 17 órakor diákgyála a Községi Házban, 19 órakor állófogadás.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelvéd billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Dr. Szabó Béla gépészmérnök, egyetemi docens

Endrőd
1930 július 21 –

Gödöllő,
2002. január 31.

A Szabó család Endrődnek kiváló embereket adott. Az ötvenes években Gyula, aki kereskedő, testvére pedig László, ki, mint kertész volt általánosan ismert, és elismert. Mindketten a szorgalom és megbízhatóság példaképei voltak. Tevékenységük mellett mindenkor a község javát szolgálták. Boldogulásukat a gyermekeik taníttatásában látták biztosítva, akik szüleik sikeres életét megtoldva tettek bizonyosságot a szülők példás életéről. Gyula és László ma már mindketten az endrődi temetőben nyugosznak örök álmukat. Noha gyermekeik otthonuktól messze kerültek, a szülők sírjának gondozásáról soha nem feledkeztek meg. Mint fiatal, több alkalommal voltam vásárló Gyula bácsinál. László üzletében pedig télen-nyáron találtam virágot névnap, születésnap köszöntésekhez.

CIPŐTALPBÉLÉST
SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

A II. világháború zűrzavaros végén kerültem haza falumba tanítói oklevéllel Újvidékről. Szerencsémre Béla gyerek tanításával közeli kapcsolatba kerültem a szülőkkel. Akkor, 1945-ben Béla, a polgári iskola IV. osztályos tanulója volt, mikor én ott kaptam megbízást a tanításra. Így egy évig tanítója lehettem a széles érdeklődésű, pontos, megbízható fiúnak, aki az iskola elvégzése után Szólnokra került a Fémipari Szakközépiskolába. Tanulmányi eredményei folytán felvételt nyert a Budapesti Műszaki Egyetemre, ahol a gépészmérnöki karon folytatta tanulását. 1953-ban szerzett gépészmérnöki oklevelet. Képességeit bizonyítja, hogy már egyetemista korában professzora, a tanszék demonstrátorként foglalkoztatta. 1953-tól 95-ig, a Gödöllői Szent István Agrártudományi Egyetemen gépészmérnöként a gépészkar munkatársa, a mechanikai tanszék docense volt. Felettesei nem mindig nézték jó szemmel vallásos magatartását, ám e miatt kevés hátrányban volt része.

Tanítványai, kollégái mindig elismerték az oktatásban alkalmazott szuggesztív módszereit, éles probléma látását, stratégiai gondolkodását, melyet a tudományos munka mellett a gyakorlatban is hasznosított. Munkásságáról annyit csupán, hogy a terménytároló silók tervezése, rekonstrukciója foglalkoztatta, mely tudományág területének egyedülálló szakavatott, nagy tapasztalatokkal rendelkező mestere volt. Már doktori értekezése is a silók nyomásvizsgálatainak tisztázása témakörben készült, mely téma élete végéig foglalkoztatta. A tanszék vezetése mellett igen szerteágazó tevékenységet végzett: statikai szakértője volt a hannoveri, moszkvai, budapesti kiállításoknak. A silóméretezési, töltési és ürtési kérdések kutatója, majd az utóbbi években a hazai malomgépek, berendezések és tárházak rekonstrukciójának irányítója.

Nagy érdeme volt, hogy szülőföldjéről soha nem feledkezett meg. Gyakori látogatója volt Endrődnek. Mindig nagy figyelemmel kísérte Békés megye hátrányos helyzetű hallgatóit, akiknek nemcsak az egyetemen, de a termelőmunkában is mindig segítségükre volt. Számptalan emberi értékei közt nem lebecsülendő példás családi élete. Kedves felesége Nelli asszony, gyermekei Éva és Zsuzsa és rajongásig szeretett hat unokája őrzik immár mindörökre emlékét.

1995-nen nyugdíjazása után a gödöllői premontrei egyházközség mindenre figyelő templomatyja lett. Ez volt a tevékenységi körének elnevezése; nem gondnok: **templomatyja!** Mindenre figyelt, ami a városban történt. Semmi nem kerülhette el figyelmét. Mindenhol segítőtőleg volt jelen. Állandó résztvevője volt a képviselő-testületi üléseknek. Arcán az örök mosoly, szívében a barátságos, segítőkész szeretet, magatartásában az egyszerűség, közvetlenség jellemezte.

Mi endrődiek, szeretettel emlékezünk reá, példaképpen állítva a ma fiataljai elé! Oda soroljuk Rózsahegy Kálmán, Hunya Sándor, Tímár Máté, és a többi kiválóság közé. Emlékét múlhatatlan szeretettel megőrizzük. Nyugodjon békében a gödöllői sírkert földjében, mely befogadta hamvadó porait.

Márton Gábor

MKDSZ összejövetel május 6-án, este 6-kor
a szokott helyen lesz.

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Kedves olvasó!

Új rovatot indítunk útjára, és ajánljuk szíves figyelmükbe, amelyben endrői vonatkozású elegyes gyűjtések és néprajzi források közreadását tűztük ki célul. Számos eddig nem vagy kevésbé ismert helyi gyűjtések anyagából tárunk olvasóink elé hiteles közléseket. A történeti hűség és a tudományosság szempontjából szövegeinket, a nyers gyűjtési anyag formájában adjuk közre. Csak ott végzünk apróbb változtatásokat, ahol a szöveg érthetősége kerül veszélybe. E változtatásokat a szövegben csillaggal jelöljük, és lábjegyzetben az eredeti részek olvashatók. A hanganyagként felvett szövegek, az élőbeszéd sajátosságait jelenítik meg. Az így elhangzott történeti információk mellett képet kapunk az adatközlő nyelvi hagyományairól, beszédműveltségén keresztül társadalmi hovatartozásáról, és egyéni, mentális aspektusairól is.

Reméljük, új rovatunk megnyeri olvasóink tetszését, hisz lapunk a társadalmi, kulturális értékek közlésén túl, nagy hangsúlyt helyez hagyományaink őrzésére, megjelenítésére.

Vízvári László piarista atya visszaemlékezései az endrői éveiről

„Nagyon szerettem az ottani paraszt-embereket, és jó barátságba is keveredtem velük. Többek közt egy Gyuricza Matyi bácsi nevezetű, úgynevezett – időzőjellebe tett – <állatorvossal>, aki egy biciskával fölszerelve herélte a lovat; meg ahogy ilyen falusi autodidakta állatorvosok szokták csinálni, gyógyította az állatokat. Na elég az hozzá, hogy volt neki egy kis földcséke és, mikor bejött a plébániára, sokszor úgy évődtem, meg beszéltem vele. – No Matyi bácsi, mikor fogunk aratni? – hát ezt olyan többes számba mondtam, de ő nagyon komolyan vette. És egyszer csak jön, azt mondja: - Hát Tisztelendő, ekkor meg ekkor jöjjön, mert szólítam már a tanácsba, hogy maga fog nekem segíteni. Egy kicsit meglepődtem, hogy ennyire komolyan vette a jelentkezést, de már nem akartam visszakozni. És a Plébános Úr is beleegyezett. És a megbeszéltnél napon felültem az ő szekerére feleségével, ha jól tudom Mari néniének, hívták, együtt kimentünk a tetthelyre. Én nem tudom hány hold lehetett, nem volt olyan nagyon sok, mert három napig dolgoztunk. Meg kell, mondjam, életemben nem csináltam ilyet. Szegedi gyerek voltam, apám mérnök ember volt. Azt sem tudtam, hogyan kell csinálni ezt a marokszedést. Hát persze az aratást a Matyi bácsi csinálta. Ennekem a feladatomban lett volna az, lépést tartsak velem, szépen összekötöztem, és ott hagyjam helyben a

kévéket. Előzőleg megmutatta, hogy hogy kell két kézbe venni, összedugni a két végét a hóna alja alá behajtva, csavarni, megcsinálni az úgynevezett kötelet. Azt letenni a földre úgy, hogy lehajolni, összemarkolni, egy csomót betenni és szépen kötni a kötelet és fölemelni és helyére tenni. Hát megpróbáltam csinálni. Már gyerekkorom óta nem volt nekem jó szívem, de hát akkor speciál, aránylag, elég egészséges voltam. Ez '47-be volt, olyan harmincegy-néhány éves lehettem akkor. Egy darabig ment is, de hát Matyi bácsi sokkal gyorsabban haladt előre, mint én. Vissza-visszanézett és látta, hogy lemaradtam. Rettenetesen nehezen ment a dolog. Borzasztó meleg volt. S elkezdett olyan erősen dobognia szívem, hogy a torkomban éreztem és azt hittem, hogy összesek. Hát egykét óráig ment is és utána teljesen ki voltam készülve. Rengeteget ittunk, már, mint vizet. Volt egy köcsög, amibe víz volt. Rengeteget izzadtunk, stb. és hát se láttam, se éltem, se haltam, már csak automatikusan csináltam. Akkor aztán nagy nehezen eljött a dél, akkor egy fa alá húzódtunk. Matyi bácsi egy nagy kenyérből, egy óriási, még életemben nem láttam akkora karéj kenyeret levágott és egy nagydarab szalonnát tett; és hát elkezdtünk volna ebédelni. De megmondom őszintén rá sem tudtam nézni, olyan fáradt voltam. , hogy nem volt semmiféle étvágyam és nem tudtam enni. Aztán némi kis pihenés után folytattuk a dolgot. Soha nem néztem föl, csak mentünk szépen előre. De dobogott a szívem, olyan erősen, és olyan gyorsan, hogy azt hittem, hogy ott esek össze. Amikor eljött a napnyugta, akkor végre jött a hazatérés ideje, végre fölültünk a szekérre. Mari néni közbe otthon főzött, valami nagyon jó birkapaprikást, abból azéttem jóízűen és lefeküdtem. És azt, hogy most hagyjanak engem békibe, hagyjanak meghalni, én most se nem élek, se nem halok. Rettenetesen rosszul érzetem magamat. Hát aránylag fiatal ember voltam. Másnap reggelre teljesen kipihenve visszamentünk csináltuk. Így ment ez, ha jól emlékszem három napon keresztül. Végül aztán nagy nehezen hazamentem. Őszintén szólva, nem hittem volna, hogy ilyen rettenetes nehéz munka.

Aztán visszatértünk a rendes kerékvágásba. Egyszer aztán megjeleni Matyi bácsi és hoz egy zsák – majdnem teli volt a zsák – lisztet, hogy hát ez az én munkabérem.

Őszintén szólva, nem is gondoltam arra, hogy ezér valami jár. És aztán hazaküldtem a mamának Szegedre és tarhonyát csinált belőle. De nem ez a poénja a dolognak, hanem a poénja az, hogy nem telt belé néhány hétbe, hoznak nekem egy újságot. Az volt a címe Viharsarok. Ez egy erősen baloldali újság volt. 1949-ben lehetett, vagy ötvenben – nem tudom. Szumma-szummárum, Rákosi korszakban, amikor az újságíróknak nagy érdem volt, hogyha tudott egy egyházzellenes cikket találni. Most kitalált rólam is egy nagyon érdekeset és legalább hat centis betűkkel az elején az volt kiírva, hogy: **Aratni ment és konkoly hintett.** Kiderült, hogy rólam van szó. El is mondja azt, hogy én csalárd módon, ezzel a Gyuricza Matyi bácsival, rászédve őt, szerződést kötöttem. Ahelyett, hogy arattam volna, összegyűjtöttem az embereket a – hát ki sem mentem a napra, hanem ott hűsöltem a nagy fa árnyékában – összegyűjtöttem délbe az embereket, agítáltam őket, hogy ne arassanak, és tegyék tönkre a saját termésüket. Ilyen eszembe sem jutott, ilyen ésszerűtlen dolog. Úgyse csinálták volna meg, hiszen ebből éltek. Ja, - aztán meg, hogy mesterségesen fölsértettem a kezemet, és mutogatam az embereknek, hogy részvételet keltek magam iránt. Hát rettenetesen el voltam keseredve, hogy valaki ennyire gonosz tudjon lenni. Hogy kitalál egy ilyesmit, egy szó nem volt belőle igaz. Tényleg én nem láttam azt, mint később mondták, hogy napközbe láttak ott embereket, akik nézegették a munkámat. De mondom, én föl se néztem és teljesen el voltam merülve, részint a fáradtság, meg a szívem rettentően zakatolt. Meg alig álltam a lábamon, nem volt nekem kedvem ott nézelődni. De úgy látszik, tényleg kijöttek. Meghallották ezt a szerződést, a tanácstól kiszivárgott; jó alkalom volt arra, hogy az egyházon valamit üssenek.

Újságot még ma is őrzöm. Azt hiszem, hogy a mai úgynevezett sajtószabadságban ilyesmi nem fordulna elő.

VARGA LÁSZLÓ gyűjtése
1995. május

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszerkeket.

Corvo bianco
Borbély B.

MAGÁNVÁMRÁKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Katolikus oldal

MÁJUS HÓNAP ÜNNEPEI

1. szerda: Szent József, a munkás
2. csütörtök: Szent Atanáz püspök, egyháztanító
3. péntek: Szent Fülöp és Szent Jakab apostolok
4. szombat: Szent Flórián vértanú
5. vasárnap: **Húsvét 6. vasárnapja**
7. kedd: Boldog Gizella
12. vasárnap: **Urunk Mennybemenetele**
16. csütörtök: Nepomuki Szent János áldozópap, vértanú
18. szombat: Szent I. János pápa, vértanú
19. vasárnap: **PÜNKÖSDVASÁRNAP**
20. hétfő: **PÜNKÖSDHÉTFŐ**
22. szerda: Szent Rita özvegy
24. péntek: Szűz Mária, keresztények segítője
25. szombat: Tiszteletreméltó Szent Béda áldozópap
26. vasárnap: **Szentháromság vasárnapja**
27. hétfő: Canterbury Szent Ágoston püspök
30. csütörtök: Szent István ereklyéjének átvitele

A betegek kenete

1. A betegek kenete (gyógyító-kenet) az egyike annak a két szentségnek, amelyek a megkeresztelt lelkét meggyógyítják és megszabadítják bűneitől. A másik gyógyító szentség a bűnbocsánat szentsége.

2. A betegek kenetének szentsége annak a részvétnek az állandósulása, amelyet az Úr a betegek iránt érzett. Krisztus annyira azonosult a betegek szenvedéseivel, hogy azok szenvedéseit magára vette.

3. A betegek kenetének szentsége kegyelmet közvetít, és ez a kegyelem:

- a beteg ember szenvedéseit egyesíti Krisztus szenvedéseivel;
- megerősíti a beteg embert, hogy bátran és békésen viselje el a betegség vagy öregkor szenvedéseit;
- megadja azon bűnök bocsánatát, amelyeket a bűnös igazán megbán, csak nem volt lehetősége meggyónni;
- néha az egészséget is helyreállítja, ha az elősegíti a beteg ember üdvösségét;
- és fölkészíti a beteg embert az örök élet megkezdésére.

4. Ezt a szentséget mindazok felvehetik, akik a halál veszélyében élnek, akár betegség, akár öregkor miatt.

- A műtét előtt álló betegek általában megkapják a betegek kenetét.
- Akik megkapják a betegek szentségét, és utána meggyógyulnak, újra megkapják a szentséget akár koruk, akár egy újabb betegség miatt.

A katolikus hit elemei (7)

- Akik betegek, és megkapják ezt a szentséget, újra megkaphatják, ha a betegségük súlyosbodik.

5. A betegek kenete szertartásának a lényegi része abból áll, hogy a pap megkeni a hívó homlokát, és közben ezt mondja: „E szent kenet által és nagy irgalmasága szerint segítsen meg téged az Úr a Szentlélek kegyelmével.” Azután megkeni a hívó két tenyerét is, és ezeket a szavakat mondja közben: „Szabadítson meg bűneidől, üdvözítsen téged, és erősítsen meg jószágosan!”

A keleti egyházakban más testrészeket is megkennek.

6. A betegek kenetének szentségét gyakran megelőzi a bűnbocsánat szentsége, ha a beteg állapota megengedi. Utána pedig a szentáldozás következik, szintén ha a beteg állapota megengedi.

- Ha a szentáldozás a betegek kenetének fölvetelét követi, szent... útravalónak („viaticum”) nevezzük.
- A viaticum szó szerint az úton levők élelmét jelenti. A szentáldozás az örök élet kenyere, és ezért helyénvaló, hogy megkapják azok, akik az örök életbe készülnek.
- Ha a betegek kenetének szentségét a beteg ember otthonában szolgáltatják ki, elő kell készíteni egy kis asztalkát fehér vászontérítivel letakarva. Ha a szentáldozást is kiszolgáltatták, gyertyáknak is kell égniük. A pap rendszerint hoz magával szenteltvizet, de ha nem, akkor ezt is elő kell készíteni*, valamint

MÁJUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 7 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Pünkösöd mindkét napján, és május 26-án 10 és 19 órakor.
Májusi litánia este 7-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában
május 12-én és 26-án, vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 6-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
Pünkösöd mindkét napján, és május 26-án reggel 8 órakor.
Májusi litániák este fél 6-kor.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 órakor.
Májusi litánia a 8-as mise után

Elsőáldozás:

Endrődön: május 19-én, Pünkösdvásárnap délelőtt 10-kor.
Hunyán: május 20-án. Pünkösdhétfőn, reggel 8-kor.
Gyomán: május 26-án, Szentháromság vasárnapján, de. 10-kor.
Bérmálás Hunyán: szeptember 29-én, vasárnap délután 4-kor.

Az oldalt szerkeszti: Iványi László plébános

szenteltvizhintőt vagy egy kis ágat, amellyel a szenteltvizet lehet

hinteni.

7. A betegek kenetének szentségét csak papok (és püspökök) szolgáltatathatják ki.

Az „utolsó kenet”, vagy helyesebben „a betegek kenete” nemcsak a halálveszélyben levők szentsége. Ezért felvételére már az az idő is biztosan alkalmas, amikor a hívó élete betegség vagy öregség miatt kezd veszélybe jutni. (Sacrosanctum Concilium, 73.)

A betegek szent kenetével és a papok imádságával az Egyház a szenvedő és megdicsőült Krisztusnak ajánlja a betegeket, hogy nekik enyhületet és üdvösséget szerezzen (vö. Jak 5,14-16); sőt buzdítja őket, hogy tudatosan csatlakozzanak Krisztus szenvedéséhez és halálához (vö. Róm 8,17; Kol 1,24; 2Tim 2,11-12; 1Pét 4,13) és így szolgálják az Isten népének lelki javát. (Lumen gentium, 11.)

* Ez az előírás követi a régi hagyományokat, amelyeket sajnos már nagyon sok helyen nem is ismernek

Gyakorlati tudnivalók: Ha beteg van a háznál, ne késlekedjünk papot hívni. A hitetlen családtagok sokszor kényelmetlenül érzik magukat, és nem tudnak ezzel a kérdéssel mit kezdeni, de a betegnek jól esik, és nem fog megjedni.

Nagybőjti lelkigyakorlat idején templomainkban nagy számban szokták felkészülten felvenni ezt a szentséget. Húsvét előtt mindazok a betegek, akikhez járnak szoktam, automatikusan szintén megkapják ezt a szentséget.

Mária-imádság Dubrovnikból

Üdvözlégy, édes Úrnő!
Csodálatos virágot szültél,
aki beragyogja az eget és a földet.
Világosítsd meg értelmemet,
hogy fölismerjem jószágodat.
Most aludni térek.
Csak Isten tudja, fölkelek-e holnap.
Lelkemet neked ajánlom
és szeretett Fiadnak,
Jézusnak, Istenemnek!
Jézusom, előttem van egész életem!
Órangyalom vigyázzon rám ez éjjel
és őrizzen egész nap,
reggeltől estig.
Igen, édes Fiadnak ajánlom lelkemet,
hogy ne essen áldozatul a kísértésnek,
hanem kegyelmed mennyországában legyen!
Ámen.

Adatok Endrőd és Gyoma hajdani birtoklásáról a báró kaprióri Wodiáner családról - II. fejezet

„Beszlik, hogy Wogyányer ípített az árvaházat meg a katolikus templomot. Aztán ahogy van az emeletes iskola, az árvaház, az a kis úcca kimegy a másik úccára az állomás úccájára (1945 előtt Wodiáner utca). Ott van a tüdögondozó. Azt is Wogyányer ípített. Azír, hogy az öreg cselédek, akiknek ott (Gyomán) nem vót hozzátartozója, ott helyezte el őket. Ahogy van a földművesszövetkezetnek a kis bótja, az is az uraság tisztjinek a portája vót. Aztán ahogy van a Holler, elhagyjuk a mozi, van egy körzeti orvosi rendelő. Az új házakból is 4 oda tartozik. Az utolsó házig. A gimnázium is. A Debreczeni Iván-féle nagy ipületig.” (A Fő út - Achim út Esze Tamás út - Hősök útja által határolt területről van szó. Az Achim út mindkét oldala elején a Körös Szálloda étteremmel az urasági kastély és melléképületei is ide értendők.)

„A tesvirhugom libapásztor vót Kendlinél. Aztán szobalány, aztán a kastélyba került Hajnal kisasszonyhó'. Csak takarított. Kendli nem mondta a kocsisnak, hogy merre menni, csak amerre a szivar áll a szájába, arra kellett menni.”

„Az uradalom vízpartra csinálta a majorokat. A zselléreknek is adott földet Vagyányer. Minden zsellérnek két hód földet. Aztán kenderföldet, meg szőlőskertet is 400 kvadrátot (meg négyszöglet, egy négyszögöl kb. 4 m²) A keselyősi hasításon túli rész vót a tanyaföld, ez vót a szántóföld. A hasításon erről vót az Ugar, de ezt is váltóba használták (egyik évbe egyik része bevétve, másik része ugaron pihent, másik évben fordítva.) Egy szekszijó (sessió=jobbágytelek) földet (Gyomán 34 hold 1200 négyszögölvivel holdankint) adott minden telkes jobbágnak.” (egy jobbágytelek kb. 600 n.öl beltelek a házzal, 34 hold szántó, 22 hold kaszálórét, legelőjog)

Wodianer neje: Atczel Zsófia

„A Holler vót olyan 100 méter hosszú (a régi nádfedeles urasági vendégfogadó épülete), az vót Wogyányeré. Meggyulladt egy ijel. 1891-be ígett le. Leígett a közsigháza meg egy iskola is. Az nádas vót, meg zsendelyes. Nagy szél fújt októberbe, vitte a hangot. A harangokat fére vertik, de nem hallatszott. A kézi fecskendővel sem csináltak semmit. Nem lehetett közel se menni. Az álmási magtárt Wogyányer csináltatta, azelőtt is vót magtár, azír magtárlapos a környike, mán Stokhamer idejibe is vót magtár ottan. Sörgyár is vót Vagyányer idejibe tán Nagyálláson. Vagyányer annak idején 30,000 váltóforint és 3 ezer birkáír vette meg a pusztát, 30,000 hód földet; Halmagy, Telek, Póhalom, Nagyállás, Nagylapos. A dili rizs is az övé vót. De azt odaatta (gyomai) lakosoknak. A dili rizs nem kellett az uradalomnak, mert nem vót víz, legelő. A Keselyős rossz föld vót, mert nem vót rajta víz.” (Ettől függetlenül a gyomai határ legjobb minőségű szántói itt vannak.)

„Ahogy a Holler van, ott vót az uraságnak egy virágkertszete.

Emerről a (ref.) templommal szembe a vasút ucca elején (Most ABC, volt Hangya bolt) lakott az (uradalom) igazgatója. A boros pincéje (Wodiánernek) a

közsigházáról K-re van. Ez a nagy ipület vót rígebben a bank, hitelszövetkezet, mostan szövögyár. Itt vót a nagy urasági borospince, ide kellett mindenkinek vinni a (dézma) bort. Egyszerre ment a szüret, parancsszóra. Nem lehetett csak úgy gondolomra szüretelni. Itt vót az urasági hajdu. Az monta meg mikor kinek lehet. Minden szakasznak ki vót jelölve, hogy mettől-meddig lehet szüretelni. Megniztik a helyszínen a mustot.”

„Születésnapra ajándékot kellett adni az uraságnak, felvinni a kastélyhoz. Az uraság kastilya ott vót ahun a mozi van. Ahun az orvosi rendelő van az vót az irodája.”

„Kendli inspektor járt ki a határba hintón. Minden pusztát megvizsgált. Az intézők kint laktak a pusztán, de ő bent lakott. Vót két parádés lova és avval ment ki. Messzilátóval nízte a bireseket.”

Báró kaprióriai Wodiáner Albert 1862-ben nagy alapítványt tett a Magyar Tudományos Akadémián melynek kamatait 1000-1000 koronát minden évben két kiváló tanító jutalmazására fordítanak.” (Nemzeti Kultúra 1862. 172. old.)

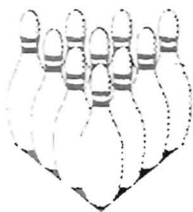
Gróf Stockhammer Ferdinánd 1836-ban haszonbérbe adta a gyomai uradalmat 20 esztendőre Szitányi Ullmann Franciskának, Wodiáner Móric feleségének. Szitányi Ullmann Farciska 1836-ban fiát, Wodiáner Sámuel küldte árendált birtokára gazdálkodni. 1839-ben a család többi tagja tiltakozása ellenére 1839, május 1-vel a gyomai uradalmat megvásárolta Stockhammertől Szitányi Ullmann Farciska. A Wodiánereket 1844-ben a király nemesi rangra emelte. Előtte megkeresztelkedtek az izraelita felekezetből a római katolikus vallásba. Különböző kereskedelmi üzletekből (Franciaországba dohányszállítás, gabona- és gyapjúkereskedelem) gazdagodtak meg. Tőkefelhalmozás útján a Wodiánerek ott voltak a korabeli nagy hitelezők között. Így ott voltak Stockhammer gróf egyedüli hitelezőjeként is s mikor az adós nem tudott fizetni, jutányos áron megvásárolták a betáblázott birtokot. (Gyomai tanulmányok Gyoma 1977. 69. old.)

„Wodiáner (Kaprióriai) Albert békésmegyei nagybirtokos neje Atczel Zsófia részére, a magyar bárói rang és örökös főrendi házi tagság jogának adományozása. Gödöllő, 1886. dec. 1 LXIX. 82.” (A Királyi Könyvek Bp. 1940. 233. old.)

Cs. Szabó István

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Bethlen család

E család bemutatásánál két címet láthatunk. A bethleni és iktári család címerait. Szent István királyunk nővére Sarolta Ába Sámuel neje volt, ki gyermektelenül hunyt el. Halála után Sarolta nőül ment gróf Cornes Vilmoshoz, ki francia gróf volt. Gyermekük Marhard, kinek fia Lőrincz, ennek 5 fia volt: Bochon, Boncz, Bencze, Csák és Bethlen. Ime tehát a Bethlen család eredte. Ez utóbbinak 3 fia volt: Péter, Olivér, Miklós.

Péter alapította az iktári ágat, Olivér a bethleni ágat, Miklós az Appaffy családot, melyről azonban most nem ejtek szót. (Vannak történészek, kik vitatják e leszármazási táblát, nem feladatunk ennek taglalása.)

Nemcsak a közös rokoni ág, de a történelmünkben betöltött szerepük is indokolják, hogy megemlékezzünk róluk.

Először a Bethlen családfáról származottokról, ugyancsak szubjektív választás alapján íme néhány nevezetes férfiú:

Ádám József lovas tábornok 1724-1772. részt vett az osztrák örökösödési háborúban. Mint a 10. huszárezred tulajdonosa vonult vissza erdélyi birtokaira.

András gróf, 1849-1898. 1890-ben a Szapáry, majd a Wekerle kormány földművelésügyi minisztere. 1862-ben Brassó és Szeben vármegyék főispánja.

Gábor gróf, főispán az EMKE elnöke 1837-1897. A magyar képviselőház tagja. 1875-90 Nagyküküllő vármegye főispánja, 1885. örkös főrendi tag

Kata grófnő 1700-1759. író. Sokat áldozott a tudománynak, ritka, becses könyvtárát a nagyenyedi kollégiumnak ajándékozta, mely azonban nagy részt az 1849. o. pusztítás áldozata lett.

Miklós gróf, erdélyi államférfi író 1642-1717. Főstrázsamester, máramarosi főispán. Teleki Mihály halála után ő az ország vezető államférfija. Erdély részére igen nagy autonómiát biztosított. 1691-től erdélyi főkancellár. Zavaros szerepe van a Rákóczi féle szabadságharc idején, 1708-ban börtönbe zárják, majd szabadul, de hazáját sohasem látta többé viszont.

Az Iktári családból egyetlen nevet emelnék ki:

Gábor erdélyi fejedelem, választott magyar király 1580 Illye - 1629 Gyulafehérvár.

Bocskay idejében már mint Erdély leghatalmasabb politikusa segítette a fejedelmi trónra Báthory Gábort. A fejedelem meggyilkolása után saját népszerűsége, korábbi érdemei és a török elleni határozott fellépése egyaránt közreműködtek abban, hogy a kolozsvári rendek 1616. október 23-án fejedelemmé választották.

Megválasztását II. Mátyás magyar király is elismerte. 1620. augusztus 25-én a beszercebányai országgyűlés magyar királlyá választotta. A hitű protestáns király azonban nem koronáztatta meg magát, tudván, hogy az egész katolikus közvélemény ellene fordulna. 1621-ben II. Ferdinánddal békét kötött. E nikolsburgi békében visszaadta a koronát, lemondott királyi címéről. II. Ferdinánd viszont megsemmisítette a cseh felséglevelét, német birodalmi hercegséget biztosított részére, Tokaj, Munkács, Ecsed várait megkapta és hét felsőtiszai vármegyét. Mint Habsburg ellenes protestáns koalíció tagja 1623-ban újból megtámadja a császárt, ám a Liga és Wallenstein németországi győzelmeinek hatása alatt Pozsonyban, majd 1626-ban Bécsben megerősítették a nikolsburgi békét kibékülve a Habsburgokkal. Ezek után kelet-európai szövetség létrehozásán fáradozott, hogy megtámadhassa a hanyatló török birodalmat, felszabadíthassa és egysíthesse Magyarországot. Terveinek halála vetett véget. A legnagyobb magyar politikai elmék egyike volt. Kodifikálta a perrendtartást, kedvelte a jezsuita iskolák módszerét, megalapította az enyedi kollégiumot.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

„Sajtókrónika”

MERCURIUS VERIDICUS „az első hazai hírlap” 1705- 1710.

„A Körös folyó melletti táborból, 1705. május 28-án

Károlyi Sándor generális úr ökegyelmessége titkon arról értesült, hogy a rácok a Maros mellett gyülekeznek. Miután a fejedelem öfelségétől már előzőleg parancsot kapott, hogy szálljon velük szembe, összevonta a parancsnoksága alatt lévő katonaságot, és szorgosan készült egyrészt a császári kézen lévő Gyula vára megostromlására, másrészt az ellenség támadásainak visszaverésére. Eközben hirtelen híret hozták, hogy az összegyülekezett rácok nemcsak a Körös folyón keltek át, hanem Kunhegyes mezővárost is elhamvasztották, elhajtván onnan minden jószágot, s az ingóságokat is zsákmányra hányva. Olyan sebesen tehát, ahogy csak tudta, még mielőtt maga a gyalogsággal követhette volna őket Bóné és Nyíri ezredeskapitány urakat a lovassággal, valamint egy német (zsoldos) századot két jó tábori ágyúval előre küldött. Ezek az ellenséget, mely a zsákmánnyal megrakott szekerekkel úgy körül volt véve, mintha sáncba lenne, azon nyomban megtámadták, s nagy kárt okozva nekik, elkezdték ágyúval löni. Amikor az ellenség az ágyúzást nem tudta tovább elviselni, elhatározta, hogy a gazdag zsákmány védelmére közelharcba ereszkedik; erős rohammal rárontott tehát a mi katonaságunkra. A két fél között változó szerencsével sokáig folyt a dühös harc, míg végül a győzelem a rácok osztályrésze lett. Nyíri ezredes urat golyó verte át, s a miyeink közül negyvenötöt megöltek, ágyúinkat is megszerezték. Amde midőn a futva menekülők a generális úrral

szembe találkoztak, és elmondották neki a csata szerencsétlen kimenetelét, ő a kocsin szállított gyalogsággal tüstént üldözőbe vette az ellenséget a téres-tágas tiszántúli mezőkön. Ezzel mindenekelőtt újra lelket öntött saját menekülő lovasságába, majd pedig elérve az ellenséget, mely épp a Körös folyón átkelőben volt zsákmányával, azon nyomban rátámadt és megfutamtította; visszazserzte az ágyúkat, sőt hármat az ellenséges ágyúból is zsákmányolt, elszedte az összes hadizsákmányt és szétverte az egész rác csapatot. Azt a néhány embert, aki elmenekült, három mérföldön keresztül üldözte, csaknem Gyula váráig, s leöldösve őket, megsemmisítette az ellenséget. Ezzel annál nagyobb hasznot hajtott a hazának, minthogy a haza iránt halálan és hűtlen rác nemzet (mely nagyon biztonságos helyen települt, és minden zsákmányát nagy haszonnal a töröknek szokta eladni) rajtaütésszerű felprédálásaitól rettegtek a falvak és a mezővárosok. Erre való tekintettel, s azért is, hogy folytatható legyen a rác ellenség üldözése, az említett generális úr ismételt parancsot adott Gyula megostromlására.”

(Károlyi Sándor generális a békésszentandrási révnél érte utol a rabló rácokat még aznap – 1705. május 25-én 10-kor -, hogy hajnalban nem messze Kunhegyestől kitortek a kuruc huszarak szorításából-)

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879. jan. 2. Békés-Csaba, 3. old.

A gyomai lakosság nyugalmát (1878) decz 29-én, egy borzasztó rablógyilkosság zavarta meg. A délutáni órákban Zöld Józsefnét született Kovács Máriaát saját lakásán – hol egyedül volt – kirabolták, őt magát pedig a kamrában hozva által kivégezték. A férj egy temetésről kaza érkezvén talált rá. A rablógyilkos kézre került, makói illetőségű, a gyo-

mai börtönben ül. többen voltak Gyomán cin-cosok.”

***

„1879. jan. 5-én a helvét hitvallású (református egyház) egyházban 1878-ban született fi 197, nő 192, meghalt fi 147, nő 158. Az évi szaporulat 84. Házasságra lépett 97 pár. Lélekszám: 9738.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879. VI. évf. 25. sz. Békés-Csaba 1879. márczius 27-én.

„Tisztelt Főszerkesztő Úr! Gyoma márcz. 25.

Szíveskedjék becses lapjában a következőket közzé tenni;

Szeged város árvíz-sújtotta szerencsétlen lakosai segélyezésére közhatósági felhívás folytán Gyoma község lakosai részéről alólírt előjáróshoz a folyó 1879. év márczius 16-ik napjától az alólírt napig a következő adományok gyűltek be; 1. kenyér 172 drb., 2. szalonna, zsír, füstölt hús 9.20 méter mázsa, 3. főzelékfélék 2.86 méter mázsa, 4. házi szappan 0.29 m. mázsa, 5. ruhaneműek, 6. búza 60 hektoliter, 7. kukorica 2 hl., 8. árpa 0.5 hl., 9. készpénzben 214 osztrák értékű forint.”

Szegedről táviratot kapott az előjáróság. „Szerencsétlen vízkárosult Szeged lakói részére beküldött élelembeli cikkek és ruhaneműkért köszönetünket kijelentjük. Veszelinovics polgármester h.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879. 32. sz. ápr. 13.

„A gyomai dalárda, folyó év 1879. ápr. 20-án vasárnap du. 4 óraker a szegedi árvíz-károsultak javára a központi kaszinóban dal-estélyt ad.”

Összeállította: Cs. Szabó István

Éneklő Ifjúság 2002

- Szarvason

Április 20-án, szombaton a megye általános iskoláinak énekkara egész napos program keretében mutatta be tudását. Gyomaendrődöt a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola (bal oldali kép) és a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola énekkara (jobbrol) képviselte.

Elemi erővel tört fel bennem a vágy: festenem kell!

Május 3-án a Kossuth utcai Képtárban sikeres kiállításra került sor, melyen Dr. E. Szabó Zoltán mutatta be alkotásait a művészetet kedvelő gyomaendrődieknek. Ebből az alkalomból beszélgetünk az alkotóval Dr. E. Szabó Zoltán Ph. D., a Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Tanszék-vezető tanárával, a festőművésszel.

Mi köti Önt Gyomaendrődhez, ahol már nem először állít ki?

- Gyomaendrődhez is sok minden, de különösen Endrődre emlékszem sok szeretettel. Születésemkor édesapám a Polyákhalmon tanított, aztán az Öregszőlőben, majd Endrődre kerülünk, ahol apai nagyszüleinkkel éltünk a Selyem utcában. Itt jártam óvodába, általános iskolába, később szeghalmi gimnazistaként, majd szegedi főiskolásként is itt voltam otthon. A mai napig is hazajárok. Itt él hűgom és családjám, de hál' Istennek még édesanyám is. A nevem előtti E. betű is arra utal, - megkülönböztetésként -, hogy endrődi.

Kapott-e valamilyen indítást a képzőművészettel való foglalkozáshoz?

- Édesapám ezermester volt, nemcsak tanár. Hangszert, bútort, dísz tárgyakat készített. Bizony, azt mondhatom, itt kiváló tanárim voltak. Nagy szeretettel említhetem Kovács Imrét, aki furulyázni, zongorázni, hamónikázni és rézfúvós hangszereken játszani is megtanított. Így kerültem közel a zenéhez. Sokat tanultam Paróczai Gergelytől, ő a magyar nyelv és irodalom megszerettetésében volt utolérhetetlen. Rajzolás, festés, a képzőművészetek terén legtöbbet Bárdos Gézának kö-

Emlékek, álmok, Endrőd

szönhetek. Ő fedezte föl adottságaimat. Nagy hozzáértéssel korrigálta munkáimat. Vízvári László nemcsak a hit világába vezetett, hanem a plébánián kívül bábszínházat csinált, de tőle tanultam meg korcsolyázni is. Tanítóim közül sok nevet említhetnék még, akiktől kitekintést, emberi tartást, hazaszeretetet, szorgalmat, egészséges életmódot tanulhattunk, „leshetünk” el, s kaptunk életünk megalapozásaként. Most Vaszkó Irén, Kovács Mátyás, Laki Sándor, Fülöp Imre, Borbély Sándor, Márton Gábor, Gábel Irma, Palotai Ferenc, Hunya Irma, nevek jutnak az eszembe, akik mind egy kiváló „nagy csapatot” alkottak.

Hogyan alakult későbbi sorsa?

- Orosházán kezdtem a rajz, ének tanári munkámat, később Szegedre visszahívtak az akkori főiskolára. A pszichológia, pedagógia iránt érdeklődtem. Egyik professzorommal már hallgatói koromban publikáltam. Az egyetem elvégzése után 19 éven át Kaposváron tanítókat tanítottam. Mikor Békéscsábán lehetőség nyílt egy főiskola létrehozására, alapítóként máris ott folytattam munkámat.

Volt-e, maradt-e idő a festésre?

- Hallgatóként, fiatal tanárként többször szerepeltem kiállításokon. Rendszeresen dolgoztam. Aztán a neveléssel kapcsolatos tudományok kerítettek hatalmukba. Hátterbe szorult a festészet. A főiskolán oktatói - kutatói évek kerültek előtérbe.

Hogyan került újra közel a festészethez?

Békéscsábán, újra a megyében, „haza” kerülvén egyre inkább felelevenedtek bennem a régi emlékek. A Körösök környezetében egyszerre elemi erővel tört fel bennem újból a vágy: festenem kell! Sokáig nem kerétem magam! Újból meg kellett tanulnom apró fogásokat is, amiben Várkonyi János önzetlenül segítségemre volt.

Ma már több művész barátom van, 10 éve tagja vagyok a Békéscsábi Művészeti Társaságnak. Rendszeresen találkozhatok műveimmel egyéni és kollektív kiállításokon, itthon és külföldön. Képeim eljutottak sok hazai településre, hazánkon kívül pedig Angliába, Dániába, Hollandiába, Németországba, Portugáliába, sőt a tengeren túlra Dél-Amerikába, Új-Zélandba is.

Milyen képeket láthatunk ezen a kiállítászon?

A képek jó része leginkább Endrődhez kapcsolódik, endrődi élményeim alapján fogalmazódtak meg bennem. A Körös-parti tájak, az itt eltöltött idő, emlékek a régi Endrődről kelnek életre képeimen. De láthatók a régi Endrőd egy-egy különös alakja: Vízhordó, vagy Vak Panni néni Tutka, Ugrin Pali bácsi is látható, mint a mesében.

Ha Isten éltet, ezt a megkezdett sorozatot folytatom.

Kívánom, hogy teljesüljenek terveid. Szerkesztőségünk nevében gratulálok ehhez a szép kiállításához, s azt remélem, hogy még többször fogunk találkozni ilyen és ehhez hasonló alkalmakkor is.

Császárné Gyuricza Éva

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Fiatalokról fiataloknak

Bemutatjuk Kovásznai Nórát

Városunk lakója, aki bár 17 éves, mégis ígéretes nagy tehetség, a jövő festőművésze! Kovásznai Nóra a Kner Imre gimnázium tanulója. 12 évesen kezdett intenzíven festeni. Ekkor ismerkedett meg az endrői származású Bella Rózsa Pilinszky-díjas művésztanárnővel, akitől azóta is magánórákat vesz, s tanulja a festészet fortélyait.

Kovácsznai Nóra az elmúlt években sok rajzpályázaton nyert különdíjakat, négy első, egy második, és egy negyedik helyezést mondhat magáénak. Festményeivel már több kiállításon szerepelt: az Ópusztaszeri Nemzeti Parkban, József Attila Központban Budapesten, a XII. kerületi Művelődési Központban.

Nóra sok festészeti módot kipróbált. Kezdetben az akrill festészeti módot alkalmazta, de kipróbálta a tűzzománc, az akvarell, a pasztellkréta és az üvegfestészetet is. Most olajfestékekkel dolgozik, s alkotja egyre szebb, csodálatosabb alkotásait. A tudományok és más művészeti ágakban is bizonyítja tehetségét. Elnyerte a Rózsahegyi Kálmán Emlékplakettet, a Gergely Agnes Kossuth-díjas költőnk alapította díjat.

Nagy megtiszteltetés volt számára, hogy meghívást kapott a Kecskeméti Ifjúsági Otthon Diákgalériájába, ahol bemutathatta alkotásait. A Bányai Júlia Gimnáziumban lévő diákgaléria ad lehetőséget évről-évre a fiatal tehetségek bemutatkozásának. A most 60. alkalommal megrendezett kiállítás a Költészet Napján nyitotta meg kapuit, ezzel is példázva a művészetek szoros kapcsolatát.

Nóra 15 alkotásával mutatkozott itt be. Bella Rózsa, a kiállítást megnyitó beszédében a következőképpen mutatta be Nóra egyik képét: „Képeinek témáját szülőfalunk, Endrőd múltja és jelene adja. Különböző lelkiállapotokat mutat be ezen a meleg tónusú képen, melynek közepéből egy emberalakból

mintha belső fény sugározna elénk, s körülötte vágató, riadtan megtorpanó, figyelő lovak formái kavarnak. Bár néha szertelen, de energiával teli, tettekre szor emberre utal ez a kép.”

Kovácsznai Nóra egy év múlva érettségizik, építészmérnök akar lenni.

Kívánunk Neki mindannyian sok sikert és azt, hogy terve valóra váljon!

Várfi Péter

Egy nagygyűlés margójára...

Amikor ez a tudósításunk a lapban megjelenik, már ismertek lesznek a választás eredményei. De függetlenül attól, hogy mit dönt az ország népe, április 12-ikét, ezt a gyönyörű szombat délutánt soha nem felejtjük el.

Ezen a napon tartotta nagygyűlését a FIDESZ-MDF a szeretet és az összefogás jegyében. És is ott voltam, és még sokan mások.

Gyomaendrődről többen is részt vettünk a hatalmas rendezvényen. Mikor megérkeztünk a Nyugati pályaudvarra, már lelkesítő hangulat fogadott minket, pedig még csak dél volt. Az álmódon és környékén a fiatalok Fidesz szórólapokat, nemzetiszínű papírzászlócskákat osztogattak. Észre-

vetettük, hogy az emberek nagy érdeklődéssel fogadták. Fél kettő tájékan egy nagy csapattal el-

indultunk a Kossuth tér felé. A téren már igen sokan voltak, javában folyt a tömegeket lelkesítő műsor. Az emelvényen több híresség állt ki a polgári oldal mellett. Egerszegi Krisztina, Kovács Kokó István, Usztics Mátyás, Szandi, Fábry Sándor, Buzánszky Jenő, az EDDA együttes tagjai és még sokan mások. Sokan voltunk. Számunk másfélmillióra tehető. Fél négy körül megérkezett országunk miniszterelnöke Orbán Viktor, aki elmondta lelkesítő beszédét, melyet sokszor szakított meg a dübörgő taps. Viktor arra biztatta a népet, hogy menjen el választani, mint mondotta: „Sokan vagyunk, de még nem vagyunk elegendő!” A nagygyűlés a himnusz s a Kossuth Lajos azt üzenté... kezdetű dallal zárult. Ezt követően a tömeg türelmesen és egymásra odafigyelve elhagyta a tere.

Várfi András

DIÁKSPORT

Az ISM Békéscsabán április 14-én COCA-COLA országos futógalát rendezett, melyre az ország különböző pontjairól és az országhatáron túlról is érkeztek. Környékünkéről (Dévaványa, Ecségfalva, Szarvas, Hunya) csak a Rózsahegyi Kálmán Általános iskola tanulói vettek részt Vaszkán Gábor testnevelő tanár vezetésével.

A futógalá indulóinak létszáma 3.500-4.000 fő lehetett.

Nagyon szép egyenletes teljesítményével **1. helyezést ért el Szurovecz Zsolt 8. c. osztályos tanuló.** Az iskolák összesített versenyében a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola III. helyezést ért el. Az egyéni eredményekért a résztvevők ajándécsomagot, az iskola pedig a III. helyezéért egy gyönyörű kupát s 14 labdát kapott. (6 az alsósoké, 8 a felsősöké lesz)

A fiataloknak tovább sok sikert kívánunk!

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villany szerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Az Európai Unió kapujában

V. A monetáris unió

Az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Római Szerződés még nem szolt a Közösség szorosabb pénzügyi integrációjáról. A közös piac kiépítése azonban korán felvetette a kérdést, vajon elérhető-e a négy tényező; az áruk, a szolgáltatások, a személyek és a tőke szabad mozgása (amit előző számunkban már kifejtettünk), ha a tagok önálló monetáris politikát folytatnak. A közös piac létrehozása és programja teremtette meg végül is a reális alapot az árfolyamkülönbségekből származó akadályok felszámolásán keresztül az egyetlen valuta korlátozásmentes megvalósításhoz.

Az Európai Unió jövőjét, világgazdasági, világpolitikai szerepét illetően kiemelkedő jelentőségű, hogy az európai közös pénz a nemzetközi piacon a dollár és yen egyenrangú partnerévé válhasson. Ez azonban parancsolólag követeli meg az egyes tagállamoktól, hogy olyan gazdaságpolitikát folytassanak, amelyek nem veszélyeztetik a monetáris Unió, s ezen keresztül a tagállamok stabilitását. Ugyanis egy tagállam felelőtlen költségvetési politikája más tagállamok és ezzel az egész Uniót veszélyeztetheti.

A Gazdasági és Monetáris Unió 1999. január 1-én 11 ország részvételével indult (Ausztria, Belgium, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország). Az állam és kormányfők Brüsszelben kijelölték az Európai Központi Bank vezető testületét, akiket az Európa Tanács még májusban kinevezett. 2001. január elsején tizenkettedikként Görögország is csatlakozott, mivel erre az időre elhárultak a belépése akadályai.

Mint tudjuk és tapasztaltuk **a közös pénz nagy sikerrel bevezetésre került 2002. január 1-én.** Szólni kell azonban arról, hogy az Európai Monetáris Unió nem pusztán monetáris Uniót (a közös pénz bevezetését) jelenti, hanem közös gazdasági Uniót is! Mert a közös gazdaságpolitikai harmonizáció, koordináció nélkül aligha képzelhető el a pénzügyi Unió sikere. A közös pénz bevezetése révén, az abban résztvevő 12 ország között a gazdaság és politika minden területén a korábbinál szorosabb együttműködés várható.

A koordináció fő fóruma továbbra is az **EU tagállamok pénzügyminisztereinek Tanácsa**, mely minden évben megfogalmazza a követendő általános gazdasági irányvonalat, melynek megvalósítása a tagállamok feladata. Az eurózónában résztvevő tagállamok közötti szorosabb együttműködés céljából viszont létrejött egy szűkített testület az **EU-12**, melynek fő célja a közös pénzt használó országok zártkörű konzultációja, a közös pénzügyi folyamatok egyeztetése.

Felvetődik a kérdés, lehetséges-e a közös pénz által elindított folyamatban, hogy egyes tagállamok hosszabb ideig távol maradjanak az eurózónától? A kérdésre önkéntelenül is nemmel felelhetünk. Mind az Egyesült Királyság, mind Dánia és Svédország egyelőre ugyan kivár, és figyeli, mire jut a 12 ország által beindított közös pénz. Amennyiben ez sikeres lesz – s nincs okunk ebben kételkedni – aligha képzelhető el, hogy ezek az országok hosszú távon kivonhatják magukat az Európai Monetáris Unióból, mert ez előbb-utóbb az integráció lényegi magját képező egységes piacon számukra hátrányt fog jelenteni, végső soron fontos gazdasági döntéseknél beleszólási lehetőségük jelentősen csökkeni fog.

Az EU monetáris önállósága, függetlensége, stabilitása, gazdasági és politika súlya is minden bizonnyal növekedni fog. **A közös valuta olyan döntő lépés volt, mely irányt szab a politikai Unió megteremtése felé**, hiszen nemigen képzelhető el, hogy a monetáris Unióban tömörült országok egymástól eltérő külpolitikát folytassanak. Így tehát az Unió országok közötti integráció folyamata egyre jobban fog mélyülni, egyre szorosabbá válni.

Császár Ferenc

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Kolozsváron

kettős könyvbemutatót tartottak az EME házban. Demeter Szilárd „**Tempefői naplója**” című, több műfaj egybefoglaló kötetét Orbán János Dénes költő, a kiadó igazgatója méltatta. Angi István „**Az esztétikum zeneisége**” című esszékötetet Gregus Zoltán, a Babes-Bolyai Tudományegyetem Filozófia tanszékének tanársegédje mutatta be. A bemutatót Majó Zoltán és tanítványai furulyamuzsikával örvendeztették meg a jelenlévőket.

***

Nemrég ünnepelte születésnapját a Kolozsvári Rádió területi stúdiója, mely egyórás magyar és egy órás román adást sugárzott, és amely 1954-ben az országban elsőként indult be. Am 1985-ben a többi területi stúdióval együtt megszűntették. A hangarchívum anyagát Jilavára szállították. Tavaly őszi kedvező változást hozott. Ma már a négy órás magyar adás egy-órás ultrarövid hullámú adással bővült.

Csikszeredában

megtartott Megyei Önkormányzatok Szövetségének rendkívüli ülésén a megyéket érintő különböző problémákat vitattak meg. Virág György maros megyei tanácselnök arról számolt be, hogy a regionalizmus kérdése is felmerült a találkozón.

Marosvásárhelyen

tizenkét esztendő után, az RMDSZ és a kormánypart között megkötött protokollum révén újra alkalom nyílik a marosvásárhelyi televízió beindítására. Most már csak minden az anyagiakon múlik. Markó Béla bízik abban, hogy még az idén be tudják indítani a stúdiót, még akkor is, ha kezdetben csak napi egy-két órás adás lesz. Az újraindításhoz egy millió dollárra lesz szükség.

***

A Magyar Újságírók Romániai Egyesülete (MÚRE) nyilvánosságra hozta a 2000-es díjainak nyertesait. Az ünnepélyes díjátadásra május 25-én Szovátán kerül sor. A nyertesek között van a Krónika 3 munkatársa, TV-díjat Simonffy Katalin a bukaresti televízió magyar adásának munkatársa, riportdíjat Bodolai Gyöngyi (Népjóság), szerkesztői díjat Debreceni Éva (Szatmári Friss Újság) veheti majd át. Eletmű díjban Muzsnai Magda a kolozsvári rádiós újságírókat részesítették.

Brassó, Temes, Szeben, Beszterce-Naszód és Máramaros megyében létrejött az RMDSZ és a kormánypart (PSD) között szervezeti együttműködési megállapodás. Az RMDSZ az idén állapodott meg először abban, hogy az országos együttműködési megállapodás mellett hasonló protokollumokat kötnék megyei szinteken is. A kétoldalú egyezményekben megfogalmazódott igények a közigazgatás és a kultúra területére vonatkoznak.

Nagyenyed a XIX. sz. ban: városi intézmények - A börtön

Az Enyedi Hírlap 1938 június 5.-iki számában megjelent cikk a kizárólag fegyházi célra készült intézet létesítését 1857-1860 közöttre teszi. A város északkeleti részén épült az egykori lovassági laktanya és katonai kórház helyén, melyhez a körülölköző földekből nagyobb területet sajtóítottak ki. Az eredetileg nők számára berendezett intézet befogadó képessége 210 főre terjedt. Az intézet felépítése, a telkek árával együtt 224.800 forintba került. A fegyháznak, mely előbb Mártonfalván és Erzsébetvárosban volt, az évi létszáma: 1857-ben 72, 1858-ban 88, 1859-ben 103, 1860-ban 102, 1861-ben 90, 1862-ben 58 s 1863-ban 55 fegyencnő volt. Ezek varrással, kis mértékben cipész munkával, s főképp vászonszövésssel foglalkoztak. A jó levegő és a jó élelmezés nagy hatással volt egészségükre. 1866-ban Alsó-Fehérvármegye a foglyokat is itt tartotta, s ez rendkívül zavarta az intézet rendjét. Mivel a foglyok a fegyintézeti igazgató hatalma alól kivétel-

tek, a rend fenntartása lehetetlen volt. E tárgyban, valamint a női felügyelet behozatala iránt az erdélyi királyi nőkormányzók 1866. évi jan. 25.-én kelt felterjesztése tesz tanúságot. A fegyencnők lelki oktatásáról istentiszteletek, szentmisék tartásával gondoskodtak. Kápolna három volt az intézetben. Egy a római katolikusok, egy az ágostai és egy a helvét hitvallásúak számára. A katolikus kápolna oltára Bécsben készült s 1280 forintba került. Ma ez már nem létezik. Az iskolai oktatást a királyi főkormányzók 1866 március óta engedélyezte. Az 1873-ik évi költségvetés összeállítás alkalmával-pénzügyi okokból- ez országos fegyintézet feloszlata, illetve a mária-nosztrai fegyintézetbe leendő beolvastása határozatván el, 1872 dec. hó 31-ével e női fegyintézet megszűnt.

Bajusz Tünde

Köszöntés

„Isten rajtad: végtelen könny; Isten benned végtelen mosoly”
(Weöres S.)

Három kép elevenedik meg az időben. Egyszeri, ritka pillanatokat őrző képek.

Szeptemberi csönd, fáradt fény. A Tájház fehérre meszelt falait, apró muskátlis ablakit, tárt kapuját melengeti a napsütés. A tisztaszobában családi fotók, múltat idéző tárgyak. Körben gyerekek, kíváncsi tekintetek. Középen Irénke néni behunyt szemmel mesél. Szavai életre keltik a pusztát, bőszyknys parasztasszonyok tűnnek fel a falu utcáin, s századokon robognak át a tatár, török, osztrák seregek... Magával ragad valamennyiünket.

Aztán egy téli kép. Templomkert, hótól roskadozó fák, hideg csipős szél. A betlehemi történet, az ünnep előkészületei a Templomban. Az üveglakokon csikokba árad a fény. Irénke néni halkán magyaráz, körülötte csendben figyel a három király.

S végül, a legszemélyesebb. Egy nyári este, az egyik művelődési ház előtt, városi műsor után, a fák alatt. Pilinszky János egyik verséről beszélgettünk. A magányos farkasról szóló tanszeme a feltétel nélküli szeretetről szól. Vigasztalhatatlan voltam, mert nem jutott, nem juthatott el mindenkire a technika, a hibás mikrofon miatt. Atőlelve mondta, hogy ő értette minden sorát, a szívével hallgatta a verset. Potyogtak a könnyeink. Akkor ott az esti fényben egy pillanatra megállt az idő... Megvizsgálgattam.

Polányi Éva

IMA

Köszöntelek a folyók zúgásával,
a felhő-arcú hegyekkel, a hegy-forma fellegekkel,
a gong alakú csillagokkal,
köszöntelek a szivárvánnyal, az éj minden tűzével,
és végül az ámulatos nap-ragyogással:
akkor is, ha szenvedsz, és úgy is, ha leszálly hozzánk váratlanul
s a teremtmények seregének megvilágítod újra meg újra
kerék pajzsaidat, eleven mezőn és ridég mérföldköveken heverőket,
egyszerűségük örök titkában, nyíltságuk rejtelmében,
miket állandó ittlétük miatt
oly könnyen, szüntelenül feledünk.

Weöres Sándor

Az Endrődiek Baráti Köre, a Honismereti Egyesület, a Múzeum Barátok Köre, és szerkesztőségünk szeretettel és tisztelettel köszönti Vaszkó Irén ny. pedagógust, a város díszpolgárát, az Elefka kitüntetés birtokosát, a Kultúra Lovagját, a Tájház megalapítóját, a mi Irénke néni- ninket 80. születésnapján!

„Ebben a világban élő emberek magányát próbálom ábrázolni”

Varjú Krisztián bemutatkozó festménykiállítása

Érdekes hangvételű képzőművészeti kiállításra kaptam meghívót. Már a meghívó is különös hangulatot sugároz és egyáltalán nem megszokott formájú volt. Hiszen a meghívót kézbe véve, maga az alkotó tekint ránk különös természetességgel, mintha egy pillanatra felnézne elmélyült munkájából. Kíváncsian vártam a megnyitó napját, mely április 9-én volt. Délután öt órakor a kiállítás színhelyét, a Katona József Művelődési Központ kiállító termét, megtöltötte a művészeteket szerető és pártoló közönség. A kiállítást Baggio Tamás irodalomtörténész nyitotta meg. Felelevenítve a képek születésének körülményeit, az alkotó szemléletét, szárnypróbálgatásait a különféle technikák között. Rámutatott az irodalom és a képzőművészet kimutatható kapcsolatára Varjú Krisztián munkáiban. Ezek a képek, mint egyfajta jelrendszerű képírás termékeinek tekinthetők. A megnyitó beszéd után megtekintettük a kiállítást, amely nem a megszokott naturalista módon ábrázol, hanem elvont, absztrakt formában. Szurrealisztikus témái középpontjában, sok esetben az egyedül maradt ember, maga az alkotó áll. Különös misztikum árad a képekből mely az alkotó és a körülötte lévő világ viszonyát villantja fel a képet befogadó művésznek. Ezek előtt a képek

előtt vagy értetlenül elrohannunk, vagy megállunk és minden előítéletet levetkőzve, őszintén megnyílunk az alkotások előtt, amelyek ezáltal kinyílnak számunkra. Elgondolkozunk a feltűnő „miérteken?” Miért oda egy szín vagy forma? Miért e tompa fény, vagy erős kontraszt? Az alkotó a kiállítás szöveges bevezetőjében így vall alkotásairól:

„Festményeim a természet és a gépies világ összefonódását, valamint az ebben a világban élő emberek magányát (sajátomat is) próbálom ábrázolni. Képeimen az alakok, bár nem egyedül szerepelnek, magányosak. Mert az emberi kapcsolatra ugyanúgy jellemző lehet az egymást elutasítás is. Ezeket a gondolatokat többféle technikával készült képeken próbálom meg visszaadni.”

Varjú Krisztián városunk szülőtte. Tizennyolc éves koráig élt városunkban, majd három évet a Fejérmegyéi Polgárdi-Kiscsérpusztán. Jelenleg Szegeden él. Csoportos kiállításokon 1999 óta vesz részt. Munkáival találkozhattunk az elmúlt három év gyomaendrődi Őszi Tárlatain is. Ez a kiállítás első önálló bemutatkozása, amely április 20-ig volt látható. Magam és a művészetet pártoló közönség nevében sok sikert és felfelé ívelő alkotói pályát kívánok a 24 éves fiatal alkotónak.

Szonda István

A Költészet Napján

B. Molnár Zsuzsa és B. Molnár Albert. *Hajnal* című verseskötetének bemutatója a Városi Könyvtárban.

HAJNAL

fény-tépett repedések nyílnak és a lassan csituló harcok mögül épül a kristály-világ a rom-arcú álnok múlt süpped a harinat-szagú derengésbe

(B. Molnár Albert)

Április 11-én délután fél hatra megtelt a Városi Könyvtár olvasóterme a költészetet kedvelő emberekkel. Ez a nap a Költészet Napja, amelyet az idén a könyvtár a gyomaendrődi költőpáros első verseskötetének bemutatásával ünnepel. Rendhagyó bemutató, melyen a verseket zenei kísérettel hangulatosabbá. A műsorban elszavalt versek a kötet hangvételét, hangulatát jelenítették meg a közönségnek. A nyersségében is tiszta érzéseket megszólaltató zenés műsor nagy élményt jelentett számomra. A B. Molnár családot mintegy tíz éve ismerem, művészet szerető, alkotó emberek. Oláh Gizella zenél és szaval, Molnár Zsuzsa ír és művészkedik, Molnár Albert pedig a család mindenese, aki a házépítéstől a versírásig sokféle dologgal foglalkozik. Egy időben Bercivel összekötött a közös munkahelyünk és más közös munkánk. Sokat beszélgettünk az élet dolgairól. Már ekkor beszélt verseiről és a költészethez való vonzódásáról. Néha idézett is egy-egy jól sikerült verséből találóan megfogalmazva életérzését, fricskát

hányva a környezet kicsinyes figuráira.

Molnár Zsuzsit, mint tehetséges rajzoló kislányt ismertem meg, majd volt szeretett iskolám a Tömörkény Művészeti gimnázium tanulója köszönhettem benne. Verseivel e szép délutánon találkoztam elsősor, mély mondanivalójuk, bölcsességük meghazudtolják fiatal alkotójuk életkorát.

Kézbe véve a verses kötetet láthatjuk, hogy két különálló kötetből áll, apa és lánya verses kötetéből. A gondos szerkesztés és válogatás az édesanyát-felséget dicséri. A „Hajnal” című verse a kötetnek, mely versekkel a két szerző kötete összeér. Meleg kézfogás ez a találkozás apa és lánya, költő és költő között. A versek hasonlatosak egy képhez, megállítanak, elgondolkoztatnak. Egy kicsit rólunk is szólnak, érzéseinkről. Kimondják azt, amit nem merünk, csak titkon remélünk, hogy egyszer lesz annyi bátorságunk, hogy kimondjuk őket.

Ajánlom minden érdeklődőnek B. Molnár Zsuzsa és B. Molnár Albert: *Hajnal* című kötetét.

Szonda István

HAJNAL

*üvegen pattog a hajnal
vonaglik kibontott hajjal
csontig elúsztatott arccal
tátog a félszemű nappal*

(B. Molnár Zsuzsa)

MadiZol

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Május 9. - Hadifoglyok Napja

Emlékek, sorsok a

II. Világháború hadifogságából

Hadifogságnak nevezzük azt az ellenséges fegyveres erők hatalmába került katonaszemélynek szabadságát korlátozó időszakot, mely elfogásától a hazatérést követő elbocsátásáig tart. A II. Világháború idején 22-24 millió katonája és polgári személy volt hadifogságban, akik nyugati országokba és az akkor még Szovjetunióba kerültek. A szovjet táborkokba került magyar katonák száma 380-390 ezer fő, a civilek száma 290-300 ezer, együtt tehát 670-690 ezerre tehető. Ebből hazatért 415 ezer, azonban mintegy 255-275 ezer sorsa ismeretlen. A harcsteren esett magyar katonák száma 120-160 ezer fő. A hátországi áldozatokkal együtt Magyarország embervesztése 790-850 ezer fő volt.

Európában 20-22 millió katonára elvezetését tartja nyilván a statisztika, de ehhez még hozzá számítható 28 millió ártatlan ember, a bombázások és elhurcolt civilek, a mintegy 6 millió gázkamrában elpusztultak. Így tehát mintegy 50 millióra tehető a II. Világháború áldozatainak száma!

Ezeket az adatokat a Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége állította össze. Hazánk vonatkozásában többféle statisztika is napvilágot látott. Ugyanis vannak, akik az 1941-44 évi határokon belüli s vannak, akik a jelenlegi határokon belüli adatgyűjtést végeztek. Így sok esetben keveredhetnek az adatok.

Meg kell említenem Rózsás János gyűjtését, aki „Lexikonom az emberi katasztrófa kelléktára” címmel jelentette meg könyvét. A könyv 3.850 fogoly életének bemutatásával hű keresztmetszetet adja a szovjetek által halálra vagy kényszermunkára ítéltéről. A szerző maga is, mint levante került a vörös hadsereg fogságába s a szovjet bíróság elé, ahol 10 év kényszermunkára ítélték, több gulágot megjárva 1953-ban térhetett haza. Itt meg kell jegyeznünk, hogy az elhurcolt levanteket, terrorcselekmények végrehajtásával, diverzáns kártételekkel, szovjetellenes lázítással vádolták, a német Hitler-jugendhez (német ifjúsági szervezet) hasonlították őket, holott ez utóbbiak önkéntesek, fegyveres kiképzésben részesültek s részt vettek a harcokban a reguláris csapatok mellett.

A Szovjetunió területén 5,700 tábor volt. A közismert gulag név onnan ered, hogy Moszkvában a Ljubjana térre torkolló utak közül az egyik utcáson állt egy hatalmas épület, melyben székeltek a légerek, és elítéltek számé: a feállított központi hatóság. Ezt a hatóságot nevezték Gulag-nak.

A hazatérő hadifoglyok egy része leírta fogságának történetét, a légerekben eltöltött éveket. Mindezeket Dr. Papp Tibor nyugállományú ezredes összegyűjtötte és több kötetben a Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége kiadta, melyből részletek közlünk:

„Nagy éhségben kutyahús – Krasznogorszk” (Horváth János, Budapest)

„Focsányiból Krasznogorszkba kerülünk. A hadifoglyok egy része vaskohó javí-

tásán dolgozott, mások a kőfejtőben három műszakban, télen is 30-36 fokos hidegben. Engem a kőfejtőben baleset ért, mert néhány méter magasból leestem a kiöntőgép hibája miatt. Eltörött a vállcsontom és három hónapon át voltam a segélyhelyen. Az ellátás igen gyenge volt. Olyannyira éhezünk, hogy a német hadifoglyok egyszer fogtak egy kutyát és megölték, majd sütés után elfogyasztották. Miután kitudódott kétheti pincefogságra ítélték őket. 1946 telén a kőbányából három fogoly megszökött. Elfogták, agyonlőtték őket, majd a láger kapujába kitéve, táblát akasztottak a nyakukba ezzel a felírással: így jár, aki szökök. Felépülésem után 1946 nyarán kolhozba vezényeltek. Itt valamivel több élelemhez jutottunk, de a feljavulásomhoz ez sem volt elegendő. A polgári lakosság sem élt jobban, mint mi. 1947. június hónapban szállították haza, mint rokkantat.”

„A pesti utcáról szovjet fogságba” (Baranyai Béla, Budapest)

„1945. január 24-én munka után hazafelé mentem a Bethlen Gábor utcában, mellemel toppant két tatárképző szovjet katonája és fegyverrel egy közeledő, civilekből álló csoportba kényszerített. Az Alsóerdősor utcában betértek egy borospincébe és ránk zárták az ajtót. Lehettünk 50-60-an. Másnap gyalog Gödöllőig hajtottak, ahol birka ölbe tereltek bennünket. Január 30-án reggel mindenkit kizavartak az akolból és tovább hajtottak egy nagy épület udvarára, mely kettős szöges dróttal volt körülvéve, négy sarkán reflektoros óratornyal és golyószórós őrkökkel. Motozás és „zabálás” után engedtek be az épületbe. Itt már kétezre fogoly tartózkodott. Február 10-én bevonaglóztak, aminek a vége a sztalinoi 6. és 13. tábor, majd a dzsezkazgami büntető tábor lett.”

„Temetés” (Csenki Bálint Szigetszentmiklós)

„A Krim félszigeten lévő Fedoszijába 1945. június 17-én érkezünk. Egy nagy épületbe hajtottak be, ahol már sok ezer ember nyüzsgött. Ebédünk zableves és zabkása volt. Sokan legyengültek és meghaltak. A hullákat nem vitték ki az épületből és ezért elviselhetetlen bűz terjedt. Amikor végre elvitték a halottakat (15-21 főt) éjjel, meg sem kérdezték, hogy kik voltak az elhunytak. Felrakták őket egy kocsira és a kijelölt foglyokkal egy nagy hegyre vitték egy bomba vájatba, gödörbe dobták a halottakat. Elföldelni sem lehetett, mert fagyos, sziklás volt a talaj.”

Néhány szót kell említenem a megrokkant és vissza nem tért papokról is.

Strumpf Mátyást, Tokaj plébánosát, mint német nyelvűt 1945 elején szállították Szerencsre, majd Kálkapolnára. Innen a Szovjetunióba vitték, ahol bányászati munkára kényszerítették. Szervezete nem bírta a szokatlan megterhelést és felmondta a szolgálatot. 1946. május 12-én elhunyt.

Dr. Saly László győri kanonok súlyos beteg, rokkantan jött haza a fogságból. Hátralévő életét karosszékekben ülve, tolokocsiban élte le.

Horváth Sebestyén János bencés szerzetest 1944-ben behívták tábori lelkésznek. Ugyanabban az évben hadifogságba került, s mint hadifoglyot a Szovjetunióba szállították. Leromlott egészségi állapota miatt 1947-ben hazaengedték, de csak Máramaroszigetig jutott. Ott 1947. július 21-én a fogságban szerzett betegségébe belehalt.

A második világháború után az újjáépítést követően új, megváltozott társadalmi viszonyok jöttek létre. A 40 éves szovjet megszállás árnyékában a kommunista uralom megváltoztatta az emberek érzelmi világát, istenhitét, nemzetiségét. Most a második évezred fordulóján a Európai Közösség részesévé akarunk lenni, de azzal a tudattal, hogy mi magyarok vagyunk és maradunk. Ezért fennmaradásunk zálogaként szóljon továbbra is Vörösmarty Mihály Szózatára: „Hazádnak rendületlenül légy híve, oh magyar/ Bölcsöd az s májdan sírod is...”

Hunya Alajos

MEGHÍVÓ A HŐSÖK NAPJÁRA

Az Endrődiek Baráti Köre, a Honismereti Egyesület, és Gyomaendrőd Város Önkormányzata május 26-án tartja a II. Világháborús Emlékmű újra avatását, melyre haza várnak minden Endrődről elszármazottat és szeretettel várják Gyomaendrőd lakosságát.

Program:

10 órákor szentmise a II. Világháború áldozatainak emlékére a Szent Imre templomban.

10.45 órákor Ünnepi beszédet mond a Hősök terén Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő az Endrődiek Baráti Körének elnöke.

A felújított emlékművet megszenteli, megáldja:

Iványi László plébános úr
Gergely Agnes író
Sipos Tas Töhötöm nagytiszteletű úr

Közreműködnek: Dusa Katalin, Kiszely Zoltán, Gellai Rihárd, és a Szarvasi Rezesbanda.

Az ünnepség befejezéséig az emlékmű koszorúzására kerül sor.

Diszkrétéget a Magyar Honvédség 64. Veszprém vezetésű 22. Radar százada adja.

12.00 órákor Bella Rózsa Pilinszky-díjas tanár-festőművész kiállításának megnyitója a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskolában.

A művészt bemutatja és a kiállítást megnyitja Dr. Latorcainé Újházi Aranka

13.00 órákor ebéd a Domszögön a Hídfő Étteremben. Ebédre jelentkezni lehet május 22-ig: 66/386-323 és 66/284-435-ös telefonokon.

Mária néni meséi

A világ legszebb lányai - I.

Egyszer, régen, amikor még cipőben járt az óra, és ütött, kellett vagy sem, így szolt magában a tündérek királya:

- Ideje, hogy megházasodjam, mert elüti fölöttem az időt a ketyegő masina,

Ki is adta a parancsot nyomban, hogy nyergeljük fel a lovát, mert elindul megkeresni a világ legszebb lányát. Tündértrónra az illik! Nosza, ugrott is mind a száz szolgálja. Úgy felkantározták a paripáját, hogy magam sem tehettem volna különben. Pedig az már nagy szó. Még szárnyakat is csatoltak az oldalára, amitől aztán táltos lett a szegényből. Azért mondom, hogy szegény, mert szeretett az mindent, csak repülni nem. No, meg vágtatni sem. Az ügéstől meg egyenesen borsózott a háta. Egy dolog volt kedvére való csupán: zabot ropogtatni az aranyistállóban. No, meg is bokrosodott haragjában, mikor tündérgazdája a hátára pattant. Hát még, mikor a sarkantyúját az oldalába vágta! Úgy nekirugaszkodott, hogy meg sem állt, csak a hold udvarában. Hanem útközben odasúgta a szélnek, ami ott nyargalt a nyomukban, hogy siessen előre, vigye hírét a Hold tündérnek, hogy lánynézőbe jön a Tündérr király. Cicomázza, szépítgesse magát szaporán, ha azt akarja, hogy bekössék a fejét. Mire aztán szikrát vetett a táltos patkója a holdon, a szépséges holdtündér ott fésülgette fényes ezüst hatját a holdsarló csücskén. Hej, de gyönyörű volt! A legszebb ruháját vette föl, amit csupa holdsugárból szőttek. A lábán a legszebb cipellő ragyogott, a hajában a legszebb csillag.

- No, itt megmaradhatunk, - mondta gazdájának a táltosló. - Már ez csak a világ legszebb lány! Te csak kérd el a jegykendőjét, én meg megyek zabot ropogtatni az ezüst istállóba.

- Várj azzal még kedves lovam! - felelte a király - Megnézem én közelebbről ezt a szépséges lányt. - Azzal fogta magát, leszállt a táltosról, és oda lépett a hold tündérhez:

- Adjon Isten, szép Tündérke! Ezüst holdnak ékessége! Hozzád jöttem, érted jöttem, száz mérföld maradt mögöttem. Rabul ejtett a szépséged, feleségül kérlek téged.

Megrázta erre a fejét a szépséges tündér, hogy csak úgy villámlott elő a hajából a sok fényes holdsugár.

- Adjon Isten, Tündérherceg! Felelek, ha vársz egy percet. Feleséged hogy lehetnék? Tündérföldre hogy mehetnék? Aranyhintód, látom, nincsen! Hogy vihetném el tenger kincsem? S engem táltoshátra kapnál, csillagok közt úgy vágtatnál? Repülj haza egykettőre, s hintón gyere lánykérőbe!

Felpattant a tündérr király táltosa hátára, s hazanyargalt aranyos hintóért. Száz pillangót fogott eléje, s úgy indultak, de nem ám a holdtündérhez, dehogyis ahhoz! Hanem a nap tündéréhez. Háttha az nem lesz olyan hiú, csak a külsőségekkel törődő. Repült a száz pillangó, repült a táltos is, vitte haragosan a tündérherceget. Hanem a szelet most is előre küldte, vigye hírét a nap tündéréhez; hogy lánynézőbe jön a tündérr király, cicomázza, szépítgesse fel magát szaporán, ha azt akarja, hogy bekössék a fejét. Mire aztán szikrát vetett a táltos patkója a napom, a szépséges naptündér már ott fésülgette aranyhaját egy fényes napsugáron.

- No, itt megmaradhatunk! - mondta gazdájának a táltosló - már ez csak igazán a világ legszebb lány! Te csak kérd el a jegykendőjét, én meg megyek aranyzabot ropogtatni az aranyistállóba.

- Várja azzal még kedves lovam! - felelte a tündérr király - megnézem én közelebbről ezt a szépséges lányt. - Azzal fogta magát, leszállt a táltosról, és oda lépett a naptündérhez.

- Adjon Isten szép tündérke! Aranynapnak ékessége! Hozzád jöttem, érted jöttem, száz mérföld maradt mögöttem. Rabul ejtett a szépséged, feleségül kérlek téged.

Megrázta erre a fejét a szépséges tündér, hogy csak úgy villámlott hajából a sok fényes napsugár.

- Fogadj Isten, Tündérherceg! Felelek, ha vársz egy percet. Feleséged hogy lehetnék? Tündérföldre hogy mehetnék? Aranyhintót hoztál, látom, magad jöttél táltosháton, de násznép

hogyha nincsen, ki csodálja tenger kincsem? Repülj haza egykettőre, s násznéppel jöjj lánykérőbe!

Felpattant a tündérr király táltosa hátára, s haza nyargalt a fényes násznépért. Úgy indult el most már haragos táltosán. Elöl ők repültek, utánuk száz pillangó húzta az aranyos hintót, s leghátul meg fodros, csipkés felhőn a násznép. Csakhogy nem mentek többé a hiú, kényes naptündérhez, mentem inkább...no de, hogy hová is mentek ezután, elmesélem legközelebb.

TAVASZI ÁLOM

*Csurranó fényeken táncol az árnyék,
Álmat ígérget hús mosolya.
Pázsitos csönd ölel, s mintha csak szállnék,
Ringat a selymes, lágy nyoszolya.*

*Pille az álom, de jaj mire vár még?
Szállj a szememre röpke csoda!
Tündérek hívnak, a csillagon járnék,
Száz mese vár ott, vágyom oda!*

*Lásd, a sugárt is felhő takarja,
Hallgat a szél is, az se zavarja
Szép színes álom a pázsit ölen.*

*Csendül a dallam, víg aki hallja,
Csokorba gyűjti tündérek karja,
S napsugárral átkötöm én.*

IBOLYA

*Szellő csobban a csöndtávon,
Megmozdul egy levélhalom,
Pici virág csöpp levéllel
Óriások erejével
Emelgeti feje fölött
Az avart s a kemény rögöt.
S hogy kibújik csengve-bongva,
Kéklő szirmát szertebontja,
Úgy mosolyog fűre fára,
Áldott meleg napsugárra.
Szellő viszi hírét tova:
Kivirult a kék ibolya!
Illatát ha megérzed,
Nem bánja, ha letéped.*

A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Forradalmi oldal

„Bölcsőjét kereste a magyarnak...”

(így élt Kőrösi Csoma Sándor)

„Ki volt Kőrösi Csoma Sándor, akinek nevét utcák, szobrok, könyvek őrzik, nemcsak itthon, hanem messze a nagyvilágban is?..”

„Mi is volt, ki is volt igazából a legendás székel-magyar; merész Ázsia-kutató, nagy talentumú nyelvtudós, vagy a magyar őshaza, őstörténet kalandos sorsú kutatója?!” – kérdezi könyvének bevezetőjében Szilágyi Ferenc, akit még diák korában nyugtázott le a nagy vándor alakja. Az irodalomtörténész, nyelvész, szerző több kötetben állít emléket Kőrösi Csomának: Kőrösi Csoma Sándor hazai útja (1966); Így élt Kőrösi Csoma Sándor (1976); Tiszteletadás Kőrösi Csoma Sándornak (1984); Kőrösi Csoma Sándor élete nyomában (1987); A zarándokról c. drámája (1992).

Lapunkban részleteket közlünk az „Így élt Kőrösi Csoma Sándor” c. könyvből, tisztelegve e kivételes sorsú magyar előtt, aki 1842 áprilisában halt meg, éppen 160 évvel ezelőtt.

Napnyugatnak

Ki verte meg azt a kislíút az utak ígézetével,
Dobogni ki lopott bele nyugtalan szívet...?

(Magyari Lajos: Csoma Sándor naplója)

A XVIII. század utolsó harmadát, azt a korszakot, amikor könyvünk hősenek életútja elkezdődött, büszke reménykedéssel „a Fény századának”, „a Világosság évszázadának” emlegették Európában. A középkor nyúgaitól felszabadult emberi szellem mohó tudásszomjával sietett föltámi a földkerekség minden titkát, s a tudós kíváncsisággal vizsgálta természet örök rendjére, törvényeire fellebbezve igyekezett jobb és igazabb rendet teremteni a világban.

E korszak bátor utazói fedezték föl az új, ötödik világrészt, Ausztráliát, e korban alkották meg az ipart forradalmasító gőzgépet, s ekkor bontotta ki zászlóit a nagy forradalom is Párizsban, hogy a társadalomból és a szellemi világból is végleg eltörölje a középkor maradványait.

Az új földrajzi és technikai fölfedezések meggyorsították a föld ismeretlen részeinek a korábbi századokban már megindult birtokbavételét és kincseinek kiaknázását. A fölfedezések egyszersmind kitágították az emberi megismerőkedvet: a távoli ismeretlen népekkel, tájakkal, művészetekkel való megismerkedés új lendületet adott a földrajzi, néprajzi, történelmi kutatásoknak. Az új, ismeretlen népek, nyelvek műveltségek fölfedezése ráirányította a figyelmet a nemzeti kultúrák sajátos, egyéni vonásaira. Az európai nemzetek saját múltjuk, történelmük s hagyományaik – népdalok, mesék, mondák – felé fordultak. Mindez kedvezett a régmúlt dolgok, s a távoli, ismeretlen – „egzotikus” – tárgyak, különleges célok, hősök iránt érdeklődő romantika kivirágzásának.

Különös erővel jelentkezett a romantikus múltbafordulás, a nemzeti múlt értékeinek kutatása az idegen elnyomás alatt élő európai népek körében. E népek – olaszok, lengyelek, csehek stb. – közé tartozott a magyarság is.

A másfél évszázados török hódoltság után most kezdett volna előbbre jutni az ország, hogy lépést tartson Európa szerencsésebb nemzeteivel, de észre kellett vennie, hogy a török után másik iga nehezedik vállára: a hajdan független Magyarország a Habsburg birodalom tartományává süllyedt. Erejét s önmagát – önállóságát – keresve fordult tehát a hazafiúi önérték az erőt adó nemzeti hagyományokhoz, a fényes múlt, a „dicső hajdankor” emlékeihez, amiről a krónikák regéltek.

A fényes múltban igazolását kereste a még fényesebb jövőnek.

A nyelv ügye is első helyre került. Két tábor nézett ekkor szembe egymással: az egyik az északi finnekkel és lapokkal való rokonságot hirdette, a másik a lealázónak érzett „halzsíros atyafisággal” szemben a büszke ázsiai eredet, a hun rokonság mellett tört lándzsát.

Érv akadt mind a kettő mellett, s a kérdés nem is volt pusztán nyelvi érdekű: a gyarmattá süllyedt, elnyomott ország közérzete kereste nyugtalan kíváncsisággal a megnyugtató és fölemelő választ, amelyre most ismét oly nagy szükség volt, hiszen 1795-ben a budai Vérmezőn lesújtott a hóhérbárd a nemzet legjobbaira, a magyar jakobinusokra, akik a francia példa nyomán szabad és független ország mellett tettek hitet. Megalázott helyzetében kétszeres erővel fordult nyelve és múltja felé a nemzet.

Ekkoriban került föl a Háromszék megyei kis székel faluból a nagyenyedi Bethlen-kollégiumba egy fehér posztónadrágos legényke, aki a nagy hírv iskolai falai között fejébe vette, hogy megoldja a nemzetet nyugtalanító kérdését: végére jár a titoknak.

Akkor még maga sem gondolta, hogy úgy jár majd valahogy, mint a legendás Kolumbusz Kristóf: mást fedez föl, mint amiért voltaképpen elindult, sokkal nagyobb kincset talál - a tudománynak egy új, addig ismeretlen világrészét.

Ízes ízek

május

Tejszínes csirkemell zöldborsóval

2 csirkemellet csikokra vágjuk és vajon megpírtjuk, majd hozzáadunk fél kg zsenge zöldborsót, rálocsolunk 2 dl tejszínt, megsózzuk és fedő alatt puhára pároljuk. Ha levét majdnem elfőtte, hozzáadunk kis kanál cukrot és csokor apróra vágott petrezselyemzöldet. Átforgatjuk és tálaljuk. A tányéron ki-ki megszórja ementáli jellegű reszelt sajttal. Párolt rizs illik hozzá.

Seidl Ambrus

Hogyan kapcsolódhat a Gripen-programhoz a szarvasi kistérség?

Bizonyára az olvasók közül többen hallottak, olvastak a Magyar Honvédelmi Minisztérium és svéd Gripen cég között megkötött szerződésről, melynek értelmében hazánk 14 db. Gripen svéd vadászpilótógépet fog bérelni. A bérleti díj összege 108 milliárd forint.

A szerződés értelmében a Svéd cég vállalta, hogy a bérleti díj 32% -ának megfelelő összegben magyarországi befektetéseket valósít meg. Ugyanakkor kötelezettséget vállalt arra is, hogy Magyarországon kockázati tőkealapot hoz létre, mellyel a Magyarországon bejegyzett vállalatok fejlesztését segíti. A program 2002. II. félévben kezdi meg működését, melynek révén 8,500 munkahely léteülhet majd a magyar gazdaságban.

Jelen: kezdenek mindazok a vállalkozók, vállalatok, cégek, civil szervezetek, önkormányzatok, akik az alább felsorolt területeken kívánnak fejlesztéseket végrehajtani.

Kiemelt befektetési területek:

Gyógyszeripar, műanyagipar, motor és turbinagyártási járműipar, mezőgazdasági és élelmiszeripari gépgyártás, hajó és csónaképítés, valamint telekommunikációs és elektronikus alkatrészgyártás.

A szarvasi kistérség mely területén csatlakozhat a programhoz?

Halászat, mezőgazdaság, vadgazdálkodás, feldolgozóipar, ruházati ipar, szoftverkészítés, gyógyszeripar, tábori sütődék, videó stúdiós autóbuszok, védőmellények és a szolgáltatások közül egészségügyi és szociális ellátók gyógyászati szolgáltatásait igénybe veszi úgy, hogy a svéd társadalombiztosító ezt finanszírozza, legfeljebb 2 évente 2 millió USD értékben. Erre meg van a lehetőség Szarvason és Gyomaendrődön is, mert ott nagy ívű fürdőfejlesztés indul be, de vannak civil szervezetek is, akik ehhez csatlakozhatnak.

A Gazdasági Minisztérium négy várost: Debrecent, Miskolcot, Pápát, és Szolnokot, 78 kistérséget, s mintegy 1400 települést jelölt ki a hátrányos helyzetű területek közül. Ez nem jelenti azt, hogy Szarvas és térsége ne tudna benne részt venni!

Hol lehet jelentkezni?

1. GRIPEN INTRENATIONAL 1132. Budapest, Váci út 22-24
Tel (06-1) 270-0585, Fax (06-1) 270-0584. E-mail:

2. GM-ELLENTÉTELEZÉSI TITKÁRSÁG 1055. Budapest, Honvéd u. 13-15. Tel: (06-1) 374-2841. Fax: (06-1) 332-6154. E-mail:

3. MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 6-8. Tel: (06-1) 474-5190. Fax: (06-1) 474-5197. E-mail:

4. ITDH-MAGYAR BEFEKTETÉSI ÉS KERESKEDELEMFEJLESZTÉSI KHT. DÉLALFÖLDI REGIONÁLIS KÉPVISELET 5600. Békéscsaba, Luther u. 10. Tel: (06-66) 411-621. Fax: (06-66) 454-977. E-mail:

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTEKBA
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRÖD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

5. Természetesen kereshetik kistérségi megbízottjunkt, engem is Ungvályi Jánost, ill. Hodák Pál urat a Szarvasi Polgármesteri Hivatalban.

Úgy vélem e lehetőségekből nem szabad kimaradnunk! Kérem a fenti címeken, vagy személyesen keressenek bennünket.

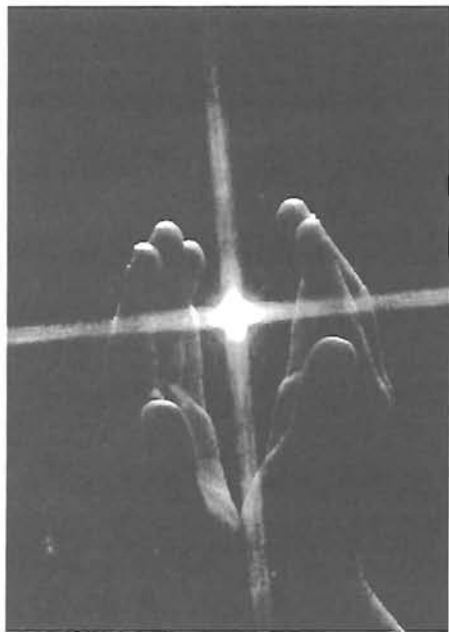
Ungvályi János
Kistérségi megbízott
06/30-294-0650.

UHRIN BENEDEK DALAI - CD és kazettán a szerző kiadásában megrendelhetők 2040. Budaörs, Török Bálint u. 22. sz. alatt, munkanapokon 14-18 óra között. Telefonon: 06-20-3-913-422. számon. Postai úton utánvétellel kaphatók.

Örömteli perceket kínál dalalaival, - melyek bejárták már az egész országot, - Uhrin Benedek.

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek,
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Guhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BÁRDOS MIKLÓS, volt gyomaendrői lakos, március 27-én 56 éves korában elhunyt. Gyászolják: lányai, rokonai és az ismerősök.

BÚZA MÁTYÁS, aki a József Attila utca 10. sz. alatt élt, április 20-án hosszú betegség után 74 éves korában lelkét visszaadta Teremtőjének. Gyászolja a családját.

CSIKÓS LÁSZLÓ, aki a Kossuth út 54. sz. alatt lakott, hosszú betegség után március 31-én 37 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolja családját.

Özv. DEKÁNY MIHÁLYNÉ IPACSELLA, aki a Balassi Bálint utca 22-ében élt, március 30-án hosszú betegség után 88 éves korában véget ért földi élete. Gyászolják: gyermekei, unokái, dédunokája, és testvérei.

DINYA ELEK, aki a Mátyás Király u. 16. sz. alatt lakott, április 8-án hosszú betegség

után 91 éves korában eltávozott az élők sorából. Gyászolja családját.

Özv. DOGI GUSZTÁVNÉ LAKATOS IRÉN, ki lakott a Dózsa György út 23. sz. alatt, április 4-én rövid betegség után 75 éves korában az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: lánya és családját, és a hozzátartozók.

ECSEGI FRANCIŠKA, gyomai születésű, aki Budapesten élt az Árpád u. 60. sz. alatt március 10-én 63 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják: Testvére Piroska és Márton, keresztfia annak felesége és családját.

FARKAS ZOLTÁN, aki a Fegyvernek u. 25. sz. alatt élt, március 3-án 53 éves korában elhunyt. Gyászolja családját.

Özv. FORGÁCS LAJOSNÉ VARGA MÁRIA, ki a Zrínyi utca 46/1. sz. alatt élt, április 19-én hosszú betegség után 92 éves korában eltávozott az élők sorából. Gyászolja családját.

FÜLEKI JULIANNÁ, aki a Fő út 171-172. sz. alatt lakott, március 28-án váratlanul 83 éves korában elhunyt. Temetése Kenderesen volt. Gyászolja a család.

HANYECZ IMRE hunyai születésű, az utolsó éveiben endrői lakos, április 4-én 77 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: fiai és annak családját, unokái, a rokonság és az ismerősök. Temetése Hunyán volt.

HUNYA MÁTÉNÉ PUSKÁS JULIANNÁ, volt endrői lakos, aki Budapesten élt, április 8-án 75 éves korában rövid szenvedés után megtért Teremtő Urához. Gyászolják: testvérei és családjuk, a rokonság és az ismerősök és az Endrődiek Baráti Körének tagjai.

KÓCSIS SÁNDOR, aki a Wesselényi u. 18. sz. alatt élt, március 28-án váratlanul 68 éves korában elhunyt. Gyászolják: felesége, fia, unokája és a rokonság.

KÉRI ISTVÁN, aki a Kisfaludy utca 3. sz. alatt élt, április 3-án 70 éves korában tragikus körülmények között elhunyt. Gyászolják: felesége, gyermekei, és azok családját, a rokonság és az ismerősök.

KIS EDE VINCE, aki a Blaha út 32. sz. alatt élt április 4-én váratlanul 49 éves korában Teremtője magához szolgáltatta. Gyászolja családját.

KISS LAJOS, aki a Mirhóhádi u. 20/1. sz. alatt élt, április 7-én váratlanul 67 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolják: felesége,

gyermekei és azok családját, a rokonok és az ismerősök.

OLÁH VENDEL, aki a Rózsa F. u. 9. sz. alatt élt, rövid szenvedés után súlyos betegségében március 14-én 81 éves korában elhunyt. Gyászolják: fiai és azok családját, testvérci és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

OLÁH VENDELNÉ ZÖLD MÁRIA, aki a Rózsa F. u. 9. sz. alatt lakott, március 15-én hosszas betegség után, s mégis váratlanul 75 éves korában elhunyt. Gyászolják fiai és annak családját, a rokonság és az ismerősök.

MOHÁCSI JÁNOSNÉ TÓTH ERZSEBET, aki a Losonczy u-22-ben lakott, március 29-én 63 éves korában elhunyt. Gyászolja családját.

MOLNAR SÁNDOR, aki VII. Ker. 131. sz. alatt élt, március 13-án 78 éves korában véget ért földi pályája. Gyászolja a család.

NAGY PALNÉ ADÁM ROZÁLIA, aki a Mirhóhádi út 3-5 sz. alatt élt április 7-én 61 éves korában befejezte földi életét. Gyászolja a család.

Özv. PAPP ELEKNÉ DEKÁNY MARGIT, aki az Árpád úton lakott, április 20-án rövid betegség után 80 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolja a család.

PELYVA JÓZSEF, aki a Bartók Béla u. 8/2. sz. alatt élt, március 28-án rövid betegség után 75 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolja családját.

Özv. SIMON SÁNDORNÉ CSERVEN MARGIT, aki a Rózsakert Idősek otthonában élt, március 20-án 77 éves korában eltávozott az élők sorából. Gyászolják: a család és az otthon lakói.

TÓTH BÁLINT, aki a Nagy S. u. 6. sz. alatt lakott, április 3-án 89 éves korában földi életét befejezte. Gyászolják: gyermekei azok családját.

URBÁN MARGIT, aki a Blaha u. 6. sz. alatt élt, április 13-án hosszú betegség után 82 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolják: Testvérei és családjuk, a Rózsakert Idősek Otthona lakói és dolgozói.

KÖSZÖNET NYILVÁNÍTÁS

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik **Kéri István** temetésén részt vettek, részvétüket virággal és egyéb más módon fejezték ki.

A gyászoló család

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik **Pelyva József** temetésén részt vettek, részvétükkel mély fájdalomunkban osztoztak.

A gyászoló család

SPORT

Labdarúgás tavaszi fordulóját

GYOMAENDRŐDI VSE
MB.III. osztály mérkőzései

III. 10. Gyomaendrőd – Szentés 2:3

Hanyacs két tizenegyes is kivédett!

III. 17. Békés – Gyomaendrőd 3:1

III. 25. Gyomaendrőd – Jamina 5:0

Élvezetes, remek mérkőzés volt.

III. 31. Hódmezővásárhely – Gyomaendrőd 1:1

Óriási hazai főlény. Remekül játszó gyomaendrőd védelem

IV. 6. Gyomaendrőd – Rákóczi 2:2

Tizenegyes Kovács csúnyán főlé lötte

Tabella állása:

11 15 3 2 10 16:28 11.

GYOMA FC

Megyei I. oszt. mérkőzései

III. 10. Tótkomlós - Gyomaendrőd 2:1

III. 17. Gyomaendrőd – Körösladány 0:0

III. 25. Szeghalom – Gyomaendrőd 0:2

III. 31. Gyomaendrőd – Szarvas 0:0

IV. 6. Mezőberény – Gyomaendrőd 1:2

IV. 14. Gyomaendrőd – Füzesgyarmat 3:1.

Tabella állása

2. 21 12 7 2 41:19 48

Sarokház
Csemege
Ct.: Tímár Vince

Partnerlánc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☞ házi jellegű húskészítmények, endrői izesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés)
  - ☞ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
  - ☞ eljuttatjuk önökhöz a PARTNER újságot, melyben megtalálja a kedvenc árucikkeit, termékeit
- Blaha u.27. Tel.:386-691
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

Kert- barátok- nak

Madarak és Fák Napja - május 10.

Csodálatos ez a május. A tavasz hírnökei egy pár hete már megjelentek. Életre kelt a természet; megújultak a növények. A néma csendnek vége; zümmögnek a méhecskék, ciripelnek a szöcskék, kuruttyolnak a békák, énekelnek a madarak, tojásaikon ülnek a gólyák, és még sok hasznos madár. Az emberek számára sok hasznot hozó békák hosszú hallgatás után ragadós nyelvükkel kapkodják a szúnyogokat, és más hasonló rovarokat. Az embereket a tettrekészség buzdítja érezvén a tavasz illatát. Kérdésünk, hogy az ember, ki hihetetlen alkotásokat hozott létre, a művészet, az építész, a zene, a költészet területén, megmarad-e az utókor számára? Lesz e béke e nyugtalan, forrongó világban?

A madárvédelem első csiráját Csokonai Vitéz Mihálynak 1790-ben megjelent egyik dialógusában találjuk, melyben a gémtollak, a kócsagtollak túllontúl divattá vált viselését ostromozza, attól félve, hogy ez, előbb vagy utóbb e szép madarak kipusztulásához vezet.

Az ereklyeként reánk maradt ősi fák védelmében pedig gróf Széchenyi István emelte fel először szavát. Az időtájt a szép természeti alkotásokért, a természeti ereklyékért rajongó Széchenyi nemes lelkének ilyen kedves megnyilatkozásai – sajnos - maradandó hatás nélkül hangzottak el.

Az erdők védelmét 1807-ben hozott, bizonyos mértékig törvényes rendelkezések kezdték szabályozni. 1897-ben végre életbe lépett az erdőtörvény (1897. évi XXXI. Tc.), mely már a természetvédelem szolgálatát is elősegítette. 1883. évben a vadászati törvény (1883. évi XX. Tc.) a vadászat tilalmáról szóló rendelkezéseivel és büntető szankcióival segítette elő a természet védelmét. E törvény azért is figyelemre méltó, mert nemcsak a nagy, nemes vadak vadászását szabályozta, hanem a költés idejére a védett madarakat, az énekes madarakat pedig minden időre védelembe részesítette. Hermann Ottónak, a jeles természettudósnak érdeme, hogy a természetvédelem szükségességét, jogosságát, - főképpen a madárvilágra vonatkozóan – elég sikerrel tudta irodalmi és közéleti tevékenységével a köztudatba bevinni, a társadalommal elismertetni, a gyakorlatban megvalósítani. Az ő munkásságának eredménye volt az 1891-ben Budapesten megtartott II. nemzetközi madártani kongresszus. Hermann Ottó abból a célból, hogy a madárvédelem a magyar nép széles rétegeibe is eljusson, 1904-ben megírta „A madarak hasznáról és káráról” szóló népies könyvét, mely több kiadás is megért. Ugyancsak az ő javaslatára Csáky Albin akkori vallás és közoktatásügyi miniszter életre keltette a Magyar Ornitológiai Központot. A kezdeményező érdeme, hogy a madárvonulás, mint érdekes természeti jelenséget megfigyelő szervezet megalapítása is. 1901-ben a földművelés ügy miniszter ügykörébe került az ornitológiai központ. Jelenleg a

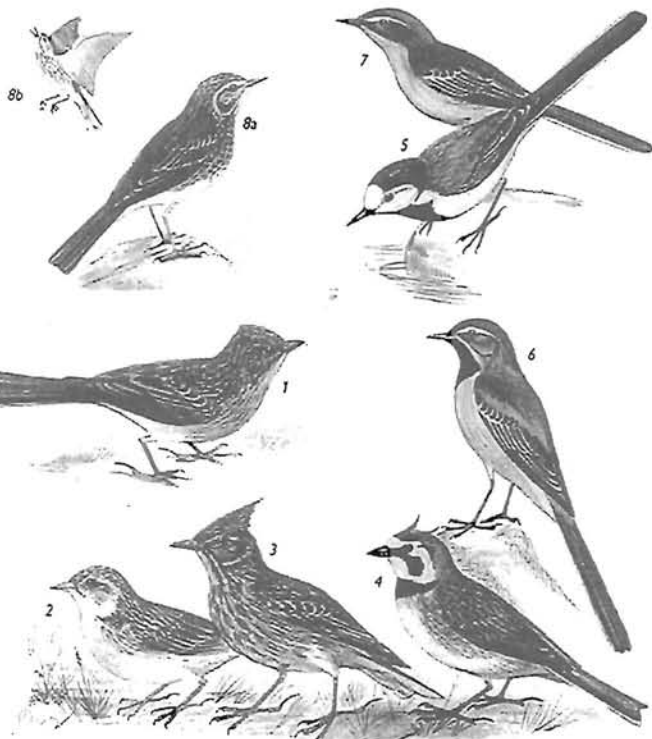
környezetvédelmi miniszter feladata többek között a madarak és fák védelme.

Gróf Apponyi Albert, volt vallás- és közoktatásügyi miniszter 1906-ban a természetvédelem érdekeit szolgálta, amikor a Madarak és Fák Napját a népiszolgákban életbe léptette.

Hunyia Alajos

A képeken: Ismertebb verébalkatú madarak és pacsirtafélék:

- 1.- Mezei pacsirta: mezőgazdasági területeken él
- 2.- Sziki pacsirta: a szikes vidékek madara
- 3.- Búbos pacsirta: települések környékén, pusztákon gyakori
- 4.- Fülecs pacsirta: téli vendég az Alföldön
- 5.- Barázdabillegető: lakott területeken, vízpartokon él
- 6.- Hegyi billegető: hegyi patakok mentén él
- 7.- Sárga billegető: mezőgazdasági területeken, rövid farkú, élén sárga hasú
- 8.- (8/a és 8/b) Erdei pityer: erdei tisztásokon fészkel, ő is röptében énekel

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

májusi árukinálatom:

- tasakos vetőmagok (virág - zöldség
  - kukorica vetőmagok, fűmagok
  - vegyszerek, virágtápok, műtrágyák
  - virágföldek, fűszelők
  - virágládák, virágserepek
  - Fűnyírók, szegélynyírók
  - kert-i szerszámok, metszőollók
  - Permetező szerek és alkatrészek
  - Szivattyúk, öntözőtömlők, szórófejek
  - fóliák, ponyvák, kötöző anyagok
  - gumicsizmák esőruhak
  - Szegek, csavarok,
  - láncfűrészek, fürdőszoba szőnyegek
  - elemek, izzók, zseblámpák
- VÁROM KEDVES VÁSÁRLÓIMAT!

MÁRCIUS 21-től ÁPRILIS 23-ig Gyoma
BELTERÜLETÉN 5,2 MM CSAPADÉK HULLOTT.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó

István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Márton Gábor, Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nyszt.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 6. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. június

Nincs kormányzati eszközünk, de van sok millió magyar akarata

Részletek Orbán Viktor május 7-én elmondott beszédéből a polgári összefogás nagygyűlésén

Ismét százezres tömeg gyűlt össze a budai Várban a Szent Háromság téren s a környező utcákban, hogy meghallgassák Orbán Viktort és a polgári összefogás képviselőit. Orbán Viktor néhány bevezető szó után így szólt az összegyűltekhöz:

„Azért gyűltünk össze, hogy együtt legyünk, együtt itt, egymással, de lélekben együtt az otthonmaradókkal is. Együtt a jóban és együtt a rosszban.” Majd később így folytatta: „Ha egy nemzet – ahogy mi tettük – dacolva a világ kordívatjával, a saját útját járva magasra akar jutni, tudnia kell, csak akkor nem szédül meg, ha határozott célra szegezi tekintetét, ha rendíthetetlen, ha biztos talajt érez a lába alatt. Márpedig mi magasabbra akartuk emelni hazánkat. Magasabbra, hiszen közös meggyőződésünk, ha tágasabb jövőt akarunk, akkor felfelé, az ég felé kell építenünk. Mi teljes jólétet, anyagi és lelki jólétet akartunk teremteni. A jólét sokak számára kenyeret jelent, munkát, iskolát, autót, nyaralást. De a jólét számunkra családot, gyermeket, barátokat, nemzeti büszkeséget, szeretetet, összetartozást, ünnepeket is jelent. Mi a kettőt együtt akartuk. Azt szerettük volna megmutatni, hogy a kenyér jobban ízlik, ha van kivel megosztani. A lakás kényelmesebb, ha nemcsak fedél a fejünk fölött, hanem otthon is. A munka jobban megy, ha közösen építünk. A kiemelkedő teljesítmény is többet ér, ha utána közösen énekelhetjük a magyar Himnuszot. Magyarok lenni is felemelő, ha becsülnék bennünket szerte a világban. S mi ezt akartuk. Talán még nem voltunk elég erősek arra a hatalmas feladatra, hogy magunkkal ragadjuk az ország többségét.”

Beszéde további részében Churchillt és Márait idézve utalt a jelen helyzetre, majd az elmúlt négy évről ezeket mondotta:

„Az elmúlt négy év eredményei nem csupán azért születtek meg, mert polgári kormánya volt Magyarországnak. Természetesen talán az is kellett hozzá. Am a magyarok lelkében mindig is ott élt az összetartozás, a család megtartó erejébe vetett hit. Mindig is tudtuk, hogy a szeretet, amit szüleinktől kaptunk, arra való, hogy gyermekeinknek minél többet juttassunk belőle. Ezért juthattott támogatás, otталom, bátorítás azoknak, akik a munka mellett családot is vállalnak, s nem csupán azért, mert a polgári kormány mindezt törvénybe foglalta. Mi magyarok, mindig is éreztük, hogy a múlt néhány darabját egyszer ki kell hoznunk a múzeumból. Mert van, ami múlt ugyan, de eleven erő és kapocs is, amely ezer esztendővel, ezer esztendővel köt össze bennünket. Ezért került Szent István koronája a Parlamentbe, s nem azért, mert a polgári kormány így határozott. Mi, magyarok, mindig tudtuk és hittük, hogy történel-

münk, hagyományaink, ezernyi dicsőségünk és bukásunk nélkül senkik és semmik vagyunk. Ezért ünnepeltük méltón és közösen a millenniumot, nem pedig azért, mert a polgári korány a millennium megünnepléséről törvényt alkotott. A magyarok lelkében mindig is ott élt a szülei, nagyszülei sorsa iránti felelősség. Mindig is tudtuk, hogy múltunkat egyszer be kell vallani. Tudtuk, hogy egyszer majd mindent el kell mondanunk a gyermekeinknek. Ezért lett Terror Háza múzeum, s nem azért, mert a polgári kormány úgy döntött, hogy legyen. A magyarok lelkében mindig is ott voltak a határon túliak, s titokban akkor is tudtuk, hogy 15 milliónyian vagyunk, amikor ezt megpróbálták elfeledtetni velünk. Ezért lett státusztvény és született az erdélyi egyetem, s nemcsak azért, mert a polgári kormány így akarta. Kérem, ne feledjék el, egy kormány működéséből csak annyi a fontos, amennyi részévé válik az éltünknek. Most eldől, vajon a lelkünkben fakadt-e az elmúlt négy esztendő, vagy csak utazgatunk egy kicsit a saját átmeneti lehetőségeink birtokalmában.”

A továbbiakban a megalakuló új kormányról ejtett néhány szót, nyugtázva azt, hogy a polgári kormány sok számos intézkedését tovább kívánják folytatni. Majd ezeket mondotta:

Ma és most ki kell mondanunk ezt: semmit sem tehetnek a polgári Magyarország szándékai és akarata ellenére. Megígérték, hogy folytatják, ami elkezdtünk. Helyes. A polgári Magyarország feladata, hogy ellenőrizze, számon kérje, betartassa.

Nincs kormányzati eszközünk, de van sok millió magyar akarta. Valóban, még soha nem voltunk ilyen sokan és soha nem voltunk ilyen erősek. Nekünk most arra kell vigyáznunk, ami az elmúlt négy évben a lelkünkben megszületett.”

Néhány figyelmeztető szó után Orbán Viktor beszédét így folytatta:

„Most tehát az összefogás a legfontosabb, hiszen ez a legnagyobb erőnk. Összefogás, egyre szorosabb együttműködés. Ezt várjuk pártjainktól, parlamenti képviselőinktől, társadalmi szervezetektől, s a szellem általunk sokra becsült, kiemelkedő embereitől is. Csak összefogással tudjuk megakadályozni, hogy éket verjenek közénk. Csak összefogással tudjuk megvédeni és kiszélesíteni a polgári nyilvánosságot. Most nem engedhetünk az önfeladás, a lemondás, a beletörődés kísértésének. Nem engedhetünk a mégoly jogosnak tűnő önsajnáltnak sem. **A polgári Magyarország nem ennek az országnak az egyik kisebb vagy nagyobb része. A polgári Magyarország az egész.** A polgári Magyarország az, amit az emberek polgárként tesznek kormányoktól függetlenül. Néha könnyebb, néha nehezebb ezen az egy Magyarországon élni és szolgálni, de ez a helyünk. Innen nem megyünk el. Itt maradunk. Haza akkor is van, ha idegen hatalmak befolyása alá kerül, ha tatár, ha török dül. Haza akkor is van, ha nem a miénk a kormányzati felelősség. A haza nem egyszerűen politika, hanem az életünk. Meglehet, pártjaink és képviselőink az Országgyűlésben ellenzékben vannak, de mi, akik itt vagyunk a téren, nem leszünk és nem lehetünk ellenzékben, mert a haza nem lehet ellenzékben.”

Ezután a fiatalokhoz szólt, kik láthatóan nagy tömegben sereglettek ide. (Szavait lapunk 110 oldalán a fiatalokról fiataloknak rovatunkban olvashatják.) Orbán Viktor nagy tetszéssel, hatalmas tapsviharral meg-megszakított beszédét ezekkel a gondolatokkal fejezte be:

„Most arra van szükség, hogy százzámra alakuljanak polgári körök és társaságok. Az erőnk, amely a sokaságban van, akkor valódi erő, ha képesek vagyunk magunkat megszervezni. Erőnk csak akkor valódi erő, ha képesek vagyunk megszervezni a polgári Magyarország nyilvánosságát. Ezért azt kérem, hogy reményeim szerint százzámra létrejövő polgári körök jelentkezzenek a Demokrácia központ ismert telefonszámain. (06-1-475-0946) Tudnunk kell egymásról, hogy ha a sorsunk úgy hozza, hogy mozdulnunk kell, akkor egyszerre mozdulhassunk. Búcsúzóul azt kívánom, hogy vigyázzanak magukra, vigyázzunk egymásra, s ne felejtsük el, továbbra is: Hajrá, Magyarország, hajrá, magyarok!

Szerkesztette: Császár Ferenc

Önök joga van tudni...

hogy miről döntött a testület
május 30-i ülésén

Költségalapú Önkormányzati bérlakások, ahogy a köztudatban él, a fecskéházak és a nyugdíjas panziók birtokbavételi feltételei érdembe most került először a testület elé. Az éves bérleti díj összege nem lehet kevesebb az első évben, mint a lakás bekerülési költségének 2%-a. Ennek alapján a fiatalok részére épülő 4 db 70,1 m² lakás havi bérleti díja: 11.852 Ft, a 74,07 m²-es szintén 4 db lakás havi bérleti díja: 12.525 Ft. Az idősök részére épülő bérlakásoknál a 14 db 33,93 m² lakás havi 8.082 Ft, a 35,7 m²-es lakások, (4 db) havi bérleti díja 8.508 Ft. Természetesen, ez az összeg nem tartalmazza az elfogyasztott villany, víz, gáz költséget, amit minden lakásban a fogyasztásnak megfelelően kell fizetni. Aki az Idős Klubjában tagsági jogviszonyt létesít, az a Gondozási Központ szolgáltatásait a meghatározott árakon igénybe tudja venni, (pld. étkezés, takarítás, stb.). Sokan érdeklődtek, hogy mit kell tenniük, hogy ezekhez a bérlakásokhoz hozzá juthassanak? Először is, rövidesen megjelenik egy pályázati kiírás. Abban le lesz írva, hogy milyen pályázati feltételeknek kellene megfelelni. Ezt a pályázatot az abban leírtak alapján ki kell tölteni, és eljuttatni a megjelölt címre. Előre már el lehet mondani, hogy a fiatalok pályázatában a következő feltételek lesznek: - gyomaendrődi állandó lakos pályázhat, aki még nem töltötte be a 35. életévét, aki-é: a vele költöző – lakóingatlan nem rendelkezik, aki legalább 5 éves lakáselőtakarékosági szerződéssel rendelkezik, vagy 30 napon belül megköti, akinek a háztartásában az 1 főre jutó jövedelem meghaladja a minimál öregségi nyugdíj kétszeresét. Az idősöknél a feltételek: 62. életév betöltése, vagy aki a munkaképességét 67%-ban elvesztette, és már elmúlt 18 éves. Akinek a településen legalább komfortos lakóingatlana van, és azt 1 éven belül az önkormányzat által is elfogadható érteken eladja, aki tartósan leköötött anyai készpénzvagyonnal rendelkezik, vagy az ingatlana eladása után rendelkezni fog, mely összeg elegendő az átlagot jóval meghaladó minőségű bentlakásos intézményi elhelyezés egyszeri hozzájárulás megfizetésére.

Személyes javaslatom, hogy a pályázati kiírás megjelenéséig is mindenki, akit érdekel ez a lehetőség, feltétlen jelentkezzen a Gondozási Központ vezetőjénél, még akkor is, ha az előbb felsorolt pályázati feltételt valamelyikének úgy érzi, hogy nem felel meg.

Helyi adó módosítás! Év közbeni adómódosításra csak akkor kerülhet sor, ha az a lakosságot kedvezően érinti. Ebből következik, hogy most ilyen esettel állunk szemben! A szennyvízberuházásra járó 5 éves kommunális adó kedvezményhez hozzáadódik a szilárd útburkolat után járó 2-4 év kedvezmény, tehát 5+2, illetve 5+4 éves adókedvezmény illeti meg az illetékes adóalanyokat. Ezen kívül azokat is megilleti az adókedvezmény, akik önhibán kívül nem tudnak rácsatlakozni a szennyvízhálózatra, mert nincs fürdőszobájuk, de a hozzájárulást megfizették, és a csanak az udvaron belül kiépítésre kerül.

Rózsahegy! Kálmán Általános Iskola igazgatójának idén lejárt szerződését 1 évvel, 2003. augusztus 15-ig meghosszabbítja a testület. A kiírt pályázatra ugyanis nem volt jelentkező.

Városi Könyvtár igazgatói állására pályázat kerül kiírásra, tekintve, hogy Hajdú László megbízása 2002. november 30.-án lejár.

A Körös sori üdülősor szennyvízrakótését a testület támogatja, ingatlanonként 126.000 Ft hozzájárulással. A Dobó utcai üdülők is hasonló elbírálás alá eshetnek.

A Hantostéri üdülőterület lakóterülettel történő átminősítési lakossági kérelmet a testület elutasította.

Az útszafalozási munkálatok lakosságot terhelő költség meghatározás módja idén nem változik. Jelenleg 18 utcára készült el a költségarányos lakossági hozzájárulás. Abban döntött a testület, hogy a 2003-ban történő útépitések lakossági hozzájárulás mértékének meghatározására az eddigitől eltérő, más módszerre is készüljön előterjesztés. Bizonyos esetekben nagyon nagy a költségcsökkentés, 12- és 44 ezer forint között is előfordulhat. Több tényező is befolyásolja a terheket (sűrűbben lakott, szélesebb út, stb.) Meg kell határozni továbbá az un. féloldalas utcák (épület nincs a másik oldalon, pld. Polányi Máté utca) költségviselés módját is.

Elfogadta a testület a folyó szennyvízberuházás 1. részteljesítéséről szóló jelentést. Eszerint 979 ingatlannál a csanak kiépítés megtörtént, 15.383 m csatorna, 3 db szennyvíz átemelő és 749,5 m nyomóvezeték készült el. A részteljesítés során külön jegyzőkönyvben rögzítették az ühelyreállítások kérdéseinek rendezését.

Szelektív hulladékgyűjtés kezdődik el a város 4 pontján. Három frakciós hulladékiszogetet fognak létesíteni, Ez azt jelenti, hogy külön konténerbe kell dobni az üveget, a papírt és a műanyag palackot. A regionális hulladéklerakó megépítése előtt hazai és nemzetközi tapasztalat alapján célszerű a lakosságot megismertetni az újfajta, és sokkal egészségesebb hulladékgyűjtéssel. A konténereket hetente kétszer fogják üríteni. Decemberben fogja majd a testület értékelni a féléves tapasztalatokat e témában. Remélhetőleg a lakosság kedvezően fogadja, nagyon sok más városban jól működik ez a fajta hulladékgyűjtés.

A gyomai Apolló Mozi és az épület eladásra került, (8 millió forintért) az új tulajdonos a Trendl Kft.

A vitatott földek 2001/2003 gazdasági évre vonatkozó haszonbérleti szerződésekről készített tájékoztatót a testület tudomásul vette.

A Selyem úti óvoda és a Blaha úti óvoda vezetőinek támogatási kérelme kedvező elbírálásban részesült, az eszközbeszerzési támogatások vonatkozásában.

Tudomásul vette a testület a Humánpolitikai Bizottság döntését, mely szerint a Gyomaendrődi Férfi Kézilabda Club részére 100 ezer forint támogatást nyújt, amit a kishgyesi útra használhatnak fel. További támogatást fedezet hiányában nem kaphatnak.

Gyomaendrőd Város Közgyűjteményeiért Közalapítvány közhasznúsági jelentése elfogadásra került.

Császárné Gyuricza
Éva

Köszöntés

Márton Gábor nyugalmazott tanár úr, városunk díszpolgára, szerkesztőségünk alapító tagja és kedves felesége Timár Jolán, nyugalmazott tanító június 1-jén ünnepelték házasságuk 50 éves évfordulóját. Ebből az alkalomból a Mindenható Isten áldását kérve szerkesztőségünk tiszta szívvel és nagy-nagy szeretettel köszönti Öket. Kívánjuk, hogy Gábor barátunk drága feleségével, Jolikával együtt még sok éven át éljenek boldogan három gyermekük és hét unokájukkal egyetemben. A jó Isten adjon nekik erőt, egészséget, ragyogja be életüket a soha el nem múló, szeret és béke!

Emlékeül e kitüntető alkalomra fogadják szeretettel Robert Burns csodálatosan szép versét Juhász Gyula fordításában:

JOHN ANDERSON, SZÍVEM JOHN

John Anderson, szívem, John,
kezdetben, valaha
hajad koromsötét volt
s a homlokod sima.
Ráncos ma homlokod, John,
hajad leng deresen,
de áldás őszfejedre,
John Anderson, szívem.

John Anderson, szívem, John,
együtt vágtunk a hegynek,
volt víg napunk elég, John,
szép emlék két öregnek.
Lefelé ballagunk már
kéz-kézben csöndesen,
s lent együtt pihenünk majd,
John Anderson, szívem.

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

Csak előfizetőknek! Júniusi számunk 8 oldalas melléklettel jelent meg, melyet előfizetőink kapnak meg. Mellékletünkben többek között beszámolunk a megújított II. világháborús emlékmű hősök napi újraszentalésáról, gazdag képanyaggal, a Rózsahegy és Kis Bálint napokról.

Megyei hírek

Békéscsabán május 1-én tizedik alkalommal rendezték meg a Csaba-Expó Nemzetközi Kiállítás és Vásárt, amelyet **Glattfelder Béla, a Gazdasági Minisztérium politikai államtitkára** nyitott meg. E nemzetközi hírű vásáron szatizt kiállító mutatta be portékáit. Ezúttal új helyen a Tesco parkolójában ütötték fel „sátrakat”. Részt vett és beszédet mondott

Végh László országgyűlési képviselő, a város alpolgármestere, **Várad Zoltán** vásárigazgató.

Dobozon áprilisban ünnepelte **Békési Istvánné Kis Rozália 107. születésnapját**. A születésnap ünnepségen köszöntötte Szatmári János Doboz polgármestere, a helyi általános iskolások verssel és énekkel kedveskedett Rozi néninek, de eljött egy kiváló zenész, a háziorvos, és egyetlen hozzátartozója harmadik férjének Budapestén élő fia, sokan az ismerősök közül. A hírhez tartozik, hogy Rozi néni belvízkár sújtotta házát helyrehozták, új gipszkarton plafonnal és nyílászárókkal látták el. Rozi néni jó egészségnek örvend, s mint mondja a hosszú élet titka a kemény munka.

Békésen a malomvégi temető halottasháza előtti téren április 25-én kopjafát állítottak az 1919. április 26-án a román katonák által itt elkövetett vérengzés áldozataira emlékezve. A kopjafára felvésték a 12 békési áldozat nevét. Az akácfát Gyarak Imre tanár úr formálta emlékeztetéssé az utókor számára. A kopjafát megkoszorúzta a polgármester a Városvédő és Szépiítő Egyesület és a Farkas Gyula Mezőgazdasági, Ipari Szakképző Intézet és Gimnázium képviselője.

Orosházán május első napjaiban a határon elkobzott ruhaneműket osztottak a rászorulóknak részére. Az akciót a helyi Vöröskereszt szervezet koordinálta. Az akcióban 18 nagycsalád, köztük 28 gyermek és 22 felnőtt jutott szép ruhákhoz.

Május 9-én a Belügyminisztérium programja keretében az Orosházi Határőr Igazgatóság nyolc tagú francia küldöttséget fogadott Paul Gradovni parancsnok vezetésével. A látogatás célja a határőr kollégák munkájának, az oktatási képzésnek megismerése, melynek keretében ellátogattak az igazgatóság oktatási központjába is. A küldöttség feladata volt továbbá, hogy fejlessze az együttműködést az Európai Unió tagállamainak partnerintézményeivel, és tanácsokkal lássa el a magyar határőröket, a határőrizeti tevékenységét.

Békéscsabán az Országos Szlovák Önkormányzat felügyelete alatt tevékenykedő szlovák kutatóintézet, mely 1990 óta működik új igazgatót kapott **Hornokné Uhrin Erzsébet** a csabai Tessedik Sámuel Főiskola docense személyében, aki áprilistól pályázat útján nyerte el e vezető megbízást. E nagy hírű intézet a hazai nemzetiségek közül elsőként kezdte meg működését, mely nemcsak a hazai, de a határainkon túlnyúló dél-alföldi szlovákság kutató bázisaként is működik.

Korábban már beszámoltunk arról, hogy a szeghalmi Péter András Gimnázium 75 éves. Ebből az alkalomból adták ki „A Szeghalmi Péter András Gimnázium Évkönyve” című összefoglaló munkát, mely 1926 szeptemberétől 2001. decemberéig mutatja be az iskola 75 éves történetét, melyből megtudhatjuk, hogy 2001 júniusában 68 nemzedék búcsúzott az Alma Matertől, s mintegy ötezen szereztek érettségi bizonyítványt.

Hírek házunk tájáról

Április 20-án Békés megyei körútja során **Bokor Tünde erdélyi népdalénekes** ellátogatott városunkba, ahol is a gyomai könyvtárban meglehetősen szép éneklésével bővülte el közönségét. A nép lelkében máig élő erdélyi dallamokat tisztá, csengő hangon. kíséret nélkül adta elő. Az erdélyi havasokon... Hargitai feckemadar... A Küküllő mellett... hangzottak fel a nép lelkében máig is élő dalok. De a húszas évek ismert nótáit, már közönsége is vele, együtt dúdolta, énekelte, így természetve kapcsolatot hallgatóságával. Ő is, mint sok más erdélyi énekes nem „tanulta” a daléneklést lelkéből, szívéből fakadt östehetség. Mint mondotta a hegyek között egy kis faluban óvónő 9 gyermek gondozója. Kár, hogy csak kevesen tudtak érkezéséről, de ígéretet kaptunk, hogy még ez évben ismét ellátogat hozzánk.

Városunkban a szennyvíz hálózat második és harmadik ütemének első része befejeződött. 979 ingatlan csatlakozhatott a hálózathoz. Az elkészült rész tizenötezer 383 méter gravitációs-, 750 méter nyomóvezeték és három átemelőt foglal magába. A május 9-én üzembe helyezett rész ötszázhatvanhét millió 770 ezer forintba került. A második rész előreláthatólag november végén kerül átadásra. A teljes befejezés 2003. november végére várható.

Legyen Önnek is madárbarát a kertje!

Jelentkezzen a „madárbarát kert program”-hoz. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület meghirdette a **Madárbarát kert programot**, melynek célja hazánkban a madárvédelem ügyének segítése. A mozgalomhoz való csatlakozás a regisztrációs lap kitöltésével és a regisztrációs díj befizetésével lehetséges. A regisztrációs díj évi ezer forint kertenként az MME tagoknak, ezeröttszáz forint kertenként a nem MME tagoknak. A regisztrációs lap beszerezhető

Gyomaendrődön: Dr. Giricz Katalinnál Köztársaság u. 9. Tel: 283-824. Vidékiek érdeklődhetnek a 06-80-203-796. Drexler Szilárd ingyenesen hívható telefonszámon. Budapestén az Egyesület címén 1121. Költő utca 21.-ben. Kérjük, regisztráltassák magukat, támogassák ezzel is a madárvédelmet!

Mit nyújt Önnek a Madárbarát kert program?

- Madárvédelmi tanácsadói háttérrel az ingyenesen is hívható telefonszámon.
- Évi három alkalommal körlevelet juttat el Önhöz, melyben hasznos tanácsokat kaphat a madárvédelmi, kertészeti munkához.
- A madárbarát kert program feltételeinek teljesítése esetén egy táblát kap, amelyet kertjében kihelyezhet.- Biztonságos és minőségi madárvédelmi berendezéseket ajánl.- Minden évben ajándéksorsoláson vehet részt.
- kedvezményes vásárlási lehetőséget madárvédelmi könyvek, hanganyagok, odúk, kerti szerszámok stb. beszerzéséhez.

Varázsolja kertjét élőhellyé a táplálékot, otthont, pihenőt kereső állatok számára!

Május 2-án Erdélyi Tájak címmel nyílt meg **P. Emödi Etelka keramikus és festőművész festménykiállítása** a Katona József Művelődési Központban. A kiállítást Bula Terézia a Vidovszky Képtár vezetője nyitotta meg. A képek élénk varázsolják Erdély gyönyörű tájait, jellegzetes építészetét, hangulatát. Az alkotások nyugodt témáiban is a dinamizmus, az erőteljes rajzosság, jellemezte a képeket; sugallva a művész hajlamát és szeretetét a grafikai megfogalmazás iránt. P. Emödi Etelka Nagyváradon született 1945-ben, Kolozsváron végzett a Képzőművészeti Főiskolán és 1990-ig a Romániai Képzőművészeti Alap nagyváradi fiók tagjaként alkotott és vett részt a tavaszi-őszi tárlatokon, csoportos és egyéni kiállításokon. 1990-től Magyarországon él és dolgozik. Tagja lett a Magyar Alkotóművészek Egyesületének. Alkotásairól, így vall a művész: „Erdélyi témájú grafikáim, akvarelljeim és olajképeim szép számmal szétszóródtak a nagyvilágban, úgy ahogy az erdélyi magyarság szétszéledt s magával vitte az ottani tájakat.”

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

Szilágyi Menyhért, Endrőd 1909-Hunya 1983 és Gellai Mária, Endrőd 1913 - Hunya 1995

„Uramisten, add meg nekem, úgy zenéljen kis harangom:
kongásában minden testvér élte titkát lelje meg:
társat sejtse szíve mellett, aki koldusan barangol,
testvért, vele együtt sírót, aki álmokat temet...
Mondogassák a szegénynek: lelünk kottájára kongat;
gazdag mondja: bennem is még emberség után kutat,
és a vének: ránk köszönti régi, ifjú hajnalunkat,
ifjak, lányok: a szívünkbe szórja szét a hangokat.”

(Mécs László: Hajnali Haragszó, 1923)

Életük: az egyház szolgálata

E két kiváló ember küzdelmes életútja hasonlóan kezdődött. Mindketten sokgyermes családban születtek, paraszti családból származtak. Menyhért bácsiék kilencen voltak testvérek, Mária néniék is szintén. Gyermekkoruktól sokat dolgoztak. Menyhért volt a legidősebb gyermek, Mária, a testvérek közül a második. 1935-ben kötöttek házasságot. Földművelésből éltek, szerény körülmények között. Első gyermekük Menyhért 1936-ban született, István 1937-ben, László 1942-ben. A családfőt egyik rokonuk ajánlotta be harangozónak az akkori plébánoshoz.

1939-től '42-ig Iványi György volt akkor a falu lelképásztora. Aki szerény fizetés mellett felajánlotta a harangozói állást, amit Menyhért örömmel elvállalt, s ettől kezdve egész életében hűségesen szolgálta az egyházat és az ott szolgálatot telje-

sítő papokat. A negyvenes évek elején költöztek a harangozói lakásba, ahol életük végéig laktak.

Az 1942-ben meggyilkolt Iványi György után Betucher Ferenc, majd '943-tól '957-ig Tóth Imre volt a plébános. Az akkori nehéz időkben Szilágyiék fizetés nélkül dolgoztak, ugyanolyan pontossággal, lelkiismeretességgel, mintha fizetés kaptak volna.

A szegényes körülmények között is gondoskodtak gyermekeik iskoláztatásáról, akik szorgalommal, jó tanulással hálálták meg az értük vállalt áldozatot; Menyhért Esztergomban érettségizett a katolikus gimnáziumban, majd Szegedre került a tanárképző főiskolára. 1961-ben Csorváson kezdte meg tanári pályáját, később Csorvás polgármestere lett, s az ma is, István Szeghalmon érettségizett, Békéscsabán a Gabonaforgalmi Vállalatnál dolgozott nyugdíjazásáig, László, a legfiatalabb fiú is Szeghalmon érettségizett, ő is a Gabonaforgalmi Vállalatnál helyezkedett el 1966-ig, majd Budapestre költöztek.

1958-tól Lengyel László atya került lelképásztornak Hunyára, akivel a Szilágyi házaspár továbbra is hűséggel, éven át szolgálta az egyházközséget. A templomnak, a sekrestyének minden gondja Menyhért bácsi feladata volt. Nagy pontossággal készítette a mindennapi miséhez szükséges eszközöket, a misekönyvet, a füstölőt vagy temetési keresztet, mikor mi kellett. A ministránsok között fegyelmet tartott, ám szigorúsága mellett is szerették.

A katonaságnál balesetet szenvedett lába egyre nehezebben bírta a sok lépcsőt, ezért a harangok kötelét leveztették a kórusra, így csak oda kellett felmennie, de ez is nehéz volt fájó lábainak. Meggyengült egészsége miatt egyre többet kellett Mária néninek segíteni. A templom nyitása-zárása, a déli harangozás az ő feladat lett. Miseruhákat, a gyermekek ministráns ruháit, az oltárterítőket is ő tartotta tisztán; mosta, vasalt azokat. Amikor 1970-ben Menyhért bácsi nyugdíjba ment, Mária néni vette át a harangozói és sekrestyés teendőket. Nagyon szépen tartotta rendben a templomot, takarított, saját kertjében nevelt virágokkal díszítette az oltárokat. Tavasztól őszig kertjében sokféle virág pompázott, sok-sok jácint, tulipán, később liliomok, kardvirágok, dália, őszirózsák, krizantémok, amikkel még karácsonykor is díszítette a templomot. A ministráns gyermekek nagyon szerették, szívesen segítettek a terítők felterítésében, de még a harangozásban is.

1973-ban Menyhért bácsi lábát amputálták, Mária néniére még több feladat hárult, mégis szívvel-lélekkel dolgozott tovább. Nagyon fájlalta, amikor házuk elé új ház épült s az eltakarta a templomot, amire oly jó volt mindig ránézni.

1983. december 5-én halt meg Menyhért bácsi, temetésén ott volt az egész falu. 1985-ben Mária néni is nyugdíjba ment, de továbbra is nevelte szép virágait a templom részére ellenszolgáltatás nélkül. Egészsége egyre romlott. Gyermekei gyakran látogatták, hisz már több segítségre szorult. 1990-ben István fiához költözött Békéscsabára, de nyáron mindig itt töltött egy-két hónapot. Nagyon hiányzott neki a falu, szeretett lakhelye, a templom, a hunyai ismerősök. 1995. január 22-én hunyt el 82 éves korában. Temetésén a rokonok, a hozzátartozók mellett ott voltak keze alatt felnőtt ministránsok, és mindenki, aki ismerte, szerette.

Mi, az itt élő hunyiaiak, ha visszatekintünk áldásos munkájára, elmondhatjuk, hogy tisztalelkű, becsületes, hívó emberek voltak. Anyyira, erre a hivatásra termettek, hogy amikor az egyház nem tudta fizetni őket, térítésmentesen dolgoztak tovább ugyanazzal a pontossággal, lelkiismeretességgel. Minden tulajdonság meg volt bennük, ami ehhez hivatáshoz kellett: pontosság, tisztaság, lelkiismeretesség, tiszteletadás, emberszeretet és Mária néni arcán lévő tiszta mosoly.

Köszönjük mindkettőjüknek az egyházért, a hívekért tett szolgálatukat. Amíg élünk emlékezni fogunk rájuk.

Szülei emlékére István fia, a felépült új templomba ő fizette a harangot. Isten áldja érte.

Hanyecz Vencelné

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

Néprajzi rovatunk témájának aktualitását egy frissen megjelent könyv adja, mely a Kárpát medence harangtornyait és temetői haranglábat gyűjtötte össze. A könyv címe: **A Kárpát medence fatornyai**. Szerzője a műemlékvédelemben közismeret szakember: **Dr. Sisa Béla**. A könyvben megtalálhatjuk az endrődi Központi Temetőben ma is álló harangláb szöveges és fényképes bemutatását. Nagy öröm számomra, hogy ilyen jelentős és szép kivitelű szakkönyvbe belekerült temetőnk egyik értékes „műemléke”. A könyv megtalálható a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskola Könyvtárában, az endrődi Plébánián, valamint az Endrődi Tájház szakkönyvtárában.

A következőkben a harangláb állításának történetéhez kapcsolódó gyűjtés anyagát adjuk közre.

Az endrődi Központi Temetőben lévő harangláb története.

„Endrődnek valaha két temetője volt, arrafelé amerre a Körös kanyarog. Ezeket az 1700-as évek végén hasították ki. Ide nem kellett harangláb, oly közel estek a templomhoz. Kelet-nyugati irányban.

Amikor a nép szaporodott, a község déli irányba tudott terjeszkedni és az utcákat ebbe az irányban szabták ki. Mivel

a falu gyorsan nőtt, így ebben az irányban is kellett létesíteni egy temetőt, melynek terjedelmét a Körös neh akadályozta. Igen ám, de ha a szél irányba nem arra járt, a harangszó nem hallatszott ki. Pap Istvánné mondta el, hogy ezért sokan panaszkodtak, hogy halottaikat a harangszó nem siratja el. 1922-ben új plébános jött, aki a temetőbe kis halottas házat is állított fel a tanjai halottak számára.

Szorgalmazta a harang felállítását. 1923-ban **Varjú Mátyásné Mészáros Anna felállította a ma is látható haranglábát**. Kikötése: hogy Ő, ha nem is pontosan a feszület árnyékába, mert oda a papokat temették – de a harang mögött kapjon sírhelyet. Valóban ma is ott áll fehér kőből készült keresztje, s mind addig „odaát” hallhatta a harangszavát, amíg 2 éve gonosz kezek el nem lopták az érces hangú harangot.

Felirata: Mészáros Anna Isten dicsőségére 1923-ban.

A harang, bronzból készült.

Pap Istvánné mondta el a 80-as évek végén.”

Endrődön a búcsúztatókban a harangszó mindig szerepel:

„Kinek nem volt anyja, apja
Az árvát is elsiratta.”

Írta Újházi Miklós Endrőd híres kántora. (Mehalt: 1941-ben)

Vaszkó Irén gyűjtése 1982. (Endrőd)

A bevezetőt írta,
és az oldalt szerkesztette:
Szonda István

Elsőáldozás

Május 19-én, Pünkösdvasárnap Endrődön volt elsőáldozás, az ünnep másnapján, Pünkösdhétfőn pedig Hunyán. Május 26-án, Szentháromság vasárnapján pedig Gyomán. (Sajnos, az idő rövidsége miatt lapzártánkig nem készült el a gyomai fénykép.)

Mindkét helyen a gyerekek nagy izgalommal, és örömmel várták ezt a napot. Alapos hitoktatás után, az ünnepi misén először vehették magukhoz az Úr Jézus szent Testét az Oltáriszentségben.

Mise után a gyerekek a plébánián vendéglátásban részesültek.

Hunya

Endrőd

Katolikus oldal

JÚNIUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 7 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
június 16-án vasárnap 16-kor évzáró Te Deum.
Június 2-án Úrnap, 10, 19 óra. 10-es mise után körmenet.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 6-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
Június 2-án Úrnap 8 óra. Mise után körmenet.
Június 22-én, szombaton délelőtt 10-kor búcsú.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 órakor.
Június 8-án, szombaton délelőtt 10-kor búcsú.

Az egyházi rend

1. Az egyházi rend és a házasság az a két szentség, amelyek az Egyházban a közösséget szolgálják. Ezeknek az a célja, hogy aki fölveszi őket, mások üdvösségének előmozdítására szentelje magát. Ez a két szentség azoknak is üdvére szolgál, akik fölveszik, de csak azért, mert mások üdvözítésére törekcsenek.

2. Az egyházi rend szentségét Krisztus az utolsó vacsorán alapította.

3. Ez a szentség eltörölhetetlen jegyet nyom a lélekre és Krisztushoz teszi hasonlóvá.

4. Az egyházi rendet csak megkeresztelt ember veheti föl.

Az egyházi rend mindhárom fokozatát (diákonus, pap, püspök) csak egyszer lehet fölvenni.

A nyugati (latin) Egyházban csak olyan férfit lehet pappá vagy püspökké szentelni, aki hajlandó elfogadni a nőtlenséget (cölibátust). A keleti egyházakban házasságú férfiakat is lehet diákonussá és pappá szentelni, de püspökké szentelni csak nőtlen papot lehet.

Nőtlen férfiakat akkor lehet diákonussá szentelni, ha vállalják a nőtlenséget. Házasságú férfiakat akkor lehet diákonussá szentelni, ha elfogadják, hogy többé nem nőülnek meg (akkor sem, ha a házastársuk meghal).

Akik fel akarják venni ezt a szentséget, jelentkeznek az Egyháznál. Rendszerint bizonyos szellemi-lelki előkészületi idő után hívja meg őket a diákonussá szentelésre az illetékes egyházi hivatal.

Nőtlen diákonust, ha elfogadja a cölibátust, pappá lehet szentelni, ha az Egyház meghívja a papságra. Rendszerint újabb előkészület szükséges, mielőtt a diákonust pappá szentelik. Bármely pap püspökké szentelhető, ha az Egyház meghívja a püspökségre. Senkinek

sem joga az, hogy fölvegye az egyházi rendet.

5. Az a gyakorlat, hogy csak férfiakat szentelnek pappá, Krisztusnak azon a döntésén alapul, hogy csak férfiakat hívott meg erre. Még a szeplőtelenül fogantatott Máriát sem hívta meg, hogy diákonus, pap vagy püspök legyen.

6. Az egyházi rend szertartásának lényegi része valamennyi fokozaton a püspök által mondott fölszentelő imádság, valamint az, hogy két kezét a szentelendő fejére teszi.

7. Az egyházi rend mindhárom fokozatát csak püspök szolgáltathatja ki.

8. A püspök rendelkezik az egyházi rend szentségének a teljességével.

A püspökök az apostolok utódai, és felelősek mind az egész egyetemes Egyházért, mind azért a helyi egyházért (egyházmegyéért), amely rájuk van bízva.

Mínt hogy minden püspök felelős az egész Egyházért, azért csak olyanokat lehet püspökké szentelni, akiket a pápa meghív rá, akiben az Egyház egysége látható módon a legmagasabb szinten valósul meg.

Ha egy püspök megszakítja a pápával való kapcsolatot, akkor az vagy jogi szempontból szakad el a pápától (skizma, egyházzszakadás), vagy tanítás szempontjából (eretnység), és azok a büntetések vonatkoznak rá, amelyeket az egyház jog a szakadár vagy eretnek klerikusokra megállapít.

Az apostolok püspököket szenteltek úgy, hogy kézrátétellel adták át nekik a Szentlelket. Ez a gyakorlat mind a mai napig megszakítatlan láncolatban folytatódik. A

püspökök Krisztus hierarchikus papságának teljességével rendelkeznek. A püspökök a hit tanítói.

9. A papok a püspökök munkatársai.

A papok nem rendelkeznek Krisztus hierarchikus papságának teljességével, mint a püspökök, ők csak részesednek belőle. A papok csak a püspöktől való függésben gyakorolják papságukat. A papok rendelkeznek azzal a hatalommal, hogy a kenyeret Oltáriszentséggé változtassák át, a bűnököt a bűnbocsánat szentségében megbocsássák és hogy a szent kenetet kiszolgáltassák. Feladatuk az evangélium hirdetése és Isten népének irányítása. Fölszentelésük által, püspökökkel egységben, a papok részesednek az Egyház egyetemes küldetésében, hogy az evangéliumot minden népek hirdessék.

Egy egyházmegyé valamennyi papja együttvéve, a püspökkel egységben, alkotja az egyházmegyei pap kollégiumát.

Az egyházi rend köteleke révén a világ összes papja mind kapcsolatban van egymással.

10. A diákonusok feladata, hogy a püspök szolgálatára legyenek.

A diákonusok nem részesednek Krisztus hierarchikus papságában, de ők is megkapták az egyházi rendet, és Krisztus küldetésében és kegyelmében különleges módon részesednek. A diákonusokat elsősorban azért szentelik föl, hogy a püspök szolgálatára legyenek, de a papoknak is segédkeznek.

Ők segédkeznek az Oltáriszentség bemutatásakor. Ki is szol-

JÚNIUS HÓNAP ÜNNEPEI

1. szombat: Szent Jusztinus vértanú
2. vasárnap: ÚR NAP
3. hétfő: Lwanga Szent Károly és társai vértanúk
5. szerda: Szent Bonifác püspök és vértanú
6. csütörtök: Szent Norbert püspök
7. péntek: Jézus Szíve
8. szombat: Szűz Mária szeplőtelen Szíve
9. vasárnap: Évközi 10. vasárnap
11. kedd: Szent Barnabás apostol
13. csütörtök: Pádai Szent Antal áldozópap, egyháztanító
15. szombat: Árpád-házi Boldog Jolán szerzetesnő
16. vasárnap: Évközi 11. vasárnap
19. szerda: Szent Romuald apát
21. péntek: Gonzága Szent Alajos szerzetes
22. szombat: Morus Szent Tamás vértanú
23. vasárnap: Évközi 12. vasárnap
24. hétfő: Keresztelő Szent János születése
26. szerda: Alexandria Szent Cirill püspök, egyháztanító
27. csütörtök: Szent László király
28. péntek: Szent Iréneusz püspök és vértanú
29. szombat: Szent Péter és Szent Pál apostolok
30. vasárnap: Évközi 13. vasárnap

A katolikus hit elemei (8)

gáltatják az Oltáriszentséget, házasságokat megáldanak, hirdetik az evangéliumot, temetési szertartást végeznek, és részt vesznek a szeretetszolgálatokban.

11. Krisztus papságában minden megkeresztelt hívő részesedik.

Mégis, az a krisztusi papság, amelyet a szent rendek közvetítenek, lényegesen különbözik a hívek papságától, mert az bizonyos szent hatalmat is megad a hívek szolgálatára. Másrészt viszont nem volna szükség fölszenteltre, ha nem volnának megkeresztelt hívek, az Egyház megkeresztelt tagjai pedig nem tudnák Krisztus áldozatát bemutatni pap nélkül. A keresztelésben kapott krisztusi papság és az egyházi rendben kapott hierarchikus krisztusi papság kiegészíti egymást, és mindkettőnek szüksége van a másikra.

Az egész Egyház papi nemzet. A keresztiségnek köszönhetően minden hívő részesedik Krisztus papságában. Ezt a részesedést „a hívek egyetemes papságának” nevezik. Erre alapozva és ennek szolgálatában létezik egy másik részesedés is Krisztus küldetésében; az egyházi rend szentsége által fölszentelt szolgálat részesedése, amelynek föladata Krisztus, a Fő nevében és személyében szolgálni a közösségen belül. (KEK, 1591.)

A szent szolgálatot kezdettől fogva három fokozatban gyakorolták és adták át. Ezek: a püspöki, az áldozópapi és a diákonusi fokozat. A szenteléssel átadott szolgálatok az Egyház szerves fölépítésé számára nélkülözhetetlenek: püspök, áldozópapok és diákonusok nélkül nem lehet Egyházzal beszélni. (KEK, 1593.)

Adatok Endrőd és Gyoma hajdani birtoklásáról a báró kapriórai Wodiáner családról - III. fejezet

Dávidházy Bekes Sámuel – a gyomai református egyház tulajdonában lévő egyháztörténeti kéziratában a következőket írja:

„Gróf Stockhammer Ferdinánd... Gyomát árendába (bérbe) adta egy nagy tehetségű, és igen betsülletes Izraelitának Wodiáner Sámuelnek (Szitányi Uilmann Franciska férjének) 20 esztendőre, ki azt (a gyomai uradalmat) már 1840. be' örök áron meg vette.”

Gudemus J. Szentirmay L.: Összetört címerek Bp. 1989. 86-87. oldalán olvashatjuk:

„1867-1918 között 30 zsidó származású bárói családról ... a 30 család közül legrégebben a bécsi bankárok, a Wodiánerek szerezték meg az osztrák bárói rangot 1858-ban, s hozzá a magyar báróságot is 1874-ben.”

Wodiáner Mór 1874. ápr. 23. Bécs LXVIII. 442. sz. alatt Öfelsége elhatározásából, legfelsőbb rendeletéből kapott magyar bárói rangot, majd ezt követte Wodiáner Albert bárósága Gödöllő, 1886. dec. 1. LXIX. 82. sz. alatt, megtoldva örökös főrendiházi tagsággal, kaprióriai előnévvel (predicatummal), minkét esetben. (Királyi Könyvek Bp. 1940. 233. old.)

Gudemus-Szentirmay közli még:

„E családok (Ti. a zsidó származású bárói családok) a gazdasági életben kifejtett tevékenységükért, jelentős iparfejlesztésért, jótékonyágért kapták e-rangot. 1904. előtt Magyarországon a zsidók csak akkor kaptak bárói címet, ha befolyásos bécsi és katolikus egyházi összeköttetések voltak.”

A Békési Élet 1986. évi 4. számában 533-536 oldalon megjelent nekem egy dolgozatom a gyomai református egyház irattárában fellelhető pecsétnyomatokról. Az 532 és 536 oldalon rajzzal is illusztrálva bemutattam, leírtam a gyomai uradalom pecsétjét s azt a Wodiáner család címerének hatá-

rozta meg. Felületes megfigyelésem itt vagyok kénytelen helyreigazítani (ritkán fordul elő), hogy ti. a pecsétnyomat 1827-ben dátumozott iraton való megjelenése kizárja a Wodiáner családdhoz kapcsolódását. Rajzom a gróf Stockhammer család címerét ábrázolja. Ekkor még ténylegesen és törvényesen (de facto de jure) e család birtokolta Gyomát.

A gyomai református egyháztanács végzéseinek jegyzőkönyve II. kötetében 1845. november 16-nál a 214. oldalon, 246. sz. alatt a következőket olvashatjuk:

„Tárgyaltattott Tekintetes Wodiáner Sámuel Földes Urunknak Levele melybenn a Számtartói Hivatalt értesíti az iránt hogy szeretett Kedves Nejeének hideg tetemét a reformátusok Templomába a Torony alá kívánná örök nyugalomra bé tétetni, ajánlván a tziel teljesítéséért

Ecclesiáknak Száz ezüst forintokat, végezetett; - Bár érzékenyül fel fogjuk a Gyűlés minden Tagjai azon eszmét mely tisztességtételre gerjeszhetnek e az hív Férjet felejthetetlen erényes Nejeének még hideg tetemei is hogy a minél nagyobb tisztességet adhatás, a jóságnak és érdemnek emlékét egy szertető Anyá-

ra nézve meg a Tekintetes Úri család Szívében is feltartsa, bár a nagy betsü elhunyt ember baráti szeretetét hív alattvalói közt találtatott és találtatand nyomorult Szegényekkel is tettelleg közlötte, a jelenlegi ajánlat is szép, mindazáltal fájdalmas Szeméremmel kell kijelentenünk, hogy tisztelt jó földes Urunknak kívánatát nem tsak azért nem tellyesíthetjük mert az népünk előtt egyáltalában szokatlan, és példa nélkül való és a mai kor szellemtől annyira el maradt hogy nem tsak Magyar hanem Külső Országokban is meg szüntették már közönséges templomban való temetkezést, hanem legfőképpen azért mert egyenes Királyi parants által el van tiltva halottaknak Templomba való bé vitele még tsak ideiglenesen is a vég tisztesség megadás utolsó órájánál – hogy mindazáltal a Templom oldalához kívülről ragasztódnék egy kisebb ház s alá egy Kripta a hideg tetemnek végheje elfedezésére Murányi Péter Áts mestertől már tervezett nívó szerént ez valamint tisztességesnek úgy együgyű népünk hajlamához is alkalmazhatóbbnak – véleményezett az Ecclesiái Külső Belső Elöljárói és a népnek jelen volt Képviselei által.”

(A javaslatot Wodiáner valószínűleg nem fogadta el, mert református templomunk oldalához nem épült sírbolt.)

A hivatkozott jegyzőkönyvben 1848. április 26-án 317. sz. alatt jegyzették:

„A templom felépítésére (ti. április 8-án leégett s még fél Gyoma) Pestre küldött – kölcsönfelvétel végett – küldöttség... Wodiáner Sámuelhez és a felelős minisztériumhoz utasítottak 10.000 pengő forint kölcsönért.”

Wodiáner válasza:

„Kereskedése nagy pangásban lévén nem adhat semmit.”

A magyar felelős minisztérium:

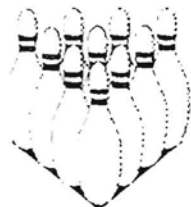
„megígérte, hogy 10 nap múlva ad alkalmas kezesség mellett.”

Wodiáner Sámuel felvállalta a kezességet. Feltételei: a város vagy 500 hold földet leköt (az önkormányzati tulajdonból) s ha nem fizet 3 év múlva a föld Wodiáneré leend, vagy pedig „tiz elő kelő gazda minden vagyonát leköti.” Az első feltételt elvetették, mert: „... az által a népben némi balvélemény gerjedene miből ismét sok szomorú surlódások következhetnének.” Így a kezességet vállalták: „Csapó János főbíró, Szilágyi István Törvénybíró, Kruchió József egyházgondnok, Debreczeni András, Biró János és Péter, Erdei Sándor, Oláh István V Kováts Péter Harmati János. Gecse János polgárok”

Cs Szabo Istvan

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, diszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Csáky Család

A régebbi oklevelekben latinul rendszerint de Chak (és Chaak)-nak találjuk írva. A Csák (vagy Csáky) név történetünkben egy terjedelmes ősnemzetséget (genus) jelöl, melynek törzsűl a hét vezér egyikének Elődnek (Eleud) fia Szabolcs íratik. Szabolcs építé Chák várát, mely Zaboch várának neveztetett, de a Szabolcs nemzetség nevével kivánt az utóbbi néven Csák várának neveztetni. Csák vára már 1046 táján szétdőlt; de a Csák nemzetség fennmaradt, és több ma is élő család fejtett belőle." – Írja Nagy Iván 1858-ban Pesten kiadott, s a Helikon kiadó 1987-ben megjelent reprint kiadásában.

Az okiratok szerint a családfát Csáky névvel 1366-tól említhetjük. A grófi rangot 1560-ban kapták, egy másik ága 1655-ben. III. Ferdinándnak 1638. évi oklevele értelmében a családot Szepes vármegye örökös főispánja cím illette meg. Ez a szertegázó 6 nemzetségi táblába foglalt mintegy 130 főt (1844-ig) köztük katonákat, papokat, udvarnokokat, várak birtokosait, főispánokat, még név szerint sem lehetne itt felsorolni. Így ismét szubjektív lesz a válogatásom.

Miklós gróf volt, aki nagy gazdagságának köszönhetően, 1396-tól 1402-ig mint temesi főispán kapta a Csák helységet. Bereg vármegyei birtokaiért cserébe Temes vármegyét, s ő volt ki megalapította a Csáky nemzetséget. Védelmelte az ország déli részét, melyért kitüntetésként megkapta a keresszegi és adorjani uradalmakat s innen a grófi előnév is.

Ferenc gróf 1448-ban a székelyek, 1461-ben Bihar vármegye főispánja. Az ő udvarában nevelkedett Hunyadi János. Ő tartotta Mátyást keresztvíz alá.

Károly Emánuel gróf, váci megyés püspök 1875-ben segédlelkész volt. 1876-ban érseki udvari káplán, 1880-ban Esztergom- királyi város plébánosa, 1892-ben pápai kamarás, 1885-ben pozsonyi, 1889-ben esztergomi kanonok c. apát, 1900-ban váci püspök. X. Pius pápa érseki pallium előjogával tüntette ki és pápai trónállóvá, római gróffá nevezte ki. Tíz éves püspöksége alatt 1 milliónál is többet áldozott jótékony célokra.

Albin gróf, 1888. szeptemberben vallás és közoktatási miniszter lett. A pártviadalokban túlélte Tisza és Szapáry kormányát s tárcáját megtartotta Wekerle kabinetjében. A kötelező polgári házasság bevezetésének, több egyházpolitikai reformnak, többek között a zsidó vallás elismertetése a törvényes egyházak között, volt lelkes szószólója.

1906-1909 között visszavonult a politikától. Neje Bolza Anna grófnő, csillagkeresztes és palotahölgy Szarvason született 1847-ben az irodalomnak, és a művészeteknek lelkes pártfogója volt, fáradhatatlan a jótékonyosság terén.

***

Csáki szalmája

Talán nem lesz méltatlan e rovathoz, ha ezúttal egy népies szólás eredetére utalunk. Ugye mindenki tudja, mikor használ-

juk e kifejezést, a gazdátlan, szerteszórt holmik láttán? Nos, gróf Csáky László országbíró, aki meghalt 1655-ben, jószívűségéből megengedte, hogy lévai uradalma szérűjéből ki-ki tetszése szerint vihessen szalmát és pelyvát, aminek az lett a következménye, hogy a jobbágyok egész termését széthordták. Baróti László David szerint, midőn a birtok az Eszterházyak tulajdonába került, a nép folytatni akarta a szokást, a tisztartók így intették rendre a jobbágyokat: Nem Csáky szalmája!"

Helyesbítés!

Májusi számunk 88. oldalán foglalkoztunk a Bethlen családdal. Az utóbbi 30 esztendő kutatásai és a napvilágra került családi oklevelek alapján bizonyossággal megállapítható, hogy a bethleni és iktári Bethlenek ősei nem egy törzsből erednek. Az iktári Bethlenek családfája a Gyomán és környékén letelepedett honfoglaló magyarokra vezethető vissza.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:

Neubort László kandallóépítő.

Gyomaendrőd, Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492

Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

1879. VI. Évfolyam 26. sz.
BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY

„Békés-Csaba márczius 30. 1. old.”
(kivonat)

„Az endrödi Zsilinszky-párt üdvözlő irata Zsilinszky Mihály úrhoz, mint a gyomai országos képviselő-választó-kerület szeretve tisztelt képviselőjéhez.

T. országos képviselő úr!

Üdvözljük! Az őszinte magyar üdvözlés egyszerű, de a hálás szív szentélyéből buzgó szavaival üdvözlőjük tekintetességedet, az országgyűlési képviselők házában igaz és sürgős érdekeink érdemében mondott nyílt, érvdús és férfiasan határozott beszédjéért.

Mélyen tisztelt képviselőnk!

A békésmegyei vizek szabályozása érdemében mondott képviselői beszédjét...mellyel nagybecsű kormányunk figyelmét vidékünk, választókerületünk vízviszonyaira, bajaira fordította, és bebizonyította, miszerint az eddig történt szabályozás alkalmával elkövetett hibás és az azokból származó bajok mielőbbi elhárításáról komolyan kell gondoskodnunk; egyhangúan helyesljük!

Beszédjé legnagyobb érvéül főlemlíti miszerint <a legnagyobb magyar> <a nemzet legelső napszámosa> gróf Széchenyi István nem úgy gondolta a Tisza folyó szabályozásának nagy munkáját érvényesíteni, hogy midőn egy felől bizonyos vidék nagy terjedelmű földjei a vizártól megmentetnek, ugyanakkor a községek, virágzó nagyközségek! A legnagyobb veszedelemnek legyenek kitéve, hogy az átmetszések és mederigazítások által valóságos károkat szenvedjenek. Mint igazi honatya állítá, miszerint a céltalanul és okszerűtlenül keresztülvitt vízszabályozás folytán választókerületünk községei közül több –

kiválólág Gyoma, és Endröd – sokkal nagyobb veszedelemnek lettek kitéve, mintsem a szabályozás előtt, hogy évről-évre, fokozatosan nagyobb veszedelemmel fenyegettetnek...Hogy az árvíz a békésmegyei rónákon olyan helyekre is kitor, hol eddig árvizet nem ismertek, hogy élet-halál harcot vívunk, küzdünk az elemekkel, és pedig - mi legfájdalmasabb! – minden remény nélkül, mert senki sem tudja, megmondani, az úgynevezett szakfériak közül, hogy a víztükörnek melyik foka leend az a legnagyobb fok, amelyen túl nem szükséges már gátakat emelni. A szakvéleményt mi is csak addig tiszteljük, míg az a vélemény életre valónak is bizonyítja magát. Bizonyosnál, bizonyosabb az a talpraesett magyar közmondás is, hogy „egy meszelybe két itczét szoritani nem lehet”.

Legszívélyesebb és legbizodalmasabb hazafiúi üdvözlötünk ismétlése után jó lélekkel kívánjuk, hogy nemeztünk nagy Istene! a mi kegyes és jó Atyánk koszorúzza meg igen tisztelt képviselőnk életét – édes hazánk s minden szeretettjei öröme, díszére, és javára – azon két jóval - mik fölött nemzeti költőink királyaként a sorsnak nincsen hatalma; a szorgalom és az ére nyek...és ezek üdvös gyümölcseivel siron innen, és siron túl. Folyton-folyvást érvényesíthesse azt, amit a koszorús költőnk Kölcsey Ferenc jegyeztetett; „Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül!”

Kelt, Endrödon 1879. márczius 20-dikán tartott gyűlésünkből az endrödi Zsilinszky-Párt nevében;

Kalmár József m. k. Balla Mátyás m. k.
elnök jegyző
Klausz Lázúr m. k. Ujházi Sándor m. k.
A párt választmányi tagjai”

(A Közlöny 1879. április 13-i számában Zsilinszky Mihály megköszönte az endrödieknek „szíves és érdemén felüli szavait”, majd a következőket írta: „Amit a hivatali szolga munkájának elvégzéséért, szolgálataért dicsérőleg kap; az érdem, de amit az általa képviselt emberektől kap, elismerő szavakat; az a jutalom.”)

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879.
VI. évf. 126. sz.. november 23.

„Csodaszülött Gyomán, a közelmúlt napokban egy gyermek született, melynek egy keze, egy lába van, s arcza is igen eltorzított, ezen felül nem lehet biztosan meghatározni, melyik nemhez tartozik. E halva született csodagyermeket, mint halljuk, helyettes tisztiorvos dr. Széll úr borszeszbe téve Pestre szándékozik küldeni.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879.
132. sz. december 1.

„Csodálatos időjárásunk van most Békés vármegyében. Kedden este szibériai hidegség, szerdán este lágy idő, csütörtökön és különösen pénteken valóságos záporosó, villámlással. Az eső ismét majdnem járhatatlanná tette az utakat, új jele annak, hogyha szibériai hidegség van is, csabai vásárkor esni kell. Mert most csabai vásár van.”

Összeállította Cs. Szabó István

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Májusi tárlat

Május 10-én az Endrődi Közösségi ház adott otthont a 2. Májusi tárlatnak, amelyet Varjú József tanár úr, a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola igazgatóhelyettese nyitott meg. Bevezetőjében utalt a tárlat jelentőségére, céljaira, majd sorra bemutatta a kiállító művészeket és alkotásaikat. A tanár úr szavaiból idézzük:

„Ma egy változatos, igényes, esztétikus tárlat megnyitására vállalkoztam. Előre lépés történt, mind a kiállítók számában, mind a minőség terén. Változatosak a képek témái, a kivitelezés technikai, színdominanciái, hangulatuk, hatáskeltésük. Ugyanakkor nagyon sok összecsengés van az alkotások között:

- az alkotók autodidakta, önlehatározás, önfejlesztés útját járták, járnak, kedvtelésből alkotnak, munkájuk pihentetőleg hat rájuk, ha grafitot, vagy ecsetet fognak a kezükbe, megszűnik az élet körülöttük, beletemetkeznek az alkotás örömeibe,
- gyökereik településünkben erednek, képeik is magukban hordják a település sajátosságait (vízpart, növényzet),
- témaviláguk optimista kicsengésű,
- elkötelezettjei ennek a gyönyörű egymásba olvadó szép színek világának, kifejezőmódjának.

Egy évvel ez előtt azt mondtam, hogy az akkori hatokon kívül biztosan több földünkben lakozik még hasonló szenvedély, s ma ez beigazolódt. Az akkori hat kiállító most 9-re bővült, s ha ez így tart tovább nem sokára kicsi lesz ez a terem.”

E bevezető szavak után a tanár úr egyenként mutatta be az alkotókat:

Eichler Éva rendkívül intenzív, tevékeny alkotó. Bő

egy év alatt mintegy 80 képrá a tanúságtétel. Ez a „szerelem” 2001 február 1-én kötött. Diószegi Bíró Ilona, Lona biztatására, támogatásával indított. Nyolc kiállítás volt eddig. Jelenleg négy tájkép remek alkotását hozta el bemutatni. A patak, a híd, a hegy, félig látszó háttérben a torony nyugtatólag hat, szép színharmóniát alkot.

Farkas Gabriella, Endrődön dolgozik, mint női-férfi fodrász. Nem kezdőként mutatkozik be, hiszen az Őszi és a májusi tárlaton is megjelent. A festészet iránti szerelme a boldog gyermekkor világába nyúlik vissza, míg eljutott a máig a pasztellfestészethez. Jelenleg állatokat ábrázolnak képei; üvöltő farkas, kutyák, elefánt a naplementében, cica.

Fekécs Imréné versírással is foglalkozik. Állítása szerint 2000. áprilisában történt tragédia is közrejátszott abban, hogy elkötelezettje lett a festészetnek. A kezdet színes ceruzával virágokat, később temperával, jelenleg agrill a kedvence. A kiállított 4 kép agrill festékekkel készült, bennük a tanyavilág, képzeletbeli műként keletkezett benne a gyermekkori idill, a szabadság, a végtelenség ölt testet.

Hornok Imre három évtizedes alkotói múlttal a háta mögött érkezett, melynek termése több mint 100 szép tájkép. Endrőd szülőtte, Gyomaendrőd neveltje. Témái: a vizek, folyópart, a tanyavilág, a természet gazdag világa. Megélt élményeire támaszkodik, annak hangulatát át komponálja és vászonra viszi. Több mint 10 alkalommal jelentek meg képei kiállításokon. Jelenleg négy nagyszerű tájképpel lépett a közönség elé, három a tavaszt, a nyárt ábrázolja, a negyedik téli táj.

Józsikné Gyuricza Margit szintén nem első alkalommal állít ki. A rajzolás, a festés állandó társa, kikapcsolódás, pihenés, megnyugvás számára. Nagyon szereti az élénk színeket. Kedvenc témái a csendélet, a tájkép. Az olajfestéssel kötött barátságot. A tavaszi varázs c. képe élénk fantáziát, képzelőerőt sugároz, aktualitásához kétség nem fér, emblémája is lehetne a kiállításnak.

Kovácsnai Klárka a helyi általános iskola tanítónője, friss diplomával rajztanára. Angol nyelvet is tanít. Tehetség és sokoldalúság jellemzi. Budapesten a Képzőművészeti Főiskola Galériájában a végzős rajztanár kiállításán is részt vett, ahol grafikái és tűzzománcai jelentek meg. Van új dolog is művészetében: az üvegfestészet. A festett üvegek mellett még dekoratív ékszerek is vannak, melyek szintén Klárka alkotásai.

Kovácsnai Nórika született tehetség. Kitűnő tanuló, sokoldalú: kiváló nyelvész, zenei képesség jellemzi. Nemcsak zongorázik, de a Zenebarátok Kamarakórusának is tagja. Mind e mellett van ideje a festészetre is, sőt elkalandozik a grafika, a tűzzománc területeire. Jelenleg érettségi előtt áll. Jövőt illetően komoly, megfontolt, nem alábecsült, de megvalósítható terve van. 1997-től Bella Rózsa művészstanár segíti a rajzolásban, sikeresen készíti fel a pályázatokra. (Legújabb sikeréről múlt havi számunkban a „Fiatalokról fiataloknak” rovatunkban számoltunk be.) Bemutatott 4 képe közül kető olajfestmény. Sokoldalúságát bizonyítja a két kék alapú grafikája, mely speciális ezüstszínű tollal készült, érzelmeket, hangulatokat ábrázol, mindezt a vonalak irányával és a vastagságával érzékelteti.

Szakáll Sándor, nevéhez fűződik a Májusi tárlat létrehozása. Kezdetben Hornok Imrével társként, majd egyedül több alkalommal, 2000-ben Takács Líviával állított ki, majd következett a két májusi tárlat. Első kiállítása 1974-ben volt. Az eltelt 28 év alatt számtalan grafikája született, jelentős részüket magánkézben van. Rendkívül aprólékos, igényes munkáit az arányosság, a térbeliség, a realitás ábrázolása a jellemzi. Épületek, házak, tanyák, templomok, fák, utak, utcaszélek, növények jelennek meg képein. Mind a négy itt bemutatott grafikája remekül sikerült kép, pontosan, aprólékosan kidolgozott, érzelmekkel töltött, előrelépést igazol.

Tóth Klárka Budapesten született, de gyomai származású. Óvodás kortól kezdve a rajzolás a kedvenc időtöltése. A festészet két éves múlta nyúlik vissza, s jelenleg olajfestéssel ismerkedik, barátkozik. Saját stílusa még alakulóban van, az útkeresés hangulati állapota a jellemző munkáira. Portrékkal próbálkozik, kitálat személyeket ábrázol. Az elhozott négy kép közül a macska a kedvenc képe. Klárka debütál, ez az első kiállítása, Reméljük töretlen akarattal még számtalan sikeres kiállításon jelenik majd meg alkotásai.”

Majd Varjú József igazgatóhelyettes úr ezekkel a szavakkal fejezte be értékelését és a kiállítás megnyitását:

„Tisztelt alkotók, tisztelt vendégek! Elismeréssel gratulálok mindegyik kiállítóknak, s további eredményes munkát, sikert, örömet és jó egészséget kívánok.

A kiállítást megnyitom.”
A kiállítás, melynek megnyitásán a polgármester úr és a jegyző úr is részt vett, május 25-ig volt nyitva az érdeklődők számára.

Az oldalt szerkesztette:
Császár Ferenc

Fiatalokról fiataloknak

Orbán Viktor miniszterelnök így szólt a fiatalokhoz május 8-án tartott a polgári összefogás nagygyűlésén:

„Köszönjük a fiataloknak a friss erőt, a jókedvet és a jövőbe vetett hitet. Am van itt valami, ami talán nehéznek tűnik, de mégis el kell mondanom. Nektek, Önöknek igazuk, igazatok van, a jövő a ti oldalatokon áll. Azonban tudnotok kell, hogy Magyarországon van egy szomorú hagyomány. Akik a nyilvánosság előtt vállalják meggyőződésüket, hiába fiatalok, joggal tarthatnak attól, hogy velük szemben a kigúnyolás, a nyilvános megszegyenyítés eszközével fognak élni azok, akik 1947 óta mindig ezt teszik. Akik minden tőlük különbözőt megsemmisítendőnek tartanak, akik nacionalistának, antiszemitának, fasisztának, bélyegzik mindazokat, akik nem az általuk szabott szellemi vágányon haladnak. Akik a Kossuth téren megjelent másfél Milliő ember láttán maosta nagygyűlést emlegetnek és a fiatalok arcáról a Hitlerjugend újjászületése jutott az eszükbe. Kedves fiatal barátaim, tudniuk kell, tudnotok kell, hogy készen állnak, akik bélyegget sütnék rátok éppen a tolerancia nevében. Am mi, idősebbek azt mondjuk nektek, ne féljetek, mert mi, idősebbek veletek vagyunk! **Mi pontosan tudjuk, hogy azok, akikről ők beszélnek, valójában mosolygós fiatalemberek, akik munkát, családot, otthont, hazát és jövőt akarnak. Ezek vagytok ti, ezek önök, csak ők látnak benneteket másnak.** Van úgy, hogy a fűkör az oka, ha képünk ferde.

Mit kell tehát tennünk? Először is tartsuk szem előtt a mértéktartás erényét és csak annyit vállaljunk, amihez legendő erőnk és kitartásunk van.

Most egy új feladat áll előttünk. Arra kérem önöket, hogy a

következő három hónapban hozzanak létre kis, néhány emberből álló csoportokat, baráti csapatokat, polgári köröket. Nem jogi formákra, hanem együttlétre, összefogásra, készenlétre van szükség.”

***

Május az érettségi hónapja

A fiatalok életében nagy mérföldkő az érettségi. Mondhatni azt is, hogy ez által válnak érett felnőttekké. Sokaknak meghatározza, hogy hova menjenek tovább tanulni. Május 13-án az írásbeli vizsgákkal kezdődött a nagy számadás, amely június végén a szóbeli vizsgákkal fejeződik be. Amint azt a tévé, rádió közreadta 3 tétel közül lehetett választani. Minden rendben ment, csak éppen nem minden szöveggyűjteményben volt található a Hetedik ecloga, pedig az érettségi szabályzat csak azt engedélyezi használni, ami a szöveggyűjteményben található. Ennek ellenére sok végzős diák választotta e művet, mivel ez most, negyedikes korukban tanulták. A matematikánál nem voltak ilyen gondok; tanulni kellett rá. Szerdán a nyelvekből lehetett vizsgázni már, aki akart, mert megteheti ezt két hét múlva a következő vizsgán. Csütörtökön a fizikából érettségizők mérették meg tudásukat, de sokan szóbeli vizsgát tesznek fizikából, mivel az írásbelin 3 óra, a szóbelin pedig negyed óra alatt lehet számot adni a tudásukról.

Júniusban pedig a diákok elénéznek a szóbeli vizsgáknak.

Várfi Péter

Május 8-án, immár harmadik alkalommal került sor a **hagyományos kollégiumi délutánra a Bethlen Gábor iskolában**. Először a millennium évében, a millennium tiszteletére rendeztünk ilyen vidám, hangulatos, szórakoztató programot, melyen a kollégium minden diákját, és nevelőiket megmozgatta. A nagy sikerre való tekintettel tavaly, és most idén is megrendeztük. A játékos vetélkedőn négy kategóriában mérhettük össze tudásunkat, ügyességünket:

- a szellemi vetélkedőn a Kossuth évhez kapcsolódó kérdések voltak,
- a rajz versenyen a „kollégium életét” örökíthettük meg,
- a főző versenyen kókuszcigolyókat készítettünk,
- s végül a sportversenyeken ügyességi verseny keretében mérhettük össze képességeinket.

Végül együtt fogyasztottuk el a kókuszcigolyókat. Majd eredményhirdetés következett. Kevesen voltak azok, akik nem kaptak valamit: könyveket, tollakat, rajzeszközöket vehettünk át. Ezt követte az elmaradhatatlan diszkó Charlyval. Jó volt, hogy egész délután együtt voltunk, nevelőinkkel is, akik együtt szurkoltak nekünk, s együtt táncoltak velünk.

Ez nagyon tetszett nekem.

Jó lenne, ha a későbbi években tovább szélesedne a program: például Diák-igazgató választással, stb.

Köszönjük **Vargáné Varczába Éva** kollégiumi vezetőnek, hogy ez a délután, és ez az este jól sikerült, jól szervezett volt, hogy mindnyájan jól érezhettük magunkat.

Szántai Zoltán
tanuló

DIÁKSPORT

Május 19-én Békéscsabán rendezték meg a megyei N.A.P. PENTA-DRINK váltóbajnokságot 20 iskola részvételével. Ezen a versenyen a Rózsahegyi Általános Iskola csapata I. helyezett lett, így megvédte tavalyi címüket. A tanulók aranyérmét, sportszerajándékot az iskola pedig egy gyönyörű serleget nyert. Csapatok: Tokai G., Kurucz Zs., Keresztes K., Mészáros D., Farkasinszki M., Bukva T., Farkasinszki Z., Dógi R., Gellai N., Kiss I., Lakatos M., Szurovecz Zs.

Ügyanezen a napon került sor a NAP iskolák ügyességi versenyére, amelyen hat különböző nehézségű játékra került sor. Versenyzőink I. helyen végeztek, s így újabb serleggel bővítették iskolán serleggyűjteményét.

Felkészítő tanár: Vaszkán Gábor testnevelő, edző.

Az Európai Unió kapujában

VI. Még egyszer a valutaunióról

Folytatva gondolatainkat a közös valutáról, megállapíthatjuk, hogy az **Unió 372 millió polgára közül 300 millió számára kézzelfogható valósággá vált az egységes pénz.** Arról is szóltunk már, hogy ez szorosabb együttműködést kíván a tagállamok között. Sok kérdésre keressük még a választ; belép-e hazánk és, ha igen, mikor az euró övezetbe? Milyen előnyökkel jár majd a valutaunió? Elég stabil pénz lesz-e? Milyen előnyökkel jár Magyarország számára a Központi Bankok Európai Rendszerének létezése? Igaz-e, hogy az euró bevezetése már akkor is érinti a magyarokat, mikor még nem tagjai az EU-nak? És még sok ehhez hasonló kérdés vár feleletre. Nem állítjuk, hogy mindenre megnyugtató választ lehet adni. Am vegyük sorra a kérdéseket.

Az EU-csatlakozás pillanatában Magyarország automatikusan a Gazdasági és Pénzügyi Unió tagjává válik. A közös valuta bevezetése mindaddig nem lehetséges, míg az úgynevezett konvergencia kritériumokat nem tudja teljesíteni. Mik ezek a határértékek?

- Az infláció nem lehet több, mint a három legalacsonyabb inflációval rendelkező tagország inflációja + 1,5 %
- A hosszútávú kamatlábak legfeljebb 2%-kal haladhatják meg a három legalacsonyabb inflációs rátájú tagállam hasonló mutatóinak átlagát.
- Az államháztartási deficit nem lépheti túl a GDP (nemzeti jövedelem) 3 százalékát.
- Az államadósság nem lépheti túl a GDP 60 százalékát.
- Az euró-zónába történő belépés előtt legalább két évig a nemzeti valutának az új Európai Pénzügyi Rendszer tagjaként kell bizonyítani árfolyam-stabilitását.

Célkitűzésünk, hogy a csatlakozás időpontjára ezeket a feltételeket teljesítsük. Azonban még ebben az esetben is **az EU-csatlakozás második évében kerülhet sor hazánkban arra, hogy bevezethessük az eurót.**

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kezdeti bizonytalanság után az euró árfolyama stabil. A stabilitás mögött a tagállamok gazdasági eredményei állnak. **Nincs okunk kételkedni az euró stabilitásában!**

A forintban futó szerződések, kölcsönök, követelések az euró hazai bevezetésének napján átalakulnak euban meghatározott ügyletekké. A Magyar Nemzeti Bank az Európai Központi Bankkal együtt határozza meg a kötelező árfolyamot. Magyarország középárfolyamát az euró árfolyamához köti, a forint a középárfolyamhoz képest +/- 15 százalékkal mozdulhat el. Egy erős euró jó hatással lesz a forintra, ez pedig bankrendszerünk politikájától függ. **A közös európai monetáris politika kiszámíthatóbbá teszi hazánk gazdasági környezetét.**

S végül, az euró bevezetése már akkor is érint bennünket, amikor még nem vagyunk tagjai az EU-nak. Ugyanis külkereskedelmünk 76%-a irányul az EU-tagországok felé. Nem beszélve arról, hogy bármelyik magyar állampolgár az euró övezet országaiba utazik, máris közvetlenül kapcsolatba lépett a közös pénzzel. Ennek pedig az a nagy előnye, hogy több ország felkeresése esetén, az utazás során nem kell már átváltási költségekkel számolnunk.

Mint arról már korábban szó volt jelenleg 12 tagja van az euró-övezetnek. A 15 tagállam közül Nagy-Britannia, Dánia, és Svédország jelenleg még nem tagja a valuta uniónak.

Császár Ferenc

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Nagyenyed a XIX. században: városi intézmények – börtön II. rész

„A magánfogságot az intézményben, mint fegyelmi büntést használták s a magánelzárás igen célszerűnek is mutatkozott, de a sötétzárka a nőknél csakis rendkívüli esetben alkalmazható, miután a sötétzárka, a nőnemnél, gyengébb idegrendszerénél fogva, nyavalyatörést, vagy más idegkórt idézhet elő.” – írja a hírlap. Az intézet igazgatója ebben az időben Inczedy László volt.

1857-1872 közötti iratok a mária-nosztrai fegyintézetnek adták át. 1873-tól 1880-ig az enyedi fegyházat mint királyi bírósági fogházat kezelték férfi és női elítéltek számára, akik súlyos börtönre voltak ítélve. Ebben az időben 2559 egyén volt benne letartóztatva. Az intézetet 1880. szeptember 1-én kerületi börtönné szervezték külön igazgatóság vezetése alatt. Mint kerületi börtön, 1885-ig állott fenn, amikor fegyintézet jellegét visszaállították, csupán férfifegyencek letartóztatására rendeltették. Mint kerületi börtönben 1037 rab volt benne elhelyezve. 1882-ben egy 64 magánzárkát tartalmazó új, emeletes épületszárnyat emeltek, amely a régi épületszárnyhoz egy második, tágas udvarát határolja. Ez intézetet még 700 fegyenc számára való befogadású képességű megfelelő munkatermekkel és magánzárkák építettek ki. E nagymérvű építkezést az 1892 évben fejezték be. Az intézet még abban az évben benépesült. Építettek még 311 magánzárkát magába foglaló új három emeletes épületet, újabb nyolc korszerű munkateremmel és egy másik munkatermi épület, új tisztilakot, irodákat, kazánházat és őrtoronyt. A régi tisztilakot kórházzá alakították át. A bent üzött iparágak: könyvnyomda és papíráru gyár, épület-lakatos-áru gyár, kötszövet, műlakatoság, asztaloság és kosárfonás. A kertszettel kapcsolatosan a műkertészetet és a

méhészetet is üzték. (1903) Az intézet tisztikara, az igazgatón kívül 1904-ben egy ellenőrből, egy gondnokból, két tisztírnokból, egy római katolikus, egy református, egy görögkeleti lelkészből állt. A tanítói teendőket a lelkészek teljesítették. Orvos dr. Winkler Albert volt. A fegyőrség az őrparancsnokon kívül nyolc főfelügyelőből és öt fegyőrből állott. Tömeges lázadás vagy ellenszegülés nem fordult elő. Az 1885. évtől kezdve 1904. dec. 31-ig 4216 fegyencet őriztek az intézetben. Igazgató 1905-ben Uray László, ellenőre Ludányi István volt.

A XX. századi helyzet ma még államtitok. A helybeliek annyit tudnak, hogy a börtönben ma is foglalkoznak könyvkötéssel, műanyagból készült tárgyak (fésűk, rómi játékok stb.) készítésével. Sok rabot építkezésre, épületek tatarozására készítenek fel, s dolgoztatják is őket. Így épült 1970-ben a „Mikró”-nak nevezett tömbháznegyed is. 1889 decemberében sok politikai foglyot engedtek ki, többek között Mircea Dinescu író is.

***

Május első hetében ismeretlen tettesek fehér festékkel mázolták le a dél-bihari nagyközségben Tenkén a nagyközség határában álló kétnyelvű helységtáblát. Az utóbbi időben nem volt ilyen hasonló esetre példa, de újra fel élénkült az ilyen atrocitások. A polgármesternő szerint leginkább a konzervatívizmusnak, az újtól való idegenkedésnek tudható be a táblák összemázolása.

Május 10-én a Kolozsvárott a Képzőművészeti Múzeum Tonitza termében – e koncerthallgatásra igen alkalmas helyiségben – a kincses város zenekedvelő közönsége előtt mutatkozott be a bécsi Concilium Musicum vonósnegyes. A XVIII. század végén és a XIX. Század elején készült hangszereken játszva koncertezett a barokk palotában.

Május 12-14 között rendezték meg a hagyományos Szatmárnémeti Ünnepeket. Felvonulással, mazsorettek bemutatásával, fűvös zenekarral, s végül a harmadik nap éjjelen tűzijátékkal ünnepeltek a szatmárnémetiek. A zárónap délelőttjén, a Szamos Partján tartották ökomenikus gyászmisét az 1970-es árvíz áldozatai emlékére.

Május 15-én a marosszentgyörgyi római katolikus plébánián este 8 órakor mutatta be Péterffy Gyöngyi az Amerikában élő marosvásárhelyi költő „Ég és Föld” című legújabb könyvét.

Május 17-19 között nagyszabású fesztivált tartottak Kolozsvárott a Bocskai téren. A három napos rendezvényen néptánc előadások, népviselet-bemutatók és kézműves vásár kapott helyet. A huszonhét, főleg Kolozs megyei együttesek között szerepelt a kolozsvári Szamos együttes, A Művészeti Gimnázium csoportja, és a vidéki hagyományörzők Alsódetreheimből és Örkéből. A fesztivál keretében a Katonai Kör épületében szimpóziumot tartottak erdélyi népi hagyományokról néprajztudósok és művelődésszervezők részvételével.

BAJUSZ TÜNDE

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Megújult az Endrődi Tájház

Az Endrődi Tájház (Sugár u. 20.) 1977 óta működő, múzeum, melyet az akkori lelkes összefogás és településünk kulturális értékeinek megőrzése keltegetett életre, és talán mentette meg az enyészettől az épületet, amely ma **Endrőd egyetlen épségben maradt népi építészeti emléke**. Formájában és megjelenésében a falu valamikori képét, építészeti stílusát őrizte meg az utókornak az 1862-ben épült nagygazda ház. A házat Hunya István endrődi nagygazda építette, és mindaddig a család lakta, míg a „kuláküldözés” miatt el kellett hagyniuk a házat, a falut.

Az idő során több belső és külső átalakítást végeztek a házban. A kezdeti nádtetőt cseréptetőre cserélték, a szobák földjét deszkapadlóval fedték be. Az 1930-as években megszüntették a szabad kéményét a háznak és ezzel lezárult az építések folyamata.

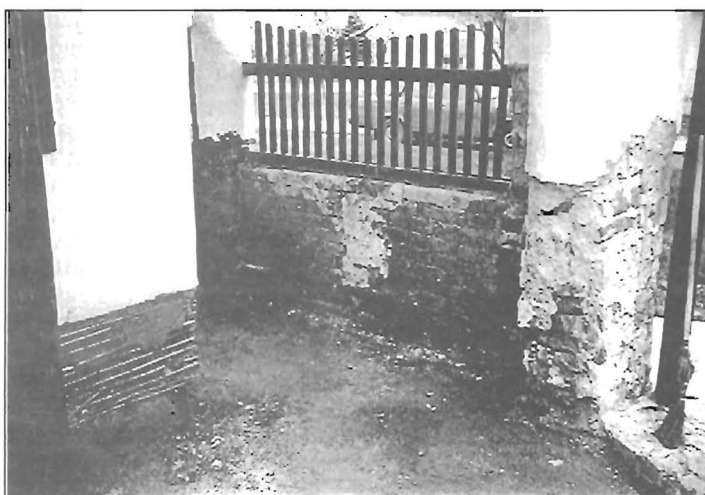
A házat, Múzeum céljára a helyi Tanács 1969-ben (?) megvásárolta és a '70-es évek elején az Országos Műemlék Felügyelet segítségével az eredeti állapotnak megfelelően felújította. E munkálatok során az épület hátsó falát megerősítették, aláfalazták; a szobák padlóját eredeti döngölt agyagpadlóra cserélték. Újra rakták a kemencét és a konyhába akkor került a csikótűzhely is. A későbbiekben a nagyobb felújítások elmaradtak s az épület állaga erősen pusztulásnak indult. A helyi vezetők asztaláról lekerült a Tájház ügye s csak **Vaszko Irén (a gyűjtemény létrehozója és kezelője) elhivatottságának köszönhető, hogy nem vált az enyészetté az épület.** Azonban a belső vízesedés jelentős károkat okozott az épület szerkezetében, amelynek megoldását nem lehetett tovább halogatni.

A gondok megoldását a Műemlék Felügyelet segített a hozzájuk benyújtott Tájház program című pályázat pozitív elbírálásával, s hat éven keresztül nyújtott: 150.000 Ft-os támogatással. Sajnos ez az összeg kevésnek bizonyult a bajok elhárításához, csupán enyhíteni tudta azokat. A megoldást a Gazdasági Minisztériumhoz 2001-ben benyújtott pályázatunk kedvező megítélése hozta, melynek keretében a minisztérium a felújításhoz szükséges 2.030.000 Ft felújítási költség jelentős részét finanszírozta, az önerőt 502.000 Ft-ot pedig az Önkormányzat biztosította. A felújítást a Thermix Építőipari Szövetkezet szakemberei végezték. A ház felvízesedését alászigeteléssel, vízelvezető, szivárogtató rendszer kiépítésével oldották meg (remélem véglegesen). Új deszkaburkolatot kapott a konyha, hiszen a régi padló a vízesedés miatt erősen korhadásnak indult. A ház utcai homlokzatának salétromos részeit a levegőztető terrazán nemes vakolattal vonták be, mely megvédi a falat a további károsodástól. Végül a ház teljes festése következik, melyet követően az épület régi pompájában, megújulva hirdeti további népi építészetünk régi gyönyörűségét.

Egy-egy ilyen nagyobb szabású felújítási munka sok érdekes információt jelent a muzeológus számára; mint ahogy most is. Kiderült ugyanis, hogy a megbontott tapasztás alatt a falon, milyen változásokat végeztek, hol volt valamikor nyílás és miként alakították át a helyiségeket. A kishozza és konyha közötti közfalon megtaláltuk egy kemence befalazott száját, amelyből arra következtethetünk, hogy egy bizonyos időszakban a hidegszobának nevezett kishozzát is fűtötték. Ez a közfal azonban nem eredeti fal, hanem valamely átalakításkor rakták, hiszen nagyobb méretű égetett téglából való. A tornác téglaburkolatának javításakor előkerült egy régi, a mai szintnél mintegy 15 cm-rel mélyebben fekvő tornác tégladarabjai, amely nagy valószínűséggel e ház helyén fekvő korábbi épület részeit képezték. Sok kérdés és válaszlehetőség merült fel, melyet majd az esetleges további kutatások eredményei fognak megválaszolni és bizonyítani.

A felújítás május végére fejeződik be és újra látogatható lesz a Tájház néprajzi kiállítása. Ezúton szeretném megköszönni a Gazdasági Minisztériumnak, hogy támogatták felújítási munkáinkat, a város Képviselőtestületének az önerő biztosítását és a néhány éve jelentős anyagi és erkölcsi támogatást. Köszönöm a Thermix Építőipari Szövetkezet felújításban részt vett dolgozóinak lelkiismeretes munkáját.

Szonda István

CSEMPE ÉS FÜRDŐSZOBA SZAKÜZLET NYÍLT ENDRŐDÖN

Az Apponyi u 3. sz. alatt a Kondorosi út leágazásánál, a Fő úthoz 100 méterre nyitottuk meg új üzletünket. Kaphatók: falicsempék, padlólapok, csemeragasztók, fugázók, WC-ék, mosdók, zuhanyozók. Minden kapható, ami egy fürdőszoba felépítéséhez, felújításához szükséges. Folyamatosan bővülő árukészlettel, kedvező árakkal várjuk vásárlóinkat.

Nyitva: 8.30 – 17.00

A vásárolt terméket ingyenesen házhoz szállítjuk.

ALBEDO KER-BT. Tel: 06.20-533.2617.

„Senki sem lehet próféta a saját hazájában”

Büszkék lehetünk rá!

Biztosan többen hallották, vagy olvasták, hogy városunk egy helyi vállalkozója is részt vett a Nemzeti Színház építésében. Ki Ő? Bemutatom önöknek: Balog Károly úr az, akit illet a dicséret, aki 1994. január 14-től a Gyomaendrődi Faipari Kft ügyvezető igazgatója

- Kedves Károly! Kezdjük a beszélgetést azzal, hogy elmondod, mivel foglalkozik a Kft?

- Rétegelt fa készítése, épület vázszerkezetek javítás és helyszíni szerelés a profilunk. Nagyon sok vázszerkezetet készítünk. Például: a soroksári Fatimai Szűz Mária Templom tetőszerkezetét is mi készítettük, Piliscsabán pedig a Pázmány Péter Katolikus Egyetem építésében folyamatosan részt veszünk.

- Mennyi a foglalkoztatottak száma?

- 20 fő fizikai állományú dolgozik a Kft-ben, és 2-3 csoport alvállalkozót foglalkoztatok.

- Hogyan alakul a megrendelések száma, és ezeket a társaság hol végzi?

Sokat kell menni a megrendelések érdekében, hogy munkát szerezzek. A rendelés állomány 15 %-a környező településről és a megyéből származik. A többit az ország különböző helyeiről kapjuk, például: Sáropatakról, Tokajból, Budapestről, stb.

- És a Nemzeti Színház...?

Amiről még nem beszéltem, a specialitásunk színpadkészítés immár hosszú időre nyúlik vissza. Az Operaház színpadi padozatával kezdtük, majd következtek a megyei színházak és a budapestiek.

A Nemzeti Színház burkolati munkáira kiírt pályázatot a budapesti ORSZAK Kft nyerte el, ahol mi alvállalkozóként a színpad padozatát készíthettük, mely 3.800 m² felületű volt a próbatermekkel, oldal színpadokkal és a stúdió színpadokkal együtt. Azért esett ránk a választás, mert referenciában (minőségben, határidőben) mi voltunk a jobbak.

- Milyen érzés volt a Nemzeti Színházban dolgozni, amire immáron 150 év vár a magyar nemzet? Mi volt az, ami ebben a munkában a legjobban tetszett?

Igen, ez egy nagy kihívás volt szakmailag és emberileg is! Megragadott a színpadi technika, ami a magyar színházak tekintetében a legkiválóbb, a legtöbb lehetőséget biztosít a rendezőknek.

- Ilyen háttérrel, ilyen referenciával volt-e már helyi megrendelésed?

gazdagréti református templom

- Egyedül a sportcsarnok tetőszerkezetén dolgoztunk. Azóta más megrendelést még sajnos nem kaptunk.

- Reméled-e, hogy a város nagy ívű fejlesztésében részt tudsz vállalni?

- A gyomai fürdő fejlesztése igen komoly állami támogatásban részesült a Széchenyi Terv keretében. Bízom abban, hogy a tendert hamarosan kiírják, és versenybe szállhatunk az épület tetőszerkezete készítésének elnyeréséért.

- Végül engedj meg egy magán jellegű kérdést. Elégedt vagy azzal, amit idáig elértél?

- A meglévő telephelyen folytatni kell a fejlesztést. Árbevételünk 60%-kal több volt, mint az előző évben. Ez jelent valamit, azt hiszem azt, hogy jól végeztük a munkánkat. Célunk, hogy a szintet, amit ebben az évben elértünk, meg tudjuk tartani.

- Gratulálok az elért eredményeitekhez, mi gyomaendrődiek büszkék vagyunk arra, hogy ti, akik szerten, csendben, tisztességgel és becsülettel végzitek munkátokat, ilyen jelentős sikereket értetek el. Reméljük, hogy városunkban is felfigyelnek munkátokra!

Ungvölgyi János

soroksári katolikus Fatimai Szűzanya temploma

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,

Fő út 81/1

Tel/Fax: 66/386-328

Mária néni meséi

A világ legszebb lányai - II.

Kedves mesekedvelő gyerekek! Emlékeztek bizonyára, hogy ott hagytuk abba az előző részt, mikor a tündérr király felpattant a táltosa hátára és repült, repült, de hová?

Bizony nem ment többé a hiú kényes naptündérhez, ment inkább legmélyebb tenger legmélyebb fenekére. A táltos ide is előre küldte a szellőt, vigye hírül a vizek tündérének, hogy jön a tündérr király. Cicomázza, szépítgesse magát, ha azt szeretné, hogy bekössék a fejét. Mire aztán szikrát vetett a táltos patkója egy gyémántkagyló hátán már ott fésülgette szivárványszín haját a vizek tündére egy korallszigeten.

- No, most már itt csak megmaradhatunk! - örvendezett a táltos - Mert ha eddig láttunk világszép lányokat, látunk most százszor szebbet! Te csak kérd el a jegykendőjét, én meg megyek gyöngyzabot ropogtatni a tükrsz isztállóba.

Hiszen igaz, ami igaz, szép volt a vizek tündére, szebb, mint akár a hold, akár a nap tündére. Csak úgy csillogott rajta a sok drágaság! És vagy száz hableány még mindig aggatta rá a fényes gyöngyszemeket. Hanem azért csak így szólt táltosához a tündérr király:

- Várj avval még kedves lovam! Megnézem én közelebbről is ezt a szépséges leányt. - Azzal fogta magát, leszállt a táltos lováról, és odalépett a tündérr kéhez:

- Adjon Isten szép tündérke! Gyönyörös vizek élessége. Hozzád jöttem, érted jöttem, száz mérföld maradt mögöttem. Rabul ejtett a szépséged, feleségül kérlek téged.

Megrázta magát a szépséges tündér, hogy csak úgy hullott a hajából a tenger nyi gyöngyszem.

- Fogadj Isten tündérherceg! Felelek, ha vársz egy percet. Feleséged hogy lehetnék? Tündérr földre hogy mehetnék? Aranyhintót hoztál, látom, magad jöttél táltosháton, amint illik, itt a násznép, de hol marad az ajándékod? Repülj haza, ha nem másért, szép, aranyos koronáért!

Felpattant a tündérr király táltosa hátára, s haza nyargalt az arany koronáért. Úgy indult el most már haragos táltosán. Elöl, ők repültek, mögöttük az aranyos hintó, majd fodros csipkés felhőn a fényes násznép és legvégül hat ficseri fecske csőrükben az arany koronával. De nem ám a vizek tündéréhez, nem bizony! Mentek volna Jégországba a télkirálynőhöz. Hanem hogyan,

hogy nem, egyszerre csak leesett a táltos lábáról az egyik aranypatkó. Már pedig nem lehet anélkül jégzilánkot rúgni, szikrát pattintani. Leszállt hát a táltos egy tarka mezőre. Éppen oda,

ahol egy meztelű lábcsapásztor lányka libát legeltetett. Olyan szép volt, szebb, mint akármelyik tündér. A szeme kék volt, mint a tenger tükré, a haja arany, mint a nap sugara, a hangja úgy csilingelt, mint a hold ezüstje. Most aztán a tündérr király szólt így:

- Már itt csak megmaradhatunk kedves lovam, ennél szebb lányt keresve sem találnék.

Hej dühös lett erre a táltos! Csak úgy rúgta a port. Hol talál itt csak egy vályogistállót is, ahol zabot ropogtasson? De hiába toporzékolt. A tündérr király már ott aült a fűben a pásztorlányka mellett, és míg segített neki virágkoszorút kötni, elmondta itt is a leánykérő rigmust:

- Adjon Isten, szép tündérke! Mezők legszebb ékessége. Hozzád jöttem, érted jöttem, száz mérföld maradt mögöttem. Rabul ejtett a szépséged, feleségül kérlek téged! Hoztam hintót, aranyosat, ajándékot tengersokat. Itt a násznép, nézd csak kincsem! A pompában hiány nincs.

Megrázta fejét a pásztorlányka, hogy csak úgy havazott a hajából a sok szép virágszirom.

- Fogadj Isten tündérherceg! Felelek, ha vársz egy percet. Feleséged hogy lehetnék? Tündérr földre hogy mehetnék? Nem vagyok én tündérr lányka, csak egyszerű pásztorlányka. A koronád nem kell nekem, virág az én ékességem. Aranyhintón sose jártam, a násznépre sose vártam. Szebb nekem a mezők zöldje, nem illek én tündérr földre.

Szólt a király: - Édes kincsem, párod a világon nincs! Szebb vagy minden tündérr lánynál, mert a külső csillogásnál több nekem egy piciny virág. Téged vár a tündérr világ. - Azzal felpattant táltosa hátára, maga elé kapta a kis pásztorleányt, és meg sem álltak a mesebeli szép Tündérr országig. Ott aztán lakodalmat csaptak, hathétig mulattak. Az aranyos hintót elküldték a pásztorlány szüleiért, és azóta is élnek, mesélnék. Megsúgják a szélnek, szél súgja levélnek, levél röppen véle nagyanyó szívére. Hull a mese halkán versben, szóban, dalban. Nagyanyóka kapja, fogja, nektek rendre elsorolja. Az alatt meg tündérr földön boldogan éldegél a tündérr király szépséges feleségével. A haragos táltos végre kedvére ropogtathatja a gyémántzabot a gyémántistállóban. Ha ara jártok, látogassátok meg őket!

ITT A NYÁR

Hurrá gyerekek!
Itt a nyár, minket vár!
Hurrá gyerekek!
Itt a nyár, gyertek már!
Csupa tűz az aranyhomok,
Körös vize csacsog, csobog.
Napra menjen, aki fázik!
Bukfencezni itt a pázsit.
Ezer öröm, ezer játék,
A nyár a legszebb ajándék.

SZÁRAZ SZELEK SZÁGULDOZNAK

Száraz szelek száguldoznak,
De holnapra esőt hoznak.
Kővér felhőt terelgetek,
Esőmagot vetegetnek.
Cseppek gyöngye lepereg,
Zizzenek a levelek.

Míg a cseppekre cseppek hullnak,
A virágok leborulnak.
Csöndje van most fűnek, fának,
Mintha csak imádkoznának.
S hátatelten átitat
Mindent most az áhítat.

Felhők mögül aztán végre
Felragyog a nap az égre.
Eltűnnek a kőbor szelek,
Szárnyat bont a bogárgyerek,
Búvó madár fölneszel,
Bő aratást énekel.

AZ ISKOLA NYÁRON

Megállt a nap delelőre,
Nem néz hátra, sem előre,
Álmos a csönd, szél se moccan,
Az árnyékok rövidülnek,
Porfürdőzni tyúkrok, récék
Bokor alá menekülnek.

Ki tagadná, nyár van! Nyár van!
Pók az úr az iskolában.
Míg hálóját szövögeti
Reménykedik titkon abban,
Pókgyerekek ülhetnek majd
Ősszel az iskolapadban.

Erre bizony várhat, várhat,
Majd ha vége lesz a nyárnak,
Fiúk, lányok, ha búsan is,
Mind iskolapadba ülnek.
Futhatnak a pókok, amíg
Seprűnyélre nem kerülnek!

A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária

Trodalmi oldal

BÖLCSŐJÉT KERESTE A MAGYARNAK

(Így élt Kőrösi Csoma Sándor)

„Én a székely nemzetség szülötte vagyok”

Szilágyi Ferenc könyvének szerkesztett folytatása

Csoma András elsőszülött fiának nevét 1784. április 4-én jegyezték be a kőrösi református eklézsia anyakönyvébe. „1784. Április 4-ta (quarta) Csoma András fiát Sándort (kereszteltem).” Ha figyelembe vesszük azt a kálvinista szokást, hogy az egészséges gyermeket születése után egy héttel tartották keresztvíz alá, a kis Csoma Sándor születését 1784. március 28-29-re tehetjük. Gyermekkorát ott élte, a Felszegen állt családiban, amelyből ma már csak a kert – a csűrkert – maradt meg a nagy diófákkal...

Együtt nőtt fel a családi házban nővéreivel: a nála tíz évvel idősebb Juliannával, a hat évvel idősebb Krisztinával s öccsével, Gáborral...

Az eleven eszű, tüzes barna szemű fiúcska hat-hét éves korában kerülhetett a falusi iskolába, amely itt Kőrösön a református eklézsia alá tartozott. A szűrtarisznyás legényke első mestere a zágoni származású Konya Sámuel volt, ő lehetett bontakozó tehetségének első fölfedezője s továbbtanulásának, magasabbra törésének ösztönzője...

Itt ismerkedhetett meg először a kisdíák azokkal a kérdésekkel is, amelyek később egész életében foglalkoztatták, és sorsdöntő elhatározásra bírták...

Hiába volt azonban jó esze, tehetsége, otthon kellett volna maradnia a kis gazdaságban, mint a többi falujabeli fiúnak, ha Bethlen Gábor fejedelem nem alapította volna meg a „szegények kollégiumát”, a nagy alapítványokkal ellátott gyulafehérvári – később enyedi – főiskolát, s ha derék tanítója nem bízta volna szüleit, hogy adják a jó talentumú fiút magasabb tudományokra. A falusi iskola elvégzése után így is beletelt jó néhány év, ami feljuthatott Enyedre...

Gyermekéveiről kedvteléseiről még egy érdekes följegyzésünk maradt, amelyet egyik rokona, Kőrösi Csoma József hagyott ránk: „Szívós természetű és erős testalkatú székely volt...ha egyszer gyaloglásnak indult, a cél előtt soha nem pihent... ha egy domb tetejére feljutott, nem érte be ezzel, mert kíváncsi volt megtudni, mi a második domb háta mögött s amazon túl is. S így beláthatatlan távolságokig elbarangolt.” Mintha már ott, a Kőröscserje-tető meg az Avas dombjain nagy útjára készülődött volna. Tizenöt éves volt, mikor kinyílt előtte a világ: 1799 tavaszán fölgyalogolt édesapjával Enyedre, hogy beiratkozzék a híres kollégium tanulói közé...

Hogy egyetlen magyar forint hazai segítséggel elvégezhesse tanulmányait a híres főiskolán, az a kollégium szervezetének és a maga vasakarátának volt köszönhető. Rá is volt utalva a maga szorgalmára és szívós akaratára, mert 1802 nyarán édes-

apját, 1809. decemberében pedig édesanyját is elveszítette. Árván maradt a maga erejéből kellett helytállnia...

A szegény sorsú diákok, mint Csoma Sándor is, a „neutralisták” – magyar szóval: a szolgálidiákok – sorsában tartottak. Ők az osztálytermekben a „klasszusokban” laktak, naponta két cipőt kaptak fejedelmi alapítványból, s ennek fejében némi szolgáltatásokat tartoztak végezni: a kályhák fűtése, a termek takarítása volt a dolguk, vagy a tehetősebb nemes ifjak mellett vállaltak szolgálatot. Mint Ujfalvy(*) följegyezte Csoma Sándor pár évig szolgálta Viski Sándor és Elek tanulókkal. De mindjárt az első évben az élre tört: „Kilencven tanuló közt már az első évben a legelső volt. Kis Marci egyedül versenyzett velem, de csak kezdetben. Ez is elmaradt s többé utol sem érte. Emlékezőtehetsége szintoly nagy volt, mint szorgalma: amit olvasott sohasem felejtett. Ritkán beszélt, többnyire röviden, s mint gyermek is mindig megfontolva; figyelmét legcsekélyebb tárgy sem kerülte ki” – írja iskolatársa. Nem csoda, ha tanárai figyelmét is magára vonta...

Mintha már kisdíakként is eljövendő nagy feladatára készült volna. Ujfalvy jegyezte föl, hogy „rendszerinti eledele kollégiumcipő, gyümölcs, túró vagy öntött saláta volt. Hússal ritkán, nyalánkság vagy hevítő itallal sohasem élt. A vizitáltól napokig tartóztatta magát.” Katonás keménységgel védekezett minden gyengeség, minden elpuhultság ellen. „Rendesen a kopasz földön vagy deszkapadlózatán hált.” – jegyezte föl iskolatársa. E nemes önmegtagadást acélos akaratával győzte, amelynek kemény kötelességtudás és szorgalom volt a rúgója. „Nekem sokan parancsolnak... hadd parancsolhassak én is a gyomromnak. Ti is tehetnétek, de nincs akaratotok...” emlékszik vissza Ujfalvy barátja szavaira. Hegedűs Sámuel hasonlóan nyilatkozott róla: „A munkát és a fáradtságot bámulásig győzte. Mindezeket pedig egyedül mérsékelt, tiszta életének köszönhet...”

Egyéniségének e sok rendkívüli vonása – önmegtagadása, szorgalma, takarékosága, függetlenségi vágya – azonban nem volt öncélú: csak eszköze volt mérhetetlen tudásvágyának, nagyra törő terveinek. Kerülte a „gyermeki játékokat”, a komoly férfias küzdelmeket azonban szerette: „Úszás s birkózásban nagy részt vett, és mindnyájunkat felülmúlt.” Külsejéről, szellemi tehetségéről s kedélyvilágáról egészen egybehangzóan nyilatkozott egykori tanítója és diáktársa. „Kőrösi középtermetű volt, s inkább a szárazok, mint az izmosok, inkább a gyengék, mint az erősek közé számlálható: mind e mellett mégis állandó egészségű; én legalább soha betegnek nem tudom. Arca barnaszög, és inkább hosszú volt, mint kerek; szelíd vonásaiból mindenki sympathiát olvashatta, szemeiből bizonyos csendes, de kedves melancholia nézett ki... - - - kevés, de igen nyájas beszédű volt. Ha ellenkező értelemben volt is valakivel, erősen semmit nem vitatott. Nem hiszem, hogy valaha egész életében rendkívül megharagudni volna. Egy szóval: ő inkább önszívében, mint a külső tárgyakban élt.” – írja Hegedűs Sámuel...

Hegedűstől értesülünk először Csoma nagy tervének megfogalmazásáról is: „A gymnasialis osztályokat Kőrösi 1807-ben végezte, ekkor deákká lett, azaz felsőbb tudományok hallgatására lépett át. Ez idő tájban ébredt föl benne a legelső vágy, Ázsiát egykor beutazni.” Ekkor már nem is volt egészen fiatal: huszonharmadik évében járt.

(*) = Ujfalvy Sándor tanuló társa volt Kőrösi Csoma Sándornak Enyeden. Hegedűs Sámuel, akit Kazinczy Ferenc is kitüntetett barátságával, s aki maga is professzor lett Enyeden, 1802-ben Csoma Sándor köztanítója volt.

Ízes ízek

június

Nyári burgonyasaláta

30 dkg héjában főtt burgonyát karikákra vágunk. 20 dkg kovászos uborkát felszeletelünk. 2 paradicsompaprikát vékony csíkokra vágunk. 1 nagy almát felkockázzunk. 1 főtt tojást és egy csokor petrezselyemzöldet a felsoroltakhoz keverünk apróra vágva. Az öntethez 3 evőkanál olívaolajat, 3 evőkanál citromlevet és egy kemény tojássárgáját simára keverünk 1 kávéskanál mustárral és 3 evőkanál tejszínnel. Ízlés szerint sózzuk, borsozzuk, édesítjük kevés cukorral. A salátára öntjük, lazán összekeverjük és legalább fél órára behűtjük.

Seidl Ambrus

A SZÉCHENYI TERV LEGÚJABB PÁLYAZATAI

Pályázat jele	A pályázat megnevezése	A pályázat összefoglalása
SZT-2002 RE-1	A regionális klaszterek létrehozása	Területileg koncentrált együttműködések létrehozása termék előállítására
SZT-2002 RE-4	Ipari parkok beruházásainak, működő-déstípusok, szolgáltatás-fejlesztése	„Zöldmezős” ip. Parkok komplex in-frastruktúra, Kutatás, fejlesztés stb.
SZT-2002 RE-5	„Ipari Park” és „Integrációs Park” cím elnyerése	Magasabb minőségi követelményszintet biztosító parkok
SZT-2002 RE-6	Logisztikai centrumok kialakítása és a log. centrumok fejlesztése	Logisztikai bázisok ösztönzése, magas technikai színvonal létrehozása
SZT-2002 RE-7	Térségi és tematikus elektronikus piacok fejlesztése	Térségi elektr. Portálok kialakítása, beszállítói rendsz., innov. központok
SZT-2002 RE-10	A vállalkozói házak, inkubátorházak, innov. központok kialakítása, fejlesztés	Ezzel a kisvállalkozások koncentrált telephelyek létesítése
SZT-2002 RE-11	Region. jelentőségű repülőterek infr. struktúrája, szolgáltatásai fejlesztése.	Repülőterek bekapcsolása a közforgalmú repülésbe.
SZT-2002 RE-12	Vidéki helyszíneken gazd. képzést folytató felsőokt. intézm. infrastr.	Felsőfokú okt. intézmények színvonalas korszerű rendszerek kialakítása

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

UHRIN BENEDEK DALAI

Örömteli perceket kínálnak dalaival, - melyek bejárták már az egész országot, - Uhrin Benedek. CD és kazettán a szerző kiadásában megrendelhetők: 2040 Budaörs, Török Bálint u. 22. sz. -alatt, munkanapokon 14-18 óra között. Telefonon: 06-20-3-913-442. számon.

Postai úton utánvétellel kaphatók.

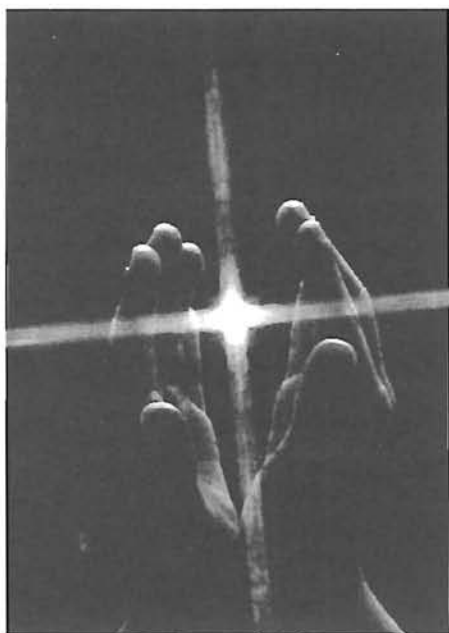
METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BORGULA ANDRÁS, aki a Kálvin J. u. 36. sz. alatt lakott, életének 38. évében május 10-én váratlanul elhunyt. Gyászolja: szülei, fia, testvére és családjuk, rokonok és az ismerősök.

BENE JÓZSEF, aki a Mátyás Király út 26. sz. alatt lakott május 17-én életének 70. évében rövid betegség után elhunyt. Gyászolja családját.

CSENTŐS ANTALNÉ OLASZ IRÉN, aki a Körgát u. 25-ben élt, május 18-án életének 64. évében váratlanul elköltözött az élők sorából. Gyászolja családját.

Özv. **DOBÓ LAJOSNÉ KISS ERZSÉBET**, aki az Őszikék Idősek Otthona lakója volt, április 26-án hosszas betegség után 73 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolja családját.

GYURICZA ISTVÁNNÉ BÚZA REGINA, aki a Sugár út 26. szám alatt élt, május 12-én 72 éves korában elhunyt. Gyászolja családját.

Özv. **IMRE ISTVÁNNÉ MARJAI ETELKA**, aki a Szabó D. u. 9. sz. alatt lakott május 7-én 96 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: Károlyi Pál és családját.

Özv. **KLIMÓ MIHÁLYNÉ DÁVID REGINA**, volt gyomaendrői lakos, május 2-án hosszú betegség után 85 éves korában elköltözött az élők sorából.

KONTRA ENDRENÉ SZABÓ ERZSÉBET, aki a Rákóczi úton lakott május 5-én 71 éves korában hosszantartó betegség után elhunyt. Gyászolja családját.

MOLNÁR GYULA, aki lakott a Kisréti u. 32-ben április 23-án rövid szenvedés után 82 éves korában eltávozott az élők sorából. Szorgalmát, és jóságát nem feledjük: Gyászolják: felesége, lányai, vejei, unokái és dédunokái és a rokonság.

OLÁH FRIGYES, aki a Szélmalom u. 21-ben lakott május 8-án 80 éves korában váratlanul visszaadta lelkét Teremtő Urának. Gyászolja családját.

RÁCZ JÓZSEFNÉ SZTAHÓ MARGIT, aki a Szabadság úton lakott május 11-én 74 éves korában türelemmel viselt hosszantartó, súlyos betegség után az Örökkévalóság hónapjába költözött. Gyászolja családját.

SZABÓ LAJOSNÉ KOVÁCS ESZTER, aki az Erkel utcában lakott, május 5-én 72 éves korában elhunyt. Gyászolja családját.

SZUROVE CZ LA SZLÓNÉ BARANYÁK ERZSÉBET, aki a Széchenyi u. 14. sz. alatt élt, április 26-án 63 éves korában elragadta a halál. Gyászolja családját.

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrői Szervezetének tagjai megtört szívvel búcsúznak **DOMOKOSNÉ PARÓCZAI JUSZTÍTÓ**tól, aki május 12-én életének 45. évében váratlan hirtelenséggel eltávozott az élők sorából, és akit a tagság örökre szívébe zárt. Emlékét megőrizzük! Nyugodjon békében!

KÖSZÖNET NYILVÁNÍTÁS

Köszönetünket fejezzük ki, mindazoknak, akik özv. **KLIMÓ MIHÁLYNÉ DÁVID REGINA** temetésén részt vettek, fájdalmunkban osztoztak. Részvétüket köszörüljük, virágokkal fejezték ki.

A gyászoló család

Köszönjük mindazoknak, aki **RÁCZ JÓZSEFNÉ SZTAHÓ MARGIT** temetésén részt vettek, fájdalmunkban osztoztak, kegyeletüket virágokkal, koszorúkkal fejezték ki.

A gyászoló család

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

SPORT

Labdarúgás

IV. 6. Gyomaendrői VSE – Rákóczi falva 0:2

Bosszantó volt nézni játékosaink vergődését. A legjobb helyzeteket is elpuskálták. A májusi számunkban tévesen jelent meg a 2:2!
Majd két szabad hét következett.

IV. 27. Algyő – Gyomaendrői VSE 2:0

Szinte kétségbeesítő az a tehetetlenség, hogy mennyi lehetőség maradt kihasználatlanul. Még a 11-es is gondot jelentett. Hiába a védelem igyekezete, ha a csatárok minden helyzetet kihagynak.

V. 4. Gyomaendrői VSE – Kalocsa 2:0

Nem ismertünk rá csapatunkra! Miért csak ilyen ritkán! Igazi focisemege volt. Valóságos felüdülés.

V. 11. Gyomaendrői VSE – Kiskőrös 0:2

A védelem hősiiesen helyt állt. Csatáraink elfelejtettek focizni.

V. 19. Örkény – Gyomaendrői VSE 3:1

Hatvan perc nyomasztó fölény kevés volt a gólszerzésre! Aztán összeszedtük a három gólt, nekünk csak egy sikerült.

Még két mérkőzés van hátra: V. 26. Endrőd – Izsák, júniusban Kondoros – Endrőd.

M. 19-én a Megyei II. Oszt.-ban Gyoma vitézül helyt állt! Bár Újkígyóson 3:0-s vereséget szenvedett és így az I. helyezésről lecsúszott a harmadik helyre.

Az endrői templomtető felújítására adott adományokról van lehetőség – ha szükséges – adókedvezményre szóló igazolást kiadunk. Eddig nem volt ilyen lehetőségünk.

Eddig is érkeztek már adományok e célra: 5-10-30-50 és 100 ezer forintos összegek. Hálásan köszönjük, Isten fizesse meg az adakozók nagylelkűségét.

Sarokház
Csemege
Ct.: Tímár Vincé

Partnerlánc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☞ házi jellegű húskészítmények, endrői ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés)
- ☞ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
- ☞ eljuttatjuk önökhöz a PARTNER újságot, melyben megtalálja a kedvenc árucikkeit, termékeit

Blaha u.27. Tel.:386-691
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

Kert- barátok- nak

Faóriások, mint természeti emlékek hazánk területén

Egyes fák magas koruk és méreteik folytán érdemlik meg, hogy azokat életük tartamára becses természeti ereklyeként megbecsüljük, és odaadó gondozásban részesítsük. Vannak olyan fák az országban, amelyekhez a nemzeti történelmével összefüggő emlékek fűződnek. Különösen a vadgesztenye, a tölgy, és a szilfa azok a hazai fafajták, amelyekből a leglátványosabb példányok maradtak reánk.

Gróf Széchenyi István a fákról a következőket mondta: „...azért, számtalan egyebek között az is kötelessége a magyarnak felruházni hazáját a növényvilág ékességeivel: ott pedig, hol százados lombosok zöldellnek, meggondolni s most, most mig nem késő, gondolni meg, hogy: ...ledöntvén a százados csert, csak századok adhatják azt tökéletes épségben vissza.”

Történelmi emlékü fák

Az országban a szilfák királya a balatonakarattyai szil. Eötvös Károly írásában igen kedvesen emlékezik meg erről az öreg fáról: „Születése óta védtelenül, magányosan-ott áll a dombtetőn. Büszkén védtelenül a viharok és villámok ostromában.” A fa mellől elragadó kilátás nyílik a Balaton felé. Több mint 470 éves. Magassága 22 méter, a törzse átmérője 240 cm, kerülete 750 cm. A fa egy történelmi eseménynek az 1532-ben Kenesére összehívott országgyűlésnek lehetett tanúja. Területén az országgyűlés három napig tartott.

Szarvason, a könyvtár épülete előtt áll egy bronzból készült szarvasbika szobor, mely a város jelképe. Közelségében van **egy vénakácafa, amelyet az emléktábla szerint, még Tessedik Sámuel ültetett** és egyik legelső akácfánk.

Gyulán a kastélykert (fürdő) területén vaskerítéssel körül vett **juharfát Erkel Ferenc fának nevezik.** Ugyanis Erkel Ferenc, 1861-ben itt alkotta a Bánk bán operát. Erkel édesapja a Wenckheim grófok gazdaszítje volt. A zeneszerző, aki itt született, gyakran lejárt ide pihenni, és feltehető, hogy e fa árnyékában készült a nagy mű.

Híresek a **cenki hársfák**, amelyeket gróf Széchenyi István ültetett, s amelyek mellett nem egyszer haladt el hazája sorsa fölött való tépelődéseiben. Ma is őrzik a „legnagyobb magyar” emlékét és az utódok kegyeletesen gondozzák fáit.

Arany János sokat üldögélt a **Margitsziget tölgyfái** alatt. Egyik szép versében az alföld klasszikus költője vallomást tesz, hogy neki a tölgyek vidéke a legkedvesebb, a tölgyfák alatt kívánna örökre elpihenni. Ezért a Margitszigeten József főherceg Stróbl Alajossal elkészíttette a költő mellszobrát, és annak talpazatára vésette a „Tölgyek alatt” c. versének két szakaszát. (A költő 1877. augusztus 5-én írta versét.)

Martonvásáron, a Brunswick kastély parkjában állt egy fekete nyárfák és alatta egy kőpad. A nyárfák alatt a kőpadon töltött kedves órákat Beethoven Brunswick Teréz grófnő társaságában. A nagy zeneköltő mellszobra áll most ott. A fa már kipusztult. A parkban mezőgazdasági szakemberek mellszobrai állnak, akik sokat tettek a magyar mezőgazdaságért. Így többek között Tessedik Sámuel mellszobra is itt áll, aki sokat

tett az alföldi szikes földek megjavításáért, az akáca elterjesztéséért pedig egy gazdasági iskola létesítéséért.

A társadalomnak minden rétege, de különösen azok, akik a természet kultúráit művelők, a kirándulókat kedvelők, sőt maga a nép is kegyelettel és, megbecsüléssel viseltetnek olyan fák iránt, amelyekhez népmondák, regék fűződnek. Ezek megőrzését természeti emlékként, természetvédelmi feladatként gondozzák, mellyel elősegítik a szülőföld, az otthoni táj, a szűkebb haza ápolását.

Emlékfák hazánkban

Nálunk már régóta dívik az a szokás, hogy valamilyen nevezetesebb esemény kapcsán, vagy kiváló személyek látogatása alkalmából fát ültetnek.

1926. november 26-án **Balatonfüreden Rabindranat Tagore, a nagy hindu költő maga ültetett** annak emlékére, hogy itt nyerte vissza egészségét a gyógyfürdőben. A tó melletti sétányt is róla neveztek el.

Mezőhegyesen a Nónusz szálló előtt áll egy nagy terebélyes öreg platánfa. 1944-ben a háború folyamán orosz katonák lovakat kötöttek a fa alá. A lovak lerágták a fa kérgét, és lombját elhullajtotta. 3 évig igen gyér egy-két kisága hajtott ki. A fa csurgója alatt lévő földet felásták és beöntözték marhavérrel. Azóta a koronája rendszeresen kizöldül, növekszik, fejlődik.

Szarvason a Művelődési Központtól nyugatra 1974-ben Oroszi András az Országos Pedagógiai Intézet szakmai munkatársa a gyakorlati foglalkozás tantárgyat irányító országos szakfelügyelet jelenlétében ültetett el egy hársfát. Az eseményre az országos hírű arborétum látogatása után került sor.

Nem csak egy-egy fát ültetnek el őseink, hanem fasorokat is. Ilyen **Gyomán az I. világháborúban elesett hősök emlékére ültetett hársfa sor.** A gondolat már 1928-ban megfogalmazódott, amikor az Előjáró Tanács és az akkori főjegyző a képviselő testület elé terjesztette az indítványt. A vitában felszólt Vince Andor és Wágner Márton is, akik egyetértettek a felvetett javaslattal, mely szerint a Deák Ferenc utcát nevezzék el Hősök emléktúrnak. A hársfák elültetésére azonban csak 1932-ben került sor, amikor Kner Izidor a gyomai nyomda megalapítója felajánlotta, hogy az általa neveltetett hársfákat önköltséges áron átadja a községnek. Még ez év során került sor 800 hársfa ültetésére. Büszkén, felémelt fővel, de ugyanakkor a hősökre emlékezve szomorúan is sétálunk a szép utcán ügyeinket intézve. Ugyancsak itt áll az út torkolatában a Hősök emlékműve is.

(A következő fejezetben városunknak az utóbbi időkben ültetett emlékfáiról lesz szó.)

Hunya Alajos

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

júniusi áru kínálatom:

- tasakos vetőmagok (virág - zöldség)
  - fűmagok, fűnyírók, szegélynyírók
  - vegyszerek, virágtápok, műtrágyák
  - virágföldek, fűszek kezelők
  - virágládák, virágcserepek
  - grill sütők, sörstrákrak, bográcsok
  - kerti szerszámok, metszőollók
  - permetező szerek és alkatrészek
  - szivattyúk, öntözőtömlők, szórófejek
  - fóliák, ponyvák, kötöző anyagok
  - gumicsizmák esőruhákat
  - szegek, csavarok,
  - láncfűrészek, fürdőszoba szőnyegek
  - elemek, izzók, zseblámpák
- VÁROM KEDVES VÁSÁRLÓIMAT!

Április 23-tól május 22-ig Gyoma
belterületén 29,4 mm csapadék hullott.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császár Gyuricza Éva, Cs. Szabó

István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Márton Gábor, Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 7. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2002. július

Legyen az Országgyűlés népünk ügyének intézője

Az új kormány hovatovább már két hónapja átvette a kormányzást. Megkezdődött a parlamenti munka. Mint tudjuk, az országgyűlés alakuló ülése május 15-én volt. Olvasóink eddig nem kaphattak részletes tájékoztatást Dr. Varga László országgyűlési képviselőnek a Ház korelnökének, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség elnökségi tagjának megnyitó beszédéről. Ezt a hiányt szeretnék pótolni azzal, hogy közreadjuk a teljes exozét.

„Tisztelt Köztársasági Elnök úr! Miniszterelnök úr! Tisztelt Országgyűlés! Belépve a harmadik évezredbe, kötelességünknek tartom, hogy rövid pillantást vessünk a múltra, de mindenekelőtt adjunk hálát a Teremtőnek, és mindazoknak, akik történelmünk folyamán munkájukkal, szabadságunk és életünk feláldozásával részesei voltak annak, hogy mi ma itt, a harmadik évezredben független országban és szabadságban élünk.

Köszönet honfitársainknak, vezetőinknek, akik az elmúlt évezredben megőrizték Szent István örökségét, a keresztény Magyarországot, és működésük alatt a megszállókat, az elnyomókat, az elmúlt évszázad két kegyetlen politikai rendszerét, a fasiszta és kommunista uralmat nem szolgálták ki. Megbecsüléssel gondolunk az 1956-os forradalom résztvevőire, hősi halottaira, kivégzetteire, akik küzdöttek hazánk függetlenségéért, és halálos döfést adtak a kommunista rendszernek, amely 34 év múlva ebben kimúlt. **Az 1956-os forradalom megbecsülést szerzett hazánknak, hozzájárult a NATO-tagságunkhoz, ahogy segíteni fogja az Európai Unióba való felvételünket is.**

1990-ben, 43 év után az ország újból szabadon választott. Antall József miniszterelnöknek és kormányának nagy nehézségekkel kellett megbirkóznia, különösen a szellemi és gazdasági téren okozott károkat helyrehozni. Szinte pótolhatatlan veszteség volt a fasiszta és szovjet megszállás alatti népiirtás következtében elvesztett több százezer magyarunk halála, ami az országnak valóban a mai napig fájó seb. Ugyanígy károkat okozott a kommunista rendszer eszmeirtása, amellyel a nemzeti és

keresztény értéket igyekeztek értéktelen eszmékkel behelyettesíteni; hogy csak kettőt mondjak: Szent István ünnepét a szovjet mintára készült alkotmányünnepel, vagy pedig a gyónást az önkritikával.

Ebben az időben a félelem lett úrrá, ami megszünteti az emberi életet, s az óvatos emberek lettek újból elől, akik olyanok, mint a színtelen virág. Ebben az időben az igazság elnémult, a hazugság harsogott, az egyéniségek nem érvényesültek, és a jellemek eltörpültek. Trianonban hazánkat megcsönkítették. A kommunista rendszer eszmeirtása az embert szellemileg csonkította meg.

Igen tisztelt Országgyűlés! Ez egy része a múltnak, és tudom, hogy a múltból nem lehet megélni, de azt is tudom, hogy a múlt értékei nélkül nem lehet jövőt építeni. 1990-ben az ország s a nép nemes tulajdonosságát mutatta, amikor nem a szenvedések miatti bosszú vezette, hanem az újjáépítés. Kevés nép mutatott ilyen példát hasonló történelmi esetekben.

Hamarosan gyakorolta emberi jogait szabadon és félelemmentesen, igényelte emberi méltóságának elismerését, újra életre kelt a kereszténydemokrácia egyik legfontosabb programja, hogy jogainkat mások iránt a felebaráti szeretet szellemében gyakorol-

juk; megindult az esélyegyenlőség, és az iskolákban, különösen a történelmi egyházak iskoláiban a tudás mellett újra el lehetett sajátítani a nemzeti és keresztény értékeket, a szociális igazságosság érzékelhető volt, és a család intézménye kiemelkedő támogatást kapott

Az elmúlt tizenkét évben minden kormány igyekezett tenni valamit az ország érdekében, de tárgyilagosan megállapíthatjuk, hogy az elmúlt négy évben az Orbán-kormány a család intézményének támogatása terén olyan jelentős cselekvéseket hajtott végre, hogy visszaadta a családnak nemzetfenntartó erejét.

A család visszakapta fennkölt és magasztos szerepét, ahogy az első gyermekkel a feleségből édesanya, a férjből édesapa lesz, a házasságból család, a lakásból otthon, és ahogy a gyermek elkezd anyanyelvét beszélni, már nem egy országban, hanem a hazájában lakik, és ha elhagyja a családot, az ott kapott szeretetével sokáig elviszi magával ezt az értéket, mert amit tíz-tizenöt éves korig magunkba szívunk, azt a sirba visszük – sajnos a rosszat is.

A kedvezménytörvénnyel az Orbán-kormány békésen átlépett a határokon, és eljutott a határainkon kívül élő magyar családokhoz; ahogy egy marosvásárhelyi református lelkész mondta nekem: oly jó újból együtt lenni. Igen, a kedvezménytörvénnyel békésen létrejött a tizenöt milliós nagy magyar család.

A harmadik évezred nemcsak a kormányokat, de az ember egyéniségét is nagy feladat elé állítja; a gépek állandó változása, rohamos fejlődése szinte hatalmába ejti az embert. Mi nem tudunk a gépekbe lelket lehelni, de a gépek lelketlenné tehetnek bennünket. Madách Imre ezt az ember tragédiájában prófétai jóslattal megírta, a falanszter jelenetében Michelangelóval mondatja: „Mindig széklábat csináltam, és azt is a leghitványabb alakra.” Ettől a veszélytől egyéniségünket csak a hitben és szeretetben gazdag család, az iskola – amely tudást és értéket ad – és az emberi környezet véd meg, semmi más.

Igen tisztelt Ország-

folytatás a következő oldalon

Önnnek joga van tudni...

Hogy miről tárgyalt és döntött Gyomaendrőd Város Képviselő testülete június 27-i ülésén.

Az önkormányzat idei költségvetési rendeletének II. módosítása után a költségvetés bevételi előirányzata: 3 milliárd hétszázhatvanhárommillió forintba „csökkent” a Képviselő-testület által hozott döntések, az intézmények saját hatáskörű módosításai, és a főhatóságoktól, pénzalapoktól meghatározott feladatokra juttatott pénzeszközök változásai miatt.

Háziorvosi körzethatárainak meghatározása:

Az önkormányzatnak rendeletben kell megállapítani azokat a körzeteket, amelyekben a háziorvosok (a felnőtt, gyermek, és fogorvos) a működési jog alapján önálló orvosi tevékenységet végezhetnek. A rendelet mellékletében szereplő körzetbeosztások egyeztetése az érintett orvosokkal megtörtént, azzal egyetértettek, semmi kifogás nem merült fel, tehát nem ismétlődhet meg a tavalyi, emlékeztetés reklamáció. A lakosok szabad orvos választása mindenkinek állampolgári joga, vagyis azt az orvost választja, akiben legjobban megbízik.

OFA pályázatot nyújt be a Városi Gondozási központ, 10 fő hátrányos helyzetű munkanélküli foglalkoztatására.

Az önerőt a Gondozási Központ biztosítja a 2003-as költségvetésében.

Kis Bálint Ált. Iskola és Óvoda intézményben az Óvoda aug. 5-30-ig, a Napközi Konyha július 1-aug. 30-ig szünetel.

A Liget Fürdő beruházásának pénzügyi forrásának jelenlegi adatait a testület elfogadta, amely szerint: az **összes költség: 786 millió forint**, ebből az önkormányzatot terhelő saját erő szükséglet: 2002 évben 23,9 millió forint, és 2003 évben 226,4 millió forint.

Rózsashegyi Kálmán Ált. Iskola alapító okiratának módosítását kérte az iskola igazgatója. A módosítás kérelem oka: hogy a feladatellátást sajnós bővíteni kell, „különleges gondozás keretében gyógypedagógiai ellátással.

Városi Családsegítő Központ 2001 évi tevékenységéről készített beszámolót Czikkely Erika intézményvezető. A beszámoló igen részletesen taglalja a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat egész éves munkáját. A beszámoló néhány gondolatának kiemelése: „A családsegítő szolgálat nyitott intézmény, minden hozzá fordulóval megkülönböztetés nélkül törődik. Nem veszi figyelembe az életkort, a probléma típusát, a vallási felekezetet, a politikai hitvallást, a fajt, a nemet. Működési alapelve: hogy nem a kliens helyett oldja meg annak problémáját, hanem segít támogatással hozzásegíteni őt ahhoz, hogy eredményesebben és önállóan képviselje magát. „Önkéntes megkeresés alapján működik, de ha tudomást szerez olyan esetekről, amelyekben segíthet, felajánlja szolgáltatásait.(Mint

ismeretes, az intézmény Gyomaendrőd Fő u 2 sz. alatt működik.)

Városközpont fejlesztésének költségvetésének, a Kner Emléktér kialakítására benyújtott pályázatok helyzetének értékelését tudomásul vette a testület.

A költségalapú bérlakásokra pályázni lehet! Fialatok, nyugdíjasok, akik érdeklődnek a most épülő 8 fecskesház, vagy a 16 nyugdíjas bérlakás iránt, kérjenek pályázati formanyomtatványt (ingyenes). Azt töltsék ki, és adják vissza a Polgármesteri Hivatal Humánpolitikai Osztályára. **PÁLYÁZATI HATÁRIDŐ: 2002. JÚLIUS!**

A Széchenyi terv keretében pályázik az önkormányzat közművesített telek kialakítására, a Selyem út az Újkert sor és a Móra Ferenc utca által határolt telkek vonatkozásában. A pályázat szerint ezeket a telkeket közművesítjük, és 2 éven belül önkormányzati bérlakásokat létesítünk rajtuk. A közművesítés beruházás összköltsége: 53 millió forint.

Az Endrői Köztemető ravatalozójának felújítására pályázatot nyújt be az önkormányzat, a megyei Területi Fejlesztési Tanácshoz, vis major helyzet miatt.

A Szent Gellért Katolikus Iskola tornaterem építéséhez 2002. évben fedezet hiánya miatt nem tud támogatást nyújtani a Testület.

A gyomaendrői szennyvíz beruházás ügyében tett feljelentés alapján az APEH Bűnügyi Igazgatóságának Békés Megyei Hivatala megszüntette az eljárást, és a lefoglalt iratokat visszaadta, mert bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja nem áll fenn. Mint ismeretes, Varjú Elek gyomaendrői lakos feljelentése alapján folyt az APEH vizsgálata. A város jegyzőjének véleménye alapján indokolt Varjú Elek feljelentése, hamis vád miatt, amely feljelentést a jegyző hivatalból meg is tesz.

A fiatal házások első lakáshoz jutásának támogatásáról szóló Humánpolitikai Bizottsági beszámolót a Testület tudomásul vette, mely szerint az elbírálás során 36 kérelmező részesül támogatásban, 2 kérelem elutasításra került, és további 2 kérelemben elnapolót döntés született. Felosztásra került 12,7 millió forint, a maradvány összeg 1,1 millió, ami az elnapolt kérelmek esetleges fedezete

Határszemlét tartott a ideiglenes mezőgazdasági bizottság. Meglátásuk szerint: a földek többsége művelés alatt van, az elhanyagolt területek aránya nem jelentős, a határ összeségében jó képet mutat. A művelési területek 25%-a kukorica, 20%-a őszi búza 15%-a napraforgó, 10%-a fénymag, 9%-a repce, a tavaszi, és őszi árpa 7-7%-os részarányt képvisel. A többi terület borsó, bab, rizs, és cukorrépa. Néhány területtel kapcsolatban javasolja a bizottság szabálysértés miatti felszólításokat esetleg feljelentések megtételét.

Császárné Gyuricza Éva
képviselő

folytatás az előző oldalról

gyűlés! A kormány feladata nagyon nehéz: minden téren fejlődést, minden téren előrehaladást biztosítani. De felhívom a figyelmet, hogy ugyanilyen – ugyanilyen erővel! – kell biztosítani, hogy hazánkban hibáján kívül ne legyen egyetlenegy nélkülöző és munkanélküli sem. A szorongó élet megfosztja az embert az élet örömeitől, a munkanélküli pedig hontalannak érzi magát saját hazájában.

Igen tisztelt Országgyűlés! A harmadik évezredben, kérem, kövessük a nemes kormányokat! Ebben a fenséges épületben, amelybe 1947 óta valóban úgy jövök be, mint egy templomba, felszólalásainkban kizárólag az ország sorsával foglalkozunk, tartunk tiszteletben mások jogait, emberi méltóságát és becsületét. 1947-48-ban ott ültem, amikor a kommunista kormány szavait, támadásait hallottuk magyarságunk és a kereszténydemokrácia melletti kiállásunk miatt, amit el-tűrtünk, és akkor tudomásul is vettük; abban a sötét korszakban is kevesen voltak, akik a becsületünket támadták, azt legalább meghagyták nekünk.

Arra kérem az igen tisztelt Országgyűlést, hogy soha ne használjanak durva szavakat és az elnöklő elnök asszonyt vagy alelnököket arra kérem, hogy legyen bátorságuk azonnal megvonni a szót attól, aki durva vagy sértő szavakat használ, és ne kapja vissza felszólalási jogát addig, amíg nem kér elnézést vagy bocsánatot meggondolatlanságáért. **Legyen az Országgyűlés népünk ügyének intézője, egymás jogainak tisztelője, és legyen nyelvünk, szépséges nyelvünk megőrzője, ne megrontója.**

Igentisztelt Országgyűlés! Kötelességünk együttműködni a társadalmi béke megővése, megteremtése ügyében. Társadalmi béke nélkül nincs nyugalom, és ennek egyik alapfeltétele a média tárgyilagossága. A média nagyhatalom korunkban, megszállása alatt élünk. Ha ez igazságos és tárgyilagos, építi a békét, a társadalmi békét és a megegyezést. Ha elfogult, félrevezet és gyűlöli, akkor nemcsak visszahozza a kommunista rendszer eszméit, hogy elhallgatja az igazságot, és valótlanságot mond, alássa a társadalmi békét, és gyűlölettel kettéosztja az országot.

Az elmúlt időszakban sokat hallottunk ebben a parlamentben a kettéosztásról. Nem, az ország nem akar kettéosztani! Azok osztják ketté, akik gyűlöletet hirdettek, és gyűlöletet sugároznak. Emeljük föl szavunkat bátran minden elfogultság ellen; Babits Mihály halhatatlan Jónás könyve öt bibliai igazsága közül az ismert „vétkesek közt cinkos, aki néma” gondolattal legyünk a társadalmi béke harcossai.

Végül, igen tisztelt Országgyűlés, Kölcsey Himnuszának pár sorával szeretném befejezni felszólalásomat „Isten, áldd meg a magyart/ Jó kedvvel, bőséggel/ Nyújts feléje védő kart./ Ha küzd ellenséggel;” A védő kar NATO-val megvan – remélem, nem lesz rá szükség. Jó kedvben és bőségben hiány van. Arra kérek mindenkit, hogy azon dolgozzunk, hogy szellemiekben, hitben és anyagiakban bőség legyen, jusson népünknek, és legyen jókedve, amit történelmi érdemeivel, szenvedéseivel és egyéni értékeivel már kiérdemelt.

Köszönöm.”

Megyei hírek

Május 13-án Aradra látogatott **Domokos László**, a Békés Megyei Közgyűlés elnöke, **Kovács Mihály** pénzügyi osztályvezető, **Orosz Zita** csoportvezető. A tárgyalás célja, hogy az aradi egyetlen magyar nyelvű közép fokú intézményét a Csiky Gergely iskolát tovább fejlesszék. Domokos László és Eder Ottó az iskola igazgatója ünnepélyes keretek között írta alá az erről szóló adományozó levelet. A felek megerősítették, fontosnak tartják a határmenti települések polgármestereinek rendszeres találkozóit. A következő polgármesteri találkozóra június 21-én került sor.

Május utolsó napjaiban **Stefan Dano** a Szlovák Köztársaság főkonzulja a békéscsabai Tischler Medoravszki-farmot látogatta meg. Ez alkalommal a 2001 szeptemberében Békéscsabán megnyitott főkonzulátus eddigi munkájáról, tapasztalatairól beszélt a sajtó munkatársainak. A kereskedelmi kapcsolatok kiépítésére kell törekedniük, s ebben a tekintetben körvonalazta, hogy a két ország kereskedelmi kapcsolatain túl törekedni kell arra, hogy Visegrádi Négyeknek összetartsanak, hisz „Európába is csak együtt mehetünk” mondotta.

Június 4-én **Körösladányban** tartotta a Körös-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség és Békés Megye Önkormányzata a **Környezetvédelmi Világnap** ünnepségeit. Az ünnepi megemlékezés első szónoka **Bojti János** polgármester volt, aki az ENSZ által kiadott tanulmányra hivatkozva figyelmeztetett arra, hogy 30 év múlva a Föld tönkretett, elszegényedett bolygó lesz. **Dr. Borhidi Attila** akadémikus az MTA **Ökológiai és Botanikai Kutató Intézetének igazgatója** pedig úgy fogalmazott: „a természetet úgy kell tudni fenntartani, hogy az fenntartható a társadalmat. Ha a természet erőforrásait pótlás nélkül leraboljuk, akkor néhány évtized múlva valóban elszegényedett bolygó lakóiként vegetálunk.”

Június 8-án ünnepelte a **Szegedi Kis István** által 450 éve alapított békési református gimnázium évfordulóját. Erre az alkalomra számos helyi és országos ismeretségi közeleti személyiség jelent meg az istentisztelettel kezdődött ünnepségen. Nem volt jelen az ünnepségen az iskola legöregebb élő diákja a **neves könyvkiadó Püski Sándor**, aki levélben köszöntötte a jelenlévőket. Ezt írta: Alulírott Püski Sándor, aki 1929-ben érettségiztem és a legidősebb még élő békési öregdiákok közé tartozom, szeretettel üdvözlöm a békési református gimnázium régi és jelenlegi diákjait, tanárait. A mi 20. századunk sokszor nehéz és kegyetlen volt, kívánom, hogy az övéké, a fiataloké, a 21. század könnyebb és emberségesebb legyen.”

Június 12-14 között Szegeden megrendezett uniós felkészülést elősegítő képzésen **Domokos László**, országgyűlési képviselő a Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Tanács soros elnöke tartott előadást a fejlesztési tanács működéséről, a Phare programról. Hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a nonprofit szféra időben felkészüljön az uniós kihívásokra.

Június 14-én a Békés Megyei Önkormányzat megyei ünnepi konferenciával, majd ezt követően kamarakiállításal emlékezett meg **Kossuth Lajos** születésének 200. évfordulójáról. Megnyitó előadásában **Domos László** a Megyei Önkormányzat elnöke elmondotta, hogy a kiegyezés után is ragaszkodott a megye Kossuth Lajoshoz, hiszen sok településen szobra áll, és sokan fogadták helységük diszpolgárává is. (Gyomaendrőd is! SZERK.), főutakat, főtereket neveztek el róla. **Pajkossy Gábor** egyetemi docens a reformkor első évtizedeiről, **Erdmann Gyula** a megyei Levéltár igazgatója: Kossuth az 1840-es években, **Erdődy Gábor** egyetemi docens az utolsó rendi országgyűlésről, **Hermann Róbert** a Hadtörténelmi Intézet igazgatója: Kossuth és a magyar hadügy 1848/49-ben címmel, s végül **Erdész Ádám** a megyei Levéltár ig. helyettese: A Kossuth-kultusz Békés megyében címmel tartott előadást.

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉGI HÁZ

Július és augusztus havi programja

Július 8-án 8.00 – 11.00 óráig véréadás

Július 27-én 19.00-órától Anna – bál,

belépő 300.-Ft –

asztafoglalás július 20-ig a Községi Házban 8.00 órától - 16.00 óráig

Augusztus 13 – 28-ig Tüdőszűrés, (bővebb tájékoztatás a plakátokon)

Augusztus 19 – 21-ig Városi szabadtéri rendezvény az endrői Városrészen **Szent István Napok Gyomaendrődön** címmel

Program:

- Országos majorette – fesztivál (menettánc és színpadi bemutató) nemzetközi halfőző verseny (a népligetben)
Szórakoztató gyermek és felnőtt műsorok (az endrői sporttelepen)
Kenyérszentelés, ünnepi köszöntő,
Utcabál (Bibuci zenekar)
Tűzijáték
Teljes körű vendéglátás, tombola!

A kétnapos rendezvény megszervezése és lebonyolítása várhatóan országos és önkormányzati pályázaton nyert pénzeszközök felhasználásával, és helyi vállalkozók jelentős támogatásával valósul meg. A részletes programot plakátok hirdetik majd, tájékoztatás kérhető a Községi Házban. (Blaha u. 21. T.:386-917)

A rendezvényre mindenki szeretettel várunk, aki kellemes pihenésre, kikapcsolódásra és szórakozásra vágyik!

MEGHÍVÓ

A Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete Gyomaendrői csoportjának vezetősége meghívja tagjait **2002. szeptember 7-én 19 órai kezdettel megrendezésre kerülő Évadzáró vacsorára** a Gyomai Művelődési Központba.

Jelentkezni lehet: minden kedden délután 16 órától 20 óráig a Mirhóhádi Napköziotthonban augusztus 27-ig Csöke János csoportvezetőnél.

A vacsora 800.-Forint

Mindenkit szeretettel vár a vezetőség

A menü:

májgaluska leves
rántott szelet
petrezselymes burgonyával
savanyúság, kenyér

B menü:

májgaluska leves
marhapörkölt
sósburgonyával
savanyúság, kenyér

Hirdetmény - A második világháborúban és azt követő időszakban (hadifogság, deportálás) a szabadságuk korlátozása miatt szenvedett személyek kérésére a Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége emlékérmeket készített.

Az emlékérem egy kereszt, melyet két keresztbe tett kard díszít, közepén 22 mm átmérőjű koszorúban VHBSZ címere látható. Anyaga aranyszínű fémötvözet.

Az elkészítés után igénybe lehet majd venni az Elnökségtől, a kárpótlási jogszabályban előírt módon. Az emlékérmeket térítés díj ellenében kaphatják meg az erre jogosultak. Az igénylés idejéről, az Elnökség pontos címéről tájékoztatást a későbbiekben fogunk adni.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd kopársót
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavasz zöld,
új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Radnóti (Dinya) Vilmos

Endrőd 1914 –
Budapest 2002.

A Dinya család az 1700-as években telepedett meg Endrődön. A nagyszülők: Dinya Lajos szabó mester és neje Hidli Emília ügyes iparosok, jó nevű szabó mesterek voltak. Őt fiúgyermekük született: Vilmos, Lajos, Ambrus, József és Illés. A szülők valamennyiüket iparos szakmára irányították. Vilmos apja szakmáját folytatta. Házasságot „benszült” endrődi lánnyal kötött, feleségül véve Tímár Veronikát. Házasságukból két gyermek született: Ilona (1912) és Vilmos (1914)

Az apa kiemelkedő szorgalmú és képességű szabó mester volt, aki életével és szorgalmával kiérdemelte az egyháztanácsi tagságot és az ipartestület vezetőségi megtszittelését. Nagy gonddal, példaadó szeretettel gondosan nevelték két gyermeküket. Ilonát tanítóképzőbe irányították Szarvasra. Fiúk, Vilmos az elemi iskolát Endrődön, a gimnáziumot pedig Szarvason végezte. Ott érettségizett 1922-ben a Vajda Péter gimnáziumban. 1932-ben tényleges katonai szolgálatra vonult be. Békéscsabán szolgált, mint „karpaszományos”. Leszerelése után Endrőd községben dolgozott, mint „díjtalan kisegítő”. Majd, 1938-tól községi „irodatisztnak” nevezték ki. Közben az egyetemen megkezdte jogi tanulmányait levelező úton. 1939-ben Rahóra kapott kinevezést az Erdő Igazgatósághoz. Onnan katonai szolgálatra hívták. Dubnón volt szolgálatban, később Munkácsra helyezték át. Innen 1944. január 2-án a frontra vezényelték. 1944. augusztus 12-én Mikulicen súlyosan megsebesült. Debrecenben, Nagykanizsán, Szombathegyen gyógyították. Majd a kórházzal és a súlyos sebesültekkel együtt Neuburgba vitték. Ott esett fogságba 1945. április 2-án. 1945 októberében hazakerült szülőfalujába. Itt szüleinél élt és folytatta félbemaradt egyetemi tanulmányait. 1947. december 20-án jogi doktorrá avatták. Rövid ideig még a szakmájában dolgozott, majd Sárbogárdon ipartestületi jegyzőként tevékenykedett. Később a Húsipari Vállaltnál lett főkönyvelő. 1948. szeptember 8-án kötött házasságot Tímár Irénnel, aki felsőkereskedelmi iskolát végzett. Házasságuk több mint ötven éven át szeretetben és békességben folyt. Vilmos következő munkahelye a Dunai Vasmű volt, ahol mint vezető könyvelő dolgozott. 1957-től 1960-ig a Galyatetői SZOT Üdülő főkönyvelője volt nyugdíjazásáig. A fővárosba költözve nyugdíjasként is munkát vállalt. Szervezője és alapítója volt több mint 40 éve a Budapestten megalapított endrődiek egyesületének. Több évtizeden át feleségével együtt a Baráti Kör vezetőségének meghatározó egyéniségei voltak. Elévülhetetlen érdemük, hogy ma is működik az Endrődiek Baráti Köre, amelynek Vilmos élete végéig tiszteletbeli elnöke volt. Szívén viselte, és lankadatlan figyelemmel kísérte szülőfalujának sorsát, így lett kezdeményezője és alapító tagja a Kiszéti Gyógyszállóért Alapítványnak. Sajnos nem élhette meg, hogy az alapítvány hasznosíthassa a „bogárczó gyógyvizet”.

Tavaly még eljött Endrődre, amikor barátjának, Tímár Máténak a szobrát avattuk. Akkor még nem gondoltuk, hogy ez volt utolsó hazai útja. Földi maradványát Budapesten a Kelenföldi Szent Gellért Templom urnasírháza helyezették a szüleihez közel örök nyugalomra.

Mi endrődiek, hálás szívvel gondolunk reá. Kívánjuk, hogy kiérdemelt, békés nyugalomát az örök valóságban megleglje.

Márton Gábor

MEGSZENTELT BOLDOGSÁG

Június 22-én szombaton az Endrődi Szent Imre Plébániatemplomban fogadtak egymásnak örök hűséget **Gyuricza Gréta** endrődi és **Molnár Róbert** békéscsabai lakosok. Róbert az orosházi MB II. labdarúgó csapat tagja.

Egy életen át tartó boldogságot kívánnak a szülők, a rokonság, jó barátok, és a gyomaendrődi labdarúgó csapat tagjai..

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

Az endrői templom tetejének felújítása kezdődött el néhány hete. A tetőszerkezetet megerősítik, és új födémeket kap a tetőzet. A mostani felújítást az elhasználódott öreg részek cseréje tette szükségessé, míg korábban a háború pusztításának nyomait kellett megjavítani. Erről a munkáról, pontosabban egy részletéről, számolunk be néprajzi forrásunk közlésével. A most közreadott részlet a „Vízvári László piarista atya visszaemlékezései az endrői kápláni időszakából” című dokumentum anyagából származik. Az Endrőd Néprajza rovatunk első számában már találkozhattak Vízvári Atya visszaemlékezéseiből közölt „aratásra”, mely az akkori viszonyok bemutatásán kívül megrendítő őszinteséggel tárta elénk belső érzéseit, gondolatit. A most közölt folytatásban is nemcsak maga a történet érdekes, hanem a bemutató szemszögéből megélt és felidézett múlt apró, de mégis az egyén életében meghatározó eseménye.

A torony festése

(Vízvári László piarista atya visszaemlékezései az endrői kápláni időszakából c. gyűjtésből részlet)

„1947-ben államosították a debreceni gimnáziumot is, mint más egyházi iskolát, s akkor Pintér helyfőnök Úr az endrői plébániára helyezett káplánnak. Akkor egy Bagi Alajos nevezetű világi pap volt ott, akit később elhelyeztek. Helyette Matula Mihály kapucinus páter helyezték oda és harmadik káplán Szakács János Domonkos volt. Hárman nagyon jól megértették egymást, a plébános pedig Libor István egy rendkívül tisztelt, szent életű ember volt.

Rátérve a torony ügyére, az történt, hogy a háborúban egy ágyúgolyó telibe találta a toronyt és rendkívül megrongálódott. Miután lakattal kijavították a vasvázat, akkor a helybéli ácsmester Sóczó Vince deszkával beborította. Majd pedig egy pályázat során, amelyet Marék Mihály 72 éves toronybádogos nyert el, úgy döntöttünk, hogy ő kapja meg a munkálatokat. Rendkívül érdekes és izgalmas volt látni, ahogy az idős ember, először is nagy geometriai tudással lent a földön kiszabta – miután előzőleg méréseket végzett fönnt – vörösrézről a lemezeket. S ott fönt a helyére rakta és minden pontosan stimmel. De nem is ez volt az érdekes, hanem az, hogy egy rendkívül egyéni módszerrel, állványozás nélkül rakta föl ezeket a lemezeket – tényleg izgalmas, érdekes látvány volt. Előzőleg, fölment belül a toronyba ameddig csak..., amíg a feje a toronysüveg csúcsába nem érte mind a négy oldalt. Ott aztán megfúrta a deszkát, azon kidugott egy kötelet, föl húzott egy csigát, amit

beerősített belülről. S a csigán átvetett egy kötelet, melynek egyik végére deszkát rakott, másik végét meg ő tartotta. Aztán ülte az egyik oldalán a szerszámit tartotta egy edénybe, a másik oldalán a tüzes faszén tüzelésű kályhát s abban melegítette a forrasztópákát. S most így felhúzta saját magát. A deszka alján függőlegesen lefelé lógó, beerősített vaspöcökre speciális csomót rakott és akkor helyben mozgott. Helyben meg tudott állni s a lábával irányította, támasztotta magát. S ha el akart menni egy másik helyre a lábával lökte el magát, mint a szöcske, hogy hol föl húzta magát, hol lejjebb engedte. A lábával jobbra-balra irányította önmagát és így egyszerű munkával a toronyt be is, fedte. Gyönyörű volt a vörösrézborítás.

Plébános úr azt kérdezte, hogy mi lenne akkor, ha a lentebb lévő részt is felújítanánk, és ezeket a koszorúkat – amelyek kb. 40 cm hosszú levelekből álltak – bearanyoznánk. Az ott dolgozó munkások elég tetemes összegért vállalták volna el.

Amire hát a plébános úr megjegyezte: - Megcsináljuk azt magunk is olcsóbban.

En voltam a legfiatalabb káplán, mindjárt tudtam, hogy ezt nekem kell elvégezni. Igaz, hogy nagyon szerettem az ilyen jellegű dolgokat. A háborúba is tűzoltóparancsnokként a budapesti gimnáziumunkban, aztán később a János Kórházban, hát ilyen kalandos tevékenységet is folytattunk. Úgy, hogy én elvállaltam, hogy megcsinálom. Egy jó erős kötelet szereztem. Tűzoltó koromból megvolt a tűzoltó övem. Egy overált vettem föl, smici sapkát.

S ilyen konzerves dobozba előre elkészített aranyfestéket – bronztinktúrába bronzport oldottam – és hát az ecset stb. Szépen, óvatosan a kivezető ajtón kiléptem. Jó erősen megkötöttem a kötelet és egy szál kötélén ereszkedtem le. Ennek a toronynak van egy ilyen hengeres felülete, ráfeszült a kötél és az alá kellett nekem menni. És egy ilyen homorú felületen volt ez a koszorú, amit be kellett aranyozni. Egy kis, két vagy három fokos létrát vittem magammal, amin hát mégis egy kicsit feljebb is tudtam menni, mint az eredeti szintje a torony beveződött téglafalának. Ezen egyensúlyozva próbáltam jobb oldalon is és baloldalon is, kifesteni az egyes leveleket. Hát szépen ment a dolog. Érdekes volt, az útnak a másik oldalán az általános iskola volt, és ott tanítottam is, hittanórákat tartottam. Gyerekek kijöttek tíz percre és látták, hogy ott mászkálok a torony tetején és kiabáltak, hogy: - Tisztelendő bácsi!

Én is átvettem az ecsetet a másik kezembe és integettem nekik. Arra jött a kántor és hallotta ezt a köszöntést. A kántor Fehér Sándor volt, akivel jó barátságba voltam. Többször jártam át hozzájuk.

Fotó: Dr. Fehérvári Ferenc, 1947

Kérdezte a gyerekeket: - Hát hol van a Tanár Úr

Mutogatják, hogy fönnt vagyok a toronyon. Hát... Fehér Sándor, aki tériszonyba szenvedett és nem mert a kórusnak a mellvédjére se kimenni és a fal mellett óvakodott oda az orgonához. Mikor föl nézett erőt vett rajta a tériszony és ott helyben összecsupkolt a látványtól.

Visszatérve a toronyfestésre nem volt olyan nagyon kényelmetlen a dolog. Hanem az volt a kellemetlen, amikor vissza kellett mászni, méghozzá erre a hengeres felületre, ami eléggé nagy volt, körülbelül, olyan 4m átmérőjű lehetett és ezen odafeszült a kötél és saját súlyom jól odanyomta. Föl kellett emelni a kötelet, és alá fogni, mert nem volt más fogás. És akkor saját kezemre nyomódott a kötél és hát – így kellett eléggé lassan fölfelé mászkálni. S egyszer visszaneztem és tényleg elborzadtam, mert akkor nagyon mély volt, 19-20 m lehetett. Így aztán lassan mind a négy oldalt befestettem. Lentről népes közönség is hát figyelte a munkát és hát, mikor lejöttem akkor megbeszéltük.

Szegény anyám, amikor hazamentem vakációra és elmeséltem, akkor hát is szörnyülködött és – Fiam, hogy mertél ilyet csinálni? Hát most már meg kell, mondjam, most amikor már 76 éves vagyok, és ahogy visszaemlékszem a dologra, most már én is azt mondom, – ma már nem csinálnám meg.”

Budapest, 1995. Május.
Varga László gyűjtése

A bevezetőt írta és az összeállítást szerkesztette:
Szonda István

Katolikus oldal

JÚLIUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 7 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
nyáron nincs mise

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 6-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 órakor.

*Az oldalt szerkeszti:
Iványi László plébános*

A házasság szentsége

1. A házasság és az egyházi rend az a két szentség, amelyek az Egyházban a közösséget szolgálják. Ezeknek az a célja, hogy aki fölveszi őket, mások üdvösségének előmozdítására szentelje magát. Ez a két szentség azoknak is üdvére szolgál, akik fölveszik, de csak azért, mert mások üdvözítésére törekednek.

2. Krisztus akkor alapította a házasság szentségét, amikor részt vett a kánaáni menyegzőn, és amikor azt tanította, hogy a férfi és nő házastársi kapcsolatának a halálig kell tartania.

A többi szentségektől eltérően a házasságot Isten akkor alapította, amikor az embert megteremtette. Krisztus a házasságot fölemelte a szentség rangjára, ez a házasság szentsége.

3. A házasság szentsége felbonthatatlan köteleket létesít egy férfi és egy nő között.

A házasság kötelékében a férj és a feleség teljesen és maradéktalanul átadják önmagukat egymásnak egy életre szólóan: egymást úgy kell szeretniük, ahogy Krisztus szereti az Egyházat. A házassági kötelek állandó, hűséges, és új emberi élet fogadására kész. A házasság állandósága, Krisztus szeretetének állandóságát tükrözve, kizárja a válást olyan értelemben, hogy a válással egy házasság véget ér.

Megmarad a házassága azoknak a pároknak, akik érvényes házasságot kötöttek, és külön élnek (még ha polgárilag el is válnak). Olyan ember, aki érvényes házasságot kötött, nem köthet új házasságot, amíg a házastársa él. A házastársi hűség, azt a hűséges szeretetet utánozva, amellyel Isten az embereket szereti, kizárja a többnéjűséget és a házasságtörést. Az élet befogadására való készség, Isten örökké termékeny szeretetét utánozva, kizárja a fogamzástól

minden formáját. (A természetes családtervezés nem fogamzástól.)

4. Bármely pár, vagyis egy férfi és egy nő, akik meg vannak keresztelve és szabad állapotúak, fölvehetik ezt a szentséget. Ez azt jelenti, hogy az a férfi és az a nő, aki házasságra akar lépni:

- legyen olyan életkorú és rendelkezzen mindazokkal a feltételekkel, amiket a polgári és az egyházi törvény megkíván;
- nem élhet érvényes házasságban valaki mással (a házasságok „semmissé nyilvánítása” csak azt állapítja meg, hogy a házasság érvénytelen volt);
- nem állhat semmiféle erőszak vagy kényszer hatása alatt, amikor beleegyezését adja.

5. Püspöki engedéllyel a házasság megköthető akkor is, ha az egyik fél nincs megkeresztelve.

6. Egy katolikus és egy nem-katolikus, de megkeresztelt ember házasságot köthet, és fölveheti érvényesen a házasság szentségét. Ezt vegyes házasságnak nevezzük. Az ilyen házassághoz külön engedély szükséges, és ezt csak akkor adják meg, ha a katolikus fél megígéri, hogy hitét továbbra is gyakorolni fogja, és hogy valamilyen gyermekét katolikusként fogja nevelni.

7. Akik házasságot akarnak kötni, azoknak föl kell készülniük erre a szentségre: imádsággal, keresztény életmóddal (ami egyebek közt azt is kizárja, hogy a házasság előtt

együtt éljenek), szentgyónással és szentáldozással.

8. Akik házasságot akarnak kötni, azoknak jelentkezniük kell a lakóhelyükön illetékes lelkipásztornál, aki segíteni fogja őket a házasság szentségére való fölkészülésben.

Azon a közvetlen előkészületen kívül, amely a házasság előtti hónapokban történik, a családoknak is fel kell készíteniük gyermekeiket a házasság élet várható feladataira. Ennél közelebbi fölkészítést is kell nyújtani a házasságra a serdülőkorban a rokonok, tanárok, papok és barátok példájával és szavaival.

9. A házasság megkötése azzal történik, hogy egy férfi és egy nő beleegyezését adja, hogy teljesen és szabadon átadják egymásnak önmagukat.

10. A férfi és a nő egymásnak szolgálatják ki a szentséget, amikor házasságot kötnek.

11. A püspök, pap vagy diakonus kiveszi és elfogadja a menyasszonyt és a vőlegényt beleegyezését, és képviseli az Egyházat. Püspöki engedéllyel nem-katolikus pap is kiveheti a házasság fogalmát.

12. A házasság szentségét általában szentmise keretében szolgálatják ki. Ha nem-katolikus és katolikus lép házasságra, a szentség kiszolgáltatása általában nem szentmise keretében történik.

13. Ahol a polgári törvény megkiván házassági tanúkat, ott az Egyház is megkivánja.

JÚLIUS HÓNAP ÜNNEPEI

2. kedd:	Sarlós Boldogasszony
3. szerda:	Szent Tamás apostol
4. csütörtök:	Portugáliai Szent Erzsébet
5. péntek:	Zaccaria Szent Antal áldozópap
6. szombat:	Goretti Szent Mária szűz, vértanú
7. vasárnap:	Évközi 14. vasárnap
11. csütörtök:	Szent Benedek apát, Európa fővédőszentje
13. szombat:	Szent Henrik
14. vasárnap:	Évközi 15. vasárnap
15. hétfő:	Szent Bonaventura püspök, egyháztanító
16. kedd:	Kármel-hegyi Boldogasszony
17. szerda:	Szent Zsolt-András és Benedek remeték
18. csütörtök:	Szent Hedvig királyné
21. vasárnap:	Évközi 16. vasárnap
22. hétfő:	Szent Mária Magdolna
23. kedd:	Szent Brigitta szerzetesnő
24. szerda:	Árpád-házi Szent Kinga
25. csütörtök:	Szent Jakab apostol
26. péntek:	Szent Joakim, és Szent Anna
28. vasárnap:	Évközi 17. vasárnap
29. hétfő:	Szent Márta
30. kedd:	Aranyszavú (Krizológ) Szent Péter püspök
31. szerda:	Loyolai Szent Ignác áldozópap

14. A házasság szentsége Krisztusnak és az Egyháznak a kapcsolatát jelzi és jeleníti meg.

A férfi és a nő továbbá a házasságban „már nem két test, hanem csak egy” (Mt 19,6), személyük és tevékenységük házasságuk kapcsolatában egymás kölcsönös segítségére és szolgálatára vannak, egészségüket átélik, és egyre szilárdabban érik a magukénak. Ez a bensőséges egyesülés — hiszen itt két személy kölcsönös önátadásáról van szó — nemkülönben a gyermekek érdeke is a házastársak teljes hűségét követeli meg, és sürgeti, hogy felbonthatatlan legyen egységük. (Gaudium et spes, 48.)

Napjainkban, a hittől idegen, s vele szemben gyakran ellenséges világban a hívő családoknak, mint az életet és sugárzó hit tüzehelyeinek elsőrendű a fontosságuk. Ezért a II. Vatikáni Zsinat a családot ősi kifejezéssel így nevezi: Ecclesia domestica (lásd Lumen gentium, 11.). A család kebelén a szülők „legyenek gyermekeik első hithirdetői szavakkal és példájukkal, és ápolják mindegyikük sajátos hivatását, különös gonddal pedig a papi hivatást” (lásd Lumen gentium, 11.). Itt valósul meg kiváltságos módon a családapa, a családanya, a gyermekek és valamilyen családgazda keresztiségben kapott általános papsága, a szentségek vételekor, az imádságban, a hálaadásban, a szent élet tanúságtételében, a vállalt önmegtartóztatásban és a tevékeny szeretetben” (lásd Lumen gentium, 10.). A család otthon tehát a keresztény élet első iskolája, és „az emberi gazdagodás iskolája” (lásd Gaudium et spes, 52.). Az ember itt sajátítja el a kitartást, ismeri meg a munka örömeit, a testvéri szeretetet, a nagylelkű, sőt ismételt megbocsátást, főként az identifikációt, az imádság és az életfelfajlás által. (KEK, 1656-1657.) mára nélkülözhetetlenek: püspök, áldozópapok és diakonusok nélkül nem lehet Egyházzal beszélni. (KEK, 1593.)

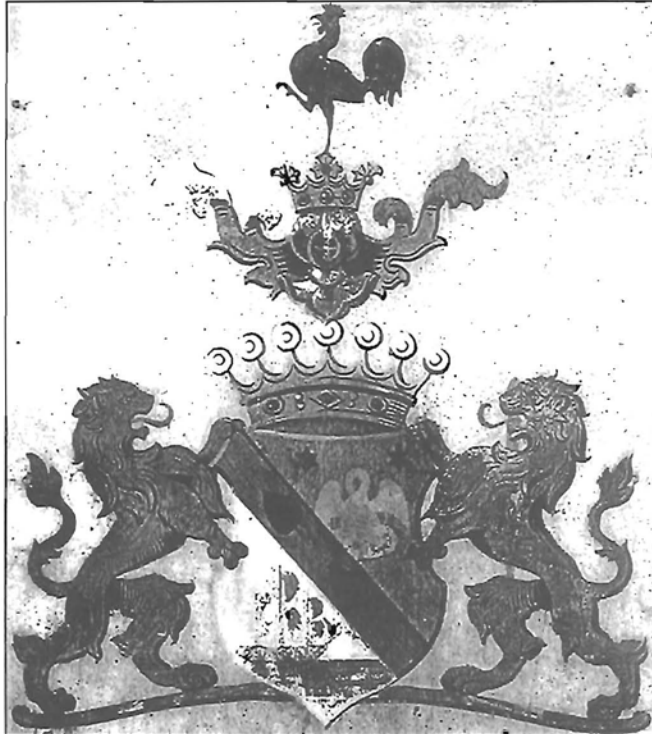

Adatok Endrőd és Gyoma hajdani birtoklásáról a báró kapriórai Wodiáner családról - IV. (befejező) fejezet

Karácsonyi János Békés vármegye jeles történetírója a következőket írta 1896-ban:

„1836-ban vette haszonbérbe Wodiáner I. Móríc neje Sztányi Ullmann Franciska a gyomai uradalmat gróf Stockhammer Ferdinándtól. Három év múlva örökáron birtokába jutott. A gazdálkodást ekkor már természetesen nem ő, hanem ekkoriban már idős fia Sámuel vezette. E Sámuel a hajdan volt gyomai református pap Dávidházi Bekes Sámuel; nagy tehetségű igen becsületes izraelitának mondja; - Itt az izraelita szó csupán a család előbbi vallását jelzi. 1839-ben ugyanis a családnak már katolikusként kellett lennie, mert különben nem értjük hogyan szerezhetett volna nemesi örök birtokot? Sámuel és fiai II. Móríc és I. Albert már a Békés megyei szavazó nemesek lajstromában foglalnak helyet és ennél fogva a család még ez év előtt nyert nemességet. Különb I. Móríc nejét már 1836-ban nemesnek írják megyénk jegyzőkönyvei. A családi osztály alkalmával Sámuel fiai közül a gyomai uradalmat Albert kapta meg. Ez 1886-ban magyar bárói rangot kapott neje Borosjéni Atzél Zsófia, vele együtt építetője a gyomai új katolikus templomnak, alapítója az ottani árva- és szeretetotthonnak.” (1896. Karácsonyi János: Békés vármegye története III. 208. old.)

Karácsonyi János kérdésére megkaphatjuk a választ **Nagy Ivántól, aki az Ullmann családról ezt írta:** „Ullmann Móríc a család alapítója nagykereskedő, dohánykereskedésből megvagyonosodván 1828-ban Bihar vármegyében Sztány helységre nyert királyi adományt I. Ferenc által, s még több megyében fekvő birtokot szerzett. Nemességét Békés vármegyében is 1828-ban hirdették ki. (1865. Nagy Iván:

Magyarország családai címerekkel... XI. kötet. 397 old.)

Kempelen Béla írja a családról:

„Pozsonyból Pestre települt át Ullmann Mózes, aki feleségével Herschl Veronikával együtt tért ki a zsidó vallásból.” (1937. Kempelen Béla: Magyar zsidó családok I. 96-104. old.)

Tehát Sztányi Ullmann Franciska Wodiáner Móríc neje mint bérlő és hitelvező, magyar nemesasszonyként megvásárolhatta a gyomai „nemesi birtokot örök joggal”. (Sitani-Románia Bihar vármegyében magyar lakosságú község. - Kapreóra-Kaprevár Caprioara-Románia Krassó-Szörény vármegyében román lakosságú község. A magyar királyságban az első és egyedüli 1337-ben román néven megjelenő település.)

Gudenus János József 1998-ban kiadott könyvében a következőket írja a Wodiáner családról:

rangemelések;

– Birtokadomány Bécs. 1844. aug. 2. (Liber Regius LXVII. Kötet, 436. o.) Osztrák lovagi rang 1858. nov. 26.

– Magyar nemesség adományozása, kapriórai előnévvel, 1844. júl. 4. Sámuelnek.

– Magyar nemesség, maglódi elő-

névvel Béla és gyermekei részére; Rudolf, János, Irén, és Angelika (ez a család maglódi ága).

– Osztrák bárói rang adományozása Mór részére 1858. júl. 14. Magyar bárói rang 1874. ápr. 23. Bécs. (Liber Regus LXVIII. Kötet. 442. ol.)

– Magyar bárói rang, az örökös főrendiházi tagság egyidejű adományozásával Albert részére, Gödöllő 1886. dec. 1. (Liber Regus LXIX. Kötet 82.o.) (ez a család gyomai ága)

Címer: Két dohánylevéllel megrakott arany jobbharánt gerenda által osztott pajzs fent vörös mezőben kinövő fekete sas, felül két arany hatágú csillagot kísérve, lent kék mezőben természetes vizen csónakban ülő három férfi. Sisakdisz: egy kakas, takarók: arany-vörös, arany-kék foszladek - (a címerábrát mindig tükörképként fel-
fogva értjük, tehát a leírás így értelmezhető).

A „gyomai” Albert báróról feljegyezték, hogy: „mint jószívű, egészséges humorú, adományozó kedvű, szeretetreméltó egyéniségről emlékeznek meg róla az írárok. Egyetlen fia Albert, még atyja előtt meghalt, vele a kapriórai Wodiáner család fiágon kihalt. 80 millió korona vagyonát unokahugaira, Wodiáner Móríc báró leányaira hagyta. Albert bárónak 21.000 kh. földje volt. Nagy összegeket hagyott üdülőházak létesítésére, s egyéb jótékony célokra, valamint nagy alapítványt tett a Magyar Tudományos Akadémia javára.” (1937. Kempelen Béla: Magyar zsidó családok. I. kötet 96-104.)

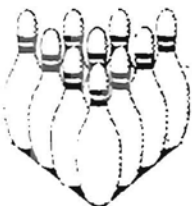
Néhány megjegyzés: Érdekes, hogy Nagy Iván genealógus már előbb is hivatkozott munkájában a Wodiáner címerben a „természetes víz” kitétel, a „Duna folyónak” határozza meg, s felelte „félhold ragyog”, ez a félhold a Gudenus J.J. leírásában hiányzik. A Wodiáner címer is un. „beszélő címer”, a hatágú csillagok utalás az ősök hitére (Dávid csillag), a Dunán hajózás a gabonaszállításra, kereskedelemre vizen, a dohánylevelek a dohánykereskedésre utalnak.

A gyomai népies hittel szemben a Stochammerek nem zsidó származásúak (valószínű a „névmágia”) alapozta e hitet). A Német Birodalomban Nürnbergben kapott első őstük címeres levelet 1578-ban. Grófi rangot 1777-ben József kapott, magyar honosságot ő és gyermekei - többek között a gyomai birtokos Ferdinánd - 1780-ban kaptak.

Cs. Szabó István

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

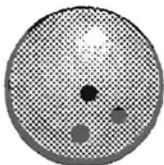
Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálok, vacsorák, lakodalmak, díszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

A DESSEWFFY CSALÁD

A cserneki és tarkeői gróf és nemes Dessewffy család ősei ugyancsak a régmúltra nyúlnak vissza, törzse a Desislaus (Dezső) volt. A család első ismert őse Dezsizló, aki a mohi csatában vett részt, s abban az ország zászlaját megmentette. A család a XIII. században a szlavóniai Csernek várát birtokolta. Innen írták nevüket. Még a XV. Század elején is a cserneki előnevet használták. Cherneki Pál 1447-ben a budai országgyűlésen Posega vármegye követe volt még nem használta a dessewffy előnevet. Ugyanebből az ágból való István Dessewffy de Chernek néven először jelenik meg az okmányokon 1460-1476-ban. S így terjed tovább a család Nagy Iván családtörténeti lexikonában 5 táblán megnevezve a leszármazottakat. Felidézve a történelmi múltat emeljünk néhány nagy nevet ez ősi nagy magyar családból.

Miklós fia Sámuel, sárosi főispán, a sokáig virágzó grófi ág megalapítója, ki 1756-ban bárói, 1775-ben grófi rangot nyert. A családnak egyik ága Franciaországba származott át, ott a Rákóczi-felkelés idején Károly francia tábornok lett.

István híres lovassági tábornok volt, aki meghalt 1742-ben. A feljegyzések szerint 1686-ban Buda visszavételekor az első között volt, ki a falakra lépett.

Aurél gróf, politikus és nemzetgazda Emil gróf és Wenkheim Paula bárónő fia. 1784-ben Budapesten született. Jogi tanulmányai után Szabolcs vármegye aljegyzője, majd pénzügyminiszteri fogalmazó. 1874-ben a zborói kerület képviselővé választotta, 1883-ig az alsóház tagja. Ekkor a mérsékelt ellenzékhez közeledett, utóbb a főrendiházban is egyike volt azoknak, akik Apponyi Albert gróf vezetése alatt a 67-es párthoz csatlakoztak. 1887-ben a földhitelintézet igazgató elnöke, 1891-ben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke, 1906-ban a főrendiház elnökévé nevezték ki, mely tisztséget 1910. jan. 29-ig töltötte be.

Arisztid, magyar honvédtábornok, Csákányban született 1802-ben. Az osztrák hadseregben a Radeczky-huszároknál szolgált. 1839-óta mint nyugalmazott kapitány élt itthon. A szabadságharc kitörésekor őrnagy lett a sáros vármegyei nemzetőrségnél. 1849-ben tábornokká nevezték ki. Sok felsőmagyarországi csatában ütközött meg az ellenséggel. Döntő részt vett a tarcali csatában. Felsőmagyarországi hadsereg vezérévé nevezték ki. 1849. augusztus 9-iki, temesvári csatavesztés után 19-én letette a fegyvert. Aradon, október 6-án a többi tábornokkal együtt kivégezték.

Sándor csanádmegyei püspök, Pozsonyban született 1834-ben, meghalt Budapesten 1907-ben. 1857-ben szentelték papá. 1868-ban Perger János kassai püspök titkára, 1897-ben sárospataki plébános, 1890-ben csanádi megyéspüspök, 1902-ben pápai trónálló és gróf lett.

Dénes honvédőrnagy 1828-án született, meghalt Budapesten 1898-ban. 18 éves korában a Palatinus huszárezred hadnagya. 1848-ban a szabadságharc hírére Prágából egy századdal haza szökött. Branyiszlónál keresztül lőtt lábbal két óra hosszat üldözte az ellenséget. Csornánál, mint 22 éves törzstiszt verte vissza a császári ulánusokat, itt súlyosan megsebesült. Hónapokig bujdosott az országban. Pár évi hanyattatás után Genfben telepedett le. 1867-ben az amnesztia után tért haza.

Az oldalt szerkesztette:
Császár Ferenc

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifüggesztetlen minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879.

ápr. 13. 32. sz.

BÉKÉS-CSABA Ápr. 13.

Szarvas Tamás: Békés megye

Itt születtem e megyében
S ez legnagyobb büszkeségem.
Hármas Körös rónatája,
Lelkem büszkén gondol rája.

Tatár nyomta, török járta...
Pusztulásba nyakig mártá.
Pusztulását kihevertük,
Romjaiból kiemeltük.

Híres megye mindenképpen,
Haladás itt minden lépten,
S a mint illik gözerővel...
Ki nem ésszel, győz erővel!

Népnevelés az országod,
Megjött itt már amint látod,
S megnépesít, - ha így halad -
Tudománnyal börtönfalat!

Letűnt itt a kátyuk napja,
Útlevelét ki kapja; -
Deszkasima minden útja:
Szarvas-Gyoma. Békés tudja!

Híres megye mindenképpen:
Óriások minden lépten,
S minden verseny! Jelszó alatt
A koszorú el nem marad...

S az utókor? Nagyot bámul,
Krónikát olvasván róla,
Volt egy megye, melynek több volt,
Hírlapja, mint olvasója!"

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879.

december 9. 133. sz.

"A gyomai városi képviselő testület, múlt hó 30-án nagyérdékű gyűlést tartott, amennyiben a református egyház által sétakerthé alakítandó templomterre vonatkozólag, egyhangúlag elismerte, hogy e némelyek által kérdésessé tett funduss nevezett egyház 1717 óta háborítatlanul birtokolt örök tulajdona. Kár volt tehát a kérdés vitássá tételével oly nagy port verni, holott e templomter soha sem volt a város törzsvagyona, s rajta a reformátusok 162 év óta feltétlen szabadsággal rendelkeztek."

(Megj.: Az 1717 évszám a török hódoltság után 1705-1708 között a rácok által elüldözött lakosság visszatelepülésének évszáma. A Békés megyei kis falvak népét - így Gyomaét is - 1686-ban a Gyula város körül folytatott török alóli felszabadító hadműveletek miatt a császári-királyi hadvezetés "áttelepítette" a védettebb Felső-Tiszavidékre. Ugyanilyen áttelepítést rendelt el 1705-1708 között II. Rákóczi Ferenc fejedelem s ugyancsak a Felső-Tiszavidékre, amikor az osztrák-labanc szolgálatba szegődött gyulai és Maros-vidéki határőr rác katonaság szörnyű pusztítást vitt véghez a Körös-Maros közben. Majd 1717-ben a Felső-Tiszavidékről, Bihar

vármegye K-i feléből s főleg Gömör és Nógrád vármegyéből szivárogtak vissza gyomai eleink magukkal hozva ottani rokonságot, ismerősöket.)

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1879.

VI. évf. decz. 11.

"Endrődről; a bíró Kovács I. István úrról azt írják, oly rendeletet adott ki, aki vasárnap kocsmába megy, ott a hely színén elfogatik, és 48 órára bezáratik. Hajlandók vagyunk ezt valami rossz tréfának hinni, mert alig lehetséges, hogy valaki azt hinné, miszerint, községi bíró létére, jogában állna az egyéni szabadságot ily vastagon megsérteni, és annak úgyszólván hadat izenni. Különben ha igaz ezen hír, lesz tán valaki, feljebbvaló a megyében, aki a bíró ezen "tapintatos" rendeletét megsemmisíti.

Különben ezen bíró bigottizmusáról még egyebeket is beszéljenek. Azt írják nekünk ugyanis, hogy nemrég egy Gyuricza nevű kovácsot, azért záratott le 48 órára, mivel ez vasárnap egy utasnak Endrőd alatt eltörött kocsiját megvasalta."

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880.

november 13. VII. évf. 218. sz.

"Wodiáner Albert úr e héten tett gyulai látogatásának az volt a célja, hogy Wenckheim Krisztina grófnő úrhölgy által ott létesített árvaház építészeti megdörögát és belső berendezését tüzetesen meg szemlélje. A báró úr (ti. Wodiáner Albert) ugyanis Gyomán egy hasonló árvaházat szándékozik felállítani."

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Egy kiállítás margójára

Múlt hónapban megjelent ünnepi számunkban, melyben többek között, beszámoltunk a Rózsahegyi Napok és a Hősök Napja ünnepségeiről csak előfizetőink kaphatták meg. Az ünnepség záró eseménye volt a mindnyájunk által jól ismert és szeretett Bella Rózsa Pilinszky-díjas tanár-művésznő kiállítása. Mint ismeretes, a kiállítást Latorcainé Újházi Aranka ikonfestő művész nyitotta meg. A megnyitón elhangzottakat az ünnepi számban közöltük. Az eseményről szóló tudósításunkat azzal folytatjuk, hogy Bella Rózsa szavait idézzük, aki a megnyitó után bemutatta képeit a nagy számmal megjelent érdeklődőknek:

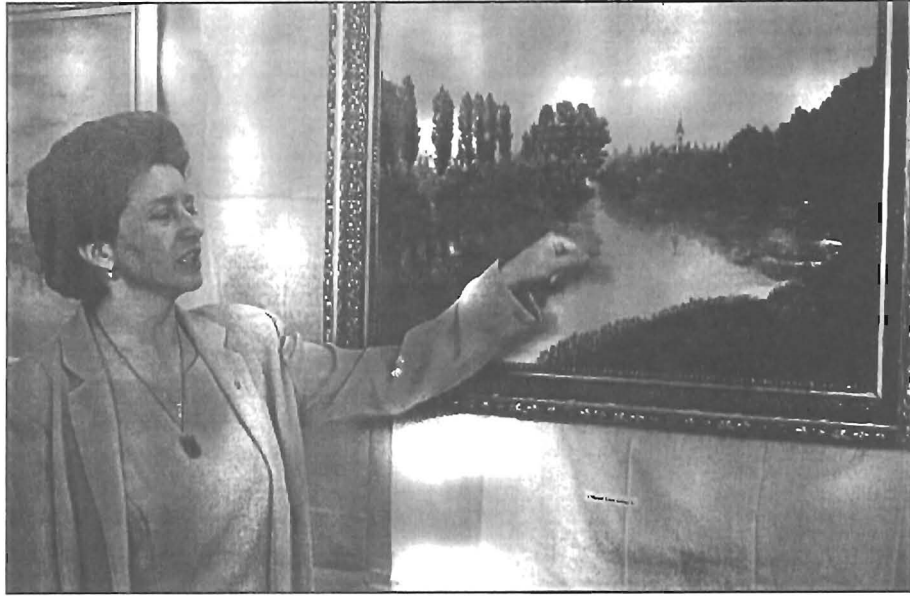
„Szeretettel köszöntöm mindazokat, akik ezen a tiszteletre méltó, szép napon; Szentháromság vasárnapján, és a Hősök Napján a kiállítást megnyitó ünnepségre eljöttek. Mikor képeimet hazafelé hoztam, az úton Tamási Áronnak, az erdélyi, szép magyar nyelven megszólaló írónk szavai jutottak eszembe: 'Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne'. Az ember életének akkor van értelme, ha van számára egy olyan hely, a hatalmas világban, ahová minden körülmények között akár a valóságban, akár gon-

dotban, akár egy hang, egy arc, egy utca, egy fa, egy illat felidézésével visszatérhet azokhoz a mély gyökerekhez, amelyek táplálják.

Bartók Béla 'tisztá forrás'-ként nevezi azt a kultúrát, hagyományt, melyet

semmilyen hatalom, semmilyen kényszer ki nem téphet az ember szívéből, ha az egyszerű is megérintette. Számomra a Hármas-Körös agyagos, sáros partja az a hely, ahol tiszta lelkű, becsületes, hittel élő és munkálkodó őseink teremtettek egy olyan világot, amit ha az ember gyermekként megtapasztalt, igen tiszta forrást, emberi tartást, alkotóként ihletet ad a számára.

Az olajképeim (vászon és fa alapon) témáikban a hazai tájat, embereket mutatják. A bemutatott alkotásaim zöme az általam a grafikai eljárás-

sok királynőjeként tisztelt rézkarc technikával készültek. Ez az az alkotói technika, ahol a gondolat megszületése után igen mély tisztelettel és alázattal kell a megvalósításhoz fogni, hiszen a sárga, vagy a vörösréz, annak fizikai és kémiai tulajdonságai nem engedik meg azt, hogy csak egy pillanatra is ne figyeljen oda az alkotó. (Elég pl. két perccel tovább maradni a savban a lemezt, vagy hígabb festéket keverni, vagy a rézkarcnyomógépet kevésbé leszorítani, s már nem is az elképzelt kép jelenik meg végeredményként a papíron. Ez kemény munka, fizikailag

, példát mutatva az utókor számára.

Az endrődi ihletésű képeim mellett illusztrációkat is láthatnak. Ám, ha az apró részletekre odafigyelünk, azok is a hazai táj emlékeiből kerültek a képre. A madarak; de sokat lestem őket a konyhánk ablakából, a szöcske, a fűszál a gödör oldalánál. De a kondorosi úton, a régi kovácsműhelyből néha elszabaduló lovak látványa, mely rettegéssel és ámuló csodálattal töltött el gyermekkoromban, mind a gyermekkori képekből szöknek a rézlemez felületére.

Mielőtt megnéznék a kiállítást, kérem, engedjék meg, hogy hálám jeléül munkáim egy részével megajándékozzam azokat, akik a kiállítás létrejöttében segítettek: Dr. Latorcainé Újházi Arankát, a kiállítást megnyitó beszédéért, a Rózsahegyi Rembrandt, Dürer, Eshler, Goya, Kondor Béla, Szalai Lajos, Gross Arnold, mindnyáján mély keresztény

hittel és technikai kíváncsisággal, tudással hozták létre remekműveiket

Köszönöm a figyelmüket, s Isten áldásár kérem mindannyiukra.”

Bella Rózsa

Gyomaendrőd,
2002. május 26.

Fiatalokról fiataloknak

Új nemzedék jelent meg a magyar politikában

A FIDESZ XV. Kongresszusa

Új nemzedék jelent meg a magyar politikában – jelentette ki Gyürk András, a Fidelitas elnöke pénteki budapesti sajtótájékoztatóján, ahol a Fidesz ifjúsági partnerszervezetének parlamenti tagozatáról beszélt.

Elmondta, hogy a Fidelitas színeiben hét képviselő foglal helyet az új parlamentben, a Fidesz-frakció tagjaként. Gyürk András utalt arra, hogy a fiatalok milyen nagy számban és milyen aktívan vettek részt a választási kampányban. Véleménye szerint a voksolás második fordulójának ez volt az üzenete. Úgy látja, a fiatalok aktív érdeklődése az Orbán-kormány elmúlt négyéves tevékenységének kö-

szönhető. Értékelése szerint a választási kampány rácsfolt arra a feltételezésre, hogy a mai huszonévesek apolitikusak lennének. Mint fogalmazott, ezek a fiatalok nem radikálisak, hanem nyugodt, higgadt mérlegelés után döntenek.

A politikus beszámolt arról, hogy a Fidelitas taglétszáma az utóbbi időben ugrásszerűen nőtt, és most már meghaladja a 10 ezer főt. Elmondta, hogy a Fidelitas parlamenti tagozatának képviselői a következő időszakban „a polgári kormány által elért vívmányok védelmét és a restauráció megakadályozását tartják fő feladatuknak.”

Június 15-én tartotta a Fidesz a XV. Kongresszusát Budán a Kongresszusi Központban. Az ülés a szeretet és az összefogás jegyében zajlott.

Mivel ez az újságoldal a fiatalokról szól, szeretném részleteiben bemutatni Gyürk András országos elnökünk beszédét, melyben a fiatalokról és az új kormány fiatalokhoz való nézetéről szól:

„A mi nemzedékünk jól jár majd – mondotta egy barátom a minap – mi biztosan megkapjuk a magunkét.

Nos, ami a kormányprogramot illeti a helyzet nem valami fényes. Pedig az ember egy kicsit még reménykedett is, hátha szólnak hozzánk, fiatalokhoz, tudnak valamit mondani a 18 és 35 közötti korosztálynak. Hogy a szavajárásukkal élve „lecsillapítsák az ifjú szélsőpolgárokat” –vagy, hogy a fölszabadult, örömmel tisztogató főkülügyért idézem: „a minduntalan szent dalokat éneklő és gyertyát égető gyerekeket.” Erre azonban kísérletet sem tettek. A kormányprogramban, amely most és mindenkiért cselekszik, címe szerint nincs külön fejezet, de még egy fél oldal sem az ifjúságpolitikáról.

E helyett az oktatás címszó alatt olyan szemantikai leleményekkel találkozottam, mint a „gyermekközpontú iskola megteremtése”. Bár nagy tisztelettel vagyok a felnőttképzés és az esti oktatás iránt, még nem láttam olyan közoktatást, amely ne elsősorban a gyerekekkel foglalkozott volna. Azt talán nem próbálja ránk verni a kormány, az elmúlt négy évben nem engedték iskolába járni a gyerekeket. Bár ki tudja.

Ígérnek még harminc százalékos ösztöndíjmelést – erről pedig mindenki, aki fél óránál többet töltött egy felső oktatási intézményben, tudja, hogy nonszensz. Minden intézménynek saját ösztöndíj elosztási rendszere van, egészen eltérő számítási módokkal: hol a teljesítményt díjazták, hol az egyenlőségre vagy éppen az egyenlőségre helyezik a hangsúlyt. A megfogalmazás megtévesztő: az ösztöndíjat nem emelheti a kormány, legfeljebb a normatívát, amiből az intézmények dönthetik el, mennyit fordítanak ösztöndíjmelésre. Tudom, persze, hogy a Kádár-korszakban egyszerűbb volt, nem kellett mindenféle felsőoktatási autonómiával vesződni.

A kormányprogramból úgy tűnik a megragadott hatalom ezen a területen nem lóditja meg a fantáziáját. Tartalom nincs, mindössze annyira telik, hogy átnevezik a minisztériumot...

A gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium feladatának pedig azt szabja a városligeti miniszterelnök, hogy a fiatalokat a politizálásból visszavezesse a szórakozásba. Ennyi.

Most jó fiatalnak lenni – mondta egy idősebb úr láthatólag irigykedve hallgatva a Hajrá Magyarok-at kiáltókat a Millenáris Parkban. Igen. Gyertyával a kézben fenn a várbán, zászlóval a Kossuth téren, fáklyával a hidakon, boldogan lelkesedve, most jó fiatalnak lenni.

Nagy időket élünk. Egy most a formálódó nemzedék megtalálja a hangját. A Fidelitas már ennek az új nemzedéknek a hangján szól. Őket képviseli az Ország Házában is. Fiatalokat, akik az elmúlt négy évben jól érzeték magukat ebben az országban.

Gyürk András beszédét következő számunkban folytatjuk.

Az oldalt szerkesztette Várfi Péter

DIÁKSPORT

Legszébb eredményeink

Május 23-án Gyulán rendezték meg a 3 próba megyei diákolimpia döntőjét, amelyben iskolánk II. korcsoportos leánycsapata hatalmas versenyben I. helyezett lett. Egyéniben **Farkasinszki Marian** II. második helyen végzett.

Ez a csapatunk június 11-én az országos diákolimpiai döntőben a többi megyei győztes csapattal mérte össze erejét. Ebben a rendkívül rangos mezőnyben lányaink kiemelkedő versenyzettel III. helyen végeztek, nagy múltú sportiskolákat maguk mögé tudva.

Csapattagok: **Farkasinszki Mariann, Geszti Bettina, Farkasinszki Zita, Keresztes Kitti, Balog Hajnalka, Tokai Gréta**

Versenyszámok: 60 m futás, távolugrás, kislabda hajítás, 4x100 m váltó
Május 22-én Gyulán a 4 próba versenyt rendezték meg, iskolánk csapata a megyei döntőben II. helyen végzett.

Csapattagok: **Dógi Richárd, Fekécs Zoltán, Dógi Jenő, Csorba Máté, Keresztes Márk.**

Május 21-én az egyéni döntőben **Lakatos Mária** 300 méteren III. lett.

Vaszkán Gábor

Testnevelő tanár, atlétika edző

Az Európai Unió kapujában

VII. Az Európai Unió bővítése

A rendszerváltozás kezdete óta eltelt tizenkét év során egyetlen olyan cél volt, mely a hazai gazdaság számára létfontosságú és megkérdőjelezhetetlen: az Európai Unióhoz való csatlakozás. Minden más gazdaságpolitikai cél hosszabb-rövidebb időre háttérbe szorítható volt. **A csatlakozás sohasem csak politikusok vagy a pártok ügye volt, hanem az egész társadalomé.** Az Európáról való gondolkodás a mi térségünkben a jobb társadalmi berendezkedésről szól. Ebben a folyamatban bár kinek-kinek a saját szakmája, élethelyzete a legfontosabb, de mégsem lehet megfeledkezni arról, hogy az integráció és a vele járó átalakulás a gazdasági reformok mellett határozott kulturális és politikai dimenzióval is jár.

A csatlakozás történelmi jelentőségét abban fejezhetjük ki legjobban, hogy ez a körülmény nemcsak a gazdaság-, de életünk minden területére; a munkahelyekre, a családok hétköznapijaira is érezhető hatással lesz.

Mielőtt az Unió bővítéséről s benne csatlakozásunk folyamatát bővebben taglalnánk szükséges az eddigi folyamatok rövid áttekintése.

1989. júliusában a párizsi csúcstalálkozón a vezető ipari országok felkérték az Európai Bizottságot, hogy szervezze meg Magyarországnak és Lengyelországnak szóló gazdasági segítség nyújtás programját. A Phare programot később Csehországra, Szlovákiára, Bulgáriára, Romániára, Albániára és a három balti országra is kiterjesztették. E segítségével alapvető filozófiája az volt, hogy a keleteurópai országoknak lehetővé kell tenni az Eu. Csatlakozásban való részvételt.

1991. december 16-án került sor az Európai Közösség és Magyarország közötti társulási szerződésre. Ez az egyezmény szabályozta a kereskedelmi és gazdasági együttműködést, előirányozta a jogharmonizációt, a kulturális együttműködést és a politikai párbeszédet. A társulási szerződés ily módon vitathatatlanul hozzájárult ahhoz, hogy országunk mielőbb bekapcsolódhasson a nyugat-európai kereskedelmi rendszerbe és piacba.

1993. júniusában Koppenhágában tartott ülésén az Európai Tanács először kötelezte el magát politikailag a köz-

ép és keleteurópai országok taggá válása mellett és fogalmazta meg a csatlakozási kritériumokat.

1994. április 1-én nyújtotta be hivatalos csatlakozási kérelmét Magyarország az Európai Unióhoz.

1997. július 16-án Az Európai Bizottság kezdeményezte a csatlakozási tárgyalások megkezdését

Csehországgal, Szlovákiával, Lengyelországgal, Magyarországgal, Észtországgal és Szlovéniával.

1997. december 13-án az Európa Tanács Luxemburgban tartott ülésén döntött arról, hogy a keleteurópai országok előtt megnyitja kapuit.

1998. március 31-én indították magát a csatlakozási folyamatot megindító kétoldalú kormányközi konferenciák formájában Ciprussal, Csehországgal, Észtországgal és Lengyelországgal.

1998. november 10-én megindultak az érdembeli tárgyalások Magyarországgal is.

1999. március 12-én Magyarország hivatalosan is a NATO tagjává vált, hiszen ez is az eu-atlanti integráció fontos részét képezte.

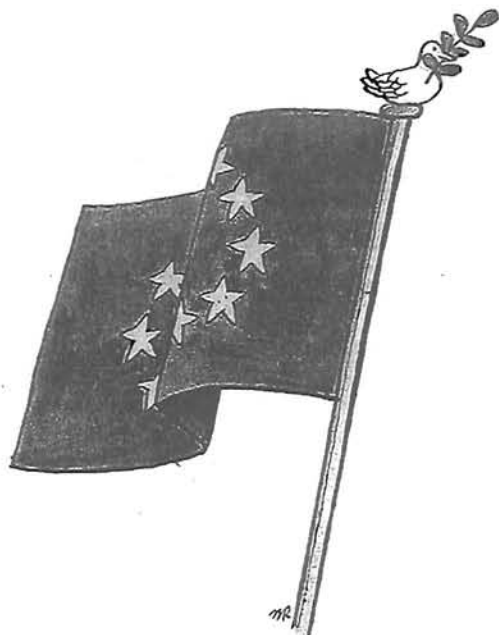
Ez tehát röviden az út, amelyen eljutottunk a csatlakozási tárgyalásokhoz, sőt azoknak rövidesen, még ebben az évben, a befejezéséhez. Látnunk kell azonban, hogy a kommunista blokk romjaiból kiemelkedő új demokráciák, így hazánk is, támogatást és együttműködési hajlandóságot várnak nyugati szomszédaiktól. S remélhető, hogy öreg kontinens történelme és földrajza végre nyugvópontra kerül. Azt látjuk, hogy az **Európai Unió egész Európa előtt ki kívánja tárnai kapuit.** Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi és jövőbeni tagoknak együtt kell megoldást találniuk, hogy a kezdetben csekély számú tagállam számára alapított társulást, hogyan szervezzék meg, hogy a különböző háttérrel és kultúrával rendelkező nemzeteket ösztönözzék arra, hogy együtt éljenek egy közös Európában, szuverenitásuk feladása nélkül, de az Unió meglévő közösségi vívmányait átvegyék, s részt vegyenek a közös politikamegvalósításában.

Azok a kihívások, melyekkel az egységesülő Európának egy fél évszázad múltán majd szembe kell néznie, nem kevésbé jelentősek, mint az ötven évvel ez előttiek.

***
Hírek

Június 4-én Ausztria agráriumáról, az „EU csatlakozás előtt és után” címmel tartott előadást Mezőhegyesen a növénytermesztési napok keretében rendezett agrárfórumon Ernst Zimmer osztrák agrárattassé. Hangsúlyozta, hogy még nincs közös álláspont a 2004-ben újonnan belépő országok hány százalékos támogatást kaphassanak a mezőgazdaság területén. Mivel az EU-nak 2006-ig elfogadott költségvetése van így szinte biztos, hogy a belépő tagállamok kezdetben a támogatásuknak mindössze 25 százalékára számíthatnak.

Császár Ferenc

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Kolozsvárott kezdődtek a Szabédi Napok, majd Szabédon folytatódtak. Kolozsváron széles érdeklődés mellett a Györkös Mányi Albert Emlékházban nyitották meg, délelőtt könyvbemutatóval, pódiummússal folytak a különböző események, délután a Házsongárdi temetőben megkoszorúzták Szabédi Lászlónak a törhetetlen gerincű, tragikus sorsú költőnek sírját. A „felmentő levél” c. Szabéiról, és Vass Albertről készült filmeket a Tranzit Házban mutatták be. Június 2-án a Szabédi Emlékházban koszorúzták az ünnepség résztvevőit. A rendezvénysorozat Szabédon folytatódott.

Nagyszalontán kilencedik alkalommal rendezték meg a Városi Ünnepnapokat. A négynapos rendezvény sorozat június 4-én fejeződött be. Többek között az Arany János Emlékmúzeumban „Tisztelgés a gyermekek előtt” címmel rajzkiállítás nyílt. Szombaton-vasárnap sport és gyermekrendezvények voltak. Nagyszalonta Bocskai István fejedelem által alapított város 396. évfordulóján tudományos konferenciát tartottak, melyen Egyed Ákos kolozsvári történész, Tonk Sándor, a Sapientia-EMTE rektora, Nyakas Miklós, a hajdúböszörményi Hajdúság Múzeum igazgatója, Dánielisz Endre nagyszalontai történész és a helyi Arany János Emlékmúzeum igazgatója Zuh Imre tartottak előadást.

Kolozsvárott, Szatmárnémetiben, Nagykárolyban, Besztercén június 6–9 között a Csíkszeredai Hargita Székely Népi Együttes nagy közönségsikertől övezve tartotta műsorát, melyen többek között a „Szarvas-rege” táncjátékot is bemutatták, amely a magyar eredetmonda-alapjával szolgáló csodaszarvas történetet dolgozza fel. A vaskos gyimesi ütő-

hangszer, a kacér humor és a végtelenül, folyton áradó gyimesi, moldvai, felcsíki népzene igaz üneppé varázsolta a Hargita fellépéseit.

Mezőfényen, Szatmár megyében június 2-án tartották harmadszor nagy sikerrel a rézfúvósok találkozóját, melyen hat zenekar vett részt.

Érmihályfalván, az Érmellék fővárosában Jubileumi Városnapokat tartottak Június elején. Az ökumenikus istentisztelet után a Szécshenyi téren volt az ünnepélyes megnyitó. A gazdag kulturális program mellett sor került politikai fórumra is, ahol Toró Tibor és Szilágyi Zsolt, az RMDSZ reform platformjának elnöke és alelnöke beszélt az egybegyűltekhez. Téma: a NATO csatlakozás előnye.

Marosvásárhelyen június 4-én rendkívüli tanácsulésen a város díszpolgári kinevezésekről döntött. Két-két magyar és két-két román személynek ítelték oda a címet. Azonban közös megegyezéssel egy ötödiket is felvettek a kitüntetettek sorába. A közelgő Marosvásárhelyi napokon a magyarok közül tehát Illyés Kinga színművésznő és Hazáz Sándor néprajzkutató, és Simon Ferenc egykori válogatott sportoló vehetik át a szép kitüntetést.

Kovácsnán június első napjaiban a Körösi Sándor Diák-színpad immár harminc esztendeje hirdeti legfőbb célját: a magyar szó, népi kultúra, és hagyomány ápolás tovább vitele a szórványvidékeken is. E gondolatok jegyében nyílt meg harmincadszor a jubileumi Rendezvénysorozat, melyen a színjátszás mellett előadások, kerekasztal beszélgetésekre is sor került gyermeknevelésről, drámapedagógiai módszerekről stb.

Sepsiszentgyörgyön az áprilisban felavatott Míves Házban június 4-én nyitották meg a „Játékeremtés” című kiállítást, amelyen Kónya Ádám tartott a játékok világába bepillantó előadást. A tárlatot a Székely Nemzeti Múzeum és csernátóni Múzeum anyagából válogatták.

Szatmárnémetiben június 14-én került sor a Polgári Fórumra, a Városi Szakszervezetek Művelődési Házában melyet a Polgári Együttműködés Tanácsa szervezett. A meghívottak között találjuk Tökés Lászlót a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspökét, az RMDSZ tiszteletbeli elnökét, Tempfli József nagyváradi római katolikus püspököt, Aradi Attilát, a Szatmári Római Katolikus Egyházmegye ideiglenes kormányzóját s még sok lelkipásztort, esperest, és parlamenti képviselőket.

*Krisztus keresztje olyan teher,
mint a madárnak a szárnya - az emeli a magasba.*

Clairvauxi Bernát

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszerket.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

Hunyai események

Kirándulás Tizsaszigetre, Ópusztaszerre

Kedves meghívást kaptunk a tizsaszigeti hívektől, és plébánosuktól, Seidl Ambrus atyától: korábbi látogatásunkat viszonzva, látogassuk meg őket június 13-án, Szent Antal ünnepén, hisz ez templomuk búcsúja.

Nagy örömmel tettünk eleget e meghívásnak. A meghirdetett zárandókútra a busz néhány nap alatt megtelt.

Június 13-án, szép nyári reggelen indultunk a hunyai templomtól. Zárandokutunkat Iványi László plébános vezette, elkísért minket Tóth Mihály kántor úr is.

Időben érkezünk Tizsaszigetre, a templom előtt már várt minket Seidl atya. Mivel még volt idő, azonnal átmentünk Kübekházára is, a hármashatárhoz (magyar, román, szerb). Itt megtekintettük a templomot, majd visszaindultunk Tizsaszigetre. Énekszóval vonultunk be a templomba, tiszteletünkre harangoztak is. A templomban már vártak bennünket a helyi hívek.

Az ünnepi szentmisét Seidl Ambrus, és Iványi László plébánosok mutatták be. Mise után még külön ájtatosságot tartottunk Szent Antal tiszteletére. Ime, egy ima Szent Antalhoz:

„Nagy csodatevő és szegények barátja, Szent Antal, tekints szeretettel nyomorúságunkra! Bizalommal telve hívunk segítségül gondjainkban és bajainkban. Könyörögj ki Istentől azt a kegyelmet, hogy a nyomor enyhítésére sok segítő és jó-

tevő támadjon! Gyújtsd fel példáddal a szívekben az önkéntes lemondás szellemét, hogy a szegények kenyere gyarapodjék. Add, hogy hozzád hasonlóan azok mellé álljunk, akiknek nincs semmije! Segíts, hogy minden szükölködőben az Üdvözítőt lássuk, Akit te karodban hordoztál! Nyisd meg szemünket, hogy a mások szenvedéseit meglássuk, és bármily kevesünk is van, azt Isten iránti szeretetből készségesen megosszuk nélkülöző testvéreinkkel! Amen.”

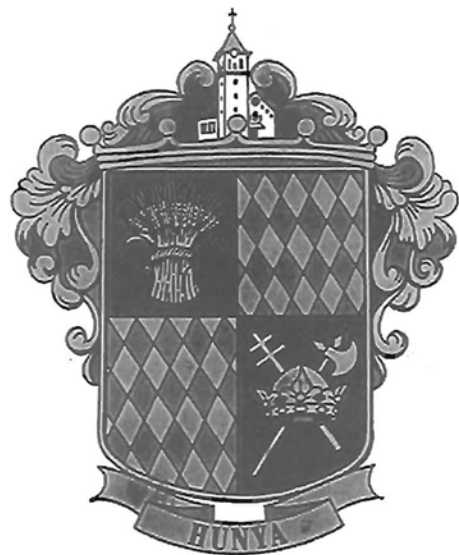
Mise után a helyiek a kultúrházba invitáltak, ahol megvendégeltek bennünket. Köszöntött minket a helyi polgármester úr is.

Ezután tovább indultunk Ópusztaszerre.

Nagy élmény volt a nemzeti emlékpark megtekintése. Itt szétszéledtünk, mindenki erejéhez mérve barangolt, és tekintette meg a látványokat. Délután 4 órakor nézhettük meg a Feszty körképet. Nagyon-nagy élményt jelentett számunkra. Legtöbben még nem láttuk, de akik látták, azok is elbűvölve nézték e monumentális nemzeti értéket.

Mivel nagyon jól éreztük magunkat, a körkép megtekintése után még tovább nézelődtünk. A jelenlévő gyerekek gondoskodtak arról is, hogy a nagymamák pénztárcája nehogy vastagon térjen haza, a jégkrém árusok nem kis öröme.

Élményekkel teli, este 7 órára értünk haza templomunk elé.

Hunya község címereinek heraldikai leírata

A címer külső és belső formája hagyományörző módon az alapító Harruckern bárói család ősi címeréből lettek átmentve.

A címer formai jegyei: kerek talpú, négyelt (dobor) pajzs.

A jobb felső kék mezőben egy arany búzakéve szimbolizálja a település mezőgazdasági jelenét és múltját, egyben az összetartozást is érzékeltetve. A baloldali alsó kék mezőben Szent Lászlónak, a település védőszentjének és első névadójának (Endrődszentlászló) jelképei kaptak helyet. A háromlevelű, ezüstsisakú aranykorona, mögötte pedig keresztben Szent László ezüst csatabárdja és egy ezüst kettős kereszt.

A bal felső és jobb alsó mezők vörös-arany színűek, hosszában rutázva. A címerfőn egy ötgyöngyös bárói korona áll. Az ebből kiemelkedő település templom az építető és későbbi névadó Hunya családnak állít emléket, valamint a település vallási hovatartozását is kifejezésre juttatja.

A címertakaró színei megegyeznek a család címereinek színeivel. Jobbról kék-arany, balról vörös-ezüst. A címet legalul a település nevének magába foglaló arany szalag zárja.

BOROS BÉLA

a címer tervezője, Mezőkovács háza

Templombúcsú Hunyán

Az idén tartottuk új templomunk immár második búcsúját.

Néhány hete még úgy gondoltuk, mára már minden elkészült, és rendben van, az idei búcsú olyan csöndes, egyszerű búcsú lesz. És az utolsó pillanatban kiderült, hogy mégsem így van. Az idei év is tartogat számunkra meglepetést, és fontos eseményt.

Elkészült Hunya község gyönyörű címere és zászlója. Jól gondolta ezt Hoffmann Márton polgármester úr, hogy ezek meg-

szentelésére soha jobb alkalom nem nyílna, mint a mai nap: templomunk búcsúja, mely községünk és templomunk védőszentjének, Szent László királynak az ünnepe.

Az ünnepi szentmisét Ondavay Tibor pápai prelátus, mezőtúri plébános úr celebrálta kerület papságával. Jelenlétükkel megtiszteltek minket a polgármester úron és iskola igazgató helyettesen kívül Domokos László képviselő úr titkára, Fülöp Zoltán úr is.

Szép számban voltak hívek a környező egyházközségekből is.

A szentbeszéd után a polgármester úr ismertette a címer heraldikai jelentését. Ezután Iványi László plébános úr megáldotta a címet és zászlót.

Mise végén körmenet volt. A himnuszok elhangzása után a jelenlévők kivonultak a templomkertbe, ahol kötetlen beszélgetés, és vendéglátás következett.

A Holokausztra emlékeztünk

Emléktáblát helyeztek el Június 16-án Gyomán a Fő út 181. sz. ház falán, (amelyben ma a Kiss Bálint Általános Iskola működik), mely egykor a zsidók gettója is volt. 58 évvel ezelőtt, 1944-ben ezen a napon innen vitték el a gyomai zsidókat a különböző haláltáborokba, ahonnan sajnos, csak nagyon kevesen jöttek vissza. Szép számmal gyűltek össze a város lakói, s nemcsak az egyházak s intézmények képviselői. A gyülekezőket megszólítva egy idősebb asszony is eljött, hogy a megemlékezés virágait elhozza. Ő, mint mondotta, szemben lakott e házzal, s sajnos szomorú tanúja volt annak, amikor elvitték az itt összegyűjtött zsidóságot. A megjelenteket Preiszt György köszöntötte, aki Blum Mór gyomai kereskedőnek unokája. (Üzletük a mai Bajcsy Zsilinszky út és Kosuth út sarkán volt) A megemlékezés zsidó imádsággal kezdődött jidis és magyar nyelven. Majd a szomorú napokra emlékezett vissza egy „túlélő”, Kerekes Gábor. Ezután a Kner Imre gimnázium egyik tanulója olvasta fel Szilágyi Ferenc megrázóan szép költeményét, amelyet a mai alkalomra írt.

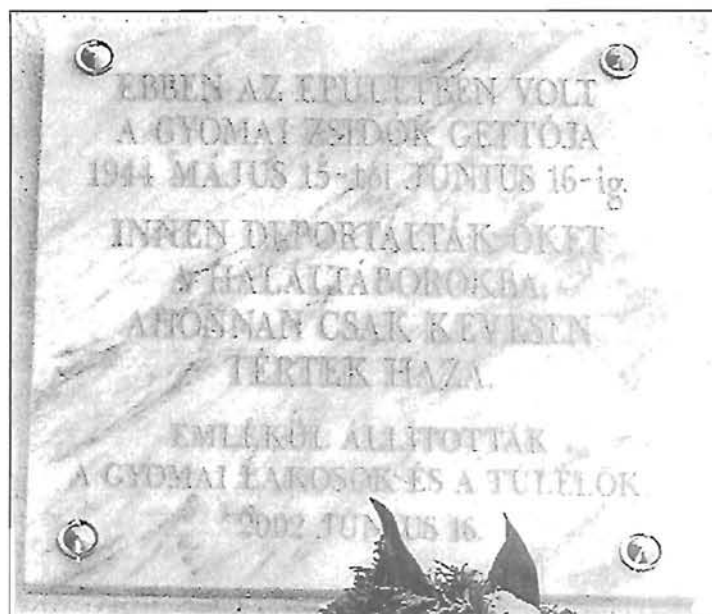
IN MEMORIAM

Az egykori gyomai gettó emléktáblájának felavatására

Nem sokkal azután, hogy a vas Tigris meg a Párduránk tört, és menekült őz, nyúl e szörnyek elől, és Isten népére csapott vak dühvel a Sátán, otthoni fészkeből üzve ki nőt, gyereket, ősz nagyapát, nagyanyát, s a menyasszonyt tépve le boldog választottja meleg kebliről – ő, vad idő! Mentek?! – mert vitték őket szekerekkel, marhavagonban lóval meg gyalogul, tank s katyusák tűzibe... S még csak a tűz, de a fagy: ha leült, hószobra magának; néma, komor, bálvány, a haza és a család távoli áldozata; amíg itthon várta az asszony sírva s a csöpp gyermek- hősobor, élvefagyott... És fégyvertelenül akiket csórón az aknamezőkre Űze a zsarnok kor, és kiket orv dühü gáz Szörnyű kamrákban pusztított s a harangok érce fölött nem szólt, legföljebb vak dühü ágyutorok és rút káromlás – No de most a tört honi ércék zúgjanak: emlékü őrzi e föld, ez a nép és mind-mindazokat, akiket – vént, gyermeket, asszonyt, mert más volt ősük: hurcolva messze a torz törvény. Törvény?! Hisz ilyet Isten s ember sose ismert mert nincsen hozzá égi se földi alap. Jött nagyanyám lobogó ősz hajjal, ősi Erinnys; - Elvitték őket! - S könnybe borult a szava – el a gettóból, amit ősük, Mózes-hitű egykor épített, árvák otthona, háza gyanánt. És most lön tömlőc, börtön késő maradéknak... És „vétük” mi vala? Nincs cikkely, égi se földi! Az ősz boltosné a sarkon – arca ezer ránc – Bocskorszijat adott a ladir -, irkavévó Kis nebulóknak, míg férje, könnyökvédőjének a klottján almát fényesített, s dugta mosolygva felém míg nagyapámmal a föld lehető termése felől folyt a gondjuk, s a Dan-zugja után Danzig (igy mondták) félelmes sorsa meredt fel – melyet a kis Gara úr, újságkézbesítőnk, hóna alatt cipele sanda pokolgépként, s elvitte a kényszerű árust a sok rémhírnél is iszonyúbb: a való! - Víz sincs, fekhely sincs a vagonba! – kiálta sötéten ősz nagyanyám, s kirohant még látni utolszor a kedves, régi barátneket... Milliókért zúg a harang most, s merre csak ágyú szólt, sírjukon s orv Crucifix! – Orvos urunk, ki a holtat létre hozád volt Judea földjén, Gyógyítsd meg, ha lehet, kösd be a mély sebet!

A halottak emlékére emléktáblát állított Gyoma lakossága, a túlélő zsidók és családtagjaik.

Az eseményről Császár Ferenc tudósított

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Mária néni meséi

Hurrá gyermekek! Itt a nyár! Itt a nagy vakáció! Most félre tesszük a meséket. Verseket küldök néktek. Tündér országról, délibábról, vígaságról, multaságról.

ZSUZSIKA TÜNDÉRORSZÁGBAN

Halkan zúg az esti szellő,
Arnyas lombra lép,
Bóbitáját becsukja a
Pitypang s margarét.
Kicsi ágán Zsuzsika is
Alszik, szendereg-
Színes álmat fest elé egy
Víg manógyerek.

Álomtündér repíti őt
Pilleszárnyakon,
S kipp-kopp ott kopognak már egy
Fényes ablakon.
Tündérportás kaput nyit, s mint
Csillanó csoda,
Vendégvárón felragyog a
Tündérpalota

Arany tóban, ringatóban
Hófehér hajó.
Zsuzska tapsol: - Csónakázni
Abban volna jó!
Jaj, de mégsem, mert amott meg
Száz manógyerek
Sok-sok fejű mesebéli
Sárkányt ereget.

Oda menjünk, vagy tán oda,
Hol a fák alatt
Kis tündérek bújócskáznak,
Vígán játszanak.
Mennyi pille! Mennyi virág!
De szép itt a rét!
Még a fű is gyémántból van,
S gyöngy a margarét.

Márvány kutak csobogása
Bűvös muzsika.
Szól a tündér: - Itt maradsz-e
Nálunk Zsuzsika?
Lásd, itt minden csupa mese,
Csillanó csoda.
- Igen ám, de anyukát itt

Nem látnám, soha!

- Nézd, egy egész tündérboltot
Adnék itt neked!
Ahány játék, ahány baba
Mind megveheted.
S ha akarod, ici-pici
Tündérke lehetsz.
- Szébb annál, ha anyu otthon
Két karjába vesz!

- Jó kislány vagy. - szól a tündér -
Repülj hát haza!
De játszani elhozlak majd
Minden éjszaka.
S hipp-hopp, Zsuzska máris otthon
Szendereg megint
Ablakán egy napsugárka
Vígán betekint.

DÉLIBÁBOS VERS

Mit mutat a délibáb a
Pusztaságon?
Kopasz veréb üldögél egy
Szár az ágon.
Tollas süveg a fején,
Azon járunk te meg én
Cifra táncot.

Mit mutat a délibáb a
Pusztaságon?
Fordítva ül egy majom a
Zsiráfháton.
Ugy lovagol előre,
Vízben ringó mezőre
Kocogósan.

Mit mutat délibáb a
Pusztaságon?
Tarka pillét ingó-bingó
Rózsaszálon.
Tarka pille messzi száll,
Álmos a szél, szundikál,
Csönd az ágya.

JÓ MULATÁST

- Hová, háová
Kislibuska?
- Boltba megyek én.

Tollszoknyámat
Kimosom, és
Fürdőt veszek én,
Ugy megyek a libabálba,
S legszebb leszek én!
- Menj csak, menj csak
Kislibuska,
S ha majd áll a bál,
Víz fölött a szűnyogprímás
Neked muzsikál.
Téged bámul még a nap is,
Ha a csöpp tavon
Vízcsepp gyöngye
Fénylőn csillan
Rózsaszín tolladon.

KÖRBEN ÁLLÓ TE LESZEL

Nyáridőben, náderdőben
Szól a békaszerenád.
Holdvilág küld színezüstből
Sugarakat tereád.
Szűnyognép az éji dalnok,
Sírva-ríva nőta zeng,
Óreg fűzek rőt szakálla
Szélkavarta tóba leng.

Az ég alját bíborosra
Festi már a pirkadat,
Virradóra újra szól a
Nótaszerző víg csapat.
Kócos fészkén álmos golya
Ébresztőre kelepel,
Neked szól a kiszámoló,
Körben álló Te leszel.

ÉBRED A FALU

Pirul az ég alja
Hajnaltban,
Kukorít a kakas
- Hajnal van!
Kárálnak a tyúkok,
A malac is moccan,
Szárítón két álmos köcsög
Halkan összekoccan.
Sajtárban a friss tej
Csurran habról habra,
Rákacag a bűgőgerle
A felkelő napra.
Megébred a szél is,
Bokrok lombja rebben,
Piruló hajnalra
Ráköszön a reggel.

Iványi Mária

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

Balesetveszély!

Endrődön, a Korányi utca elején egymás mellett két hatalmas gödör tátong a szilárd útburkolaton. Az idő múlásával a két gödör egyre nő. A környékbeliek tudják, hogy csak nagyon ügyes manőverezéssel lehet e szakaszon átkelni.

Ha gyanútlan idegen jár arra kocsival, ma már nem is a kocsiban keletkezett kár a kérdés, hanem a balesetveszély. Ezt támasztja alá, hogy nemrég már rendőrök is helyszíneltek.

Bár az illetékesek a hibát már megszemlélték, mindaddig, amíg nem lesz megjavítva, az utcaszakaszt le kellene zárni! Sürgősen, míg baj nem történik!

Irodalmi oldal

BÖLCSŐJÉT KERESTE A MAGYARNAK (Így élt Körösi Csoma Sándor)

Szilágyi Ferenc könyvének szerkesztett folytatása

1815 derekán az enyedi diák befejezte tanulmányait a hatéves főiskolai tagozaton is, s júliusban sikeresen kiállta a szigorlatot, az úgynevezett rigorosumot. 1815. augusztus 1-én pedig amint önéletrajzi vázlatában később megírta – már Németországban, a göttingeni egyetemen volt...

A Göttingenben töltött két esztendő mindenképpen a nagy felkészülés ideje volt: nyelvtudását, történelmi ismereteit tovább bővítette, az angollal és a franciával is ekkor kezdett behatóan foglalkozni, sőt olaszul is tanult, amint a göttingeni könyvtár kölcsönzési naplója bizonyítja...

1918 végén ért vissza szülőhazájába, hogy majd továbbinduljon az ősi haza felé...

1819. november 23-án, hétfői napon indult útnak, s öt nap múlva november 28-án lépte át a Vöröstoronyi-szorosnál szülőhazája határát...

Mikor Körösi Csoma Sándor megkezdte tibeti kutatásait, az európai tudomány alig tudott a hegyóriásoktól védett, titokzatos belső-ázsiai ország életéről, nyelvéről, irodalmáról. Ami keveset Európa ez idő tájt Tibetről ismert, azt a római hittérítőknél köszönhetjük, akik a XVIII. század első felében Lhaszában meglepedtek. Két kapucinus barát küldött haza nyelvi és irodalmi anyagot, amelyből az ágonston-rendi Antonio Agostoni Giorgi (1711-1797) megszerkesztette a maga Alphabetum Tibetanum című vaskos, de sok tekintetben megbízhatatlan munkáját, a szerző maga nem járt Tibetben, s csak másodkézből szerezte értesüléseit. Ez volt az a mű, amely szinte sorsfordulót jelentett a magyar utazó pályájában...

Megbízható szótár azonban még nem készült európaiak számára a tibeti nyelvről. Erre a feladatra, az első használható, tudományos tibeti-angol szótár megírására vállalkozott most a tudós vándor...

Ladák tartomány, amelynek kolostoraiban a magyar tudós tibeti tanulmányait megkezdte, voltaképpen nem tartozik Tibethez, ahhoz az úgynevezett „Nagy-Tibet”hez, ahová akkor idegen csak élete kockáztatásával, álrühában juthatott be. Sven Heddin, a nagy svéd utazó még századunk elején is csak tibeti pásztornak öltözve kísérhette meg a bejutást a lhászi dalai láma titokzatos országába...

A Himalája hegységben, a Karakóramtól délre elterülő Ladách tartomány Kasmirhoz, Indiához tartozik. Ez a világ legmagasabban fekvő lakott területe: délkeleti részében, Zanszkárban még a folyóvölgyek is általában 4000 méter magasan húzódnak, az éghajlat tehát rendkívül rideg. Érthető, hogy lakossága is nagyon gyér: a mintegy 120 000 km². területet alig 200 000 ember lakja., s Csoma idejében még kisebb volt a számuk. Megélhetésük is nehéz: csak kevés árpa és zab terem a sovány földeken, s néhány igénytelen jak legel a hegyi réteken. A lakosság zöme tibeti, s az ún. lámaizmust követi...

Itt kezdte meg tanulmányait a magyar tudós, „1823. június 26-tól 1824. október 22-ig a zanszkári zárdában – Zanglában –, Ladách tartomány legdélnyugati részében tartózkodtam, ahol a láma segítségével a tibeti irodalmat tanulmányoztam...”

A kolostorban a legszigorúbb szellemi fegyelemben élt: látástól valóságig bújta a könyveket, tápláléka mindössze az itt szokásos zsíros, sós, fehér (tejes) tea volt...

Hogy hogyan élt itt a magyar tudós, arról még száz év múltán is tudtak Zanglában. Baktay Ervin századunk 20-as éveiben bejárta Körösi nyomait, s Zanglában találkozott olyan öregekkel, akik szájhagyomány alapján tudtak Szkander bégéről (Sándor úrról: így nevezte ugyanis magát keletiesen a vándor). Can Rabtan, öreg zanglai például nagyapja szavai nyomán így beszélt róla: „Hallottam, hogy Szkander bég idejének legnagyobb részét kis szobájában ülve és olvasva töltötte, s még a leghidegebb télben sem gyújtott tüzet. Azért nem akarta, hogy a tűz égjen a szobájában, mert a füst megfájdította volna a szemét, pedig erre ő nagyon vigyázott, tekintettel az olvasásra, meg a ta-

nulásra.” Az öreg zanglai arról is tudott, hogy Szkander bég egyszerű tibeti ruhában járt, ami nyáron durva daróckaftánt, felhajtott szélű prémes süveget s nemezcsizmát vagy szalmabocskort jelentett, télen pedig erre még birkabunda jött, a lábára meg gyapjúval kitömött bőrcsizmát húzott. Azt is elbeszélte az öreg ladákhi, hogy Szkander bég a kezét rendszerint ruhája alatt tartotta, a hóna alatt melengetve, s csak akkor húzta elő egy-egy pillanatra, ha fordítania kellett az ölében fekvő könyv lapjait. S ha ismerjük a hosszú és szigorú zanglai teletek, amikor kint mínusz 20-30 °C a hőmérséklet, s a fűtetlen kolostorban is 10-15 °C a hideg csak csodálhatjuk a magyar tudós hősiességét. Fűteni nem lehetett, mivel a ladákhiak nem ismerték a kályhát, tűzhelyet, a nyílt tűz lángja-füstje pedig lehetetlenné tette volna a munkát. E fáradságos önfeláldozó tanulásban hű társa és segítőtje volt a tudós láma...

A magyar tudós azonban nem csupán a tibeti nyelvet ismerkedett meg, hanem egy elzárt, addig ismeretlen irodalom kincsésbányájával is...

S valóban: a magyar kutató adott hírt először a tibeti kolostorban rejtőző nyomtatott vallásos és tudományos művekről, ő mérte föl és rendszerezte őket először, a tudós láma segítségével jegyzékbe foglalva szakkifejezéseiket. Már zanglai tartózkodása alatt megállapította, hogy a tibeti irodalom csaknem egészében az indiai eredetű szanszkrit klasszikusok hű, pontos fordításából áll. (Mivel azonban a szanszkrit eredeti sok esetben elveszett, kivételes jelentősége van ezeknek a fordításoknak)...

Már itt Zanglában megkezdte a magyar tudós a **Kandzsúr (A lefordított parancs)** és a **Tandzsúr (A lefordított tanítás)** elnevezésű két nagy irodalmi gyűjtemény több száz kötetének áttanulmányozását, amelynek az északon elterjedt buddhizmus vallási tanait és világi tudományát (földrajz, csillagászat, orvostudomány) foglalják magukba. Ő volt az első európai tudós, aki e műveket végigbúvárolta, s megismertette a világgal. De nem érte be ennyivel már Zanglában sem. Külön fölkérte a lámát s más avatott tudósokat, hogy készítsenek számára egyes tudományos kérdéseket megvilágító értekezéseket. Tibeti tanulmányai során (miközben a szanszkrit, a hindi, a mongol, és a kínai nyelvet is megismerkedett), nem feledkezett meg a maga eredeti céljáról sem. Fölfigyelt rá, hogy szerkezetében a magyar nyelv a keleti eredetű nyelvekkel mutat rokonságot. Zanglai újtjáról szóló jelentésében ezt írta: „Bátorkodom azt állítani, hogy anyanyelvem, a magyar, közei rokonságban van, nem szókinésében, hanem szerkezetében a török, az indiai, a kínai, a mongol és tibeti nyelvekkel...”

Nagy munkakedvvel s eredménnyel dolgozott: tizenhat hónapos zanglai búvárkodása végén már azt írta, hogy képes volna egy tibeti nyelvtan megírására, ismertetni tudná Tibet rövid történetét, földrajzát és irodalmát, s készen van egy 30 000 szóra terjedő szójegyzéke. Örült gyors előrehaladásának, mert úgy érezte, minél hamarabb végez tibeti tanulmányaival, annál hamarabb követheti a maga eredeti célját...

1824 őszén, majd másfél évi hősiesség után elhagyta a kolostort. „Mivel nem maradhattam tovább abban az országban, mert az nem járt volna előnnyel reám nézve, megegyeztem a lámával, hogy 1824-25 telét vele együtt Szultánpurban, Kuluban töltöm...és ott rendezem az összegyűjtött anyagot, egy tibeti-angol szótár céljára...”

A magyar tudós kerek három évig, 1830 novemberéig volt a kanami kolostornak, illetőleg a vele szomszédos kis szerzetesi kunyhó lakója: itt folytatta munkáját ugyanazzal a hősiességgel, mint korábban a zordabb éghajlatú Zanglában...

1834 januárjának elején hagyta el az első hiteles tibeti-angol szótár a kalkuttai baptista misszió nyomdáját, s nem sokkal utána megjelent a nyelvtan is.

Az összeállítást készítette:
Polányi Éva

Izós ízek

július

Gyöngytyúk leves cukkinivel

Egy gyöngytyúkot nagy darabokban felteszünk 50 percre főni hagymával, babérlevéllel, sóval és egy szem szegfűszeggel ízesített vízbe. 50 dkg cukkinit megmossunk, hámozás nélkül apró kockákra szeljük és hozzáadjuk a leveshez. 10 percnyi főzés után kivesszük a húsokat, letisztítjuk a csontjáról és apróra kockázva visszatesszük a levesbe. Ha kell utána ízesítjük a levest, és tálaláskor apróra vágott petrezselyem zölddel megszórjuk.

Seidl Ambrus

SPORT

Labdarúgás

Befejeződött a 2001/2002 évi bajnokság.

V. 26. Gyomaendrődi VSE – Izsák 3:1

Már csak két alkalommal nyílt lehetőség az NB II.-ben a bizonyításra. Izsák labdarúgóit fogadta az alaposan megfiatalodott csapatunk. Többek összegyűjtött sárga lapjai miatt az ifik segítségére volt szükség. 200 néző volt kíváncsi rájuk. Hanyecz L., Mester, Dinya, Nagy T., Farkasinszki, Goderán, Feuerwerker, Papp, Uhrin, Katona, (Tóth cs.). Kitétek magukért a „tinik A 30. és a 45. percben Feuerwerker majd Nagy Tibi szerzett gólt. Fordulás után a 60. percben Feuerwerker 24 méterről ismételt. A 80. percben Mester öngólja zárta a sort; 3:1.

Az ifjúsági játékosok minden dicséretet megérdemelnek.

A legjobbak: Mester, Dinya, Uhrin, Feuerwerker.

VI. 2. Kondoros – Gyomaendrődi VSE 1:0

Az első játékrészben kiegyenlített küzdelem folyt. Az egyetlen gólt a 71. percben Lipták szerezte 18 méteres szabadrúgásból.

Jók: Mester, Hidvégi, Uhrin..

A tabella végeredménye:

1. Algyő	22	15	3	4	36-14	48
2. Kiskőrös	22	13	4	5	41-27	43
3. Rákócziifalva	22	13	4	5	40-27	43
4. Szentés	22	12	5	5	42-21	41
5. Hódmezővásárhely	22	10	6	6	26-18	36
6. Kondoros	22	9	5	8	24-24	32
7. Izsák	22	7	7	8	38-39	28
8. Békés	22	7	5	10	24-41	26
9. Örkény	22	7	4	11	26-30	25
10. Kalocsa	22	7	1	14	28-37	21
11. Gyomaendrőd	22	5	2	15	22-39	16
12. Jamina	22	3	2	17	17-47	11

Ifjúsági csapatunk bajnokságot nyert. Gratulálunk! Csak így tovább!

Megyei I osztály.

V. 26. Vésztő – Gyomaendrőd 1:2

VI. 2. Gyomaendrőd – Mezőhegyes 9:1

VI. 10. Battonya – Gyomaendrőd 2:1

A tabella végeredménye:

1. Szarvas	29	17	7	5	64-32	58
2. Gyomaendrőd	29	15	8	5	61-33	53

Márton Gábor

THERMUX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.

☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☐ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☐ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☐ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☐ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☐ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

NŐI CIPŐT A GYÁRTÓTÓL!

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTEKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

GELLAI LÁSZLÓ CIPŐGYÁRTÓ

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek,
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Guhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BÁBEL SÁNDOR, aki a Zalka Máté utca 9. sz.. alatt élt, június 11-én 68 éves

korában hosszú betegség után megtért teremtőjéhez. Gyászolja családja.

FROLYÓ IMRE, aki a Damjanich tér 5. sz. alatt lakott, június 12-én 64 éves korában az Örökkévalóságba költözött. Gyászolja családja.

HEGEDŰS LÁSZLÓ IMRÉNÉ CSIKÓS MÁRIA, aki a Széchenyi u. 7. sz. alatt élt, június 14-én 68 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják: férje, gyermeke, unokái, menyje, a rokonok, szomszédai és az ismerősök.

HORNOK IMRE, aki az Attila u. 6/1-ben lakott június 4-én 70 éves korában megtért Teremtőjéhez. Temetése Budakeszin volt. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja, testvérei, a rokonság és az ismerősök.

KERTES LAJOSNÉ KURILLA REGINA, aki lakott a Selyem u. 37.-ben, június 5-én 83 éves korában hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolják: gyermekei és unokái.

KRUCHIÓ LAJOS, aki a Fő út 93. sz. alatt élt, június 2-án 83 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

LIZICZAI JÓZSEFNÉ DINYA VERONIKA, aki a Selyem út 58/1. sz. alatt élt, május 24-én 81 éves korában az örökkévalóság honába költözött. Gyászolja családja.

SZMOLA SÁNDORNÉ VASZKÓ IRÉN, aki a Blaha út 2-6-ban élt június 6-án 76 éves korában hosszú szenvedés után megtért Teremtőjéhez. Gyászolják: férje, gyermeke és azok családja, a rokonság és az ismerősök.

SZUROVE CZ GERELY, aki a Katona József u. 1. sz. alatt élt, június 14-én 59 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolják: élettársa és a család.

TÍMÁR MIHÁLY, aki a Petőfi utca 12. sz. alatt élt, június 6-án 68 éves korában hosszú szenvedés után befejezte földi pályafutását. Gyászolják: felesége, gyermeke, a rokonság és az ismerősök.

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük mindazoknak, akik szeretett édesanyánk Búza Istvánné Giricz Teréz engesztelő szentmiséjén és temetésén részt vettek, sírjára virágot helyeztek el, és bármilyen módon együttérzésükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek. Szeretettünk és imánk nyújtson neki csendes pihenést.

A gyászoló csaiád

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ó országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

A mi primásunk

Annak emlékére, hogy Farkasinszky Imrét 50 évvel ez előtt nevezték ki a gyomai Övönő képző zenetanárának.

Tavaszi szél lehel langyosan,
Bukdácsol a Körös hullámin,
Madár dalol a liget bokrán,
Csodálatos trillákat játszik.

Így szólt hegedűd, ilyen szépen,
Benne koboldok, manók, dzsinnek,
Bohó lidércok dalolászta,
S táncot roptak mesetündérek.

Hány ablak nyílt meg szerenádra,
Hogy a boldogság rajt beszökjön.
Sok szép álm lett valósággá,
S reményszivárvány nőtt a könnyön.

Hol vannak már a régi lányok,
Bálók, vígságok, búsongások?
De a dalok örökké élnek,
S szebbé formálják a világot

A megénekelte szélmalom is
Összerogyott, rom már a csárda.
Alig néhányan emlékeznek
A lyukashalom betyárjára.

Veled porladt el a hegedűd,
Veled halt meg sok kedves nóta.
A hozzád vivő emlékösvényt
Csipkerózsa lassan befonja.

Mártón Gábor

Az **endrődi templomtető** felújítására adott adományokról van lehetőség – ha szükséges - adókedvezményre szóló igazolást kiadnunk. Eddig nem volt ilyen lehetőségünk.

Eddig is érkeztek már adományok e célra: 5-10-30-50 és 100 ezer forintos összegek. Hálásan köszönjük, Isten fizesse meg az adakozók nagylelkűségét. Köszönjük a temetők takarítására felajánlott adományokat is.

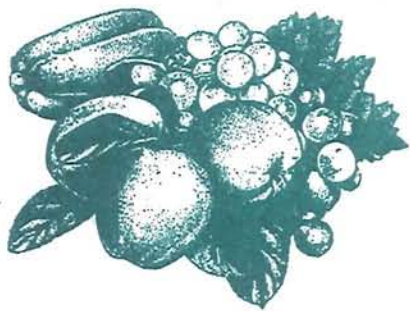
Sarokház
Csemege
Ct.: Tímár Vince

Partnerlánc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☛ házi jellegű húskészítmények, endrődi ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés)
  - ☛ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
  - ☛ eljuttatjuk önközhöz a PARTNER újságot, melyben megtalálja a kedvenc árucikkeit, termékeit
- Blaha u.27. Tel.:386-691
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

Kert- barátok- nak

KÖRNYEZETÜNK ÉLETETŐ EREJE A FA

A kultúremler lelkében utat tör és mind általánosabbá lesz annak felismerése, hogy az egészség megóvása, a testi-lelki felüdülés nem nélkülözhetik a természettel való szoros kapcsolatot. Az is beigazolódtott, hogy a szántóföldek és az erdők arányos változása, a szélfogók, fasorok, bokor-szegélyek alkalmazása kedvező hatással van a mezőgazdasági művelés sikerére, főleg a szélsőséges éghajlatú Alföldünkön. Ugyanis a fás területek, az erdő a szélnek szárító hatását csökkenti. Feltartóztatja az alacsonyan szálló ködöket, a páratelt levegő tovasodródását, s így elősegíti a pára cseppekbe sűrűsödését, lecsapódását. Lassítja a nyirkosság elpárolgását a beárnyékolással, hűti a fákkal (erdő) nem borított részek páraszegény levegőjét. Szűri a szélhordta port, a levegőbe került, egészségre ártalmas káros szennyezőket.

1930 tavaszán Balatonföldvár állomással szemben kivágtak egy akácfa sort a telefonvezetés miatt. Erről Baja Mihály versében így szól:

„Kivágták az akácfaikat,
A Nagytacán véges-végig,
Ringó, rengő zöld leveles
Lombja közt az akácvirág
Nem fehérlék.
Nem ülök az árnyékába,
Mint valaha napsütéses
Nyári délben,
Nem halom a vadgalambot
Szerelmesen turbékolni
Sűrűjében.

Jaj de pusztá lett a város.
En Istenem, de mivé lett!
A kivágtott akácfaikkal
De sok régi kedves emlék
Semmivé lett!
Ültessetek csodafákat,
Még se lesz oly szép, ha nő is
Fel az égig,
Mint mikor az akácvirág
Illatozott a Nagy utcán
Véges végig.

A FÁK, MINT TERMÉSZETI EMLÉKEK HAZÁNKBAN

Hazánk ezeréves fennállásának emlékére kormányintézkedés folytán 4103 községben (a történelmi Magyarország területén) ültettek emlékfát. Hogy mi lett ezek sorsa az elszakított és a csonka hazában az senki sem tudja. Pedig meg lenne minden okunk, hogy a csonkítatlan ezer éves haza fennállásának minden emlékéhez ragaszkodjunk.

Erzsébet királyné 1898. szeptember 10-i tragikus halála után mindössze nyolc héttel a kormány felhívást intézett a magyar néphez, hogy emlékére fákat ültessenek. A beérkezett jelentések szerint 1899. július végéig 2.887.413 emlékfát ültettek.

1930 őszén Horthy Miklós kormányzásának 10 éves évfordulója alkalmából Kiskörösön a Luther téren a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége az ünnepség keretében 10 fát ültetett.

EMLÉKFÁK VÁROSUNKBAN

Az elmúlt hónapban a gyomai Hősök útján található hársfasorral fejeztük be gondolatainkat. Ebben az utcában május második felében a hársfavirág illatától illatos a környék. Itt volt található a régi piactér, amely talán a nem is olyan távoli jövőben – az önkormányzat tervei szerint - a Kner emlékmű idehozatalával hangulatos, szép parkká alakul át a ma még eléggé elhanyagolt környezet. 1999. augusztus 14-én Kner Albert születésének századik évfordulója alkalmából a Kner Nyomda Részvénytársaság és a Kner Nyomdaipari Múzeum centenáriumi ünnepségeket rendezett (melyről lapunk annak idején részletesen beszámolt), s ez alkalommal került sor újabb hársfák elültetésére. Az emlékfák előtt kőbe vésett felirat és dátum látható:

Május 22-től június 23-ig Gyoma
BELTERÜLETÉN 37,7 MM CSAPADÉK HULLOTT.

Kner Erzsébet 1897 – 1998
Kner Albert 1899 – 1976
Kner Susan 1902 – 1980
Haiman György 1914 – 1996
Az emlékfásor továbbiakban:
Kner család emlékére Gyomaendrőd város
Kihelyezett ünnepi Megyegyűlés alkalmából 2000.
Ez utóbbi emlékfát Domokos László a Megyei Önkormányzat elnöke, országgyűlési képviselő helyezte el 2000. március 14-én
Kár, hogy ez utóbbi kivételével a táblák feliratain nem tüntették fel, a fa ültetés milyen alkalomból történt.
A két település között lévő ligetben a társas házakhoz vezető gyalogút mentén az önkormányzat emlékfásort létesített. A táblák emlékeztetnek az ültetőkre, de sajnos itt sem tudni, hogy milyen alkalomból került sor e kedves és szép eseményre. Már pedig utódaink számára ezek az igen becses emlékek beszédesebbek lehetnek volna. Még nem késő. Még pótolható! Íme a fásor ültetői:

Dr. Turi Kovács Béla környezetvédelmi miniszter 2001.
Dr. Pintér Sándor belügyminiszter 2000.
Rudolf Weiersmüller svájci nagykövet 1999.
Katona Kálmán vízügyi miniszter 1999.
Domokos László Megyei Közgyűlés Elnöke 1999.
Hosszú Szilárd Vízmű vezérigazgató,
Petneházi Bálintné Csárdaszállás polgármestere
Dr. Dávid Imre Gyomaendrőd polgármestere 1999.
Dr. Latorcai János díszpolgár 2000.
Dr. Mátólesi György gazdasági miniszter 2002.

Ugy a régi, mint a közelmúltban ültetett fákhöz, a szűkebb hazához, egy-egy lelkünkbe zárt kedves vidékhez szeretetünknek szálai fűződnek, melyek felidéznek az elmúlt eseményeket, s lelkünkben összefonódik a múlt és jelen. Ugyanakkor utódaink is bizonyosan szívesen emlékeznek a múlt-ra, mely ösztönzést adhat számukra a jövő építésére, példát a hazaszeretetre.

HUNYA ALAJOS

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

júliusi árukinálatom:

- tasakos vetőmagok (virág - zöldség)
- fűmagok, fűnyírók, szegélynyírók
- vegyszerek, virágtápok, műtrágyák
- virágföldek, fűszelők
- virágládák, virágcserepek
- grill sütők, sörsátrak, bográcsok
- kerti szerszámok, metszőollók
- permetező szerek és alkatrészek
- szivattyúk, öntözőtömlők, szórófejek
- fóliák, ponyvák, kötöző anyagok
- gumicsizmák esőruháknak
- szegek, csavarok,
- láncfűrészek, fürdőszoba szőnyegek
- elemek, izzók, zseblámpák

VÁROM KEDVES VÁSÁRLÓIMAT!

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó

István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Márton Gábor, Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 8. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2002. augusztus

Nemzeti ünnepünkön köszöntjük minden kedves Olvasónkat!

ÁRPÁDHÁZI ÉNEK-KOSZORÚ

Halál bére mindenkor az élet.
Mit tehetél volna Vajkból-István,
hogy megváltsd néped szinte tisztán?
Koppány horkával csapoltad a véred...

Templomokkal, tudós iskolákkal,
gazdagult, de, ha rend kívánta
korbácsot is látott latrok háta,
évezredünk fénylik koronáddal.

S mert letört a liliom-virágod,
Imre herceggel ingott a jövődő,
Boldogasszonynak néped s hazádot

felajánlottad. Kegyelmeiben élünk
száz vész múltán. Országépítőnk,
Szent István király-imádkozzál értünk!

Szűz Szent Imre, liliomos herceg,
milyen nyelven rőfögött a vadkan,
mint a Zrínyié? Iderovom halkán,
Szent ellen csatát sátán sose nyer meg!

Több csillagot rendelt fel az égre
a Jóisten, akár talján, germán
trón-házakból, félvilág uralmán,
mint amennyit Árpád nemzetsége!

Szívből hódollak Liliomos Herceg,
Endrőd-Pátriám Szent Oltalmazója:
Hitünket a holnapoknak mentsd meg!

Arany kalász érjen Körös mentén,
Gyermek bimbózzon ifjúság szerelmén,
S Máriás-hitben újuljon a nemzet!

TÍMÁR MÁTÉ

Melocco Miklós ezredévi millenniumra készült szobra az Esztergomi Bazilikánál. Fotó: Császár Claudia

KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS

A Gyomaendrödi Önkéntes Tűzoltó Egyesület 2001. évi munkájáról

SZÁMVITELI PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ /ADATOK EZER Ft-ban

	1998.	1999.	2000.	2001.
NYITÓ PÉNZKÉSZLET	621	185	944	1.533
BEVÉTELEK:				
1. Önkormányzati támogatás	2.979	1.638	874	1.100
2. Pályázat útján nyert pénzösszeg	325	700	750	700
3. Szponzori támogatás	10	643	553	346
4. Munkaügyi Központ közhasznú tám.		408	820	225
5. Belvíz elhárítási munkák	8	496		
6. Egyéb bev.(Apeh 1%, anyag ért., kamat bev, tagdíj)			997	50
BEVÉTELEK ÖSSZESEN	3.322	3.885	3.994	2.421
KIADÁSOK:				
1. Személyi jellegű (bér és járuléka)	216	660	1.483	739
(adó és járulék tartozás)		630	719	12
Önellenőrzési pótlék			107	
2. Tűzoltó autók üzemelt. kapcs.	497	464	440	775
3. Fenntartási kiadások	450	364	255	270
4. Védőfelszerelés vásárlása	329		50	758
5. Tanfolyammal kapcsolatos költ.	381			
6. Egyéb kiadások	422		76	141
7. Fejlesztési célú kiad.	1.463	1.008	275	951
KIADÁSOK ÖSSZESEN:	3.758	3.126	3.405	3.646
ZÁRÓ PÉNZKÉSZLET	185	944	1.533	307

Az Ellenőrző bizottság megállapította, hogy a táblázatban szereplő összevont adatokból a Polgármesteri Hivatal működésére 800 ezer forint támogatást, a civil alapból az un. 1 forint szponzori támogatáshoz 1 forint önkormányzati támogatás elv alapján 310 ezer forint támogatást nyújtott.

A felhalmozási kiadások között rádió és tartozékai: 156 ezer forint, áramfejlesztő és védőruha 446 ezer forint, kargfűrés, 148 ezer forint, építkezési költség 200 ezer forint volt.

KÖLTSÉGVETÉSI TÁMOGATÁS:
2001 ÉVBEN NEM VOLT.

CÉL SZERINT JUTTATÁSOK

Egyesületünk sikeresen pályázott a Belügyminisztérium egyik pályázatán, 700 ezer forintot nyertünk

ÖNKORMÁNYZATI TÁMOGATÁS

A helyi önkormányzattól kapott támogatás végösszege: 1.100 ezer forint volt.

Az előző évhez képest emelkedést mutat, de visszatekintve az előző évek azonos tartalmú számaira:

1997. 5.4 millió Ft

1998. 3.- millió Ft

1999. 1.6 millió Ft.

2000. 0.9 millió Ft.

2001. 1.1 millió Ft.

A fenti számok jól mutatják, hogy az egyesület gazdálkodása nagyon nehéz, a fejleszt csaknem ellehetetleníti.

KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGRŐL RÖVID TARTALMI BESZÁMOLÓ

A Gyomaendrödi Önkéntes Tűzoltó Egyesület kiemelten közhasznú szervezet, ami azt

is jelenti, hogy a társadalmi közös szükségletek kielégítése céljából jött létre.

Olyan közhasznú feladatot lát el, amelyről törvény felhatalmazás alapján más jogszabály rendelkezés szerint, valamely állami szervnek vagy a helyi önkormányzatnak kell gondoskodnia. Tevékenységéről a gazdálkodásának legfontosabb adatairól a nyilvánosságnak is köteles beszámolni a helyi sajtó útján.

Az elmúlt 2001.-dik évben a Gyomaendrödi Önkéntes Tűzoltó Egyesület: 35 esetben vonult ki tüzesethez (hétszer épület, huszonöttször avar, és három esetben gépkocsi tűzhöz.)

8 esetben műszaki mentéshez

Fenti tüzeseteknél 19 fő vett részt a mentésben, mintegy 200 óra össz. időben.

Taglétszám: 44 fő, akikből 20 fő aktívan részt vesz az egyesület műszaki, vagy adminisztratív munkájában, és 18-20 fő, akik kiképzett tűzoltók. Ez az a létszám, akik riaszthatók tűz, vagy más katasztrófa esetén.

Egyesületünk mind személyi, mind az anyagi és eszköz ellátottság, felkészültség vonatkozásban olyan fizikai és immateriális értékekkel rendelkezik, amit részben elődeink hoztak létre azért, hogy a város és lakosainak tűz elleni biztonságát szolgálják.

Ez a számokban ki nem fejezhető érték most éppen ránk van bízva, és a mi kötelességünk, hogy ezt megőrizzük, fejlesszük, és az utánunk jövőeknek tisztességgel átadjuk.

A záró pénzkészlet, valamint a 2002 évi önkormányzati költségvetési támogatás összeget megismerve 300 ezer forint, az **Ellenőrző Bizottság kötelessége, hogy a Vezetőségek és a Közgyűlésen a tagoknak is felhívja a figyelmét, hogy ezzel a pénzkészlettel az egyesület működési költségeinek nincs meg a legminimálisabb fedezete sem, még a leggondosabb gazdálkodás mellett sem.**

Ezért a 2002. évben a korábbi évektől eltérően más megoldást kell találnunk egyesületünk fennmaradása érdekében.

*Császárné Gyurcicza Éva
Felügyelő Biz. elnök*

Jó hír a vesebetegségben szenvedők számára!

Lapunk májusi számának 83 oldalán beszámolt arról az új dialízis központ alapkövetéséről, mely Gyulán a Pándi Kálmán központ területén volt.

A munkálatok nagyon jó ütemben haladnak! 2002. negyedik negyed évében már fogadhat betegeket az állomás.

Nem lesz talán felesleges némi visszatekintés e terület fejlődésére.

1986. január 16-án a Szegedi Orvostudományi Egyetem művese állomásának szatelit ellátási részlegként kezdődött a békéscsabai Városi Kórházban a krónikus veseelégtelenségben szenvedő, vese-

pótló kezelésre szoruló betegek dialízis kezelése.

A 90-es évek elején a négy ágygal induló, két műszakban nyolc beteg ellátására létesített állomáson már a megye beteganyagát, közel 40 beteget dializáltak 21 éves, a Szegedi Egyetemről már leselejtezett gépekkel

Első lépésként az Euro Car Rt. Új, az adott kor elvárásainak mindenben megfelelő orvostechnológiát telepített a meglévő dialízis központba. 1993-ban

pedig 14 férőhelyes modern dialízis ellátásnak mindenben megfelelő központot létesített.

2000. november közepén a vasárnapot kivéve a betegeket és a kezelő személyzetet egyaránt próbára tevő, négy műszakos folyamatos üzemmodban működött az állomás.

2001-ben a dialízis központ már 14.512 kezelést végzett és az ellátott betegek száma meghaladta a 150 főt. Jelenleg a központ 94

beteget kezel a krónikus dialízis központban.

Az új gyulai dialízis központ 20 krónikus és 1 akut ágygal létesül, összesen 1200 négyzetméteren. A dialízis központ önálló CAPD tréningosztóval létesít, és itt kerül elhelyezésre a nephrológiai gondozó is. Az új központ a legmagasabb szakmai elvárásokat, és betegek kényelmét szolgálja majd számos olyan megoldás (kezelőhelyiségek klimatizálása, szórakoztató elektronika telepítése, tágas váróhelyiségek és öltözők), amely könnyebbé teszi a két naponta szükséges négyórás kezelése elvégzését.

Megyei hírek

A huszonhatodik Békés-Tarhosi zenei napok - A Békés Megyei Közgyűlés elnöke **Domokos László** nyitotta meg Tarhoson a XXVI. Zenei Napokat. Mint mondotta: „Békés-Tarhos az elmúlt két és fél évtizedben bizonyította, hogy a magyar kultúra legszebb ajándékát kínálja a zeneszerzőknek. Azokat a feltételeket, amelyekre méltán lehetünk büszkék.” A legendás hírű zeneiskola nevelői közül megemlítjük: Szokolay Sándor, Bozay Attila, Csukás Sándor, Rozgonyi Éva, Tarjáni Ferenc neveit, de nagyon sok azoknak az énektanítóknak, zenetanároknak a neve, akiket még felsorolhatnánk, akik munkásságukkal életük folyamán örítették és tolmácsolták a tarhosi szellemet.

Útávitás Battonyán - Ugyancsak június hó utolsó napjaiban Battonyán kezdődött az az ünnepség, melynek keretében **Dr. Bartha Etele** államtitkár és **Domokos László** megyei elnök forgalomba helyezték az országhatár – Battonya – Mezőkovácsháza – Orosháza országos közút korszerűsítés II. ütemében elkészült Battonya belterületi szakaszt, hidakat és körforgalmat. A beruházás közel egymilliárdos összegéből egyharmadát a magyar állam, kétharmadát az Európai Unió finanszírozta. Ünnepi beszédében **Domokos László** elmondta, hogy a határon átvélő PHARE-CBA program nagymértékben segíti a magyar-román együttműködést a közlekedés biztonságának javítása által is.

Szemmelweis ünnep a Gyulai Pándi Kálmán Kórházban - Az „anyák megmentője” születésének évfordulóján, amely ma már az egészségügyi dolgozók napja is, **Domokos László** kórházfenntartó a Békés Megyei Önkormányzat elnöke köszöntötte a gyulai Pándi Kálmán kórházban az egészségügyi dolgozókat. **Atadták a Kórházért kitüntetések: Dr. Csaba Istvánnak, az urológiai osztály vezetőjének, Szász Andrásnének, a reumatológia szakrendelés gyógytornászának és Sajti Lajosnak, az üzembiztonsági osztály vezetőjének.** Együttal a főorvosi és adjunktusi kinevezéseket is átvették az illetékesek.

KÖZÉRDEKŰ KÖZLEMÉNY! NYUGDÍJASOK FIGYELEM!

Mint ismeretes. 2002. június 29-én hatályba lépett az a Kormányrendelet, (145/2002. sz) amely alapján **lehetőség van a nyugdíjak méltányossági emelésére.**

Megkérdeztem a megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság illetékesét, hogy mi a teendője annak, aki élni akar, illetve élni tud ezzel a lehetőséggel.

Kik kérhetik? Akiknek a megállapított öregségi, rokkantsági, illetve árvasági, vagy az önkormányzattól kapott un. rendszeres pénzellátásának együttes összege nem haladja meg a **havi 40.200 forintot.** Fontos még, hogy emelésre csak akkor kerülhet sor, ha a nyugdíj megállapítás legalább 3 éve történt.

Előnyt élveznek azok, akiknek szolgálati ideje nők esetében 30 férfiak esetében 35 évnél hosszabb, valamint a 70 éven felüliek, illetve az I. vagy II. csoportba tartozó rokkantak.

Az emelést a nyugdíjasnak formanyomtatványon kell kérni.

A kérelmet a lakóhely szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatósághoz kell benyújtani. A vasutas nyugdíjasoknak a MÁV Rt Nyugdíj Igazgatóságához.

Aki az önkormányzattól kap ellátásokat, azt a helyi jegyzővel kell igazoltatni.

A pontosan kitöltött kérelem mellé írásban kell közölni azokat a körülményeket, amelyek alapján a kérelem elbírálható.

2002-ben az emelés összege legalább havi 2.010 Ft, de nem több mint 5.025 Ft.

Az elbírálás előreláthatólag hosszú időt igényel, a legkorábbi döntések szeptember elejére várhatók. (Aki már levélben kérték az emelést, azoknak is ki kell tölteni a postán kiküldött formanyomtatványt!)

Akinek a fentiekben túl további kérdései, vannak, szívesen segítünk.

Császárné Gyuricza Éva (Telefon: 386-323, 06-30-2973-571)

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉGI HÁZ

Szenti István napok Gyomaendrődön

19-től – 20-ig Városi szabadtéri rendezvényre kerül sor az endródi Városrészből **Szenti István Napok Gyomaendrődön** címmel

Program:

- Országos majorette – fesztivál (menettánc és színpadi bemutató) nemzetközi halfőző verseny (a népligetben)
  - Szórakoztató gyermek és felnőtt műsorok (az endródi sporttelepen)
    - Kenyérszentelés, ünnepi köszöntő,
    - Útcabál (Bibuci zenekar)
    - Tűzijáték
- Teljes körű vendéglátás, tombola!

A kétnapos rendezvény megszervezése és lebonyolítása várhatóan országos és önkormányzati pályázaton nyert pénzeszközök felhasználásával, és helyi vállalkozók jelentős támogatásával valósul meg.

A részletes programot plakátok hirdetik majd, tájékoztatás kérhető a Közösségi Házban. (Blaa u. 21. T.:386-917)

A rendezvényre mindenki szeretettel várunk, aki kellemes pihenésre, kikapcsolódásra és szórakozásra vágyik!

Felhívjuk az idelátogató közönség figyelmét, hogy az országban is már nagy sikert aratott endródi születésű **UHRIN BENEDEK** is fellép 15 órakor a gazdag programban.

Két és fél óra a Terror Házában

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség

Gyomaendrödi Szervezte Vaszkó

András elnök vezetésével látogatást

tett a budapesti

Andrássy út 60-ban létesített

Terror Házában. A két és fél óra

otlétük sem volt elegendő ahhoz, hogy

lelkükben feldolgozzák azoknak a

szörnyű borzalmaknak itt látható

töredékét. Megdöbbenés, fájdalom, és

rémület kavardott a szívekben. Aki csak

teheti, látogasson el ide, mert nincs

szó, mely hüen le tudná írni az itt látottakat.

Különösen ajánljuk a fiatalabbaknak, (addig, míg nyitva van!) akik – szerencsére – nem éltek már át ezeket a borzalmakat, s csak a történelem lapjaiból, no meg e kiállítás anyagából ismerhetik meg a nyilas-fasiszta, szovjet – kommunista elnyomás évtizedeit.

Sürgősen eladó! Endrődön 707 m² közművesített építési telek. Érdeklődni lehet Dékány Lászlónál (Bocskai u. 18/1.) 17 óra után 06-20-533-26-17. sz. telefonon.

In memoriam

Szülőföld: Bölcse, majd kopársól
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

Farkasné Barabás Katalin tanárnő

Budapest

1952. VIII.

Gyomaendrőd

2002. V.

MEGPRÓBÁTA A LEHETETLENT

Gyermekeiket a Fővárosban élte szüleivel, édesanyja Steinlauf Renée, édesapja Dr. Barabás Dénes a budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem professzora. Nagy-nagy szeretettel nevelték egyetlen gyermeküket. Az érettség után a Budapesti Műszaki Egyetemen vállalt munkát, ahol 1970-72. között dolgozott. Majd a József Attila Tudományegyetemen 1978-ban szerzett tanári diplomát biológia- kémia szakon. Még ebben az évben tanári állást vállalt a Somogy megyei Csurgón, a Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumban ahol két évet tanított.

1980-ban jött Gyomaendrődre, ahol a Kiss Lajos Gimnáziumban (ma: Kner Imre Gimnázium) vállalt kollégiumi nevelő-tanári munkát. Ezt az állását 8 évig töltötte be. 1988-ban a Rózsahegyi iskolához került (korábbi nevén az endrődi 3. sz. Ált. Iskola) ugyanilyen beosztásban. A gyermekek nagy szeretettel vették körül a mindig mosolygós Katinénit, aki ugyancsak jól érzete magát köztük. Kislányát, Zsuzsannát, aki 1984-ben született, féltő gonddal nevelte. Ő ebben az évben lesz utolsó éves hallgatója Mezőberényben a Petőfi Sándor kétnyelvű gimnáziumnak.

E száraz életrajzi adatok után, kérem, olvassák el Ladányi Gábormé, az iskola igazgatójának búcsúztató szavait, melyeket Katalin sírjánál mondott:

„A Gyomaendrődi Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Diákotthon tanulói és dolgozói nevében fájó szívvel búcsúzom kedves kollégánktól: Farkasné Barabás Katalin biológia-kémi szakos középiskolai tanártól. A 25 éves munkaviszonyából 14 évet töltött iskolánkban. Itt a pedagógiai munka legnehezebb területét vállalta: kollégiumi nevelő, emellett gyermek és ifjúságvédelmi felelős volt. Azokkal a gyermekekkel foglalkozott, akiknek a család nem tudott megfelelő biztonságot, gondoskodást nyújtani. Mélyen átérezte védtelenségüket, szeretethiányukat. Féltve vigyázta lépéseiket, újból és újból orvoslást találva lelki sérelmeikre, megoldást konfliktusaikra. Szülőként állt ki mellettük. Megpróbálta a lehetetlent: pótolni a hétköznapi hiányzó szülői szeretetét.

Nyílt szívű kolléga volt, aki, mint a közalkalmazotti tanács megválasztott tagja, munkatársai igazát kereste és képviselte, olykor saját érdeke ellenében is. Emberi kapcsolatainak meghatározója volt a mások megértése és az emberi méltóság feltétlen tisztelete.

A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Diákotthon kollektívája Farkasné Barabás Katalin tanárnőt a 2002. május 24-én megtartott iskolánapon kiemelkedő munkája elismeréseként posthumus Rózsahegyi díj kitüntetésben részesítette.

Kedves Kollégánk! Itt hagyta bennünket, s mi most gyarló emberekként kullogunk életed elsuhant idővonalá után. Fogadd ezt a megkésett elismerést köszönetünk és végső tiszteletünk jeléül. Tiszta szívű embernek ismertünk, szerettünk, s így őrzünk meg emlékezetünkben. Úgy, ahogy Nagy Károly Imádság után, című versének sorai idéznek fel bennünk”:

„De nézz a szívembe, Uram!
Előtted úgyis nyitva van,
A szívem sosem bűnözött,
Tisztán maradt a bűn között,
Másokért sokszor fájt nagyon,
Mert élt benne a szájalom.
A szívem, sosem vétkezett
Óh nyújtsd felé a jobb kezed,
A tenyeredbe vedd Uram
Ha azt hiszed, hogy súlya van,
S meglátod, könnyű, mint pehely,
Vagy kis, harangvirágkehely,
Nincs benne más, csak szeretet,
S azok, akiket szeretett,
Sem irigység, sem kapzsiság,
És semmi, semmi rosszság,
Nincsenek benne néma vádak,
Nincsenek benne léha vágyak...
...szívem miatt adj hát kegyelmet,
hisz véghetetlen a kegyelmed
és csak te látsz a szívek mögé,
öröktől fogva, mindörökké...-
- Ámen!

Márton Gábor

CIPŐTALPBÉLÉST
SZONDÁTÓL

Rózsahegyi u. 11.
Telefon: (66) 284-301

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

EMBER-SORS-KERESZT

„Vándor, állj meg egy pillanatra”

szólította meg még nem is olyan régen az arra járókat az egyik öregszőlői kereszt felajánlótáblájára vésett írás.

Ma már nem olvashatjuk. Nincs meg. Eltűnt ez a kereszt is úgy, ahogy a többi. Pedig szép számmal voltak temetőikben, útszélén, egy-egy család portáján. Díszítették, ékesítették, gazdagabbá tették a falut, s vallottak az itt élő emberek hitéről, életéről.

Vaszkó-halmi kereszt
(Állította 1908-ban özv. Waszkó Dánielné szül.
Urban Anna)

Sokszor elhangzik az a közhely egy-egy régi tárggyal kapcsolatban, ha az beszélni tudna, mennyi mindent elmondhatna. A kereszt helyett az emberek ajka nyílt meg, meséikben, emlékezetükben őrzik meg a kereszt történetét. Meséiben? Valós, igaz mesék, történetek ezek, családok, emberek sorsáról, életéről.

Minden keresztnek van története: a temetői, útszéli, fogadalmi keresztnek egyaránt. Sorsuk az őket állíttató emberek sorsát is jelzik.

Az előbbieket főleg a falu előjárói állíttaták, a község tartozott értük felelősséggel. Gondozásukra, rendbentartásukra külön pénzüsszeget fordítottak.

A szarvasvégi, gyomavégi temető keresztjét Lányi Mihály plébános ideje alatt (1767. október – 1772. augusztus) állíttaták, Barits Bálint szentelte fel őket a temetőkkel együtt. A központi temető keresztje Tóth Mihály nevéhez fűződik, az állíttató sírja még ma is megtalálható a kereszt árnyékában, sajnos nagyon elhanyagolt állapotban.

Az Endrődre bevezető országutak mellé került keresztokról szintén a falu gondosko-

dott. Állíttatójuk között azonban már van magánszemély is.

A ridegvárosi útszéli keresztet például a Mikó család állíttotta. A Hegedűs-kereszt, mely nevét a Hegedűs portáról kapta, amelyen állt, eredetileg temetői kereszt volt, az endrői halászkok állíttaták, de a Körös szabályozása miatt a Mezőtúr felé vezető út szélére, Hegedűs Miklós kertjébe került.

A Timár-féle búcsúkereszt is eredetileg a Timár család tulajdona volt, csak amikor elköltöztek a Simon-zug a jó minőségű hunyai földekre, a keresztet nem vitték magukkal, s odaállíttaták, ahol a búcsújárók elvonultak. Így lett búcsúkereszt, mert a tövénél pihentek meg először a Máriaradnára induló búcsúsok.

Legszebb története mégis a fogadalmi keresztnek van, mert ezek már nem a falu, hanem egy-egy család sorsához kapcsolódnak.

A legtöbb fogadalmi keresztet hálából állíttaták a családok betegség, gyermekhalandóság kapcsán. Nevüket is az állíttató családról kapták, bár előfordul, hogy a család elköltözésével a portán maradt kereszt az új tulajdonos nevét veszi fel. Ilyen a Szujó-kereszt is, melyet eredetileg Hunya Mátyás állíttott 1842-ben egyik családtagjának felgyógyulásért.

A család elköltözött, a kereszt lassan 100 éve a Szujó család tulajdona, így változott meg a neve is.

Az ugarai Dinya-keresztet hálából állíttotta a család. A szülőknek a kilencedik gyermekük halt meg. Egy évnél többet egyik gyerek sem élt. Ekkor a szülők megfogadták, ha a tizedik gyermekük is megszületik, és megmarad, hálából állíttanak érte egy keresztet a földjükön. Ez a kislány Dinya Franciska néni volt, aki 1891-ben született, a kereszt tehát már 111 éves.

A szarvasvégi temetőben is áll egy fogadalmi kereszt. Eredetileg Rigalyos és Varjas határán állt. Szakállós Györgynek és feleségének öt gyereke halt meg tudóbajban. Nagy örömeire hatodik gyerekük megmaradt, ezért állíttaták föl a hálás szülők a keresztet. A tagosításkor azonban kidöntötték, a család behozta, s amikor az utolsó családtag meghalt, a kereszt még megmaradt vasrészét fejének állíttaták. Így őrzi a temetőben a Szakállós család történetét és nyugalma.

Sok hasonló történetet lehet még felsorolni példaként a fentiek mellé. Álljon még itt egy a végére, mely valóban igaz meseként szól szeretetről, emberségről, összetartásról.

Endrőd Szolnok megyei oldalán terül el egy nagy pusztaság, mely határos Türkevével. A neve Csejt-pusztá. Az Árpád-korban itt is volt falu. Az endrődiek ezt a vidéket is benépesítették. Közülük a Dobos előnevet viselő Timárok úkapja az ősi templom helyére állíttatott egy keresztet. Vas volt a corpus, réz az alatta lévő fájdalmas Máriát ábrázoló dombormű. De a rombolás szele ezt a területet is elérte. A családokat egyik helyről a másikra telepítették, kilakoltatták. Voltak, akik más tanyára mentek, s voltak, akiket úgy megaláztak, hogy elhagyták ezt a pusztát. A kereszt a többi kereszt sorsára jutott. De ki is törődött volna vele annyi baj között! Eltűnt, hiszen annyi szenvedés, üldöztetés között nem is tudták gondozni. Csak menekülni az otthontól, a csejti pusztá-

ból minél messzebbre. S most már feldúlt tanyák jelezték, hogy valamikor itt szorgalmas, dolgos emberek laktak. A keresztből hosszú ideig nem tudott senki, csak annyit suttoztak, hogy valaki megmentette egy éjszaka.

Az egyik család amikor elhatározta, hogy elköltözik, csendben a kereszt korhadt részeit lefűrészelte, és a fémrészeket a költözéskor magával vitte az új lakóhelyre. Ha már itt kellett hagyniuk őseik fészket, ne költözzenek egyedül, vitték magukkal az emléket, a kincset, egy darabot a szülőfaluból.

Az új lakóhelyen, amikor az üldözés egy kicsit enyhült, felállíttaták a keresztet a temetőben. S ha hazagondoltak a falujukba, vagy ha honvágy lepte el szívüket, kiballagtak a temetőbe a kereszthez imádkozni, és megnyugodva tértek haza.

Varjú Imre és családja Cserkeszölőben leltek új otthonra, és az otthonról elhozott kereszt jelentette múltjuk, addigi otthonuk emléket. Az endrői kereszt most a cserkeszölői temetőben áll mint temetőkereszt. Pedig valaha útszéli, fogadalmi kereszt volt. Valaha a pusztán élők vették körül, most ott a temetőben holtak.

A templom előtti kökereszt
1816-ban állíttotta a község
A 70-es években restaurálta
Till Aran hódmezővásárhelyi szobrászművész

A corpus és az alatta lévő dombormű cserkeszölői fán, de mégis endrői keresztként ad vigasztalást a szomorúaknak, hogy ne csak egy pillanatra állhasson meg a vándor, mert ahogy az egyházének is mondja:

„A keresztfához megyek,
Mert máshol nem lelhetek
Nyugodalmi lelkeknem”

Katolikus oldal

AUGUSZTUSI MISEREND

• Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 7 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
nyáron nincs mise

Hunya

A plébános szabadsága alatt (július 20-augusztus 30): vasárnaponként
8 óra, és augusztus 15-én is 8 óra.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 órakor.

AUGUSZTUS HÓNAP ÜNNEPEI

1. csütörtök: Ligouri Szent Alfonz püspök
2. péntek: Vercelli Szent Özséb püspök
4. **vasárnap: Évközi 18. vasárnap**
5. hétfő: Havas Boldogasszony
6. kedd: Urunk Színeváltozása
7. szerda: Szent II. Szixtusz pápa és társai vértanúk
8. csütörtök: Szent Domonkos áldozópap
9. péntek: A Keresztről nevezett Szent Terézia Benedikta (Edith Stein) Európa társvédőszentje
10. szombat: Szent Lőrinc diakónus és vértanú
11. **vasárnap: Évközi 19. vasárnap**
13. kedd: Boldog XI. Ince pápa
14. szerda: Szent Maximilian Kolbe áldozópap, vértanú
15. **csütörtök: Nagyboldogasszony**
18. **vasárnap: Évközi 20. vasárnap**
19. hétfő: Szent Bernát apát, egyháztanító
20. **kedd: Szent István király**
21. szerda: Szent X. Piusz pápa
22. csütörtök: Boldogságos Szűz Mária királynő
23. péntek: Limai Szent Róza
24. szombat: Szent Bertalan apostol
25. **vasárnap: Évközi 21. vasárnap**
27. kedd: Szent Mónika
28. szerda: Szent Ágoston püspök
29. csütörtök: Keresztelő Szent János vértanúsága

Bérmálás lesz Hunyán, szeptember 29-én. Bérmál-
kozhat, aki betöltötte a 13. évét, és nem ebben az év-
ben volt elsőáldozó. Jelentkezés szept. 1-ig.

*Az oldalt szerkeszti:
Iványi László*

A katolikus hit elemei (10)

A SZENTELMÉNYEK

A szentelményeket az Anya-szentegyház alapította. Szent jelek ezek, melyek a szentségekhez némi-
leg hasonlóan elsősorban lelki hatá-
sokat jeleznek és azokat az Egyház
közbenjárására meg is szerzik. Föl-
készítik az embereket a szentségek
saját hatásának befogadására, és
megszentelik az élet különféle kö-
rülmezeit. Célja, hogy bizonyos
egyházi szolgálatokat, életállapoto-
kat, a keresztény élet különböző kö-
rülmezeit, az ember számára
hasznos dolgok használatát meg-
szentelje. A püspökök lelkipásztori
döntése szerint a szentelmények
megfelelhetnek egy adott kor vagy
terület keresztény népe kultúrájának
és történelmének, illetve sajátos
szükségleteinek. Mindig tartalmaz-
nak imádságot, amit gyakran meg-
határozott jel kísér, mint például a
kézrátétel, a kereszt jele, a meghin-
tes szenteltvízzel, ami a keresztsgé-
re emlékeztet.

Szentelmény például a szemé-
lyek, ételek, tárgyak és helyek meg-
áldása:

Az apátok és apátnők megáldá-
sa, szüzek liturgikus szentelése, a
szerzetesi fogadalmak szertartása, a
felolvasók, akolitusok (oltárszolgá-
kák) és hitoktatók megáldása, temp-
lomok és oltárok, szent olajok,
edények és ruhák, harangok megáldá-
sa, stb.

A BÚCSÚK

A. A búcsúk megértéséhez
előbb a bűn következményeit kell
megértenünk.

1. A súlyos (halálos) bűn kiszá-
kít bennünket az Istennel való kö-
zösségből, és megfoszt az örök élet
lehetőségétől. Ezt nevezzük a bű-
nért járó örök büntetésnek.

2. Azonkívül minden bűn, a bo-
csánatos is, magában foglalja a te-
remtményekhez és evilág dolgaihoz
való rendetlen ragaszkodást. Ettől a
ragaszkodástól meg kell tisztulnunk
vagy a földi életben, vagy halálunk
után a tisztítóhelyen.. Ezt nevezzük
a bűnért járó ideigtartó büntetésnek.

3. A bűnbocsánat szentsége el-
törlő a bűnt és a bűnért járó örök
büntetést.

4. Az ideigtartó büntetés viszont
megmarad.

B. Az ideigtartó büntetést imád-
sággal, engesztelő cselekedetekkel
és a szeretet és irgalmasság jócsele-
kedeteivel lehet eltörlőni.

1. Amikor a keresztény ember
ezeket az imádságokat, engesztelést
és irgalmas cselekedeteket végzi,
nincs egyedül.

2. Mindazokat, akik Isten ke-
gyelmében élnek, egybekapcsolja a
szentek közössége.

3. A szentek közössége a lelki
javak kincstárával rendelkezik,
amelyet az Úr, a Boldogságos Szűz
és a szentek halmoztak fel a száza-
dok során.

4. Ez a kincstár végtelen értékű,
mert Krisztus áldozata már egymá-
gában is elég volt ahhoz, hogy meg-
szerezze minden bűn bocsánatát és
minden büntetés elengedését.

C. A búcsúkat az Egyház köz-
vetítésével lehet megszerezni. Az
Egyház közbenjár az egyes keresz-
tényekért, és megnyitja számukra
Krisztus és a szentek érdemeinek
kincstárát, hogy megnyerje számuk-
ra az Atyától az ideigtartó bünteté-
sek elengedését.

1. Valaki például elhatározhat-
ja, hogy elvégzi a keresztúti ájtatos-
ságot.

2. Ez az imádság és áhitatgya-
korlat megszerezheti számára azon
ideigtartó büntetések egy részének
elengedését, amelyeket a bűnei mi-
att megérdemel.

3. Az Egyház bűcsút engedé-
lyez a keresztúti ájtatosság végzésé-
ért. Ezzel felkínálja a keresztény
embernek a szentek érdemeit, hogy
a rá váró büntetés részben vagy akár
teljesen megszűnjék.

A RÉSZELEGES BÚCSÚ a bű-
nért járó ideigtartó büntetésnek egy
részét szünteti meg, de mindenké-
ppen többet, mint amennyi a búcsú
nélkül szűnne meg.

A TELJES BÚCSÚ a bűnért
járó valamennyi ideigtartó büntetést
eltörlő.

4. Bűcsút saját magunk számára
is szerezhetünk, vagy kérhetjük I-
stent, hogy valaki mást részesítsen
benne, aki a kegyelem állapotában
van, — akár a földön élő valakit,
akár (igen gyakran) a tisztítóhelyen
levő lelket.

5. A búcsú nem automatikus.
Mindig függ annak a szándékától és
lelkialapotától, aki a búcsút meg-
szerzi.

Bizonyos fokig attól is függ, aki
részesül a búcsúban, ha az nem azo-
nos a megszerzővel. Ha például Já-
nos keresztutat végez, és azt kéri
Istentől, hogy a búcsúban egy tisztí-
tóhelyen szenvedő lelket részesít-
sen, a búcsú bizonyos fokig Jánostól
is és a tisztítóhelyen szenvedő lélek
állapotától is függeni fog.

D. A teljes búcsú feltételei:

1. Szentségi gyónás.
2. Szentáldozás.
3. Imádság a pápa szándékára,
legalább egy Miatyánk és egy
Üdvözlőgye.
4. Semmiféle szándékos kötö-
dés nem lehet semmilyen
bűnhöz, még bocsánatos
bűnhöz sem.
5. Naponként legfőbb egy-
szer lehet teljes búcsút nyer-
ni.

E. Bizonyos cselekedetekhez
teljes búcsú kapcsolódik. Ilyenek
például:

1. Szentségimádás legalább egy
félóráig.
2. A Szentírás hívő lélekkel való
olvasása legalább egy félóráig.
3. A keresztúti ájtatosság elvég-
zése.
4. A rózsafüzér imádkozása
templomban, nyilvános kápolnában
vagy családban, szerzetesi közös-
ségben vagy vallásos egyesületben.

F. Bizonyos cselekedetekhez
részleges búcsú kapcsolódik. Ilye-
nek például:

1. A hit, remény és szeretet felin-
dításának imádsága.
2. A Hiszekegy elmondása.
3. A bűnbánati ima elimádkozá-
sa.
4. A Magnificat vagy az „Üd-
vözlőgye, Királyné” (Salve
Regina) elmondása.
5. Keresztvetés.
6. Szentségimádás.
7. Temető meglátogatása.

A búcsú az Egyházon keresztül
érkezik. Az Egyház a Jézus Krisz-
tustól kapott oltó-kötő hatalom kö-
vetkeztében közbelép a keresztény
ember érdekében, és neki megnyitja
Krisztus és a szentek érdemeinek
tárházát, hogy az irgalmak Atyjától
kiesdje a bűnökért járó ideigtartó
büntetések elengedését. Ily módon
az Egyház nemcsak segítségére akar
sietni ennek a kereszténynek, ha-
nem őt az irgalmasság, szeretet és
bűnbánat cselekedeteire ösztönzi.
Mivel a tisztulás útját járó elhunyt
hívek is ugyanannak a közösségnek,
vagyis a szentek közösségének tag-
jai, mi is segíthetünk rajtuk, meg-
szerezve számukra búcsúkat, hogy
ezek következtében a bűneikért járó
ideigtartó büntetésektől megszaba-
duljanak. (KEK, 1478-1479.)

Krónikás sorok a gyomai református egyház és a közösség életéből 1879-1882 között - I.

A gyomai református templom felújítási munkálata 1879. októberében véget értek. November 2-án történ meg „a templom megnyitási örömnépe”. A nagyszámú meghívott vendégek közül néhányan nem tudtak részt venni az ünnepségen, s hosszabb-rövidebb levélben fejezték ki jókívánságaikat az ünneplő gyülekezetnek. Hajnal Ábel békési lelkipásztor, nyug. esperes a következőket írta:

„Én ugyanis azok közül való vagyok – és alig hiszem, hogy egyedül volnék – e nézeten, ki mindazon református templomok között, melyeket hazánkban, a közelben és távolban valaha láttam; a gyomai és debellácsi (ma Szerbia, hajdani Torontál vármegye, ahová a gyomaiak települtek 1795 – 1800 között) templomokat tartottam szent egyszerűségük mellett is legszebb ref. templomoknak, már csak azért is óhajtottam volna elmenni, hogy a szerintem eddig is első szépségűnek tartott gyomai templom miként néz ki most új köntösében,...”

Tatár János szeghalmi lelkipásztor leveléből:

„...s méltó elismeréssel mondhasák el Gyoma városáról a próféta szavaival: ez amaz igaz város hív város.”

Kovács Ferenc a Békési-Bánati Ref. Egyházmegye világi tanácsbírája Hódmezővásárhelyről írta:

„Légyen te kőfalaidban, Csenedesség és jó békesség, A község közt egyenesség. Jó szerencse házaiddban, Az én atyámfiaiért, És ott lakó feleimért, Adjon a jó Isten jó békességet, Szentségiért ím ez helynek, Mely szerzett az Istennek Minden jót kívánok Ti néktek.”

Garzó Gyula lelkipásztor az 1880. január 11-i presbiteri gyűlésen bejelentette, hogy 1879. dec. 21-án Bíró - László gondnok, Csapó Mihály presbiter és Pásztor József kántor kíséretében – meglátogatta a kondorosi református híveket, kik 200 lelket számlálnak s többnyire Gyomáról származtak át oda.

„A kondorosiak kijelentették, hogy ők a gyomai ref. egyházhoz kívánnak csatlakozni.”

A presbiterek 1880. július 4-én egy „szívárványos kút” építését határozták el, mely kutat a templomtér (kertben) óhajtanának felállítani. „...egy erős szerkezetű és középárú (tehát nem túl magas költséggel) szívárványos kútnak a templomtér leendő oly módoni felállítását, hogy annak egyik csöve és vízvezetője a központi iskola udvarára beszolgáljon. Elrendelik, hogy a szükséges kellékeket mielőbb Pestről megrendelni, lehozatni, említett helyre a gyomai rézmívessel beállítani gondnok úr feladatának ismerje. Nevezett rézmíves kutat aug. hó utolján illető helyre fel fogja állítani.”

Fájdalom, de e kútról többet nem tudni. Létrejött-e, hogy nézett ki, vajh' ki tudja? Én magam nem emlékszem kútra a templomkertben, sem az iskolaudvarban ilyen jellegű „szerkezetre”.

Az iratokból kitűnik, hogy az 1879 évi nagy felújítások előtt a templom körül nem volt kerítés sem. Volt viszont egy gémes kút, mely körül sok „illetlen dolgok” történtek vásárok alkalmával (főleg éjszakának idején) ti. a vásártér is ott volt hajdan a mai „Fő téren”.

A 19. század utolsó harmadában országunkba is „begyűrűzött” az „újvilágbeli” hitelvek többféle ágazata. Garzó Gyula lelkipásztor igyekezett ezen egyház-, közösség-, és különösen paraszti társadalombomlasztó felekezetek hatását a rendelkezésére álló eszközökkel kiküszöbölni. 1882. márciusában jelentí, hogy a már

néhány év óta fel-feltűnedező s újabb időben, bizonyos Kornya nevezetű, most már magát baptistának valló „futkározó, hamis atyafi, csábítgatások folytán a Mata kertben lakó híveink megtántorítása által itt is híveket szerzett nazarénizmus, a lelkesz urak figyelmessé apostoli működésük által, segítve az egyház előjáróitól, immár megszűnt, ... hitőkben már megingottak hitvallomást tettek magukról, hogy ők ezentúl erősen kívánnak megmaradni szent vallásunk hitében. ...netalán hamu alatt lévő parázs ismét fel ne éledjen, felhívja egyháztanácsot miszerint hajlandó volna-e egy általa megírandó röpirat nyomtatási költségeit fedezni, mely egy nazarénusi röpiratot volna hivatva megcáfolni.” Az Egyháztanács 30 forintot megszavazott a költségekre, s a röpirat megjelent; „Péter és Pál földművesek beszélgetése a nazarénusok tévelygése felett.” Békéscsaba 1879.-1880.

Borsföldi Károly úr a Békéscsabai Gazdasági Egyesület által, - méltóságos Beliczay István főispán úr szíves közbenjárása folytán ajándékozott fákkal és cserjékkel - a templomkert beültette. Garzó Gyula indítványozta az egyháztanácsnak s a közgyűlésnek, hogy Borsföldi Károly úrnak a rajz elkészítéséért és a kertészeti munkálatért tiszteletdíjat szavazzon meg. A közgyűlés megszavazott Borsföldi úrnak négy darab császári és királyi öt forintos aranyat.

1884 februárban helybeli rom. kat. plébános, Mikó Miklós úr keresztnek való fát kér a ref. egyháztól. „Öreg temető” vasút felőli végében megnyitott r. kat. temetőben állítanának fel. A ref. egyház a keresztnek való fát szíves örömmel ajándékozta a helybeli r. kat. egyháznak. Plébános úr „lélekemelő szép szavakkal” mondott köszönetet az ajándékozásért.

Cs. Szabó István

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja. Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Esterházy család (galántai, herceg és gróf)

Az Esterházyak országnagyjaink egyik legfényesebb nevű és legvagyonosabb családja – írja Nagy Iván a család történetének leírásában. S valóban, azt hiszem kevés magyar ember él, aki nem tudná, s esetleg nem látta még a legendás hírű, fertői Esterházy Kastélyt, mely ma is nemcsak mint múzeum működik, de a művészeteknek (főleg zenei esteknek) is helyt ad.

A család őseit a Salamon nemzetségből származtatja. Ősi fészük a Csallóköz. Első ismert ősük Mokud 1186-ban fordul elő, mint király pristaudius.

A család megalapítói három főágra tagozódnak: Miklós nádor a fraknoi, Dániel a cseszneki és Pál a zólyomi ág megalapítója. A számtalan nagyság közül ezúttal megemlítünk néhány kiválótságot:

Antal gróf, tábornok a fraknoi ágból való. 1704-ben a nagyszombati útközben a kurucok balszárnyát vezette. 1707-ben az ónodi országgyűlés után a Vág melletti parancsnoksággal bízott meg. 1708-as dunántúli útközében Bécsig hatolt. 1710-ben Rákóczival Lengyelországba ment. Elkíserte őt Törökországba is s ott is halt meg. 1906-ban Rákóczi hamvaival együtt hozták haza és Kassán temették el.

Imre gróf, esztergomi érsek a cseszneki ágból származik. 1706-ban váci, 1708-ban zágrábi, 1722-ben veszprémi püspök. 1722-25 között magyar királyi kancellár. 1725. szeptember 1-től esztergomi érsek. Bökezű pártfogója volt a szegényeknek. 20 év alatt 10 milliónál többet adott jótékony célra. Veszprémben újra építtette a Szt. Mihály templomot. Pozsonyban a Szt. Erzsébet apácázárdát alapította. Bánfalván pedig a pálosok zárdáját. A pozsonyi székesegházban temették el.

Kálmán gróf, katona, politikus és természettudós, a cseszneki ágból származik. A szabadságharc kitörésekor Bem seregébe, mint köztisztviselő áll be. Több ízben kitűnt vitézségével. A szebeni csatában egy ágyugolyó szétrocsolja karját. A szabadságharc leverése után gazdasággal és tudományokkal foglalkozik. Számos természettudományi és földtani cikket tett közzé. Mint Kolozsvár képviselője a Deák-párt híve. 1871-ben Kolozs vármegye és Kolozsvár főispánja, majd a Kolozsvári Nemzeti Színház intézője.

Miklós, nádor a család nagyságának és fényének megalapítója. Házassága révén jut nagy vagyonhoz. Protestáns hitről áttér a katolikus vallásra és Pázmánnyal együtt a katolicizmus legerősebb oszlopa. II. Mátyás uralkodása kezdetén kapitánnyá, tanácsossá nevezi ki, majd 1613-ban testvéreivel együtt bárói rangra emelte. 1617-ben Bereg, 1618-ban Zólyom vármegyék főispánja. Az 1625-i soproni országgyűlés nádorrá nevezi ki. A következő évben Frakno várát kapta adományba. II. Ferdinánd megkoronázásakor ő vitte, mint aranyarkantyús vitéz Magyarország zászlaját. Kis-Martont kapta adományba.

Mint magyar író, munkásságával kora jelesei közé tartozott.

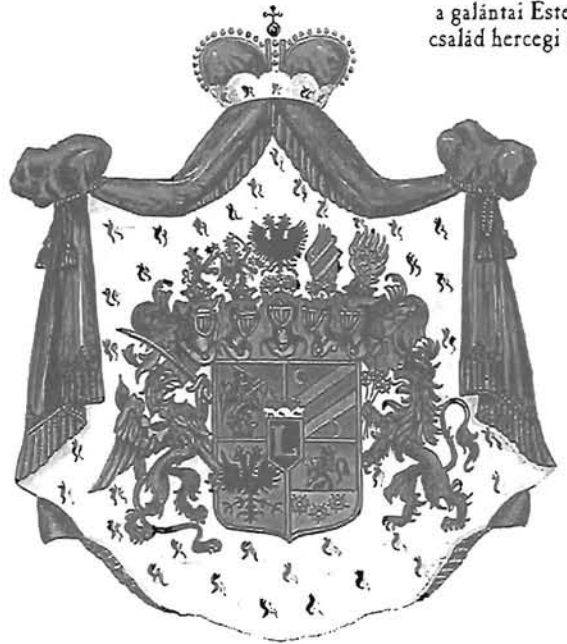
Miklós, József, herceg, tábornagy, soproni főispán, a magyar királyi testőrség kapitánya, aranygyapjas vitéz a Mária Terézia Rend lovagja. Harmadéves korában már a Gyulai

Huszárok ezredese 1747-ben lett tábornok, 1768-ban tábornagy. Nemcsak a csatatereken tűnt ki vitézségével, de a művészetek pártfogójaként is emlékezetessé tette nevét. Kismartonban zenekara élén Haydn állott. 1766-68-ban emeltette a fényes Esterházy várkastélyt.

***

Az Esterházy-kastély a magyar barokk építészet legnagyobb szabású, legreprezentatívabb alkotása. A képen az udvari homlokzat középső része látható. Az első emeleti erkélyhez íves karú, kétmenetes díszlépcső vezet. Az erkély és a díszlépcső a kastély lelegegységesebb motívuma.

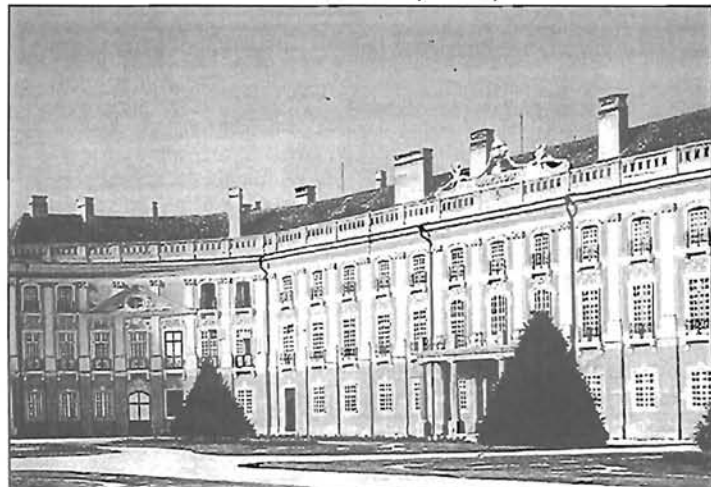
a galántai Esterházy család hercegi címere

a galántai Esterházy család 1778-as grófi címere

Fertőd, Esterházy-kastély

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880. nov. 20. szombat VII. évf. 223.sz.

„Földrengés volt Gyomán. Folyó hó 9-én reggel 7-8-kor volt ez, melytől megszedült az őrtoronyban (a református templom „sugártornyában”) mind a két harangzó. Az őrszobában ugyanis az ablakra akasztott kulcsok zörögtek, az olajos üvegek (világító olaj volt bennük a lámpába) pedig összeverődtek. Háromszor egy más után. És a szegény harangzók egyikét páni félelem fogta el. A város területén, tudomásunk szerint, nem vette észre senki sem.”

„Jancsovits Pál alispán és királyi tanácsos önagsága a gyomai református egyház templomkertjének számára Nagyváradról ajándékképpen díszfákat rendelt, mely példányok váltsága fejében 5 forintot már be is küldötte. Fogadja a nemes ajándékozó a nevezett egyház s a város szépitése felett örvendő nagy közönség szíves köszönetét.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880. Decz. 1. szerda. VII. évf. 231. sz.

„Békésről Csabára jövő postakocsi az országúton tatógó pocsolják egyikében oly módon talált belebotlani, hogy fel is dült, összes tartalmát a híg lébe fűrészte meg. A kocsinak hosszas kintlódása után sikerült a levél- és csomagküldeményeket összehalászni, és bábeli rendtelenséggel egymásra halmozni, de nem a kocsit kivonni (a kátyúból). Miért is lóra kapott és így továbbította a postát Csabára. Isten látja lelkünket, nem kívánjuk, hogy néhány megyei notabilitással (előkelőséggel, főtisztviselőkkel) esnék meg ily felfordulá-

si fátum (végzet). Tán a távol derengő ködben felcsillámlanék azon-éddig hiúnak bizonyult-remény, hogy ezen országút némileg járható állapotba helyeztetik. (De) Addig ugyan nem.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880.

Decz. 2. csütörtök VII. évf. 232. sz.

„A gyomai Körözs 33-ik átmetszésénél turfaszerü (tőzeg) anyagot találtak, melyből főispán úr a vármegye élén álló király által kinevezett főhivatalnok (mai megfelelője a megyei önkormányzat elnöke, de a főispán jóval több s erősebb jogositvánnyal rendelkezett a megye önkormányzatára nézve, 1920 után a kormányzó nevezete ki.) öméltósága a megyei múzeum számára be is csomagoltatott. (belőle) A világ nyolcadik csodája lenne, ha a gyomai határban még valami kőszételepre találnának. Ekkor aztán csakugyan telnék kövesútra is, s lenne anyagi ereje Gyomának, hogy mindazokat a reformokat keresztülvi-gye, amelyek ma még egyes vezér férfiai szívében csak mint kegyes óhajtasok élnek.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880.

Decz. 23. csütörtök VII. évf. 246.sz.

„Ófelsége Munkácsi Mihályt és törvényes örököseit a művészet terén szerzett érdemeiért magyar nemesség-re emelte. E hír ránk csabaiakra hatványozott érdekléssel hat.”

„Endrődön nem kell félni, hogy átázik a lábunk, s ezentúl másfele sem, ha az endrői gazdák példáját követjük. Ezek ugyanis, hogy vízhatlan csizmát nyerjenek, kenőcsöt készítenek maguknak a következő anyagból: disznózsír 7 dkg., viasz 4 dkg., firneisz (firmisz kence, tárgyak felületének akkozására használt, gyorsan száradóvá tett növényi olaj) 7 dkg. És terpentín szesz 4 dkg. (fenyőgyantából párolt olaj), mely alkotrészeket össze keverik és ezzel időről-időre, főleg a talpat és a talpbőrt a fej körül többször bekenik. Általában dicsérik e kenőcsöt és sikeresen használ-

ják. Azért mondjuk ma is: „Ügyes gazda szerezzé meg, okos asszony őrizze meg.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880.

Decz. 25. szombat VII. évf. 247. sz.

„Hazánk lóállománya; a SZENT KORONA területén 1,750.000 db. Hadköteles ló találtatott, mely óriási számból azonban csak 153.600 db. találtatott s soroztatott be hadiszolgálatra. Érdekes lesz tudni azt is, hogy a SZENT ISTVÁN koronájához tartozó országokban legtöbb ló találtatott Hódmezővásárhelyen és pedig 11.000 db, aztán jön csak Budapest székesfőváros 8.500 db. Lóval. Az egyes megyék járásai között legtöbb ló találtatott Bács-Bodrogh vármegye (a mostani Bács.-Kiskun m. D-i része említtetnek É-i része) egyes járásaiban, hol ritka az a járás melyben 10-13.000 db ló ne volna.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880.

Decz. 28. kedd VII. évf. 248. sz.

„Szegehalom az eddig úgynevezett 'község cselédjei' – 'községi rendőri' czímet nyertek s mint ilyenek egyenruhával láttattak el. Ime már rendőrségünk is van.”

„Üdvös határozat Szegehalmon, ti. a község előjárósága úgy határozott, hogy hagyassék meg minden háztulajdonosnak saját lakása előtt, a járdák tisztítása. Ismervén erélyes bíránkat, reméljük, hogy e praktikus határozat teljesített fog.”

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1880.

Decz. 30. csütörtök VII. évf. 250. sz.

„Pikantériák a csabai városi képviselőválasztás zúr-zavarából.

- Pompás intézmény az a titkos szavazás; az ember orczapírulás nélkül szavazhat olyan képviselőre is, kinek pófája van.

- Rettenetes város ez a Csaba, még egy halbszeith (félidős=halbzeit, gyenge minőségű bor) bor sem iratott meg korteskedés fejében. Hát aztán miből éljen meg a szegény ember!

- Egy ismert honfi szónoklatából (töredék): Uraim! Véreim! Én mindenekelőtte a felvilágosult kor prófétaja vagyok s csak akkor geseftelek (üzletelek) ha haszon kínálkozik. Jelszavam; egyenlőség! Testvériség! Le az előítéletekkel!

Összeállította Cs. Szabó István

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Ő mindig hitt a magyar mezőgazdaságban...

Beszélgetés TÍMÁR ZOLTÁN mezőgazdasági vállalkozóval

Ahogy az ember befordul Endrődről Hunya felé, rövidesen szembetűnik egy új terményszárító üzem, ami egy éve épült, majd bent a faluban a Rákóczi úton szintén egy olyan épület együttes, ami már kívülről is mezőgazdasági szolgáltatásról árulkodik.

Ezek a mezőgazdasági üzemek egyik társtulajdonosa, egyben üzletvezetője Tímár Zoltán mezőgazdasági gépészmérnök. Őt kerestük meg, de nem volt könnyű időpontot kapni a riport készítésre, most az idény kellős közepén. A beszélgetés során kiderült, hogy télen-nyáron van mit tenni az itt dolgozóknak, és természetesen az első embernek is.

Jó volt hallani Tímár Zoltán visszaemlékezését a vállalkozás elindításáról, az üzem megalakításáról, mert szavaiból egyértelműen kiengedett, hogy olyan emberrel beszélgetek, aki nemcsak tanulta a mezőgazdaságot, hanem őseitől örökölte a föld tiszteletét, szeretetét, megbecsülését. Ízig-veéig mezőgazdasági szakember, aki együtt él a munkájával, megszállottként szereti azt, szinte már hobbiból dolgozik, talán kicsit többet is mint kellene... Így történhetett, hogy 12 évvel ezelőtt hamar felismerte, hogy az elindult változások nem fogják a mezőgazdaságot sem elkerülni, és szakemberként hiába ért valaki egyet a nagyüzemi gazdálkodás előnyeivel, de amit annak idején erőszakkal hoztak létre, annak a sorsa meg van pecsételve. **Ő mindig hitt a magyar**

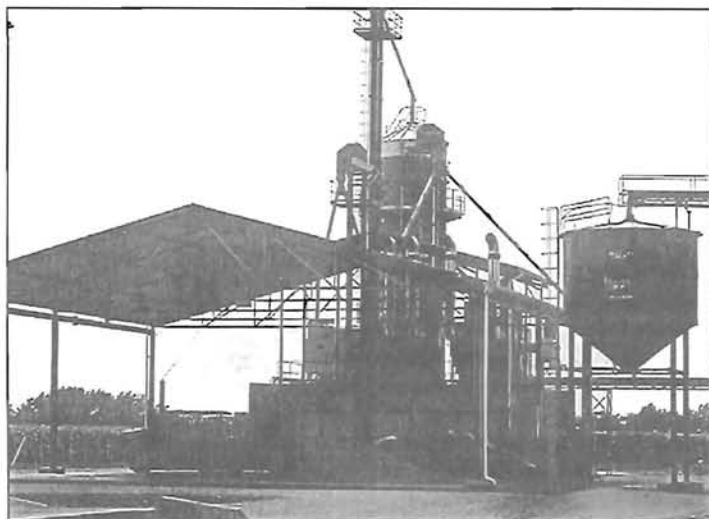
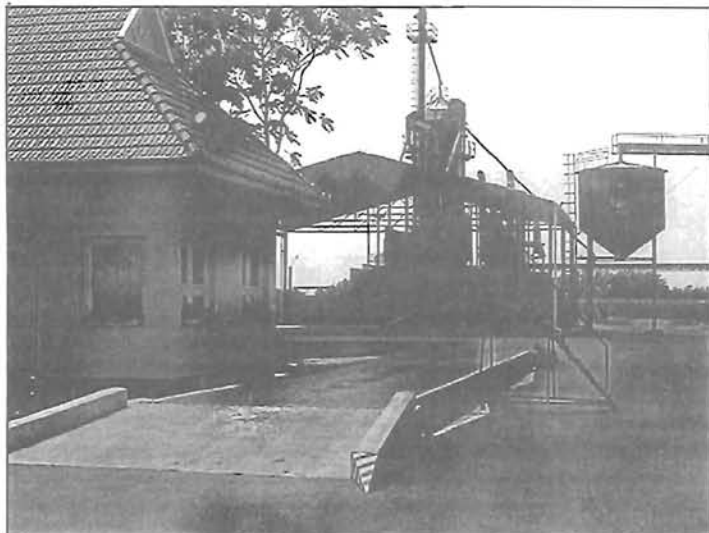
mezőgazdaságban, a változásokból azt nagyon sajnálja, hogy fél hektáros kis parcellákat is eredményezett a tulajdonrendezés. Szavaiból kiderült, hogy a tulajdonviszonyok rendezésének szükségességét nem vitatja, de azt tényként leszögezi, hogy ez a fajta megoldás sok esetben nem eredményezhet gazdaságos megoldást talán senkinek sem.

Visszakanyarodva, a megalakuláshoz, 12 éve két család összefogott, és megalakították BO-TI néven a családi vállalkozást, BT formában. Mint általában, ez a megnevezés is a cég tulajdonosai nevének kezdőbetűit takarja, esetünkben, Boncokné Matuska Mária és Tímár Zoltán. Az eddigi eredmények egyértelműen láttatják, hogy ez a vállalkozás nem „kényszervállalkozás”. Kezdetől fogva, tudatosan felépített, és eredményei alapján megállíthatatlanul fejlődő mezőgazdasági szolgáltatás, amivel kis és nagyüzemeket, egyéni termelőket szolgálnak. Fejlődési kényszer hozta, hogy a kereskedelmi tevékenységgel is kibővült, vagy mondhatnánk teljesedett ki az üzem, amelynek jelenleg 3 telepe van, kettő itt Hunyán, egy Békésen. Tehát vetőmag, műtrágya, növényvédőszer, terményszállítás, szárítás, tárolás, értékesítés. Így vált komplett mezőgazdasági szolgáltató üzemmé alig 12 év alatt ez a kiváló szakmai munkával és kellő alázattal irányított vállalkozás. Úgy hiszem, hogy idejében kezdték el a vállalkozást, és ami nagyon

lényeges, mertek, és tudtak élni azokkal a lehetőségekkel, ami a mezőgazdasági termelést szolgálta. A jelenlegi mintegy 9 ezer tonnás tároló kapacitásuk az ami belátható időn belül bővítésre szorul. Az újonnan épült „Mayer” szárító, amihez a Békés Megyei Területfejlesztési Tanács is adott támogatást, a lehető legkorszerűbb, de a többi területen is korszerű gépekkel dolgoznak. Nagyon nagy lehetőséget nyújt ez a vállalkozás a partnereinek, akikkel úgy mond komplex kereskedelmi kapcsolatban vannak, hiszen a megvásárolt terményt, növényvédőszer, és minden igénybe vett szolgáltatást, a partnernek jogában áll, a megtermelt terménnyel fizetni. Ezt úgy is mondhatnánk, hogy a kereskedelmi partnereit részben megfinanszírozza a BO-TI. Nem kis lehetősége ez a forráshiányáról elhíresült

mezőgazdasági termelésnek. Elmondta beszélgető partnerem, Tímár Zoltán, hogy idényben, ami szinte egész éven át tart, folyamatosan, szinte non-stop állnak partnereik rendelkezésére. Jelenleg 29 alkalmazottal látják el a feladatukat, amibe a teljes adminisztráció is bele tartozik. Fejlődésük elérkezett ahhoz a szakaszhoz, amikor a vállalkozás már kinőtte a BT formát, és feltehetően rövidesen a társaság új jogi formában fogja eredményes munkáját végezni. Mind az átalakuláshoz, mind a további munkához a vezető tulajdonosoknak, és az ott dolgozóknak sok sikert, és jó egészséget kívánok és köszönöm a beszélgetést. Jó volt hallani, és még jobb hírül adni egy sikeres ember szerény vallomását.

Császárné Gyuricza Éva

Fiatalokról fiataloknak

A jövő velünk van!

Gyürk Andrásnak a Fidelitas országos elnökének a Fidesz XV. Kongresszusán elhangzott a múlt havi számunkban megjelent beszédét folytatjuk:

„Az elmúlt négy évben ugyanis jó volt fiatalnak lenni Magyarországon. A mi nemzedékünk a polgári kormánytól diákhitelt, kedvezményes otthonteremtő programot, családtámogatást, élhetőbb életet kapott. Egy kortársam úgy fogalmazott kezdünk hozzászokni a normális élethez.

Ezért van az a rengeteg fiatal, akik látványosan adták és adják tanújelét ennek, nap nap után újra és újra kinyilvánítva, hogy a Polgári Magyarországon képzelik el jövőjüket. Nemrég még ezekről a fiatalokról írták, hogy nekik már csak az érvényesülés számít, nem érdekli őket a politika, saját értékeik nincsenek, passzívok és tájékozatlanok. Még azt sem állítom, hogy ezek a jelzők nem igazak némely fiatalra. Lehet, hogy részben igaza volt a lélekkurkászoknak. De akkor eggyel több okunk lenne arra, hogy együtt lelkesedjünk azon, ami történt. Örüljünk annak, hogy a fiatalok

megértették és megéreztek azt, hogy amit az élhetőbb országért, a kiszámítható gyarapodásért tett a kormány az elmúlt négy esztendőben, azt értünk is tette. Mert nem úgy van az, ahogyan miniszterelnökük a minap hebegve tippelgette: Ezek a fiatalok nem radikálisak. Épp ellenkezőleg: nyugodtan számítanak. Tudják, kitől mit várhatnak. És ez az igazán rossz hír a túldalolon állóknak.

A jövőbe vetett hit ugyanis nagyobb erő minden radikalizmusnál. Ezzel a hittel lehetett viselni a kokárdát és az érte járó szidalmat, szórólapozni a hajnali városban, e-maileket küldeni egész éjjelen át és külvárosi villanypóznára simítani fel sokunk tapétaragasztós arcát. Nem akarom kisajátítani az ő buzgalmukat, erre senkinek sincs joga, hisz épp a spontaneitás bája tette őket nagyszerűvé. De állítom, ez a megérett közepette is tisztán hallotta, amit mondtunk. Tudta, érezte, hogy mit akar a polgári kormány, szoltunk hozzájuk és megértették, hogy értük is dolgozunk. Hívtuk őket és jöttek,

elég volt egy sms és segítettek. Hiába mondtak róluk bármit is.

Azzal a tudattal vághatunk tehát neki a rendszerváltozás utáni negyedik parlamenti ciklusnak, hogy a megnyomorítottak és kisemmizettek tömegén, a hagyományban és az értékben bizók sokaságán túl mellettünk áll immár a legfiatalabbak lelkesedése is. Ez a lelkesedés pedig lendületet ad, de egyben kötelez is

bennünket. Mindent meg kell tennünk, hogy ne okozunk csalódást: **meg kell védenünk a közösen elért eredményeket.**

Száz és százezer fiatal szempár figyel minket.

Valami nem stimmel – így igaz: most egy pillanatra úgy tűnhet a múlt elkezdődött. Nekünk azonban **adjon erőt a tudat: a jövő velünk van.**”

Ha bajba kerültél, ne titkold!

Sok serdülő kerülhet a drog hálójába, ahová a drog kipróbálása, sok esetben a kívánság, vagy a problémák, gondok elviselése, feszültség levezetése, imponálni akarás, unalom, valamilyen csoporthoz tartozás vágya vezethet.

Ha bajba kerültél, ne titkold. Keresd fel az Ifi Drog Centrumot

Drogambulancia a Pándy Kálmán Kórházban Gyula 5700. Semmelweis u. 4. Hétfőtől – péntekig 8-tól-14 óráig. Beutaló nem kell! Kiskorúak csak szülővel jelentkezhetnek.

Dr. Farkasinszki Terézia

Megújul az endrődi templomtető

Hosszú előkészület után elkezdődött az endrődi templomtető felújítása. Szükségességéről már korábbi számunkban is írtunk.

Jelenleg a padlásban a statikai megerősítés megtörtént. Egy csomó új faszervezetet kellett beépíteni, hogy a megrogyott tetőt kiemelhesük, és statikailag megerősítsük. A megrogyant tető-függesztőmű ráült a boltozatra (templommennyezet). E nagy teher súlyos károkat tud tenni a boltozatos mennyezetben. Kijavítottuk a korábbi beázások miatt elkorhadt faszervezeteket.

Hamarosan következik a tönkrement pala lecserélése. Mivel templomunk műemlék, ezért a Műemlékvédelmi Hivatal – mai nevén Kulturális Örökségvédelmi Hivatal – hozzájárulása szükséges a felújításhoz. Ők csak piros hódfarkú csere-

pet engedélyeznek. Ez viszont nagyobb terhet jelent, ezért is szükséges a statikai megerősítés.

A munkákra a Püspökségtől kaptunk 10 millió Ft-ot, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától pályázat útján 3 milliót. Híveinktől eddig bejött 554.700 Ft.

Szerződést csak meglévő pénzre lehet kötni, így azt mondhatjuk, hogy a felújítás 13 millióba kerül. Jobban mondva, 13 milliónál megállunk, de nem lesz kész a felújítás. Egy csomó munkát elhagyunk pénzügyi fedezet hiánya miatt. Pl. cresz alatti bádogozás, csatornák cseréje. Az alsó cserépsorokat nem fogatjuk le, mert ha esetleg lesz megint pénz, akkor könnyen fel lehessen bontani a cserepezést bádogozás és csatornacsere miatt.

Kivitelező: Varga Zoltán tetőfedő vállalkozó Gyomaendrőd

Statikus: Dr. Körösfalvy Pál
Műszaki vezető: Abelovszki László
Mezőberény

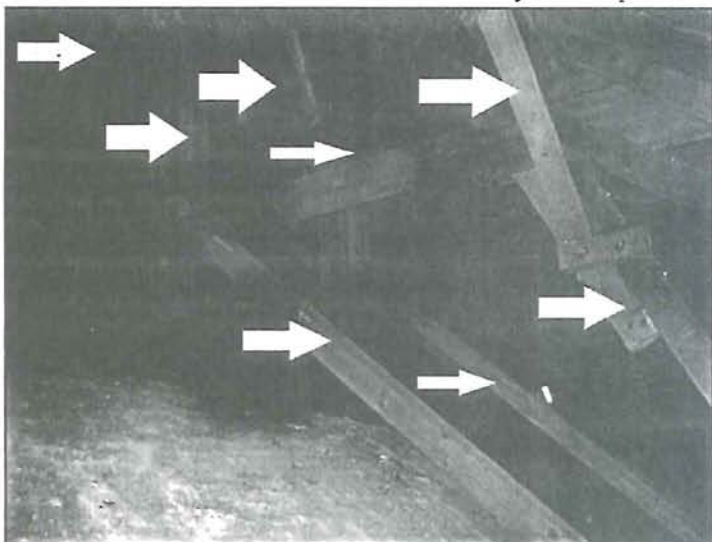
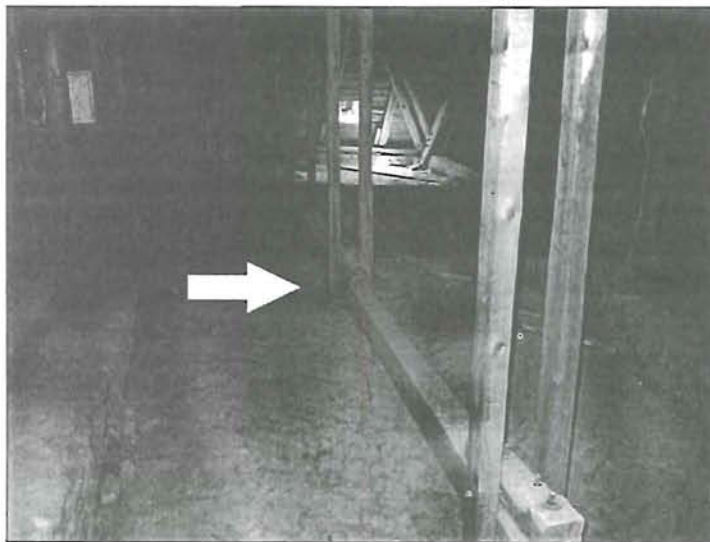
Műszaki ellenőrünk: Kovács Mihály
Gyomaendrőd

befejezés: előreláthatólag augusztus 31.
Bal oldali kép: a szentély fölött, a megrogyant függesztőmű várja a megerősítést. A fehér nyíl mutatja, hogy a régi függesztőmű teljesen ráült a boltozatra.

Jobb oldali kép: részlet a már elkészült részből: a fehér nyílak hegyei a behelyezett új tartóelemeket mutatja.

Köszönjük az eddig befizetett adományokat. A felújítására adott adományokról szükség esetén van lehetőség adókedvezményre szóló igazolást kiadnunk.

Iványi László plébános

Az Európai Unió kapujában

VII. Közös agrárpolitika az Unióban

Múlt havi számunkban végig kísértük az olvasót a csatlakozási folyamat szakaszain 1989-től napjainkig. Ismertes mindenki előtt, hogy a csatlakozás utolsó fejezete a mezőgazdaság, amellyel még ez évben lezárulhatnak tárgyalásaink, s megnyílhat az út a teljes jogú tagság felé. Ezért nem lesz talán haszontalan, ha röviden áttekintjük az Unió agrárpolitikáját. Hiszen a mezőgazdasági politika minden állam gazdaságpolitikájában jelentős helyet foglal el. Nem annyira a nemzeti össztermékben betöltött szerepe miatt (hisz a mezőgazdaságnak a nemzeti össztermékben elfoglalt súlya évről-évre, nemcsak az unió országokban, de hazánkban és csökken), hanem egyéb más okok miatt: pl. hazai élelmiszerellátás, a népesség foglalkoztatásának fenntartása, a vidék jellegének megőrzése, kulturális tényezők stb.

Az Európai Unió országai mintegy 130 millió hektáron, a tagországok területének 55%-án, közel 7 millió gazdaságban folytatnak mezőgazdasági termelést. Az Unió a különböző méretű, gazdasági fejlettségű, természeti, gazdasági, társadalmi adottságú országokat fűz egybe. Így érthető, hogy az Unió által kialakított Közös Agrárpolitika (az angol nyelvű szöveg kezdőbetűinek használata folytán KAP) az Európai Unió egyik legbonyolultabb területe. Ennek a **közös agrárpolitikának a mezőgazdasági piacok szabályozása a legfontosabb területe**. Ez azt jelenti, hogy a tagországok **egységes belső piacot alkotnak** az unió egész területén. Ennek megvalósítása érdekében közös árak, és versenyszabályok bevezetése, a hatósági állat és növény-egészségügyi előírások, a stabil valutárfolyam fenntartása elengedhetetlen. **A piac egysége tehát az Unió egész területén azonos szabályok alkalmazásából következik.** A pénzügyek terén a tagországok közös alapot hoznak létre (Orientációs és Garanciális Alap) és ebből közösen finanszírozhatók az agrárpolitika számára fontos kiadások.

A mezőgazdasági miniszterek Tanácsa évről-évre a Bizottság előterjesztése alapján előirányzatot ad meg, amely a marha- és borjúhúsra, valamint a borra irányár, a dohányra pedig normaár. A gabonafélék esetében a piaci árszabályozás a mezőgazdasági termékek mintegy 70 %-ra vonatkozik. (búza, kukorica, cukor, tejtermékek, marha, sertés, és juhhús, vegyes zöldségek és gyümölcsök, asztali borok stb.). A mezőgazdasági termelés további 25 %-a (tojás, baromfi, virág stb.) esetében lazább szabályozás érvényesül. Néhány egyéb termék, amelynek termelése földrajzilag, illetve mennyiségileg korlátozott, (durumbúza, olívaolaj, dohány stb.) termelési szubvencióban részesülnek. Ezek a termékek a mezőgazdasági termelésnek körülbelül 2,5%-át teszik ki.

Mindezen intézkedések dacára a közös agrárpolitika reformra szorult, melynek szükségességét itt nincs módunkba taglalni. Az **1992-es agrárreform** összefoglalva a gyakorlatban azt jelentette, hogy:

- az intervenció árát 35%-kal csökkentették 3 év alatt,
- ennek ellentételezéséként közvetlen kifizetést (támogatást) kaptak a gazdák,
- kötelező területpihentetést írtak elő kísérő intézkedésként
- agrár-környezetvédelmi intézkedéseket, erdősítést,
- előnyügdíjazást (55 éves kortól) vezettek be.

A piacsabályozással kapcsolatos döntések mellett első ízben fektették le egy átfogó és következetes vidékfejlesztési politika alapjait. **A vidékfejlesztés gyakorlatilag a Közös Agrárpolitika második pillére lett a piacsabályozási intézkedések mellett.**

Természetesen a közös agrárpolitika kivitelezése pénzbe kerül, amelyet a közös költségvetésből kell biztosítani. A költségvetési bevétel 4 forrásból származik:

- mezőgazdasági vámok (16% volt 1999-ben)
- forgalmi adó (36%)
- tagországok befizetései (47%)
- az európai köztisztviselők személyi jövedelemadója, büntetéspénzek (1%)

Ez előadottak alapján tegyük fel a kérdést, **milyen hatások várhatók a magyar mezőgazdaságra nézve?**

I. Magyarország részesévé válik a mintegy 400 millió fogyasztó igényeit kielégítő belső piacnak, ahol az árak több termék esetében magasabbak, mint jelenlegi hazai szint.

Annak ellenére, hogy a „közös agrárpolitika” szabályozása révén a termelők jelentős része a mainál nagyobb támogatáshoz juthat, hosszú távon azonban számítani kell arra, hogy jövedelem döntő részét a piacról származó jövedelem fogja kitenni. Ez a helyzet jelentősen növelheti a magyar mezőgazdasági termékek és élelmiszerek értékesítési lehetőségeit, azonban számítanunk kell a jelenleginél jóval erősebb versenyre.

II. Az Unió közös agrárpolitikájában való részvételünk egy szigorúan szabályozott, a termelővel szemben speciális követelményeket támasztó magyar agrárgazdaságot fog létrehozni.

Az EU közös agrárpolitikája, a piaci rendtartások keretében alkalmazott intézkedések sok termék előállítását, a termelés fejlesztését alapvetően fogják befolyásolni, korlátozva a piacra jutás lehetőségeket. Az igaz viszont, hogy a termelői jövedelmek várhatóan emelkedni fognak, a termelés közgazdasági kockázata csökken. A támogatásoknak azonban csak egy része fog többletjövedelemként megjelenni. Nagy részüket a termelők kénytelenek a megnövekedett termelési költségekre fordítani, mint pl. az anyag, energia, a munkaerő és földbérletek ára drágulása miatt. Viszont a vidékfejlesztési támogatások kapcsán lehetővé válik, hogy a hátrányos helyzetű, korlátozott saját forrással rendelkező termelők végrehajthassák a szükséges fejlesztéseket.

A magyar agrárgazdaság jövője szempontjából meghatározó, hogy a napjainkban folyó csatlakozási tárgyalásokon az EU nyomására milyen átmeneti szabályozást leszünk kénytelenek elfogadni. (Számunkra az EU Közös agrárpolitikájának gyors és teljeskörű átvétele lenne a legkedvezőbb.)

Sok mindent lehetne és kellene még elmondani, azonban a lényegi kérdések megismerésére kellett szorítkoznunk.

Császár Ferenc

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Törvény az egyházi ingatlanok teljes visszaszolgáltatásáról

A hazai lapok s tv állomások is hírül adták e jelentős eseményt. Ez azonban az erdélyi emberekben nem keltett egyelőre osztatlan örömet. Nem tudni még, hogy a „kiskapuk” a végrehajtási utasítások milyen akadályokat fognak gördíteni a törvény útjába. Tudják-e kedve olvasóink, hogy 2107 egykor államosított vagy kisajátított ingatlanról van szó? ; 80 gimnázium, 102 közösségi otthon, 743 lakás, 43 templom, 47 monostor és 19 malom szerepel többek között a visszaadandók között!

Nemrég az Advarul de Cuj napilapban román értelmiségiek egy csoportja nyílt levélben tiltakozott az ellen, hogy az erdélyi nagyvárosok központi épületei a restitúció által magyar kézre kerüljenek. Markó Béla az RMDSZ elnöke bizakodik. Hangsúlyozza, hogy e törvény nemcsak az egyházaknak, de az egész magyar közösségnek is sokat jelent. Am Tökés László a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke azt mondja: „Ha nem állnának az ember mögött a régi tapasztalatok, akár felhőtlenül lehetne üdvözölni ezt az eredményt. Még mindig él azonban a gyanú, hogy ez csupán a mostani politikai konjunktúrának szóló kirakatesemény. Amikor a végrehajtásra kerül a sor, korántsem lesz már ennyire probléma mentes.”

***

A fent elmondottakat támasztja alá az a hír, mely szerint a kormánypárt és az RMDSZ között kötött megállapodás végrehajtása igencsak döcög. A február 28-ig kellett volna teljesíteni a protokollum két fontos pontját, melyhez június 30.-val újabb öt járul hozzá!

A 100/1990-es törvényerejű rendelet hatálytalansítása mely a megyék hatásköréből visszavonja az utcák, terek elnevezési jogát. Egy másik a diszkriminációs tanács felállításának is késik, bár a kormány képviselői ígéretet tettek arról, hogy a tanács kinevezése ha-

marosan megtörténik. A Regionális és Kisebbségi Nyelvek Chartájának megfelelő formában történő ratifikálás az utolsó olyan pontja a protokollumnak, melyet június végig kellett volna teljesíteni!

Megkezdődött a tizedik Bolyai Nyári Akadémia

Június utolsó napjaiban Csíkszeredán a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége és a budapesti Kossuth Klub Kossuth Lajos életpályája kutatási eredményeiről szervezett konzultációt. A Hargitai Megye napok keretében a pedagógus szövetség sajtótájékoztatót tartott, bejelentették, hogy július 1-vel megkezdődött a 10. Bolyai Nyári Akadémia. A minden évben szokásos túljelentkezés leküzdésére több színhelyen is tartottak előadásokat. Az erdélyi magyar pedagógusok mellett ez évben is eljöttek felvidéki, Kárpát-aljai és vajdasági magyar pedagógusok.

Hunyad megye magyarságáért!

Markó Béla és Winkler Gyula parlamenti képviselők látogatás tettek a Zsil-völgyében. Tárgyalásokat folytattak a helyi polgármesterrel és több helyi tanácsossal. Markó Béla kifejtette, hogy a közeljövőben nagyobb figyelmet fordít a Zsil völgye fejlesztésére és az itt élő magyar közösségek támogatására. „Programokat kell kidolgozni az anyanyelvű oktatás megőrzésére és bővítésére, ugyanakkor alternatív megoldásokat kell találni a Zsil völgyét súlytó válság megoldására” mondotta látogatása végén Markó Béla.

Falunapok Vajdaszentmihályban

A nyár a legalkalmasabb arra, hogy ily rendezvények keretében találkozhassanak a helybeli és elszármazottakkal. A Maros megyei Vajdaszentmihály sokat megőrzött hagyományából, népszokásából. Az RMDSZ szervezésében folyt eseményt tudományos- és diavetítéssel bemutatott előadások, kirakodó vásár, táncmulatság, sport rendezvények, tábortűz „boszorkányégetés” színesítette. Bemutatásra került a marosvásárhelyi történész Barta Zoltánnak „Az idő sodrában” című falumonográfiája is.

A mi jelenetünk

Az életem nagy forgószínpad.
Jönnek, mennek az új szereplők,
és pörgetik és alakítják
az életem. Sokszor fiatal kezdők
a társaim a nagy szerepben.

Veled is volt egy jelenésem,
havas, zúzos, földlepte telben.
Hogy jól játszottál, elismerem,
de ne feledd, hogy nem csupán
tied benne az érdem.

Már vége van a jelennek.
Mehetsz. Jönnek az új masok.
Már már Te is csak néző lehetsz.
Figyeld csak, hogy játszanak, ha
összekeverülnek a nagy sztárokl!

Tudom, nagyon égető és fájl
látni mást is a szerepedben,
de tudod, hogy az örök Éva
nehéz szerep, s van aki nálad
sokkal, de sokkal jártasabb ebben.

Márton Gábor, 1943. Űvidék

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Corvo bianco
Cipőipari Rt.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

Száz éve született Illéssy Péter

Illéssy Péter grafikus- és festőművész születésének századik és sajnálatosan korai halálának negyvenedik évfordulója alkalmából június 19-én Gyomaendrőd Város Önkormányzata, a Közalapítvány Gyomaendrőd Város Közgűjteményeiért és a Vidovszky Béla Helytörténeti Gyűjtemény-Városi Képtár közös megemlékezéssel tisztelgett a művész életútja előtt.

A program 14 órakor ünnepi szentmisével kezdődött a gyomai római katolikus templomban. A misét Ondavay Tibor pápai prelátus, mezőtúri főesperes plébános celebrálta. Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével Melegh Szabolcs úr, a Magyarok Nagyszonyja Szekció Korona Lovagrend tagja is. A rend világi vezetője, kormányzója egyébként a művész fia, vitéz Illéssy Zoltán.

A mise után emléktáblát avattak Illéssy Péter tiszteletére a templom szomszédságában, a Mátyás Király u. 2. számú ház falán. A táblát adományozó önkormányzat nevében Dr. Csorba Csaba jegyző és Dezső Zoltán alpolgármester leplezte le. Avatóbeszédet Kóris Györgyné, a közalapítvány kuratóriumának elnöke mondott.

A tábla avatását követően az ünnepi közönség a Városi Képtárba vonult, ahol a centenáriumi kiállítást Mohay Orsolya művészettörténész, a Kispesti Helytörténeti Gyűjtemény munkatársa nyitotta meg. Előadásában kitért a művész kispesti kötődéseire, ahova 1926-ban a művész édesapja, a kiváló gyomai katolikus kántortanító, Illéssy Gyula nyugdíjba vonulása után költözött a család. Beszélte Illéssynek a kerület művészeti életében, a Nagy Balogh János Művészegyletben vitt szerepéről, de beszédében elsősorban nem az életrajzi elemek – hiszen azokról bővebben esett szó a szentmisén és a táblaavatáson, - sokkal inkább a művészetelméleti, bölcséleti problémák domináltak. Mint utóbb elmondta, tiszteli a közönséget, feltéjez annyi műveltséget a helyi művészetbarátokról is, hogy követni tudták eszmefuttatásait.

A kiállítás a Képtár két középső termének falain, s egy forgatható állványon nyert elhelyezést. (Ez utóbbit a THERMIX cég készítette.) Ebben az összeállításban a tárlat július 15-ig látható, de egy kisebb válogatást a belső termekben, a későbbiekben is láthatnak majd az érdeklődők.

Bula Teréz
gyűjteményvezető

Kedves olvasóinknak megjegyezzük, hogy Illéssy Péterrel 1998 évi májusi számunk 71. oldalán „Képes történelem Illéssy Péter képein” címmel az április 3-i új Illéssy kiállítás megnyitása alkalmából írunk, és édesapjáról Illéssy Gyula kántortanítóról és zeneszerzőről 2000. évi folyóiratunk 192. oldalán In Memoriam rovataunkban emlékeztünk meg. (SZERK.)

HUNYAI SZENT LÁSZLÓ BÚCSÚ - 2002

Ez évben egy héttel korábban, június 22-én volt a templombúcsú.

Forró kánikulára ébredtünk, mint már napok óta. Azt hittük, kevés vendégünk lesz a kánikula miatt, de kellemesen csalódtunk. Fél 10-kor a templom elé gördült az első busz a szentandrási hívekkel. Nyomban ott voltak az endrődiek a helyi járattal. Ezt követték a kétsopronyi, kondorosi, majd a mezőtúri, türkevei különjárattal busszal érkező vendégek.

Az érkező búcsúsok énekelve, a plébánosunk vezetésével vonultak a templomba, majd köszöntés után bekapcsolódtak a dicsőséges olvasó imádkozásába.

10 órakor beharangoztak. Ezután körmeneti kereszttel vonult a kerületi papság a ministránsokkal, tisztségviselőkkel a templom hajóján át az oltárhoz. A kántor a hívekkel a „Zeng a harang hívó szóval” c. miseéneket énekelte.

A misét Ondavay Tibor pápai prelátus, mezőtúri plébános celebrálta. Ő mondta a szentbeszédet is, melyet egy legendával kezdett. Aldebrando, a várerőd urának fia, már kisgyerekek korában rosszindulatú, erőszakos fiú volt, aki felnöve sem változott meg. Apja halála után kegyetlen katonákból hadsereget toborzott és végigrabolta a környéket. Kirabolt egy kolostort is miután betörte a kaput. A kaput őrző barát azt mondta, ezt a kaput betörheted, de a „Mennysországnak kapuján nem jutsz át”. A rettegett, legyőzhetetlen harcos a mennysországnak kapuját is be akarta törni, ezért végigjárja a világot, kereste a mennysországnak kapuját. Az idő múlásával megváltozik. Szelidebb lesz. Már szent életű vándornak nézik. Megöregszik, lerongyolódik. Lassan beletörődik, hogy nem találja meg a mennysországnak kapuját és hazaindul. Régi várához közeledve találkozik egy öregasszonnyal, aki rózsát cipel. Aldebrando felajánlja segítségét. Néhány lépés után megáll az öregasszony és azt mondja. Itt vagyunk. Keresztünny álltak, ahol a Szűzanyának szentelt kis kápolna állt. A diadalívén latin felirat, a „Mennysországnak kapuja” magyarul. Hát itt van, ilyen közel a házamhoz, csodálkozik Aldebránd.

Ennek a legendának minden részletét napjainkra is lehetne alkalmazni, mondja az Atya. De inkább a vége, a megtalált mennysországnak a fontos. A templom, Isten háza és a mennysországnak kapuja. „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, én felülditek titeket” (Mt.11,28) mondja Jézus. A templomban félreérthetetlen ajándékot kapunk a szentmisén való részvétel által.

Őrzök a fiókomban egy leírást a szentmiséről, abban van ez a csodálatos gondolat, mondja a szentbeszédet tartó Atya. „Halálod óráján lesz a legnagyobb vigasztalásod, hogy szentmisét hallgattál. Minden szentmisét magaddal viszel az ítéltre és ezek lesznek a közbenjáróid. Minden szentmisével buzgóságod szerint többé-kevésbé csökkentheted ideiglenes földi büntetéseidet. Amikor jelen vagy a szentmisén, a legnagyobb hódolatot mutatod be az Úr Jézus Szent Emberségének. A szentmise sok mulasztásodat, hanyagságodat pótolja. A szentmisén való részvétellel legnagyobb segítséget nyújtod a tisztítóüzből szenvedő lelkeknek. Egyetlen szentmise, amelyet életedben hallgattál, többet használ neked, mint amit halálod után hallgatnak érte mások. Minden szentmisével megrövidítetted a tisztítóüzből szenvedéseid, amelyek különben reád várnak. A szentmise alatt az angyalok seregei között térdelsz, akik felő tisztelettel vannak jelen az isteni áldozatnál. Jó lenne ezeket a gondolatokat a szívünkbe zárnunk, mindjárt nyugodtabb, békésebb lenne az életünk.

Végül a kegyetlen lovag legendája után, aki megszélidülve megtalálta a mennysországnak kapu-

ját, a templom védőszentjét, Szent László lovagkirályt állította példaképül elének, aki már herceg korában legendává vált. Kitűnő harcos, aki nem engedte, hogy a legyőzöttet megöljék. 31 évesen már király. Egyházszerző, templomokat épített, püspökséget alapít (Nagyvárad), törvényalkotó. Szent István után 40 évig nem volt közbiztonság az országban. Ezért uralkodása második évében szigorú törvényt hozott. Aki egy tyúk értékénél többet lopott, felakasztották. Mégis népszerű volt. Kortársai irgalmasnak, szelidnek, az árvák atyjának nevezték.

Az ország nyugalomra vágyott. (Mintha csak napjaink vágya fogalmazódna meg.) Benne látták a lovageszményt. Az országban rend, nyugalom volt uralkodása alatt.

Befejezésül még egy példát hallottunk. Két szerzetes olvasta egyszer egy régi könyvben, hogy a világ végén van egy hely, ahol az ég és föld találkozik. Keresésére indultak. Végigjárták az országot. Mindenféle kísértést kiálltak. Van ott egy ajtó, csak be kell kopogni, máris az Istennél vannak, így olvasták. Bekopogtak az ajtón, és kolostori cellájukban találták magukat. Ekkor megértették, az a hely, ahol az ég és föld találkozik, itt van ezen a földön, ott azon a helyen, amelyet Isten kijelölt számunkra.

Ezt segítsen megérteni nekünk Szent László, hogy előttünk is megnyíljon a mennysországnak kapuja, fejezte be szentbeszédét a plébános Atya.

Szép színfoltja volt az ünnepnek a címer és a zászlók megszentelése, megáldása. Ezt a plébános úr a szentbeszéd után jelentette be és megkérte Hoffmann Márton polgármester urat, hogy ismertesse a címer történetét.

A címert közepén egy kislány tartotta, két oldalt két fiatal fiú egy-egy zászlót tartott, ami szép fehérszínű, közepén a címer, két szélén kék színű sáv. A polgármester elmondta, sokat töprengett a képviselőtestület, milyen is legyen a címer. Hunya nem régi település, Békés megyében van. Békés megye valamikor báró Harruckern birtoka volt, így a címer külső és belső formája ebből lett kialakítva. Ami hunyai vonatkozású a bal felső kék mezőben egy arany-sárga búzakéve, ami a település foglalkozását mutatja. A jobb oldali alsó kék mezőben pedig a templom védőszentjének, Szent Lászlónak hercegi koronája, keresztben a korona mögött csatbárdja és egy kettős kereszt. Hunyai vonatkozású még a címerfőn a bárói koronából kiemelkedő új templom, ami igen szépé teszi a címet. (A címer fotóját lásd a Városunk 2002. júliusi számának 134. oldalán.)

A címer ismertetése után Iványi plébános úr megszentelte a címet és a zászlókat. Ezután folytatódott a szentmise a felajánlással. Mise alatt gyóntattak. A szentmise befejezése előtt a hagyományos körmenet a templomkertben. Elöl a körmeneti keresztet vivő hitoktató, utána a gyerekek. Majd a Szűz Mária szobrát vivő lányok következtek, két oldalt lámpát tartó 2-2 asszony. Sátor alatt az oltárszentséget vivő prelátus, amit négy férfi vitt, előtte a tömjénező sekrestyés. Oldalt gyertyát vivő férfiak, zászlókat tartó fiatalok. A sátorot a vendég Atyák követték, majd a nagyszámú hívó fejezte be a menetet. Zúgott a harang, szólt az ének.

Visszatérve a templomba, az Oltárszentség szentségháza tétele után felhangzott a pápai, utána a magyar himnusz és így ért véget az ünnepélyes szentmise.

A vendéglátás a templomkertben volt. Süteménnyel, kaláccsal, üdítőitalal kínálták a vendégeket. A plébános urak, a polgármester úr, a képviselő-testületi tagok a helyi vendéglőbe ebédre voltak hivatalosak.

Pintér Hermina

Lovagokat és dámát avattak Budapesten, a Szent Imre templomban

Sokan kísérték el városunkból Vaszkó Sándorné Rác Margitot arra a nagy eseményre, mely június 22-én a Szent Imre templomban zajlott, ahol is a Templomos Lovagrend soraiba fogadta Margitot, kit ünnepélyesen „dámává” avatott. Vele együtt még 5 férfit avattak lovaggá ezen a napon. E felemelő ünnepséget megtisztelte jelenlétével Rómából a lovagrend nagymestere és hercege, Cristofani Della Magione. A szentmisét Ladocsi Gáspár tábori püspök celebrálta.

Elmondhatjuk, hogy mi, akik részesei lehettünk e szép ünnepségnek, részesei lehettünk egy valódi boldogságnak is, amely áthatotta Margit teljes lényét. Természetesen a lovagok közt ott találjuk Ungvölgyi Jánost is, akit korábban ugyancsak a Templomos Lovagrend lovagjai közé avattak.

Azt kívánjuk, hogy viselje egészséggel és büszkén e kitüntető címet.

Vaszkó András

Városunk szerkesztőségének
Gyomaendrőd

Hálából

Tisztelettel és hálával köszönöm meg elsősorban a családtagjaimnak, az Élet Másokért Egyesület tagjainak, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrődi Szervezete tagjainak, a Mozgáskorlátozottak helyi szervezetének, és minden kedves endrődi, gyomai jó érzésű embernek, hogy segítettek, s eljöttek velem ide Budapestre a Szent Imre templomban tartott a Templomos Lovagrend dámává avatási ünnepségre.

Nagy megtiszteltetés volt számomra az a sok ismerős, kedves ember jelenléte, akik a nyári meleg ellenére részesei voltak életem nagy eseményének.

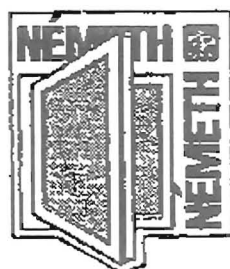
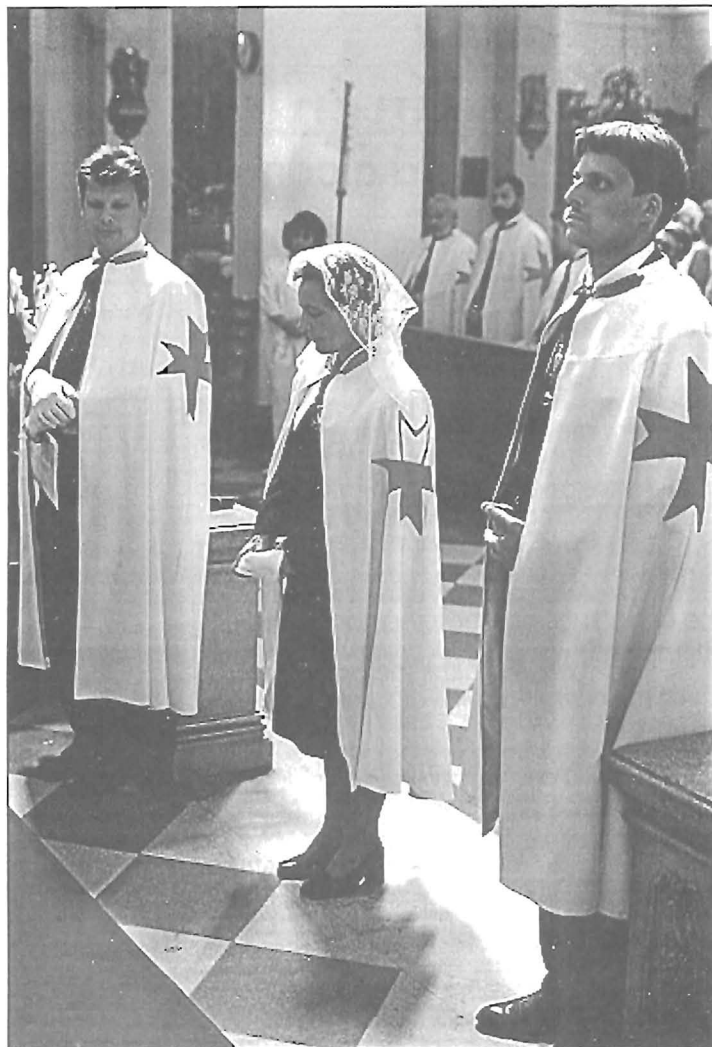
Köszönöm azoknak is, akik nem tudtak eljönni, de tudom, hogy lélekben velem voltak. Ez a megtiszteltetés, áldozatvállalás engem továbbra is a keresztényi, emberi életre, további jó cselekedetek végzésére kötelez.

Kérem a Gondviselést, egyengesse életüket, minden bajtól óvja önöket és hozzátartozóikat.

Mélyszéges hálával, Isten segítségével

Dm. Vaszkó Sándorné Rác Margit

Az Úr 2002 évének június havában

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.**

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Mária néni meséi

Mért nincs a cicának háza?

Valamikor, réges-régen, hogy mikor, én nem emlékszem, de megtörtént, bizonyosan, ha máshol nem, a mesében. Amit elmesélek mostan, nagyanótól így hallottam: egy napon a Cirmos meg a Bodri összeültek tanakodni.

A szót Cirmos cica kezdte, Bodri a fülét hegyezte:

- Bodri kutya, tudod mit? Mondanék én valamit. Úgyis mindig együtt járunk, jóban, rosszban el nem válnunk. Építsünk egy szép, nagy házat, Bodri-lakot, cicavárat! Lakjunk benne együtt, szépen barátságban, békecségekben!

- Vau! Lám ez okos dolog! Most azonnal házzá fogok! Falat rakok, tetőt fedek...

- Én meg addig füvet szedek. Lesz belőle puha párna, azon szép a Cica álma.

- Kéményt rakok szálló füstnek, kicsi katlant öblös üstnek. S míg én őrzöm kint a házat, te főzöd a vacsoránkat.

- Tarka kőkény, bóbíta, híres szakácsa cica! Habos tejszín, sült egér, egy kis munkát mind megér! De a házra meddig várjak? Tűző napon meddig álljak?

- Az a hiba, hogy csak állsz! Hogy te semmit nem csinálsz! Pattanj hamar a tetőre, s elkészülnek egykettőre!

- Hát ilyen vagy? Azt se bánod, ha megszakad a barátod? Nem elég, hogy sütők főzök? Ennyi gondot hogy is győzők!

- Igazad van, Cirmos cica. Minek ide annyi vita? Én fölépítem a házat, te főzöd a vacsoránkat. Megosztjuk a munkát szépen, így élünk majd békecségekben.

Elkészült a szép nagy ház, a cica már bent tanyáz. Kész a katlan, forr az üst, kémény torkán száll a füst. Tejföl csorog, hófehér, nyárson pirul az egér. Vígán jár a fakanál, Cica nóta hangja száll:

„Cica fogott egeret, futott érte eleget.

Megsütötte vacsorára, elég lesz egy félfogára,

Több sincsen!”

Ezalatt a kutya kint, vígan vakkant, szétfekint. Minden munkát elvégezett, közben nagyon megéhezett. Bekopog a szép nagy házba, macskafőzte vacsorára:

- Vau, vau, Cirmos lelkem, alaposan megéheztem! De fölséges illat száll! A vacsora kész-e már?

- Nem hólyag az, hogy felfújjam! Jaj, most elvágтам az ujjam! Mennyi méreg, mennyi baj! Itt a szír

ég, ott a vaj! A munkából ki sem látszom! Tán azt hiszed, hogy csak játszom?

- Ej, ne tüzelj, Cirmos lelkem! Az is baj, hogy megéheztem? Várok

én, ha szépen mondod, ám, ha orrod így fenn hordod, megharagszom, rontom, bontom! Vau! Nahát, szépen mondod!

- Kora még, hallod Bodri, vacsorához mosakodni! Eredj inkább kerget ősnit, rőzsét szedni, gallyat vágni! S mire elkészül a munka, ici-pici asztalunkra felrakom a terítéket, s vacsorára hívlak téged.

Ballag Bodri lógó orral, üresen korgó gyomorral. A dolognak nekilát, úgy várja a vacsorát. Cirmos meg bent újra kezdte, hamis kedvvel énekelte:

„Elkészült a vacsora, vacsora, vacsora. Vidám cica lakoma, lakoma, lakoma. Tele vele minden tál, csupa finom illat száll. Haj csupa csemege ez, mind megeszem!

Ettem, ittam eleget, eleget, eleget, eleget. Nem is hagytam egyebet, egyebet, egyebet, irir-piri csontocskát, buta kutya csontot rág. Ezt Bodri megeheted, mind tied!”

Igy énekel bent a cica, s az még nem lett volna hiba, csak hogy amint énekelte, a vacsorát mind megette. Aztán így szól:

- Miáom! Bodri kutyát kizárom! Kicsi csupor, tükrös ház, kettőnknek szűk ez a ház.

Bodri már a várást unja, bekopog a házba újra:

- Hallod-e te cirmos szakács! Sül-e már a foszlós kalács? Terül-e már a kis asztal nyárson pirult jó falattal? Nyisd az ajtót szaporán, még elhűl a vacsorám!

Ám a cica, az az álnok, nem ismer már jó barátot. Kényeskedve kitekint:

- Van valaki ide kint? Mért kopogtat? Mit akar? Ilyen későn ki zavar? Kis házamban puha ágyon szememre szállt már az álom.

- Szita-kéreg, száraz laska! Ne tréfáld te ravasz macska! Engedj be míg szépen mondom!

- Miáú! Nincs is egyéb gondom! Magamnak is szűk a szoba.

- S hová lett a jó vacsora?

- Magam főztem, hát megettem. Ám a javát félre tettem. Egércsontot hagytam neked, mindegy csöppig, megeheted! Hogyha őrzöd kint a házam, csontot mindig kaphatsz nálam.

- A te házad? Szedte-vette! Hát ugyan ki építette? A gerendát én faragtam, a falat is magam raktam. Vau, vakk!

- Miáú! Igaz, te ácsoltad, méricskélte, kopácsoltad, no beláthatod, kérlek, nem kényelmes a társbérlet. Egy kis furfang, mi kell más, már enyém is lett a ház.

- Furfang? No lám okos dolog.

- Miáú! Te is úgy gondold? Azért itt maradhatnál nálam, őrizheted kint a házam.

- Vau! Kezet rá, cirmos cica. Nem is lesz itt semmi hiba. Aludj békén! Szép álmokat! Ne félj, őzöm az álmodat! Vau, vakk! Ha nem győztem fölös hanggal, majd győzöm én is furfanggal.

Őrizte is nappal, éjjel, sose szűnő éberséggel. El nem mozdult onnan biz a', prüszkölt, fújt a cirmos cica. Három napja mit sem evett, rettentően megéhezett. Ajtót nyitna, de ha mozdul, kulcs ha csörren, zár csikorodul, Bodri már is bőszen mozdul:

- Aludj, Cirmos! Rontom, bontom! Aludj, amíg szépen mondom! Megéhezted? Badar beszéd! Egy kis furfang talán elég. S lesz ebéded úgy, mint házad! Vau, vakk!

Cirmos már csupa alázat. Hagyná ő már itt a házat. Futna ő a házból régen, hogy aludjon, szomjan étlen? Bodri ebédet is kapott, csibecsontot ropogtatott. De ő ott bent, szörnyű dolog, hallgatja, hogy gyomra korong! Végül aztán egy napon kikopog az ablakon:

- Miáú! Miáú! Éhes vagyok! Így bezárva éhen halok! Miáúúúú!

- Ki kopogtat? Mit akar? Ebéd közbe ki zavar?

- Csak én vagyok. Kérlek szépen, a házad már nem kell nekem. A hibámat belátom. Ne haragudj barátom. Minek a bajt még tetézni, engedj, kérlek, egerészni! Miáúúúú!

- Vau! Vigyen hát a lábát! Bizony nem sírok utánad. Résztedtől egy jó barátot, ki megvédett, ha más bántott. Mától kezdve, vau, vakk, vakk, ha meglátlak megugatlak!

- Miáú! Miáú! Fuu! Miáuuu!

Hát így történt hát réges-régen, ha máshol nem, a mesében. Cirmos cicán így fogott ki, így szerezte vissza Bodri a házat, s az álnok cica fára fut fel, fára biz a'. Azóta, ha bárki bántja, mert se háza se barátja.

Irodalmi oldal

BÖLCSŐJÉT KERESTE A MAGYARNAK (Igy élt Körösi Csoma Sándor)

Szilágyi Ferenc könyvének szerkesztett folytatása
(befejező rész)

Kolostori könyvtár. A tibeti könyvek zsineggel összefűzött önálló lapokból állnak, melyeken általában 5 kézírásos vagy - már a 9. századtól - nyomtatott szöveg van. Sis-Vaniš, 1956.

A két nagy művet általános elismerés fogadta a tudósvilágban: Kalkuttától Londonig, Szentpétervártól Párizsig. Párizsból magától a nagy Klapprothól, a keleti nyelvek professzorától is elismerő sorokat kapott 1834. augusztus 26-i keltezéssel. A magyar tudós azonban elsősorban szülőhazája véleményét várta kíváncsian...

Végre 1832 áprilisában megérkezett Kalkuttába az első hír otthonról: a külföldi folyóiratok közlései nyomán most már nyilvánvalóvá lett a magyar tudós holléte, s így továbbíthatták számára a korábban Teheránba irányított pénzesélyt. Ez volt az első üzenet szülőhazájából tizenhárom év óta, s milyen nem várt kedvező formában! Meghatottan ragadott tollat, s három oldalnyi hosszú levélben mondott köszönetet hazájának... Levele végén előadta további tervét: „Vágyom, hogy annyi év után édes hazámat újra láthassam, de az igazság földéretésének szinte olthatatlan szomjúsága fogva tartja elmémet. Ázsiai vándorlásom célja, hogy kinyomozzam a magyarok korábbi lakóhelyeit, történeti adatokat gyűjtsék viselt dolgaikról, s megfigyeljem azt a hasonlóságot, ami több keleti nyelv és anyanyelvünk között megvan. Ezekben mindaddig kevés szerencsével jártam...”

1835. november 30-án, négy hónappal Magyarországra írt levele után, kéréssel fordult James Prinsephez, az Ázsiai Társaság titkárához: „Mivel még nem értem el a célt, amely végett Keletre jöttem, sziveskedjék megnyerni részemre a Kormány engedélyét, hogy még három évig Indiában maradhassak, azzal a szándékkal, hogy ismereteimet a szanszkritban és különféle nyelvjárásokban gyarapítsam, s ha a Kormánynak nincs ellenvétele, útlevelet kapjak két példányban, egyet angolul, egyet perzsául, hogy fölkereshessem India északnyugati részeit...”

Útlevelet kérése szerint két példányban készítették el: „Moilla Eszkander Csoma ez Mulik-i Rúm” („tudós Csoma Sándor, Európából”). Az angol nyelvű példány szövege így szól: „Mr. Alexander Csoma de Körös, erdélyi születésű magyar nyelvész, megkapta a fő kormányzó úrnak mint a kormányzótanács fejének az engedélyét, hogy keleti nyelvtanulmányait három éven át Hinduszttában folytathassa...”

1836 márciusában már az északbengáli Titalja városka közelében folytatta tanulmányait. 1836 március 7-én Dzsalspaiguriban kelt levelében ő maga is beszámol az Ázsiai Társaság titkárának terveiről és csalódásairól: „meglehet, hogy nem fogom fölkeresni Szikkimet, Nepált és más hegyvidéki országokat, mivel arról értesültem, hogy az utazás azokon a vidékeken veszélyes, nehéz, nagyon költséges, és céljaim szempontjából kevés haszonnal járna”. Elmondta, hogy egy ideig ezen a környéken marad, és a bengáli és a szanszkrit nyelvet tanulmányozza, majd vízi úton Patnába s az északi tartományokba megy, hogy a fontosabb nyelvjárásokat is elsajátítsa. Levelében azt is hangsúlyozta, hogy távol tartja magát minden politikai, földrajzi tájékozódástól, ami fölkelhetné a vidék lakóinak gyanakvását...

1837 végén – egy évvel korábban, mint tervezte – némi csalódással tért vissza Kalkuttába. Nyelvjárási kutatásai nem sokkal segítettek előbbre nyelvészeti fölfevéseinek tisztázását, s főként az verte le, hogy a nepáli, szikkimi és bhutáni értesülései szerint nem sok reménye volt arra, hogy európai létére bejusson Tibet könyvtáraiba, amit pedig élete fő céljának tekintett. Egy adat szerint 1838-ban a Bhutánba induló Pamerton százados fölajánlotta neki, hogy csatlakozzék kíséretéhez, de ő nem mozdult ki kalkuttai magányából: tudta, a politikai viszonyok, a tibeti-angol feszültség miatt egyelőre nem juthatna tovább célja felé. Nem alaptalan az a föltevés sem, hogy északindiai útján találkozott egykori tanítómesterével, a tudós lámával is, s ő beszélte le tibeti útjáról...

Haza nem térhetett üres tarsollyal, dogavégezetlenül, maradt hát egyelőre Kalkuttában, bár némiképp az is nyomasztotta, hogy úgy érezte, az Ázsiai Társaságra nézve sem járt sok eredménnyel legutóbbi útja...

Némi megnyugvására szolgált, hogy visszatérte után az Ázsiai Társaság választmányja alkonyvtárosra választotta: most már itt is fejthette ki önfelelő munkáját, s nem kellett a kormány adósának éreznie magát...

Nem töltötte tétlenül idejét: számos tudományos tanulmányt írt, amelyek az Ázsiai Társaság Közleményeiben (Journal of the Asiatic Society of Bengal), részben az Asiatic Researches (Ázsiai Kutatások) című folyóiratban jelent meg...

E sokszor szinte kisebb könyvnyi tanulmányaiban ismertette a tibeti irodalom addig ismeretlen műveit, s megválaszolt több Tibettel kapcsolatos kérdést. Nagy jelentőségűek a tibeti irodalom két hatalmas gyűjteményét – a Kandzsúr és a Tandzsúr több száz kötetét – ismertető tanulmányai, köztük a Budha életéről, tibeti orvosi művekről, Tibet földrajzáról adott tájékoztatásai...

E tanulmányok mellett hatalmas munkát fejtett ki a könyvtár rendezésével. Átnézte és rendezte Hodgson nepáli gyűjteményének vastag kézíratos kötegeit, s fáradtságos munkával angol értelmezésekkel látta el a tudós hinduk, a panditok által készített szanszkrit-tibeti szójegyzéket, amely a buddhista filozófia műszavait és kifejezéseit tartalmazza...

Csoma levelet írt az Ázsiai Társaság új titkárának, Henry Torrensnek: „Sir valamennyi időre elhagyni szándékozom Kalkuttát, hogy ha lehetséges, körutazást tegyek Belső-Ázsiában...”

A tudós újabb elhatározását bejelentő levél 1842. február 9-én kelt Kalkuttában...

Néhány nap múlva, február közepén el is indult...

A szikkimi határ közelében, Titalja környékén, ahol 1836-ban hosszabban időzött, elérte a Himalája tövében húzódó erdős, mocsaras vadont, a Terái-vidéket. Itt még ma is vad elefántcsordák járnak, orrszarvúk, tigrisek tanyáznak, s hemzsegnek a maláriát terjesztő moszkítók és szunyogok...

Végre a dzsungelnek is vége szakadt...

Március 24-én érkezett meg a kis hegyi településre, ahol mindössze húsz európai család lakott. Örömmel fedezte föl a telep kormányfelügyelőjében dr. Archibald Campbell orvost, akivel valamikor 1831 elején még Szimlában találkozott. Régi barátja mindenben igyekezett segítségére lenni. Ő lett a dardsilingi napok tanúja és hiteles krónikása...

Április 6-án elővette a láz, de ő nem gondolt vele... Április 7-től hullámzott a láza, míg 10-én este elvesztette öntudatát, s 11-én reggel öt óra körül „csöndesen, minden halálúsa nélkül elhunyt”. Másnap 12-én reggel nyolc óra körül temették el Dardsilingben, az ott lakó európaiak szinte mind jelen voltak, s régi barátja dr. Cambell tartotta a végítészességet fölötte. A hunok és magyarok rokonságára vonatkozó föltevését írásban sehol nem fejtette ki: még nem tartotta megérettnek a közlésre. A halál végleg megakadályozta ebben.

A vándor megpihent valóban méltó helyen, a világ legmagasabb csúcsával szemben. A Mount Everest tibeti neve, a Csomolungma, a hegy meghódítójának neve, a dardsilingi híres serpa hegyi vezetőnek, Tenzing Norgaynek szavai szerint azt jelenti: A „világ isteni anyja” Ő virrasztja vándor örök álmát. A keleties stílusú, nyolcszögű emlékoszlopon fekete márványtáblába vésvé helyezték el a fáradszatólan tudós érdemeit megörökítő emlékeztető sorokat, eredetileg angol nyelven:

„Itt nyugszik Körösi Csoma Sándor Magyarország szülőtte, ki nyelvészeti kutatások végett Keletre jött s évek folyamán, amelyeket oly nélkülözések között töltött, aminőket ember ritkán szenvedett el, a Tudomány ügyében végzett kitartó munkálkodása után elkészítette a tibeti nyelv szótárát és nyelvtanát: ez az ő legkülönb és igazi emlékműve. Munkálkodását akarván folytatni útjában Lhasza felé meghalt e helyen 1842. április 11-én 58 éves korában. Munkatársai a Bengáli Ázsiai Társaság szentelik emlékének ezt a táblát. Nyugodjék békében.”

Az összeállítást szerkesztette Polányi Éva

Ízes ízek augusztus

Gyümölcssaláta tejszínes túrókrémrel

Legalább négy féle idénygyümölcsöt apróra darabolunk egy pudingos tálkába, vagy gyümölcskehelybe. 3 tojássárgáját kikeverünk 10 dkg porcukorral, citrom levél és reszelt héjával. A tojásfehérjéket simára keverjük 4 púpozott evőkanál át-tört tehéntúróval, majd összekeverjük a kikevert tojás-sárgákkal. Két dl tejszínből kemény habot verünk, a krémhez vegyítjük. A gyümölcsökre halmozzuk a túrókrém-tetejét egy-egy darabka gyümölcssel díszítjük és fogyasztásig hűtőbe tesszük.

Seidl Ambrus

PÁLYÁZAT PÁLYÁZAT PÁLYÁZAT PÁLYÁZAT

Vállalkozók figyelem!

A Békés Megyei Területfejlesztési Tanács un. **megyei Széchenyi Terv** pályázatait megjelentek. Beadási határidő: **2002. augusztus 31.**

1. Pályázati témakörök és kódszámok:
 Versenyképes beruházások támogatása
 (BMTT-SZT-2002-VE-12)
 Kereskedelmi szálláshelyek bővítésének támogatása
 (BMTT-SZT-2002-VE-8)
 Önálló kiskereskedelmi üzletek, vendéglátóhelyek... korszerűsítésének támogatása
 (BMTT-SZT-2002-VE-20)
 Munkahelyteremtés kiegészítő támogatása
 (BMTT-SZT-2002-FO-1)
 Települések összképe javításának támogatása
 (BMTT-SZT-2002-TU-7)
 Horgászturisztikai kínálat fejlesztésének támogatása
 (BMTT-SZT-2002-TU-22)
 Turisztikai rendezvények támogatása
 (BMTT-SZT-2002-TU-6)
 Turisztikai megvalósíthatósági tanulmányok támogatása
 (BMTT-SZT-2002-TU-9)

A következő két mezőgazdasági jellegű pályázat beadási határideje: **2002. augusztus 30.**

Pályázati témakörök:
 Melorációs és öntözési beruházások
 Mezőgazdasági alaptervekenyiségek beruházásai
 Fenti pályázatokkal kapcsolatosan bővebb felvilágosítást nyújt: **Ungvályi János térségfejlesztési megbízott** a Vállalkozók Házában, csütörtöki napokon, fogadó óra alkalmával reggel 8-órától 11-óra 30-percig. **Telefonszáma: 06-30/294-0650.**

A pályázatokkal kapcsolatos információk Interneten is megtekinthetők: www.bhn.hu/tefe

Éljenek a lehetőséggel és pályázzanak!

CSEMPE ÉS FÜRDŐSZOBA SZAKÜZLET NYÍLT ÉNDRŐDÖN

Az **Apponyi u 3. sz. alatt** a Kondorosi út leágazásánál, a Fő úthoz 100 méterre nyitottuk meg új üzletünket. Kaphatók: zalakerámia, **különleges spanyol, olasz, szlovák falicsempék**, padlólapok, csemperagasztók, fugázók, WC-ék, mosdók, zuhanyozók. Minden kapható, ami egy fürdőszoba felépítéséhez, felújításához szükséges. Folyamatosan bővülő árukészlettel, kedvező árakkal, ingyenes házhoz szállítással, és akciós termékekkel várjuk vásárlóinkat.

Nyitva: 8.30 – 17.00

ALBEDO KER-BT. Tel: 06.20-533.2617.

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket diacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRÖD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

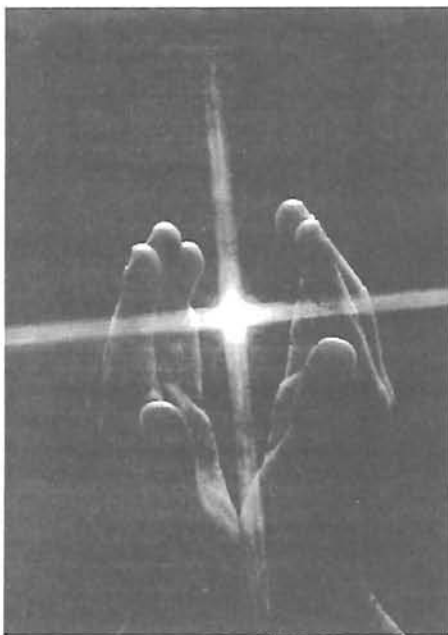
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÖD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek;
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BÁTORI GÁBOR, aki Pósa u. 17/1. sz. alatt lakott, június 20-án 58 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

GELLAI VINCE, aki Korányi u. 29. sz. alatt élt, június 26-án 79 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

Özv. **GYURICZA ELEKNÉ TÍMÁR KRISZTINA**, aki a Blaha L. u. 23. sz. alatt élt, június 19-én 87 éves korában megtért Teremtő Urához. Adjon az Úr számára örök nyugodalmat az Ő országában.

MIKLOVICZ ENDRENE SZILÁGYI ERZSÉBET, aki a Zrinyi u. 18/1. sz. alatt lakott, június 23-án 84 éves korában rövid betegség után az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: unokája, az unokavő, dédunokái Csabi és Gabi.

PORUBCSÁNSZKI MÁTYÁSNE HUNYA ESZTER, aki a Református Szeretothon lakója volt, július 3-án 89 éves korában hosszú betegség után eltávozott az élők sorból. Gyászolja családja.

TIMAFALVI ISTVÁNNÉ PARÓCZAI ILONA, aki a Deák u. 27. sz. alatt élt, június 24-én 86 éves korában hosszú szenvedés után befejezte földi pályafutását. Gyászolja családja.

TÍMÁR VINCÉNÉ HUNYA ILONA, aki a Toronyi u. 12-ben lakott, június 25-én 98 éves korában megtért Teremtő Urához. Gyászolja családja.

WÁGNER ADÁM, aki az Erkel utca 16. sz. alatt élt, június 27-én 71 éves korában hosszú betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

KÖSZÖNETNYÍLVÁNÍTÁS

Szeretett édesanyánk, nagymamánk és dédikénk, Gyuricza Elekné Tímár Krisztina temetése alkalmából köszönjük mindazoknak, akik utolsó útján elkísérték, érte imádkoztak. Elhozták a búcsúzás virágait, részvételükkel mély gyászunkban osztoztak.

A gyászoló család

Bátori Gábor elhunytá alkalmából köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik részvételüket fejezték ki, és a megemlékezés virágait hozták el, és fájdalomunkban osztoztak.

A gyászoló család

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

**BO-TI
BT**

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vető-

magot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

**Sarokház
Csemege**
Ct.: Tímár Vince

**Partnerlánc
tagja**

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☞ házi jellegű hűskészítmények, endródi ízesítésű termékek (húsdarálás, hűsfüstölés, kolbásztöltés)
  - ☞ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
  - ☞ eljuttatjuk önökhöz a PARTNER újságot, melyben megtalálja a kedvenc árucikkeit, termékeit
- Blaha u.27. Tel.:386-691
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

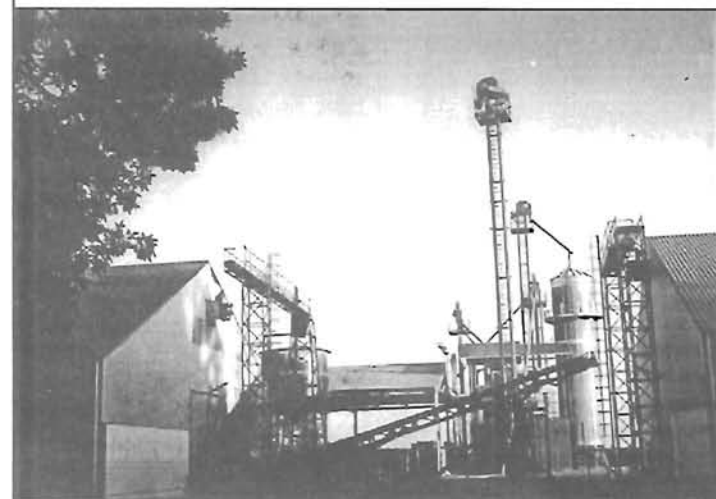
NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kertü sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ☞ Csempék
- ☞ padlólapok
- ☞ csaptelepek
- ☞ külső, belső burkoló kövek
- ☞ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kert- barátok- nak

Kultúrnövényeink kártevői a gyomnövények és a rovarok - I. Rész

A növénytermesztés akkor kezdődött, amikor az ember nem elégedett meg azzal, hogy a vadon termő haszonnövények felhasználható részeit összegyűjtötte, hanem azok magját elvetette. Az ősi növényzetnek a föld kezdetleges megmunkálásakor nem minden tagja pusztult el, hanem egyes ellenálló fajok megmaradtak, vagy magvaik újra kikeltek a megmunkált és bevetett területen. Ezekből lettek a szántóföldi és kerti gyomnövények.

Gyomnövénynek nevezünk minden olyan növényt, mely hasznát nem hoz és jelenléte káros hatással van a kultúrnövényekre, mert elnyomja, felhasználja a talaj tápanyagát és vízkészletét, árnyékoló hatást is fejthet ki.

Kezdetben a hasznos növények száma nagyon kevés volt, és ahogyan az ember igényei növekedtek, úgy vont be mind több növényt a kultúrába, és ez által szaporodott a hasznos növények csoportja. Új növények nemesítése, kitermesztése, meghonosítása ma is folyamatban van.

A gyomnövények nemcsak a talajmunkákhoz alkalmazkodtak, hanem a vetett kultúrnövény tápanyag felhasználásához, életperiódusaihoz, azok árnyékolásához. A földművelésre bevont területnek fokozatosan mind nagyobb részére terjedtek ki ezek a káros gyomnövények, melyek teljesen alkalmazkodtak a mesterségesen előidézett viszonyokhoz is. Sőt ennek eredményeképpen a nagyfokú elszaporodás következtében különböző fajok termelődtek ki, képessé téve magukat, hogy a legváltozatosabb körülmények között is megéljenek (homokos, mocsaras, szikes, száraz, kötött talajon, erdőben, meleg és hideg éghajlaton).

Az őshonos növényfajok nemcsak egy területen alkalmazkodtak a földművelés által előidézett hatásokhoz, hanem a földrészeknek (Európa, Ázsia, Amerika, Ausztrália) különböző tájain végmenet ez a folyamat. Ez alatt azt kell érteni, hogy egy-egy terület művelt földjein az ottani éghajlat növényeinek egy része alkalmazkodott az ott termesztett kultúrnövényekhez.

A legtöbb gyomnövényfajt az eredeti termőhelyéről elhurcolták (nem szándékosan, a kultúrnövény termésével együtt, a csomagolás, a szállítás alkalmával) más világrészekre és itt meg is honosodtak. Ezért ma már sok esetben nem lehet megállapítani a gyomnövény eredeti hazáját. Ma is vannak olyanok, melyek fajtái most is terjednek. Ilyen pl. a dísznaparég, melynek sok fajtája van és ugyanakkor sok termést, magot is hoz, ezért gyorsan szaporodik. Manapság egy-egy országnyi terület gyomflórája a legkülönbözőbb származású gyomnövényekből tevődik össze. Így hazánkban nemcsak európai, ázsiai tájakról származó fajok vannak, hanem nagy számban észak és dél-amerikaiak is.

A gyomnövényeket – levonhatjuk a következtetést – az emberi beavatkozás, kultúrhatás termelte ki, és terjesztette el. Vannak olyan növényfajok, melyek mindenütt megtalálhatók. Ilyen az útifű, muhar egyes fajtái, apró szulák, cickafarok stb.

Az ember ősidők óta igyekszik irtani a káros gyomnövényeket. Természetes, hogy a kezdetleges földművelő eszközökkel nem lehetett tökéletes munkát végezni. És ezért sok gyomnövény megmaradt és károsította a kultúrnövényt. Mennél tökéletesebb szerszámokkal, gépekkel végezzük a gyomirtást, talajlazítást, annál kevesebb lesz és szűkül a gyom életfeltétele. Ha a gyomot irtani akarjuk, ismernünk kell azokat. Ismerni kell életfeltételeiket, életmódjukat, igényeiket. Hiszen épp a legkü-

lönbözőbb viszonyokhoz való széles alkalmazkodásuk, igénytelenségük, szárazság- és napfény iránti türelésük miatt nem könnyű az ellenük való védekezés. Különösen vonatkozik ez a szántóföldi kultúrnövényeket károsító gyomokra.

A házi kertekben a kapálás, gyomlálás mellett a kémiai védekezés a leghatásosabb a gyom és rovarkártevők ellen. Összegezve tehát olyan növényápolási és talajművelési munkát végezzünk, hogy a gyomnövényfajok életfeltételeiket ne találják meg.

Ezek után ismerkedjünk meg a fentiek jegyében egy pár ránézésre már nem idegen gyomnövényvel, melyek a házi kertekben, zárt településeken, szántóföldön megtalálhatók.

Tarack (1. kép.)

Évelő növény, kalászvirágzata 10-18 cm hosszú. Földalatti szára, tarackja behálózza a talaj felső részét. Feldarabolt tarackja mindegyikéből új növény fejlődik. Kártétele igen nagy és ezért irtani kell. A kapáláskor a felszínre került földalatti szárat szedjük ki. Egész Európában, Afrika északi részén, Észak-Amerikában igen elterjedt.

Közönséges cickafark (2. kép)

Évelő, fűszeres illatú gyom. Virágai apró fészkekben egyesülnek a szár tetején. Magja hosszúkas, ezüstszerű színű. Júniustól novemberig virágzik. Elterjedt Európában, Ázsia mérsékelt területein, de megtalálható már Ausztráliában, Észak-Amerikában, sőt még Új-Zélandon is. Lóhere, lucernavetésben, ha elszaporodik, a vetett növényt kiritkítja.

Folytatjuk.

Hunya Alajos

1. tarack

2. közönséges cickafark

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

augusztusi áru kínálatom:

- fűmagok, fűnyírók, szegélynyírók
- vegyszerek, virágtápok, műtrágyák
- virágföldek, fásb kezelők
- virágládák, virágcserepek
- grill sütők, sörátrak, bográcsok
- kerti szerszámok, metszőollók
- permetező szerek és alkatrészek
- szivattyúk, öntözőtömlők, szórófejek
- fóliák, ponyvák, kötöző anyagok
- gumicsizmák esőruhák
- szegek, csavarok,
- láncfűrészek, fűrdőszoza szőnyegek
- elemek, izzók, zseblámpák

VÁROM KEDVES VÁSÁRLÓMAT!

FARKAS MÁTÉ

Június 23-tól július 13-ig Gyoma
belterületén 9,3 mm csapadék hullott.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 9. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat * **2002. szeptember**

Itt az idő, válasszatok...

Hazánk felnőtt lakossága a rendszer-változás óta immár negyedszer járul október hónapban az urnák elé, hogy megválassza önkormányzati képviselőit, polgármestereit. Lapzártakor még teljes bizonyossággal nem tudjuk, kik fognak városunkban „ringbe” szállni. Egy azonban bizonyos, hogy aki népképviselőti, így tehát önkormányzati feladatra vállalkozik annak számot kell vetni arról, hogy személyét minden körülmények között alá kell rendelnie a közösség igényének. Ide idézem Hamvas Béla szavait: „A közösség kezdete, mikor az emberben felébred a tudat: nem vagyok egyedül, és minden ember sorsával elszámolni tartozom”. Igen ezt kell, hogy érezze minden polgár városunkban, hogy nincs egyedül, s minden önkormányzati képviselőnek legyen jelmondata: „minden ember sorsával elszámolni tartozom.”

Az elmúlt három választási ciklus azt bizonyította, hogy városunk fejlődött, gazdagodott, szépült. Igaz mindehhez hozzásegítettek bennünket a Kormány, a Megye vezetői. Az elmúlt ciklusban az endrődi származású országgyűlési képviselő; Latorcai János, Türi Kovács Béla eredményesen lobbiztak városunk érdekében Domokos Lászlóval, a megyei önkormányzat elnökével egyetemben. Köszönhetjük nekik csatornahálózatunk építését, bővítését, útjaink, és kerékpárutak építését, az ipari parkunkhoz való pénzügyi segítséget, a gyomai fürdő rekonstrukcióját, bővítését. Nem feledkezhetünk meg arról sem, amikor fejlesztéseinkről szólunk, hogy az elmúlt ciklusban fejeződött be a jó, egészséges ivóvíz bevezetése. Rövidesen megépülnek: a 16 férőhelyes szociális bérlakások, a fiatalok részére a jövő kezdését elősegítő 8 lakásos fecskeházak és a Rózsa presszó helyén a fogyatékosokat ellátó nappali intézmény. Mindezek csak az

önkormányzat önjerejéből nem valósulhattak volna meg, és ne feledjük, kellettek hozzá a Széchenyi Terv sikeres pályázatai is!

Tennivaló volt, s lesz is bőven, de ha bölcs előrelátással s kellő takarékosággal vezetik városunkat a megválasztottak, akkor bizonyosak lehetünk arról, hogy ez a fejlődés nem fog megállni, sőt, gyors ütemben indul a még gyorsabb fejlődés felé. Így a regionális gondokat megoldó, több település összefogásával magvalósuló hulladékártól építésnek szerződésekkal biztosított feltételei már készen állnak a munkák megkezdésére Visszatulok Hamvas Béla író szavaira: „... és minden ember sorsával elszámolni tartozom”. Mert a város fejlesztése mellett az önkormányzatnak gondoskodnia kell a szociális törvényben meghatározott feladatokról, ellátási formákról is. A mai magyar társadalomban jelentős réteget

érintenek ezek az ellátási formák, amelyeket a rászoruló állampolgárok a helyi önkormányzatoktól vehetnek igénybe. Pénzbeli és természetbeni a személyes gondoskodást nyújtó támogatási rendszer. A szociális rászorultság és a fizetés feltételeit a magasabb jogszabályok figyelembe vételével a helyi önkormányzatok képviselő testülete helyi rendeletben szabályozza, vagyis hogy ki mire jogosult, mit kell tenni az igényléskor, az esetleges jogorvoslat rendje. Az önkormányzat által nyújtott szociális ellátások a teljesség igénye nélkül: rendszeres szociális segély, lakásfenntartási támogatás, ápolási díj, időskorúak járadéka, átmeneti és temetési segély, köztemetés, közgyógyellátás, stb.

Ismét idéznem kell valakit: országunk első emberét, Mádl Ferenc köztársasági elnökünket, aki az elmúlt év nyarán az ópusztaszeri szoboravatáson mondotta: „A mai ünneppel bebizonyosodott, hogy: értjük és tudjuk, hogy csak közös erővel, s a mégoly élesnek tetsző viták során is közös jövőnk szem előtt tartva juthat magasabbra anyagi és erkölcsi szintre ez a nemzet. Ezer éviünk bizonyosság erre, s a lassan valósággá szelídülő álmaink napról napra erősítik ebbéli hitünket. (...) Csak úgy tervezhetjük meg jövőnkét, ha felmérjük az elvégzett munkát: megvizsgáljuk, mit tettünk helyesen, és okulunk a hibáinkból is. (...) És ha elég bölcssek vagyunk, ha megvan bennünk a határozottság és eltökéltség, és ha a jó Isten is megajándékoz minket a lehetőséggel, hogy magunk alakíthassuk a sorsunkat, akkor bizony erről a magaslatról kirajzolódik jövőnk is.” Erre a kibontakozó jövőre szavazzunk, mikor megválasztjuk a következő négy évre a város képviselőit és a polgármesterét.

Császár Ferenc

Önnnek joga van tudni...

hogy miről döntött Gyomaendrőd Város Képviselőtestülete
2002. július 25-i ülésén

A város településszerkezeti szabályozási tervét, és a helyi építési szabályzatot az illetékes szervekkel történő véleményeztetésre alkalmasnak, valamint a közmeghallgatáson elhangzottakra figyelemmel elfogadásra javasolja a következő testületi ülésre.

Elfogadásra került a Polgármesteri Hivatal munkarendje: Hétfő, kedd, szerda csütörtök: 8-16.30 óráig, péntek: 8-14 óráig.

A helyi menetrendszerinti közlekedésben érvényes kedvezményes bérletjegyet az a nyugdíjas kérheti, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének ötszörösét.

Közzoktatási intézmények rendes évi beszámolóit elfogadta a testület. A beszámolók öszintén feltárták az iskolákban, óvodákban folyó munkák nehézségeit, és eredményeit. Feltétlenül említést érdemel iskoláink tanulóinak a különféle versenyeken elért eredményei, valamint a Kner Imre Gimnáziumban az érettségik szép eredményei, amit reményeink szerint a felvételik eredményessége is igazolni fog. Megnyugtató, hogy hagyományainkhoz hiven - az általános és középiskolánkban folyó oktatás színvonalra országosan is megállja a helyét. Köszönet illeti a pedagógusokat, a szülőket és nem utolsósorban a tanuló ifjúságot, összességében szép eredménnyel zárták az elmúlt tanévet is.

Felsőoktatásban tanulók ösztöndíj-támogatásáról is döntött a testület. Az érintettek figyeljék a pályázati kiírást, amely minden év augusztus hónapban a „Híradó” újságban jelenik meg, elbírálása pedig minden év nov. 30.-ig lesz.

Pályázik a város, a tartós munkanélküliek foglalkoztatási, társadalmi helyzetének javítására. Három szomszédos településsel, - Kardos, Kondoros és Kétsoprony - együtt készül ez a pályázati munka, összesen 100 főt érint, városunk 57 fővel érdekelt.

Császárné Gyuricza Éva
képviselő

KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS VÁROSUNK NAGYJAIÉRT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY 2000-2001 évre vonatkozóan

	2000 év	2001 év
I. SZÁMVITELI BESZÁMOLÓ (adatok ft-ban)		
NYITÓ PÉNZKÉSZLET		
	25.000	232.290
Bevételek:		
1. Önkormányzati támogatás		300.000
2. Pályázat útján nyert pénz összeg	280.000	500.000
3. Adományok, szponzori támogatás	128.000	138.000
4. Más alapítványi támogatás	50.000	
5. APEH 1%		
6. Kamat bevétel	21.792	20.105
7. Egyéb bevétel		
BEVÉTELEK ÖSSZESEN:	479.792	958.105
Kiadások:		
1. Személyi jellegű		
2. Anyag jellegű	225.000	659.800
3. Szolgáltatás	47.502	53.250
3. Egyéb kiadás, ráfordítás		940
KIADÁSOK ÖSSZESEN:	272.502	713.990
ZÁRÓ PÉNZKÉSZLET:	232.290	476.405

2000 évben: 280.000.-Ft
2001 évben: 500.000.-Ft

III. VAGYON FELHASZNÁLÁSSAL KAPCSOLATOS SZÁMADÁS:

Az Alapítvány vagyona PÉNZ formában testesül meg. Az alapítói vagyon 25.000 Ft, amit 1999-ben 5 termézetes személy adományozott.

A 2 éves pénzügyi beszámoló jól láttatja, hogy az Alapítvány a célkitűzésének az alapítói akaratnak megfelelően a pénzügyi vagyonát mind két évben a városban felállítandó szoborra, illetve már meglévő szobor felújítására használta. Az Alapítvány által létre hozott új szobor Timár Máté bronzszobrára az Endrődiek Baráti Köre Egyesülettel közös finanszírozásban valósult meg. A bronzszobor összesen 750 ezer forintba, a posztamens 300 ezer forintba került, elkészült még Csernus Mihály apátplébános emléktáblája is, amelynek kivitelezési ára 33.860 Ft volt.

IV. CÉLSZERINTI JUTTATÁSOK:

A pályázati pénzek a megjelölt célokra kerültek felhasználásra. Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztériuma pályázati összeg: 500 ezer forint volt.

V. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSI SZERV TŐL, ÁLLAMI PÉNZALALPBÓL HELYI ÖNKORMÁNYZATTÓL KAPOTT TÁMOGATÁS:

	2000. évben	2001. évben	Összesen
Helyi önkormányzat		300.000	300.000
Központi Költségvetés	280.000	500.000	780.000 Ft
ÖSSZESEN:	280.000	800.000	1.080.000 Ft

VI. AZ ALAPÍTVÁNY VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐINEK NYÚJTOTT JUTTATÁSOK ÉRTEKE, ILLETVE ÖSSZEGE:

Az Alapítvány kurátorai önkéntesen vállalták a feladatot, és munkájukért sem természetben, sem pénzbeli juttatásban nem részesülnek.

VII. KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGRŐL RÖVID TARTALMI BESZÁMOLÓ:

Az Alapítvány kurátorai az alapítók által megfogalmazott célok érdekében teszik dolgukat, amely ekképpen került megfogalmazásra:

„Gyomaendrőd szülőiteinek: a társadalom, a kultúra, a tudomány kimagasló egyéniségeinek megőrzése, szellemiségük ápolása, példamutató emlékek megőrzése az utókor számára.”

Az Alapítvány nyitott, amelyhez csatlakozhat belföldi és külföldi, magán és jogi személy, ha az Alapítvány céljával egyetért, és azt kész támogatni.

Az Alapítvány kész együttműködni céljai érdekében minden társadalmi szervevel és az Önkormányzattal.

Gyomaendrőd, 2002. június 5.

Császárné Gyuricza Éva
Kuratórium elnöke

Fenti beszámolót jóváhagyta: 2002. június 25-i kuratóriumi ülés

Gyomaendrődön az Ifjúsági Lakótelepen 3/4 Sz. házban 3 szobás lakás eladó.
Érdeklődni lehet telefonon: 66-284-155 vagy 06-30-294-0650 számokon.

A Városi Zene- és Művészeti Iskola hírei

szeptember 3-án és 4-én
16-tól 18 óráig
pótbéíratás lesz
a zeneiskola

Kisréti út 27. sz. alatti épületében.

5-én tanévnyitó ünnepély.

Helye:
Katona József Művelődési Központ.

A Gyomaendrődi Polgári Összefogás

(FIDESZ-Kereszténydemokrata Szövetség -MKDSZ)

önkormányzati képviselő jelöltjei:

1. sz. választókerület:	KOVÁCS Attila	Hősök útja 12/1. sz.
2. sz. választókerület:	Dr. KULCSÁR László	Fő u. 187. sz.
3. sz. választókerület:	VASZKÓ Sándorné	Zrínyi Miklós u. 33/1.sz.
4. sz. választókerület:	DEZSŐ Zoltán	Kisréti u. 34/2. sz.
5. sz. választókerület:	R. NAGY Tibor	Kis Bálint u. 3. sz.
6. sz. választókerület:	KERESZTES Csaba	Október 6. ltp. E/2.
7. sz. választókerület:	VÉHÁNÉ SZEDLÁK Ildikó	Sugár u. 105. sz.
8. sz. választókerület:	NEUBORT László	Fő u. 52. sz.
9. sz. választókerület:	CSÁSZÁRNÉ GYURICZA Éva	Damjanich u.15.sz.
10.sz. választókerület:	UNGVÖLGYI János	Martos Flóra u. 5. sz.

Kérjük a Tisztelt Választó Polgárokat,

hogy

támogassák

a Polgári Összefogás jelöltjeit !

Megyei hírek

Tovább épülnek a megyében a polgári körök! Legújabb Magyarbánhegyesen, Hunyán, Gyomaendrődön azzal a céllal, hogy a polgári körök a részdemokrácia alapelvei, a köz iránt érdeklődő és abban részt vállaló polgárok közösségei legyenek. A most megalakult körök helyi vezetői: Magyarbánhegyesen, Tamás József, Hunyán, Szabó Sándor, Gyomaendrődön Császárné Gyuricza Éva, akik várják mindazon polgárokat, akik a helyi közösségért tenni akarnak, nemcsak a választás előtt, hanem a mindennapokban is részt akarnak vállalni saját sorsuk alakításában.

Augusztus 20-án Magyarbánhegyesen a Pro Pátria Polgári Kör zászlót bontott. Ökumenikus istentiszteleten áldották meg 3 vallás képviselői a zászlót, a falu millenniumi emléktáblája előtt Dr. Szemkeó Judit volt államtitkárszónny mondott ünnepi beszédet. A Polgári Kör a helyi MKDSZ-szel együtt szervezte meg első ünnepét, ahol a magyarruhás gyermekek szép verseket mondtak, a plébános úr az ünnepségen kenyeret szentelt, és imádkozott azokért, akik a búzát termelik, aratják, és végül kenyérré sütik.

Lapzárta után érkezett a hír, hogy július utolsó napjaiban püspöki látogatással és búcsúval ünnepelték meg a **Füzesgyarmati Unitárius Egyház száz éves évfordulóját**. Két emléktábla avatására is sor került: egyik az évforduló tiszteletére, a másik az első unitáriusnak született hívó emlékére. Elhelyezték annak a lelkesítő lakásnak alapköveit, mely a 150 éves, lebontott paplak helyén fog felépülni. E hírhez tartozik még, hogy a füzesgyarmati lelkesítő, Balácsi Lászlót, ki Székelyföldön született 1951-ben (Lökodon) nemrég egyházi főjegyzővé választották, ami püspökhelyettesi rangnak felel meg.

A gyulai határátkelőhelyen elkészült az új személyforgalmi terminál. Így felgyorsulhat a magyar-román forgalom, bár a román határizleti szervek még nem rendelkeznek ilyen korszerű, számítógép vezérelte ellenőrzési rendszerrel. A határátkelőhely az új személyforgalmi terminál adta infrastrukturális lehetőségeinek kihasználásával naponta 4-5 ezer személy, és 2000 személyszállító gépjármű várakozás nélküli, kulturált átlépését teszi lehetővé.

Augusztus 2-án **Zsadányba érkezett Habsburg György rendkívüli és meghatalmazott nagykövet**, hogy mint a falunap díszvendége részt vegyen az ünnepségen. A település határában ideiglenesen kialakított kis repülőtéren szállt le az utolsó magyar királyi család tagja.

Július 29-től augusztus 12-ig volt nyitva a **X. Nemzetközi Művésztelep** a Csuta Galéria és Alkotóház kertjében, ahová 10 nemzet művészei jöttek el. A megnyitón Csuta György festőművész az alkotóház tulajdonosa szívvelyesen üdvözölte a megjelenteket. Dr. Bereczky Loránd a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója méltatta az alkotóház 10 éves fennállását.

Az iskolaévad megnyitására **új iskola várja a nagybánhegyesi diákokat.** A Békés-Megyei Területfejlesztési Tanács, az Országos Szlovák Kisebbségi Önkormányzat, az Igazságügyi Minisztérium intervenció alapja hozzásegítette Jancsó Ottó Nagybánhegyes polgármesterét, hogy a régi iskola felújításával és új emelet felhúzásával korszerű több tantermes iskolát adhasson át a tanulni vágyó ifjúságnak.

Köszöntjük a Szent Adalbert-érem arany fokozatának kitüntetettjeit.

Latorcai János, Harrach Péter, Semjén Zsolt országgyűlési képviselők, és Hubert Buchinger a passauai egyetem professzora kapták meg az Esztergom-budapesti Főegyházmegye által alapított új kitüntetést. A három magyar közéleti személyiség az elmúlt kormányzati ciklusban és korábbi életpályájuk során sokat tettek az egyházmegegyért.

Latorcai János, a primási székvárosért végzett kimagasló tevékenységéért, Harrach Péter a hátrányos helyzetű családokért végzett munkájáért, Semjén Zsolt az egyház és társadalom kapcsolatának javára végzett államtitkári tevékenységéért kapták meg e magas egyházi kitüntetést, melyet Paskai János bíboros augusztus 15-én az Esztergomi Bazilikában adott át.

Hubert Buchinger professzor, az esztergomi Vitéz János Katolikus Tanítóképző Főiskola támogatásában szerzett érdemeiért, és azért mert a passauai egyetem keretében működő testvérintézményben egyre több magyar diák vehet részt a képzésben, kaphatta meg e magas kitüntetést.

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉGI HÁZ szeptemberi programja

2-án 8-11 óráig **véradás**

2-án 18 órától **MKDSZ gyűlés**

11-én 15 órától **Cukorbeteg Klubja**

20-tól 29-ig **Székely Mihály Modellező Klub kiállítása az emeleti teremben**

Októberi előzetes:

5-én 18 órától **Szüreti-bál az Endrődi Gazdakör és Közösségi Ház szervezésében**

Katona József Művelődési Ház hírei

4-én 17 órától lesz beiratkozás a Gyomaendrődi **RUMBA** Táncsport Egyesület kezdő tánctanfolyamaira. Várják 7 éves kortól a gyermek- és ifjúsági korú leányokat és fiukat. Beiratkozás a Katona József Művelődési Központban. Tandíj. 1000.-Ft./hó. Táncpedagógus: Megyeri László.

A tanfolyamok programjában mindenki megtalálhatja a kedvére való, klasszikustól a modern táncoktól a legújabb divattáncokig.

27-től 28-ig, 8-18 óráig **kiállítás a Gyomai Kertbarát kör terméseiből és a helyi óvodák, iskolák közös termésbáb munkáiból.**

28-án 13.30 órától a helyi Kertbarát Kör és a Katona József Művelődési Központ közös rendezésében **szüreti felvonulás** lesz. Útvonal: Szabadság tér - Kossuth tér - Gyógyszertár Endrőd - Október 6. Ltp. - Vásártéri Ltp.

Felvonulnak: Háttas lovak, hintók szekerek, Közreműködnek: Körösmenti Táncegyüttes, Városi Zene és Művészeti Iskola fúvós zenekara

17 órától a szőlőfeldolgozás bemutatása,

19 órától zártkörű szüreti bál. Vendég: Szarvas és Kondoros Kertbarát Körei.

Októberi előzetes

1-én és 7-én **véradás** a Művelődési Központban

15-én 16-órakor a zsűri által válogatott munkákból **Gyomaendrődi Őszi Tárlat** nyílik immár ötödik alkalommal.

14-ig várják a tárlatra bemutatásra kész képzőművészeti (kép, szobor) alkotásokat. Bővebb felvilágosítás a Művelődési Központban kapható.

15-20-ig 9-18 óráig a Kecskeméti Akvárium és Terrárium természetű bemutatója lesz **Hüllő Show**, melyben krokodilok, siklók, gekkók, leguánok, szárazföldi és vízi teknősök, madárpókok, skorpiók, és rácgcsalók láthatók.

Halászlati és történelmi emlékpark nyílt Pájer Camping előtti partszakaszon. A park bemutatja településünk történetét a kezdetektől napjainkig, haltartó bárka jeleníti meg a régi Körös halászlát. A halászlati tanösvény tablói pedig megismertetik az érdeklődőkkel a hagyományos halászszerszámokat és használatukat. A park végében étkezési kultúránk alakulását tanulmányozhatják az őskortól napjainkig a kiállított eszközök és tablók segítségével. A park megálmodója Pájer Sándor, aki önerőből hozta létre ezt a szép és hasznos kultúrparkot.

Kedves levelet kaptam Varga László endrődi lakostól, melyben azt írja, hogy **Dömsödön a Kis-Duna bal oldalán (Ráckeve-től délre) van két tölgyfa, melynek életkora kb. 200 év.** A legenda szerint Petőfi Sándor az egyik fa tövében írta „Pirorslik már a fák a levél...” c. verset 1845. szeptemberében. (E vers első szakaszát 2001. évi októberi számunkban már közöltük.)

Köszönjük a tájékoztatást. Kérjük olvasóinkat, aki teheti, vagy éppen arra jár, keresse fel e két öreg tölgyet.

Hunya Alajos

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könnyű sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől! öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jédd! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

Kovács Pál gyógyszerész

(1917 – 1990)

Kisfiam hat éves korában azt kérdezte tőlem: „Anyá van nekünk búzánk?”

Ennek a kérdésnek a mi családjában különös jelentése van. Matyi fiam számára a vágyott iskolakezdés jelképévé lett az én Édesapám, az ő Nagypapa élettörténetére utaló mondat. Ugrin Hermina és Kovács István legkisebb gyermeke a testvérek, rokonok tanúsága szerint öt évesen rendszeresen hazaszökött az óvodából. (Király utca 23. szám alatt laktak, az óvoda az utca elején volt.) Ötévesen be kellett az iskolába adni, mert már olvasott. Tudni akart mindent „nem bírtak vele”; Rübli tanító a szülők kérésére korábban bevette az iskolába. A családi hagyomány szerint az édesapja két zsák búzát ajánlott fel az iskolának.

Tizenhárom évesen félárva lett, édesanyja egyedül nevelte tovább az öt gyereket. Mindent a maga erejére támaszkodva ért el, „mindig feljebb”. Hajnalonta Hanyecz Imrével (Ipuval) gyalog ment Gyomára a vonathoz, onnan Mezőtúrra, a gimnáziumba. A természettan, a kémia érdekelte, a gyógyszerész pálya vonzotta. Sógora, Irma nővérének orvos férje biztatta. A budapesti Pázmány Péter, a mai Semmelweis Orvostudományi Egyetemen folytatta tanulmányait, szinte maga tartotta el önmagát. Dániel, már végzett tanító testvére támogatta, amikor tudta. Apa, egyetemű éve alatt sokat nélkülözött, mert özvegy édesanyja az otthoniakat épp hogy el tudta látni. A tepertőről és az egyetemi menzáról szóló valós történeteket Édesanyám elmesélte az unokáknak is. „A mai gyerekek nem ismerik a nincset” – mondja Édesanyám, kell, hogy hallják, hogyan volt régen.

Apa egyetemistaként minden nyáron az otthoni munkából kivette a részét, azután Balatonfüreden dolgozott a gyógyszerertárban, amit ott keresett, az volt a következő tanévre való és a zsebpénz is.

Endrődi éve alatt a helyi labdarúgó csapatban játszott, jó focista hírében állt.

Diplomáját 1941-ben kapta meg. A gimnáziumban még nem volt kiváló tanuló, de amikor megtalálta a maga irányát, az egyetemtől kezdve pályáján mindvégig kiemelkedő szinten működött. Bejegyzés A Magyarországi gyógyszerészet történetébe az ősidőktől a mai napig című könyvben: „A budapesti gyógyszerész-gyakornoki tanfolyamon tanúsított szorgalma jutalmául” 1934. június 15-én.

Huszonhárom évesen, diplomásként a katonaságnál gyógyszerészvezető lett. Majd másfél évre Németországba került. Mikor onnan hazajöhetett, a csepeli nagy OTI Gyógyszertár vezetőjének nevezték ki. Fényképek maradtak fenn, öt-hat idősebb gyógyszerésszel dolgozott. Az a figyelem, az a tartás számunkra, gyerekek számára örök példa. Debrecenbe kérte áthelyezését, mert itt nősült meg. (A debreceni Piac és Szent Anna utca sarkán állt a gyógyszerertár, ma bank van a helyén) 1950-től tíz évig a debreceni Szabadság-telepen a gyógyszerertár vezetője volt. A patikával egybeépült egyszerű szolgálati lakás a húgossal gyerekkorunk világa.

Utolsó kinevezése is nagyszabású volt, 1961-ben a Népköztársaság úti (ma: Egyetem sugárúti) gyógyszerertár vezetésére kérték fel; itt már igen sokirányú tevékenységet végzett, innen ment nyugdíjba, 1980-ban.

Sok újítást vezetett be, alkotott a gyógyszerészet területén, pl. a Debreceni Klinika egyik injekciőkészítő-bázisát építette ki. Munkássága alatt sok előadást tartott, és gyógyszerészek, gyógyszerész-technikusok nemzedékeit tanította, továbbképzését vállalta. Rendszeresen részt vett a az Orvostovábbképző Intézet által szervezett gyógyszerész-továbbképzésen mint előadó. Számos kongresszuson és országos jellegű konferencián tartott előadást. Szűkebb szakterülete a gyógyszerhatástan – toxikológia volt.

Elismert ember volt. A legnagyobb szakmai kitüntetését, 1975-ben a Kiváló Gyógyszerész címet és oklevelet a Semmelweis-napok keretében a Parlamentben vehette át. 1969-ben területi főgyógyszerésznek nevezték ki; de mindvégig a patikát, az ottani munkát szerette legjobban. 36 és fél évet dolgozott.

Édesanyánk, Kovács Gizella, a KLTE (ma: Debreceni Egyetem) óvodájának gyermekek által nagyon-nagyon szeretett, a szülők és az egyetem által nagyra becsült óvónője, már nyugdíjas. Szintén endrődi, a Király utca 7. számú házban nőtt fel. Ketten 38 boldog évet töltöttek együtt. Családszerető, biztonságot adó, nyugodt életet teremtettek nekünk. A húgom is gyógyszerész, e sorok írója tanár lett. Megszámlálhatatlan az a sok jó, amit Apától kaptunk, tanultunk, amit próbálunk tovább vinni.

Édesanyám kiemeli, hogy Apa legfőbb kedvtelése a tudományos könyvek tanulmányozása volt. A szakmaiaké elsősorban, de jól elszórakozott más tudományterületek olvasásával is. Nagyon szerette az irodalmat. Unokáinak Arany-verseket tanított. Mikszáth volt a kedvenc írója. Ma is előttem van, ahogy Mikszáth-sorozatból le-leemel egy kötetet és kedvtelve, derűsen fellapozza a legkedvesebb részeket. Már magyartanár voltam, amikor az ő szavainak hatására más figyelemmel olvastam a Fili és a Mindenki lépik egyet című műveket. Az unokáknak is gyűjtötte a Fekete István könyveket.

Végül egykori tanítványai, gyógyszerész gyakornokai szavait idézem. Így emlékezik rá Miskolczi Józsefné Papp Irma gyógyszerész: „Harmadévesen tanultam apukádnál...szaktekintély volt! Az igazgató mellett ő volt az első szaktekintély. Nagyon becsültem, szerettem. Sokat kaptam, tanultam tőle, emberileg is.” Horváth Éva így idézi fel munkáját: „<Nőttön nő tiszta fénye...> 35 éve kerültem kapcsolatba a gyógyszerész hivatással, a szakma fellegvárának számított, Kovács Pál gyógyszerész úr irányításával működő debreceni Új Élet parki patikával. A gyógyszerész úr által képviselt magas színvonal és emberi igényesség meghatározó volt saját maga és minden vele együtt dolgozó ember életében. Az ő általa már akkor is európai színvonalúként művelt gyógyszerészetet máig ható, szilárd alapokat adott a közép- és felsőfokú végzettségű tanítványoknak, munkatársaknak.” Tanítványai szép pályát futottak be és mind elismeréssel szólnak róla, segítőkészségéről.

Mi marad? Mi marad egy ember egyéniségéből, pályájából, munkáiból, szavaiból? Minden, amit megőrzünk, továbbviszünk, átadunk gyermekeinknek.

Apa, nagyapá április 8-án lett volna 85 éves.

Kissné Dr. Kovács Adrienne

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

Közölt forrásunk bepillantást enged Endrőd falusi tradicionális önkormányzatának működésébe, rendelkezéseibe, valamint a falu fontos eseményeibe, melyeket az előjáróság úgy gondolt, hogy rögzíteni szükséges.

„A tradicionális önkormányzatok egy sajátos, nemcsak időben és térben, de társadalmiságában is jól definiálható csoportját jelentik az egyszerre települési forma, gazdasági szervezet, társadalmi képlet és jogi közösség a falu. E tradicionális népi önkormányzatként meghatározható önkormányzatok körébe tartozónak tekinthetjük a falusi önkormányzatokat, a jobbágyközségek önkormányzatát.” (Nagy J. Szekszárd 2002.)

A népi önkormányzatiságnak a legszélesebb részvételt biztosító szerve, a közösség egészének véleményét, akaratát kifejező falugyűlés. Szervezete élén a földesúr által is jóváhagyott személyek közül az egy évre választott bíró áll. A bíró munkáját az ugyancsak választott „Esküttek” segítik. A falusi bíráskodás a közbüntettek (lopás, rablás, erkölcsi és a közösség szokásjogát ért vétségek), valamint a falu belső és külső életét szabályozó rendtartásokra terjedt. A falusi előjáróság tett igazságot a helyi peres ügyekben; szabta meg a bírságot vagy békességre intett.

A bíró és az esküdtek mellett a bíráskodásban részt vett a jegyző is. Ő ismertette a laikus bírakkal a jogszabályokat, azt hogy milyen törvény és státutum alapján milyen mértékű büntetést lehet kiróni. A forrásunk időszakában Salacz József jegyző teljesített szolgálatot Endrődön.

A bíró és az előjárók munkáját segítették a hadnagyok, akiknek a büntetés végrehajtása és a büntetendő személy előállítására volt a feladata.

A kisbíró nagyon fontos segítője volt a bírónak, ő dobolta ki a hirdetményeket, értesítette a bírót és az esküdteket az eseményekről.

Az éjszaka nyugalmát a bakter védte. Az utcákat járva figyelmeztetett a hangoskodásra, a rendbontásra kerülésére, a tűz vigyázására.

Sajnos Endrőd népi önkormányzatiságának időszakából kevés írásos emlék maradt ránk, ilyenek a protokollumok (jegyzőkönyvek), melyből most idézünk. E jegyzőkönyv az 1830-31-es időszak rendelkezéseit rögzítette és őrizte meg számunkra. Minden rendes éves protokollum az előjáróság beiktatását írja le megnevezve név szerint és tisztesség szerint az előjárókat, majd hónap, nap és sorszám szerint írja le a rendelkezéseket.

Remélem, érdekes és izgalmas olvasmányt nyújthatok át olvasóinknak.

„PROTOCOLLUM POONIS ENDRÖD ANNI 1831.

Anno 1830. Die 7-a Mensis Novembris a Helység Fő-Bírāja Választásának Napja lévén, azon Hivatalba a Méltóságos Földes Úraság részéről calibráltattak:

Iványi Pál
Hunya Mátyás
Tímár G. Mihály
Papp György
Pintér György

Kik közül a számassan öszve-sereglett Nép voks szerént a Fő-Bírói Hivatalra Hunya Mátyás Ó Kegyelmet választotta, a ki azonnal meg-hiteltevéen Hivatalában be iktattott.

– Ezután Törvény Bírónak Iványi Pál választatván, az Eskütti Hivatalba rész szerént meg-hagyattattak, rész szerént újra választattak: Timár G. Mihály, Pap György, Uhrin Imre, Farkas Imre, Hegedüs Pál, Kovács János, Fülöp Imre, Katona István, Timár Pál, Hornok Pál, és Vaszkó György Ó Kegyelmek.

A Helység Köz szolgálattába be-állítottattak:

Borbíróknak: Hornok Mátyás
Malombíróknak: Kovács Mihály
Hadnagyoknak: Gyuricza István, és Lisiczai István

Tizedeseknek: Gácsai József, és Paulis András

Kis-Bíróknak: Varga Pál, és Timár Pál

Baktereknek: Maródi János, és Látkóczi Pál

Uttza-Kapitányoknak: Vaszkó Imre, Lapatinszki Mihály, Nándori Imre, Szujó József, és Hanyecz Pál

Révésznek: Nupustyák Mátyás

Külső Kerülő Hadnagyoknak: Gácsai Imre, és Timár G. Imre

*****

3-ra Septembr.

No. 58. A közelebb múltt Augustus Hónap közepe táján ezen helységben is ki ütött, és még most is Uralkodó Cholera, vagy is Epe-kórság nyavalyában számassan már el-haltt népség között az Árvák Tutora Timár Mihály Eskütt, úgy szinte Eskütt Dávid Mihály is meg halálozván, az ő Helyekben Timár A. György, és Timár G. Sán István választattak Eskütteknek: az Árvák Tutorának halála erántt a Msgos Uraságnak jelentés tétel tétetni rendeltetvén.

– Ez úttal, Uradalmi Dirigens Fiscalis Boczkó Dániel Urnak abbéli kegyes meg-hagyásánál fogva, hogy e mostani emberiséget pusztító veszély ideiben a Tanátsbélieknek számát azon tekintetből, mivel minden a Felsőség által ki adott Rendeléseknek tellyesítésére az egésségben lévők majd elégtelenek légyenek, és rendes és igen rendes foglalatos kodásaik miatt nyugodalmat alig alig kaphatnak – meg szaporítani szükséges volna: ennek következtetésében az Esküttek Két Taggal meg szaporítottattak, azoknak választatván Bacsa József, és Nándori József.

10-a Septembr.

No. 59. Iványi Pál a Helység Törvény-Bírāja a múlt szerdán a Comunitás házában a guta-által érettetvén, az nap meg is halálozott, a kinek Hivatalában Pap György Eskütt választott, és Törvény Bíróságba szé-két el foglalta. – Nándori József új Eskütt is a múlt napokban a Pestisben életét végezvén; minthogy e rémitő nyavalya már szünni tapasztaltatik, helyében más nem választott, meg lévén a Tanácsnak ez időben előbbeni száma.

2-a Octobris.

No. 63. Apa, s Anya nélkül el maradt Nehéz Maris Arva Dajkájának Peloch István felesége September Hónap 3. Napjától t.i. Mikus Borisnak úgy Urbán Balás anya-nélkül maratt Pál fia Dajkájának Vers Maris Pohorelec János feleségének a 15.-a Aug. a szoptatásért, gondviselésért esztendeig való bérekben fog a Néhai Kalmár Mihály Fundációjából fizettetni mindegyiknek 60. Forint a velek tett egyezés szerént, mely itt tudomásul fel jegyeztetik. A mi erántt Fő Tisztelendő Esperest helybéli Plebánus Urnak, mint azon Cassa, s Fundációjá Administratorának jelentés tétvén, azt helyben hagyni méltóztatott.”

2002.Gyomaendrőd - Endrőd Táj-ház Dokumentum Tára

Szonda István

Katolikus oldal

SZEPTEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 6 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
szeptember 8-án, és 22-én, fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 6-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
Szeptember 29-én, vasárnap 16 órakor püspöki mise!

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 órakor.

A katolikus hit elemei (11)

Az oldalt szerkeszti:
Iványi László

ÉLET KRISZTUSBAN: KEGYELEM ÉS PARANC SOLATOK

I. A megszentelő kegyelem

I.

A. A MEGSZENTELŐ KEGYELEM Isten ingyenes ajándéka, amely megadja, hogy Isten gyermekei legyünk, az isteni természetből részesüljünk, és örökségként megkapjuk az örök életet.

B. A megszentelő kegyelem Isten élete, amelyet Krisztus közvetítésével a szentségekben kapunk meg.

1. A megszentelő kegyelem Isten nekünk ajándékozott élete. Alttal Krisztust öltjük magunkra és Krisztus életét éljük.

2. A megszentelő kegyelem adományát emberi szinten az emberi élet adományához lehet hasonlítani. Minthogy emberi élettel rendelkezünk, tudunk enni, hallani, érezni, szagolni stb. Ahogy az emberi élet, ugyanúgy a megszentelő kegyelem is megad bizonyos képességeket. Ezeket a képességeket erényeknek nevezzük. Az erény készség arra, hogy jót tegyünk. Ahogy a képzett pilóta könnyedén kezeli a repülést nehéz feladatait, úgy az erényes ember is könnyen teszi meg azt, ami jó.

C. A megszentelő kegyelem megadja a három ISTENI ERÉNYT: a hitet, reményt és szeretetet.

D. Az isteni erények megadják a kegyelmet, hogy természetfölötti kapcsolatban legyünk a Szentháromsággal.

E. A hit isteni erénye, Isten ajándéka, arra képesít, hogy higgyünk Istenben, és higgyük mindazt, amit mondott és kinyilatkoztatott nekünk, beleértve az Egyház minden tanítását is.

1. A hit elsősorban bízalom Istenben, önmagunk alávetése Istennek.

2. Istenben akkor bízunk, ha készségesen elhiszük, amit Isten mondott, és azért hiszük, mert ő mondta.

F. A remény isteni erénye, Isten ajándéka, képessé tesz arra, hogy vágyakozzunk az örök boldogságra, és hogy bízunk Krisztusban és ígéreteiben, hogy azt el is nyerjük.

G. A szeretet isteni erénye, Isten ajándéka, képessé tesz arra, hogy Istent önmagáért mindennél jobban szeressük, felebarátainkat pedig Isten iránti szeretetből úgy szeressük, mint önmagunkat.

H. Az isteni erényeken kívül a megszentelő kegyelem megerősíti és még jobban kifejleszti bennünk az emberi, úgynevezett erkölcsi erényeket is.

I. Az erkölcsi erényeket négy alapvető erény köré csoportosítjuk. Ezeket nevezzük SARKALATOS ERÉNYEKNEK: okosság, igazságosság, lelki erő és mértékletesség.

Az okosság erkölcsi erénye segít felismerni igazi javunkat és kiválasztani a megfelelő eszközöket annak eléréséhez. Az okosság tökéletesíti az értelmet.

Az okos ember elkerüli a bűnre vivő alkalmakat. Az okos ember nem próbál olyan szakmát vagy tudományt elsajátítani, amely nem felel meg a tehetségének. Az okosság különösen fontos a pályaválasztáskor.

Az igazságosság erkölcsi erénye segít, hogy megadjuk Istennek és másoknak, amivel tartozunk nekik. Az igazságosság tökéletesíti az akaratot.

Az igazságos ember imádja Istent, mert Istennek, mint Teremtőnek, imádással tartozunk. Az igazságos ember minden emberben felismeri az isteni szikrát, és mindenkinek megadja a tiszteletet. Az igazságos ember megadja minden jogos tartozását.

A lelki erő erkölcsi erénye segít, hogy ellenálljunk a kísértéseknek, és legyőzzük az akadályokat. A lelki erő segít, hogy úrrá váljunk félelmünkön. A lelki erőt néha bátorságnak nevezzük. Az erős lelkű ember akár saját életét is fel tudja áldozni valami igaz ügy védelmében. Az erős lelkű ember szembe tud nézni az étellel, a kellemetlenségekkel is.

A mértékletesség erkölcsi erénye segít, hogy megfékezzük a kellemes dolgok iránti vágyakozásunkat. A mértékletesség segít, hogy úrrá legyünk az érzelmi örömeik élvezetén, nem eszik és iszik túl sokat, megfékezi nemi ösztönét.

J. A megszentelő kegyelem megadja a SZENTLELEK AJANDÉKAIT is: a bölcsességet, értelmet, jótanácsot, lelki erősséget, tudományt, jámborságot és az istenfélelmet.

A Szentlélek ajándékai kiegészítik és tökéletesebbé teszik az erényeket, mert akik megkapják őket, készségesebben fogják a Szentlélek indításait fogadni. A „lelki erősség” mint a Szentlélek ajándéka nem azonos a „lelkierő” erényével.

K. Azok, akik a megszentelő kegyelem birtokában vannak, képesek arra, hogy A SZENTLELEK GYÜMÖLCSEI szerint tevékenykedjenek. Ezek a következők: szeretet, öröm, béke, türelem, békétűrés, jószág, kedvesség, szelidség, hűség, szerénység, önmegtartóztatás, tisztaság.

SZEPTEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. vasárnap: **Évközi 22. vasárnap**
2. kedd: Nagy Szent Gergely pápa, egyháztanító
7. szombat: Szent Márk, István, Menyhért kassai vértanúk
8. vasárnap: **Évközi 23. vasárnap**
9. hétfő: Claver Szent Péter áldozópap
12. csütörtök: Szűz Mária Szent neve
13. péntek: Aranyszájú Szent János püspök, egyháztanító
14. szombat: A Szent Kereszt felmagasztalása
15. vasárnap: **Évközi 24. vasárnap**
16. hétfő: Szent Kornél pápa, Szt. Ciprián püspök, vértanúk
17. kedd: Bellarmin Szent Róbert püspök, vértanú
20. péntek: Kim Taegon Szt. András, Csong Haszang Szt. Pál
21. szombat: Szent Máté apostol és evangélista
22. vasárnap: **Évközi 25. vasárnap**
24. kedd: **Szent Gellért püspök vértanú**
26. csütörtök: Szent Kozma és Damján vértanúk
27. péntek: Páli Szent Vince áldozópap
28. szombat: Szent Vencel vértanú
29. vasárnap: **Évközi 26. vasárnap**
30. hétfő: Szent Jeromos áldozópap, egyháztanító

Diákjaimért - Istenem, fiatalok közé vezettél, hogy tanítsam, neveljem őket.

Tudod, mennyire szükségem van neked is a Szóra, melyet te mondasz ki, hogy életük legyen.

Legyen tiszta a hallásuk, hogy a sokféle kimondott szó közül befogadhassák az életadót!

Legyen tiszta a látásuk, hogy mélyebbre tekinthessenek, mint a pusztá felszín!

Legyen tiszta a szívük, hogy minden tökéletes tudásnál és tudománynál többre értékeljék az életstílust, melyet Krisztus evangéliumában nyilatkozottál ki nekünk!

Add Uram, hogy személyes példámmal hozzád közelebb vezethessem diákjaimat, akik szomjúhozzák az igazságot, hogy életük mind teljesebb – szebb, boldogabb – lehessen. Amen.

Korzszky Richárd

Szeptember 29-én, vasárnap Hunyán bérmálás.

Szeptember 1-ig lehet jelentkezni a hitoktatónál vagy a plébániai irodán.

Feltétele: folyamatos hittanra és templomba járás, bérmáláskor betöltött 13. életév, elsőáldozás.

Bérmálási előkészítő lesz szeptember szombatján a hunyai plébánián, délelőtt 10 órakor.

Szeptembertől ismét kezdődik az iskola. Ne feledjük: minden iskolában van hitoktatás. Kérjük a szülőket, nagyszülőket, járásság gyermekeiket, unokákat folyamatosan hittanra. Szeretnék a keresztszülők felelősségére is hivatkozni. Amikor e tisztséget elvállalták, a templomban ünnepélyesen megígérték, hogy felelősséget vállalnak a gyermek vallásos neveléséért.

Szeptember 14-én, szombat délután 3 órakor indul a **felölttkeresztszűre** való előkészítő a plébánián. Akik kereszttelkedni szeretnének, kérem, most jelentkezzenek. Később csatlakozni már nem lehetséges.

Krónikás sorok a gyomai református egyház és a közösség életéből - II.

1836. márczius 8. „Marjai József lakosmestert megbizta a presbitérium azzal, hogy a toronybéli órát karbantartsa.”

1838. április 26. „Toronybéli két Vigyázók (harangozók és egyben tűzörök) kéri az egyház előljáróit, hogy az óra (toronyóra) köveinek fáradtságos feltekerésében végzett munkájukért (vagyis, mintegy az óraszerkezet "felhúzásáért") külön munkadíjban részesüljenek. Végeztetett: Fejenkint egy-egy pár csizma, egy-egy szeker tűzrevaló szalma megadatik, azzal a feltétellel, hogy szalmát csak akkor (juttat az egyház) ha Isten is ad". (Vagyis ha olyan lesz a termés)

1848. november 22. „A Bánátból, Debeljác sakózségből (1795-1800 között ide települtek gyomai családok is) a vadrác gyilkolások, rablások elől idemenekült szülők, családok gyerekeire nézve határozatot, - hogy azok a két kisebb fiúiskolába fizetés nélkül feljárhatnak.”

1849. február 1. „Pikó Pál tanító úr elő adá, hogy korszerűnek vélné a népnek azon elidegeníthetetlen jogát életbe léptetni, mi szerént rolla, nélkülül ezután az egyházi dolgokban, különösen azokban mellyek az egészet érdeklik, kivéven a lelkieket, anélkül, hogy legalább képviselői által a határozatban részt ne vegyen, semmi ne határozassék. Végzés: A Presbitérium a nép ezen eredeti és elidegeníthetetlen jogát elismeri és képviselőinek az egyházi dolgokban befolyását a XVIII. Cănon értelmében szívesen elfogadja.”

1851. április 22. „Gál János panasolja, hogy az ő felesége Lukács Rebeka az ő borát, gabonáját pocsókolja, szemérem testét szorongatja. Az egyházhhoz felrendelt asszony azt vallja; a borhoz csakugyan hozzá szokott nyúlni, de ezt ő búsulásában teszi, szemérmes testéhez is az urának hozzá szokott nyúlni, de ezt is csak a maga oltalmazása végett, mivel hitese ura el-el tángálja.”

1852. április 28. „Pikó Pál javasolja orgona felállítását a ref. templomban. A költségekhez alapul szolgálna 200 ezüst forint Wodiáner Sámuel földesúr végrendeleti adománya a ref. egyház számára. Szükséges volna díszes templomunkban az Isten tisztelet emelése végett.”

„Az egyháztanács az újonnan szervezett debreceni ref. főiskola alapítványához 3.000 ezüst forintot megszavazott a gyomai reformátusok nevében.”

1852. október 3. „A Nagy iskola (a templom mellett, a volt központi református fiúiskola) melletti egyházi fundusnak (teleknek) gyümölcsfa iskolává fordítása, ott a tanuló gyerekeknek gyümölcsfa tenyésztésbeli oktatása már többször gyűlésileg el lévén határozva, ne hogy csak papíron maradjon a gyűlési határozat, annak végre hajtásáról is kelletik gondoskodni. Végzés: Kováts Ferencz gondnok a végrehajtással megbizatik.”

1869. augusztus 29. „Dubán Lipót uradalmi tisztartó feletti harangozásokat (melyet a romai katolikus vallású elhunyt tiszteletére végeztek a reformátusok) az uradalom ki akarja fizetni. Határozatott, hogy mivel ismeretes az elhunyt, az 1863 évi ínséges időben, szűkölködő szegényeink iránt tanúsított keresztényi részvéte s ernyedetlen buzgalma, az egyház nem fogad el pénzt.”

1875. márczius 24. „A kistréti ház-helyek (a mai Vörösmarty-, Kis Bálint, Hámán Kató stb. utcák) nyári hasznátra 100 négyszögölenként 1 frt. 20 krajcárért fognak kiadatni” (tehát akkor még

ezen utcák nagy része még beépítetlen volt).

1879. október 12. Az egyháztanács döntött arról, hogy a református templom felújítás utáni avatási ünnepélyét hálaadó istentisztelettel (november 2-án) fogja „megtartatni”. Az úrvacsora pedig november 16-án lesz. A meghívandó vendégek névsora után azt is eldöntötték, hogy a templomi ünnepélyt követően közétkeztetés legyen. „Mint-hogy ősi magyar szokás szerint minden nagyobb ünnepélyt közétkeztetés szokott követni, az egyháztanács Hóji Mihály vendéglősnél (a mostani Holler, illetve Körös étterem előtti un. nagykorcsma épületben) 1 frt. 50 krajcár díj mellett (egy főre) közebédet rendez. A vidéki meghívottak díjmentesen étkeznek.”

„Az ezt követő közvacsora-felajánlásokból történik - s ezen minden egyháztanácstag megjelenhet. Ezen vacsorából részesítendők még az egyházzszolgák és templommunkások is.”

„A templomszékek, az úrasztala s a szószék festését az egyháztanács Weisz Lipót vállalkozónak adta ki, aki az egész templomot is kifogástalan festette.”

„A templom körülkerítésére szilárd alapú vasráccsozattal történt megrendelés 400 frt. költséggel, szemben a fakerítéssel (vagyis a fa leszavaztatott).”

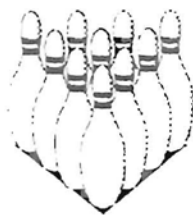
Szerkesztette Cs. Szabó István

CIPŐTALPBÉLÉST
SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja. Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

A Grassalkovich család

A XVIII. század elején hirtelen tűnt fel, és három nemzedéken át elvirágozott, elenyészett.”

I. Antal, 1694-ben Ürményben született. Péccsett járt iskolába s a hagyomány szerint a ferences szerzetesek kegyelméből élt. Minden róla szóló írás megemlíti, hogy még unokája is a gödöllői hercegi kastélyban őrizte azt a három cserép-edényt, melyben ételeit szokta hazavinni. Íme tehát előttünk áll, egy hazánk fia, ki igen alacsony sorból emelkedett a ranglétra legmagasabb fokára. 1716-ban Budán kincstári ügyész, 1720-ban a királyi ügyek igazgatója, 1731-ben kir. személynök, 1736-ban bárói rangot kap, 1748-ban kincstári elnök, 1751-ben koronaőr, belső titkos tanácsos, Nógrád megye főispánja, grófi rangra emelkedik. Mint kamarai ügyész nagy vagyona tesz szert. Előszülött fiára hagyta a gödöllői és hatvani uradalmakat.

II. Antal, már atyja életében királyi kamarás és kincstári tanácsos, Bodrog és Zólyom vármegyék főispánja, 1784-ban hercegi rangra emelkedett.

III. Antal királyi kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, Csongrád vármegye főispánja, Szent István rendjének nagykeresztese. Ő adta a Nemzeti Múzeumnak és a Nemzeti Színháznak telkeket. Nejétől Eszterházy Mária-Leopoldinától gyermekei nem maradván a család kihalt. Halálakor, roppant adósságot halmozott fel, így eladásra került a gödöllői kastély is, melyet egy belga konzorciumtól végül is az uralkodóház vett meg. Andrassy gróf, de Erzsébet királynő is gyakran és szívesen tartózkodott a kastélyban. Trianon után, mint volt királyi birtok a Horthy család nyári rezidenciája lett. Ma felújítás alatt álló múzeum.

Néhány szó a kastélyról:

A magyar barokk építészet kiemelkedő alkotása 1744-1749-es években épült. Grassalkovich Antal 1751-ben itt látta vendégül Mária Teréziát. 1751-85-ig nagy átalakításokat végeztek az épületegyüttesen. 1867-ben királyi tulajdonba került, s ekkor Ybl Miklós is végzett jelentős átalakításokat. A háromrizalatos főhomlokzat (képünkön) kiemelkedő, művésziileg is hangsúlyos része a középrizalit. Hármass bejárata felett a díszterem magas, gazdag szemöldök díszítésű ablakai nyílnak. Az emeleti erkélyt párosával állított jón oszlopok tartják. A rizalitot tört vonalú oromzat zárja le, mely mögött kupola emelkedik.

Császár Ferenc

Gödöllő.,
Grassalkovich-kastély főhomlok-
zatának középrésze

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

KÖRÖSVIDÉK (Független keresztény politikai napilap szerk.: Békéscsaba. Szent István tér 18. főszerkesztő Vidovszky Kálmán. Felelős szerk.: Migend Dezső.)

Békéscsaba, 1924. szeptember 2. kedd. V. évf. 200.sz. 3. old.

„Pápai kitüntetés egy endrődi tanítónak. Bence Sándor endrődi r.kat. tanítót hosszú szolgálata alatt szerzett érdemeinek elismerésül a pápa PRO ECCLESIA et PONTIFICE (Az Egyházért és a Pápáért) arany érdemrenddel tüntette ki.”

Békéscsaba, 1924. szeptember 5. péntek V. évf. 203. sz. 3. old.

„Perneli Lajos csanádpalotai gazdálkodó földje a trianoni határig nyúlik, és a szomszédos Romániától csak egy dűlőút választja el. Tegnap hat ökrös ekével a földjén szántott s az egyik forduló után két oláh katona ugrott eléje és az ekét megállítva kijelentették, hogy az ökröket az ostoros gyermekkel (az ökrök irányításában segédkező) együtt lefoglalják, mert azok azon a dűlőn fordultak meg, ami Románia területére esik. Ez meg is történt, a hat ökröt elhajtották és a gyermeket is elvitték.”

Berettyóújfalu közgyűlése elhatározta, hogy felépítteti csonka Bihar megye új székházát. Az új megyeház felépítésére két és fél milliárd koronát (inflációs-korona!) irányoztak elő s úgy tervezik, hogy az egy emeletes épület december végére már tető alá is kerül (ez az épület ma a berettyóújfalusi városháza)."

Békéscsaba, 1924. szeptember 6. szombat V. évf. 204.sz. 3. old.

„Kormányzó Úr Öfömlétsága Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter előterjesztésére megengedte, hogy Dégendfeld Schonburg József gróft a Tiszántúli Református Egyházkerület fő-

gondnokát a közművelődésügyi fejlesztése, különösen pedig a debreceni egyetem megalapítása körül szerzett érdemei elismerésül a debreceni egyetem az államtudományok tiszteletbeli doktorává avassa.”

Megjegyzés: A debreceni Gróf Tisza István Tudományegyetem, a volt Kossov Lajos Tudományegyetem, most Debreceni Tudományegyetem, illetve Egyetem jogelődje bölcsész, állam- és jogtudományi teológiai természettudományi és orvosi karral működött 1914 óta. Tisza István grófról 1926-ban nevezték el.

Békéscsaba, 1924. szeptember 19. péntek V. évf. 214. sz. 1. old.

„Wrangel orosz tábornok szétzört hadseregének nyolc kozák tisztje, akiket a vörös uralom földönfutóvá tette, Békéscsabán tartózkodik. E kozák tisztek-kiknek vezetőjük egy volt cári ezredes már hónapok óta járják Csonka-Magyarországot s szenzációs lovasmutatványaikkal ejtik bámulatba a közönséget. E lovasjátékok jóvedelméből tartják fenn magukat. Az orosz cári kozák tisztek bemutatják mindazokat a lovasbravurokat, amelyekkel a kozákok világhírré tettek szert. Bemutakozásuk helyszíne; Békéscsaba Nagyszik téren, azaz a vásártéren (ma Kazinczy-Millenniumi lakótelep területe és környéke)."

Békéscsaba, 1924. október 22. szerda V. évf. 242. sz. 3. old.

„A volt nagyváradi magyar királyi 4. honvédelmi gyalogezred és népfelkelő iker ezrede bajtársi gyűlést hirdet. Felkérem a Békéscsabán tartózkodó összes bajtársakat, hogy a hadiárva- és özvegyeket segélyező, valamint a hősi halált halt bajtársak emlékét megörökítő bizottság végleges megalapítása, s egyéb tenni-valók megbeszélése céljából folyó hó

26-án vasárnap de. 11.00-kor a városháza közgyűlési termében teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Jánossy sk. Magyar királyi rendőrfőtanácsos. (Békéscsaba város későbbi polgármestere volt.)"

–Megjegyzí a hirszerk., hogy a békéscsabai császári és királyi 101.

közösgyalogezred bajtársi közössége már megalakult. –

Békéscsaba, 1924. október 24. péntek V. évf. 244. sz. 3. old.

„Róma 1924. okt. 23. XIII. Leo pápa ösztönsége földi maradványait tegnap este 8 órakor szállították a Szent Péter Bazilika ideiglenes kriptájából, a lateráni Szent János templomba”.

Békéscsaba, 1924. október 25. szombat V. évf. 245.sz. 3 old.

„Az Országos Faluszövetség kiállítás rendez Gyomán december hó 20-21 és 22-én. Az Országos Faluszövetség igen sikeresnek ígérkező egészségügyi, ipari, gazdasági és művelődési kiállítást rendez Gyomán. A rendezőbizottság élén Gyoma társadalmának vezető emberei állanak. Ügyvezető igazgatóul Krecsmárik Endre tanárt, társigazgatóul Papp Zsigmond földbirtokost választották.

Békéscsaba, 1924. október 21. kedd V. évf. 241. sz. 2 old.

A Magyar Királyi Állatorvosi Főiskola 25 éves jubileuma Budapest, október 20. Vasárnap a szokásos tanévnyitó ünnepély keretében egyetemi jellegű főiskolává történt átszervezésének 25 évfordulóját ünnepelte meg az Állatorvosi Főiskola.

***

BÉKÉS MEGYEI KÖZLÖNY 1880. december 18. csütörtök. VII. évf. 241. sz.

„Keresztelő volt Pikó Béla közgyám házána, ahol is kedves családi ünnepély folyt le folyó hó 12-én. Ujszülött fiát keresztelte a háznál a keresztanya Garzó Gyula lelkipásztor úr, ki a szent kereszttségben Gyula nevet adott a kisdéd gyermeknek. A keresztvízre nevezett kisdedet lelkipásztor úr neje; Pongó Julianna úrnő tartotta kinek adjon az ég szerencsés életet. (ti. a kisdédnek) és boldogságot.”

„méltóságos Wodiáner pár, folyó hó 23-án szándékszik elhagyni Gyomát és visszatérni Budapestre. Mily örömmel üdvözölte a gyomai közönség megérkezésüket, épp oly jó indulattal kíván nekik jót távozások alkalmából, azon reményben, hogy nem sokára ismét körében tisztelheti ömlétságaikat.”

„Gyomán a megyebizottsági tagok választása folyó hó 13-án tétett meg Garzó Gyula úr elnöklete alatt. Megválasztottak; Szerető Imre, Garzó Gyula, K. Nagy András, Cs. Szabó Gergely, Bíró László urak.

Összeállította Cs. Szabó István

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fűmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Atlantisz harangjai

A hajdani Atlantiszt, urainak gonoszsága miatt, büntetésből tenger mélyére süllyesztették az istenek. A legújabb kori, ötvennyolc évvel ezelőtti Atlantiszt, urainak gonoszsága miatt, büntetésből ugyancsak tenger mélyére süllyesztették a történelem „istenei”. És miként a hajdani Atlantiszt harangjai, a legújabbkorbeliek is felhallatszanak a mélyből. Az emlékezetben kitörőhatetlenül élő, szörnyű élmények hangjai ezek, melyeknek zúgása-zengése elkísér bennünket a sírig.

Azok a hatalmasok, akik ötvennyolc évvel ezelőtt uralkodtak fatornyos hazánk felett, oktanal gyűlölet sugallta elfoglaltságukban nem is gondolták végig, hogy a képzőművész Ámos Imre, a vivő Petschauer Attila, a költő Radnóti, az író Szerb Antal, vagy a kripton izóftaltaláló Bródy Imre – hogy tovább ne folytassuk – elpusztításával a magyar nemzetet csonkították meg, és önmagukat tartották a legmagyarabbaknak – önmagukat is!

Vajon vétke-e a magyarországi zsidóságnak, hogy a magyar kultúra világszerte legismertebb képviselője Molnár Ferenc színműíró? Vajon vétke-e, hogy Kacsóh Pongrácz a János vitéz című daljátékának versszövegét – „En, a pásztorok királya ..., Egy rózsaszál... Kék tó, tiszta tó...”, Heltai Jenő írta? Netán lenne vétke, ha egy „önhibáján kívül” zsidó származásúnak született magyar állampolgár olimpiai, világ, vagy Európa-banokságot nyerve, magyar címeres mezben hallgatja könnyezve a magyar himnuszt? Jól ismerjük a „Szép vagy gyönyörű vagy Magyarországot...” kezdetű dalt, amely még a fasizmus elől Amerikába menekült Bartók Bélát is megihlette.

Nos, ezt az operettrészletet, mely 1922-ben dr. Palló Imre ajkán csendült fel először, az 1944-es náci megszállást követően betiltották! A zeneszerző Vincze Zsigmond „szerencsére” már 1935-ben meghalt, ám miként a gyönyörű hazafias ének dallamai szálltak a magasba, úgy szálltak fel az egekig Mauthausenben a szövegíró Kulinyi Ernő hamvai.

És most „curükkoljunk” vissza kicsit az időben: 1943 nyarán vagyunk, immár két évvel a III. zsidótörvénybe iktatása után. E sorok írója épp akkor érettségizett a kiváló békéscsabai ág. h. ev. Gimnáziumban, és nem érezte, hogy eddigi barátainak viselkedése jótányit is változott volna. A háborút „csak” azok a családok érezték közvetlenül, ahonnan már hi-

ányzott apa, férj, testvér, fiú. Az ország egy éve túl volt már a Bárdossy bukásán és az ellentmondásos „hintapolitikus” Kállai Miklós és kabinetje kinevezésén. A cenzúra csak „szűrve” adagolta, hogy 1941 őszén Moszkva alatt szerzetfeszített a hitleri hadsereg legyőzhetetlen mítosza. Azt se vették nagyra, hogy 1942-ben felakasztották Schönherz Zoltánt és halálra kínozták Rózsa Ferencet. Am 1942-43 fordulójának keleti fronteseményei már eltitkolhatatlanok voltak: a voronyezsi áttörés és a sztálingrádi csata, melynek következtében ekkor pusztult el a második magyar hadsereg és mellé beosztott „kényszerű tártettes” zsidó munkaszolgálatosok színe-java. És 1943 nyarán zajlott le a hadtörténelem eddig legnagyobb tankcsatája, a kurszki harcokcsi-ütkezet, a nyugati szövetségesek pedig megkezdték hadműveleteiket Európa „lágy alsótestén”.

És mégis, mindezek ellenére, a lakosság túlnyomó többsége valamiféle felülről manipulált látszatnyugalomban, a béke hamis illúziójában élt. Mi több: a Horthy-rendszer tömegbázisa ezekben az években érezhetően megnőtt. Részint a hadikonjunktúra okozta életszínvonal-emelkedés, részint az I. világháborút lezáró trianoni imperialista rablóbéke részleges revíziója (s hogy mi volt az ára?), részint amiatt, hogy a zsidóság gazdasági ellehetetlenítése sokszor úgynevezett „öskeresztény” konjunktúra-egzisztencia előtt nyitott tért.

1944. március 19-én bekövetkezett az, amit hetek óta már a verebek is csiripeltek: Hitler hadai megszállták Magyarországot. Elkezdődött a zsidó származású állampolgárok minden eddiginél gyalázatosabb megalázása, és totális kiirtásuk erőltetett iramban való módszeres megszervezése. Gyoma zsidó lakosainak ruházatára is felkerült a megbélyegző sárga csillag, május elején pedig el kellett hagyniuk otthonaikat, meghatározott mennyiségű és összetételű csomagjaikkal be kellett vonulniuk kényszerlakhelyükre, a korábbi árvaházból kialakított gettóba. Ez alól csak azok „mentesültek”, akiket már korábban elhurcoltak, vagy akiket külön autóval „tisztelt meg” a Gestapo. Már a megszállás másnapján elvitték Kner Imrét, a nemzetközi hírű nyomda spiritus rectorát, Tardos Gáspár ügyvédet, az akkor illegális kommunista szervezkedés miatt már letartóztatásban lévő

Tardos András apját, továbbá – ki tudja, miért? – egy Waldmann Mózes nevű aszott-girhes, öreg cukrászárust, negyediknek pedig Rácz Lajost, a demokratikus, antifasiszta beállítottsága miatt „gyanús” parasztgazdát (négyőjük közül csak ő élte túl a megpróbáltatásokat).

Meg kell adni: volt humánnum a helyi hatóságokban. Végtevére, gyalogszerrel is lehetett volna hurcolkodni a gettóba. De ha már a közigazgatás vezetői nem kerülhettek is el a felsőbb parancs kényszerű végrehajtását, lovas kocsikat rendeltek ki, és még segítettek is felszállni az öregeknek, betegeknek, gyerekeknek. Persze, a követű két oldalán nem övezte díszsorfal az iszonyú menetet, aki pedig a helybeliek közül utóára merészkedett, rezignált, szinte apatikus tekintettel nézett a kocsisor után. Sok paraszta szony sírva, zsebkendőjével integetett istenhözadót. Érezhető volt: nagy többségük nem is képes felfogni a történetek abszurditását, hiszen az nemzedékek sorának békés, megszokott együttélését zúzta szét.

A gettóba zárt zsidók pedig – bármily hihetetlen – egykettőre alkalmazkodtak az új helyzethez. A családok kialakították a maguk kis „körletét”, szalmazsákon is lehet aludni, közutak biztosították a vízellátást minden célra, volt főzési lehetőség, és naponta ki lehetett menni a gettóból néhány órára, friss eleség beszerzése céljából. (Persze, a bátrabbak ilyenkor titokban fölkeresték régi jó szomszédaikat, kérve, igyekezzenek néhány ingóságot kimenteni a gettóba vitelükkor hatóságilag lezárt lakásból – „ha netán elvinnék őket”...) Ezek az utcai portyák egyébként napról napra bebizonyították – azzal, ahogyan a helybeliek köszönést váltottak a szembe jövő „csillagosokkal” – hogy a hivatalos magas politika és a lakosság nagy részének nézetei közt szakadék tátong.

E sorok írója május 27-én vonult be munkaszolgálatra. A búcsú a családtagoktól gyorsan, száraz szemmel zajlott le; majd a békéscsabai gyűjtőtábor felé vonatozva, csak nagynehezen sikerül úgy-ahogy lelket verni a kétségbeesett egy szál kíséző rendőrbe. Kilenc nap múlva, június 5-én a nyugati szövetségesek partra szálltak Normandiában, s ennek a gyomai gettóba is bejutó híre felcsillantotta az életben maradás reményét. Mint utóbb kiderült: a hazai – köztük a gyomai – zsidók túlnyomó többsége száma-

ra ez már megkésett reménynek bizonyult. Ugyanis június 16-án, újra kocsira rakták, a vasúttállomáson pedig marhavagonokba zsúfolták őket, s a szerelvény elindult a „Célállomás” felé, ahonnan csak kevesen tértek vissza közülük. Keveseknek adatott meg, hogy tudomást szerezzenek az akkor már világbotrányt kiváltott „Auschwitzi napló”-ról, melynek egy példányát Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás is megismerte, egy másik példányát pedig a kiváló ifjúsági író, Török Sándor maga vitte fel a Várba, adta át Horthy Miklós kormányzó menyének, a két évvel az előtt repülőbalesetben elhunyt kormányzó-helyettes özvegyének. Valószínűsíthető, hogy részint ez az írás, részint annak felismerése, hogy a háború végeztével felelősségre vonásokra kerül sor, okozta, hogy az ugyancsak kiúrtásra szánt fővárosi zsidók nagy része megmenekült (ennek katonai részletei ismertek).

A felszabadulást megért keves számú gyomai zsidó egy része úgy érezte: nem képes tovább élni megaláztatásának, kifosztásának és szerettei meggyilkolásának földjén. Ők előbb-utóbb emigráltak, bár évtizedek múltán megbékélt lélekkel látogatnak vissza szülőföldjükre. Akiket pedig itt-hon tartott a szülőföld vonzása, immár teljes jogú magyar állampolgárként kezdhettek új életet az 1945 utáni új világban. Ez azonban – új típusú konfliktusokkal együtt – már külön történet.

Kerekes Gábor

(Elhangzott: Gyomaendrődön, június 16-án a Fő út 181. sz. ház falán, - mely ma Kiss Bálint Általános Iskola - falán elhelyezett emléktábla avatásakor.) Az eseményről júliusi számunk 135. oldalán számoltunk be.)

Illusztráció: Csontváry: A panaszfal bejáratánál Jeruzsálemben (részlet)

Fiatalokról fiataloknak

FIDELITAS V: NYÁRI TÁBOR

A gyomaendrői Fidelitas mint mindig, minden évben részt vesz a nyári táboron.

A tábor ezúttal egy igen híres-nevezetes városban, Egerben a „borok városában” rendezték meg. Július 31-én kezdődött, és augusztus 4-én fejeződött be. Ez az öt nap lehetőséget adott arra, hogy megismerkedjünk más csoportbeliekkel, és barátságok szülessenek. Gyomaendrőről ötven vettünk részt a kitűnő programokon. A regisztrációnál mi voltunk az elsők, s ez jól alkalmat kínált rövid városnézésre.

Este a vacsora után Kővér László: Végtelen történet? Cím-mel tartott előadást arról, hogyan zajlott a rendszerváltozás Magyarországon. Az előadás végeztével kilenc órák a kollégium területén található pinceklubba – amit a tábor ideje alatt „polgári pinceklubnak” nevezünk el – mentünk, ahol a tábor házigazdája, Nyitrai Zsolt és Gyürk András a Fidelitas országos elnöke ünnepélyes keretek között megnyitotta a rendezvényt. Ez után, mint minden este – hatalmas táncmulatság vette kezdetét.

Másnap reggel Kun Miklós történetű előadásából megismerhetjük Magyarországot arcukat 1945 és 1956 között.

Elmondta, hogy született meg a diktatúra és hogyan épült ki.

Délután vetélkedők következtek a különböző városokból összeválogatott csapatok között. A vetélkedő politikai ismeretekről szólt, de volt pár kérdés a délelőtti előadáson elhangzottakkal kapcsolatban is.

Este folyamán a szép, új egri uszodában folytatódott a csapatok közötti verseny. Itt dőlt el, ki a legedzettebb. Ezután a szállásra mentünk, ahol kihirdették a vetélkedők aznapi nyertesét és biztatták a többieket, hogy igyekezzenek, mert még a többi napon fordulhat az állás.

Pénteken délelőtt Eötvös István, Tókéczki László és Malgot István történészek mutatták be hazánkat 1956-tól 1990-ig. Ez volt a diktatúra másik arca. A forradalom leverésétől a kommunizmus bukásáig szinte mindenről beszéltek a két óras előadás során.

Délután filmvetítésen vettünk részt. A Moszkva tér című filmet láttuk, amiből megtudhattuk, hogy milyen volt az 1989-ben érettségiző fiatalok élete, és mekkora különbségek voltak már akkor Magyarországon és a

nyugat-európai országok között. A film után regionális alapon csoportokat alkottunk és a Fidelitas jövőjéről kezdtünk beszélgetni. Mindenki elmondta véleményét, hogy mi a jó, és hogy mit szeretne változtatni. Kis pihenő után újra vetélkedő következett; ez egy éjszakai akadályverseny volt, jó alkalom arra, hogy megismerjük a várost. A feladatok nagyon humorosak voltak. A legjobban teljesített csapatok ajándékot kaptak.

A tábor utolsó napján két híres TV-s személyiség tartott előadást az érték megőrzéséről.

Az egyik Philip, aki a Kossuth téren vezette le az emlékezetes összejövetelt, a másik Németh Kristóf a „Barátok közt” egyik sztárja. Mindketten beszéltek a Fideszrel való kapcsolatokról, és hogy ez amióta a nyilvánosságra került, hogyan néznek rájuk barátai, kollégái.

Ébéd után a városi sportcsarnokba mentünk, hogy kiderüljön melyik köztünk a legjobb focicsapat. A meccsek végeztével kihirdették a győztest, majd visszatértünk szállásunkra.

A vacsora után megérkezett Schmitt Pál a MOB elnöke, és Bu-

dapest főpolgármester-jelöltje. Előadásában a főváros problémáiról és azok megoldásairól beszélt. Főként a közbiztonságra és a környezetvédelemre tette a hangsúlyt. Nagyon sok mindent kell tennünk, hogy „Magyarország szíve el ne vérezzen”. Előadása végeztével ismét a Pinceklubba mentünk, ahol ünnepélyes keretek között a „záróbuli” következett, és a vetélkedők összesített eredményeit is kihirdették. Minden csapat ajándékot kapott.

Vasárnap a tízórai szentmise után lehetett megkezdni a hazautazást.

Jól szervezett volt a tábor, amit az is bizonyít, hogy az éjszakai mulatságok után is mindenki részt vett a másnapi előadásokon, hol a programok minden résztvevőből nagy érdeklődést váltottak ki.

Gyomaendrődi fiatalok! Ha kedvet éreztek ahhoz, hogy a Fidelitas-osok legyetek és szeretnétek kiállni a jobboldali ifjúsági párt oldalán, részt szeretnétek venni kulturális és politikai rendezvényeinken, jelentkezhetek nálam, vagy a 06-30-463-87-67 telefonszámon.

Hajrá Magyarország, hajrá Magyarok!

Várfi Péter

Kínában jártunk!

2000 őszén a Pályázati Figyelőben megjelent egy pályázat; melyet egy kínai-magyar érdekelt-ségű ügynevezett Soong Ching Ling Gyermekbarátság Alapítvány adott ki. Az alapítvány 6-14 éves korú gyermekek csereüldetésével foglalkozik, s mint ilyen országos ki mit tud verseny írt ki, hogy az ott legjobban szereplő diákok Kínában tölthessenek néhány napot. Iskolánkból néhány tanulóval elindultunk a versenyen ének, furulya, trombita, és egy szakszofonó trióval, ahol Gyányi Réka énekből és Dobó Bettina furulyából kimagasló eredményt ért el. Dobó Bettina felkészítő tanára Halász János volt. A gyerekek jutalmul egy-egy kínai utazást nyertek. Az utazás ezen a nyáron valósult meg, s én mint kísérő tanár utaztam velük.

A nyár folyamán országunkból 3 csoport látogathatót el az ázsiai országba. Az egyik csoport Sanghaiba, a másik Harbinba, a mi csoportunk Pekingbe utazott 16 napra.

Nagyon vártuk ezt az óriási kalandot! Június 28-án indultunk Bécsbe, onnan egyenesen 10 óras repülőúttal Kína fővárosába a 12 millió lakosú Pekingbe. Rövid pihenő után, melyre szükség is volt a hosszú repülőút miatt, elindultunk ismerkedni a várossal.

A Kínai Úttörőszövetség látott vendégül minket, akik már megérkezésünkkel igen kedvesen fogadtak. Állandóan külön autóbusz állt rendelkezésünkre.

Az első napos városnézés után jöttek a fellépések: hol iskolákban, hol óvodákban, hol szórakoztató központokban adtunk műsort közösen a kínai gyerekekkel.

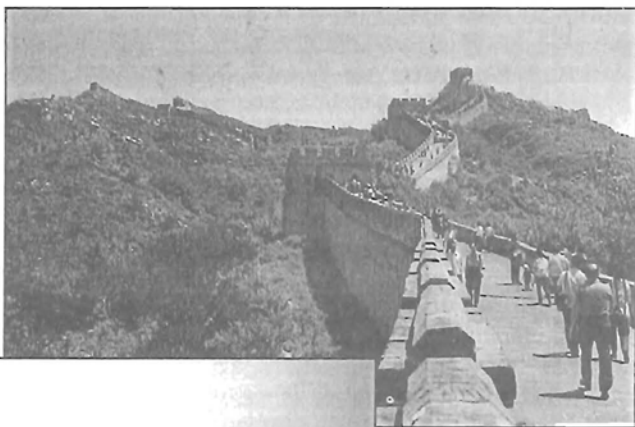
Utunk másik célja: Peking megismerésén kívül, természetesen a tapasztalatszere volt. Részt vettünk óvodai ill. iskolai foglalkozásokon, sőt közös ének-zene órákon is. A kínai gyerekek már ötéves kortól – tehát már az óvodában – elke-

dik a művészeti iskolát, amit utána természetesen az iskolában folytatnak. Nagyon magas a színvonal, különösen a mozgáskultúrájukban. A világon a kínai cirkusszal egy nemzet sem veheti fel a versenyt. Pedagógusai felkészültek, lelkiismeretesek, odaadók. Intézményeik, iskoláik, óvodáik minden technikai eszközzel felszerelték.

A közös tapasztalatszerén kívül óriási élmény volt számunkra az ősi kínai kultúra megismerése, ilyen volt a császár tiltott városa, hol 9999 szoba van, a nyári palota, a Láma templom, hol még a Dalai láma is tanult. Eljutottunk a Kínai Nagyfalhoz is. Elmondhatom, hogy csoportunkra ez volt a legnagyobb hatással. Sajnos az időjárás nem kedvezett, a páras levegő miatt a látótávolság lecsökkent, de még így is csodálatos volt el bennünket ez a monumentális építmény, ez az élénk táruló látvány!

A tengerpartra is eljutottunk, hol nagyon élvezték a gyermekek a gyönyörű, tiszta tenger vizét. 16 napos kirándulásunk a sűrű programokkal hamar elszaladt, s eljött a hazautazás órája. Sok-sok élménnyel gazdagon érkezünk meg.

Augusztus hónapban két kínai csoport látogatót országunkba, de azt a törődést, meleg szeretetet, ragaszkodást nehéz visszaadni.

Ahhoz, hogy kiutazhassunk ebbe a távol-keleti országba, s megismerkedhessünk a kínai kultúra gyönyörű világával, rengeteg szponzorra, segítségre volt szükségünk. Ez úton is szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik segítettek bennünket.

Holubné Hunya Anikó

Az Európai Unió kapujában

IX. Az Európai Unió oktatási politikája

Ezúttal fiataljainkhoz szólunk, ámbátor a Fiatalokról fiataloknak rovatunkban is ezt tesszük. Úgy hisszük azonban, hogy a téma ezúttal túl nő az említett rovat adta lehetőségeken. Tágabb értelmezésben szól mindazokhoz, akik a neveléssel foglalkoznak.

Az oktatásügy, az ifjúság politika a Maastricht Szerződéssel jelent meg, s azóta hosszú utat járt be, követte az Amszterdami Szerződéssel módosított EK Szerződés.

Az oktatáspolitikai új céljainak kialakításában meghatározó súllyal bírt a 2000. márciusi EU-csúcson lefektetett ún. **lisszaboni stratégia**, amelynek célja, hogy 2010-ig az EU-t a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudású gazdaságává tegyék. A lisszaboni stratégiával összefüggésben fogadta el a Tanács és a Parlament az oktatási, szakképzési és ifjúsági közösségi program reformját 2000-2006-os időszakra:

- Az új **Socrates program** a mobilitás elősegítésére, az oktatás színvonalának javítására, az innováció előmozdítására előtérbe került az élethosszig tartó tanulás. A program ösztönzi a diákok, tanárok utazását, cseréjét, az információ és tapasztalatcserét. E célra 1.85 milliárd eurót használ fel a program, mely öt alap programból és három egyéb tevékenységi körből áll

- A **Leonardó program** a szakképzés területén a szakismeret fejlesztését, a folyamatos tanulást, a nyelvtanulást helyezi előtérbe. 2006-ig, mely az uniónak 1,15 milliárd euróba fog kerülni.

- 2001-től **Youth program** néven egyesítették a Your for Europe és az EVS programokat. (Fiatalok Európáért!) Ifjúsági csereprogram. Az iskolarendszeren kívüli fiatalok oktatását támogatja. E célra az EU 2006-ig 520 millió eurót irányzott elő

A különböző közösségi programok által biztosított ösztöndíjak segítségével már régóta folytathatnak magyar diákok hosszabb-rövidebb ideig tanulmányokat valamely uniós ország középiskolájában, főiskoláiban, egyetemén. **A felsorolt három programról, a pályázati feltételekről a Tempus Közalapítvány ad részletes tájékoztatást.**

Természetesen a csatlakozás után további programok és ösztöndíj-lehetőségek nyílnak. A magyar diákok akár alap-, akár továbbképzés tekintetében szabadon választhatják meg tanulmányaik helyszínét az Európai Unióban. Ehhez az oktatási intézmény fogadónyilatkozata lesz szükséges, a jelentkezési és a szükséges felvételi követelmények teljesítésével.

Amint tehát Magyarország vonatkozásában is megvalósul a személyek szabad áramlásának elve, még több lehetőség lesz a tudás gyarapítására. **Ahhoz, hogy a tagsággal megnyíló további tanulási lehetőségeket a magyar fiatalok ki tudják használni, már most el kell kezdeniük az előkészületeket;** elengedhetetlen legalább egy uniós nyelv teljes ismerete, de szükséges a számítógép ismeretek fejlesztése is, s mindehhez hozzá a fiatalok legyenek tisztában a világon zajló fontosabb eseményekkel (Napi sajtó olvasása, fokozott odafigyelés a médiumokra!). Mert mindez a XXI. századi tudásalapú társadalom kiépítésének lesz nélkülözhetetlen eszköze.

Ma még csak sejteni lehet, de teljes bizonyossággal nem tudhatjuk, mily nagy lehetőségek tárulnak fel fiataljaink, nevelőink előtt a csatlakozás után.

Ám ez azt is jelenti, hogy várhatóan megnövekszik a hazánkban tanuló külföldi fiatalok száma is.

INTERNETEZŐKNEK!

Programok:

Leonardo da Vinci:

<http://europa.eu.int/com/education/leonardo.html>

European Youth Program:

<http://europa.eu.int/comm/education/youth.html>

Socrates: <http://europa.eu.int/comm/education/socrates.html>

Euridyce: <http://www.euridyce.org>

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A magyarság Erdélyben a huszonnegyedik órában van, hogy megkapaszkodhasson szülőföldjén.

E rovatunkban nem mehetünk el szó nélkül, hogy a **bálványosi Nyári Egyetemről** ne írjunk le néhány gondolatot. Mint ismeretes július 21-28 között folyt az ideai szabad egyetem és diáktábor. A mindenkit megdöbbentő eset: hogy az RMDSZ elnöke, Markó Béla nem jelent meg. Az már kevésbé sem volt meglepő hogy hazánk jelenlegi kormánya tagjai közül sem tisztelte meg senki a tanácskozást. Az egyetem a „Polgári kibontakozás Európában” címmel rendezte meg ez évi mondanivalóját. Németh Zsolt, Kövér László és Orbán Antal voltak jelen. Ismert román ellenzékiet is köszönthettek a táborban, mint Dinu Zamfirescut, Smaranda Enachet, Gabriel Andreescut és eljött Adrian Severin volt külügyminiszter, az EBESZ Parlamenti Közgyűlésének elnöke is.

Úgy látszik az RMDSZ-en belül egyre nőnek a feszültségek a reformtömörülés és a központi vezetés között. A tábor nyitó előadását tartó Tökés László nyíltan bírálta az RMDSZ vezetését és a kialakult helyzetet. Rámutatott arra, hogy a reformtömörülésnek a két baloldali kormány és az RMDSZ balra haladó politikája mellett kell polgári alternatívát felmutatni. Az RMDSZ vezetői a szövetség eredeti programját már régen feladták. Márpedig a 24. órában van a magyarság, hogy megkapaszkodhasson szülőföldjén, a legújabb vészjelzés, a közel kétszázéves népesség fogyás is erre figyelmeztet.

Romániában 1 millió 435 ezer fő vallja magát magyar nemzetiségűnek. Egyre több román szót lehet hallani, immár Székelyföldön is. A székely ember nem lakik szívesen olyan városban, amely a betelepítéseknek köszönhetően kezd román településhez hasonlítani, mint például történt az Szentegyházával, Gyergyószentmiklóssal. S történik ma is Sepsiszentgyörgyön és a sokáig ellenálló Csíkszeredában. Az elrománosodástól és a szegénységtől tartva, aki teheti Magyarországra tart.

***

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Corvo bianco
Siposán B. & Co.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

Tempfli József Nagyváradi díszpolgára

Nagyváradi polgármestere augusztus 2-án adta át **Tempfli Józsefnek a nagyváradi egyházmegye püspökének a város díszpolgára** kitüntetését. Ő az első magyar, akit Nagyváradon díszpolgárrá választottak. A püspök úr sok évtizedes munkája elismeréséül kapta a kitüntető címet.

***

Hatodik alkalommal rendezik meg a **Vajdaszentiványi Népzene és Néptánc**tábor. A legtöbben Magyarországról érkeztek, akik közül többen már évek óta látogatják a tábor, de itt voltak a Kápratalja, Délvidék, a Felvidék képviselői is. Ugyancsak érkeztek táncosok a szomszédos Ausztriából, Lengyel és Német- és Franciaországból. Még Amerikából is ellátogattak Vajdaszentiványra. **Mezőpalkó István, a Vajdaszentiványi Hagyományörző Táncsoport vezetője** a helyi szervező Zichy-Horváth Alapítvány nevében köszöntötte a megjelenteket.

***

Maros megyében augusztus 11-én Dózsa György (Lukafalva) és Ilencfalva reformátusai közös templomszentelésre gyűltek össze. Holland és német támogatók anyagi segítségével újították fel közös templomukat, mely a két falu határában áll, már 200 év óta. Ünnepi istentiszteletet Ötvös József a maros megyei egyházmegye perese hirdetett.

***

Székelyudvarhelytől alig két kilométerre fekvő **Szejkefürdőn tartották a IV. Egyetemes Unitárius Találkozót**. homoródalmási rézfúvósok kíséretében felvilluló millenniumi zászlót udvarhelyi díszlovások kísérték. Kedei Mózes székelyudvarhelyi esperes-lelkész köszöntője majd Rezi Elek főjegyző által mondott ima után az észak-amerikai Unitárius Uneverzalista Egyház enőke William G. Sinkford szolt az ünnepetekhez. Az ünnepi műsor után a jelenlévők átvonultak Orbán Balázs közeli sírházhoz, ahol koszorúztak.

***

Nagyváradon ünnepélyes keretek között a Partiumi Keresztény Egyetem dísztermében nyitották meg az I. Kárpátmedencei Nyári Egyetemet, ahol öt szakterületen tartottak előadásokat. Bíró Rozália Nagyváradi alpolgármestere köszöntő szavai után Tökés László a Királyhágómeleki Református Egyházkerület püspöke, a rendezvény fővédnöke tartott nagyhatású előadást. Hangsúlyozta, hogy a szakmai ismeretek utáni vágyódás mellett a szívbéli bizodalom, a hit legyen az, ami egyesíti a fiatalokat. „**Nem csak a tudás, hanem az ökumenikus hit az országhatárok miatt elszakadt fiatalok összekötő eleme**”- mondotta.

***

Temes megyében Újszentesen és Óteleken tartották augusztus első felében a Bánsági Magyar Gazdák és Vállalkozók Egyesületének szervezésében induló **Farmeriskola megnyitó ünnepségét**. Csomós Attila a marosvásárhelyi RMGE elnöke volt a rendezvény vendége, aki az elkövetkezendő uniós követelményekről beszélt, melynek ez az iskola jó felkészültséget fog biztosítani. Kiss Károly agrármérnök mutatta be az előadókat, majd megkezdte előadását a géptanban.

***

Bihar az utolsó megye Erdélyben, ahol hosszas egyeztetés után megszületett a kormány párt és az RMDSZ közötti megállapodás. A tizenhárom pontot tartalmazó protokollum értelmében az PSD és RMDSZ folyamatosan együttműködik a megyei vezetőséggel és kölcsönösen tájékoztatják egymást. Konzultálnak a kormány elé terjesztendő kérdésekről.

***

Marosvásárhelyen a Bolyai Farkas Gimnázium belső falaira visszahelyezik azt a négy márványtáblát, melyet néhány évtizeddel ez előtt eltávolítottak a gimnázium faláról. Közülük az egyiket 1956-ban állították az iskolában az 1804-1851 között tanító Bolyai Farkas emlékére halálának századik évfordulóján.

***

Tamás József csíkszeredai segédpüspök jelenlétében avatták fel és **szentelték fel a Hargita megyei Galócsán a befejezés előtt álló templomban a 200 kilós nagyharangot és a 127 kilós kisebb harangot.** A nagy harang felirata egy Sik Sándor idézet: „Jertek, jertek világ kicsinyei, Csendben az Istent dicsőíteni.” A kis harang felirata: „Oseidnek szent hitéhez légy hű, ó magyar!”

A gyomaendrődi Szent Imre Római Katolikus Egyházközség Temetőszabályzata

I. FEJEZET

Általános rendelkezések

Alapelvek

1. Jelen szabályzatot az idevonatkozó hatályos állami jogszabályok és rendelkezések alapján /1999. XLIII. törvény, 7/2000 (I. 27.) Korm. rendelettel módosított 145/1999 (X. 1.) Korm. rendelet (vhr.)/, valamint egyházi előírások alapján /Egyházi Törvénykönyv (CIC) Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium (CCEO)/ készítettük el.

2. A tisztességes és méltó temetés, valamint a halottak nyughelye előtt a tiszteletadás joga mindenkit megillet az elhunyt személyére, vallási, illetőleg lelkiismereti meggyőződésére, valamely faji csoporthoz tartozására, nemzeti, nemzetiségi hovatartozására, a halál okára vagy bármely más megkülönböztetésre tekintet nélkül.

3. A végső nyughely megválasztásában és a temetés lebonyolításában az abban közreműködők és az eltemetettők, az elhunyt életében tett rendelkezésére figyelemmel kötelesek együttműködni.

4. Mivel Gyomaendrőd városa, és az endrődi városrész is rendelkezik köztemetővel, ezért az egyházi temetőkben a temetés módja egyházi. A katolikus egyházi temetés a Katolikus Egyház hitéleti tevékenységének, vallási szokásainak tiszteltben tartásával, a Szertartáskönyvben foglaltak alkalmazásával történhet.

5. Egyházi temetésben, amellyel az Egyház lelki segítségért könyörög az elhunytak számára, testüket tisztességben részesíti és egyúttal a remény vigaszt nyújtja az élőknek, részesíteni kell minden elhunyt krisztushívót és hitjelöltet, ha a jog szerint nincsenek ettől megfosztva (amennyiben azt a hozzátartozók kérik).

6. Az egyház nyomatékosan ajánlja, hogy tartsák meg az elhunytak teste eltemetésének jámbor szokását; nem tiltja azonban a hamvasztást, kivéve, ha azt a kereszteni tanítással ellenkező okok miatt választották.

A szabályzat célja

1. A szabályzat alapvető célja, hogy a gyomaendrődi Szent Imre Plébánia temetőiben (továbbiakban; temető) zavartalan legyen a temetkezési tevékenység, a temető szent jellegének védelme, illetve ennek előmozdítása, az elhunytak illő és tisztességes eltemetése, emléküik méltó megőrzése és ápolása, a kegyeleti funkciók érvényesítése.

2. Az 1. pontban leírt alapvető cél elérése érdekében a szabályzat megállapítja az alapul szolgáló világi és egyházi jogforrások temetőkkel és temetkezéssel kapcsolatos rendelkezései figyelembevételével azokat az előírásokat, amelyeket ezen jogforrások nem szabályoznak, de szabályozási lehetőséget adnak, és a zavartalan, folyamatos működés szempontjából megalkotásuk szükségessége.

A szabályzat hatálya

1. E szabályzat határozza meg a temetővel és a temetkezési tevékenység ellátásával összefüggő jogokat, kötelezettségeket, valamint feladatokat.

2. A szabályzat rendelkezéseit mindazon egyházi és világi személyeknek alkalmazniuk kell, akik a temető fenntartásában, üzemeltetésében és temetkezési szolgáltatási tevékenység végzésében bármilyen módon részt vesznek, illetőleg azoknak, akikre nézve e tevékenységek során jogok keletkeznek és kötelezettségek hárulnak, akik a temető területén tartózkodnak.

II FEJEZET

A temető működése

A temető fenntartása, üzemeltetése

1. A gyomaendrődi Szent Imre Római Katolikus Egyházközség az alábbi temetőkkel rendelkezik: Szarvasvégi Katolikus Temető, Központi Katolikus Temető, Ószarvasvégi Katolikus Temető, Jyomavégi Katolikus temető.

Temetkezési tevékenység csak a Szarvasvégi Katolikus Temetőben, és a Központi Katolikus Temetőben folyik.

2. A temetők tulajdonosa, fenntartója és üzemeltetője (továbbiakban: fenntartó) a gyomaendrődi Szent Imre Egyházközség (5502 Gyomaendrőd, Fő út 1. Plébános: Iványi László).

3. A temetők fenntartásával és üzemeltetésével összefüggő ellenőrzési feladatokat önkormányzati részről Gyomaendrőd Önkormányzatának jegyzője (5500, Gyomaendrőd, Szabadság tér 1. Jegyző: Dr. Csorba Csaba), illetve egyházi részről a Szarvasi Esperes-kerület esperese (5561 Békésszentandrás, Hősök tere 4. Esperes: Szurovecz Vince pápai káplán) látja el.

A temetőgondnokság

1. A fenntartó a temető üzemeltetésére temetőgondnokságot tart fenn.

2. A temetőgondnokság székhelye:

Római Katolikus Plébánia

5502 Gyomaendrőd, Fő út 1.

Telefon/fax: 66/283-940.

Ügyfélfogadás: hétfőtől péntekig, 8-12 óráig.

3. A temetőgondnokság feladata:

- temetési hely (sírhely) megváltásával, meghosszabbításával, temetéssel kapcsolatos ügyintézés;
- nyilvántartó könyv és sírbolt könyv vezetése;
- a temető rendjével és az egyes temetési helyekkel kapcsolatos információ adás;
- temetések összehangolása;
- temető nyitásának, zárásának, rendben tartásának megszervezése.

Temetési helyek (sírhelyek)

1. A temető táblákra (parcellákra), a táblákon belül sorokra van osztva. Minden egyes temetési hely számmal van ellátva. A központi jogszabályokban előírt nyilvántartásokat a temetőgondnokság vezeti.

A fenntartó a temetési hely használati jogának megszerzése érdekében temetési hely megváltási díjat állapít meg. A megváltási díj arányban van a temetési hely elhelyezkedésével, a temetés műszaki lehetőségével (koporsós temetés hagyományosan, illetve sírboltba /kripta/, urnás temetés), a temetési hely feletti rendelkezési jog időtartamával, azaz a használati idővel. A megállapított díjakat a szabályzat 1. számú melléklete tartalmazza.

A díjak megállapításánál az önkormányzati köztemetők díjai az irányadók.

2. A temetési hely felett az rendelkezik, aki a temetési helyet megváltotta. A fenntartó a temetési hely feletti rendelkezési jog megszerzéséről (sírhely megváltása) igazolást ad ki. A síremlék gondozása a jogosult feladata. A temetési hely újraváltásában elsőbbséget élvez a jogosult, halála esetében pedig a törvényes öröklés rendje szerint soron következő közeli hozzátartozója. A temetési hely, illetve sírjel sem családtagok, sem idegenek között csere, adás-vétel vagy bármilyen más jogügylet tárgyát nem képezheti. A temetési hely megszüntethető a fenntartó és a jogosult kölcsönös megegyezésével. Ebben az esetben a fenntartó a temetési hely megváltási díját időarányosan visszatéríti.

3. Koporsós temetés esetén a temetési hely lehet egy sírhely, kettős, hármass sírhely és sírbolt (kripta). A sírbolt (kripta) legalább kettős koporsó elhelyezését biztosító al- és felépítményből álló temetési hely. Sírbolt a gyomaendrődi Szent Imre Római Katolikus Egyházközség hozzájárulásával, a külön jogszabályban meghatározott esetekben és módon, építési engedéllyel építhető.

4. Egy temetési hely használati ideje 25 év, a sírbolté (kripta) 50 év, urnafülke és urnasír hely esetében 10 év, urnasír hely esetében 20 év. Az előreváltott temetési hely megváltását temetéskor 25 évre kell ki egészíteni, a sírboltokét 60 évre, urnafülke és urnasír hely esetében 10 évre, urnasír hely esetében 20 évre. A temetési helyre rátemetés lehetséges, ha a felülre kerülő koporsó alzata legalább 160 cm mélységbe kerül. Rátemetési díj a sír hely megváltási díjának fele. A rátemetési díj a sír hely megváltásának idejét 25 évre

meghosszabbítja. Egyházi személyek, illetve más jeles személyek sírhelyei nem szüntethetők meg.

Megszűnik a rendelkezési jog gyakorlása, ha a használati idő meghosszabbítás hiányában lejár, vagy ha a temetési hely megszűnik.

5. Temetési hely megjelölésére sírjel (síremlék) létesíthető. A síremlék és tartozékai, valamint az emlékoszlop tervét (vázrajzát) a fenntartónak az elhelyezés előtt be kell mutatni, elkészítését csak annak engedélyével szabad elkezdni. A sírjel feletti rendelkezési jog a temetési hellyel rendelkező személyt illeti meg.

Sírhelyek méretei (járdával):

- egy személyes sírhely: 155 x 280 cm;
- két személyes sírhely: 280 x 280 cm;
- gyermek- és urnasírhely: 80 x 130 cm.

A sírgödört a sírhely mértani közepébe kell ásni. A síremlék sorok egymás közötti távolsága 60 cm, illetve 100 cm. A síremlék magassága legfeljebb 150 cm lehet. Körülötte 20 cm-es járdát kell készíteni. A temetési helyen túlterjeszkedő, közízlést és vallási érzést sértő, vagy oda nem illő felirattal ellátott sírjelet elhelyezni nem szabad. E szabályt a meglévő sírjelek felújításánál is alkalmazni kell.

6. Ha a síremlék elhanyagolt, dűledező állapotba kerül, a tulajdonost vagy annak jogutódját értesítjük, aki haladéktalanul köteles a szükséges intézkedéseket megtenni. Ha a tulajdonos tartózkodási helye ismeretlen, illetve közvetlen baleset veszély esetén a törvényi előírásoknak megfelelően járunk el.

7. Ha a temető, illetve temetőrész (parcella) megtelik, a fenntartó azt a törvényi előírások szerint lezárhatja, illetve megszüntetheti.

8. A temetési hely, sírbolt felnyitását (továbbiakban: sírnyitás) a fenntartó és a temetési hely felett rendelkezni jogosult hozzájárulásával a szarvasi Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatnál (ÁNTSZ) (Szarvas, Szabadság u. 25-27.) kell kezdeményezni. Nem minősül sírnyitásnak a koporsós temetésre használt temetési helynek urna elhelyezése céljából történő megbontása.

A koporsós temetésre szolgáló egyes sírhelyre sírnyitási engedéllyel - a sír megfelelő mélyítésével - további, legfeljebb kettő elhalt vagy 25 évnél régebben elhunyt holttestmaradvány rátemethető. Rátemetés esetén - az exhumált maradvány kivételével - biztosítani kell a temetési hely 25 éves használatát. Az elhalálozástól számított 5 éven belül sír (sírbolt) felnyitására engedély hamvasztás, más temetőbe való áthelyezés és rátemetés céljából, illetve a nyomozhatóság rendelkezésére adható.

A sírnyitás szabályozásának további részletezése a 7/2000 (I. 27.) Korm. rendelettel módosított 145/1999 (X. 1.) Korm. rendelet (vhr.) 35-40. §-ban található meg.

9. Halott áthelyezés (exhumálás) folytán megüresedett sírhelyek minden kárpótlás nélkül a temető tulajdonosának szabad rendelkezése alá tartoznak, azokért semmiféle kártalanítás vagy díjvisszafizetés nem igényelhető.

Temető működési rend

1. A temető nyitva tartása:

- nyári időszámítás idején: 6—20 óra;
- téli időszámítás idején: 7—18 óra;
- december, január: 8—17 óra.

2. Akik római katolikus szertartás szerint szeretnék halottjukat eltemetni, ezen szándékukat a plébánián jelezzék (Gyomaendrőd, Fő út 1.). Síremlék elkészültével sírszentelés kérhető Halottak napján, de külön megbeszélte időpontban is. A síremlék és sírszentelés az 1. számú mellékletben meghatározottak szerint díjköteles. Halottainkról Mindenszentek, ill. Halottak Napján liturgikus megemlékezést tartunk temetőinkben, előre meghirdetett időpontokban.

A temetőben a Római Katolikus Egyház szertartása mellett saját szertartásuk szerint temethetik el halottaikat a következő vallásokhoz tartozó személyek: görög katolikus, ortodox, református, evangélikus, baptista, izraelita. Ezen temetések időpontjáról, illetve annak feltételeiről egyeztetni kell a temetőgondnokságon. Ezen kívül más szertartás szerint úgy is tilos temetni, hogy a temetőn kívül elvégzik a szertartást, búcsúztatást, és az egyházi temetőben csak a koporsó/urna elhelyezése történik.

3. A temető területén sírok kiásását és betemetését, síremlékek elkészítését, felújítását, egyéb temetési szolgáltatásokat (üzleti tevékenységet) azok a vállalkozások végezhetnek, akik a fenti tevékenységekre a fenntartó egyházközséggel erre vonatkozó

megállapodást kötöttek. Fenti tevékenységet magánszemélyek is végezhetnek, de tevékenységük megkezdése előtt azt a fenntartónak be kell jelenteniük. A fenntartó az üzleti tevékenységet végzők felé temető-fenntartási díjat számol fel a 2. számú melléklet szerint. A fenntartó az üzleti tevékenységet végzők között hátrányos megkülönböztetést nem alkalmaz. Sírásra, és az ehhez kapcsolódó tevékenységre a Gyomaszolg Ipari Park Kft. temetkezési részlege az állandó partnerünk, a létrejött megegyezés szerint.

4. Ravatalozás. A Szarvasvégi Temető rendelkezik saját ravatalozóval. Kérhető ott is a ravatalozás, de kérhető az önkormányzati Köztemető ravatalozójában is. A Központi Temetőben nincs ravatalozó, ilyenkor a szomszédos Köztemető ravatalozójában történik a szertartás és búcsúztatás. (Természetesen a ravatalozó használati díj a Köztemető fenntartóját (Gyomaszolg) illeti meg.)

5. Temetői szolgáltatás csak munkanapokon végezhető. A munkások a kegyeleti helyhez illő öltözékben dolgozhatnak.

Búcsúztatás alatt a munkavégzéssel keletkezett hang- vagy egyéb hatás nem zavarhatja a szertartást.

6. A temető területén köteles mindenki a hely méltóságának megfelelően viselkedni. Temetési szertartásokon odaillő élő vagy elektronikus zene, ének felhasználható.

7. Tilos a temetőben kerékpározni, segédmotoros kerékpárral közlekedni. Gépkocsival csak a jámi nem-, vagy nehezen tudó személyeket szabad a temető területére szállítani, de ott a gépkocsival huzamosan parkolni tilos.

8. A temetőben lévő sírokat, az azokon lévő tárgyakat, síremlékeket, növényeket, táblákat rongálni tilos! Virágokat sírról elvinni vagy a sírok díszítésére szolgáló tárgyakat illetéktelenül eltávolítani tilos!

9. A temetőben elhelyezett értékekért (sírjel, síremlék, vázák, padok, virágok) a fenntartó felelősséget nem vállal.

10. A sírok díszítéséről és gondozásáról a hozzátartozók kötelesek gondoskodni. Az elszáradt virágokat és a szemetet csak a szemeteltárolásra kijelölt helyen szabad elhelyezni. A keletkezett szemet sorsáról a fenntartó gondoskodik.

11. A sírok mellett padokat elhelyezni csak a fenntartó engedélyével szabad. A padok nem zavarhatják a temetőben való közlekedést.

12. A temetőben csak környezetbarát termékeket szabad felhasználni. Csak olyan koporsó, illetőleg kellék használható, amely lebomlik, és nem veszélyeztet a környezetet. Ettől eltérni csak a törvényben meghatározott módon szabad.

13. A temető területén - az erre a célra kijelölt hely kivételével - tilos temetkezési szolgáltatásra utaló reklám és hirdetőtábla elhelyezése.

III FEJEZET Záró rendelkezések

1. A szabályzatot a gyomaendrödi Szent Imre Római Katolikus Egyházközség Képviselő-testülete a mai napon megtárgyalta és elfogadta.

2. A szabályzat 2002. szeptember 1-én kihirdetéssel és a római katolikus templomban való kifüggesztéssel, a Szeged-Csanádi Egyházmegye püspökének jóváhagyásával lép életbe.

3. A temetők térképét és a temetőszabályzatot a fenntartó a temetők bejáratánál kifüggeszti.

4. A temetők működésével kapcsolatos vitás kérdések eldöntésében a fenti szabályzat, valamint az Alapelvek 1. pontjában felsorolt állami és egyházi törvények, rendeletek, előírások az irányadók.

Gyomaendrőd, 2002. június 30.

Iványi László
plébános

802/2002

A gyomaendrödi Szent Imre Egyházközség Temetőszabályzatát jóváhagyom.

Szeged, 2002. július 10.

Gyulay Endre
megyei püspök

Mária néni meséi

Szarka néni meg a gombok

Történt egyszer, nem is olyan régen, hogy a nagy tisztásra összegyűlt az erdő népe a farsangi bálra. Volt ott mokus, óz, meg nyuszi, egész disznófalka, mindnek frissen gondorítva kunkorodott a farka. A vén farkas egy csinos kis őzgidával táncolt, láttátok volna csak, hogy micsoda tánc volt. Turcsi Tóni a falajt már szép gödrösre túrta, a nótát meg az a híres tücsökbanda húzta. Ezer kicsi János bogár világított szépen, segített neki a hold is odafönt az égen. No, de volt is olyan fény, hogy örült aki látta, Mackó bácsi táncolt, szép új dolmányban járta. De mert a rók szűkre szabta, Mackó búsan morgott: szorította a dolmány, ha táncolt, s körbeforgott. Fogta hát és levetette, földobta egy ágra, s dolmány nélkül fűgén vitte róka néni tancba. A szarka meg a rókával lejtett furcsa táncot, billegette szoknyáján a tarka fodrot, ráncot.

Ám egyszer csak fölpislogott a közeli fára, nem is annyira a fára, inkább a dolmányra. Fidres fodros tollszoknyáját a szárnyára kapta, s szegény öreg süket csókát a faképnél hagyta. Odaröppent a dolmányhoz, s míg a csókát leste, a sok fénylő ezüst ptyikét gyorsan Hanem most már vén fejének az okozott gondot, hogy vihetné haza innen a sok fényes gombot. Ha egyenként hordja haza, még gyanússá válik. Gondolt egyet, és lenyelte gyorsan mind egy szálíg. De jaj, nagyon megjárta ám! A gomb kemény falat, s az utolsó valahogyan kapzsi torkán akadt.

- Ó, jaj nekem! Megfulladok! - nyöszörgötte halkán, - gyertek hamar! Jaj meghalok! Segítsetek rajtam!

bántja a csőröd? Borzas tollad látom, remeg, csupa tűz a bőrod!

- Beteg vagyok! - szólt a szarka, - ugye látszik rajtam? Jaj, barátom, úgy érzem, már félig meg is haltam! Hívjátok a Harkály doktort, jaj, csak gyorsan, gyorsan!

- Jaj, te szarka! - szólt a mackó - sok szép ptyikém hol van?

- Kedves Mackó, mondd, nem látod, milyen beteg vagyok? Mit bánod most a ptyikéket? Talán meg is halok!

- Igen ám, de mitől halsz meg? Szép dolog, ha mondom! Nyomja ugye a begyedet sok szép ezüstgombom!

Közben megjött Harkály doktor, a gerle szállt érte, megvizsgálta Szarka néni, s míg lázát mérte, okos fejét csóválgatta, így szólt:

- Hát sajnálom, de itta bajt, bár-hogy nézem, sehol nem találok.

- Nézz csak bele a torkába! Ott a baja ennek! Mert a csőre mind bekapta, ami szép a szemnek. - Szólt a Mackó, és a harkály, attól amit látott, kis csipeszét előkapva vígan kacarászott.

- Hát így vagyunk vén károgó, fényes gombot nyeltél! Jól emlékszem, ilyen kórba sokszor beleestél. No, de most, bár komoly a baj, míg meg nem fogadtad: nem gyűjtögetsz örökösen, nem segítek rajtad!

- Nem teszem én, soha többé! - nyöszörgött a szarka, és csapzottan megbillent a tarka, barka, farka.

Így a harkály a gombokat óvatosan fogta, kiszedte, és Mackó bácsi tenyerébe nyomta. Nahát, így járt Szarka néni a farsangi bálon. Gombon függött az élete, meg egy cérnaszálon. Mert, hogy az is volt a ptyikén, mit elnyelt a csőre.

Ki mesémet meghallgatta, tanuljon belőle!

ÉVIKE ÓVODÁBA MEGY

Évikét az anyukája Óvodába vitte,
- Milyen boldog ez a kislány! -
Mindenki azt hitte.

Dehogy boldog, úgy megeredt
Könnye, mint a zápor!
- Ejnye, tán csak nem félsz a mi
Kedves óvodánktól?

Körül veszik, becézgetik,
Vigasztalják: - Látod?
Ahány gyerek ide jár, az
Mind a kis barátod.

Lassan apad a könnypatak,
Körül tekint Évi.
- Nini! Az a játék mackó
Éppen őket nézi.

Sürgő-forgó gyerekhadra
Két gyöngy szeme rásüt.
Mintha szólna: - Majd meglátod,
Jobb lesz itt, mint másütt!

Fűgén jár a nagymutató,
Fut az idő gyorsan,
Évike már házat épít
A játéksarokban.

Kis asztalkán kicsi tányér,
Finom ebéd benne.
Mintha itt a parajnak is
Más, jobb íze lenne.

Délután a kicsi ágyon
Ringató az álom.
Csönd szövöget tarka mesét
Fényes aranyszálon.

Este, mikor anyucival
Haza ballag Évi,
Egész úton az óvodát
Meséli, dicséri

Másnap, mikor óvó néni
Kézen fogja újra,
Úgy érzi, hogy az óvodát
Soha meg nem unja!

A mesét és a verset írta:
Iványi Mária

GSEMPE ÉS FÜRDŐSZOBA SZAKÜZLET NYÍLT ENDRÓDÓN

Az Apponyi u 3. sz. alatt a Kondorosi út leágazásánál, a Fő úthoz 100 méterre nyitottuk meg új üzletünket. Kaphatók: zalakerámia, különleges spanyol, olasz, szlovák falicsempék, padlólapok, csemperagasztók, fugázók, WC-ék, mosdók, zuhanyozók. Minden kapható, ami egy fürdőszoba felépítéséhez, felújításához szükséges. Folyamatosan bővülő árukészlettel, kedvező árakkal, ingyenes házhoz szállítással, és akciós termékekkel várjuk vásárlóinkat.

Nyitva: 8.30 - 17.00
ALBEDO KER-BT. Tel: 06.20-533.2617.

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Tródmalmi oldal

Szabó Ferenc:

MADÁCH TRAGÉDIÁJA – ISTEN NÉLKÜL Szélgjegyzetek Szikora Tragédiájához

Még csak videokazettáról tudtam megnézni az új Nemzeti Színház nyitóelőadásában Madách Imre „Az ember tragédiája” c. „drámai költeményének” modern feldolgozását, Szikora János ötletes, nemegyszer meglepően találó aktualizálását. A színházépület létrehozása is, a nyitóelőadás is a viták keresztútjében áll: kétségkívül a választások előtti feszült és felhevült légkör is hozzájárul ahhoz, hogy a tárgyilagos ítéletalkotás helyett politikai pártállások szerint magasztalják vagy marasztalják el a rendező megoldását.

E jegyzetben szeretném magam függetleníteni a politikai felhangoktól, és kizárólag a Tragédia szerzőjének szándékáról, alapvető történelemfilozófiájáról (sőt: teológiájáról), illetve a szöveghez való hűtlenségről mondanám el megítélésaimat. Nem vitatható az, hogy remekműveket lehet „modernizálni”, a színrevitelt vagy a film eszközeivel. Ezt megteszik ma, pl. Shakespeare drámáival vagy akár Tolsztoj *Háború és békéjével*. . . Madáchot is a modern embernek „átélhetővé” lehet értelmezni rendezői fogásokkal, ahogy azt Szikora tette (M. Krstić díszleteivel), felhasználva pl. Peter Stein Faust-rendezésének ötleteit, vagy önmagát is plagizálva.

Nem szólok itt a három főszereplőről sem. Csak annyit jegyeznek meg, hogy a legfőbb szerepet a kétségkívül kitűnő Lucifer (Alföldi Róbert) viszi; Adám (Szarvas József) és Éva (Pap Vera) nemegyszer csak színóron rángatott bábuk a kezében. Valójában Madách Tragédiájában van egy negyedik szereplő is: az Úr, akinek hangját az első színben a háttérre vetített szöveg helyettesíti, az utolsó színben pedig már a szöveg is eltűnik. * Pedig – szerintem – e tizenötödik színben, Adám és Éva ébredése után, adja meg az eredeti szöveg az egész Tragédia (az álomban látott jövőképsorozat) kulcsát, villantja fel pesszimista szemléletbe behasító reménységűsugarat. Igazat adok a *Népszabadság* (2002. márc. 18.) kritikusanak (M. G. P.): „Istentelen előadás Szikora tragédiája. (A kiemelés tőlem: Sz. F.) Nem halljuk az Úr hangját az első színben sem. A háttérre vetített szöveg helyettesíti. Alföldi Lucifere nem az Úrral harcol meg. A falra írott szöveggel küzd. Az égi hang biztató zárószavai elmaradnak. . .”

Valójában nemcsak az utolsó biztatás marad el: „Mondottam ember: küzdj és bízza bizzál!”, hanem Szikora megnyirbálta az egész utolsó színt: Adám és Éva, az Úr és Lucifer, az Úr és Adám párbeszédei elhagyva vagy megcsonkítva. A rendező így amolyan egzisztencialista, istentelen és abszurd „darabot” fabrikált. Jellemző Adám utolsó kiáltozása, amely válasz nélkül marad: „Uram! retentő látások gyötörtek, / És nem tudom, mi bennök a való. / Oh! mondd, oh! mondd, minő sors vár reám: / E szűk határu lét-e mindenem, / Melynek küzdése közt lelkem szűródik. . . / Mégy-é előbbre majdan fajzatom. . . / . . . Világosíts fel, / S hálásan hordok bármi végzetet; / Csak nyerhetek cserémben, mert ezen / Bizonytalanság a pokol.”

Itt végződik a színrevitel. A meztelen Adám és Éva összeölelkezik a sárban, mezítelenül. Víz sugar tör fel a színpadi fényárban. De ez nem ad katarzist. Camus *Sziszüphosz mítosza* c. abszurd darabjának végére gondolok: „Boldognak kell képzelnünk Sziszüphoszt” – szikl al a hegy lábánál. Ha a cél a halál

vagy a küzdés maga, akkor abszurd a lét, abszurd a történelem. Akkor az öngyilkosság kísértése érhető.

Csakhogy Madách előkészíti a megoldást éppen a kihagyott szövegekkel. Nem „szűk határu lét”-be vagyunk bezárva; „túl örök idő vár” – mondja az Úr, bár ezt a titkot „jótékonyan takarta el istenkéz”; csak hittel fogható fel. Az ember jövője most „ködön csillogva át” sejtethető. „Tükör által homályosan” – ahogy Pál írta. Hiába gúnyolódik Lucifer, Adám most az Úrra figyel, őt faggatja; a hideg tudás itt nem segít. Az égi szózatra kell figyelnie – mondja az Úr; és a „gyöngye nő tisztább lelkülete” is segíti, mert „szíverén keresztül” meghallja az égi lángot. Mintha Pascalt hallanánk: „A színynek megvannak az érvei, amelyeket a hideg ész nem ismer.” És: „Istent a szív érzi meg.”

Csakugyan, már korábban, a „dörének” nevezett asszony így válaszol Lucifernek, aki az ösbűnt említi: „Ha úgy akarja, Isten majd fogamzik / Más a nyomorban, aki eltörüli, / Testvériséget hozván a világra.” Itt világos az utalás Ter 3,15-re, az ún. ősevangéliumra: „Ekkor az Úr Isten így szólt a kígyóhoz: . . . El-lenségeskedést vetek közéd és az asszony közé: ivadékok és az ő ivadéka közé: Ő széttiporja fejedet, te pedig a sarkát mardosod.” Szépen értelmezi Madách e szakaszát Ravasz László (*Protestáns Szemle*, 1924): „Az ember élete onnan kezdődik, ahol a mű véget ér, de ez már nem tragédia, hanem misztikus eposza az örökkévalóságnak. – Az Éva méhében ott van már az ígért magva az Asszony Fiáról, aki megtöri a kígyó fejét, s az első Adámmal szembeállítja önmagát, a második Adámot, Krisztust. (. . .) Pesszimista-e tehát Madách? Az, mint Pál, Szent Ágoston, Kempis, Luther, Kálvin, mindenki, aki az Isten nélkül való életet abszolút rossznak látta, az Istennel való életet az egyedül jónak.”

Ha Madách Tragédiáját megnyirbáljuk úgy, ahogy ezt Szikora János tette, akkor valóban pesszimista, sőt nihilista darabbal állunk szemben. Sokat vitatkoztak e kérdésről. Prohászka pesszimizmust, Babits nihilizmust vélt felfedezni a Tragédiában. De Madách nem volt ateista, mint mondjuk Sartre, aki Szikora Tragédiáját magáévá tehette volna. „Az angyalok kara” hirdeti: A szabadságot tiszteletben tartó Isten *csak* kegyelmével ösztökélheti a bűnre hajló embert a jóra. De ez a kegyelem – Krisztus Lelkének segítsége – bőségesen rendelkezésre áll a hívő embernek.

Isten nem az ember helyett cselekszik, nem alacsonyítja le bábuvá, ahogy Szikora Lucifere teszi ezt Adámmal és Évával. Az Úr vállalta a kockázatot, amikor szabad lényeket teremtett. Vállalta azt is, hogy az ember fellázadhat ellene, és így az önmagának elég – Istentől elszakadt – ember a történelmet az ember-telenség, a kegyetlenség és a gyilkolás káini történéssé alakítja át. A modern emberarcú barbárság (*homo homini lupus*), amelyet itt-ott jól érzékelt Szikora színrevitele, nemde annak következménye, hogy az ember akar az ember istene lenni: *homo homini deus*?

Az Örökkévaló nem halhat meg, állítja Martin Buber zsidó filozófus. De az ember gögje, bűne elhomályosíthatja a Napot: napfogyatkozás áll be. A modernséget jellemző „Isten meghalt” metaforának ez az értelme: az ember elszakítja magát az élő Istentől, és így számára Isten halott. Hallgat az Isten? Nem, szól az égi hang az érzékeny lelkiismeretnek. Csak az ember legyen nyitott a Hangra.

„Az ember tragédiájából, a tudás pesszimizmusából van föl-emelkedés a hit optimizmusába.” (Kardeván Károly, 1935.) (2002. III. 25.)

* Nem szólok itt más vágásokról. Minden bizonyos figyelemtelenség következtében cserélte össze a konstantinápolyi jelenetben a (géppisztollyal hadonászó) pátriárka a homoúsziont és a homoiúsziont! A híres *i* betű különbözteti meg a niceai igaz hittől (homoúszion = Krisztus *egylényegű* az Atyával) a szemiarianus homoiúsziont (= hasonló lényegű). Itt ennek az *i* betűnek fontos szerepe van.

Ízes ízek szeptember

Különleges tyúkragu

70 dkg kockára vágott öreg tyúkhúst lepirítunk olajon megfonnyasztott vörös-hagymán. Másfél dl vizet öntünk alá, sózzuk, borsozzuk, puhára pároljuk. Közben egy kisebb fej káposztát 20 dkg főtt sonkával fedő alatt gyakori kevergetéssel ugyancsak puhára párolunk. A megfőtt tyúkhúst hozzá keverjük, ráöntünk 2 dl száraz fehér bort, 2 dl tejjel és liszttel behabarjuk. Kiforralás után petrezselyem zölddel díszítjük és pl. nagyra szaggatott daragaluskával kínáljuk.

Seidl Ambrus

SPORT

A labdarúgásban is kezdődik az őszi szezon

Új évad, új remények. Újra szurkolhatunk kedvenceinknek. De, hogy valóban azok legyenek, jó játékkal kell kiérdemelnünk. Szerencsére az NB. III.-ban maradt az együttesünk. Kiegészült a létszám. Új játékosokkal ismerkedhetünk meg: **Kondacs, Kubik, Bánhegyesről, Göbolyös Berényből, Kéri és Földi Gyomárról, és Szabó Ladányból jött.** Hanyecz edző 18 játékosal dolgozhat. Néhány szó a régiekről: Nagy T. Szarvasra távozott, Dinya, Tímár, Kovács, Gyomára igazolt, Bélteki, Ladányba. Tóth, Ványán folytatja.

Az első csata!

Augusztus 11-én volt, a szomszédba Konodorsra látogatott el csapatunk. Kondoros is megfiatalodott. Mivel jóval előttünk végeztek, így tartani lehetett az erős küzdelemtől, hiszen mi tartalékosan álltunk fel: Hanyecz I., Csikós, Hidvégi, Szabó, Kondacs, Mester, Farkasinszki, Kéri (Osán), Katona (Illyés), Feuerwrker, Bakos.

A kondorosi csapatban több fiú évvel ezelőtt nálunk játszott: Janis, Sárosi, és a népszerű „Liba”.

Krónika:

12. percben Janis befejelte Takács beadását 1:0

59. percben Osán a felső lécs segítségével talált a hálóba 1:1

80. percben Hrabovszki remek góllal ismét Kondorost juttatta vezetéshez 2:1

82. percben Bakos kihasználta a lehetőséget, remek góllal egyenlített 2:2

Jó és lelkes játékkal mutatkozott be csaptnk. Fontos pontot szereztünk idegenbe. Indulásnak nem rossz! Csak így tovább! Ilyen lelkesen.

További izgalmas mérkőzésekre van reményünk:

Augusztusban: 18-án Hódmezővásárhely lesz a vendégünk, 25-én Szentesre megyünk.

Szeptemberben: 1-én Algyő ellen itthon próbálunk szerencsét, 7-én Turkevén mutatkozunk be, 15-én újra itthon Szarvas lesz a vendégünk, 29-én Rákóczi falvára megyünk.

Októberben: 6-án lesz a szajoli meccs, 15-én Endrőd-Karcag meccs lesz soron, 19-én Jászberény-Endrőd, 26-án Kisújszállást fogadjuk.

Novemberben: 2-án Fegyvernek-Endrőd összecsapás kerül sorra, 9-én Jaminához látogatunk, s végül 17-én vendégül látjuk Békést.

Reméljük, hogy az új bajnokságban több sikerben és kevesebb csalódásban lesz részünk.

Hajrá Endrőd!

Megyei I. osztályban: Gyoma – Szeghalom 3:0. Gólok: (70. perc) Furka, (76. perc) Tolnai 11-esből, (80. perc) Mindhárom gól a mérkőzés utolsó 20 percében született. Csak így tovább, fiúk!

Márton Gábor

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

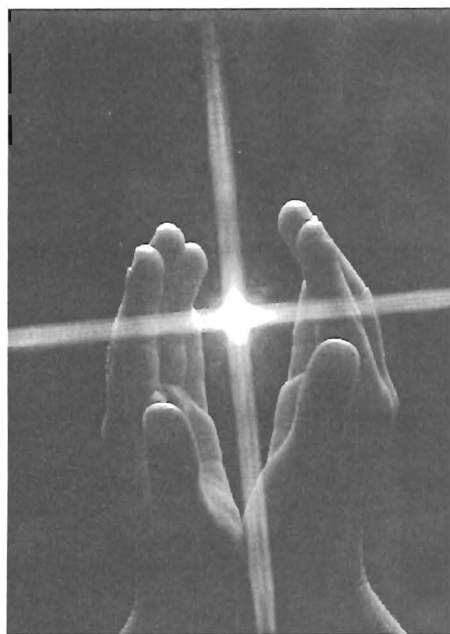
**METÁL STOP
VAS-MŰSZAKI BOLT**

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg,
akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BALOGH PÉTERNÉ, VARGA ETELKA, aki a gyomai Református Szeretotthonban élt, július 26-án 82 éves korában hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolják: férje és családja

BÁLINT IMRÉNÉ GYURICZA FRANCISKA, aki a József Attila u. 17. sz. alatt élt, július 14-én 82 éves korában rövid szenvedés után megtért teremtő Istenéhez. Gyászolja családja.

CSIZMADIA ISTVÁN, aki a Hősök útja 31-ben lakott, augusztus 6-án 57 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja felesége és családja.

Dr. Cs. SZABÓ ALBERT, aranydiplomás volt köröstarcsai, csárdaszállási és gyomai községi főállatorvos, aki Békéscsabán az Achim András út 26.-ban lakott, életének 93 évében hosszantartó betegség után magához szőlította a Mindenható Úr. Temetése augusztus 2-án volt a református egyház szertartása szerint a békéscsabai Berényi úti evang. temetőben.

GALAMBOS BOLDIZSÁRNÉ SZEKERES JULIANNÁ volt gyomaendrődi lakos, július 14-én 92 éves korában az Örökkévalóság hónapja költözött. Gyászolja családja.

GACSI MIHÁLY, aki Selyem u. 2. sz. alatt lakott, 71 éves korában, rövid szenvedés után az Örökkévalóságba költözött. Gyászolja: felesége, fia és családja, és a rokonok.

KÁNYA FRIGYESNÉ KORCSOK JUDIT, Sallai u. 20-ban élt, amikor július 23-án 72 éves korában elragadta a halál. Gyászolja családja.

Özv. MIKÓ MENYHÉRTNÉ RÓKA LÚCA, aki a Blaha u-2-6-ban élt, július 30-án 90 éves korában lelkét az Úrnak ajánlva befejezte földi pályáját. Gyászolják: családja, a rokonság és az otthon lakói és dolgozói.

PINTÉR BENEKKNÉ volt endrődi lakos, hosszú szenvedés után megtért Teremtőjéhez. Gyászolja: fia, és családja, testvére.

PORUBCSÁNSZKI IMRE, aki a Kinizsi u. 5/1-ben lakott, július 30-án 62 éves korában hosszú szenvedés után az Örökkévalóság hónapja költözött. Gyászolja családja.

SALLAI ANTAL, aki a Hunyadi u. 24. sz-ban élt, július 25-én rövid szenvedés után megtért Teremtő Urához. Gyászolják: felesége, gyermeke és családja, a rokonság, az ismerősök, és a jó szomszédok.

STRANSZKI LAJOS, aki a Fő út 42. sz. alatt élt, július 19-én 42 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja családja.

Özv. TÍMÁR BENÓNÉ MATYI TERÉZ, AKI AZ Attila utcában lakott, augusztus 1.-én 73 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolja családja.

VARGA PÉTER, aki a József Attila utca 15. sz. alatt élt, augusztus 4-én 71 éves korában hosszú betegség után eltávozott az élők sorából. Gyászolja családja.

VARGA ISTVÁN, ki az Attila utca 10. sz.-ban lakott, július 11-én 58 éves korában hosszú betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: édesanyja, élettársa, fia, leánya, testvére és családja.

VÁRADI TIBORNÉ LAPATINSZKI PIROSKA, aki Dévaványán a Széchenyi u. 59/1. sz. alatt élt, július 20-án 66 éves korában az Örökkévalóság hónapja költözött. Gyászolja családja.

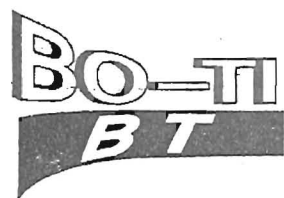
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ez úton mondunk köszönetet mindazoknak, akik drága halottunk Cs. Szabó Albert elhunytá alkalmából részvénytámasztással fájdalomukat enyhíteni igyekeztek. Emléke szívünkben él! Béke legyen hamvai felett!

A gyászoló család

Ez úton mondunk köszönetet mindazoknak, akik szeretett halottunk Varga István temetésén részt vettek, virágaikkal, koszorúikkal részvénytámasztással fájdalomukat enyhíteni igyekeztek

A gyászoló család.

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vetőmagot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

Sarokház
Csemege
Ct.: **Tímár Vince**

Csoport Partner
Üzletlánc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☞ házi jellegű hűskészítmények, endrődi ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés), folyamatos tökehüvelletés
  - ☞ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
  - ☞ **Újjonnan megnyitott Ruházati részlegünkön** is várjuk kedves vásárlóinkat kedvező árainkkal
- Blaha u.27. Tel.:386-691. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18-ig, szombaton 6-tól 12 óráig, vasárnap 7-től 11 óráig.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ☞ Csempék
- ☞ padlólapok
- ☞ csaptelepek
- ☞ külső, belső burkoló kövek
- ☞ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:

Neubort László kandallóépítő,

Gyomaendrőd, Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492

Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kert- barátok- nak

Kultúrnövényeink kártevői a gyomnövények és a rovarok - II. Rész

3. Mezei acat (1. sz. ábra)

Leggyakoribb, legveszedelmesebb évelő gyomnövény, melynek a földben tőkéje van, igen mélyen. A tőke ágai öt méternél is nagyobb távolságra szétkúsznak. A tőkéből lefele haladó gyökerei e méter mélységre is lehatolnak. Sok alfaja van. Levelei karéjosok, lándzsaalakúak, szúrósak. Virága fészkes, külön van a porzós, és külön a termő. Június közepétől novemberig virágozik. Leggyakoribb gyomnövény, mely különösen a kötött talajt szereti. Kártétele nagy, mert földalatti szárival rengeteg tápanyagot vesz fel. Magvainak csírázó képességét a talajban 5-6 évig megtartja. Ejtőernyő módjára szálló magvait a szél igen messzire elhordja. Bizonyára sokan emlékeznek rá, hogy az ős folyamán Gyomán a köztemető északi oldalán lévő terület talajmunkálatai és a bevetetlen terület kaszálása is elmaradt. Az egész területet ellepte az acat és ősszel a megérett termést az északi szél a temető felett dél felé fújta (repültek az ejtőernyők). Hóeséshez hasonló látvány volt. A terület a köztemetőhöz tartozik.

4. Nagy útifű

Valamennyi földrészen megtalálható. Gyökértörzse rövid, levelei tojásdad alakúak, a tő rövid nyélen. Az apró virágok tőkocsányon helyezkednek el. Májustól késő ősziig virágozik, évelő növény. Maghozama meghaladja az évi 21.000-et. A szépen kezelt pázsit gyepét megjelenésével és elszaporodásával tönkre teheti. Ilyen esetben az egyedek kivágásával, rendszeres nyírással (mielőtt a tőkocsányon a magvak beérnek) és a tőkocsányok összegyűjtésével védekezhetünk. Kapás növények között, ha megjelenik, rendszeres kapálással eredményesen védekezhetünk.

5. Pongyola pitypang (gyermekláncfű)

Évelő növény, mely elterjedt egész Európában, Észak-Ázsiában, Észak-Amerikában. Vastag húsos gyökerei mélyen hatolnak a talajba. Fészkes, aranysárga virágja van, mely csak napos időben nyílik. Tavasztól késő ősziig virágozik. Termése 3-4 mm hosszú, melyet a bóbíta (ejtőernyőhöz hasonlóan) segítségével a szél messzire elviszi. Maghozama évente általában 3.000.

Nem szereti a talajmunkát, és ezért kapálással hatásosan védekezhetünk kertünkben.

6. Tyúkhúr

Népies neve: csibehúr, madárhúr, lúdhúr. Vékony, finom szálló gyökere van. Levelei tojásdadok. Virágai a levelek hónaljában fejlődnek, öt fehér szíromlevéllel. Termése hosszúkás, évi magtermése 15.000. Jól tűri a hideget, és az ősszel kicsírázott példányok áttelelnék. Tavasszal korán hozzák a virágot. Lefekvő oldalágai meggyökeresednek, és szőnyegszerűen elborítják a talajt. Szinte hihetetlen de magjai 25 évig is megtartják csírázó képességüket. Kertjeinkben sok bosszúságot okoz, különösen tavasszal és ősszel. Rendszeres gyomlálással a hajszálgyökerek megsemmisítésével, kapálással védekezhetünk ellene.

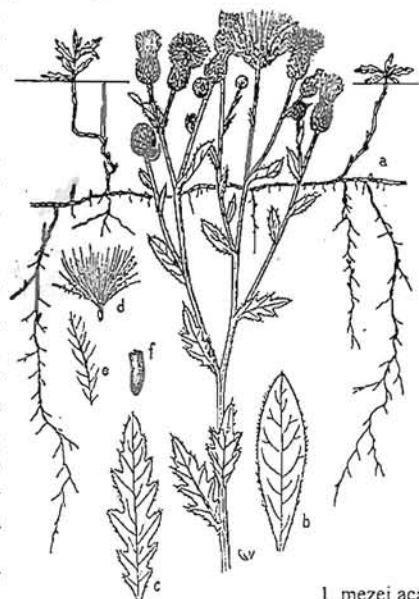
7. Pászortáska

Közismert gyomnövény, valamennyi kultúrában megtalálható. Egyenes, a keresztvirágnak családjába tartozik. Erős, karógyökere van. Virágai fehérek, aprók, négyszirmú levelűek. Termése háromszög, vagy szilva alakú. Maghozama igen változó mert 2.000-tól 40.000-ig is termelődik. Az egész földkerekségen elterjedt. Kora tavasztól késő ősziig virágozik. Növényező állataink kényszerűségből fogyasztják. Ha a szarvasmarha sokat eszik belőle, a teje hagymaszagú lesz. Irtsuk a kerítések mellett, utakról, árokpartokról és természetesen a szántóföldekről

8. Árvacsalán

Egyéves növény, mely ha ősszel kicsírázik, a magból át is telet. Alsó levelei kerekdedek, a felsők vese alakúak. Virágai hús vörös, vagy kárpintirosak. Maghozama 200 db Márciustól a fagyokig virágozik. Európában, Észak-Afrikában, Észak-Amerikában, Japánban már meghonosodott. Nálunk fás, cserjés területen már kora tavasztól megtalálható.

Hunya Alajos

1. mezei acat

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

őszi árukinálatom:

- virághagymák, rózsatövek
- virágföldek, virágtápok
- műanyag és kerámia cserepek
- műtárgyak, vegyszerek, csávázó szerek,
- fóliák, takaró ponyvák
- esőköpenyek, gumicsizmák, kesztyűk
- szegek, csavarok, kéziszerszámok
- elektromos kisgépek
- műanyag és kerámia savanyítótalak
- alumínium és falétrák
- kerítés drótok, és kötöző drótok
- háztartási eszközök, üstök, üstházak
- kutya, macska, kismadár eledelék
- VAPOREX – falszáritó adalék

FARKAS MÁTÉ

Július 13-tól AUGUSZTUS 20-ig GyOMA
BELTERÜLETÉN 55.88 MM CSAPADÉK HULLOTT.

Tájékoztató:

A mérést nemzetközileg elfogadott, és a Meteorológiai Intézet által is használt mérővel mérjük. A mérés két részből áll: csapadékfelfogóból, (duplán zárt tartály, mely biztosítja, hogy a csapadék ne párologjon el.) és a mérőhengerből.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó

István, Hunya Alajos, Iványi László, Iványi Mária, Márton Gábor, Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRÓD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

X. évfolyam 10. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. október

Október

Október hava az időjárás szerint már az őszi fáradt levelek hullásának ideje.

Október hava, a katolikus naptár szerint Mindenszentek hava.

Október hava, a történelem tanúsága szerint a '48-as szabadságharcunk megtorlásának gyászos hónapja.

Október hava, napjaink dicsőséges '56-os szabadságharcának fényes hónapja.

Lapozgatom a korabeli újságokat: **Magyar Szabadság** – független demokratikus lap, **Egyetemi Ifjúság** – az Egyetemi Forradalmi Diákbizottság lapja, **Forradalmi Orvosegyetem** – a Budapesti Orvostudományi Egyetem hallgatóinak és dolgozóinak lapja, **Valóság**, független magyar napilap, **Új Magyarország** - a Petőfi párt (Nemzeti Parasztpárt) napilapja, **Népakarát** - a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetségének lapja, **Magyar Szabadság** – független demokratikus napilap, **Magyar Honvéd** – a Magyar Honvédség lapja, **Magyar Függetlenség** – a Magyar Nemzeti Forradalmi Bizottmány lapja, ...oldalaikon mind, mind a bizakodás a remény hangjai. Mind, mind a biztatás a harcoló ifjúságnak. S megszólalnak nagyjaink: Ekkor értjük meg igazán **Ilyés Gyula**: EGY MONDAT A ZSARNOKSÁGRÓL című 1950-ben írt megrázó, hatalmas költeményében írottakat, melynek ideidézem utolsó sorait:

„vakondként napsütésben,
így járunk vaksötétben,
s fészengünk kamarában,
akár a Szaharában;

mert ahol zsarnokság van,
minden hiában,
a dal is, az ilyen hű,
akármilyen mű,

mert ott áll
eleve sirodnál,
ő mondja meg, ki voltál,
porod is neki szolgál.”

Megszólal **Féja Géza** a magyar parasztság nevében: „Forradalmunk olyan nemzetet teremtett, aminőt legmerészebb álmainkban sem reméltünk”, **Németh László**, aki így szól: „...arra sem vállalkozhatnék soha, s azt hiszem, egyetlen tisztességes író sem, hogy a nemzetet harcában elhagyjam, s végső esetben, ha a nép úgy dönt, egy város romjai alá ne temetkezzen vele.” **Tamási Aron** Magyar fohász c. írásában így szólt október 26-án a Kossuth adó hullámhosszain: „Az idők gyógyító lázában él a magyar. Történelmünk ezer éven átlobog az emberi Géniusz üzenete, mely nemzeti hőseink példáit emeli eléünk és költőink

fénylő szavait idézi... Méltó életünkért szóban és cselekedetekben a történelemhez fohászodunk. Fohászodunk mindnyájan, munkások, parasztok és ifjúság, nemkülönben jövőt álmodó költők, akik mind, és mindig rendületlenül hívei vagyunk hazánknak...” **Szabó Lőrinc** október 31-én megjelent írásában: Ima a jövőért” címmel így szól hozzánk: „Esz, erő, készenlét és minden szent akarat fogjon most össze és őrizze és emelje végső diadalra benne céljainkat, az igazság, az okosság, az emberiség, a nemes hagyományok és az életképes haladás munkálását abban a – semmi harcánál nem kisebb – másik feladatban, ami most következik: az új, az igazi országépítésben. **Örkény István** Fohász Budapestért c. írásában így szól a magyar néphez:” Légy mindörökké olyan amilyen ma vagy, Budapest. Büszke és bátor emberek tanyája, magyarok jó útra vezérloje, az emberi fajta csillagfénye, Budapest. Légy vendéglátója a világ minden nemzetének, de ne túrj többé megszálló hordákat, idegen zászlókat e megszentelt falak között. Légy mindig olyan, mint Budapest, Budapest; ; és tedd, hogy mi, méltatlan fiaid, méltók lehessünk hozzád és egymáshoz. Élj örökké, munkában és dicsőségben, szabadság fővárosa, Budapest!” **Déry Tibor** november 2-án így szólt az Irodalmi Újság hasábjain: „Úgy ahogy kívántam, és kértem, és reméltem 48 ifjúsága után most támadt a hazának egy 56-os ifjúsága is. Elsősorban hozzájuk szólok, mert ma az ő kezükben van a forradalom sorsa. Öreg vagyok, 62 éves múltam, két bukott forradalomban vettem részt. 45-ben azt hittem, hogy munkások, parasztok, mindannyian, akik a nemzeten kívül rekedtünk, új hazára lertünk. De tíz év alatt lépésről lépésre kilopták talpunk alól az országot. Azt

hittük, a szocializmust fogjuk építeni, s ehelyett vérből, hazugságból rakott börtönfalak közé zártak. Felelősnek érzem magam azért is, hogy későn nyílt ki a szemem. S hogy amikor kinyílt, nem tudtam szavamot, vagy a hallgatásomat úgy felerősíteni, hogy mindenki értsen belőle. De egy mentségünk van, magyar íróknak: ha későn is, de mindenkinél korábban kezdtük el a nyílt harcot a zsarnokság ellen. Barátaim, ha szavaimnak van valami hitele, hallgassatok meg: óvjátok meg a forradalmat!” S végül hadd idézzem **Pálóczy-Horváth Györgynek** ugyancsak az Irodalmi Újságban „Lábhoz tett fegyverrel” c. írásának utolsó mondatait: „Ma élő magyarok feladata, hogy kemények legyenek, tisztességesek és igazak. Egy olyan korszak végén, melyben mindennünnen áradt a szenny, legyünk tisztábbak a legtisztábbaknál. Egy olyan korszak végén amely riadt puhánnyá akarta zúzni az embert, legyünk gerincesebbek más korok leggerincesebbjeinél. Es őrizzük lábhoz tett fegyverrel szabadságunkat!

Es ma 46 évvel ötvenhat dicsőséges napjai után, a tizenkét évvel ez előtt kivívt szabadságunk után, ma amikor a napilapok arról adnak hírt, hogy a Magyar Rádió kuratóriumának alelnöke javaslatot tesz arra, hogy a tévében szüntessék meg a déli harangszó jelenlegi formáját, neki nem tetszik, hogy a harangszó után a narrátor megemlékezik a harang és vele a helység sorsáról, történelméről, hagyományainkról, múltunkról, akkor ismét csak Pálóczy Horváth György szavait idézhetem: „Őrizzük lábhoz tett fegyverrel szabadságunkat!”

Őrizzük kultúránkat, hagyományainkat, múltunkat!

Császár Ferenc

Önnök joga van tudni...

hogy miről döntött az Önkormányzat Képviselőtestülete szeptember 19-én

Rendhagyó volt ez az ülés több okból is. Első okként említhető, hogy ez volt a képviselőtestület utolsó ülése, tekintve, hogy lejárt a 4 éves mandátum és október 20-án újra választanak a polgárok maguknak képviselőket.

Rendhagyó volt azért is, mert részt vett az ülésen a jelenlegi polgármesteren kívül az a 4 polgármester jelölt is, akik a következő időszakra el szeretnék elnyerni a választók bizalmát.

Rendhagyó volt azért is, mert a testületi ülés végén került sor a Gondozási Központ új objektumainak ünnepélyes átadására.

A 19 napirendi pontból egy átkerült a zárt ülés anyagába, és ott került megvitatásra a Liget-fürdő átszervezése.

Napirend előtt a polgármester beszámolója hangzott el, amiből feltétlenül említésre való az a két pályázat, aminek a sorsa még nem dőlt el. Az egyik az Endrői Halottasház felújítása, a másik a Gyomai Vállalkozók házának felújítása. A kommunális hulladéklerakó kivitelezési munkálatait az Alterra Kft. cég nyerte meg, a szerződés aláírására szeptember 23-án került sor.

Napirend előtti felszólalásában Császárné Gyuricza Éva kért szót. A felszólalásában emlékeztetett arra, hogy éppen ezen a napon, 200 évvel ezelőtt született Kossuth Lajos, a 48-as Szabadságharc kiemelkedő alakja, akit Gyoma 1889-ben díszpolgárrá avatott. Javasolta, hogy a testület határozza el, hogy Kossuth Lajos, mint Gyoma 1889-ben megválasztott díszpolgára kerüljön fel a Városházán elhelyezett táblára. A testület döntése előtt meghallgatta még Dr. Kovács Béla képviselő ide vonatkozó javaslatát, amely arra vonatkozott, hogy a következő testület nézze át a korábban megválasztott díszpolgárok névsorát, és azok nevei is kerüljenek fel a táblára. A testület egyhangúlag elfogadta a javaslatot. Napirend előtt kért még szót Dezső Zoltán alpolgármester, aki emlékeztetett a város augusztus 20-i ünnepségére, és sajnálatát fejezte ki, hogy a polgármester ezt az alkalmat is felhasználta saját kampányaként, holott ez nemzeti ünnep volt.

Elfogadásra került a 2002. év költségvetésének első félévi teljesítése, amelyből megállapítható volt, hogy a város stabil pénzügyi egyensúlyban van, intézményei is tartják az időarányos tervet.

Módosításra került a helyi adó rendelet, a módosítás lényege, hogy a kommunális beruházások után (útépítés, szennyvíz, stb.) járó adókedvezmény kizárólag a beruházással érintett ingatlan után kivetett kommunális adóval szemben érvényesíthető. Ha az ingatlan tulajdonjogában az adókedvezmény érvényesítési időtartamán belül változás következik be, akkor az adókedvezmény hátralévő része az új tulajdonost illeti.

Öregszülői ivóvíz beruházás megvalósítására beérkezett ajánlatok alapján a gerincvezetékét az Alterra Kft. készíti el nov. 30-ig, a házi bekötés kivitelezője Rau és társa Bt. A lakossági hoz-

zájárulás összegét 14 ezer forintban határozta meg a testület, amely összeget október 30-ig kell az érintett lakosoknak befizetni. A befizetés elmaradása esetén a hozzájárulás összegét ráterhelik a lakóingatlanra.

A város belterületi burkolt úthálózatának fejlesztési tervét 2003. január 30-ig kell elkészíttetni.

Társulást hoznak létre a Regionális Hulladékkezelőmű építésére az érdekelte önkormányzatok. A társulás neve: **Gyomaendrői Térségi Kommunális Szolgáltató Társulás**

A Városi Könyvtár igazgatója: ismét Hajdú László, megbízása 2007. november 30-ig szól.

A Városi Gondozási Központ munkájáról szóló beszámolót a testület elfogadta, sőt köszönetét fejezte ki az elmúlt 4 év munkájáért. A vezetőnő Gellai Józsefné és munkatársai által végzett munka mind a gondozás, mind az elvégzett beruházásokat illetően kiemelkedő színvonalú, amit az ünnepélyes átadás során Domokos László országgyűlési képviselő és Dr. Dávidné, B. Hidvégi Júlia a Szociális- és Családügyi Minisztérium szaktanácsadója is hangsúlyozott.

Átadásra került a Mirhóhádi úton megépített konyha, ami megfelel az élelmezés minőségi szabályozást tartalmazó HACCP előírásoknak, és a kapacitása pedig 300 adag főzést teszi lehetővé. A konyha építéséhez szükséges összeg egy részét a Szociális és Családügyi Minisztérium segítette, és a város biztosította az önerőt. A konyha fejlesztésével felszabadult helyiségek átalakításával egy korszerű nagy ebédlő és a hitélet gyakorlására alkalmas imaszoba került kialakításra.

Az Endrői Gondozási Központ új épületében (a Rózsa presszó helyén épült) fogyatékosokat ellátó klub kezd el működését, ahol felnőtt mozgáskorlátozott, siket és nagyothalló, vak és gyengén látó személyek valamint enyhén értelmi fogyatékosok nappali ellátására kerül sor. Ugyanitt lesz az átmeneti elhelyezés is ami azt jelenti, hogy azok vehetik igénybe, akik betegségükből, vagy más okból otthonukban önmaguk ellátására képtelenek, illetve akiknek már kórházi kezelése nem indokolt, de utólagos ápolásra-gondozásra szorulnak, ahhoz hogy saját környezetükbe vissza tudjanak térni. A Gondozási Központ 4 év alatt mintegy 130 millió forint értékű beruházást és felújítást hajtott végre, amihez a pályázatokon nyert összeg több mint 50 % volt. Még egyszer köszönet azoknak, akiket illet, így a pályázatot készítőknél, és mind azoknak, akik közbenjártak és segítettek abban, hogy ezek a munkák elkészülhettek.

A testületi ülés befejezésekor Dr. Dávid Imre polgármester megköszönte a képviselőknek a 4 éves munkát, mindenkinek jó egészséget és sikeres kampányt kívánt, és átadott egy köszönő emléklapot.

Ezzel véget ért 20 ember négy évi közös munkája, amit én mint képviselő egy Deák Ferenctől származó idézettel zárok, és búcsúzom az olvasóktól. A 4 éves tudósításonak ezennel vége, de őszintén remélem, hogy novemberben újra kezdhetem, ha ismét élvezhetem választóim bizalmát.

„Ki az, ki mint képviselő többet ígérhessen, mint hogy szándéka tiszta lesz mindenkor, s akarata szilárd?”

Császárné Gyuricza Éva

A VÁROSI ZENE- ÉS MŰVÉSZETI ISKOLA HÍREI

Tanévnyitó ünnepségét az iskola szeptember 5-én tartotta a Katona József Művelődési Központban. Az ünnepséget 2002/2003 tanévre Dr. Dávid Imre polgármester nyitotta meg. Majd az elmúlt tanév legfontosabb eseményeinek ismertetése következett; Felújítások, a balett oktatáshoz öltözők, zuhanyozók, mellékhelyiségek és a képzőművészek is gyarapodtak egy teremmel. Az egész épületben kicserélték a villamosvezetékeket, megcsinálták az érintésvédelmet, így most már használhatók lesznek a tavaly vásárolt kerámia égető illetve tűzzománc égető kemencék. Szó volt a kínai utazásról is.

A tanév feladatai:

- Szeptember 19-én nyílt meg a Kossuth úti Óvoda ovi-galériájában az iskola képzőművészeti tanulóinak kiállítása. A kiállítást rendezte Hevesi-Nagy Anikó és Oláh Gizella.
- Október 10-én lesz a Polgármesteri Hivatal dísztermében a Zenei Világnap, melyen részt vesznek az iskola nevelői, tanulói, és a Gyomaendrői Zenebarátok Kamarakórusa. Vezényel: Erdeiné Mucsai Márta.

A művészeti nevelés alkalmas a művészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók ké-

pességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasság megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszteti képességeiket és alakítja készségeiket.

Célunk, hogy a tanulók művészszerető, művészetpártoló embereké váljanak, képesek legyenek művészetbaráttá nevelni környezetüket.

Megyei hírek

Békéscsabán augusztus 30-án írták alá a **FIDESZ és MKDSZ választási együttműködést**; A FIDESZ részéről **Domokos László a megyei szervezet elnöke és Császárné Gyuricza Éva az MKDSZ megyei elnöke**. Az elnökök kijelentették, hogy az elmúlt négy év eredményeinek megőrzéséért fogtak össze, és a választások után is szorosan fognak együttműködni a megyegyűlésben.

A közelmúltban jelent meg **Kovács József** tollából „**A gyulai római katolikus esperes kerület története**” c. könyv, mely a világi helytörténetben is fontos szerepet fog betölteni. Ahogy **Gyulay Endre Szeged-Csanádi megyéspüspök** a könyvhöz írt előszavában kifejtette: „Íme egy könyv, amelyiknek minden lapja betekintést enged az esperes kerület lakott részeinek múltjába, jelenébe. Segít megismerni és megérteni az ott élőket, megvilágítani értékeinket.”

Békéscsabán, a hazai szlovákság „fővárosában” szeptember 6-án a Jókai színházban fogadást adott Stefan Dano a Szlovák Köztársaság főkonzulja, abból az alkalomból, hogy 10 éves a szlovák alkotmány s egy éve nyitották meg a főkonzulátust. „Tíz év alatt az önálló szlovák állam megszilárdult, politikai és gazdasági téren egyaránt megfogalmazódott a szlovák állam rendje. Első alkotmányunk alapja, – mondotta a főkonzul pohárköszöntőjében – a törvényesség, az alkotmányosság, a humanizmus, és a demokratizmus, továbbá az a szándék, hogy együttműködjünk a világ összes demokratikus államával.”

Mezőkovácsházán szeptember 6. és 8. között hetedszer rendezték meg látványos sikerrel a mezőkovácsházi napokat. Színes műsorok, hagyományörző kismesterségek, helyi cégek kiállítása és gazdag tartalmú előadások tették színvonalassá a napokat.

Szarvason szeptember 14 és 15-én a hagyományos Szilvanapok eseményei zajlottak. Egész napos programmal várták az idelátogatókat. Volt ott gyermekműsor, a Kertbarátkörök termék bemutatója, tűzzománc kiállítás, mezőgazdasági kisgépek kiállítása, de fő attrakció a Kossuth téri szilvalekvár főzés volt.

Ez évben is megrendezésre kerül, október 24-től 27-ig, immár hatodszor Békéscsabán a **Csabai Kolbász Fesztivál**, és vele párhuzamosan a **VI. Élelmiszeripari és Mezőgazdasági Kiállítás**. Lehetőség van kiállítói és termék bemutatásra is. Érdeklődni lehet: Krajcsó László marketing igazgatónál, Békéscsaba 5600. Szabadság tér 16-18. Telefon, fax: 66-449-050.

Elnémult az evangélikus templom toronyórája Gyomán – az evangélikus és református templom toronyórája adott meghatározott időnként órazenét, mely kedves színeljű városunknak. Ugyanakkor mind a kettő mutatja a négy világtáj felé a pontos időt. Ezért sokan, akik a szabadban dolgoznak, ez alapján észlelik az idő múlását.

Az evangélikus templom toronyórája azonban, mely reggel hét, délután öt órakor megszólalt, sőt a negyedórákat is jelezte, de ezzel együtt déli, esti harangszó is tavasz óta nem hallatszik. Sokan kérdezték, hogy mi az oka annak, hogy nem javítják meg? Nem tudjuk. Talán a pénzihiány.

Meggyőződésünk, hogy az Önkormányzat, a környéken élő vállalkozók adományaiból meg lehetne javítani, és ismét helyre lehetne állítani az eredeti állapotot, s a német városban (mert régen így hívták a környéket) ismét megszólalhatna az órazene.

Csupán a környék lakóinak kérését tolmácsoltuk, s kérjük, hogy a **presbitérium tevékeny, városát szerető tagjai kezdeményezzenek lépéseket a bajok elhárítására**.

Hunya Alajos

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉG! HÁZ

októberi programja

5-én 19 órától **Szüreti bál**
az Endrődi Gazdakör és a Községi Ház szervezésében
Asztalfoglalás: 1-ig, Belépő 350 Ft
10-én 9-től 12 óráig **ruha és cipővásár**
12-én 18 órától a **Barátság Klub vacsorája**
15-én .30-tól 12.30-ig **ruha, cipő és apróca vásár**
17-én 8-tól 14 óráig **öltöny és kosztüm vásár**
26-án 10 órától „**10 éves a Cukorbeteg Klubja**”
orvosi előadás: Dr Gyimesi András diabetológus, a klub vendége
Az összejövetelt ebéd zárja.

KATONA JÓZSEF MŰVELŐDÉSI KÖZPONT OKTÓBERI PROGRAMJA

3-án 18 órai kezdettel az Idősek Világnapja alkalmából az **Ősziő Nyugdíjas Klub vacsorával egybekötött műsoros este** kerül megrendezésre.

4-én 17 órától 20 óráig a

-**Körösmenti Táncegyüttes** Pillanatképek című műsora

-A táncegyüttes kiállítása, megnyitja Dr. Dávid Imre

-Pravo zenekar koncertje

-Baráti találkozó

A belépés mindenki számára díjtalan

5-én 17 órától 20 óráig:

-A **35 éves a Körösmenti Táncegyüttes** felvonulása a város utcáin

-A táncegyüttes jubileumi műsora, megnyitja Domokos László a Békésmegyei Közgyűlés elnöke és Csasztvan András, az örökség Gyermek Népművészeti Egyesület elnöke, műsorvezető Novák Péter

-Vacsora és hajnalig tartó mulatság, zenét a Ground együttes és a Sutyomba zenekar szolgáltatja.

A programok helye Városi Sportszarnokban. A jubileumi műsorra belépőjegy 600.- vacsorával együtt 2.600.- forint. Jegyek megvásárolhatók az együttes irodájában: Kossuth u. 9. 283-767 telefonon.

7-én ismét **véradás** a Magyar Vöröskereszt szervezésében

9-én 16.30 –től **Diákönkormányzati Vezetők Fóruma** Téma: városi és iskolai ifjúsági rendezvények az új tanévben. Pályázati lehetőségek.

10-én 18 órától **polgármester jelöltek vitafóruma**

12-én a **Kossuth úti óvoda vacsorával egybekötött jótékonyasági bálja**. Zenét a BiBUCZI zenekar szolgáltatja.

15-én 16 órakor **V. Gyomaendrődi Őszi Tárlat** megnyitja Sass Ervin újságíró. A tárlat október 30-ig látható.

15-től 20-ig 9-től 18-óráig a Kecskeméti Akvárium és Terrárium természetű bemutatója látható **HÜLLŐSHOW** címmel.

26-án 9 órakor **Szülőföldünk Békés megye amatőr összművészeti fesztivál** kistérségi fordulóját látható komolyzene, népdalkörök, népzene, néptánc, vers és prózamonddás, kórus és szólóénekek, könnyűzene, mozgásművészet, és egyéb műfajokból.

Köszönjük, köszönjük! - Nagy örömünkre szolgált, hogy alig küldtük el kérdőíveinket olvasóinkhoz, már is számos levelet, választ kapunk. Nap-mint nap hozza a postás az Önök üzenetét.

Köszönjük, különösen a szövegesen írt válaszokat, az elismerő szavakat, de köszönjük az őszinte szót! Hiszen ez segít bennünket további munkánkban. A válaszok beérkezése után kb. decemberben fogjuk közölni értékelésünket. Szándékunk, hogy új rovatot nyitunk, melyben folyamatosan közzé tesszük leveleiket.

Domokos László a Békésmegyei Területfejlesztési Tanács elnöke, országgyűlési képviselő városunkban 19-én 17 órakor adta át a Városi Gondozási Központban, Mirhóhádi út 1-5-ben az intézmény új ételmezei részlegét, ugyanakkor a fogyatékosokai ellátó, Blaha u. 1-5. sz. alatti klub átadására is sor került, melyet Dr. Dávidné Hidvégi Júlia adott át.

Az Endrődiek Baráti Köre köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik a 2000 évi és a 2001 évi adóbevallásukkor az 1%-ot a Baráti Kör javára utalványozták. 2001. november 26-án az APEH által jóváírt 10.585 forint felhasználásra került a 2002 évi Hősök Napja ünnepség rendezési költségeként.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jé.ól!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könnyű sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Dr. Csókási Béla tanár

1903.

Csanádapáca

– 1996.

Jászberény

1903. január 16-án született Csanádapácán. Apja, Csókási Kristóf gazdálkodó. Anyja Megyeri Viktória. Két testvére járványos betegségben egyszerre halt meg. Ő ekkor már gimnáziumban tanult.

Érettségi után segéd-tanítói állásba került Endrődön, a helyi polgári iskolához. A szintén csanádapácai Csernus Mihály nagy pártfogója volt. Endrődön közel harminc évig, 1950 tájáig tanított. E közben agráregyetemen képezte tovább magát. 1942-ben a szegedi Horthy Miklós Tudományegyetemen szerzett doktori diplomát. 1938-tól a Polgári Iskola igazgatója. Mezőgazdaságtant, testnevelést, biológiát tanított. Remek tornavizsga ünnepek sora fűződik nevéhez.

1932-ben kötött házasságot. Volt tanítványát Hunya Etelkát vette feleségül. Két gyermekük született; Béla 1934-ben, Etelka 1935-ben.

Működése idején Endrődön a parasztság képzésére ezüst- és aranykalász-tanfolyamok egész sorát rendezték, melyeknek Béla is tevékeny szereplője volt. 1940-ben KALOT főiskolát szándékozott szervezni. A község, legszébb részén 30 hektár kiváló minőségű földet juttatott erre a célra. Megkezdődött az iskola építése. Azonban a háború miatt félbe maradt. A félig kész épületet '950-es években általános iskola céljára hasznosították. (Ebből épült a mai Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola és Kollégium.) A meg-

maradt építési fát a felrobbantott közúti híd újjáépítéséhez használták fel.

Az ötvenes években megindult politikai hajszája Ország Gyula párttitkár vezetésével Csókási ellen fordult. „Csernus szakértolójának” minősítették. Végül áthelyezésre ítélték. Így került a szeghalmi Péter András Gimnáziumhoz. Az ott eltöltött évek után Szabó Emő igazgató Gyomára hívta, ahol mai nevén a Kner Imre gimnáziumban tanított. (Itt már földrajz tantárgyat is.) Innen ment nyugdíjba 1964-ben.

Endrődön a cserkészlet vezetője volt. Csapatával a Római Katolikus Polgári Iskola 571. sz. Szent Alajos cserkészcsapattal részt vett az 1933 évi IV. Világ-jamboreen. Itt említjük meg, hogy a gödöllői jamboree, a magyar cserkészlet hatalmas seregszemléje. Őt világrész, 14 vallású, 30 nyelvet beszélő, 54 nemzetet képviselő 26,000 cserkésze vett részt a világtalálkozón, melynek gróf Teleki Pál miniszterelnök, Magyarország Főcserkésze volt táborparancsnoka, a Jamboree kormánybiztos. A Jamboree augusztus 4-én a 26 ezer cserkész felvonulásával kezdődött, melynek élén, hófehér lovon Horthy Miklós Magyarország kormányzója lovagolt, mögötte Lord Baden-Powell, a világ Főcserkésze lovagolt barna lován. Őket követték élénk színű ruhába öltözött lovasok. Majd a földig hajolt csapatzászlókat vívók következtek. Boldogok lehetnek azok az endrődi fiatalok, akik Csókási tanár úr vezetésével részt vehettek ezen a világtalálkozón.

A tanár úr tevékeny ember volt; az ETK labdarúgócsapat patrónusa, az Endrődi Sportkör elnöke., a falusi színjátszás és a művelődési esték szervezője, mint tagja az Egyháztanácsnak, a testületben is hasznos tevékenységet folytatott. Megszervezte, és példásan működtette a Nyugdíjas Kört is.

Ma is „Csókási-zug”ként emlegetetik az általa bérelt területet, ahol korszerű gazdálkodást folytatott. A mintaszerű állattartás példaadója volt. Megérdemelte egy utcát a zugban.

Nevéhez fűződik a parasztság politikai szerveződése is.

1996. szeptember 16-án Jászberényben fejezte be szorgos életét Etelka leányánál. Temetése szülőföldjén történt, szülei sírboltjában, ahol én búcsúztam el volt tanártársamtól, az egykori igazgatótól.

Legyen áldott az emléke!

Márton Gábor

DIÁKSPORT

Szeptember 14-én az ország minden megyeszékhelyen, így Békéscsabán is megrendezésre került a **8. Samsung Olimpiai Futófesztivál**. Megyénkben közel nyolcezer vettek részt az utcai futóversenyen. A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola 70 tanulóval vett részt, a legtöbben a vidéki iskolák közül.

Két kategóriában hirdettek győzteseket:

Az általános iskolák 1-5 osztályosok versenyében az iskola tanulója **Kurucz Zsolt az I. helyen végzett a 800 méteres távon.**

Az abszolút kategóriában **Makár Tamás az iskola volt tanulója a II. helyezett lett a 2,600 méteren.**

Vaszkán Gábor

Testnevelő tanár atlétikai szakedző

Gratulálunk a győzteseknek!

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

Az előző számunkban olvashattak szemelvényeket az 1831-es endrői protocollumból. Sok érdekes részlet információval bírnak ezek az iratok a XIX. századi Endrőd hétköznapi és ünnepi életéből. A peres ügyekben való ítékezés szokásától, a hagyatéki leltárokon keresztül felvillanó akkoriban használt tárgyakról, vagy éppen a községet súlytó súlyos járványok hatásáról hiteles képet nyújtanak számunkra.

Mostani forrásközlésünk érdekes és fontos adaléka Endrőd történeti kutatásának. Sokat vitatkoztak és vitatkoznak ma is községünk újratelepítésének dátumáról. A történeti munkákban megjelenő 1730-35, vagy az inkább szájhagyomány szerint élő dátum az 1717-18 a község újratelepítésének időpontja. Bár a vita megfelelő történeti dokumentumok nélkül meddővé válhat, de úgy gondolom nem ez a kérdés a központi témája az endrői kutatásnak. Mindenesetre az 1717-18 telepítési dátum mellett voksolók számára fontos forrást találtunk az 1818-as Protocollumban, mely az ez év májusában, a község újratelepítésének 100. évfordulójára megrendezett ünnepségről tartalmaz bőséges leírást. Az akkori kornak megfelelő nyelvezettel és Salacz József főjegyző hivatali pontosságával mutatja be a korában is jelentős méretű és hatású ünnepséget.

„PROTOCOLLUM POONIS ENDRÖD

ANNI 1818.
20-a máji

No. 36. Minekutána helybéli meg-élemedett öreg Lakosok Szakállós András t. i. Pelyva András, Mikó Jakab, Kurilla András, és Alekszi Mártonnak egyenlő vallások, s tanúságok szerént Nemes-Kerekiből, a' mely Körös-Tartsa, és Mező-Berény Megyebéli Helységek között fekszik, mostanában pusztá lévén benne még a Templom helye meg láttik, a sok és gyakori víz áradások miatt Endrőd Helysége Lakossainak Eldődiei*, s Nagy Átlyai kéntelenítettvén ki-mozdulni, ide Endrődre, mely akkoriban pusztá lévén benne egyedül egy pusztá, s romlandó Kápolnácska találattott, Msgos** Földes Uraságjok Báró Harucker János György, Eö Nagyságának jóvá hagyása mellett által-költöztek. S annál fogva 1718 esztendőben éppen Sz. György napja hetiben meg-telepedtek volna, ennek örök emlékeztire, a' midőn Endrőd Helysége száz esztendőket el-töltött, de arranézve is, hogy a később maradákok, s Nyomdo-

kosok ezen örvendetes, s nevezetes Esztendeit Endrőd Helységinek nyersebb emlékezetben tarthassák, a' mellett azon idő folyása alatt történti sok viszontaságok között illy húzódomas ideig való szerencsés fenn-maradásáért is Endrőd Helységinek méltó Hálákat Isten Eö Sz. Felsőséginek adhassanak, ezen dicső Esztendeje Endrőd tiszta R Catholicus Helységinek e' folyó Május Hava 17. Napján, éppen Szent-Háromság vasárnapján tudnia illik, a Napnak méltósága, s Különösségihezkepest illő pompával, s meg-különböztetett vígsággal az egész Helység által meg-ünnepelettet, és szentelitetett annál nagyobb örömmel, hogy még ezen Száz esztendős Ünneplésben a fentt írtt Lakosok közzül Szakállós András 116 és Alekszi Márton 97 esztendős meg öszült öregek is életben lévén, részesültek. E' jeles ünneplésben az Isteni szolgálatot minden Püspöki ékességekkel végzetett Fő Tisztelendő Kovács Miklós Úr Gáborjányi Sz. Gábriel Arkangyal Prépostja, Nagy-Váradí Kanonok Eö Nagysága, a' mi ezen Ünneplésben minden honnyi-fia, mély örömben ejtvén, szent buzgóságában elevenítet, a' mikor döngöttek a mozsár-ágyúk, s az örömben, s buzgóságban merültt Nép szájából zengett a hálát-adó Ének, a' mit az ekkorára ide csoportozott idegenek is közös érzéssel, s barátságos szívvel emelnek az Egek Urához: a szent Áldozat közben, erre meg-hivatott Egri Érseki megyebéli Liuláry*** Kanonok, s Endrőd Helységinek szíves Barátya, s jót-akarója Fő Tisztelendő Fekete Ferencz Török-Szentmiklósi Plebánus Úr, fel vévén textusul azon vasárnapra rendelt Sz. Evangéliumból ezen szavakat" imé én veletek lészek világ végezetéig" a Naphoz és Ünnepléshez alkalmaztatott Szívre-ható Beszédet tartott. Mind-ezeknek végződésekkal a Parochialis, és a Communitás házaiknál több, mint száz személyek illendően meg-vendégeltettek, s az egész napon, s követő éjjel a vendégekkel együtt az egész Helység vígságba merülve örvendezett. A többi számos vendégek közzül, a' kik az Elöljáróságnak meg-hívására meg-jelenhettek, voltak, a' kik ezen napnak fényességit jelenléttelkel nevelték, Tettes**** s Nagyságos Császári Királyi Tanácsos, Királyi Udvarnok, s ezen megyebéli első Vice-Ispány Vidovich György Úr az egész Úri Famíliájával, Msgos** Báró Rudnyánszki Sándor Úr Eö Nagysága V.notarius, Tettes**** Stummer János Fő, Szombathelyi József Vice, és Bogyó József hon. Vice-szolga Bíró Urak, Thorma Ferencz Tábla Bíró, Lengyel Márton megyebéli fiscalis, Bodoki Mihály megyebéli földmérő, Thótt András Contr. Comisárny, Lehóczi Lajos Ord. Eskütt Urak, Ttes Csepcsányi Tamás Úr a Msgos Gyomai Uradalom Dirigens Fiscalissa Nagy Sán-

dor Uradalmi Számtartó Úrral, jelenlétvén ezek felett Vámosi András Szarvasi, Salacz Antal Békési, Mihákovits Mátyás Szent-Andrási Tisztartó, Thimári István Gyomai Ingeniens, Grócz Gábor Szarvasi Ispány Urak az Ötsödi, Szent-Andrási, Szarvasi, Türi, Gyomai, Berényi, Békési, és Csabai Helységek, s Városok Deputátussáival egyetemben; Ugy Fő Tisztelendő Varjú Victorianus Úr a Cs. K. Hadi Seregek Fő Papja, mint Hazafi kedves Szülő-Földjinek e jeles napját Budárul való le jöttivel drága jelenlétivel nagyítottta, valamint a számos Fő Tisztelendő Papság is a vígságnak részvétele mellett e' dicső napon áldással koronázta: E jeles Ünneplésre Megyebéli Generális Perceptor Tekintetes Holdmézesi Kornéli Ambrus, Fő Notarius Barkóczi Rosti Albert, és Parry***** Perceptor Beliczai József Urak is hivatalosok lévén, de hivatalbéli foglalatosságaik miatt meg nem jelenhettek, ígérni méltóztatott azonban a' fentt-émilitett, és tisztelt Gend Perceptor Úr, hogy Endrőd Helységinek e' jeles Ünneplését örök emlékezetre a Tudományos Gyűjtemény nevet viselő Hazai Havi Írásban be fogja iktattatni. – Ez idő korban az egész Endrőd Helysége Allott 654. Házbúl, vala pedig mind öszve benne 4873. Lélek, kik közzül 110. Görög hitű, a többiek mindnyájan Romai-Catholicusok, lévén helybéli Plébánus az Endrői Districtus Vice-Esperesje Fő Tisztelendő Kricsfalusy Ferencz Úr, Káplány Visnyei Istvány Úr: Az egész Endrőd ekkor Msgos** Gróf Stokhammer Ferenczné született Gróf Haring Theresia Eö Nagyságának, mint a Msgos** Harucken Familia egyik örökösének birtokába volt, a' kinek kegyes szárnyai alatt minden Úri, s Királyi Benficiumokat a Helység árendába bírt. Helység Elöljárói lévén Fő Bíró Vaszkó István, Törvénybíró Iványi Pál, Esküttek Pap Mihály, Farkas József, Pintér Mátyás, ifj. Hunya Mátyás, Dávid Mihály, Mikó István, Ov. Timár József, Timár A. György, Timár G. Mihály, ifj. Sóczó János, és Fülöp Adám, Salacz József Nótáriussal a' ki mind ezeket ide be iktatta."

* Eldődiei: valószínű elírás lehet és elődeit jelent

** Msgos: méltóságos

*** Liuláry: ?sajnos a név olvashatatlan

**** Tettes: tekintetes

***** Parry: ? sajnos a név olvashatatlan

2002. Gyomaendrőd - Endrői Tájékozódási Dokumentum Tára

Szonda István

Katolikus oldal

OKTÓBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Rózsafüzér este 5-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
október 13-án, és 27-én, fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.
Rózsafüzér hétköznap este fél 5-kor, vasárnap fél 10-kor.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 17 órakor. Rózsafüzért hétköznap mise után, szombat-vasárnap mise előtt.

A katolikus hit elemei (12)

ÉLET KRISZTUSBAN: KEGYELEM ÉS PARANCSOLATOK

I. A megszentelő kegyelem II.

Azok, akik a megszentelő kegyelem birtokában vannak, AZ IRGALMASSÁG LELKI ÉS TESTI CSELEKEDETEIT végzik.

1. Az irgalmasság testi cselekedetei:

- éhezőknek ételt adni,
- szomjazóknak italt adni,
- hajléktalanoknak szállást adni,
- mezteleneket ruházni,
- beteget meglátogatni,
- rabokat meglátogatni és
- holtakat eltemetni.

2. Az irgalmasság lelki cselekedetei:

- bűnösöket jóra inteni,
- tudatlanokat tanítani,
- kételkedőknek jó tanácsot adni,
- szomorúakat megvigasztalni,
- igazságtalanságokat békével tűrni,
- ellenünk vétőknek megbocsátani és
- élőkért és holtakért imádkozni.

A Szentháromság a megkereszteltnek megadja a megszentelő kegyelmet, a megigazulás kegyelmét, ami képessé teszi, hogy Istenben higgyen, benne reméljen és őt szeresse az isteni erények által;

- megadja neki a képességet, hogy a Szentlélek irányítása alatt, a Szentlélek

ajándékainak segítségével éljen és munkálkodjon;

- megengedi neki, hogy az erkölcsi erények révén növekedjen a jóban.

Így a keresztény ember természetfölötti életének szerves egésze a szent keresztségben gyökerezik. (KEK, 1266.)

Az isteni erények a keresztényeket alkalmassá teszik arra, hogy a Szentháromsággal kapcsolatra lépve éljenek. Eredetük, okuk, céljuk maga Isten; Isten, akit az ember a hit révén ismer meg, s önmagáért remél és szeret. Három isteni erény van: a hit, a remény és a szeretet. Ezek valamennyi erkölcsi erényt irányítják és éltetik. (KEK, 1840-1841.)

A nevelés, a megfontolt cselekedetek és az erőfeszítés, valamint a mindig újrakezdett állhatatosság révén megszerzett emberi erényeket az isteni kegyelem megtisztítja és fölemeli. Ezek az erények Isten segítségével kialakítják a jellemet, és megadják a könnyedséget a jó megtevéséhez. Az erényes ember boldog, ha élhet ezekkel az erényekkel. (KEK, 1810.)

Négy erény sarkalatos szerepet játszik. Ezért nevezik őket kardinális, vagyis „sarkalatos” (cardo = sarok) erényeknek, és az összes többi köréjük csoportosul. Sarkalatos erények az okosság, az igazságosság, a lelkierő és a mértékletesség. (KEK, 1805.)

A Szentlélek hét ajándéka: a bölcsesség, az értelem, a jótanács, a lelki erősség, a tudomány, a jámborság és az istenfélelem. Ezek a maguk teljességében Krisztushoz, Dávid le-

OKTÓBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. kedd:	Lisieux-i Kis Szent Teréz
2. szerda:	Szent Örzőangyalok
4. péntek:	Assisi Szent Ferenc
6. vasárnap:	Évközi 27. vasárnap
7. hétfő:	Rózsafüzér Királynője
8. kedd:	Szűz Mária, Magyarok Nagyműve
9. szerda:	Szent Dénes püspök és társai vértanúk
13. vasárnap:	Évközi 28. vasárnap
14. hétfő:	Szent I. Kallixtus pápa, vértanú
15. kedd:	Avilai Nagy Szent Teréz
16. szerda:	Szent Hedvig szerzetesnő
17. csütörtök:	Antiochiai Szent Ignác püspök, vértanú
18. péntek:	Szent Lukács evangélista
19. szombat:	Keresztes Szent Pál áldozópap
20. vasárnap:	Évközi 29. vasárnap
23. szerda:	Kapisztrán Szent János áldozópap
24. csütörtök:	Claret Szent Antal püspök
25. péntek:	Boldog Mór püspök
27. vasárnap:	Évközi 30. vasárnap
28. hétfő:	Szt. Simon és Szt. Júdás Tádé apostolok

Az endrődi templom búcsúja november 9-én, szombaton délelőtt 10 órakor lesz. Szeretettel hívunk és várunk Mindenkit!

származottjához tartoznak (vö. Iz 11,1-2). Kiégésztik és beteljesítik azok erényei, akik a Lélek ajándékait befogadják. A híveket tanulékonnyá teszik, hogy azok készségesen engedelmeskedjenek az isteni sugallatoknak. (KEK, 1831.)

A Szentlélek gyümölcsei azok a tökéletességek, amelyeket bennünk a Szentlélek munkál mint az örök dicsőség első zsongóit. (KEK, 1832.)

Az irgalmasság művei a szeretet cselekedetei, melyek által embertársunk segítségére sietünk testi vagy lelki szükségleteiben (vö. Iz 58,6-7; Zsid 13,3). (KEK, 2447.)

A boldogságok

A boldogságok azokat az áldásokat és jutalmakat fejezik ki, amelyekben Krisztus követői részesülnek.

A klasszikus nyolc boldogság a következő:

1. Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.
2. Boldogok, akik szomorúak, mert majd megvigasztalják őket.
3. Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld.
4. Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot, mert majd eltelnek vele.
5. Boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmazzanak.
6. Boldogok a tisztaszívűek, mert meglátják az Istent.
7. Boldogok a békességben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket.
8. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.

A Hegyi beszédben a nyolc boldogságot Jézus megtoldja még a tanítványok feladatával:

Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket és hazudozva minden rosszat rátok fognak. Örüljétek és ujjongjatok, mert nagy lesz a jutalmatok.

Kép: A Nyolcboldogság hegye

Az oldalt szerkeszti: Iványi László

Vásár- és piactartás Gyomán

Minden valószínűség szerint a vásár- és piactartási jogot 1830-ban szerezte meg gróf Stockhammer Ferdinánd, Gyoma korabeli birtokosa, mely jog megszerzése együtt járt a mezővárosi jogállással, s nem annyira a lakosság érdekében történt, hanem inkább azért, mert a vásári- és paci helypénz az uradalmat illette meg. A helypénz jogot Gyoma község 1903-ban vásárolta meg a Wodiáner örökösöktől, ugyanis Stochammer eladta a birtokot a Wodiánereknek. 30.000 koronáért, s ekkor a piactér egy részét is kikövezték.

1848-ban jöhetett az egész országban megszűnt a jobbágyvilág egy részét kis, de sok olyan törvényt hoztak még később is, melyek a régi jobbágyvilágra emlékeztettek. Ilyen volt pl. Gyoma község határának halászatí joga, mely még az 1940-es években is Wodiáner Albert báró örökösei kezében volt, holott az örökösöknek Gyoma község határában már egy talpalatnyi földjük sem volt. A halászatot a Szarvasi Halászatí Társulás révén gyakorolták, amely társulat a halászatot bére adta. Gyoma község előjárósága kérelmet intézett az örökösökhöz, hogy a halászatí jogot adják el Gyoma községnek, de a jobbágyvilág megszűnése után kilencven esztendővel az örökösök a kérelmet ridegen elutasították. Majd 1945 után vesztették el a halászatí jogot.

Egy 1916 évbéli Gyoma térkép szerint az első piac- és vásártér a mostani Fő téren (Hősök útja - Holt Körös - Szabadság tér eleje által határolt területen) volt. Később áthelyezték az Árpád utca Körös felé eső vége és a Hantos kert között elterülő részre. A folyó szabályozás, gátépítés miatt olyan szűk lett a terület, hogy 1887-ben áthelyezték a vásártérrel a vasút és két kövesút közé (ez lett aztán beépítve lakóteleppel). A piactér maradt a Fő téren és a Szabadság téren.

Amikor 1830-ban az első vásárt tartották a gyomaiak, a mezővárosiak ezt szét akarták verni, ugyanis ők régebbi vásártartók lévén, a gyomai vásár rontotta esélyeiket. A tervük nem sikerült,

mert véres fejvel menekültek Gyomáról. Erős Nagy András gyomai lakos is bekapcsolódván a hadakozásba, „aki olyan erős volt, mint Arany János megénekelte Toldi Miklós” megfogta egy mezőtúri ember kezibe a furkósbotot, s a botot keményen tartó emberrel együtt messzire elhajította. Ez az András gazda olyan erős ember volt, napjában egyszer fent kaszát aratáskor és fenés nélkül kaszált napestig még akkor is ha már tövestül jött ki a búza a földből.

A község életében nagy jelentőségűek voltak a háromnapos vásárok. Evenként négy „országos vásár” volt. Első nap tartották a marhavásárt, második nap a lóvásárt, harmadik nap a kirakódó vásárt. Ez utóbbi vásárra esett, ennek ellenére a községbeli üzletek is nyitva tartottak.

A nyári vásáron jelent meg többek között a dinnye. Az őszi vásárok a káposzta a kolompír hegyek voltak. Az volt a bevett szokás, hogy a család legkésőbb a novemberi őszi vásárok szerezte be a újg szükséges kolompír, és káposzta szükségletét. A káposztát aztán otthon bevanyitották. Nagyon kevés volt az olyan család, melynek ne állt volna rendelkezésre a káposztasavanyításhoz szükséges dézsa s egyéb felszerelések.

A vásárra sok olyan árucikket hoztak, amit csak ott lehetett beszerezni. PL. a bihari románok dézsát, létrát, kutostort, furulyát, diót s almát hoztak (folyószabályozás előtt tutajjal). 1920 után e sokféle faáru elmaradt a vásárokról.

Cukorka, mézeskalács, füge, datolya, szentjánoskenyér „özön volt a gyerekek öröme”. Itt lehetett vásárolni csizmát, egyéb lábbelit, ruhát, ajtót, ablakot, „mondvacsinált (előre megrendelt, megbeszél) bútort, szitát, talicskát, vasárút, egyéb bazáráru, cserépedényt, vásznat, törölközőt, de volt ponyvafüzet is, pl. Sobri Jósikáról. A szerencsét hozó cédulát meg papagáj s kakadu húzta.

Ezenkívül „gyorsfényképezés”, cél-lövölde, sült kolbásszal, itallal, s hogy nem ártézi vízzel,

azt a számtalan részeg ember bizonyította. A vásárok érdekes színtelét képezték 1918-ig bicskát, tükröt, ollót, pipát stb. áruló bosnyákok.

Számtalan helybeli szegény sorsú gyerek árult kantából ivóvizet, „itt a friss víz igyanak” kiáltással száz és száz ember által végignyalt pohárból.

„Szakképzett zsebtolvajok” is a vásárhoz tartoztak. S egyéb pernahajder becsapós játékokkal; rosszul öltözött kiabáltak; „Hét a bazár, hét, hét az ára, hét, minden darab hét, hétért van az megszámlálva.”

A hiszékeny emberek bementek a bizonyos belépti díj lefizetése ellenibe a „magyarok bejövelele” feliratú sátorba, azt hitték, bent Feszty körképből látnak részleteket. Bent ócska képek voltak felakasztva s nagy káromkodva jöttek kifele, ahol meg az volt felírva: „magyarok kimenetele”.

A „jó modorhoz” hozzá tartozott, hogy a vásáron minden épkézláb ember megjelenjen, és ott italt fogyasszon. Mivel Endrődön csal az 1920-as évek elejétől volt vásár, ha csak valaki nem ágyban fekvő beteg volt, mintha névsorolvasás lett volna, a gyomai vásáron minden endrődi lakos megjelent. Az viszont tény, hogy a „forgókomédián” (kórhinta), hajóhintán a „gyomai jányok nem tudtak olyan negédes testtartással forogni és hintázni, mint az endrődi jányok”. A kórhintát gyerekek hajtották, kik ezért néhány krajcár-filér díjazásban részesültek.

A „szellem” is más volt akkortájt. Nénemasszony megállott a sátor előtt s elkezdett alkudozni egy ruhára. A kereskedő 50 koronára tartotta. Nénemasszony 18 koronát ígért be. A kereskedő valóságos rosszulletet színlelt és jajveszékelve esküdözött az összes szentekre, pedig neki csak prófétái voltak, hogy ez a ruha neki ennyibe van, s nem engedhet belőle. Nénemasszony távozása – mert ő ismerte a kereskedők guszpusát – újra visszahívása után megegyeztek 20 koronába.

Cs. Szabó István

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Hunyadi család

Hunyadi János 1453-as grófi címere

A magyar történelem legnagyobbjai közé tartoznak. Alig lehet a hazafiú büszkeség eláradó érzelmei nélkül beszélni róluk. Van magyar e hazában, ki ne tudna Hunyadi János hőstetteiről, Mátyás királyunk legendás nagyságáról? S mégis, időrendi hűséggel, úgy ahogy eddig tettük tekintsük át a családfát.

A Hunyadi ház oklevélileg első törzse Serbe volt, ennek testvére Radul. Serbenek fiai: Magos, Woyk és Radul. 1409-ben Woyk (Serbenek fia) Zsigmond királytól, maga, testvérei és fia János részére kapták adományul Hunyadot. Lehetséges azonban, hogy már 1378-ban I. Lajos király Hunyadi János atyjának Woyknak adta volna Hunyadot. Woyk ugyanis Zsigmond király alatt udvari lovag (miles aulicus) volt. Woyk hitvese a karánsebesi Morzsina magyar nemes család ivadéka: Morzsina Erzsébet, ki édesanyja a halhatatlan hősnak Hunyadi Jánosnak. Hunyad Woyknak azonban négy gyermeke volt két lány, két fiú, mindkét fiúnak János volt a neve, az egyik kormányzó lett, a másik János 1441-ben esett el. Mindketten szörényi bánok voltak, akik hűséges szolgálataik elismerésül I. Ulászló királytól Solymos, Bereszkó, Nyavalyás és Burján helységeket kapták, melyek addig az erdélyi vajdasághoz tartoztak.

Hunyadi Jánosról, íme néhány adat, ki a legmagasabbra emelte a családot rendkívüli vitézsége, hadvezéri ügyessége, szeplőtlen jelleme által."

1446-ban választották meg Jánost kormányzóvá, és ugyanazon évben iktatták be Déva várába és tartozékaiba. 1453. január 30-án V. László király Hunyadi János kormányzót örökös beszttercei grófnak nevezi ki, adományozván Erdélyben Besztterce városát és annak minden tartozékait. Még ebben az évben V. László király intézkedik a Hunyadi címer kiegészítéséről is. A kormányzó (házánk első kormányzója!) 1456. augusztus 11-én halt meg életének 68-ik évében, a nándorfehérvári győzelem után. Nejétől

Mátyás király címere a budavári Mátyás templomból

horogszeghi Szilágyi Erzsébettől két fiai maradt árván László és Mátyás.

László, 1452-ben már pozsonyi gróf, főispán, Belgrád várnak kapitánya. 1457. március 23-án alig 24 évesen családjá ellen-segeinek cselszövései folytán Budán lefejezik.

Mátyás, ki még akkor gyermeki sorban élt, V. László király anyjától elszakítván a csehországi Podiebradhoz vitette. A király halála után Mátyást 1458. január 24-én magyar királlyá választották. És itt fejezzük be történetünket, hisz egy olyan király uralkodása következik, mely oly mélyen beivódott a magyar emberek szívébe, s kinek élete pályájáról megemlékezni e szerény helyen emlékéhez méltatlana lenne.

A történelmi hűség kedvéért megjegyezzük, hogy a Hunyadi család három leszármazási táblán mutatja ki fiait, kik között sok volt a kiváló nemes; grófok, főszolgabírák, alispánok, főjegyzők, magas rangot elért katonák. (A fent közölt Hunyadi családon kívül, hazánkban még sok ilyen nevű családról tudunk.)

Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal című 1857-1868 között kiadott műnek a Helikon Kiadó által rendezett 1987-ben megjelent reprint kiadása nyomán szerkesztette Császár Ferenc

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

BÉKÉS MEGYEI KÖZLÖNY XXVIII. Évf.
januári számaiból válogatás

Január 6. vasárnap. 2. sz.

„A kanászok életében ritkaságszámba menő esemény történt január elején Gyulaváriban. A községi csürhé új kanászt kapott P. Szántó István személyében. Midőn először hajtotta ki a község dísznait, a Koplalóra, a hatalmas kan bent a községben gyanútlanul ódalgott mellette, midőn pedig a falu szélére a posta elébe értek, a kandisznó neki rontott az új kanásznak, fellökte, s felhasította a bal lábát a lágyékig. Arra menő emberek akadályozták meg a dühös kant abban, hogy szét ne tépje a szerencsétlen kanászt, kit súlyos sebével beszállították a gyulai kórházba.”

Január 13. vasárnap 4. sz.

„Egy harcias szeghalmi menyecske; Kerekes Erzsébet furcsán bánt el a napokban a végrehajtóval. Amikor a szeghalmi segéd végrehajtó a közadó tartozásban lefoglalt bútorait el akarta szállítani, bezárta a végrehajtót a konyhába s egy nyújtófával akarta a tartozást kiegyenlíteni. Ezért feljelentették a gyulai királyi ügyészségnél.”

***

„Ritka eset, hogy a jámbor teve emberhúsrá éhezzen. Ez a ritka eset megese

Orosházán, hol mostanában a Kludszky-féle állatsereglet mutogatja csodáit, mely nemrégiben Csabán is járt. A menasszéria hatalmas tevéje az Alföld szálló istállójában volt bekötve, ahol Kulcsár János szolgának, ki felállott a jászolra összeharapta a lába fejét. A sebülés, oly súlyos volt, hogy s szerencsétlen ember lábát bokában amputálni kellett.”

***

Csinos kis asszonyháború folyt le a napokban Vészton Balog Mária és Rác Anna cigányasszonyok között. Putrijuk közelében összevesztek, és dorongokkal kezdték egymást ütlegetni; később pedig egymásnak ment a két cigányasszony, s Balog Mária Rác Annának leharapta az orrát. Rác Anna a leharapott orral, ordarabbal együtt jelentkezett a csendőrségnél. A harapdáló cigányasszonyt letartóztatták.”

Január 20. vasárnap 6. sz.

„A Sárreton újra áldozata van a nagy hidegnek. Pap László egy fűzesgyarmati pusztai béres, el adta a községben dísznait s azután este 6 és 7 óra között gyalog vágott neki a 15 kilométernyi útnak. A tannyájától alig ötszáz, a szomszédos tanyáktól pedig pár száz lépésnyire volt, mikor összeesett s reggelre az országúton megfagyott. Úgy találtak rá másnap a szomszédos tanyák cselédei, dörborította arcára nem ösmertek rá

mindjárt s bevitték Fűzesgyarmatra, hol kiderítették hollétét.”

**

Furcsa baleset érte Gyurkovics János békésszentandrásfi fiatalembert. Fát akart venni Schlésinger Simon szatócsnál, mivel azonban az udvaron volt a fa, a kereskedő azt mondta; várjon, míg megköti láncon harapós kutyáját. De a fiatal legény kíváncsi volt, hogy megkötötte-e már a kutyáját, a kereskedő, és a kerítésen bedugta fejét. A másik pillanatban odaugrott a kutya, s leharapta a kíváncsi legény orrát, s le is nyelte. A megcsönkített fiatalember most orvosi kezelés alatt áll., de kíváncsiskodni aligha fog valaha is.”

Január 24. csütörtök 7. sz.

„A Gyomai Tornaegylet vasárnap tartotta alakuló közgyűlését élénk érdeklődés mellett. Az egylet tisztviselői kara; elnök Kherndl György, alelnök Debreczeni Endre, igazgató Králik Pál, gondnok Fazekas Zsigmond, pénztárnok Salacz László, jegyző Mátyás Gyula, ügyész Dr. Bácsi Lajos, orvos Dr. Nagy Ernő. Eddig 60 fő tagja van az egyletnek s előreláthatólag be fogja tölteni nemes hivatását.”

Összeállította: Cs. Szabó István

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leánya-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Ötvenéves találkozó

Augusztus végére meghívót kaptam az endrődi iskola nyolcadikos fiú és leány tanulójának 50 éves találkozójára.

1952! Úristen! Hogy elszaladt az idő. Akkor 28 éves fiatal tanár voltam. Nyáron volt az esküvőm. Azóta 3 gyermekem és 7 unokám látogat. Már mind embernyi-emberek ők is.

Martinák István és barátai szervezték a találkozót Nem volt könnyű dolguk, „kit erre, kit arra kergettek a szelek”, mint a költő mondja. Kísé visszafordítottuk az idő kerekét. Mindenki elmesélte az elmúlt évek élményeit. Csak Irénke és én voltunk jelen, már csak mi képviseltük a „tanári kart”. Mi is kissé (miközben díszpolgárok lettünk) felidéztek az elmúlt félévszázad néhány eseményét,

30-an voltunk. A volt lányok, már mind nagymamák. Sokan csak nézték egymást: „Te ki vagy?” A deli fiúk nyugdíjas nagypapák lettek. Néma felállással emlékeztünk meg azokról, akik már nem lehettek közöttünk, az elhunyt tanárokról is. „Az évek szálltak, mint a percek” Kinek-kinek élete egész regény. Varjú Erzsébet remek nagymama, Paróczai Laciból a mesterek mestere lett, Sóczó Feriből országos híru piarista tanárt, Timár Adolfból komoly szaktekinély, Abonyi Katiból közalkalmazott, Gácsi Eszter példás családanya, Takács Magda elismert védőnő, ...Sorolhatnám 47-ig a kedves diákokat, Abonyi Katitól kezdve a lajstromzáró Timár Lászlóig, akik már mind megjárták az élet iskoláját, és csillagos ötöst érdemelnek emberségből. S mikor eltelt a személyi regélés az „új nagyiskolában”, utunk a Domszög vendéglőbe vezetett. Vidám hangulat, boldog zsongás töltötte be a nagy vendéglő étteremét. A zene is segített ebben, s egy-két pár tánca is perdült. Megállapodtunk, hogy a következő találkozásig nem várunk ötven évet.

A virágcsokrokat, amivel köszöntöttek bennünket az „öreg diákok” haza felé a Hősök emlékművénel helyezték el, akik között ott van Bányai (Brishkse) Ernő tanár úr, Hegedűs István a „fehér zoknis” főhadnagy tanító neve is.

Márton Gábor

Fiatalokról fiataloknak

Köszeg 2002 (augusztus 21-25)

Ebben az évben is megrendezésre került a Fesztivál a Határon rendezvénysorozat, amely minden évben most is Köszegen volt. Ilyenkor több ezres tömeg zarándokol ide, hogy részt vehessen a politikai, kulturális és egyéb fiatalságot érintő programokon. Külföldről is nagyon sok vendég jön ide, hogy egy jó mulasson, pihenjen és hallgassa az előadásokat. A rendezvény fővédnöke ez évben Mád Ferenc a Magyar Köztársaság elnöke volt. Miután mindenki elfoglalta a szállást fél hétkor megkezdődött a Nyitógála. Harrach Péter nyitóbeszéde után egy kis komolyzenei izelítőt kaphattunk a Haydn vonósnégyestől (a községi együttes idén ünnepli megalakulásának 20. évfordulóját. A hazai koncertjeik mellett más országokban is nagy sikerrel szerepeltek.), és aztán sorra következtek együttesek. A legérdekesebb zenét a Ghymes együttes játszotta. Ők népi hangszereken játszottak Rockzenét. A kitűnő együttesek után a Jurisics vár pincéjében kezdetét vette a Nostalgia, és a 67-as 70-es élvek zenéivel ismerkedhettünk meg. Másnap 10 órától kezdődtek a programok. A baj csak az volt, hogy egy ember minden programon nem lehetett, mivel a fesztiválon mintegy 10ezren voltunk, ezért sok program kezdődött egy időben. Kultúrafogyasztás címmel kezdődött Bauer Béla (szociológus, a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet igazgatója), György Péter (esztéta, a Képzőművészeti Egyetem címzetes tanára) és Hámori József (biológus, a biológia tudományok doktora, az MTA alelnöke, korábban kulturális miniszter)

előadása. A XXI. század kezdetén lévő nagy problémákról beszéltek, hogy vajon részévé válik - e a kultúra a fogyasztói társadalomnak. Elgondolásuk szerint nagymértékben igen és egyre több új kihívás fog teremődni. A délután folyamán egy zenés, táncos vidám darabot néztünk meg egy különös szerelmi háromszögről. Ezen előadást Erdélyből érkezett fiatal színművészek adták elő. 15 órától Szajer József (a FIDESZ alapító tagja, az országgyűlés alelnöke) és Szent-Iványi István (szociálintropológus, az SZDSZ politikusa, az Országgyűlés európai integrációs ügyek bizottságának elnöke) tartott előadást. A két politikusként a rendezvényen már hagyományosan közzébeszélgetése volt. Elmondották, hogy holt tart a magyar csatlakozás. Mikorra várható hazánk Európai Uniói tagsága, és mennyiben változnak országunk gazdasági és politikai helyzetei a csatlakozás után. A csatlakozásra több időpont lehetséges: 2004, 2005, 2006. A legvalószínűbb időpont 2006, mert eddigre várható, hogy hazánk gazdaságilag és politikailag annyira fejlett lesz, hogy felvételt nyer az Európai Uniói tagállamok közé. Természetesen sok hátránya is lehet a tagságnak; túlságosan nagy külföldi tőke áramolhat hazánkba, ami a magyar tőkét tönkretelheti. De elmondásuk szerint a csatlakozásunknak több lehet az előnye mint a hátránya. Előadásuk után 18 órától elindult az esti showderre. Ez igazándiból nem

showder, hanem egy kötetlen beszélgetés volt Fábry Sándorral. A magyar Showmenek közül ő a legeredetibb személyiség, tudniillik nem a kereskedelmi adókon lévő műsorokat másolja, hanem eredeti tartalommal tölti meg saját műsorát. Elmesélte, hogy rádiókabarés pályafutásától kissé eltérve hogyan lett Magyarország legnagyobb showmene. Este ismét a zene vette át a vezető szerepet. A 2002-ben Arany Zsiráf díjat a „fiatal tehetség” kategóriában kapott ZANZIBAR együttes vette át a stafétabotot és két óras koncertjükkel szórakoztatta a lelkes közönséget. Pénteken Boros Imre (közgazdász, politikus, az MDF parlamenti képviselőcsoportjának frakcióvezető-helyettese volt), Jakab István (agrárpolitikus, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetségének elnöke) és Kurucz Mihály (jogász, az ELTE AJK Agrárjogi Tanszék tanára) az agrárium problematikája a rendszerváltás egyik maig megoldatlan kérdésére próbálta megadni a választ. A mezőgazdaság válsága szinte unalmas közhelyé szűrkült a magyar politikában ám a probléma nagyon is valós. Ezért is ez lett a címe az előadásnak: Azé a föld, aki megműveli, tehát a mezőgazdaság most már teljesen belefolyt a politikába. 18 órától ismét színházi előadásra mentünk, ahol Neil Labute: Szentek fecsegése címmel Lung László Zolt monológijában beleláthattunk egy férfi életébe, aki mindenre képes volt, hogy megtartsa

munkáját, amit egyébként el sem vesztett volna. Este folytatódott a táncműsora. Másnap, mivel már nagyon fáradtak voltunk egy délutáni programra mentünk el. Az egészségpolitika aktuális kérdéseiről beszélt nekünk Kókény Mihály (orvos, MSZP-s országgyűlési képviselő, az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium államtitkára), Hargittai Mária (orvos, az Egészségügyi, Szociális és családügyi Minisztérium helyettes államtitkára), Horváth Zsolt (orvos, a FIDESZ országgyűlési képviselője, az Országgyűlés egészségügyi bizottságának tagja), Csáky András (orvos, MDF képviselője, az Országgyűlés egészségügyi bizottságának alelnöke). Az egészségügyünkben évtizedek óta a szakmapolitikák „állatorvosi lova”. A problémák konstansok, azonban a megoldási javaslatok állandóan változnak. Mi fog változni, ha megvalósulnak az új kormány tervei? Az a nagy baj, hogy nem sok, mert az egészségügy alá lesz rendelve a politikának. Az egészségügy szegény. Nem csak beszélni kell a megoldásokról, hanem meg is kell valósítani.

Este a Zárógálán Básthy Tamás Köszeg város MKDSZ-es polgármestere mondott záróbeszédet. Ezután meghallgattuk a különböző együttesek koncertjeit és visszamentünk a szállásra. Vasárnap a hazaindulás előtt részt vettünk a szentmisén a Jézus Szíve Plébániatemplomban és élményekkel telten elindultunk hazafelé...

Várfi Péter

Néprajzi és kézműves tábor az Endrődi Tájházaiban

gyermekei, valamint a Debreceni Egyetem Néprajz szakos hallgatói.

A tábor rendezvényein, melyek bárki által látogathatók voltak a magyar népi kultúráról hallgathattak előadásokat. Emlékezetes délutánt nyújtott számunkra Hegedűs Boldizsárné és a déványai Szarka István és feleségének tolmácsolásában előadott pástordalok és helyi kötődésű népbaldalok. Kirándulást tettünk a Bonom-zugban, ahol megtekintettünk egy jelzett, de eddig még fel nem tárt régészeti lelőhelyet. A régészeti munkáról és a településünkön található régészeti lelőhelyek állapotáról Árkus Péter régész-történész tartott színes előadást.

A néprajzi munka során felmérésre került a szarvasvégi temető, amelynek dokumentációja elkészült a „Nagy keresztig”. Idáig találkoztunk túlnyomórészt hagyományos endrődi sírjelekkel, amelyek sajnos erősen pusztulnak. Ezért is vált halaszthatatlanná a temető dokumentálása, mely során térképet készítettünk és minden egyes sírt dokumentáltunk. A munka során több mint száz fotót készítettünk. A munkát szeretnénk folytatni az erősen pusztuló régi

szarvasvégi temető résszel, de ezt az embermagasságú aljnövényzet akadályozza. Amennyiben megoldható lenne ennek kitakarítása még az ősz folyamán elvégeznénk (a tábor résztvevői) a mentési és dokumentálási munkákat.

A tábor zárása kecskepörköltös ebéddel zárult az Endrőd Község Bala nevű pusztán, ahol Kiszely Béla endrődi és Elek András túrkevei pásztor látta vendégül a tábor lakóit. Az ebéd után a vendéglátóink a pástorkodásról és a mostani balai pusztai életről meséltek.

Az idén is megrendezük, a már hagyományosnak tekinthető kézműves táborunkat, amely 1991 óta minden nyáron, egy héten keresztül ismerteti meg az érdeklődőkkel a hagyományos kézműves mesterségeket (szövés, agyagozás, nemezkészítés, kötélverés, kovácsolás).

A tavalyi évben megrendezett tábor arculata néprajzi kutatómunkával bővült. A néprajzi gyűjtéssel, a felgyűjtött anyag rendszerezésével ismerkedhettek meg a résztvevők. A néprajzi kutatómunka rejtelseibe Pásztor Ágota néprajzkutató irányításával tekinthetünk be. Az idei táborban folytatódott a kézművesség mellett a néprajzi kutatás.

A tábor résztvevői a helyi általános és középiskolások fiatalok, a Bokréta Lakásotthon általános iskoláskorú

Az Európai Unió kapujában

Az Unió regionális politikája

Mielőtt kifejezetten hazánkról beszélünk, szükséges pár szóban az Unió átfogó regionális politikájáról szólnunk. Ez a politika mindenekelőtt a **szolidaritás politikája**, melynek keretében a nehéz helyzetbe került ipari térségek és a hanyatló mezőgazdasági vidékek szerkezetváltását, s végül az előregedő városrészek újjálesztését, egyszóval az elmaradt régiókat támogatja.

A regionális politika céljaira elkülönített források ma már az Unió teljes költségvetésének mintegy harmadát teszik ki, összesen 213 milliárd eurót. A tagállamok a közös költségvetésbe befizetett összegek egy részét a szegényebb régiók, társadalmi csoportok támogatására fordítják. 1975-ben jött létre az Európai Regionális Fejlesztési Alap, a Közösségen belül regionális gazdasági és szociális különbségek csökkentésére. 1986-ban elfogadott Egységes Okmány új alapokra helyezte a közösségi regionális politikát. Majd 1993-ban felállították a Kohéziós Alapot, s végül a kilencvenes években létrejött az un. strukturális alap, mely az Európai Szociális Alap, Európai Mezőgazdasági Orientációs Alap, Halászati Orientációs Alap és Garancia Alap Orientációs szekciójának tevékenységét fogta egybe. Ezek együtt 195 milliárd eurót, a Kohéziós Alap keretében 18 milliárd eurót, összesen tehát, mint fent említettük, 213 milliárd áll 2006-ig a tagállamok rendelkezésére.

A kelet- és közép-európai országok régióinak legtöbbször, tekintettel viszonylagos elmaradottságukra a fejlett nyugati országokhoz képest, a csatlakozást követően igen jelentős pénzügyi támogatásra számíthatnak. Ennek mértéke a most folyó csatlakozási tárgyalások egyik fő témája.

Hazánk európai uniós csatlakozásának előkészítésében a regionális politika szerepe fokozatosan nőtt. Az Európai Bizottság Magyarországra vonatkozó éves országvéleményeiben (1999-2000) megállapította, hogy a csatlakozásra váró országok közül egyedül hazánkban létezik olyan területfejlesztési törvény, amelynek elvei alapvetően harmonizálnak az EU vonatkozó célkitűzéseivel.

1996. évi XXI. a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény alapozta meg a területfejlesztés cél- és eszköz intézményrendszerét.

1998-ban Országgyűlési Határozattal elfogadták az Országos Területfejlesztési Koncepciót, ez irányú politika általános céljait, irányelveit, a legfontosabb ágazati prioritásokat.

1999. október 21-én a Parlament elfogadta a területfejlesztési törvény módosítását, melynek feladata a regionális fejlesztési tanácsok megerősítése, a megfelelő munkaszervezet létrehozása.

Nézzük meg, hogy a csatlakozásig milyen támogatásokban részesültünk:

Az évek óta működő területfejlesztési **Phare támogatások** mellett a magyar területfejlesztést szolgálja az Európai Unió részéről biztosított **ISPA és a SAPARD alapok**. Az ISPA megegyezik az EU Kohéziós Alapjával, és célja, hogy a csatlakozó országok jelentősebb közlekedési és környezetvédelmi problémák megoldását támogassa. Az ISPA-alapból évente 80 millió euróra számíthatunk, vasúthálózatunk korszerűsítésére, szennyvíztisztítók létesítésére használhatunk fel. A SAPARD program célja a vidék és a mezőgazdaság fejlesztésének támogatása, ezeknek a szektorok

nak felkészítése a csatlakozásra. 2000 és 2006 között éves szinten 520 millió eurót szánunk e célok megvalósítására a csatlakozni szándékozó 10 közép-kelet-európai országokban. **Hazánk évente mintegy 50 millió euróra számíthat.** A SAPARD program célkitűzéseinek szellemében elkészültek a magyar régiók és kistérségek programjai, amelyek közül a legjobbak részesülhetnek támogatásban. Jelenleg kiépült a program intézményi bázisa, ami alapja a megvalósításnak.

A rendszer, melyet a fentiekben vázoltunk, szükségessé teszi a magasabb, regionális központok kialakítását, ezzel a megyei közigazgatás súlypontjainak áthelyezése is várható. Már ma is működnek regionális fejlesztési tanácsok, melyek képesek lesznek megvalósítani az EU-konform támogatási rendszert.

Végül néhány adat Hazánk regionális rendszerének helyzetéről.

Magyarország tervezési-statisztikai régiói

A lenti táblázat önmagáért beszél, ki-ki leolvashatja belőle, hogy hazánk régiói a 2000 éves adatok figyelembe vételével milyen helyet foglaltak el gazdaságunkban. (A bruttó hazai termék adatai 1999 évről szólnak, amit a Statisztikai Hivatal 2000-ben hozott nyilvánosságra.)

Mindenki számára világossá válhat az is, hogy Pest megye miért szeretne önálló térségként megjelenni, hisz ebben az esetben mintegy 80 milliárd EU-támogatáshoz juthatna. Összegezve az elmondottakat; nem kell attól tartani, hogy elmaradt régióink még jobban leszakadnak. Az EU csatlakozást követően Magyarország is részesülni fog a Strukturális Alapoknak az elmaradt régiók részére nyújtott támogatásaiból. A hazai költségvetési támogatásokkal együtt az elmaradt régiók a csatlakozást követően lényegesen több forráshoz juthatnak majd, így helyzetük javulhat. Még pedig azért is, mert az EU 2007-től induló költségvetési ciklusában is az elmaradt, hátrányos helyzetű régiók felzárkóztatására, gazdasági versenyképességük javítására nyújt támogatást a strukturális alapokból, és a kohéziós alapból.

Császár Ferenc

RÉGIÓ	HOZZÁTARTOZÓ MEGYÉK	A RÉGIÓ LAKOSAI SZÁMA (2000.jan. 1.)	TELEPÜLÉSEK SZÁMA (2000. jan. 1.)	NYILVÁNT. MUNKANÉLK. SZÁMA (1999. december)	BRUTTÓ HAZAI TERMÉK (Milliárd Ft)
Közép-Magyarország	Pest megye	2.844.000 fő	185	50.049 fő	4.220 41.8 %
	Ebből Budapest	1.811.000 fő		27.154 fő	
Közép-Dunántúl	Fejér, Komárom-Esztergom, Veszprém,	1.107.000 fő	405	39.576 fő	1.088 10.8 %
Nyugat-Dunántúl	Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala	984.000 fő	648	26.801 fő	1.091 10.8 %
Dél-Dunántúl	Baranya, Somogy, Tolna	974.000 fő	653	48.477 fő	757 6.8 %
Észak- Magyarország	BAZ, Heves, Nógrád	1,269.000 fő	603	84.659 fő	867 8.5 %
Észak-Alföld	Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok	1.522.000 fő	387	94.873 fő	1.034 10.3 %
Dél-Alföld	Bács-Kiskun, Békés, Csongrád	1.341.000 fő	254	60.074 fő	1.030 10.3 %

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A Maros megyei Kibédén szeptember 14-és 15-én szép **ünnepe** **ke-** **retében emlékeztek meg szeptember a falu nagy szülötte Mátyus István orvostól.** 14-én a helyi művelődési otthonban orvosi konferenciát tartottak. Az ünnepség másnapján vasárnap, református istentisztelettel kezdődött a nap, majd sor került a helyi általános iskola névadó ünnepségére is, melyben Mátyus Istvánról neveztek el az iskolát, hol mostantól kezdve egy emléktábla hirdeti e nap eseményét. A rendezvényeket meglátogatták erdélyi és magyarországi meghívottak, orvosok, orvostörténészek, tudományos kutatók, és a Zalalövő testvértelepülés küldöttei is. A művelődési otthon előtt felavatták Mátyus István szobrát, mely az Illyés Közalapítvány támogatásával készült.

A Hargita megyei Gyimesfelsőfokon turisztaszállót rendezett be. az Önkormányzat és Bodor Piroska polgármester által vezetett hivatal nem messze a községháztól a volt erdészeti ingatlan területén A több mint egymilliárd lejes beruházással létrehozott a központi fűtésellátott két-három ágyas szobákat, közös mellékhelyiségekkel. A vendégek számára a szomszédos kultúrotthonban főznek. Aki hazánkban már részt vett a csiksomlyói búcsú napjaiban, azt tudja, hogy milyen fontos feladatot tölt majd be ez a ki vendégszálló.

Brassó Aranyzarvas Fesztivált rendezett 3-6. között. A nemzetközi könnyűzenei fesztiválra már a kezdés előtt jóval minden jegy elkel. 28 néptánc együttes 1200 táncosa lépett fel. Diszította az eseményt a már sokadszor megrendezett kézműves vásár, amit a központi park előtti sétány mentén rendeztek be. Erre az alkalomra meghívták a brassói Áprily Lajos Középfiskola Búzavirág néptáncosportját

A Maros megyei Szentegyházán honismereti népfőiskolát szervezett 4-és 8. között a Magyar Népfőiskolai Társaság az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Maros megyei Szervezete és a Preventio Egészségvédelmi Társaság. A természeti értékekről, a természetgyógyászatról, a madarak világáról, a Hargita alján élő állatvilágról, a havasalfjai borvizekről, mint a természet ajándékáról folyt az eszmecsere. A programban szerepelt Kalibáskó, Koporsó-tető és Hargitafürdő meglátogatása.

Zilahon szeptember 18-án ünnepelték meg a Wesselényi Református Kollégium alapító letételének századik évfordulóját, az egyházmegyei nap keretében. Tökés László a Királygómelléki Református Egyházkerület püspöke hirdetett ígét. A száz évvel ez előtti alapítóletételről Szilágyi Zoltán a kollégium lelkes emlékeztetett meg. Az egyházmegyei ünnepi nyilvános közgyűlésén Starmüller Géza művésztörténész tartott előadást a Wesselényi-szoborról és alkotójáról Fadrusz Jánosról.

Székelyudvarhelyen szeptember 13-tól több napos rendezvényvel emlékeztek meg Petelei István, neves novellista születésének 150. évfordulójáról. Rendező az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület volt. Kozma Deszö kolozsvári és Baranyai Zsolt szegedi egyetemi tanárok méltatták az 1852-ben született és 1910-ben elhunyt Petelei István írói és közéleti munkásságát. 14-én az író egykori szobáit nyaralójának helyén álló ház falán helyezték el emléktáblát. A megemlékezések sorában a marosvásárhelyi katolikus temetőben az író sírjának megkoszorúzására is sor került.

Ugyancsak Székelyudvarhelyről szól hírünk, ahol az idei iskola **vez** **kedzetétől már külön iskolában működik a Benedek Elek Tanítóképző és a Református Gimnázium.** Világbanki támogatással újították fel és bővítették az 1912-ben épült iskola és az 1781-ben épült kollégiumot. Az új iskola melletti salakpálya helyén egy multifunkcionális sportpályát építenek, melynek átadási határideje október 25. Ez a nap azért is fontos, mert ekkor ünneplik azt, hogy 75 éve van Udverhelyen tanítóképzés.

Csepp a lopó alján

Unottan ásít a pince torka a lenyugvó nap felé. Nem is csoda, hisz egész nap tátva volt a szája, mintha elcsodálkozott volna Bence gazda szorgalmatosságán, ki kora reggel óta tett-vett a pince körül, s annyiszor ki s be járt, hogy már félő volt, elkopik a küszöb.

Bence fáradtan töröli meg a homlokát, végignézi a kimosott, letöröltgetett hordókon, a felsőpórt pince-padlón, és csak ennyit mormog:

- No, most már jöhet a szüret.

Ezzel komótosan nekikészülődik, hogy a pinceelőtérben kicsinyeg leüljön, bekapjon néhány falatot a tarisznyából, s persze felhajtson egy jó pohár bort, melyről mindig is állította, hogy ha valaki, hát ő megérdemli.

Fogja a lopót, leballag a hordók közé és nagy gyakorlattal kiszippant egy pohárra valót. Vállára veti a lopó hasát és felmegy az előtérbe.

Lehet, hogy erre várt a nap, lehet, hogy egyébként is ilyen a járása, mindenesetre vöröslő, gyönyörű szemével benézett a pince tétongó ajtaján és vörösés színbe festette az asztalt, a kenyeret, a szalonnát és a poharat, nem beszélve Bencéről és a lopóról.

Sisteregve habzik a bor a pohárba és a lopó, ez a kecses üveg-szerzőm visszakerül az asztal fölé, a falra, a saját szegére.

Bence leül, hasít a szalonnából, szel hozzá a kenyérből egy katonát, s bekapja. Becsukja a szemét és úgy kezdi forgatni szájában, rágni, ráfogtatni. S ekkor azt mondja magában – mert evés közben nem szokott beszélni, - „Az áldóját, megint elfeledtem imádkozni!” – s gyorsan hozzá is tette:

- Édes Jézus légy vendégünk..., de más vendéget ne hozz most a nyakamra!

Ezzel kinyitja a szemét, és még a rágásban is megállt. Rábámul a falra, mert onnan valami gyöngyféle sziporkázik a szemébe, úgy pont a lopó alja tájáról. Alig látja a falat, a lopót meg a régi Kossut-képet a falon, úgy vakítja a sziporkázó valami.

- Hinnye, de fényes vagy! – kiált fel. Nézi-nézi, mi lehet az a fényesség. Közlebb hajol, s egyszer csak rájön, hogy a lopó alján rezgő utolsó kis csepp bor tükrözi vissza a lenyugvó nap sugarát.

- Ej, te bitang csepp, ne félj nem csallak meg! – sóhajt fel, kissé bánatosan.

Folytatja a falatozást, s szeme újra meg újra rátéved a vele incselkedő csepre.

Nemsokára köhécselésre, léptek zajára lesz figyelmes. Csendben felsóhajt:

- Pedig kértelek, Jézus! – majd hangosan válaszol a belépő köszönésére. – Fogadj Isten, komám. Mi járban?

- Hát csak láttam, hogy nyitva a pince, s gondoltam, megnézem már vajon ki is lehet itten... Hátha megkínál a jó komám egy pohárka borral.

- Most ez egyszer későn jöttél, komám!

- Ugyan miért?

- Gyere, nézz csak ide! Ide, közelebb, a lopó végére. Látod azt a cseppet? Az figyelmeztet, hogy nem nyúlhatok már a lopóhoz!

- Ugyan miért nem? Tán eldugult?

- Nem, komám. De vagy jó tizenöt éve annak, hogy egyik télen kijöttem a pincébe, mert más dolgom nem igen akadt. Mondta is az asszony, hogy minék jövök, meg hogy még baj lesz belőle, ha annyit iszom, de nem hallgattam rá. Kijöttem, tettem-vettem, s mi tagadás jó alaposan beittam. Késő volt már, amikor elindultam hazafelé, de nemigen vitt a lábam. A szőlőhegy alján, a keresztnél – gondoltam – leülök egy cseppet, s aztán indulok is már hazafelé. De elaludtam, hátamat a keresztnek vetve. Nem tudom mennyit aludhattam, csak azt tudom, hogy egyszer csak valaki rázogot, pofozgat s váltig azt mondja: „Bácsi, keljen fel, mert megfagy!” A számadó juhász lánya volt. Feltámogatott, biztatott, szóval tartott míg az akolhoz nem értünk. Ott a juhász végigdörgölte a kezemet, lábamat, adott még egy jó forró italt is. Keveset szólt, de azt nagyon megjegyeztem:

- Felnőtt létére, hogy lehet ilyen ostoba. Azért a néhány pohár borért képes lenne megfagyni?

Pár óra múlva talált csak meg a feleségem az akolban. Ő bezzeg hazáig mondta. De igaza is volt... Akkor elhatároztam, hogy, ha a lopó alján összegyűlik egy csepp, akkor már nem nyúlok hozzá, mert az a csepp úgyis lecseppenne, pedig azért az egy cseppért is érdemes élni. Hát ezért nem tölthetek már, komám.

- És ezt tizenöt éve tartja is?

- Hát nem látod, hogy élek? Ezért ne lenne érdemes megtartani?

- Megértelek, kedves komám. – szól a vendég, majd mosolyogva folytatja - De tudod, rám nem vonatkozik ez az egyesség a lopóval...

- Jól van no, de ide figyelj. Te kezeled a lopót. Úgy nyúl hozzá, hogy ha az a csepp lecseppen a földre, egy korty bort se kapsz. Ha a poharadba cseppen, szivhatsz magadnak.

- Megértettem. Nekem is minden cseppje drága. Tudod, én meg azt tanultam egy okos gazdától, hogy mindig az ember legyen okosabb a bor-nál. Így hát ez a csepp nem fog kifogni rajtam! - Ezzel fogja a pohárát, hozzáérinti a lopó aljához, s a csepp engedelmesen gördül a pohárába.

Bence nagyot kacagott:

- Nagy kópé vagy, komám, egészségedre, az Isten áldjon meg.

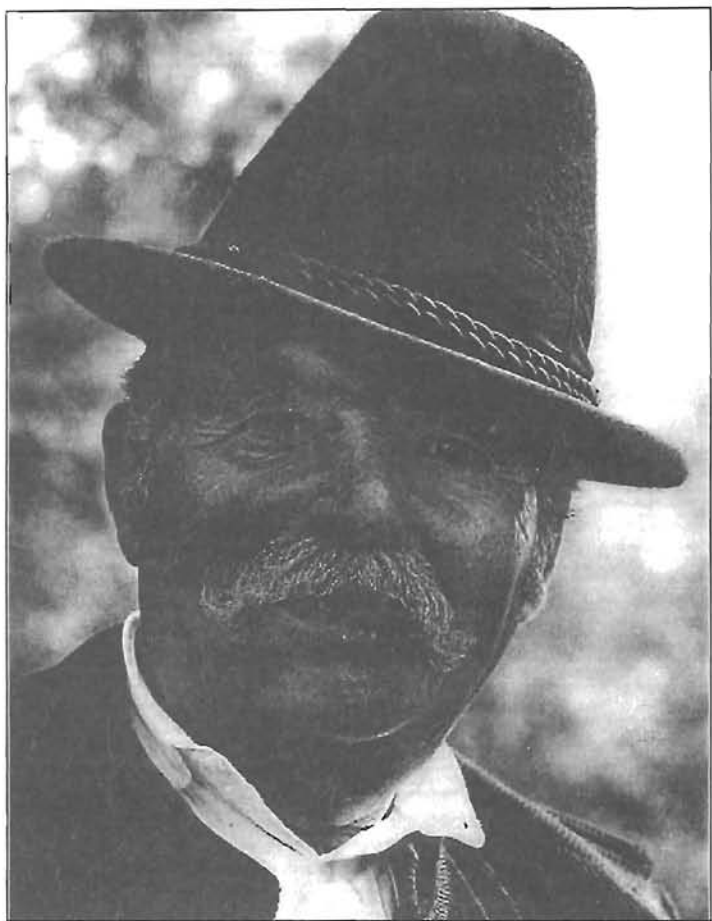
Egyetemi katedrán lenne a helye!

Bár nem a születése napján, de annak évében sok szeretettel köszöntjük az immár hatvan éves Kunkovác Lászlót, Endrőd szülöttét, a fotóművészt, a kultúraantropológust, a Nagy-Alföld, a Tiszán-túl, a közeli- és távol kelet fáradhatatlan utazóját, az ősi világ kutatóját, szeretett barátunkat!

„Voltam tanyai tanító, újságíró, szerkesztő, de már rég óta szabad pályán élek, önálló alkotóként.” Vallja önmagáról. És ez a pálya, melyet önként választott élete kiteljesedéséhez vezetett. Lapunk számos alkalommal beszámolt kiállításairól, útjairól, melyek mind-mind olyan világot mutatnak fel előttünk, ahol a paraszti sors már alig fellelhető értékei tárulkoznak fel. Messze távol keleten is az Őshaza nyomában járt, kutatva, kutatásait bemutatóva.

Tagja a Magyar Újságírók Országos Szövetségének, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Fotóművészek Szövetségének, a Magyar Néprajzi Társaságnak. Mégis a sors eddig mostohán bánt Vele! Igaz volt része kitüntetésekben, elismerésekben; 1996-ban Balog Rudolf-díjjal, 1989-ben a Magyar Művészetért-díjjal tüntették ki. Ösztöndíjakkal segítették útjait. Ám, hogy mindazt, amit tud, amit taníthatna még nem adatott meg számára. Talán azért is, mert a kultúraantropológia, a vizuáantropológia egyetemeinken még nem nyert teljes elfogadást. „Ázt szeretném, ha fiatalok vennének körül. Hatvan éves vagyok, miért nem tanítok, miért nem vagyok egy múzeumnak a munkatársa...” teszi fel önmagának is a kérdést. Sajnos a választ mi sem adhatjuk meg. Pedig helye már régen az egyetemi katedrán volna! Azok pedig, akik a kérdés megválaszolására lennének hivatottak, hallgatnak.

Tizennyolc népnél járt kutató útjain. Se szeri, se száma az összegyűjtött „leleteknek”. Nem fényképek ezek csu-

pán, nem, az embert, az ősi kultúrát vizsgáló szociológia. A nem létező világot, az ősit ábrázolja a létező jelenben.

Mi azonban, kedves olvasóink nem vagyunk hivatottak arra, hogy munkásságát a maga teljességében elemezzük. Mi csak emlékeztetni akartunk! Emlékeztetni arra, hogy köztünk él egy nagy szellem, akinek kincseit a mester felkínálja népének, nekünk, a tudós világnak!

Kedves Laci!

Gondolatban most Veled vagyunk, s koccintunk az egészségedre! A további eredményes munkálkodásodra! Kívánjuk, hogy terveid megvalósuljanak! Koronázza siker munkádat!

Mindehhez, hosszú életet, erőt, kitartást, egészséget kívánunk.

Beszéljenek helyettünk képei, s mondják el mindazt, amit leírni nem tudtunk, ami leírhatatlan...

Császár Ferenc

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Temetőink őrzik hagyományos kultúránk rendjét

resztek közül, a néhány nap múlva történt fotózáson, már csak a helyét rögzíthettük, ugyanis eltűntek. Külön ki kell emelnem a megdöbbentő nagyságú gyermektemető részt, amely tragikus komolysággal vall a XX. század eleji járványokról, melyben sok endrődi édesanya veszítette el gyermekét. Az apró fakeresztek, melyek formájukban a nagyok kicsinyített másai, felirataikat olvasva a néhány napos csecsemők és a 6-8 éves gyermekek nyugvó helyei. Itt találtunk egy picit emlékre, melyre csak ennyi van írva „VOLT”.

Sajnos a gyermektemető is erősen pusztul, a kis fakeresztek kitörnek, az apró dombocskák leülepednek, s itt-ott már csak sejteni lehet, hogy egy gyermek alussza örök álmát.

A felmérő munka tehát nem várható, hiszen olyan dokumentációt készítettünk, amely rögzítette a jelenlegi állapotokat. Munkánkat nagyban segítette, hogy a temető tiszta és gondozott volt, így csak kevés helyen kellett a bozóttal küzde-
nünk.

Amennyiben az Ó-szarvasvégi temető is ki lesz takarítva, elvégezzük ott is a felmérő munkát még most az őszi folyamán. **Bízok abban, hogy esetleg e cikk hatására elindulhat közös tenni akarás lezárt temetőink gondozására, kitisztítására.** Egy település temetőinek állapota mindig árulkodik az ott élőkéről, a településről. Ha gondozatlan és magára hagyott egy temető, ott joggal gondolhatjuk, hogy a nemtörődomség az úr. De ha egy temető gondozott, biztosak lehetünk abban, hogy a település lakói tisztelik őseiket és vigyáznak a tőlük kapott erkölcsi hagyatéokra. S ha tiszták a temetők, akkor tudunk dolgozni benne mi is, és csak így tudjuk elvégezni a néprajzi feltáró munkát, amely sok hasznos adalékot jelent településünk kutatásában.

Szonda István

Az Endrődi Tájház immár másodjára adott otthont a nyári néprajzi tábornak. Míg tavaly a néprajzi gyűjtés lehetőségeit vázoltuk fel településünkön, az idei tábor konkrét célkitűzéssel indult, a Szarvasvégi temető néprajzi felméréseivel. A munka halaszthatatlanságát és fontosságát az erősen pusztuló fakeresztek, valamint az újranitás eredményeként hagyományos temetkezési rend megváltozása tette.

A temetőt először 1790-ben nyitották meg, tehát egyike volt az újratelepítés utáni, újonnan kiszabott temetőknek. Ugyanis az archaikus temető, valószínűleg a templom körül, az úgynevezett cinteremben lehetett. (A középkori templomunk kriptájába való temetkezéssel a História Domus számol be.) A temető betelik 1850-ben és ekkor nyitják meg a most Ó-szarvasvégi temetőnek nevezet részt, amely a vizsgált temetőtől egy földút és egy csatorna választja el.

A régi temető fa sírjelei lassan kikopnak, de a kő sírlemlékek dacolnak az idő vasfogával. Elmondásból értesültem, hogy a területet libalegetetésre használták és a gyerekként itt libákat legetető, - ma idős adatközlő - emlékszik arra, hogy néhány kő a helyén állt még akkor.

1922-ben nyitják meg újra a temetőt és kezdi a temetést a bejárat felőli oldalról, a felvezető út jobb és bal oldalán. A felmérésünket az első síroktól elindulva a „nagykeresztig” végeztük el. Ugyanis a temetőnek ez a része még a hagyományos temetkezési rendet őrizte meg. A temetkezési rendben megfigyelhetők a családbokrok, illetve a házasság útján kapcsolatba került családok sírhelyeinek szomszédsága. A temető fő

helyén a „nagykereszt árnyékában” a papokat és a falu elöljáróit temették el, valamint a bejáratnál induló út két oldalán – amint azt a mives kövek is mutatják – a módos családok sírlemlékei találhatók. A munka során több mint száz munka fotót készítettünk, amelyek a jellegzetes sírjeleket rögzítették.

Az összehasonlítás eredményeként megállapítható, hogy a hagyományos endrődi fakeresztek formáin, milyen stílusváltozások következtek be az 1922-1960 közötti időszakban. A munka megvilágította azt is, hogy az 1790-ben nyílt és 1850-ben bezárt temető kő sírlemlékeit, a gondozó családok kihalása után az egyház értékesítette és a név rész átfaragása után újra temető sírkövekként lettek felállítva az 1922-ben újra nyílt temetőben. Ezen köveken jól látható, hogy formai változtatás nélkül, csupán a név átfaragása után lettek újra felállítva. Ezek a kövek az élő doku-

mentumai annak, hogy az első temetkezéskor milyenek voltak a sírkövek, hiszen formájuk nem változott csak a rájuk vésett felirat módosult. A fakeresztek jelölt temetőrészek sírjelei erősen pusztulnak, mind az elévülés, mind pedig a rongálás és felelőtlenség miatt. Sajnos tapasztalunk kellett, hogy a hét elején dokumentált fake-

A gyomaendrődi Szent Imre Római Katolikus Egyházközség Temetőszabályzata I. sz. MELLÉKLETE

(Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete 23/2001. (XII.27.) KT sz. rendeletét alapul véve)

Sírhelyek árai

Egyszemélyes normál sírhely 25 évre	5.280,- Ft
Egyszemélyes mélyített sírhely 25 évre	6.930,- Ft
Gyermeksírhely 25 évre	3.630,- Ft

Sírbolt 50 évre

Egyszemélyes sírbolt (14,7 m ²)	3.630,- Ft/m ²
Kétszemélyes sírbolt (20,6 m ²)	3.630,- Ft/m ²
Háromszemélyes sírbolt (34,3 m ²)	3.630,- Ft/m ²

Rátemetési díj, a sírhely fele

Temető fenntartási hozzájárulás 25 évre: 3.200,- Ft

Területhasználat díjai – sírkeret építésnél (a kivitelező fizeti)

Egyszemélyes sírkeret építése	4.620,- Ft
Páros sírkeret építése	8.250,- Ft
Kripta építése	13.860,- Ft

AZ ÁRAK AZ ÁFÁ-T NEM TARTALMAZZÁK.

Mária néni meséi

A kendertündér ajándéka I. rész

Selymes réten juhászlegény hevert, heverészett, körülötte göndör nyája legelt, legelészett. Bűvös szavú tilinkóján megcsendült a nóta, felkapta a pajkos szellő, fürgén szeretszórta. Így ért el a kedves dallam a királyi várig. Ott sem akárhová, hanem a legszebb szobáig. Ott lakott a király lánya. De szép volt a szentem! Ahogy a dalt meghallotta, talpra szökkent menten. Pici lábán lakktopánka, fátyolgingváll rajta, arany haját göndörödő csigákba csavarta. Aranyhintó porzott vele az országon végig. Így jutott el nagysokára a zöldselyem rétig.

Mintha táncos volna kedve, olyan fürgén lépett, oda hol a juhászlegény hevert, heverészett.

- De szépen szól a tilinkód! – szolt mosolygón, halkan. – Csodálatos erő lakik ebben a kis dalban! Amíg hallom örökösen táncra áll a lábam. Gyere velem! Ott élhetsz az aranypalotában. Udvari tilinkós leszel. Tudom meg nem bánod, egyéb dolgod sem lesz, csupán e dalt muzsikálsz.

Neki készült a juhász, hogy felel illoképpen, de a szó a torkán akadt, mert a selyemréten csak úgy nyüzsögött a sok szép lány! Jöttek egyre-másra, zúdult a sok szóárdat a szegény juhászra. Volt ott báró, gróf kisasszony, Isten tudja mennyi! Volt olyan is, kinek rangja nem volt ugyan semmi, de volt kincse tengernyi, és semmit nem sajnálna, ha a juhász ezentúl csak neki muzsikálna.

Jött egy pásztorleányka is, hátul állt a sorban, formás, barna lábacska elmerült porban. Hollószínű hajfonata kerek sarkát verte, szép volt, száját szóra nyitni mégis alig merete. Hogy kelhetne versenyre ennyi kincssel, ranggal? Amit ígért a sok szép lány csábos szóval, hanggal. Lám a kicsi hercegnő már ezzel be

sem érte, a tilinkó szép szaváért a kezét ígerte.

Nosza több se kellett ennél! Versenyre kelt menten a sok szép lány. Mind azt mondta:

- Engem végy el, Szentem!

A királylány toporzékol!

- Nem engedem másnak! Én ígertem legelőször kezem a juhásznak!

- Nem addig az! – szolt a másik – a te szavad semmi! Válasszon ő, hogy kit akar feleségül venni

- Ugy van! Igaz! – Hangzott szerete, s közrefogták, menten egyre csak azt hajtogatták:

- Engem végy el szentem!

Villogott a legény szeme, vígan körbe-körbe, korom színű, göndör bajszát hegyként megpödörte, aztán így szolt:

- Most dolgom van. Gyertek talán máskor. Holnapután, vagy azután, vagy holdújuláskor. Megmondhatom már előre, az lesz az én párom, akinek az öltözékét legszebbnek találom. – Több szót nem is vesztegetett, fogta a subáját gulyakúthoz terelgette itatni a nyáját.

Elszéledt a lányok hada. Sietősen léptek, tüstént varrónőt hívtak amint hazaértek. Csattogott az aranyolló, gyémántos tű öltött, új ruhára minden lány egy egész vagyont költött. Suhogott a selyem. Bársony, száz kis topán fénylett! Mire jött a holdújulás, minden csupa fény lett!

Hát a szegény pásztorleány, ki varr ruhát, szépet? Bizony senki. A szívében bánat rakott fészket. Foltos, kopott köténykáját míg a főben mosta, a fodrozó víztükörre könnyét hullajtotta. Egy fényes csepp taviróza hószirmára pergett, s hogy ráhullott, ringó kelyhén kicsi tündér termett. Muzsikáló, puha hangja simogaton csendült:

- Mért zavartad szendergésem? Itt benn álmos csend ül. Hulló könnyed felébresztett, elűzte az álmom.

- Ne haragudj! – szolt a lányka – Szívemből sajnálom! De lásd, oly nagy a bánatom. Könnyem azért pergett, van egy legény, juhászlegény, derék, szépszál termet. Tilinkója bűvös szavát drága kincsert kéri, a kincs mellé királylányok kezüket ígérjék. Ha megújí a telihold, az lehet a párja, akinek az öltözékét legszebbnek találja. Csipkés, fodros selyemszoknyák készülnek már régen. Hogy mehetnék én közéjük foltozott köténykémben? Pedig lásd, én nem a bűvös tilinkóra vágyom, csak a legény, aki fújja, az lenne a párom!

Mit felelt a tündér? S kit választott a juhászlegény párjául, megtudhatjátok kedves gyerekek a következő alkalommal.

CSIGAVÁRI LAKODALOM

Csengő-bongó csigavár,
Csiga-biga odavár,
Torma levél az ebédje,
Te meg legyél a vendége.

Asztal lesz a tarka rét,
Tányér meg a margarét.
Jégbe hűtve friss italnak
Pezseg már a gyöngyös harmat

Ebéd után úgy biz ám,
Szundikálhatsz kis pajtikám.
Mohapárna, szirompaplan,
Édes álom esik abban.

Ám, ha itt az este már,
Bezárul a csigavár.
Főnt lebeg egy sötét tormán,
Csillag pihen karcsú tornyán.

ELFÁRADT AZ ÖREG NAP...

Elfáradt az öreg Nap már,
Hazafelé ballag...
Köpenyéről leszakadt egy
Aranyvörös szallag.
Ott lebeg a hegyek mögött
Haragoszöld erdő fölött
Aki megtalálja,
Kösse a hajába!
Fénylő napsugárnak,
Aranypántlikának!

A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Az ablak teszi

a házat
MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Irodalmi oldal

Csokonai Vitéz Mihály Összes művei Költemények 5. (1800-1805)

„Irok a XX dik vagy XXI dik századnak, írok annak a kornak, amelyben a magyar vagy igazán magyar lesz, vagy igazán semmiesem.” (Csokonai)

Az idei könyvhétre jelent meg – az Akadémiai Kiadó gondozásában – Csokonai Vitéz Mihály összes művei Költemények sorozatának ötödik befejező kötete, amely a költő utolsó öt évének termését tartalmazza 1800-tól 1805-ig.

Ebből az alkalomból mondja el gondolatait Szilágyi Ferenc professzor úr, aki a kiadványt saját alá rendezte, a bevezető tanulmányt írta és jegyzetekkel ellátta, aki a téma kutatásával immár fél évszázada foglalkozik.

„Maguk a versek – a több mint ezer oldalból – összesen csak mintegy 300 oldalt foglalnak el. A többi apró betűs jegyzet és tanulmány, valamint a megzenésített műveknek korabeli kottáit is tartalmazza, mert hisz a nagy muzikalitás Csokonai gyakran éppen a dallamok útján is igyekezett terjeszteni, országosan népszerűsíteni műveit. Az ötödik kötet, amely most jelent meg – egy hatalmas vállalkozáson belül – egy sorozatnak záróköve. A legnehezebb és legtöbb gondot okozó feladat Csokonai verseinek hiteles szövege, és időrendje volt. Ebben másfél század alatt négy vagy öt egyetemi tanár belevágott, sikertelenül. Most úgy látszik, hogy a feladatot – a magyar irodalomtörténetnek, filológiának majd két évszázados feladatát – sikerült megoldani.

Az úgynevezett kritikai kiadásokról, szövegkritikai kiadásokról a nagyközönség kevéssé tájékozott. Tudjuk, hogy az írók, költők életében művei nagyon esetlegesen látnak napvilágot. A legtöbb költőnek, a saját maga korában, életében nem jelenik meg az összes műve, amely az ő ellenőrzése alatt látott volna világot, vagyis a szövegek nem mindig hitelesek.

De igen nagy gondot okoz sokszor az időrend, az egyes versek keletkezési, idejének megállapítása, amely különösen a közéleti, politikai vonatkozású költeményeknél nagyon fontos...

Csokonai nem tartozott a pontosan keltező költők közé, sőt a legkritikább esetben dátumozta verseit. Mivel pedig időnként átirta, újrírta költeményeit, nehéz bár fontos eldönteni, hogy mikor keletkezett az első változat, mikor és miért tért el esetleg a még későbbi kötetekbe felkerült végleges változattól. Csokonai volt az egyik legszerencsétlenebb költőnk a művei kiadását illetően. Tempefői c. szatirikus játékában megírta a maga és általában a korabeli magyar költő reménytelen helyzetét. Művei kiadását illetően így fakad ki a színjáték végén, hogy „az is bolond, aki poétává lesz Magyarországon.” Pártfogókat, mecénásokat próbált egész életében megszerezni, mivel sajnos még az olvasóközönség nem nőtt fel annyira, hogy eltartott, eltarthatott volna egy költőt. Ő pedig szegény vándordíjak nem tudta saját érszényéből kiadni a műveit, legfeljebb előjegyzésekkel, előfizetésekkel próbálkozhatott. Így a legmostohább körülmények között jött létre nyomtatott életműve. A maga életében volt kétféleképpen két vagy három kis kötete látott napvilágot, ezek nagy örömet szereztek neki...

Már halála után jelent meg a szerelmes verseket tartalmazó Lilla-kötet, amelynek a versei a közfelfogás szerint Vajda Juliánéhoz, a komáromi szép polgárlányhoz szóltak. Azonban a kéziratokat vizsgálva kiderül, vannak köztük olyanok is, amelyeket korábban írt, mielőtt Vajda Juliánáért megis-

merete volna. Sőt van olyan, amit azután írt, amikor már szakított vele, illetve szakítottak egymással, és ez másvalakihez szólt.

Tehát ilyen rejtélyek is lappanganak a versek mögött, amelyeket meg kell fejteni. Példaképpen itt: A Tihanyi Ekhóhoz c. közismert igen szép verse, amely a Lilla-dalok között szerepel. Eredetileg Rózsi nevét tartalmazza. Több ilyen költeménye van, amelyekben Rózsi neve szerepel, csak később alkalmazta Lilla nevére.

Ezeket a kérdéseket mind meg kell oldani a szövegkiadásban, valamint azt is, hogy miért változtatott – nem csak ilyen vonatkozásban, hogy ki volt a vers műzsája eredetileg, hanem más stílári tekintetben, vagy politikai vonatkozásban – a művek szövegein.

Visszatérve erre a kötetre, s a kritikai kiadásokra, nem csak a versek hiteles szövegének megállapítása és időrendjének meghatározása fontos feladat, hanem pl. Csokonai esetében az úgynevezett ál-Csokonai verseknek a kirostálása, valamint az ismeretlen Csokonai versek feltárása és besorolása az életműbe.

Csokonai már igen népszerű volt diákkorában is a debreceni kollégiumban és általában a református kollégiumok diáksága körében. Jellegzetes humora, szatirikus hajlama, jól fölismerhető egyéni stílusa alapján szívesen másolták kézíratos kötetekben a műveit. Ez a kézíratos diákirodalom különben nagyon jellemző műfaja volt a XVIII. sz. végének. Részben a politikai okokból kiadhatatlan verseket, részben a szerelmi vagy erotikus tartalmú költeményeket ilyen mindenek gyűjteményekbe másolták a diákok, s így ebben Csokonai is gyakran szerepelt. Mégpedig olykor tévesen tulajdonítottak neki verseket, ha valamilyen pajkosabb vagy politikailag kényes témájú volt, azt a másolók gyakran ajándékozták a költőnek. Aláírásként írták az ő monogramját (CsVM), noha nem is ő volt az igazi szerző. Ezeket szükséges tisztáznunk, mivel gyakran gyengébb minőségű és politikailag rá nem jellemző versek is az ő monogramjával szerepeltek. Először ezekben a kézíratos füzetekben, később néhány nyomtatott kiadványban.

Ez a befejező, utolsó kötet is tartalmaz ismeretlen Csokonai verseket... Kötetünk több mint száz verse közt nincs annyi látványos fölfedezés, teljesen ismeretlen mű, mint az előző kötetekben, de számos helyesbítést, sor, szó található az egyes versszövegekben, pl. a Kotzebue-ból fordított A' kétségbe esés-ben és a Georgicon fordításban, s van ismeretlen Csokonai szövegünk is: A' N. Mélt. Gróf Széchenyi Ferentz O' Exc. – Nemzeti Könyvtárjára írt óda egy terjedelmes jegyzete. Sűrűn tartalmaznak korábban ismeretlen sorokat a szövegváltozatok is az egyes versek jegyzeteiben, így pl. a lélek halhatatlanságáról írt nagy bölcselő költemény eredeti kidolgozásának második sorában előfordul a Hamlet írójának neve is, félreérthetlenné téve a költemény ihlető forrását:

„A' melynek Sekszpirral nehéz megfejtése”

Részben ismeretlennek számít A' Háfiz' sirhalma 17 sora, amely az 1803-i keltezésű anakeoni dalokból hiányzik, s Márton József 1813-i s 1816-i Csokonai-kiadásában jelent meg először, majd Toldynál, s azóta, másfélszáz éve, rendre kimaradt a kiadásokból.

A Főhadnagy Fazekas úrhoz címzett nevezetes vers is itt jelenik meg először hitelesen, a kéziratban található francia nyelvű szállóigével. A legfontosabb eredménye a kötetnek, hogy tisztázta az eredetileg Rózsihoz szólt, majd Lillára alkalmazott versek, változatok egymáshoz való viszonyát. Valamint azt a két szép későbbi (1802-ben írt verset), amelyek kétségtelen, hogy flosvai Krisztinához, egy szép váradi vígözvegy szóltak.

A kritikai kiadásokhoz tartozik az egyes versek forrásainak, a megállapítása, vagy a fordítások esetében a felhasznált eredeti szövegnek a felkutatása. Így most már az öt költeményes kötet a költő több mint félezer hosszabb-rövidebb verse előttünk van, hiteles megbízható időrendben és szöveggel.

Mondhatnánk, akkor már csak az van hátra, hogy megírjuk az ő immár hiteles életrajzát. Persze ehhez szükség van még a nem verses munkáinak is a szövegkritikai kiadására.

Amikor Debrecenben ezt a sorozatot indítottuk, tíz kötetet terveztük az egész életmű kritikai kiadását. Ebből megjelent eddig az öt verses kötet, megjelent a költő színműveinek a két kötete Pukánszky Kádár Jolán sajtó alá rendezésében, a levelezés-kötet, melyet Debreczeni Attila rendezett sajtó alá, s ugyancsak ő a szépprózai műveket egy kötetben, a leveleket két kötetben. Hátra van még Csokonai tanulmányainak a kiadása. Ennek a munkálatai folynak még, nagyon fontos munka, hiszen ezek árulkodnak a költő rengeteg jegyzetével arról, hogy honnan szerzte ismereteit világirodalomból is és az ezetifikai irodalomból. Ha majd ezek együtt lesznek, akkor lehet megírni az összefoglaló új művet Csokonai életéről és munkásságáról. S minthogy magam tulajdonképpen nem is 1973, hanem egyetemi éveim (1951) óta foglalkozom a témával, már fél évszázada, nem is mondtam le róla, hogy egy ilyen, összefoglaló új Csokonai-életrajzt írjak. De nem csupán szakemberek számára, hanem olyasféleképpen, ahogy Illyés Gyula írta meg a maga Petőfiét, megírjam Csokonait a nagyközönségnek. Hogy meglássuk azt, mennyire időszerű és mennyire XX. sőt XXI. századi költő ő, aki önmagát jellemezte így, hogy írok a késő nemzedéknek, „írok a XX. és XXI. századnak”, mikor úgy érezte, hogy a maga korszaka nem érti meg, s annak hiába szól. Annak a komak, amelyben a magyar vagy igazán magyar lesz, vagy igazán semmi sem. Remélem, hogy az igazán magyar válik valóra. Szeretném majd ezt a monográfiát Csokonai-kutatásom befejezésékként az asztalra tenni”

Lejegyezte: Polányi Éva

Ízes ízek

október

Burgonyás-sajtos leves

3 db közepes burgonyát durvára lereszelünk. Húsleveskockából készítünk 1 l levest ebben puhára főzzük a lereszelt burgonyát. Az egészet mixeljük vagy áttörjük szitán. Összekeverjük 30 dkg ömlesztett krémsajttal és 2 dl sűrű tejföllel. Rántást készítünk és hozzáadjuk a leveshez. Sóval borssal fűszerezzük. Kis lángon főzzük míg be nem sűrűsödik. Apróra vagdalt újhagymával és 30 dkg apróra kockázott főtt császárszalonnával tálaljuk.

Seidl Ambrus

SPORT

Augusztus 16. Gyomaendrői VSE – Hódmezővásárhely 1:3

Az első hazai mérkőzés, pontszerzés lehetősége a fiatalokkal tűzdelt Vásárhely ellen. A mérkőzés göllal kezdődött. 1:0 javunkra. Utána sorozatban három ordító helyzetet kihagytak játékosaink. A második részben a vendégek összeszedték magukat és tehetetlenségünket látva, bátrabban támadtak. Két alkalommal siker koronázta próbálkozásukat. Csapatunk csak vergődött szervezetlenül és tehetetlenül. A vendégek győzelme megérdemelt. A mieink közül csak Kéri dicsérhető.

Megyei I. Oszt.

Kőrösladány Gyoma FC:0:0

Augusztus 25. Szentés - Gyomaendrőd 4:1

A tizedik percben Juhos megkeverte védelmünket, beadását Török három méterről a hálóba talált. 1:0. 38. percben remek támadás révén Csikós beadást Bakos továbbította a hálóba: 1:1. Hetvenedik percben Koncz lövése a kapufán csattant, Pálinkó közelről gólt szerzett 2:1 A 84 és 87. percben Szentés újabb gólokat szerzett. 4:1.

Megyei I. Oszt.

Gyoma FC – Sarkad 6:0.

Góllövők: Hunya 2, Mátyus 2, Bel és Furka egy-egy.

Szeptember 2. Gyomaendrőd – Algyő 3:1

Az első percben Hídvégi pontos beadását Csán a hálóba helyezte 1:0 A huszonharmadik percben Birmszky egy lepattanó labdát 18 méterről nagy erővel vágott a hálóba 1:1

58. percben gyors támadásunk végén Bakos a gólszerző 2:1, a hetvenedik percben Mester remek labdáját Farkasinszki a kifutó kapus felett a hálóba emelte. 3:1. Megérdemelt a győzelem.

Jók: Szabó, Göblyös, Mester

Megyei I. Oszt.

Újkigyós – Gyoma 0:6

Szeptember 7. Túrkeve – Gyomaendrőd 2:0

Alacsony színvonalú mérkőzésen, rossz talajú játéktéren a felforgatót vendégcsapatot egyre jobban küzdő hazai együttes legyőzte. Ennél gyengébben már nem lehet focizni. Gyorsan felejtsük el. Se akarás, se foci. Senkit nem dicsérhetünk. Reméljük lesz még jobb mérkőzés is

Megyei I. Oszt.

Gyoma FC – Méhkerék 4:1.

Szeptember 15. Gyomaendrőd – Szarvas 4:0

Végre kijött a lépés... Jól és sikeresen játszott a csapat. Az eső felrészítette az együttest. Mezőnyjáték vezette be a mérkőzést. A 35. percben Feuerweker szép egyéni játék után megszerezte a hazaiaknak a vezetést. 1:0 Majd Gulyást „szövegelésért” Kále játékező. Kiállította. A 65. percben Kéri jól helyezett éles szabadrúgása növelte az előnyt. 2:0. A 75. percben Mester remekül tálat Bakos elé, aki 10 méterről a hálóba talált 3:0. S végül a 80. percben látványos akció után, Osán lött a hálóba beállítva ezzel a végeredményt 4:0.

A szünet után bekövetkezett eső ellenére szép, eredményes játékot mutatott a hazai gárda. A szezon legszebb mérkőzése volt.

A tabella állása:

10. Gyomaendrői VSE 6 2 1 3 11:11 7

Megye I. Oszt. Békésszentandrás: Gyoma FC 0:2

Megérdemelt vendéggyőzelem a hazaiakak ellen. Gól: Takács, Mátyus

A tabella állása:

1. Gyoma 6 5 1 - 21:1 16.

THERMÚX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.

☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☐ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☐ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☐ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☐ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☐ Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

BO-TI
BT

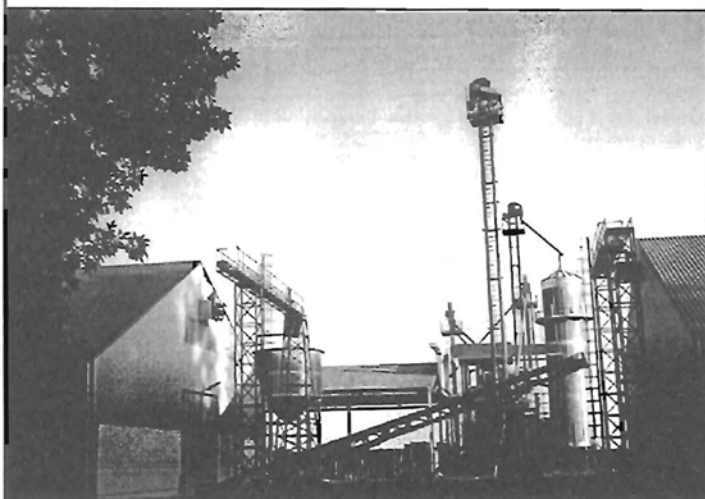
Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vetőmagot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múlnak el ők, két szívinkeben élnek;
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg,
akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BUJDOSÓ JÓZSEF, aki az Egressy B. u. 2. sz. alatt lakott augusztus 15-én 68 éves korában rövid betegség után váratlanul elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége és családja.

DIÓSZEGI LÁSZLÓNÉ SZATMÁRI ILONA, aki a Bajcsy Zsilinszky út 74 sz. alatt élt, szeptember 16-án 46 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

FÜLÖP ISTVÁN, aki a RÓZSAKERT Idősek Otthonában élt, augusztus 24-én 90 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: családja és az otthon lakói

HANYECZ MÁTÉNÉ PORUBCSÁNSZKI MARGIT, aki Hunyán az Alkotmány u. 3-ban élt, szeptember 3-án 62 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolják: férje, leánya, veje, unokái és a rokonság

HORNOK BÉLA, aki II. ker. 477. számú házban élt, augusztus 24-én 56 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolja családja.

KISS IMRE, aki a Gyóni Géza utca 16. sz.-ban lakott, szeptember 15-én 72 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

KÓLES IMRE, aki Hunyán a Petőfi u. 9-ben lakott, július 30-án 74 éves korában az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: testvérei és azok családja, a rokonok és az ismerősök.

KÖTELES FERENC, aki Gyomaendrődön élt, augusztus 25-én 66 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolja családja.

NÁDAS SÁNDORNÉ PALOTAI KATALIN volt endrődi tanár, elhunyt. Temetése szeptember 19-én volt a mezőtúri rom. kat. temetőben. Adjon az Isten néki békés nyugalmat.

PAP ISTVÁN, aki a Tokai u. 6. sz. alatt élt, augusztus hóban 81 éves korában rövid betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: családja, a rokonság, az ismerősök és a jóbarátok.

PÁPAI SÁNDOR, aki a Kőrösi Cs. S. u. 1/1-ben lakott, augusztus 27-én 86 éves korában elhunyt. Gyászolja családja,

SALAMON FRIGYESNÉ SZAKÁLOS ILONA, aki Hunyán a Liget u. 11-ben élt, augusztus 11-én életének 81. évében lelkét az Úrnak ajánlva elköltözött az élők sorából. Gyászolják: fia, menyé, unokája, unokaveje, dédunokája, a rokonok és az ismerősök.

SALAMON SÁNDORNÉ LÁTKÓCZKI CECILIA, aki Hunyán a Petőfi u. 8-ban lakott, július 29-én 87 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: fia, menyé, unokája, unoka veje, dédunokái, a rokonság és az ismerősök.

SZEKELY LAJOS, ki a Sallai utcában lakott, augusztus hónapban hosszú betegség után 53 éves korában elhunyt. Gyászolják: családja, a rokonok és az ismerősök.

SZMOLA SÁNDOR, aki a Damjanich utcában élt, hosszas betegség után az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják fia és családja, testvérei és családjuk, unokái és családjuk, dédunokája, a rokonok és az ismerősök.

SZOSZNYÁK VILMOSNÉ KISZELY MARGIT, aki a Fő út 91. sz. alatt élt, szeptember 14-én 91 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Úrnak, Gyászolja családja.

SZUJÓ MIKLÓS, aki Hunyán a Jókai u. 2-ben élt augusztus 4-én 72 éves korában, Isten akaratában megnyugodva távozott az élők sorából. Gyászolják: felesége, leánya, veje, unokái, a rokonok és az ismerősök.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönjük mindazoknak, akik drága halottunk Szmola Sándor temetésén részt vettek, virágaikkal, részvétükkel mély fájdalomunkban osztoztak.

A gyászoló család

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Sarokház
Csemege
Ct.: Tímár Vince

Csoport Partner
Üzletlánc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☞ házi jellegű húskészítmények, endrői ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés), folyamatos tökéhesellátás
  - ☞ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
  - ☞ **Újnan megnyitott Ruházati részlegünkön** is várjuk kedves vásárlóinkat kedvező árainkkal
- Blaha u.27. Tel.:386-691. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18-ig, szombaton 6-tól 12 óráig, vasárnap 7-től 11 óráig.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ☞ Csempék
- ☞ padlólapok
- ☞ csaptelpek
- ☞ külső, belső burkoló kövek
- ☞ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:

Neubort László kandallóépítő,

Gyomaendrőd, Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492

Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kert- barátok- nak

Kultúrnövényeink kártevői a gyomnövények és a rovarok - III. Rész

9. Orvosi somkóró (1. sz. ábra.)

Terebélyes, magasra nő, fás szárú, bokros gyomnövény. Sok helyet foglal el, és ezért elnyomja a gabonaneműeket. Erős illata miatt a jószág nem fogyasztja. Hunyán 1930-as évek végén, a 40-es évek elején sok dohányt termeltek és a növény virágait megszárazították, ezzel illatosították házilag a felvágott dohányt. A dohánygyárak szintén használják a minőség javítása érdekében. Egyébként hosszú, mélyreható gyökere van, szárain egymástól távol vannak a levelei. A hosszú levélnyélen három levéllemez található. A levélnyel hónaljából nő ki a virágfüzér, melyen helyezkednek el az apró sárga virágok. Június elejétől október végéig virágzik. Magja tojás alakú, sárgászöld színű, (1,6 – 2 mm nagyságú). Európa, Ázsia mérsékelt övében elterjedt. (Ma már megtalálható Észak-Afrikában és Észak-Amerikában is, ahová behurcolták. Hazánkban utak mellett, félkultúrhelyeken, tarlón található meg. Irtása tarlóhántással, meszgyék, út menti területek kaszálásával történhet.

10. Orvosi szikfű (székfű)

Illatos virága miatt a szikesekben orvosságként gyűjtik. Egyéves növény, de ha ősszel kikel, akkor áttelel. 10-15 cm magasra nő. Fészes, sárga virága van. Külföldi adatok szerint maghozama 5.300 évenként. Áprilistól szeptemberig virágzik. Nálunk nagy mennyiségben fordul elő a szikes területeken az Alföldön, a Dunántúl csapadékosabb részein, mint szántóföldi gyomnövény tartják nyilván. Megtalálható Európában, Ázsiában, de ma már Észak-Amerikában és Ausztráliában is. Irtása tarlóhántással, kapálással történhet.

11. Ragadós muhar

-Egy éves gyomnövény, mely főleg a kertészetekben, kiskertekben fordul elő, ahol trágyázott területen zöltséget, gyümölcsöt termelnek. 30-100 cm-re megnő, mely súlyánál fogva lehajlik a földre. A szára végén lévő virágfüzér alatt érdes. Kalásza 3-10 cm hosszú kalászkákból áll. A kalászkák sertéi igen nagyok és fűrészszek, tehát érdesek. Fűrészfogai segítségével az állatok szőrébe, az emberek ruhájába beleragad és részletekben lehet csak leszedni. Védekezés rendszerese kapálással történhet. A kikapált növényt kalással együtt szárítás után égessük el, mielőtt a magjai elhullanának. Ismertebb fajtái: zöld muhar, fakó muhar, kakasláb muhar, ujjas muhar.

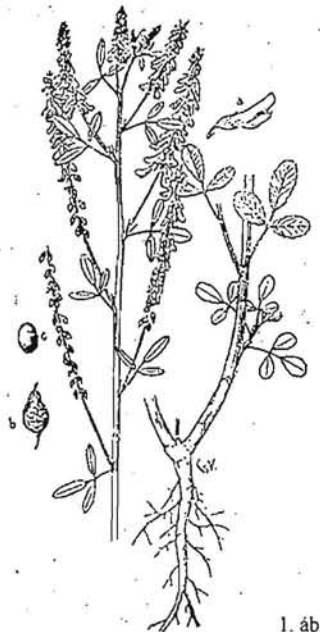
12. Szőrös disznóparéj

Gyoma Besenyszegi részén jártam a napokban, és a házi kertekben igen sok disznóparéjt láttam. Hirtelen úgy tűnt, mintha természeténél, pedig nem. Mikor a kultúrnövény termése beérett, betakarították, a burgonyát felszedték, a disznóparéj pedig igen jól érzi magát, mert nem kapálják a területet. Egyéves növény lévén termeli a sok magot, mely tövenként (közepes tő) 500,000-et is eléri Wágner János biológus szerint, ugyanis több tövet is megszárolt. 20-100 cm magasra megnő és vastag, erős karógyökere van. Levelei hosszú nyelűek, tojásdadok. A virágok igen vastag, tömört, rövid füzereket alkotnak. Magjai lencse alakúak, 1 mm átmérőjű fényes, feketék. Júniustól októberig virágzik. Észak-Amerika déli részein terjedt el. Hazánkban mindenhol megtalálható, mert a talajban nem válogatós. Magjai a talaj felmelegedése után kezdenek csírázni. Zsenge növényként igen jó takarmány a disznóknak, szarvasmarháknak. Tápértéke vetekszik a lucernával.

13. Kövér porcsin
15-32 cm magas, pozsgás, (víztároló) egyéves növény. Húros, kerek átmetszésű, tőből ágas 10-40 cm hosszú fekvő szára van. Levelei tojásdadok, vagy lapát alakúak, és 1-2 cm hosszúak. Virágai sárgák. Egészen a fagyokig virágzik. Melegigényes növény, ezért ha beáll a meleg, igen gyorsan nő. Jól bírja a szárazságot (víz háztartása miatt) Ha kapáláskor a talajon hagyjuk a kikapált növényt, vagy csak egy kis szárát, levelet, akkor hamarosan gyökeret ereszt, és új növény lesz belőle. Csak a kikapált növény és növényi rész összeszedésével védekezhetünk eredményesen ellene. Ennévelkel ez előtt sokat vesződtem vele, most ha meglátok egyet is azonnal kápróccsal kivágom és a kukába dobom. Nyár közepén mindenhol megtalálható (kertekben, tarlón, az összes kapásokban) Fagy iránt érzékeny a magas víztartalma miatt. A sertés és nyúl szívesen fogyasztja.

14. Papsajt, mályva

Egyéves növény, melynek 8-50 cm hosszú gyökere van. Szára felfelé áll, vagy ha több oldalága van, akkor fekvő is lehet és csak a vége felemelkedő. Levélnyele hosszú, lemeze kerekded, esetleg vese alakú csipkés karéjjal. Virágai a levél hónaljában fejlődnek, piros-ló, vagy kékes színűek. Termése pogácsa alakú, sárgászöld színű. Gyermekkoromban ezt szedtük, és fogyasztottuk az Erzsébet téren Duda Béláékkal. Termése éretlen 10-15 részterméskékre hasad (mint amikor a tortát szeleteljük). Májustól késő őszig virágzik. Európában, Ázsiában, Észak-Afrikában. Majd behurcolva elterjedt Észak-Amerikában, Ausztráliában. A frissen trágyázott földet szereti, irtása kapálással történhet. A földön maradt gyom hamar elszárad.

Hunya Alajos

1. ábra

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

őszi árukinálatom:

- virághagymák, rózsatövek
- virágföldék, virágtápok
- műanyag és kerámia cserepek
- műtárgyak, vegyszerek, csávázó szerek,
- fóliák, takaró ponyvák
- esőköpenyek, gumicsizmák, kesztyűk
- szegek, csavarok, kéziszerszámok
- elektromos kisgépek
- műanyag és kerámia savanyítótálak
- alumínium és falétrák
- kerítés drótok, és kötöző drótok
- háztartási eszközök, üstök, üstházak
- kutya, macska, kismadar eledelék
- VAPOREX – falszáritó adalék

FARKAS MÁTÉ

AUGUSZTUS 20-TÓL SZEPTEMBER 22-IG GYOMA
BELTERÜLETÉN 29,5 MM CSAPADÉK HULLOTT.

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó

István, Hunya Alajos, Iványi László, Iványi Mária, Márton Gábor, Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IX. évfolyam 11. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. november

Halottak napján 2002

Fenn foly a perpatvar, torkonragadás, a marakvás:

Bal, jobb, jobb meg a bal. Lenn nyugoszik valahány;
mindegy, hogy hol volt: jobbról, balról a polcon,

fenn, vagy lenn: hull rá a falevél, az avar
bénító csendben. Az enyészet csendes ölében, az anyaföldben
együtt porladnak, - rajtuk a „Béke veled!”

Óh, ha e béke, a jó, fonná idefenn már egybe a szívük!

Ember! Nyújtsd a kezed, s nézz be magadba, remény
gyűjts egy szál gyertyát a szeretted s nem szeretted
sírján is: a jövőd lásd legalább *e napon*.

Szilágyi Ferenc

Önök joga van tudni...

Az önkormányzati választások eredményei

Gyomaendrőd

Polgármester: **Dr. Dávid Imre** 3.357 szavazattal

Önkormányzati képviselők egvéni körzetekben: 10 fő

- Császárné Gyuricza Éva 9. választókerületben (FIDESZ-MKDSZ- Gazdakörök) 258 szavazattal
- Béres János 4. választókerületben (Körösök Vidékéért Egyesület) 236 szavazattal
- Knapcsek Béla 6. választókerületben (MSZP) 224 szavazattal
- Jakus Imre 10 választókerületben (Körösök Vidékéért Egyesület) 209 szavazattal
- Csányi István 2. választókerületben (Körösök vidékéért Egyesület) 190 szavazattal
- Hangya Lajosné 5. választókerületben (Körösök Vidékéért Egyesület) 189 szavazattal
- Vass Ignác 1. választókerületben (MSZP) 176 szavazattal
- Czibulka György 3. választókerületben (Független) 156 szavazattal
- Véháné Szedlák Ildikó 7. választókerületben (FIDESZ-MKDSZ- Gazdakörök) 139 szavazattal
- Kovács Mihály 8. választókerületben (Körösök Vidékéért Egyesület) 108 szavazattal

Önkormányzati képviselők kompenzációs listáról: 8 fő

- Ifj. Dógi János (Kisebbségi)
- Dezső Zoltán (FIDESZ-MKDSZ-Gazdakörök)

- Csikné Tímár Éva (Körösök Vidékéért Egyesület)
- Babos László (MSZP)
- Katona Lajos (MSZP)
- Dr. Kovács Béla (MSZP)
- Timárné Kozma Agnes (MKHGYE)
- Jenei Bálint (MSZDP)

Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselői: 5 fő

- Ifj Dógi János 523 szavazattal
- Dógi János 451 szavazattal
- Botos János 228 szavazattal
- Szécsi Zsolt 240 szavazattal
- Rác Imréné 179 szavazattal

Német Kisebbségi Önkormányzat képviselői: 5 fő

- Rau József 852 szavazattal
- Schwalm Márton 798 szavazattal
- Hack Mária 637 szavazattal
- Giriczné Varga Erzsébet 571 szavazattal
- Sárosi József 372 szavazattal

Hunya Község önkormányzati képviselői :

Polgármester: Hunya Tiborné

Önkormányzati képviselők: 7 fő

- Dr. Fabó János
- Farkas Béla
- Hoffmann Márton
- Kiszely Imre
- Sóczó Géza
- Várkonyi Elemér Tibor
- Vaszkóné Hunya Mónika

Mint ismeretes, szeptember 27-én rendezte a Kertbarátok Köre szüreti felvonulással egybekötött termékbemutatóját. Képeink megörökítették e vidámságot.

Megyei hírek

Vesebeteg ellátó új központot avattak Gyulán

Olvasóinkat már több ízben tájékoztattuk a Gyulán a Pándy Kálmán kórház területén épülő Dialízis Központ munkálatairól. Ott voltunk a március 21-i alapkövetésnél, majd később beszámoltunk a munkák előrehaladásáról. S íme öt hónap elteltével **október 8-án sor kerülhetett a Dialízis Központ ünnepélyes átadásra.** Az Euro Care Magyarország Egészségügyi Szolgáltató Rt. 10 éves fennállása alatt ez már az országban a tizenötödik ilyen

öt hónap alatt felépült az EuroCare Rt. 15. Dialízisközpont

dialízis központ létesítése. Ez azt jelenti, hogy az Euro Care kezelésében immár az országban 220.000 vesebeteg tudnak ellátni ezek a művese állomások. Az új gyulai dialízis központ 21 krónikus, és 1 akut ággyal, összesen 1.200 m²-en létesült, mely a legmagasabb szakmai elvárásoknak megfelel, és maximálisan biztosítja a betegek kényelmét. Az új 120 beteg ellátására alkalmas (3 műszak esetén) dialízis központ októberben 48 beteggel kezdheti meg gyógyító tevékenységét figyelembe véve a 4 órás kezelési időt. Erdemes megjegyezni, hogy az Euro Care bécsi központú hálózatának Magyarországon kívül Csehországban, Szlovákiában, Horvátországban, Németországban, Spanyolországban, a Kanári-szigeteken s a Fülöp-szigeteken vannak művese állomásai.

Domokos László, a Békés Megyei Önkormányzat közgyűlésének elnöke átadta a gyulai dialízisközpont létesítésére aláírt szerződést Fabók Józsefnek, az EuroCare Rt. igazgatójának.

Megyéinkben járt Orbán Viktor - Október 11-én a délutáni órákban Oroszházán, az esti órákban pedig Szarvason a Művelődési Házban tartott lakossági fórumot Orbán Viktor, ahol szólni nem akaró tapsvihar, éljenzés fogadta a volt miniszterelnököt. Orbán Viktor felhívta a lakosság figyelmét az elkövetkezendő önkormányzati választásokra, minden polgár hazafias kötelessége a választásokon való részvétel. Hivatkozott a vezetés alatt eltelt 4 év gazdag eredményeire. Megszívlendő tanulságként mondotta: „...hibáinkat nem érdemes elkövetni, ha nem vonjuk le belőlük a konzekvenciákat”.

Magyarbányhegyesen október 10-én megalakult a Délbékési Polgári Körök Szövetsége, mely több polgári szövetséget fog össze a munkák jobb megszervezése és a jövőbeni együttes fellépés biztosítása reményében.

Október 18-án tartotta ünnepi záró közgyűlését a Megyei Képviselő Testület, a Békéscsabai Jókai Színházban. Az ünnepi közgyűlés a Himnusz hangjaival kezdődött, majd Dr. Ambrus Zoltán a Megyei Könyvtár igazgatója tartotta meg ünnepi beszédét. Ezután kitüntetések átadására került sor, amelyen a „Békés megyéért” kitüntető díjat kapták: Dr. Goda Péter vízépítő mérnök, a Szarvasi Tessedik Táncegyüttes, és a Kevermes Nagyközség Önkéntes Tűzoltó Egyesületének női tüzoltó raja. Szociális munkájukért többen kaptak elismerő oklevelet. Az ünnepséget a Békéscsabai Szimfonikus Zenekarának műsora zárta: Orbán György szerenáé és Beethoven 3. Leonóra-nyitány c. műve előadásával, vezényelt Gémesi Géza. Közreműködtek Kovács Edit és Mihály Csaba színművészek.

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉGI HÁZ novemberi programja

9-én 17 órakor az I. sz. Nyugdíjas Klub vacsorája
15-től 29-ig A Városi Zene- és Művészeti Iskola kiállítása látható a Közösségi Ház földszinti termében.
16-án 18 órakor Az Endrédi Gazdakör vacsorája.
Várjuk az érdeklődőket minden kedden és csütörtökön 18 órától a Kung-Fu edzésre. Vezeti Gál Attila
Új szolgáltatás a Közösségi Házban:
Fénymásolást vállalunk A/4-es méretben: 8 Ft + áfa/oldal.

Kedves olvasóink tudják, hogy már hosszú évek óta nem változtattunk az újság árán, sőt néhány példányt még ingyen is terjesztettünk. Lehetővé tették ezt szponzoraink és azok a kormány és megyei önkormányzati szervek, akik kisebb-nagyobb összegekkel támogatták lapunk megjelenését. Az árak további emelkedésével azonban már nem tudunk versenyt futni. Ezért nekünk is, - mint annyi más lapnak - emelni kell árainkat, sőt meg kell szüntetnünk az ingyenes elosztást. A most bejelentett áremelkedés mellett továbbra is számítunk szponzoraink nagylelkű támogatására.

A lap ára december hó elsejétől havonta 100 Forint.

Aki helyben, vagy Hunyán előfizeti egy évre újságunkat, annak január elsejétől az előfizetési díj csupán évi 1000 Forint lesz. (Tulajdonképpen ezt sem mondhatjuk áremelkedésnek, mert előfizetőink túlnyomó többsége eddig is ezer forintot adott évi előfizetés gyanánt.)

Vidékre, az évek alatt sokszorosára nőtt postaköltségek miatt, január hó 1-től a lap évi előfizetési ára 1700 forint lesz.

Lapzárta után érkezett a hír, hogy szeptember 14-én, szombaton tartotta a Galaktika Baráti Kör szokásos évi (ebéddel összekötött) találkozóját. Vendégeik voltak: az UFO Kutató Szövetség elnöksége és a Debreceni UFO-kutatók. A képen (középen) Sós Tibor, (tőle jobbra) Pusztai Sándor az UFO Magazin főszerkesztője. A jó hangulatú megbeszélésen szó volt a további együttműködésről is.

Sokszor kapunk leveleket, észrevételeket cikkeinkkel kapcsolatban. Köszönjük kedves olvasóknak, aki megküldte nekünk a virágokkal borított Körösi Csoma Sándor sírjának fényképmásolatát ezzel az igen figyelemre méltó szöveggel: „1842-ben temették el Körösi Csoma Sándort. A mai napig is gondozzák sírját. Itt ebben az országban még meghalni sem érdemes. Igen sok helyen felszámolják és kisajátítják a sírokat. Mert kell a termőföld. Tisztelt szerkesztőség fogadják tőlem szívesem. (V. L.)

memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végző álunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

Tardos András

1924 – 1969.

1978-ban jelent meg az Akadémiai Kiadó gondozásában a „Fényes szelek nemzedéke” című kétkötetes dokumentumgyűjtemény. Kardos László főszerkesztő irányításával mintegy két tucat kutató többéves munkájának gyümölcse a hézagpótló – ám nem hibátlan – mű. (Tardos András pl. nem 1927-ben született, és nem 1971-ben halt meg.)

***

Dr. Tardos Gáspár gyomai ügyvédet felesége két gyermekkel ajándékozta meg. Az első szülött Anna (becenevén Ancsi) mintegy évtizeddel volt idősebb öccsénél; mire András serdülőkorúvá cseperedett, Anna már eladósorba került. Szerencséjére idejekorán Romániába házasodott, majd a háború után családotól Palesztinába emigrált. Ancsinak szívbéli jó barátja volt Berkovics Dolf gyomai vaskereskedő egyik lánya, Erzsí, aki a Zeneakadémián végzett, és zongoraórákat adott. Ő mint „árja párja” vészelte át a kritikus éveket. Utóbb elvált ugyan, de volt férje családnevét megtartva, Mágori Varga Erzsébet, majd Mágori Erzsébet néven a politikai és kulturális élet ismert szereplőjévé vált. Férje, Molnár Erik történész, majd miniszter halála után Horváth Mártonnal, az akkori idők kulturális politikájának egyik vezetőjével kötötte össze életét. Tévékritikái sok éven át voltak olvashatók az Élet és Irodalom hasábjain. Ancsi és Erzsí szívbéli jó barátja volt a már harmincas években nemzetközi hírví Fischer Annie, aki udvarlójával, későbbi férjével, Tóth Aladárral többször is ellátogatott ez idő tájt Gyomára. A három barátó háború utáni kapcsolatának alakulásáról nincs információ; hálás lennék annak, aki kitértené e hézagot.

***

Andrist – csak így nevezték ugyanis – gyermekkorunk óta jól ismerem. Bár lekezelő, gúnyos modora miatt nem szerettem, s ezzel sokan így voltak. Négy elemijét Gyomán a helyi rom. kat. iskolában járta ki, a középiskola első osztályait pedig a kiváló békéscsabai ág. h. ev. gimnáziumban, ám szülei előrelátásának köszönhetően már Budapesten érettségizett. Ekkor 1942-ben egy évvel túl voltak a hírhedt III. zsidótörvény kihirdetésén; öt mégis felvették az – akkori nevén – Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi karának történelem szakára. Ennek háttere, valamint az 1942-45 közötti életút részletei a fent említett dokumentumgyűjtemény adataiból és nem utolsósorban Andris szóbeli visszaemlékezéseiből tudható meg.

Dr. Tardos Gáspár, az apa, még jurátus korából ismerte Gratz Gusztávot, a kor ismert politikusát, aki szívélyes viszonyban volt Kállai Miklós 1942 tavaszán hivatalba lépett kabinetjének kultuszminiszterével. Színeit Merse Jenővel. Így juttatta be fiát az egyetemre.

Akik őt, csak mint rátarti „úrifút” ismerték, máig érthetetlenül állhatnak az előtt a robbanásszerű, forradalmi átalakulás előtt, amely az egyetemen Tardos András személyiségében végbement. Hamarosan kapcsolatot talált a háború- és németellenes diákmozgalmakkal, a Parasztfőiskolások Szövetségével és Gyórfy István Kollégiumával. Egyidejűleg részt vett a Ságvári Endre vezette Országos Ifjúsági Bizottság akcióiban is. 1943 télutóján András levélben kérte édesapja hozzájárulását ahhoz, hogy március 15-én beszédet mondhasson Leányfalun. Az apa félve fiát, apai jogaira hivatkozva expressz-ajánlott levélben tiltotta meg neki a rendezvényen való

részvételt. Andrásban azonban akkora már erősebb volt az elszánt mozgalmi hevület, mint az apja iránti tisztelet. Következmény: büntetőeljárás indult ellene, de mivel ekkor még szabadlábban védekezhetett, családja nem sejtett semmit. 1943 nyarán hazaérkezett vakációra. Hamarosan találkozottunk, és megrendülten ismerkedtem meg egy új, szerény, rokonszenves baráttal. Mintegy két órát diskuráltunk, habár ez eléggé egyoldalúra sikeredett: én jobbára hallgattam. András beszélt az egyetemről, vázolta a hadi helyzetet, főként azonban Hegelről, dialektikáról, tézis – antitézis – szintézisről magyarázott – számomra érthetetlen nyelven. – Azzal váltunk el, hogy hamarosan folytatjuk. András ezután este moziba ment szüleiével. Pergett a film, majd váratlanul félbeszakadt, kigyulladt a nézőtéri világítás, belépett két csendőr, Andrást kicibálták szülei mellől, és bilincsbe verve elvitték. Hozzánk éjjel 11 felé zörgetett be a sokkoló hírről jó szomszédunk, Szilágyi Margitka. A történet után aligha meglepő, hogy az 1944 március 19-i német megszállást követően Dr. Tardos Gáspárért külön kocsi küldött a Gestapo. Feleségét a gyomai gettó június 16-i kiűrtésekor szállították marhavagonban a megsemmisítő táborba.

***

Andrással legközelebb 1945 tavaszán találkoztam Gyomán. Egy napra jött csak. Meglátogatta apja egykori ügyvédi irodájának „mindenesét”, az őt születése óta szerető-babusgató Etuskát, majd mivel családi házukat teljesen kifosztva, lakhatatlan állapotban találta, nálam szállt meg. (Családi otthonunk egy szobáját ugyanis ekkorra már úgy-ahogy lakhatóvá tettem.) Szüleiéről és öcsémről pedig akkor még semmit sem tudtam. Ezen az éjszakán mesélte el András egyetemre kerülésének hátterét, az 1943-as letartóztatása előtti eseményeket, hogyan alakult sorsa a letartóztatása után:

A Margit körütra szállították, amely nem véletlenül kapta utóbb a Mártírok útja nevet. Elfélték, ennek részleteit nem mondta el, vagy azóta hullott ki az emlékezetéből, de mikor Németországba szállították őket, még a határon belül, sikerült néhány társával felfeszíteniük a vagon néhány padlódeszkáját, s amidőn a szerelvény rövid időre megállt, leereszkedtek a sínek közé a talpfára. Visszaszórtak Budapestre, s itt a felszabadulásig az ellenállási mozgalom számos, nemcsak bátorságot, hanem találmányt és lélekjelenlétet is megkövetelő akciójában vettek részt.

***

Tardos András 1949-ig fontos ifjúságpolitikai vezető tisztségeket töltött be a MADISZ-ban és a MEFESZ-ben, majd „kiöregedve” az ifjúsági mozgalomból, a rádió egyik különlegesen fontos posztján, az idegen nyelvű adások szerkesztőségének vezetőjeként dolgozott. Ezt követően a felendülő hazai televíziózás Híradó műsorainak irányításában vett részt.

Magánélete nem alakult szerencsésen. Első házasságából két fia született, de maga az együttélés válással végződött. Második, tartósnak remélt kapcsolata sem állta ki az idő próbáját.

Ekkor már a hatvanas években jártunk és talán csak Tardos András tudná megmondani, hogyan fonódott-torlódtott össze idegrendszereben magánéletének megannyi konfliktusa és a külvilág sok-sok új gazdasági, politikai, ideológiai ellentmondása.

1969. szeptember elején elment a Pilisbe vadászni. Ott szájába vette fegyverét és meghúzta a ravaszt. Úgy találtak rá a keresésére indulók, szétroncsolt koponyával.

Értékes és tanulságos (!) életútja emberibb véget érdemelt.

Kerekes Gábor

Akik még e rövid életírás fel nem tárt részleteiről tudnak információval szolgálni, kérjük keressék meg a szerzőt írásban, személyesen vagy telefonon: Budapest, Kertész u. 38-40. III./4. 1073. Telefon: 06-1-267-5002.

Oktoberi számunkban helytelenül közöltük, hogy Dr. Csókási Béla tanár úrnak szerepe lett volna a KALOT népfőiskola szervezésében. Közöttudott ugyanis, hogy az intézmény az 1930-as években Ugrin József a Legényegylet főtitkára szervezte meg az Előjáróságtól a Liget melletti, részben gyümölcsfákkal beültetett területet azzal a céllal, hogy ott bentlakásos népfőiskolát építsenek. Mint tudjuk a háború véget vetett e jeles tervnek.

Énadródt néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

A néprajzi feltáró munka nem csak a szobeli és írásos emlékek gyűjtését jelenti, hanem a ma már erősen fogyó tárgyi emlékek mentését is. Sokszor a személtől vagy a poros padlások pókhálói közül kell előkeresni azokat a tárgyi emlékeket, amelyek nagyapáink és szépapáink életét tudják hitelesen bemutatni. A néprajzi kutatás három fő csoportra osztja a kutatási területébe tartozó anyagok rendszerezését: Folklor (szellemi), Etnográfia (tárgyi), Társadalomnéprajz (a falusi társadalom vizsgálata). Néprajzi közlésünk a tárgyi anyag feltárását példázta, hogy a szerencse milyen nagy szerepet tölt be egy-egy tárgy megtalálásában. Amikor egy információból kiindulva, további információ gyűjtéssel pontosan behatárolja a keresett tárgyi emlék helyét és amikor a kutató nem rest kétnapi földmunkát elvégezni, hogy adott esetben felszínre hozza az elásott néprajzi tárgyi emléket.

Beszámolónk egy frissen megtalált emlék bemutatását, elásásának és megtalálásának körülményeit tárja az olvasóink elé. A közölt anyag kutatási napló formájában írja le az eseményeket az író egyes szám első személyében. Az idéző jelbe tett részek pedig az adatközlőktől kapott értesüléseket közli szó szerinti hűséggel. Az idézetek után zárójelben jelzem, hogy az adat kitől származik.

A Gyomavégyi temető „Fájdalmas Mária” szobrának megtalálása

Ez év október elején megkerestem Beláné Tarr Mária, hogy egy fontos üzenetet kell továbbítania részemre. Elmondta, hogy kedves rokona Tímár Eleknek

született Bela Mária a tudtára adta, hogy a Gyomavégyi temetőben el van ásva egy „Mária szobor”. Izgalommal hallgattam a beszámolóját, majd elkezdtem kérdezősködni a településen az elásott szoborról és az elásás körülményeiről.

Felkerestem Tímár Eleknek, aki a következőket mondta:

„Az édesanyám Hegedűs bácsival elásták a szobrot a nagykereszt tövében, 1968-69-ben, ha jól emlékszem. Tehát van annak már több, mint harminc éve. Édesanyám Bela Józsefné, született Sóczy Viktória, nagyon vallásos volt. Tíz gyereket szült, ebből heten élték meg a felnőtt kort hárman sajnos gyerekkorukban meghaltak. Minket is nagyon vallásosan nevelt. Tagja volt az Egyház Tanácsnak és Oltáranya volt. Ami azt is jelentette, hogy ő díszítette a templomot minden ünnep alkalmával.

Édesapám Bela József láb-beli készítő volt, tehát a cipőtől a papucsig mindent megcsinált és édesanyám is egész nap a gép mellett ülve varrta a felsőrészt.

Édesapám halála után gyakran kijár a Gyomavégyi temetőbe édesapám sírját gondozni, valamint mint Egyház Tanács tag felügyelte a temető rendjét. Gondozta a Mária szobrot, mindig friss virágot vitt a képen is látható vázába. A szobor felett egy kis tető volt és vaskerítéssel volt körülvéve.

A talapzaton egy márványtábla volt. Rá volt vésvé Tímár Anna, a képen is látszik, gondolom ő állította a szobrot. De róla nem tudok semmit.

Azért ásták el a szobrot, hogy megóvják, nehogy széthúzzák, hogy a gyerekek játszanak vele.

Ki lett sajátítva a gáthoz egy rész a temetőből valószínűleg az egészet bejebb kellett hozni.

Nem is nagyon mondták hogy mit csináltak, gondolom félték attól, hogy valaki kiássza, és tönkre teszi. Csak annyit mondott édesanyám: Eltemettük a Szűz Anyát.

Én az egészet csak később tudtam meg unokatestvéremtől Búza Istvánától, hogy édesanyámék Hegedűs bácsival eltemették a Máriát. A nagykereszt mögött van egy domb, olyan, mint egy sír ott van eltemetve. Édesanyám utána úgy gondozta, mint egy sírt, virágot ültetett rá, tehát gondozta.

Édesanyám 1972-ben halt meg.

Nagyon örülök, hogy ki tudták ásni és majd kíváncsi leszek, hova tudják elhelyezni.”

(Tímár Eleknek született Bela Mária mondta el 2002. október 15-én)

Október első hetében munkatársammal Melkovic Lajossal reggel 9 óra tájban elindultunk szerszámokkal felszerelvek a Gyomavégyi temetőbe, hogy a Tímár Eleknek által megmutatott helyen kiássuk a szobrot. A munka megkezdése előtt tájékoztattam Iványi plébános urat az akciónkról, és kértem engedélyt, arra hogy a temetőben megáshassuk a szobrot. Az engedélyt megadta és figyelemmel kísérte munkánkat.

Elkezdtük az ásást és 11 óra tájban rábukkantunk a szoborra, pontosabban a talpázatának egyik sarkát sikerült kibontanunk. Nem tudtuk pontosan mekkora a szobor és így nagyon óvatosan kellett kibontani spaklival a felbukkanó részeket. A megtalált részletekből megállapítható volt, hogy a szobor anyaga festett gipsz és a letörés veszélye miatt még körültekintően szinte csak spaklival tudtuk bontani az igen kemény földben lévő szobor részeit. A délután folyamán kezdett kirajzolódni, hogy egy nem kis méretű arccal lefelé fordított kétalakos szobor van elásva. Elkecsereztünk, amikor a nyakánál csonkolt test kezdett kibontakozni. Az első nap nem járt sikerrel, ugyanis a szobor még jócskán a földben volt. Mielőtt otthagytuk visszabáltunk rá egy kis földet félve az esetleges rongálásoktól.

Másnap - úgy látszik félelmünk nem volt alaptalan - a szobor hátán ugrálás nyomok és egy hozzá vágott pálinkásüveg szilánkra tört darabjai figyelmeztettek arra, hogy a mai nap felszínre kell hozni és elszállítani a szobrot biztos helyre.

Délután 2 óraker sikerült ki-mozdítani helyéről a szobrot és nagy örömünkre a lábánál megtaláltuk a Mária letört fejét. A szobor igen nehéznek bizonyult, ezért segítséget hívtam. Az Átyát értesítettem, aki rögtön kiküldte a sekrestyést, Balogh Pétert és vele jött Pintér Attila is. Így négyen kötelek segítségével nagy nehezen kiemeltük a gödörből, majd felcsúszattuk autóm utánfutójára.

Nagy meglepedés: szállítottam be a szobrot a Plébánia udvarára, ahol ideiglenesen elhelyeztük.

Kicsit megpihenve a kétnapos derékfájdító ásást, most vehettem igazán szemügyre mit is találtunk.

A szobor kb. 150 centiméter magas. Máriát ábrázolja élőben a halott Jézussal. A szobor anyaga gipsz, amelyet színes olajfestékkel festettek ki. A Mária egyik kézfeje le van törve, a Mária fej pedig kisebb pótlásokkal visszahelyezhető a nyakra. Tehát összegezve elmondható, hogy a körülmények ellenére a szobor jó állapotban van.

Szonda István

bal oldali kép: a kiásott szobor így megmaradt
jobbra: korabeli fényképek a temetőből

Katolikus oldal

NOVEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor és este 5 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.
Szent Gellért Iskola kápolnájában
november 1-én, és 24-én, fél 12-kor.

Hunva

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 15 órakor.

A katolikus hit elemei (12)

III. A bűn

I. A bűn elsősorban Isten megbántása.

1. Minden bűn Isten elleni lázadás.
2. Minden bűn, a legelsőhöz hasonlóan, Isten akaratának az elutasítása.
3. Bűneinkkel gyakran egy embertársunkat bántjuk meg, de minthogy Isten azt akarja, hogy szeressük egymást, a bűn mindig Isten megbántása is.

II. A bűnnek vannak fokozatai. Van halálos és vannak bocsánatos bűnök. A halálos bűnök lerombolják bennünk a megszentelő kegyelem életét.

Egy bűn akkor halálos, ha a következő három feltétel egyszerre teljesül:

1. A bűn tárgyának súlyosnak kell lennie. Más szóval: egyenesen valamelyik parancs ellen kell irányulnia.
2. A bűnt annak teljes és világos tudatában kell elkövetni, hogy az súlyos bűn.
3. A bűnt akaratunk teljes és tudatos beleegyezésével kell elkövetnünk.

A bocsánatos bűn csak gyengíti bennünk Isten életét, de nem rombolja le. Bocsánatos bűnt akkor követünk el,

1. ha a bűn tárgya kevésbé súlyos;
2. vagy ha súlyos ugyan, de nem teljes tudatossággal vagy nem teljes beleegyezéssel követjük el.

III. A hét főbűn a következő:

1. Kevélység
2. Fösvénység
3. Irigység
4. Harag
5. Bujaság
6. Torkosság
7. Jóra való restség

Ezeket azért nevezzük főbűnöknek, mert sok bűn és hiba belőlük fakad.

IV. Az „égbekiáltó bűnök” ezek:

1. Gyilkosság
2. Szodómia
3. Mások elnyomása; különösen özvegyek, idegenek és árvák elnyomása
4. Munkabérek kifizetésében való igazságtalanság

V. A Szentlélek elleni bűnök

1. Az vétkezik a Szentlélek ellen, aki nem kér bocsánatot bűneiért.
2. Ennek egyik oka a vakmerő bizakodás lehet.
  - A vakmerő bizakodás származhat abból, hogy valaki azt hiszi, Isten segítségével nélkül is üdvözülhet. Azt hiszi, saját képességei révén is bekerülhet a mennybe.
  - A vakmerő bizakodás abból is eredhet, hogy valaki azt hiszi, Isten megbocsát anélkül, hogy ő maga valamit is tenne. Ez a vakmerőség erre a gondolatra épül: „Isten majd elintézi. Nekem nem kell bocsánatot kérnem.”
3. Más oka is lehet a bocsánatkérés elmulasztásának: a kétségbeesés. A kétségbeesett ember azt hiszi, hogy a bűne olyan súlyos, hogy Isten nem fogja megbocsátani vagy azért, mert nem tudja, vagy azért, mert nem akarja.

4. Ezek a bűnök azért irányulnak a Szentlélek ellen, mert aki elmulasztja a bocsánatkérést, az elmulasztja az üdvösségnek azt a lehetőségét, amelyet a Szentlélek felkínál.

NOVEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. péntek: **Mindenszentek**
2. szombat: Halottak napja
3. vasárnap: **Évközi 31. vasárnap**
4. hétfő: Borromeo Szent Károly püspök
5. kedd: **Szent Imre hereceg**
9. szombat: A Lateráni bazilika felszentelése
10. vasárnap: **Évközi 32. vasárnap**
11. hétfő: Toursi Szent Márton püspök
12. kedd: Szent Jozafát püspök, vértanú
13. szerda: Magyar szentek és boldogok
15. péntek: Nagy Szent Albert püspök, egyháztanító
16. szombat: Skóciai Szent Margit
17. vasárnap: **Évközi 33. vasárnap**
18. hétfő: Szent Péter- és Szent Pál bazilikák felszentelése
19. kedd: Árpád-házi Szent Erzsébet
21. csütörtök: Szűz Mária bemutatása a templomban
22. péntek: Szent Cecília szűz, vértanú
23. szombat: Szent I. Kelemen pápa vértanú
24. vasárnap: **Krisztus Király vasárnapja**
28. csütörtök: Marchiai Szent Jakab áldozópap
30. szombat: Szent András apostol

Az endrődi templom búcsúja november 9-én, szombaton délelőtt 10 órakor lesz, **Gyulay Endre püspök úr** halát ad a felújított templomtetőért. Mise végén körmenet, jó idő esetén

VI. Mások bűnében akkor vagyunk részesek, ha:

1. magunk is részt veszünk benne közvetlenül és szándékosan;
2. parancsot adunk bűnre;
3. tanácsot adunk rá;
4. dicsérjük más valaki bűnét;
5. helyesljük;
6. rejtegetjük;
7. nem akadályozzuk meg
8. és ha bűnösöket és gonosztevőket védelmezünk.

A bűn támadás Isten ellen: „Egyedül tetelened vétettem, ami színed előtt gonosz, azt tettem” (lásd Zsolt 51,6). A bűn Isten irántunk megmutakozó szeretete ellen támad, és attól szívünket elfordítja. Mint az első bűn, amely engedtlenség volt, lázadás Isten ellen azzal a szándékkal, hogy az ember olyan legyen, „mint az istenek”, ismervén és meghatározván a jót és a rosszat (Ter 3,5). A bűn tehát „önszeretet, egészen Isten megvetéséig”. Önmaga gögös fölmagasztalása révén a bűn homlokegyenest ellenkező Jézus engedelmisségével, ami az üdvösséget beteljesítette (vö. Fil 2,6-9). (KEK, 1850.)

Szükséges súlyosságuk szerint megítélni a bűnöket. Ez már a Szentírásban észrevehető (vö. 1Jn 5,16-17), tehát a halálos és bocsánatos bűn közötti megkülönböztetés az Egyház számára adva volt. Az emberek tapasztalata ezt megerősíti. A halálos bűn az ember szívében Isten parancsának megszegésével lerombolja a szeretetet; az embert elfordítja Istentől, aki végső célja, és az ember Istenben föltalált boldogságával szemben valamely alacsonyabb rendű jót részesít előnyben. A bocsánatos bűn, még ha megtámadja és megsebez is a szeretetet, engedi létezni. (KEK, 1854-1855.)

Az oldalt szerkeszti: Iványi László plébános

Hunyai bérmálás - két bérmálkozó beszámolója

2002. szeptember 29-én délután ünnepi szentmisére gyűltek össze a hívek a hunyai Szent László templomban.

Gyulay Endre püspök 19 hunyai, 6 endrői és 2 Hunyáról elszármazott budapesti fiatalnak szolgáltatta ki a bérmálás szentségét. A fiatalokat Iványi László plébános készítette fel, amiért köszönetet mondunk neki. A szentmisén részt vett: Szurovecz Vince esperesünk, Bauer Csaba atya, a volt káplánunk, Mag Lajos atya, gyomai plébános.

A 2000-ben felépült templomunkban ez volt az első bérmálás. Remélem, a Püspök Atya még nagyon sok fiatalt fog ebben a templomban megbérmálni.

Hegedűs Dóli
7. osztályos bérmálkozó

2002. szeptember 29-én 5 év után ismét bérmálkozásra került sor Hunyán, amit már nagyon vártunk. Hunyáról 21, Gyomaendrődről 6 fiatal vette fel ezen a napon a keresztény nagykorúság szentségét.

Előtte egy hónappal kezdtük el a felkészülést, amit szombatonként a hunyai plébánián Iványi László plébános tartott. Természetesen a hittanórákon is a Szentlélek eljövételéről folyt a tanítás. Azt hiszem, erre a napra azóta folyamatosan készülünk, hogy megkeresztelked bennünket. Templomba és hittanórára járunk. Később elszáldozók lettünk, és azóta gyónunk, áldozunk.

A Szentlélek eljövételével lelkileg is megerősödünk, hogy bátran kiálljunk hitünk mellett, Jézus tanítását kövessük és hirdessük.

Szilágyi Tímea
8. osztályos bérmálkozó

Temetői megemlékezések halottainkról:

Endrődön november 2-án, Halottak napján szombaton délelőtt fél 12-kor a Gyomavégyi, délután 2-kor a Szarvasvégyi, 3 órakor a Központi katolikus temetőben. November 1-én az esti mise után gyertyagyújtással, imával megemlékezünk a Hősök emlékműveinél is.

Hunyán: november 1-én, pénteken, Mindenszentek ünnepén délelőtt 11-kor a hunyai Köztemetőben.

Gyomán: november 1-én pénteken délután 2-kor a Köztemetőben, 3-kor a Katolikus temetőben.

A Vatikáni Rádió magyar nyelvű adása hallható minden este 19.10-kor a középhullámon (1467-1530 kHz) valamint rövidhullámon (41, 49 m). Ezt a műsort megismétlik másnap reggel 5.40-kor középhullámon (1530 kHz) és rövidhullámon (41 m).

A Duna Televízió hangcsatornáján, és a HotBird digitális rádiócsatornáján ugyancsak fellelhető. (V11804 Mhz, Symbol rate 27500, Viterbi 2/3, Audio PID 660.)

Digitális műholdvevővel Magyarországon is nézhető a **vatikáni TV, a TELEPACE.** (V11804 Mhz, Symbol rate 27500, Viterbi 2/3, Video PID 515, Audio PID 653.)

Választások

Hazánkban lezajlottak a helyhatósági választások. Ezúton mondok köszönetet Gyomaendrőd és Hunya leköszönő polgármestereinek, és önkormányzati képviselőinek az elmúlt négy év munkájáért. Hiszem és tudom, hogy mindenki igyekezett feladatát jól elvégezni.

Ezúton köszöntöm Gyomaendrőd és Hunya megválasztott régi-új polgármestereit, valamint az új testületeket. Kérem, és kívánom, hogy mindenki, pártállástól függetlenül igyekezzék feladatát lelkiismeretesen elvégezni településük, választókerületük javára, megelégedésére. Fogjanak össze érdekünkben!

Szép, de nehéz feladatokat kell megoldaniuk.

Isten segítse, és áldja mindannyiuk életét, munkáját!

Iványi László plébános

A Szent Gellért napi ifjúsági találkozó

Hajnaltól izgatottan indultunk el Hunyáról, mert nem tudtuk, mi vár ránk.

8-8.30 között érkezünk meg Szegedre. Mivel 9 órakor volt a gyülekező, a csoport kicsikre és nagyokra oszlott. Megnéztük a Tiszát, sétáltunk a klinikák előtt. Kis idő elteltével hallottuk, hogy a Dóm harangjai 9 órát ütöttek. Ekkor szinte özönlött a sok fiatal a Dómba. Itt megkaptuk a programfüzetet, ami tartalmazta az esti szentmise énekeit is. Ezután a reggeli ima következett, melyben a férfiről és a nőről beszéltek.

Ezt követően a csoportok beosztása és a helyszínre vonulás volt. A csoportos foglalkozás egész délelőttöt betöltő program volt. A hunyai általános iskolások a 13. csoportban voltak. Két egyetemista tartotta a foglalkozást: Ducki Tomek és Áment Zsuzsanna. Ők is most először voltak, csakúgy, mint közülünk néhányan. Ők ketten feladatokat adtak nekünk, amivel egybekötve véleményt kellett mondanunk.

Amint vége lett a foglalkozásnak, visszamentünk a Dóm térre, és megébédeltünk. Ebéd után egy liturgikus tánc volt, amelyet bárki táncolhatott.

Az élőkép, ami negyed 3-kor kezdődött, lufiból állítottunk össze két fát, és az idei 2002-es évszámot, olyan formában, hogy mindenki fogott a kezébe 4-5 lufit. Majd egy sipszóra a lufik az égbe repültek.

A jól sikerült élőkép után a Kaláka együttes koncertjét figyelhetjük meg, ami nagyon jó hangulatú volt.

Ezt a bűnbánati liturgia követte.

A Dóm teli volt emberekkel, amit nagyon jó volt látni, hogy ennyi ember eljött a bűnbánati liturgiára és az esti szentmisére. Én úgy érzem, hogy az emberek sokkal jobban érzik magukat a liturgiák és a szentmisek után.

Ezután vacsora következett. Virslit és zsíros kenyert kaptunk.

„Nem az a lényeg, hogy mit és mennyit eszel, hanem az, hogy szeretettel kapod.”

Táncház következett. Mint minden évben, nagyon jó volt a hangulat. Sokan kedvet kaptak a tánchoz.

Aki teheti, az jöjjön el egyszer a Szent Gellért napokra. Ígérem, hogy felejthetetlen emlék marad. Hisz rengeteg embert meg lehet ismerni, a programok erről is szólnak, hogy minél több embert ismerjünk meg.

Parrag Katalin
8. o.

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Kanisay (Kanizsai) család

A család, oklevelek alapján eredetét a száznolc nemzetiségből állón, annak egyikéből az Osl vagy Osth (Ozsol) nevből származtatja. Első ismert törzsük Imre volt, ki Béla király alatt harmincezer ember vezetett Ausztria hercege és Ottokár ellen. Imrének fiai (Belud 1290.- László 1305.- Ivan, Henrik) Károly Róbert korában vittek jelentős szerepet. Henrik fia Lőrincz mester lett tulajdonképpen a család alapítója, miután ő kapta 1324-ben Kanizsa várát adományba, honnan a család neve eredeztetett. Fiai: I. István budai prépost, 356-ban zágrábi püspök lett, I. János testvérel együtt részt vett 1350-ben a nápolyi hadban, hol kitüntette magát. Fia őt maradt (György, aki 1405-ben az ermenyési pálosok részére zárdát építtetett János, esztergomi prépost egrí püspök, Lőrincz, ki ifjú korában meghalt, II. István, 1386-ban Mária és Erzsébet királyné útitársa, midőn azokkal együtt Diakovárnál elfogatott, később a székelyek ispánja, királyi fő-ajtónálló, majd Sopron vármegye főispánja, Miklós, Zala, Vas és Sopron vármegyék főispánja sok hadban vett részt külhonban is Zsigmond király oldalán.

Az öt testvér közül II. Jánosról szólunk bővebben.

1385-1387 esztergomi prépost, 1387-1418 esztergomi érsek. 1396-ban részt vett a nikapolyi csatában Zsigmond király oldalán. Az ő idejében zálogosított el Zsigmond 16 szepesi város a lengyeleknek s a zálogpénz felvételével Jánost bizta meg a király. 1417-ben jelen volt a koszticzi egyetemes egyházi zsinaton is. Ő volt az első magyar prímás, ki 1394-ben Zsigmond király közbenjárására az apostoli szentszék született követő Bonifácus pápától címet megnyerte utódai részére is. 1412-ben Zsigmond a római birodalom főkancellárjává nevezte ki.

A Kanisay családból való Kanizsai Dorottyá, ki Geréb Péter, utóbb Perényi Imre nádor neje volt, és 1526-ban a Mohácsnál elesetteket saját költségén 400 emberrel eltemettette.

A család utolsó sarja Ferencz 1532-ben utód nélkül halt meg s fiágon sírba vitte a családot. Ferenc hűga Orsolya 14 éves korában nőül ment Nádasdy Tamáshoz s így a kanizsaiak roppant vagyona örökebe a Nádasdyak léptek.

Új lapot köszönhetünk! E lap a **KELET** nevet kapta, hisz a Nap is Keleten kél.

„Tudjuk, hogy Békés megyében sokezer, sok tízezer ember él, aki számára fontosabb a haza, mint a nemzetközi nagytőke. Sokan vagyunk, akiknek fáj Trianon, s akik megkönnyezzük a Himnuszt. Elsősorban e körökhöz szeretnénk szólni!

Reménykedünk, hogy fel tudjuk mutatni mindazt az értéket, amely nemzetté kovácsol bennünket, amely nem csak lakóhelyünk, de hazánkká teszi Magyarországot, szűkebb pátriánkká az Alföldet, a Körösök vidékét. ... Újat szeretnénk létrehozni, a konzervatív-nemzeti újságírás délföldi hetilapját” - ajánlja e szavakkal *Gubucz Katalin* az új lapot.

Júliusi számunkban hírt adtunk arról, hogy a **Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége emlékérmeket készített.** Az érem elkészült. Személyesen történő átvétel esetén 750 Forint, postai úton k. 850 forintba fog kerülni. AVHBSZ címe: Budapest, 1091. Üllői út 149. A kéréshez csatolni kell a fogságot igazoló irat fénymásolatát.

Az emlékérmeket a férfiak a zakó, zubbony, a nők a ruha bal oldalán tűzhetik ki. Amennyiben jogosult más kitüntetésekre is, az érem az állami kitüntetések után következzenek, de az egyéb társadalmi kitüntetések előtt. Az emlékérmekhez rendszeresített csokor bármikor viselhető a zakó hajtókáján, vagy a női ruha bal oldalán a szív táján.

Az országban sok helyen létesítettek helyi szövetségeket. Jó lenne, ha Gyomaendrődön is megalakulna a Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége. Várom ez ügyben javaslatukat.

Hunya Alajos, Gyomaendrőd, Fő út 192. Telefon: 386-119.

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY 1901.
XXVIII. Évf. 47. sz. Békéscsaba június 13. csütörtök.

„Schwalm György gyomai téglagyárában csütörtökön súlyos szerencsétlenség történt. Mász György munkásember földet talicskázott a mélyen aláásott földbányából, mely hirtelen leomlott, s eltemette a szegényt. A hatalmas földtömeg súlya kezét és hátgerincét törte össze. Életben maradásához kevés a remény.”

Rohoska Mihály főszolgabíró elnöklete alatt Gyomán megalakult a tejszövetkezet s a napokban meg is kezdi működését. A gazdák 200 tehenet jegyeztek be. Az igazgatóság intézkedett gépek beszerzése iránt is.”

XXVIII. évf. 62. sz. 1901. augusztus 4.

„A szertelen forrás tovább tart, csak egy-egy nagyobb vihar szakítja meg időnkint. Ennek menete; villámlik, mennydörög, az ég csatornái megnyílnak, sok esetben nem megtisztul a levegő, lehül egy kissé, de aztán kiderül az égbolt, s újra csak izzik a föld lábaink alatt. Csütörtökön és pénteken nagy viharok voltak megyénkben, különösen Sárréten.

Csütörtökön este Gyomán lecsapott a villám Nagy János házára, az bizony tüzet fogott s leégett. Csudaballa pusztán dr. Salgó József birtokán összedöntött a vihar egy sertésólat, két kanászt megölt, 65 db.

sertést elpusztított a lezuhanó épületomladék. Az egyik kanász volt Szentmihályi Sándor, a másik Szabó Imre, egyikőjük 18, másikójuk 17 esztendő volt.”

Kedves Olvasóink!

Önök az alábbiakban, a Békésmegyei Közlönyben, 1879-ben a VI. Évfolyam 21. számában Túróczi Endre versét fogják olvasni. Igaz! Nem egy irodalmi műalkotás, de szelleme a korak. Kérem, ítéljék meg Önök, hogy 123 év óta, amikor ez a vers megjelent, mennyiben változott korunk erkölcsiben 2002-ben!

ROSSZ IDŐKET ÉLÜNK

Rossz idöket élünk,
Gonosz napok járnak:
Az ember, mint dúvad
Ártni vágy társának.
Önzö vágyak dúlnak,
Szíve belsejében,
Krokodil könnyeket
Látsz csalárd szemében.

Barátsága? Köpeny,
- A tettetés meze -
Segítség helyt mit nyújt:
Kain gyilkos keze.

Minden szava színmez;
Ölelése háló;
Légy bátor százszor okosb,

Mind vesztetre váló.
Titkodat ha bírja?
Légy rá elkészülve,
Ha billen a mérleg,
Megleszesz feszítve.

Boldog vagy? árnyékként
Kísér, mint hű ebed;
Ha elbukál-legott
Ő dob rád követ;

Vagy útjában állva,
Czélhoz jutásában;
Megfulladsz biztosan
Rágalom árjában.
Becsületed talán
Vértezettnek hiszed?
Csalóddol! Ebből lesz
Golgotha kereszted.

Ember! Az ész, amaz
Istenség szikrája.
Volna méltóságod,
Ha figyelnél rája;

De rosszra használva;
Süllyedsz vadállattá,
Teremtés urából
Léssz rabbá, utálttá;
Siess ember, siess,
Süllyedj még mélyebben,
Teljesül „bánom, hogy
Embert teremttem”.

Közre adta: Cs. Szabó István

A Városi Zene- és Művészeti Iskola hírei

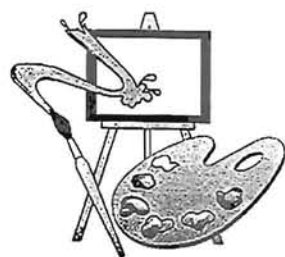
A Zene Világnapja alkalmából tartotta ünnepségét október 10-én az iskola. Századunk egyik legnagyobb muzsikusa Jehudi Menuhin, amikor 1972-ben az UNESCO zenei tanácsának elnöke volt, határozta el, hogy minden évben egy napot a zenének kell szentelni. E napon semmi másra nem szabad gondolni, csak a zenére, mert zenére gondolni, zenét hallgatni, zenével foglalkozni nagyon felemelő dolog. „A zene az emberek legmélyebb érzéseit és legnemesebb reményeit juttatja kifejezésre,” mondotta Ő.

Műsorunk mottójául is ezt választottuk. A Zene Világnapján ezek a gondolatok erősítettek bennünket, akik hirdetjük, tanítjuk vagy csak hallgatjuk a komoly zenét, ami, ha jól odafigyelünk, nem is olyan komoly. Hol felvidít, hol örömet szerez, elandalít, vagy ábrádo-

zásra készítet, hol szigorú kemény munkára sarkall, egyszerűen olyan, mint az élet, amelyben örök körforgásban él egymás mellett a jó és a rossz, a feszültség és a feloldódás, és mindig a HARMÓNIA felé kell, hogy törekedjen.

Műsoron magyar és finn népdalsokor, Balázs Árpád, Bartók Béla, Weiner Leó, Friderichi, Massanet, Morcello, Pergolesi, Beethoven, Kiss Benedek, Bárdos Lajos művei szerepeltek a Zeneiskola növendékei és a Gyomaendrödi Zenebarátok Kamarakórusa, Erdeiné Mucsi Márta vezényletével, zongorán kísért Cserhátiné Páli Anikó. Előadók voltak még: Gera Nicolett, Oláh Gizella, Poharalecz László és Cserhátiné Páli Anikó (négykezes zongorán), Fazekas Erika hegedűn, Simon Zsuzsa altfurulyán, Bálint Gábor trombitán.

Október 15-én nagy közönség sikerrel zajlott le az V. Gyomaendrödi Őszi Tárlat, amelyen a település 31 kiállítója vett részt zsűrizett alkotásaival. A Katona József Művelődési Központ adott helyet a tárlatnak, melyet Hevesi Nagy Anikó festőművész rendezett, akinek neve viszont ezúttal nem szerepelt a kiállítók névsorában. A megnyitó beszédet Sass Ervin újságíró mondotta, akivel már más alkalommal is találkozhattunk. Nem könnyű feladatra vállalkozott, amikor be kellett mutatnia a tárlatot. Meg kell még említenünk a Városi Zene és Művészeti Iskola szólistáit, akik méltó keretet adtak a bemutatónak.

A túlvilág tornácán

Az öreg Márton rágyújtott a pipájára, nem mintha nagyon kívánta volna, hanem inkább azért, hogy elfoglalja magát. Lassan, komótosan megtömté, aztán a masinával – így hívta az öngyújtóját – paraszat lobbanított a száraz dohányszálacsák közé. Mindig így tett, ha valami fontosat akart mondani. Most is mondana valamit, de kinek? Ült a konyhában és az elmúlt idők emlékei eleve- nedtek meg körülötte. Egyedül volt, most nagyon ránehezedett az egyedüllét. Mintegy magának – nem is mondta, – dűnnyögte: – „Hát elmentél? Az asszonyára gondolt, akit a nyáron kísértek ki a Szent Mihály lo- ván.

Lassan őszbecsavarodott az idő, a kukoricaszárát is levágta, nem hívta a gyerekeket, elbajlódik vele maga is. Csak ez az egyedül- lél! Hazament a száravágásból, – üres a kony- ha, – nem ég a tűz. Eddig mindig égett, jó meleg ölelte át fázós öreg tagjait és amikor az asztal mellé ült, az asszony tálalt, tányért, kenyeret, és ételt tett elé. Milyen nehezen megy a falat így egyedül. Fátyolos szemével messze néz, ki, messze, távolra az ablakon át. A temető fái hajlonganak a szélben, mint- ha köszönetnének a „hazatérőknek” és he- lyeslően bölöngatnának fel-fel gondolataira.

Nincs feleség! Sőhajtott fel fájdalmasan és ebbe a nagy csendbe belekondult a ha- rang. Simogatóan hullámzott végig a falun. „Ez legalább szól,” gyermekkorának képei elevenednek meg, mikor szívesen húzta a harang kötelét és az sügött, búgott, az egész határt betöltötte. Büszke is volt rá, hogy mindenki azért hallgatja, mert ő húzza.

Mikor a feleségét sírba eresztették, akkor is zúgott a harang. Csak erre figyelt, s a sír

csendjébe ez a harangzúgás kísérte el, akit annyira szeretett. Milyen szép volt az oltár, mikor fiatalon bevonultak a templomba, ra- gyogás, fény, zúgott az orgona, mikor ki- mondta, hogy: „holtomiglan – holtodiglan” – hát igen, régen volt, 53 éve, s most itt áll magában. Körülvették ugyan a gyerekei, – de hát ők már nem értik. Ők mások. Milyen kár. Valami elszakította őket, most jobban fájt neki, mert nem tudta elmondani nekik, ami a szívét nyomja. Nehéz erről beszélni. A harang, igen azzal együtt zúgott szívében az a kimondhatatlan érzés. „Elmentél”.

Felesége szavak nélkül is értette. Kitalál- ta gondolatait. Egyek voltak. Így, beszélni sem nagyon kellett. De ezeknek – a gyereke- ire gondolt – dehogyis mondja el? Megérte- nek?

Kopogtak a konyhaajtón, felneszelt, – s nagysókára mondta: – tessék. A szomszéd volt. Egyívásuk voltak, együtt katonáskod- tak, a fogságból is együtt keveredtek haza.

- Szeusz!
- Szeusz! – Jó, hogy jöttél!
- Egyedül?
- Egyedül, egyedül... és egy hosszú só- hajjal toldotta meg a választ.
- Hová indultál?
- Megyek a temetőbe, ehoh e kis virág. Ügyetlenül, férfikkézzel összekötött csokor volt a kezében.
- Jönnél-e te is?
- Kéne, mondta az öreg, s barátjától bá- torságot, erőt kapott az indulásra, és ahhoz, hogy a kert virágaiból csokrot tépjen és kös- sön. Észre sem vette, hogy nem a hideg fa- kasztott könnyet öreg szeméből, hanem valami más. – Ezeket a virágokat még sze-

gény Maris ültette, és most neki viszem. – Elővette zsebkendőjét és megtörülte a sze- méjét. Ne lássák. Férfiember ő.

Kiléptek az utcára. Két fekete kabát, két fekete kalap, két ember, egy érzés, egy sors, egy gondolat, egy kenyér, összetartoztak, így érezték, egy szomorúság. A templom előtt megemelték kalapjaikat. Az öreg Már- ton felnézett a toronyra, – fiatal koromban innen indítottam a harangzúgást.

- Térjünk bé. Beléptek. Most, hogy egyre idegenebb lett a világ, úgy érezték: Itthon vannak. Az oltár most is fényes, virágoktól ékes, mint mikor esküdtek. Megálltak. Csendbe burkolózott minden. Ők csak áll- tak, és némán néztek előre. Elhangzott pré- dikációk emlékei keltek életre. Zsoltár hangjai éledtek újra, és megsimogatták a két fáradt ember szívét és ők úgy érezték, mint- ha édesanyjuk ölelné át szerető karjával őket.

Egyre gondoltak: az élet elfutott. Most már nemcsak hiszik, de érzik is az örökkéva- lóságot, itt az Örökkévaló hajlékába. Jó itten lenni. Jó itthon lenni.

A temetőben pislákoló gyertyák jelezték az emberi ragaszkodás emlékeit. De hát, ha eliramlik az élet, mit ér az emlékezés?

A sírnál álltak mind a ketten. Letették a virágot, gyertyát gyújtottak és ugyanazt érezték mind a ketten: ez a kezdés volt, meg- gyünk mi is, hogy Isten bocsánatát elnyerve, irgalmából örökre együtt legyünk az ő sze- retetében.

Bízó szívvel indultak a maradó időnek, és a remény fényei gyúltak immár a végte- lent kereső szemeikben.

Réthy István

Készül a gyomaendrői Ki kicsoda.

A Honismereti Egyesület és a Szülőföld Baráti Kör Gyomaendrőd város Önkormányzatá- val egyetértésben **Ki Kicsoda**

Gyomaendrődön címmel lexikon készítésébe kezdett. Ilyen témájú munka az utóbbi időben már jó néhány készült az ország- ban, de Békés megyében is.

A kiadvány célja:

- az itt élő emberek kapjanak közérdeklő információkat egymásról;
- minél többet megtudjunk elkerült földije- inkről;

- nem titkolt szándékunk: megmutatni más településeknek saját értékeinket.

Kiket vesz majd fel ez a lexikon és milyen szempontok alapján? – kérdezi jogosan azon- nal az olvasó:

I. A helyhez való kapcsolatot illetően:

Aki Gyomán vagy Endrődön született és itt él.

Aki elkerült, azt is felvesszük, ha je- lentős a munkássága (tudományos munkája van, kiállítása, komoly szakmai sikereket tud- hat magáénak).

Aki nem itt született, de hosszasan itt él, és gyomainak vagy endrődiének vallja magát (Illýes Gyulától tanultuk: magyar az, aki annak vallja magát).

Aki más, jelentős kapocssal kötődik szülőhelyünkhöz.

II. Az életpályát illetően:

Nem elsősorban az írókat, tudósokat, mű- vésszeket; azokat –nagy örömről– sorol- ják már a nagy országos lexikonok. Mi is felvesszük őket természetesen, de ebben a ki- adványban azok is helyet kapnak, akik a mi, gyomaendrői életünk felől nézve fontosak:

- orvosokat, pedagógusokat és egyéb köz- hivatalos viselőket, akik egész életükben –vagy annak nagy részében– a várost szolgálták (szolgálják);

- iparban és mezőgazdaságban munka- helyteremtésre vállalkozó honfitársainkat vagy azokat, akik itt újat, jelentősét alkottak;

- más munkahelyeken jelentős eredmé- nyeket elért emberek;

- a városért, a városiasodásért tevékeny- kedőket;

- közalapítványokban tevékenykedőket;

- helyi kitüntetések tulajdonosait;

- élsportolókat, jó táncosokat, helyi ama- tőrművészeket

- a kiadványba szeretnénk felvenni azokat az innen elkerült fiainkat-lányainkat is, akiket ugyan még nem jegyez országos lexikon, de máris jelentős életpályát futottak be. – Igen fontos (nekik fontos), hogy tudjanak egymás- ról, mi pedig szeretnénk gyönyörködni ben- nük.

A felsorolás korántsem teljes, nem is lehet az, hiszen az élet ennél sokkal bonyolultabb.

III. Időhatár: az újratelepüléstől, különös tekintettel a XX. századra.

Úgy gondolom, a legtöbben átérezzük en- nek a munkának a fontosságát. Örömmel fe- dezünk fel, hogy például:

- Bohus Zoltán szobrásznak (sz.: Endrőd, 1941. XII.21.) volt már kiállítása New Yorkban, Detroitban, Párizsban, és hogy Budapesten. A Mexikói úti szökőkút az ő műve;

- Déri (Diamanti) Ferenc (sz.: Endrőd, 1874 XI.1.) annak idején alpolgármestere volt fővárosunknak;

- a mirhói Dinya Zoltán tudósról (sz.: Endrőd, 1943 IX.29) adatokat közöl a Term.tud. ki kicsoda?

- Knap Mihály tanár, pap (sz.: Endrőd, 1789 VIII.5.) Szinnyei: Magyar írók és a Kec- keméti Ki Kicsoda 1992 közöl adatokat;

- Varjú Gabriella (sz.: Endrőd, 1961 VI.30) szociológust máris felvette a Magyar és Nem- zetközi Ki Kicsoda 2002 c. jelentős kézikönyv, és még sorolhatnánk.

(Csak zárójelben és halkán merem meg- kérdezni: **mi, gyomaendrődiek tudunk ró- luk?**)

Tudjuk, hogy nehéz dologra vállalkoz- tunk; abban is bizonyosak vagyunk, hogy csak súlyos hiányosságokkal fogjuk tudni elkészíte- ni a kötetet. De úgy gondoljuk, hogy ennél már csak az volna a nagyobb hiba, ha egyáltalán nem is próbálkoznánk. Sok — a köz számára — fontos információ van a birtokunkban már- is, vajon van-e jogunk ezt nem közölni? A hi-ányokról pedig annyit, hogy lehet újabb kötetet kiadni.

A könyv elkészítését az a két civil szerve- zet vállalta fel, amely eddig is sokat tett szülő- helyünk értékeinek megmentéséért. Kérem, segítsék munkánkat. **Ha tudnak olyan emberről, akinek, az Önök megítélése sze- rint be kellene kerülnie a gyűjteménybe, szóljanak vagy írjanak nekünk.** Mi majd felvesszük a kapcsolatot, és az illető eldönti, vállalja-e a részvételt. Főleg azokról a tehetsé- ges fiatalokról kérünk információkat, akik máris szép eredményt értek el. Sok embert nem ismerünk, nem tudunk az életpályájáról, de ha kapunk figyelmetetést, utána tudunk járni, és teljesebb lehet a munka.

Kérem, ne sajnálják a fáradságot. Az a legkönnyebb, utólag keresni a hiányosságokat. Aki nem most segít, hanem utólag bírál, „lelke rajta”, mondja igen bölcsen a népi szólás.

Adatokat jelezni lehet személyesen, levél- ben, faxon és e-mail-en keresztül.

Címek:

Honismereti Egyesület Gyomaendrőd Dr. Szilágyiné Németh Eszter Gyomaendrőd, Szélmalom u.22. 5502 Tele- fon, fax : 66-284 469 E-mail: honismeret@civilport.hu

Szülőföld Baráti Kör Kovácsné Nagy Katalin

Gyomaendrőd, Kató József u.5. Tel.: 66-285694 E-mail: katalin@kib-gyomae.sulinet.hu

Fiatalokról fiataloknak

Beszélgetés Bauer Béla szociológussal a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet igazgatójával I. rész

Az interjú megjelent az Utolsó Figyelmeztetés c. lap szeptemberi számában (8-9 old)

Lapunk rovatvezetője Várfi Péter, úgy látta, hogy ez a fiatalokról szóló interjú városunk fiataljai részére is értékes, hasznos információkat adhat, hiszen az ifjúságot a tudomány szemüvegén keresztül vizsgálja.

- Milyenek a mai fiatalok? Az önök által 8000 fős minta alapján elvégzett ifjúság 2000 és a határon túli fiatalokat vizsgáló Mozaik 2001 mintha sok sztereotípiát megcáfolna.

- A kérdésre nem lehet egyszerűen és átlagosan válaszolni. Hogy megértsük a mai fiatalokat, messziről kell kezdenünk: vissza kell mennünk 1900-ig. Gondoljuk el, hogy egy 1900-ban született tanárember, aki a Kádár rendszerben ment nyugdíjba, életében hányféle értékrend váltáson ment keresztül. A felszabadulás szót például minden korszakban másra és másra értették. Szóval elképesztő fordulaton ment keresztül a magyar társadalom; a fiatalok mentalitásának árnyalataihoz pedig meg kell jegyeznünk, hogy a mai 15-30 év közöttieket az iskolában szinte kivétel nélkül a Kádár-rendszerben szocializálódtak tanították. A legtöbb helyen nagyszülői, rokonai kapcsolatokon keresztül azonban meghatározóak voltak az említett hatalmas

történelmi tapasztalattal rendelkező idősebb emberek.

- Mégis, milyen csoportokat különböztethetünk meg?

- Vizsgálatunk kimutatta, hogy a fiatalokat három nagy rétegbe és ezen belül 21 kisebb kategóriába sorolhatjuk. Van a nyertesek csoportja, akik főleg a magasan iskolázott városi fiatalok közül kerülnek ki, vannak, akik szerint sorsuk nem változott meg a rendszerváltás után (megjegyzem, hogy ez is csak a környezet megismerése után értelmezhető) és vannak, akik veszteseknek érzik magukat, ők elsősorban az aluliskolázott rétegből kerülnek ki, és jellemezhetően kisebb településeken laknak. Meglepő azonban, ami felméréseinkből kiderült: a fiatalok döntő többsége nagyon fontosnak tekinti a családját, a nemzeti közösséghez való tartozást, sőt nem kevesen vannak, akik a hithez, az egyházhoz fűzött szoros viszonyról is beszámoltak. Megfigyelhető egy olyan folyamat, amit talán legjobban az értékek lázadása néven lehet leírni: a napról napra változó világban a fiatalok jelentős része visszanyúl olyan tradicionálisnak gondolt értékekhez, amelyek szilárd világképet kínálnak számukra. Hihetetlenül érdekes az is, hogy az önmagukat veszteseknek tartók szinte ugyanazok, illetve azoknak a gyermekei, akik Vitányi Iván 1983-ban megjelent

Egyharmadország című kötetében is az ország 1/3-át jelentették, és akik úgy érezték, hogy nem megy jól sorsuk. Szó sincs tehát arról, hogy a rendszerváltás rontotta volna el az esélyeiket: egy 1971-72-ben, vidéken született fiatal, akinek a feltörekvést a szakmunkásképző jelentette a szülei létehez képest, 1989-ben kikerült az iskolapadból, nem tanult nyelveket, informatikát, a mellette elszaladó lehetőségek láttán a vesztesek közé sorolja magát, és úgy látja, hogy élete végül is nem különbözik a szüleiétől. Ez nem értékítélet, ez ténykérdés. A rendszerváltás nyertesének pedig azok érzik magukat, akik a lehetőségek kitérőjeivel élni tudtak.

- Tehát a Kádár-rendszer félpolgárosult viszonyai eleve meghatározták a mai fiatalok lehetőségeit.

- Bánjunk csinján a fogalmakkal! A Kádár-rendszer sajátos polgárosodása valóban alapvetően meghatározza mind a mai napig a magyar társadalom arculatát: ekkor ment végbe a magyar társadalom felemás modernizációja. Gondolok itt a nagyvárosi lakótelepekre betelepített, falusi környezetből származó nagyipari munkásra és a társadalom sok más szegmensére. A fiatal értelmiség a Kádár-rendszerben pedig alapvetően rosszul érezte magát, és az ak-

kori szűk keresztmetszetű egyetemi képzés révén is inkább a kultúra, a magas kultúra „fogyasztása” lett a mintaadó a fiatalok körében. Ez már a mai, alapvetően a rendszerváltás „nyertes” kategóriájába besoroló huszonévesek szüleinek generációja. Azoké a huszonéveseké, akik nagyvárosban élve, nyelvtudásuk, informatikai ismereteik révén az elmúlt évek nyerteséhez sorolják magukat. Ugyanezen fiataloknál figyelhetjük meg a következőt: minél több identitással (családi, iskolai, egyesületi, kisebb-nagyobb közösségi) rendelkezik, annál nagyobb a kapcsolati hálója és annál nagyobb az esélye, hogy boldoguljon. Látszólag úgy néz ki a képlet, hogy az önmagukat veszteseknek tartó vagy sorsukban változást nem észlelő fiatalok rétegei teljesen független módon léteznek egymástól. A valóságban azonban ezek a rétegek találkoznak és össze is érnek a társadalmi térben. Külön érdekes a határon túli magyarság körében elvégzett Mozaik 2001 vizsgálat. Ott régióként változnak a kategóriák: egy kárpátaljai, önmagát nyertesnek gondoló fiatal sok esetben sokkal rosszabb körülmények között él, mint az önmagát vesztesnek gondoló felvidéki kortársa.

(Folytatjuk)

Országos minősítő verseny

Atlétika szakos sportiskolák találkozója volt Békéscsabán szeptember 27-én, melyet Békés KAS kupa néven rendeztek meg. E rangos atlétikai viadalon 65-en indultunk és nagyon eredményesen szerepeltünk. Összesen 24 érmet szereztünk: 7 arany, 7 ezüst és 10 bronzéremmel térhettünk haza

Aranyérmesek: Kurucz Éva (1992), Bukva Tamás (1991), Csorba Máté (1990), Havelda Róbert (1990), Braun Mihály (1990), Kiss Imre (serdülő kat.), Vaszkan Gábor (felnőtt kat.)

Ezüstérmesek: Szakálos Edina (1992), Keresztes Kitti (1991), Farkasinszki Zita (1991), Farkasinszki Mariann (1991), Kurucz Zsolt (1991), Dógi Richárd (1988).

DIÁKSPORT

Bronzérmesek: Dávid Imre (1993), Barna Nikolett (1993), Bukva Tamás (1991), Farkasinszki Zita két bronzéremmel (1991), Farkasinszki Mariann (1991), Csorba Máté (1990), Kiss Imre két bronzéremmel (serdülő kat.).

Gyermekek svéd váltó fiúk): Mészáros A., Bulcza T., Havelda R., Csorba M.

Az évfolyamukban kiemelkedő teljesítményért Külön Díjban részesültek: Tokai Kinga (1994), Palercsik Dávid, (1994), Dávid Imre (1993), Dógi Richárd (serdülő kat.)

NAP Diákolimpia, ügyességi csapatbajnokság megyei döntő

Szeptember 26-án Gyulán került sor erre a versenyre, ahol a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola csapata nagyon szép eredményeket ért el.

Lány súlylökésben Diákolimpiai Bajnoki címet értek el: Mészáros Renáta, Bacsa Erika, Timár Emese, Majoros Barbara, és Szakálos Judit.

Fiú távolugrásban II. helyezést értek el: Kiss Imre, Fekécs Zoltán, Dógi Richard, Dógi Jenő, Keresztes Márk.

10X200 m váltófutásban III. Helyezést értek el: Szabó, Zita, Dógi Jenő, Majoros Barbara, Keresztes Márk, Farkasinszki Zita, Dógi Richárd, Lakatos Melinda, Giricz Zsolt, Mészáros Renáta, és Kiss Imre.

Az Európai Unió kapujában

X. AZ UNIÓ A POLGÁROK EURÓPÁJA

Sok mindenről beszéltünk az unióval kapcsolatban. Nagy vonalakban a szervezetről, a „három pillérrel”, mely meghatározza az unió alapjait, az egységes piacról, a négy alapszabadságról. Két fejezetben tárgyaltuk a monetáris uniót az új pénzrendszert, az eurót. Beszéltünk a bővítésről, a csatlakozásról, a közös agrárpolitikáról, az EU oktatási politikájáról. Ideje tehát feltenni a kérdést mi az integráció végső célja? Vajon a polgárok, vagy az üzletemberek Európájának a megteremtése a cél? Felelhetünk úgy is e kérdésre, hogy a nemzetek közös Európája. A Közös Európa azonban nemcsak uniós állampolgárságot jelent, hanem jelenti, hogy az európai gazdasági és szociális élet szereplőjeként is fogunk tevékenykedni. Közös jogalkotást jelent. Ma már minden tagállam elismeri a többi tagállamban szerzett orvosi, jogász, ápolói, gyógyszerész, építész, biztosítási ügynöki stb. képesítést. A szabadfoglalkozásokat úgy szabályozták, hogy az uniós elvárásoknak megfelelően harmonizálják a tevékenységek körébe való bejutást. Az Unió állampolgára minden tagállam állampolgárságát kiegészíti, de nem lép a helyébe!

A polgárok Európája nem régen született meg, de már számos, az egy közösséghez tartozó szimbólummal rendelkezik: 1985 óta van európai útlevele, az európai himnusz Beethoven Örömdórája, az Európai Unió zászlója kék alapon 12 csillaggal. 1996 óta európai jogosítványt adnak ki.

E kérdéshez szorosan kapcsolódik a munkavállalók szabad áramlásának szükségessége. Miért? Elsősorban azért, mert az EU többek között nem más, mint a fejlettségükben, kultúrájukban különböző államok közös értékrend szerint történő összefogása közös szabályok alapján, melyek a munkaerő szabad áramlásában jutnak kifejezésre. Azonban a munkaerő szabad áramlásának biztosítása, egyben az egyéni jóléthez is kapcsolható az által, hogy egyre szélesebb körben van szükség szélesebb körű ismeretekkel rendelkező munkakörök betöltésére. Egyre inkább előtérbe kerül az a felfogás, hogy **a munka nem csupán az anyagi források biztosításának lehetősége, hanem az önkifejezés és önmegvalósítás formája is, mert lehetőséget ad képzettségnek, az egyéni igényeknek legjobban megfelelő munkahelyek megtalálására.**

Mielőtt hazánk várható csatlakozási kérdéseire rátérnénk, feltétlenül meg kell ismerkedni az Unió közösségi foglalkoztatási és szociálpolitika új irányával. Azért új, mert Lisszabonban 2000 májusában fogadták el a 2010-ig tartó hosszútávú gazdaságpolitikát, melyet azóta **lisszaboni stratégiának is neveznek.** Ez a XXI század elejére vonatkozóan a foglalkoztatási helyzet és szociálpolitikai kereteit határozta meg. Mik ezek:

- Több és jobb munkahely teremtése;
- A rugalmasságra és biztonságra épülő munkakörnyezet elősegítése, és kihasználása;
- A szegénység és a diszkrimináció minden formája elleni küzdelem a társadalmi integráció ösztönzése érdekében;
- A szociális védelem modernizálása;
- A nemek közötti egyenlőség előmozdítása;
- A bővítés és az EU külkapcsolatai szociális dimenziójának megerősítése.

Most tehát feltehetjük a kérdéseket: hogyan illeszkedik a magyar munkajog az uniós követelményekhez, mi várható

ezen a téren a csatlakozás után, mikortól dolgozhatunk az EU tagállamokban?

A magyar munkajog harmonizációja évek óta folyamatosan tart, legutóbb a Munka Törvénykönyve és az azzal összefüggő jogszabályok 2001 évi módosítása jelentett nagy lépést ebben az irányba. A magyar munkajogi szabályok tehát már mai állapotukban is teljes mértékben igazodnak az uniós elvárásokhoz, tehát nem kell attól tartanunk, hogy a foglalkoztatás jogszabályai akadályai lennének a csatlakozásnak. Természetesen lehetséges, hogy e szabályokat tovább kell bővíteni, ha lesznek még olyan követelmények, melyeket a magyar jog még nem tartalmaz.

Mint már szó volt arról, hogy **a magyar állampolgárok a csatlakozás után szabadon beutazhatnak, tartózkodhatnak, munkát vállalhatnak bármely tagállamban.** Ezeknek azonban kezdetben lesznek korlátai. Hazánk a csatlakozási tárgyalásokon az egyes tagállamokkal abban állapodott meg, hogy ideiglenesen a csatlakozást követő két évben a tagállamok nemzeti hatáskörben alkalmazhatnak munkavállalási korlátokat. A két év elteltével az Európai Bizottság e tárgykörben készített jelentése alapján még további három évvel egyes államok fenntarthatják a korlátozásokat. S végül a csatlakozás utáni öt évvel tovább még két évvel csak abban az esetben alkalmazhatnak korlátokat, ha az adott tagországban a szabad munkavállalási lehetőség jelentős munkaerő-piaci zavarokat okozna.

A kép tehát nem valami rózsás. Igaz, Magyarország sem köteles a közösségi szabályokat alkalmazni azokkal szemben, mindaddig, míg a munkavállalási korlátozásokat meg nem szüntetik. Meg kell mondanunk, ez kevés vigasz.

Ilyen korlátozások előreláthatólag Ausztria, Németország tekintetében várható. Ugyanakkor pl. Dánia, Svédország, Hollandia, Írország, Görögország, Finnország már jelezte, hogy nem kíván élni az átmeneti munkaerő korlátozásokkal, és azonnal megnyitja kapuit a magyar munkavállalók előtt.

Sok kérdéstről lehetne még szót ejteni; így, a társadalombiztosítás alakulásáról, a lakhatóságról, az igen nagy veszélyt jelentő „agyelszívásról”, a tehetségek elvándorlásáról, a munkaidő szabályozottságáról, a bedolgozási lehetőségekről, a nyugdíjasokról, stb. Következő cikkünkben szeretnénk e kérdésekre még visszatérni.

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Szeptember 26-án Aradon a neológ zsinagóga különös hangulatot sugárzó kupolás termében az Aradi Állami Filharmónia és az Aradi Zsidó Hitközség együttműködésének eredményeképpen immár harmad ízben mutattak be nagy sikerű koncertet. A megjelenteket Ionel Schlesinger mérnök, a Hitközség elnöke hagyományos zsidó jókívánsággal köszöntötte: „Legyenek felírva és megjegyezve az Élet Könyvébe!” A Hitközség elnöke hagyományos zsidó műsorokra Dimitrij Sosztakovics kamaraszimfóniáját, amellyel a zeneszerző a faszizmus áldozatainak emléke előtt tisztelgett. Az előadott gyönyörű művek közös jellemzője, hogy azokat a zsidó folklór varázsos dallamvilága ihlette, a zsidó érzés és gondolatvilágot közvetítve a muzsika ellenállhatatlan erejével.

Szeptember utolsó napjaiban a Szatmár megyei Avasúvárosban az első alkalommal megrendezett falunap alkalmából világháborús emlékművet avattak. Az ünnepségen megjelentek a megye előljárói, parlamenti képviselők és szenátorok, valamint a falu magyarországi testvértelépülése, Kállósejmen képviselői, akik sorra elhelyezték koszorúikat az emlékművön.

Gyergyószentmiklóson „településtörténeti vizsgálatok Székelyföldön” címmel történeti konferenciát tartottak. Az érdeklődők ezúttal Gyergyó és környéke településtörténetét ismerhették meg, ahol Garda Dezső történész, Köllő Miklós építész, Orbán Balázs költő, Rácz Tibor, Kassay János tartottak előadásokat. Felmerült annak szükségessége, hogy Gyergyószentmiklós régi főtere szabadtéri múzeummá alakítható lehetne.

Az Arad megyei Kisjenőn az Erdőhádi Napok alkalmával a megye szülöttét Csépe Sándort a Magyar Újságírók Romániai Egyesületének elnökét Árpád-díjjal tüntették ki, aki „Erdőhát – másnak szóló történelmi szimbólum” címmel tartott előadást. Az erdőhegykijenői templomkertben kopfáját avattak a 15 református és két evangélikus erdőhádi település küldötteinek jelenlétében. Ott volt Tökés László is, aki beszédében kifejtette, hogy az Erdőhádi Szövetségnek a jövőbe még tevékenyebbnek kell lennie.

Az idén ünnepelte a Krassó-Szörény megyei Kisjenő település 800. évfordulóját, és templomának 225. jubileumát. A plébániának 6 filiája van: Gyulavarsánd, Pál, Székudvar, Otlaka, Ágya, Simánd, ahol szentmiséket mutatnak be. Római katolikus iskola 1818-tól működik a plébánia mellett.

Szabó Magdát az író, költő és műfordító, a kortárs magyar irodalom nagy alakját az Arad megyei Ágya község díszpolgárává avatta az erdőhádi napok rendezvény sorozat keretében. Mint ismeretes Szabó Magda Debrecenben született 1917 október 5-én, apai ágon erdélyi származású, s így Ágya község vallja magáénak a neves írónőt. Az írónő ugyan nem tudott elmenni az ünnepségre, de Budapestről küldött üzenetét a civis város delegációja tolmácsolta az ágyaiknak és az ott tartózkodó közeli és távoli vendégeknek.

Krassó-Szörény megyében alapításának századik évfordulóját ünnepelte a temesvári Ferenc-rendi nővérek apácarendje. Ebből az alkalomból felkeresték a resicabányai Szentháromság plébániát és an-

nak Szent Ferenc és Klára kápolnájában vetített képes előadást tartottak a rend fennállásának 100. évfordulója alkalmából.

Az erdélyi magyar könyvkiadók közül a Pallas-Akadémia Könyvkiadó adta ki eddig a legtöbb könyvet. Tözsér József a kiadó igazgatója október 3-án mutatta be a kétszázadikát: Kozma Mária „A másik táj” című novellás kötetét. Egyébként a kiadó jövőre ünnepli fennállásának 10. évfordulóját.

Október 4-én nyitották meg Csíkszeredán a III. Székelyföld Konferenciát, amelyen több mint kétszázan vettek részt Romániából, Magyarországról. A konferencia idén az 1902 évi Székely Kongresszus centenáriuma is, melynek jegyében szervezték meg a konferenciát megelőző 18 munkacsoportot is. A konferencia célja az volt, hogy a tudomány eszközeivel hozzájáruljon Székelyföld fejlesztéséhez. A konferencián előadást tartott Lányi Szabolcs a Sapientia EMT csíkszeredai karának dékánja, Kolumbán Gábor a Székelyföld 2000 munkacsoport vezetője, Egyed Ákos az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöke. A vitaindító előadások után 5 szekcióban folytatódott a konferencia.

A fogarasi reformátusok évek óta november 25-én ünneplik Árva Bethlen Kata születésének évfordulóját. A szörványinak számító Fogaras város magyar közösségének nagyobbik része körülbelül 950 fő református felekezetű, őket követik közel háromezresen a katolikusok, százharmincan az unitáriusok és mintegy százötvenen az evangélikusok. A magyar tannyelű oktatást nagy veszély fenyegeti, mert az általában vegyes házasságokból született gyermekek már a román iskolába járnak. Templomukat, mely idén lesz 300 éves saját erejükkel újították fel Bethlen Kata emlékére. Az ünnepség egyik legszebb eseménye a 110 éves Fogarasi Magyar Dalegylet műsora.

Vasárnap október 13-án a Nagybányai Református templomban az egyházmegye vendége Tökés László püspök volt, aki előbb az újvárosi (Szatmár megye) református templomban, délelőtt tíz órakor templomtorony és hang megdélésán vett részt és hirdetett ígét, majd 16 órakor a vámfalui református templombelső felújítása alkalmával rendezett istentiszteleten szót a szószékről a hívekhez.

X. 11-én pénteken kezdődtek meg Kolozsvárott a Fadrusz-napok, mely konferenciával kezdődött, hol Fadrusz Jánosról szóló tudományos előadások hangzottak el. A konferencia szervezői szándéknyilatkozatot fogadtak el, hogy Kolozsvár belvárosát a világorökség részévé tegyék. Az indoklás így szólt: „Kolozsvár belvárosa hiteseles és sajátos tanúja a középkori építészeti fejlődésnek, a századforduló urbanisztikai és építészeti újításainak, a vallásfelekezeti hosszú ideje tartó toleráns együttélésének, valamint a felső fokú oktatás fölytonosságának.” Az ülészakon előadást tartottak: Nagy Ildikó a Magyar Nemzeti

X. 12-én az Emmaus Ház névre keresztelt Bogáti árvaház avatására került sor. Molnár Károly tiszteletesnek köszönhetően nemcsak a gyerekek találtak otthonra, hanem az iskola elárult magyar tagozata is feléledt. Az Emmaus ház máris mennyei fogadónak bizonyult, ahol - Csiha Kálmán lelkész így fogalmazott - Jézus a házigazda.

Molnár Károly álma tehát megvalósult, a megtett útról így nyilatkozott: „Álom és valóság között hosszú volt az út, de az Úristen segítséget rendelt ki nekünk.” E segítségben részt vett az Ír presbitérium, a kanadai holland református gyülekezet, az ausztráliai magyar testvéregyház és több holland, német, és anyaországi gyülekezet.

***

Önkormányzati képviselők látogatása Nagyenyeden

Testvérvárosunktól Nagygyedről Rácz Levente úrtól a Fehér megyei RMDSZ elnökének kedves meghívására városunk önkormányzata 3 képviselője Gyuricza Éva, Dezső Zoltán és Tótká Sándor vett részt Nagyenyeden Dr. Szász Pál Magyar Közösségi Ház ünnepélyes avatóján, Lukács Béla egykori miniszter emlékének adó ünnepségen és Holányi Julianna festő művész „In memoriam” című kiállításának megnyitóján.

A program ez utóbbi eseménnyel kezdődött szeptember 27-én délutáni órákban. Majd másnap délután került sor a Közösségi Ház avatására. A házszenelést megelőzték a szót, az ünnepi beszédek, szavalatok és az Academos kamarakórus műsora. Ennek keretében Dezső Zoltán alpolgármester átadta Gyomaendrőd város ajándékát, egy magyar nemzeti zászlót. 29-én, vasárnap, Nagygyedről a vendégek a Magyarigéri református templomba látogattak, innen Zalánára, ahol ünnepség keretében emlékeztek meg Lukács Béláról (1847-1901), a zalatnai születésű politikusról egykori kereskedelemügyi miniszteréről. Megtekintették az ő szülőházát, majd részt vettek Legendi Géza festő kiállításán. Az ünnepség az 1848-as áldozatok felújított zalatnai emlékművének koszorúzásával ért véget.

Kopjafa avató ünnepség Dobozon

Kommunista diktatúrák paraszti áldozatainak emlékére állított kopjafát a Dobozai Polgári Kör. A Polgári Kör tagjai fiatal jobboldali „másként” gondolkodó társaság, aki, fel merete vállalni nézeteit, és tett is ezéért: csatlakozott

Faludi Sándor tiszaszentimrei gazdálkodó által kezdeményezett mozgalomhoz, vagyis kopjafát állított a kommunista diktatúra parasztáldozataiért. Az ünnepség nyitó beszédét **Domokos László országgyűlési képviselő** mondta el, aki az ünnepség fővédője volt.

Október 6.-án az Aradi vértanúk emléknapján volt az avató ünnepség. A jelenlévők tisztelettel adóztak a magyar szabadságharc vértanú hőseire. **Erdős Norbert országgyűlési képviselő** mondta el az emlékére beszédet. Az ökömenikus áldás előtt beszédet mondott **Faludi Sándor**, aki a Szövetség a Nemzetért Polgári Kör tagja. Beszédéből idézünk:

„Tisztelt dobozi Polgárok! Kedves Barátaim, gazda úrsaim! Képviselő urak, Nagytiszteletű úr, Plébános úr, Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Mindenek előtt köszönöm a megtisztelő meghívást. Köszönöm és gratulálok, hogy csatlakozva az általam elindított mozgalomhoz, -intő jelként- immár Dobozon is a kommunizmus parasztáldozatainak emlékére felállított Kopjafa figyelmezteti a hazugság és gyűlöletkeltés újraéledt vészmadarait: minden igyekezettük ellenére sem tudják megakadályozni a magyar parasztság ellen elkövetett kommunista bűnök feltárását! Akkoriban lázas eufóriában elhittük, a szírenhangon fuvalgózott mesét, noha látnunk kellett volna, hogy a báránybőrből sebtében szabott bekecs alól imitt is és amott is ki-kandikál a farkas bundája... Már-már megbocsátottunk az ellenünk vétkezőknek, a múlt bevallása, szinte egyetlen bocsánatkérés nélkül, mert ilyen jámbor és jóhiszemű a magyar. Különösen, ha paraszti gyökérből származik. Pedig – amint hallottuk, az imént egy fiatal államférfi bölcs intését – **biztos jövő nem épülhet a feledékenység futóhomokjára!** Hiszen mi, az idősebb nemzedékhez tartozók jól tudjuk, hogy a magyar parasztság a már Dánia példájáról álmódó gazdaságszocializmus szerves fejlődését szakította félbe, torlaszolta el európai útját a fél évszázada ránk szabadított vörös rémuralom...

Álljon itt egyetlen döbbenetes adat: Nagy Imre első, 1953-as kormányának egyik, a rabtáborok feloszlásáról szóló kormányrendelete 750190 parasztember meghurcolását ismerte el. Megállapíthatatlan, hogy hány tízezer parasztember esett áldozatul a meghurcoltatásoknak, az erőszakos kollektivizálásnak. Hányan végezték bitófán, vagy lettek öngyilkosok. Hány embert vitt sírba az új szolgátság felismerése. Az elmúlt napokban, készülve erre a fájdalmas emlékezésre, ismét a kezembe került annak a Békés megyei Sorstársamnak a levele, aki értesítve a médiából a tavaszi Kopjafa-avató mozgalomindító ünnepségről, egyebek közt ezt írta: „Szándékosan megvártam a választások második fordulójának a végét, hátha jobb hangulatban róhatom soraimat. Sajnos nem tehetem. Megtévesszett ország-lakosok tömege ismét odaborult csizmáját csokolgatni az öt nyomorító balhiedelmes önkényuralomban kivirágzott kapitalista veres báróknak. A kopjafaavatóról hallottakat, olvasottakat meghatódva, könnyes szemmel hallgattam – olvastam végig. Magam is érdekelt vagyok, de legfőképpen az én áldott emléktől nagyszüleim mindkét ágon parasztgazdák – és szüleim... A mi parasztnépünk volt az amely évszázadokon át művelte az anyaföldet. Allatokat tartott, tenyésztett. Gazdaggá tette az országot, katonát adott a harcmezőkre. Megtartotta, ápolta a magyar nyelvet, a magyar műveltséget, fenntartotta a magyar Hazát, amely most ismét veszélyben van...” Levelének későbbi szakaszában egy megrendítő élményét eleveníti fel, az 56-os forradalmunkat követő évek tsz-szervezésének időszakából. „1959 nyarán, katonaként szabadságot kaptam. Hajnalban érkeztem haza Gyomára. Már az utcánk derekán jártam, amikor arra lettem figyelmes, hogy vágóban, felvágva jön egy ló, s Buzdor Kisék kapujában hirtelen megáll. Nyerített egyvégűbe. Habos volt, elszakadt kötőfék lógott a nyakában. Szépen lecsendesítettem, megtartottam, míg odáért a gazdája, mert már jött kifelé. Amikor meglátta a lovát, egy szép seregélyszürke kancát, zokogva a nyakába borult. Ólelgette, csokolgatta, mondogatva: ides lovam, Fecske lovam, hát hazagyüttél... Hogy az Isten verje meg aki elszakított tülem. Csak azután fordult hozzám: lássa mit műveltek velünk, hogy az a magosságos!... Én nekem is hullottak a könnyeim, mert ez a ló megszokott a tsz-istállóból, ahová előtte való nap kellett bevinni.”

Istenem, de sok tönkre tett, megtaposott lelki embert láttam én akkoriban. Meglett szép szál magyar parasztembereket zokogni, mintegy gyereket. Oda vannak már a Jobbik oldalán, de a parasztság meggyalázásáért, megtaposásáért, felszámolásáért még senki nem kért bocsánatot, vagy ennek elismeréséért még csak kísérletet sem tett! Kedves Honfitársaim! Ugye nehéz ilyenkor szavakat találni? Ezért állok itt is, most is megrendültem e Kopjafa előtt, s e földi világból már rég eltávozott apáink, nagyapáink riadt –rémületét hozza elem az emlékezet. Látom elsápadtan kevés szavú apámat, amikor hajnalban ’fekete vágás’ nevű bűncselekmény miatt őt és a ’bűnjelet’, a feldolgozott hízót elvitte a rendőrségi autó, 1953 januárjában... Látom a halálos ágyán az agyvérzés után béna végtagokkal vergődő anyai nagyapámat, aki a karcsi magyar királyi földműves iskola elvégzése után 30 évi gazdasztizti szolgálata alatt megtakarított jövedelméből vásárolt kis birtokán felépített tanyáját ajánlotta fel ’önként’... Látom csapzottan, vérző arccal dacos tekintetű és tartású másik nagyapámat, akinek a községházán „érvelő” agitátorok pedig azért verték ki a fogát is, mert ő nem volt hajlandó földjét és tanyáját az első szóra „önkéntesen” felajánlani... És látom

43 évvel később, 1993-ban már túl a nyolcvanon töpörödött öregemberként szegény Apámat, amint félelmekkel, gyanakvásokkal teli félszeg örömmel írta alá a kárpótlással - licitálással, visszaszerzett földről készült jegyzőkönyvet. Mi, korombeliek, akkor csodálkoztunk, s nem értettük, ezt a félszégességet. Azt hittük, hogy néhány év múlva a gazdavidágban is az európai normák és modell követve, újra indul a szerves fejlődés a szocialista romokban. Ám hosszú évekig csupán a reménytelenség, a kilátástalanság uralta mindennapjainkat. Ezt a gyötrelmet változtatta feltámadt reménykedéssé az Orbán Viktor vezette polgári kormány, amikor agrárpolitikájának középpontjába a családi gazdaságokat állította. ...Soha nem látott pezsgés indult el földvásárlásra, tanyaépítésre, ültetvénytelepítésre, korszerű gépek vásárlására, a falusi turizmus fejlesztésére a magyar vidéken a hosszú lejáratú kedvező kamatozású gazdahitelek, a 30-35-40%-os vissza nem térítendő állami támogatások hatására. Ezt a szárnyaló lendületet szakította félbe a báránybekecsből kibújt, csupán egy paraszthajszállal hatalomra került posztkommunista árnyékvilág, melynek kádárista karmesterei azonnal hozzáálltak a visszarendezés megszervezéséhez... A földtörvényt módosítva a családi gazdaságok helyett ismét az egykori, immáron nagybirtokosokká avanszált, szűk-körüli klientúrjukat, a tsz-elnök lobby tagjait helyezték sajátos „szocialista” agrárpolitikájuk középpontjába... Ez az út pedig nem Európába vezet, és nem többségi, nemzeti érdekeket szolgál, hanem újra több tízezer parasztáldozatot követel, ha ennek a ’szocialista koncepciónak’ útját nem állja a felvilágosult polgári Magyarország!...

A kopjafa állítás tehát indokolt. A múltat bevallani, és nem visszahozni kell! Újra össze kell rakni azokat a családi, baráti, polgári, egyházi közösségeket, amelyeket a kommunista rögeszme szétzilált... Kiadásra vár egy nemrég előkerült eredeti napló is, amely egy kényszermunka táborban íródott, egy kitelepített család, 37 hónap alatti szenvedéséről. Egy asszony rögzítette papírra, és rejtegette, szenvedéseinek döbbenetes sorait. **A kommunizmus hazai rémtetteiről, áldozatairól mindmáig alig készültek tudományos munkák, és művészi alkotások. Sőt az a kevés, ami létezik, sincs forgalomban.** Intő jelként erre figyelmeztetik a parasztáldozatok emlékére felállított kopjafák a nemzeti szellemű alkotó értelmiséget is...

Számomra nagy örömet jelent, hogy a parasztság, a gazdák, falvak világa, -mint a Nemzet Törszének tiszta forrása - ebben a mostani Sorsfordító időben is kínálja a lehetőséget – mint viharos századainkban mindig – a nemzeti kultúra megtűnésére...

E Kopjafa, itt a Viharsarok vidékén, jelképes üzenetként sürgeti ezt a magyar megújulást.”

Érdekességek Gyoma Község „Hirdetési Jegyzőkönyveiből” I.

1854. március 19. „A gyepen való járdzás tilalmaztatik.”

1855. december. „Panaszul adatott bé, hogy a nyúlászók a nyúlászással a Czifrakertben (Endrődi oldalon volt, ma beépült) károkat tesznek, ezennel köz-hírré tétetik, hogy bár melyik kertekben is általjában a határban nyúlászás és agarászás 16 pengő forint büntetés terhe alatt szorosán tiltatik s a' mellett az agara agyon lövettetik.”

Hiába no! Az ifjúság akkortájt is eleven volt, de valahogyan másképpen, mint manapság. Azonkívül puska is volt, agár is volt, hát micsoda paraszturaság volt ekkortájt? Bizony úr volt a paraszt a maga házatáján! Megadta az Istennek ami az Istené, a „császárnak” meg ami a császáré. A föld volt minden, meg a becsület s még sok minden, dolgozott, adózott pénzzel, vérrel.

1856. március 30. „Mint hogy a szerükön való járdzások alkalmával edigelé sok vissza élések és verekedések történtek, szigorúan meghagyatik ezennel a' szüléknek s az ifjaknak, hogy a' játszások jövődjére nézve betiltatnak, aki ezen rendelkezést áthágja, kemény büntetést várhat magára.”

1856. augusztus 17. „Éjjelenként a kongatás (ostorpattogatás), ujjongatás, danolás az útszákon szorosán tiltatik s illyesmit elkövetni mindenki óvakodjon.”

1875. április. „A tanyák között való barangolása a fiatalságnak éjszaka szigorúan tiltatik.”

1875. december. „A téglá és deszka járdákon lóval való járás 1 forint büntetés terhe alatt tiltatik.”

„Kik a Mirhóba (megj.: Dobó utca elején öblözet, - sajnos beépítve - hajdani kikötő a Mirhóhádi utca – Arany János utcai házak kertlábakban folyó ér Körözsebe szakadása) járnak vízmeregetni és a 15 krajczár díjat mindekkoráig be nem fizették, tartsák

soros kötelességöknek azt Szabó Bálint gondnoknál befizetni.”

1876. január. „Sorozásra tiszta öltözetben és megmosakodva botok vagy pálcák nélkül jelenjenek meg az ifjak...”

1876. január. „Akiknek egy vagy két csövű puskájuk vannak a hét folytán összeírás alá bejelenteni el ne mulasszák.”

1876. január 2. „Izsó János vasutnál lévő korcsmáros közhírré téteti, miszerint nálla a fiatalság semmiféle italt nem kap; ugyan azért figyelmeztetik a fiatalság komolyan az előljáróság által, hogy az oda meneteltől, annyival inkább, a rendetlenségtől óvakodjanak.

1876. április 17. „A nagy botokkal való járás darabonként egy forint, ugyszinte az isteni káromlás pénz és fogságbüntetés terhe alatt tiltatik”

Állattartással kapcsolatos hirdetések

1854. február. „A Sóska hát kijellettett az Előljáróság által, libalegelőnek” (Megj.: a hajdani gypmesteri telep környékén volt, az Öreg Pocskert előtt, „Cigányvárosnak” is mondták. Liba után semmi más állat nem legelt!)

1855. március. „Az Előljáróság legeltetési ajánlatokat hirdet Zsáka, Csökmő, Mezögyán, -Kézai pusztá, Geszt, Tenke községbeli legelőkre. Akit érdekel bővebb tájékoztatást kap a Városházánál.” (Megj.: Akinek az állatlétszáma több volt, annál amit helybeli legelő részére kihajthatna, az az állattartó gazda összefogott több sorstársával és messzi pusztákra bérelt legelőt, legeltetési idényre, általában április 24. Szent György napjától Szent Mihály napjáig szeptember 29-ig.)

„Az Előljáróság szoros figyelmibe adja becsülletes lakosságnak, hogy a Bódvai vagy Kis zugba libát ne legeltessen, büntetés terhe mellett. Ludakat a'

Kisrét, Bodzás hát, Vásárállás és az Uradalmi árokig, - Endrőd felől való oldalon szabad legeltetni.” (Megj.: Liba fiatal, lúd, kifejlett egyed. Bódvai, vagy Kis zug - a Hantos kert belső része.)

1855. augusztus 19. „Csapó Józsefet az Előljáróság megfogadta borjú Pásztornak, bére minden borjútól 3 itze búza, 3 itze árpa és 3 váltó krajczár, s két darabtól, egy kenyér, - holnap reggel a' borjú csorda kihajtásakor akik tehát kívánják - borjúikat a legelőre kihajthatják.” (Megj.: 1 icce = 0.8 liter átlagosan).

1857. január 17. „Kati Sándor állatorvos kért letelepedési engedélyt.” (Ő lett volna az első „Lódoktor” városunkban?)

1875. október. „Községi állatorvos Kruchió Dávid tudatja az érdemes lakossággal, miszerint lovakat 40 krajczár díjért felelőség mellett saját házánál bármely időben herél.”

1878. szeptember. „Pikó Pál városi mérnök Úr működését megkezdte, lakik 581.sz. alatt.”

1879. január. „Frankó Miklós fényképész köztudomására hozza a becsülletes, érdemes lakosságnak, miszerint Özv. Bácsi Istvánné házában fényképészeti üzletét megkezdte.”

„Egy bizonyos „Francsek-féle kávéház” többször „említettik”, mint „gyülekezőhely alkalmi csoportosulások”, „kihirdetési hely céljából.”

Most mondja még valaki, hogy nem volt itt élet hajdanában. Kávéház! Vajh mi volt a neve, biztos nem Buffalo Bill, esteleg „Beggyes galamb”?

Cs. Szabó István

Szabó Lajosnak és feleségének!

John Anderson, szívem John,
együtt vágtunk a hegynek,
volt víg napunk elég, John,
szép emlék két öregnek.
Lefelé ballagunk már
kéz-kézben csöndesen,
s lent együtt pihenünk majd,
John Anderson, Szívem.

(Részlet Burns angol költő verséből
Juhász Gyula fordításában)

Nagyon sok szeretettel köszöntünk benneteket 46. házassági évfordulótok alkalmából. Jó egészséget, nyugodt, békés nyugdíjas éveket kívánunk mindannyian!

Lányaitok Muci és Irén, fiatalok Lajos, valamint Eli, Tibi, Andrea és 5 unokátok.

Mária néni meséi

A kendertündér ajándéka II. rész

- Csak ez a baj? – szölt a tündér – Sose búsulj, kedves! Ha rám hallgatsz, a te ruhád mindegyiknél szebb lesz! Fogd ezt a kis kerek magot, ültessd kövér földbe, ha felszökött karcsú szára szép haragos zöldre, nyúdd ki, húzd ki a föld öléből, áztasd tiszta tóba, hosszú rostját töröldesd meg kemény fatilóba, fésüld szeges gerebelyen, míg selyemmé válik, guzsalyodon fürge kézzel fond meg mind egy szálig. Ha megfontad, szőj belőle selyemfényű vásznat. Varrj belőle hőszin tiszta patyolat ingvállat. Én a kendertündér vagyok, s csupán annyit kérek, szárba szökken kicsi magom nevezd kenderkének.

Megnyitott a lányka ajka hálálkodó szóra, tavirózsa gyenge szirma, hullt, csak hullt a tóra. Fogta hát a kendermagot, kövér földbe tette, szárba szökken máris, máris, amint elvetette. Nosza, tüstént neki látott, nyútte, mosta, törte, szép simára fésülgette, orsóra pödörte, szőtt belőle fürge kézzel selyemfényű vásznat, varrt belőle hónál tisztább patyolat ingvállat. Hogy eljött a holdújulás, csillag gyúlt az égen, ott pompázott a sok szép lány mind a selyemréten. Habzott a sok fodor, csipke, bársony omlott lágyan, tündökölt a sok szép szempár csillag sugarában. Juhászlegény kormos bajszát hetykén megpödörte, úgy jártatta pillantását lassan, körbe-körbe. Aztán így szölt:

- Teringette! Soha ilyen szépet! Elborítja a csillogás, lám, az egész rétet! A királylány gőgösen szölt:
- A ruhámat látod? Ugye, tetszik? Nos, remélem, én leszek a párod!

Hej, megduzzadt, megnőtt ettől a szópaták árja, csak a juhász döntheti el, hogy ki lesz a párja!

- El döntöm én, ha csak az kell. Mit ér ez a pompa? Lépjen elő, ki szoknyáját maga szötte, fonta. Ha van ilyen hetyke leány, az lesz az én pá-

rom, a tilinkóm búvós dalát annak muzsikálom.

- Itt vagyok én!
- rebtent halkán a pásztorlány hangja, s amint lépett, rengett, ringott szoknyája harangja. Vakított a vá-

szoningváll hőszin fehérsége, tündérével vetekedett a lányka szépsége.

Rásimult a juhászlegény szeme pillantása, azt ragyogta, szépségednek nincs a földön mása. Drága kincsnél többet érő fürge, dolgos kezéd, jó lesz majd az élet útján együtt járni veled.

Felszisszent a király lánya:

- Soha ilyen szégyen! Még hogy túltesz a dolgos kéz ennyi kincsen, fényen!

Ugy szétfutott a cifra had, hogy nyomuk sem látszott, helyettük a selyemréten szép öröm virágozott. Lagzit ültek azon nyomban juhász, meg a lányka, vaskondérban ürü puhult, igaz, csak soványka. Italukat forrásvízből bőven merítették, ettek, ittak, s ami maradt szakajtóba tették. Holnap jön a tegnapokra, mondták okos szóval, s ringatták a csillagokat búvós tilinkóval-

Ugy tudom, még ma is élnek, kendermagot vetnek, aranyszálat fonnak, s nektek mesét szövögetnek.

ALMACSALOGATÓ

Nagyra nőtt az almafa,
Fent hordja az ágát,
Ott ringatja, hintáztatja
Szép piros almáját.
Kati búsan áll alatta,
Sóhajtozva nézi,
Az a kerek piros almát,
Ami rámosolyog, jaj, hát
Soha el nem éri?

Csalogatja kedvesen:

- Alma, jöjj le! Hallod?
Szép tükrösre fényesítem
kerek piros arcod.
Megtüredtek gyöngyös vízben,
Aranytáira teszlek,
Aztán hipp-hopp, dinom-dánom
Délután a bababálon
Jóízűn megszelek.

MIÉRT BUTA A VERÉB?

Ághegyén ül a veréb,
- Csipp-csipp – csiripel –
Iskolába beírtni
Csipp, csipp ki visz el?
Ugy szeretnék betűt vetni,
Daloskönyvből énekelni!
Csipp, csipp, csiricsér,
Csipp, csipp, ki visz el?

Veréb anyó tüzet rak
Kész a kicsi kád.
- Gyere kincsem, megfürdet majd
Minájjárt anyukád!
Felöltöztet új ruhába,
Ugy kísér az iskolába.
Csipp, csipp, az a szép,
Ha friss a veréb!

Elröppen a kis veréb.
Huss! Jaj, hova száll?
Oda, hol a lombok között
Szellő muzsikál.
Mosakodni dehogyan megy ő!
Késő este kerül elő.
Borzas, csupa por.
Játszott valahol.

Másnap csiricsér,
Búsan csiripel:
Maszatosan iskolába
Senki se visz el.
Sosem tudok betűt vetni,
Dalos könyvből énekelni.
Csipp, csipp tudom rég,
Ezért buta a veréb.

KATI MEG A PAPUCS

Kati lábán pici papucs,
Hol itt csattog, hol amott.
Anyuka szól? Kati pattan,
Segíteni kész legott.

Nagymamika öreg szeme
Nem látja a tű fokát,
Öcsike, lám elvesztette
Színes játékosztorát.

Nagyapóka pápaszeme,
Jaj, hová búj a hamis?
Annyi itt a tennivaló,
Magsokalnlám magam is!

Ám Katikát vígan viszi
Csattogó kis papucsca,
Alig győzi megdicsérni,
Ha haza jön apuka.

A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkeszülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Az ablak teszi

a házat
MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Irodalmi oldal

Számadó

A 100 éve született Illyés Gyuláról

A XX. századi magyar irodalomnak Németh László mellett Illyés Gyula a legsokoldalúbb, leggazdagabb irodalmi hagyatékú írója: polcokat töltenek meg kötetei: versek, regények, drámák, tanulmányok. Ő elsősorban költőnek érezte, tartotta magát. Mint Németh László, őt is a „népi írók” sorában tartják számon, bár Illyés Gyula a pesti polgárság neves folyóiratahoz, a Nyugathoz vonzódott kezdetben. Németh László is itt tűnt föl díjnyertes elbeszéléssel, s tanár édesapja és dunántúli módos paraszt nagybátyjai révén is inkább a polgársághoz tartozott volna: Illyést viszont származása már eleve a népi világhoz fűzte, a földtelen szegény parasztsághoz, az uradalmi cselédség széles táborához. 1921-ben jelent meg első verse (El ne essél...) a budapesti munkás lapban, a Népszavában. Még ebben az évben beiratkozott a budapesti tudományegyetem bölcsészkarára, magyar-francia szakra, s az 1919-es tevékenysége miatt fenyegető letartóztatás elől hamarosan Nyugatba emigrált, (részlet vett Szolnok védelmében a királyi román hadsereggel szemben, ezt Ifjúság című elbeszélő költeményében meg is írta). Nem a baloldali értelmiségiek legforgalmasabb s legközelebbi támaszpontjára, Bécsbe, hanem a modern európai művészetek fővárosának tekintett Párizsba. (Az 1918-19-es időket Kora tavasz című regényében idézte föl (megj.: 1941). Párizsban részt vett a magyar emigráns szakszervezetek munkájában, megismerkedett és barátságot kötött a francia írókkal, művészekkel, megtanult jól franciául, s ez később is nagyban segítette szellemi tájékozódásában. Párizsban magyarul és franciául is írt s közölt verseket, a modern avantgarde művészet stílusában, s ennek az iránynak költőivel tartott kapcsolatot. Beiratkozott Párizs híres egyetemére, a Sorbonne-ra is. Mikor 1926-ban amnesztiával hazatérhetett, egy biztosító intézet munkatársa lett. A II. világháború idején kezdte el, s csak a háború után fejezte be a párizsi emigráns magyar életet ábrázoló Hunok Párizsban c. regényét (1946)

1928-ban jelent meg első verseskönete, a Nehéz föld, majd két év múlva: Sarjúrendek, ennek címadó költeménye már egy eljövendő népforradalom énekesének látja - látatja - magát: „Mozdul a föld, törve-zúzva, / tengerként megindul nemokára. / Lépjetek a hite-bátor / énekes nyomába.” A haladó polgárság jeles folyóiratába, a Nyugatba verseket és kritikákat írt, 1934-ben a szovjet írók kongresszusára szóló meghívás alapján a Szovjetunióban járt, erről szól Oroszország című útirajza (1934).

Két évvel később jelent meg egyik legemlékezetesebb munkája: a részben önéletrajzi-szépírodalmi, részben társadalomkritikai-szociográfiai kötet, a Puszták népe, a dunántúli uradalmi cselédség elviselhetetlen, változás után kiáltó életéről. Ezt nem minősítette annyira „lázító”-nak a hatalom, mint a füzántúli Kovács Imre Néma forradalom című munkáját a vallási szektákba menekülő földtelen parasztságról (e művéért a királyi ügyészség elzárásra ítélte, s földjét elkobozták), de Illyés Gyula is gyanússá vált a hatalom szemében, noha a polgári oldalhoz, a Nyugathoz állt ekkoriban inkább közelebb, mint a népi táborhoz. A Nyugat adta ki 1936-ban Petőfi című esszéregényét is, amely a forradalmárköltő veszélyes, de szép életét rajzolta meg, mély személyes átéléssel (ez később - átdolgozva, kibővítvé - többször is megjelent). 1937-ben az ellenzéki, reformer Márciusi Front egyik alapítója volt. Ekkoriban, 1936-ban és 1937-ben jelent meg két újabb verseskönete, a Szálló egek alatt és a Rend a romokon. Ezekben a hazai szegények felemelésére tett hitet, bár némileg keserű reménytelenséggel, gyakran szatirikus felhangokkal.

A Nyugat folyóirat megszűnte után (ennek 1937-től társszerkesztője volt) indult Magyar Csillag egyik szerkesztőjeként is a szellemi ellenállást szolgálta tollával. 1944-ben jelent meg első drámai műve, A tű foka című „parasztkomédia”.

1945-ben, a demokratikus átalakulás új lendületet adott költészetének, ezt bizonyítják olyan bizakodó versei, mint a: Megy az eke, Amikor a Szabadság-hidra a középső részt felszerelték, Csererepőz stb., a Nemzeti Parasztpárt országgyűlési képviselőjeként közvetlenül is igyekezett szolgálni a biztató átalakulást, de hamarosan neki is csalódnia kellett: A reformáció genfi emlékműve előtt című nagy gondolati versében a politikai, társadalmi változások áldozatokat követelő, de elkerülhetetlen - s végül megbékélést hozó - voltáról szól. Hamarosan azonban meg kellett írnia az illúziótlan hazai valóságról az Egy mondat a zsarnokságról című költemény háborzongató sorait, 1953-ban, de a vers csak 1956 november 2-ikán jelenhetett meg az Irodalmi Újság történelmi jelentőségű lapszámában.

Lírában - érthető okokból - nem tudott szólni mindenről szabadon a terpeszkedő zsarnokság korszakáról, ekkor bontakozott ki drámaíró munkássága. „Hazafiak” címmel sorozatot tervezett a magyar történelem sorsfordító drámai helyzetéről; ennek a ciklusnak első darabja az Ozorai Példa (1952), majd a Fáklyaláng (1953), a Dózsa György (1956), a Különc (1963), s végül a Malom a Sédén ugyanebből az évből. A Tiszta az 1956-os események reménytelen, de hősi küzdelmének állított emléket allegorikusan (1971). Zsarnok-ellenes nagy verse miatt a hatalom megvonta tőle látszólagos kegyeit; A Kegycen (1963) című drámájának sok az önéletrajzi eleme; költészetében a közélet felől a magánélet felé húzódtott vissza: az öregedés filozófiai kérdéseire: Dölt vitorla (1965), s erről szól prózában a Kháron ladikja (1969).

Köteteket töltenek meg közéleti irodalmi-nyelvi tanulmányai (haláláig tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvművelő Bizottságának, Koszorú című költeménye az egyik legszebb költői vallomás irodalmunkban anyanyelvünkről. Különösen sokat foglalkozott a határon túli - elsősorban az erdélyi - magyarság helyzetével, nyugati lapokban is, amivel magára idézte a az itteni párhatalmasságok haragját. Bár költészetének egésze nem szívódott föl az irodalmi köztudatban, mint kortársai közül pl. a József Attiláé, Radnótié, de számos nagy verse kiemelkedő darabja költészetünknek a költői antológiák elhagyhatatlan része (a már említettek kivül a Nem menekülhetsz, a Nem volt elég, a Bartók, a Törvényhozó - Tersánszky jubileumára -, Bevezetés egy Kodály-hangversenyhez stb. Szerelmi lírájából hiányoznak a nagy szenvedélyek, annál meggyőzőbben szól a házastársak bensőséges, szinte szövetségi hűségéről (Feleség, Most szemben ülsz velem, Párbeszéd új házasságok közt). Első feleségétől, Juvancz Irmától 1938-ban elvált, s a következő évben a József Attila-versek Floráját, Kozmucza Florát vette feleségül.

Égész könyvtárgyi életművet hagyott ránk, nemzetére, ő, aki kezdettől a „nemzeti költő” hivatását érezte magában, s hivatását példásan be is töltötte; ezt az igényét, vágyát Számadó című szonettjében fejezte ki legszebben: apai - pásztor -, s anyai -lelkipásztori őseire is emlékeztető sorok mélyén:

Őszül hajam, mélyülnek a redők.
Több egyre köröttem a fiatal.
Vakoskodván érzek szomjú erőt,
legyek a legmesszeblátó magyar.

Lappangó juhász-számadói gond
susogja, nem mehetsz még, munka vár.
Órízniem kell egy nem-enyém vagyont.
Rám néz egy jégverés-csöpülte nyáj.

...Szétszóratván ős lépokba vonult
hite-konok község hű papjaként
(kit azzal áld, amivel ver az Úr!)

templomtalanul, palásttalanul
(s vívódva folyton, mit hoz ránk az ég)
kell osztanom úrvacsorát s ígét.

Szilágyi Ferenc

Közéleti költészet

A száz éve született Illyés Gyula emlékének

Mért hallgatsz, költőnk! - Úgymond, meghalt a közéleti líra,
nem kell már: végzi a politikai klikk
a szerepét: költ ő (pénzt), a közelet tőle zúbog, forr
ámde a zsarnokság -sejtjeiben - : ma is él,
a fondor terror s fortélyos félelem öldös:
ömlik a Média-trószat sanda csövéből a gáz - -
Szólalj, hát, költőnk, a szavd kell most is e népnek,
a nemzetnek, hisz pusztá a Pusztá megint,
s nemcsak a természet, lopják már földjét, a lelkét
újra hivalkod a kéjklak, meg a kéjzúgodák;
s Erdély újra ebek harmincadjárja kivetve
Észak s Dél szintén, romlik a táj, a falu!
S nincs, aki védje joguk, a bitangász újra csak úr lett,
a megvert anyanyelv médialáncon üvölt - -
Bölcs-ravasz elmédél támadj szent, „bal latorunk” * fel
s váltsd meg az árva hazát, hogyha pokol fele tart!

* A bibliai kifejezés arra utal, hogy a költő temetésén -1983 áprilisában -, a Farkasréten a latin gyászmise után a magyar nyelvű búcsúztatásban a szerzetes végző pap a gólgotai jelenetet idézte a halála előtt megtért bal latorral. Az igazáért és nemzetéért messiási kímákat vállaló költő életútjához azonban a Gólgota középső keresztjét méltó idéznünk.

Szilágyi Ferenc

Ízes ízek

november

Pulykanyaksaláta

1 kg pulykanyakból húselevest főzünk hagyományos módon. Leszűrjük, a nyakról a húst lefejtjük, felaprítjuk, a levesben főtt sárgarépat, gyökeret felkockázzuk, valamint felaprítunk 3 db csemegeuborkát, 2 almát, 1 fej lilahagymát és mindezt összekeverjük. 2 dl majonézből, 2 dl kefirből ízlés szerint sóval, fehér borssal készítünk öntetet. Összeforgatjuk a húsos zöldségekkel és néhány órára behűtjük.

Seidl Ambrus

SPORT

Szeptember 22. Harta-Gyomaendrődi VSE 2:2

Parázs hangulatú, kemény mérkőzés volt. A vendégek közelebb álltak a győzelemhez. Gólszerzők: 11. percben Mester elfutása után remekül adott középke és Csán nem hibázott. 22 percben Szabó, majd a 60. percben Szauer a hazaiakat juttatta 2:1-es előnyhöz. A vendégek a 72 percben Hidvégi lövésével egyenlítették.

Jók: Kondacs, Mazán, Hidvégi.

Gyoma FC – Mezőhegyes 2:0.

Gól: Tólnai és Toldi mindketten 11-esből. Jók: Tólnai, Dinya, Hunya.

Szeptember 30. Gyomaendrőd – Rákóczi 1:4

Alapos csalódást okozott a mérkőzés. Lelketlen játék. Ebben az arányban is megérdemelten nyertek a vendégek. A hazai védelem kiábrándítóan játszott. Senkit sem lehet kiemelni.

Gyoma FC elszenvedte első vereségét 2:1-re kikapott, de így is a tabella első helyén áll.

Október 6. Szajol-Gyomaendrődi VSE 6:3.

Meglepetés is születhetett volna. Végig az endrődiek irányították a játékot, de fegyelmetlen védelmünk és a kapus csapnivaló teljesítménye miatt veszítettünk.

Gólok: Bakos 11-esből, Osán az 55. percben és Mester a 60. percben lött.

Tabella állása:

13. Gyomaendrődi VSE 9 2 2 5 17:23 8.

Gyoma FC – Gádos 4:1

Október 13. Gyomaendrődi VSE-Karcag 0:2.

Küzdelmes mérkőzésen a hazai csapat emberhátrányban játszott, így esélye sem maradt a jól focizó vendégekkel szemben.

Jók: Csikós, Katona

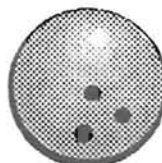
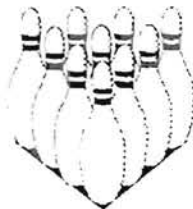
Magyarbánhegyes-Gyoma FC 3:0

Tabella állása

1. Gyoma FC 10 7 1 2 25:8 23.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vetőmagot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

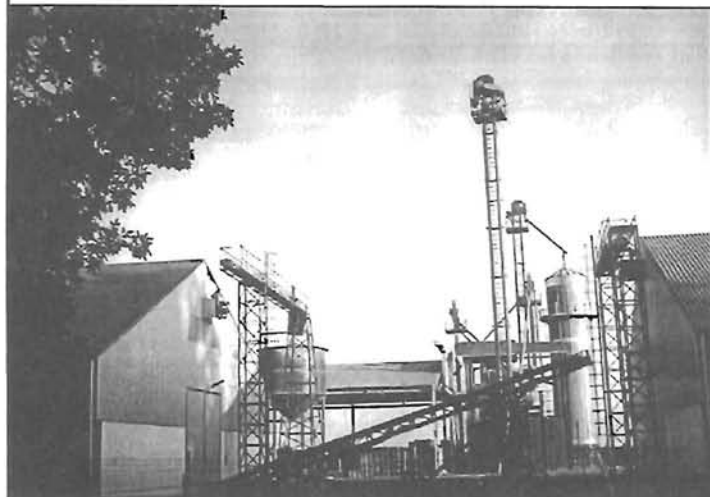
E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☐ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☐ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☐ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☐ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☐ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☐ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydarú, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múltak el ők, két szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg,
akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

**CZIKKELY PÉTERNÉ FARKAS
ILONA**, aki lakott az Iskola utca 6/1 sz. alatt,

szeptember 28-án 37 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Gyászolják: szerető férje és imádott gyermekei, anyósa és a család.

DIÓS BÉLA, gyomaendrői lakos, szeptember 30-án 60 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja családja.

FEKETE ENDRE, aki a Gárdonyi Géza utca 18.sz. alatt élt, október 4-én 52 éves korában fejezte be földi pályafutását. Gyászolja családja.

JAKUS ISTVÁN, aki a Diófa utca 16. sz. alatt élt, október 2-án 87 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja.

KISS IMRE, aki a Hámán Kató utca 4. sz. alatt élt, október 7-én 67 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolja rokonsága.

MOLNAR ERIKA, aki a Sebes Gy. utca 30. sz. alatt élt október 2-án 37 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja családja.

POLANYI ZOLTÁN, aki a Könyves Kálmán u. 1. sz. alatt élt, október 5-én 75 éves korában hosszú, türelemmel viselt szenvedés után visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolják: felesége, gyermekei, a rokonság, a barátok és az ismerősök.

SZABÓ ELEKNÉ KOVÁCS ETELKA, aki a Selyem út 13. sz. alatt élt, október 15-én 92 éves korában hosszú szenvedés után az Örökkévalóság hónapja költözött. Gyászolják: gyermekei, unokái, dédunokái.

SZABÓ SANDOR, aki a Selyem út 12-ben élt, október 7-én 69 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

**SZATMÁRI KÁROLYNÉ VARGA
IRMA**, aki az Attila utca 31. sz. alatt élt, októ-

ber 8-án 95 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolja családja.

SZÜCS TEREZIA, aki a Fő út 169-171. sz. alatt élt, október 12-én 91 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolja családja.

Özv. **TÍMÁR PÉTERNÉ TÍMÁR CECÍLIA**, aki a Temető utca 12. sz. alatt élt szeptember 24-én 79 éves korában az Örökkévalóság hónapja költözött. Gyászolja családja.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönjük mindazoknak, akik drága halottunk Polányi Zoltán temetésén részt vettek, akik elhozták a búcsúzás virágait, akik köszönetnyilvánításukkal fájdalomunkban osztoztak. Drága halottunk emléke szívünkben örökké élni fog. Fogadjon be az Úr az Ő országába!

A gyászoló család

Köszönjük mindazoknak, akik drága Halottunk Jakus István temetésén részt vettek, virágaikkal és részvénytávirátásukkal enyhíteni igyekeztek fájdalomunkat. Drága halottunk emléke szívünkbe örökké élni fog.

A gyászoló család

Békesség haló poraikon,
fogadjon be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Tel: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

**Sarokház
Csemege**
Ct.: Tímár Vince

**Csoport Partner
Üzletlánc tagja**

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- ☛ házi jellegű húskészítmények, endrői ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés), folyamatos tökehűselltetés
  - ☛ kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában
  - ☛ **Újnanon megnyitott Ruházati részlegünkön is várjuk kedves vásárlóinkat kedvező árainkkal**
- Blaha u.27. Tel.:386-691. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18-ig, szombaton 6-tól 12 óráig, vasárnap 7-től 11 óráig.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kert- barátok- nak

Kultúrnövényeink kártevői a gyomnövények és a rovarok - IV. rész

15. Vadmurok

Kétéves növény, melynek karógyökere mélyre behatol a földbe. Szára 30-60 cm magas, elágazó. Leveli halványzöldek, keskenyek (száryosan szeldeltek). Virágzata összetett ernyő. A szélső virágok nagyobbak, fehér színűek. Termése 3 mm hosszú, és 1,5 mm széles. Maghozama egyedenként 4000 db. (külföldi adat). Ebből a növényből nemesítették ki hosszas kísérletezés után a sárgarépat. Júniustól késő őszi virágzik. Valamennyi földrészen megtalálható. Nálunk az egész ország területén föllelhető. Különösen a száraz réteken, utak mellett, parlagokon nagyobb mennyiségben fordul elő. Különösen sok van belőle a kaszálókban nyár végén. Kártétele a lucernavetésben jelentős, mert elnyomja maga körül a vetett növényt. Védekezés: kaszálással, kapálással történhet.

16. Tarló tisztos fű (tarlóvirág)

Egyéves, 20-40 cm magas, ágas növény. Alsó levelei tojásdadok és hosszukásak, a felsők lándzsa alakúak. Virágai körben ülnek a száron a murhalevél hónaljában, sárgás fehér színűek. Termése gyengén lapított tojás alakúak, sötétbarna színűek, magas olajtartalmúak. Májustól késő őszi virágzik. Európában és Délnyugat Ázsiában igen leterjedt. Hazánkban mindenütt megtalálható, de jobbára a kötött talajt szereti. Így legtömegesebben a Tiszántúlon fordul elő. Kaszás kultúrákban április közepétől, május elejétől jelenik meg tömegesen. A tarlók legjellemzőbb növénye néhol óriási tömegben fehérlik. Irtásának legeredményesebb

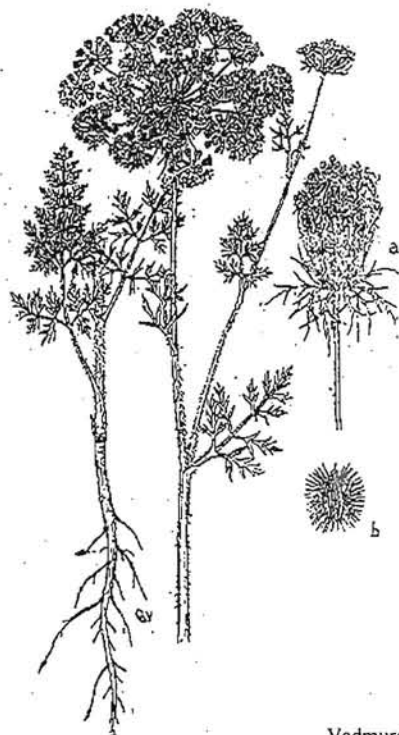
módja a tarlólántás, kapálás. A méhészek hasznos növénynek tartják, mert virágai sok mézet tartalmaznak. Kutatók foglalkoznak a nemesítésével, nagyobb fajtak előállításával a méz és az olajtartalma miatt.

17. Parlagfű (népies neve vadkender)

20-120 cm magas egyéves ágas-bogas terebélyes gyom. Leveli száryalant szeldeltek. A száron füzérben helyezkednek el a porzós virágok. A termő virágok a levél hónaljában található. Júliustól októberig virágzik. Sokan érzékenyek a virágporára (allergia). A beszívott virágpor (pollen) az orr nyálkahártyájára kerül, majd gyulladást idéz elő (szénanátha). Észak-Amerikából származik. Európában 1800 körül észlelték. A Kárpát medencében Orsovánál 1908-ban találtak először parlagfüvet. Azóta rohamosan az egész országban elterjedt. Különösen a csapadékos, savanyú talajt szereti. Ezért Dunántúl nyugati részén, Somogy, Zala megyékben, Budapest tájékán terjedt el tömegesen, bár évek óta már mindenütt megtalálható. (A szárazabb alföldi éghajlatot nem szereti.) Igen veszedelmes, káros növény, a többi gyomnövényeket is kipusztítja maga körül. Az utak, parlagok jó szaporító helyei. Maghozama igen magas, ezért nagyon fontos a megérlelésnek megakadályozása. Ugyanis magjai egész nyáron át jól csiráznak. Védekezés: mielőbbi tarlólántás, kapálás a kapásokban, utak, parlagok kaszálása.

18. Szelíd csorbóka

30-100 cm magas egyéves növény. Vastag, csöves ágas szára fényes. Az egész növény (szár, levél) tejnedvet tartalmaz. Virágai sárga színűek. Július elejétől késő őszi virágzik. A világon mindenütt megtalálható. Nálunk a nyár elejének és végének legközönségesebb gyomnövénye. Nekem a szőlő között még eddig nem volt ennyi csorbóka, mint idén szeptemberben. Magjai a talaj felmelegedésekor kezdenek csirázni. Ha elegendő nedvesség van a talajban, akkor gyorsan növekszik. A kapás növények között, tarlóban jól érzi magát. Igen fontos a megérlelés megakadályozása.

Hunya Alajos

Vadmurok

SZEPTEMBER 22-TŐL OKTÓBER 19-IG GyOMA
BELTERÜLETÉN 48,6 MM CSAPADÉK HULLOTT.

Uhrin Benedek, endródi barátunk műveit megvásárolhatják: Budapest, Ferenc körút 19-21 Violin üzletben és a budapesti pályaudvarok aluljáróiban.

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Corvo bianco
Cipőipari B

MAGÁNVÁMRAKTÁR

**AGRO
ÁRUHÁZ**

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

őszi áru kínálatom:

- virághagymák, rózsatövek
- virágföldek, virágtápok
- műanyag és kerámia cserepek
- műtárgyak, vegyszerek, csávázó szerek,
- fóliák, takaró ponyvák
- esőköpenyek, gumicsizmák, kesztyűk
- szegek, csavarok, kéziszerszámok
- elektromos kisgépek
- műanyag és kerámia savanyítótálak
- alumínium és falétrák
- kerítés drótok, és kötöző drótok
- háztartási eszközök, üstök, üstházak
- kutya, macska, kismadár eledel
- VAPOREX – falszárító adalék

FARKAS MÁTÉ

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 100 Ft

IX. évfolyam 12. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2002. december

FEHÉR KARÁCSONY

Lenn, a Körös mellett, mily tisztán fényle az ünnep
 gyermekként amikor róttam a porka havat;
 nemhogy még ropogott: de csikorgott talpam alatt, s mint
 a csöpp cínke nyomát, őrizé a nyomomat.
 száncsengő kacagott a nagy utcán; hóeke nem járt
 túrva a szűz havat el, s tova fel a szemetet;
 helyettük szántalp: busa ákác jött ki a szinből,
 s már a kanyarban szállt, s mennyei zengete szólt
 a száncsengőknek; bundában a nagy pipafüstű
 gazda a szón elején, s fut-fut utána vidám
 rózsapiros arccal gyerkőchad, s hólapta sikongat a légben
 s puffan a kucsmám s a barna bekecs közepén.
 távol betlehemes csapat is jő – alkonyul immár,
 a kis templomban gyertya világa lobog,
 alszik a szép Gyermeke jászolban, a csutkatehénké
 közt; ül a három bölcs – s íme, itt is jönnek az úton:
 kóc az orruk alatt, kucsma, csucsos, fejükön:
 mind fordítva ki, és koronával (sárga papírból)
 jő a Heródes úr is, szökdel a csillaguk is,
 míg a nagy bottal bekopogtat a házba a pásztor
 s szólal a verse, mire lesz gomolya, ital is;
 fekszenek a földre, a subának szőrire, sorba,
 s éltetik a Csecsemőt, aki világra jöve,
 hozva el a Jóhírt és Békét, meg a Jóakarotnak
 drága ajándékát, melytül a Rossz menekül;
 s íme, Heródes már fordul is, dobván el koronáját,
 fut-fut az ajtón ki – hol hull a hó, kavarog.
 S tőle a kert, a faág, az egész Föld tiszta fehér lesz,
 mint a mosott vászon, mint a cukortul a mák;
 gyémánt pelyheiben villan meg a halk, kora alkony,
 a hold ablaka fenn templomi szép tejüveg;
 és hull, hull, pelyhez, száll le a zsup, - a szalmatetőkre –
 mára alatt is, bent Béke s Öröm született.

Szilágyi Ferenc

Agnolo Bronzino: Pásztorok imádása

Szerkesztőségünk minden tagja, kegyelemteljes, boldog karácsonyi
 ünnepeket kíván olvasóinak és Gyomaendrőd minden polgárának.
 Hassa át a sziveket a szeretet, a megbocsátás,
 az egymás iránti tisztelet és a béke!

Önnel joga van tudni...

hogy miről döntöttek az újonnan választott Képviselő-testület tagjai november 21-én

Mielőtt a beszámoló elkezdem, megköszönöm választóim bizalmát, hiszen csak ennek birtokában folytathatom tudósításhoz híven lelkiismerettel szolgálni választóimat, és természetesen azokat is, akik akkor másképpen gondolták.

Az alakuló ülést követő első testületi ülésen a bizottságok külső tagjai letették az esküt. Az Ügyrendi és Jogi Bizottságban: **Dr. Schmidt Péter, Hack Mária, Dógi Józsefné**; Pénzügyi és Gazdasági Bizottságban: **Tímár Zsolt, Vodova János, Ungvölgyi János**; Humánpolitikai Bizottságban: **Iványi László, Fülöp Istvánné, Fülöp Imréné, Garai János**; Városfenn tartó és Környezetvédelmi Bizottságban: **Dávid Mátyás, Sipos Tas Töhötöm, Wéber Csaba**.

Harminc napirendi pont került a testület elé, amelyből 4 téma az ülés előtt lett kiosztva.

Gyomaendrőd város Szabályozási és helyi Építési Szabályrendeletét egy Szegedi székelyű Bt. készítette el. A városrendezés főbb szempontjai, az épített környezet emberhez méltó, esztétikus kialakítása, védelme, valamint a helyi építészeti örökség védelme, a bel és külterületek lehatárolása, a beépítésre és beépítésre nem szánt területek kijelölése, a közterületek és egyéb területek elkülönítése, az infrastruktúra hálózatok és építmények szabályozást igénylő elemei, mind –mind rögzítésre kerültek.

E témához kiosztásra került a Dél-alföldi Területi Főépítési Iroda fősztályvezetőjének véleménye, aki 6 pontba foglalta a tervezettel kapcsolatos véleményét.

A Képviselő-testület és szervei Szervezeti és Működési Szabályzatának kiegészítő mellékletei is jóváhagyásra kerültek.

A Városi Gondozási Központ intézményi térítési díjai 2002. október 21-től: az Idősök Klubjában az Ebéd: 319 Ft, Reggeli és ebéd: 433 Ft, Idősök Otthona 30.360. Ft/hó/fő. Emelt szintű ellátás: 33.420. Ft/hó/fő, Átmeneti Otthon: 30.360. Ft/hó/fő, házi segítségnyújtás: 264. Ft/óra, ebéd házhoz szállítási díja: 66. Ft/ebéd/nap.

A Széchenyi-terv keretében elkészült költségelvi bérlakások bérleti díjai:

Fiatalok „fecskeház” havi bérleti díja: 70,1 nm-es lakásban 15.300. Ft, 74,07 nm-es lakásban 16.000. Ft, nyugdíjasok bérlakásában: 33,9 nm 10.000. Ft, 35,7 nm 10.500. Ft. Ezen bérleti díjak nem tartalmazzák a rezsi költséget.

Emelésre került a jövő évi gépjárműadó: személygépjárművek és tehergépjárművek vonatkozásában 100 kilógrammonként 770 Ft-ról 850 forintra, a motorkerékpár, lakó-pótkocsi, sátras utánfutó, 5000. Ft/év, az ideiglenesen forgalomban tartott gépjárművek adótetele minden megkezdett hónapra 2000 Ft-ról 5000 forintra nő. Ezen intézkedés hatása, kb. 12 millió Ft többletbevételt jelent.

A város 2002. évi I-III. negyedéves pénzügyi beszámolója, azaz a költségvetés teljesítéséről szóló jelentés stabil pénzügyi helyzetet mutat, jóváhagyása egyhangú volt.

Jóváhagyásra került a város 4 éves „ciklus” programja, azaz, azok a fejlesztési és felújítási elképzelések, amelyek teljesülését ez a testület célul tűzte ki:

A folyamatban lévő 2,3 milliárd Ft összegű beruházásokon túl: Kis Bálint Ált, Iskola beruházása, utak építése, Kner tér ki-

alakítása, Öregszőlői kerékpár út, 30 szociális bérlakás, Selyem úti út II-III. üteme, holtágak rekonstrukciója, szelektív hulladékudvarok kialakítása, Nagylapason egy szilárd burkolatú út, játszótérek (összesen 1,8 milliárd Ft). E ciklusban még előkészítendő beruházások: Ipari Park, Újkert sori sportlétesítmény, állati és humán eredetű hulladék ártalmatlanítása, komposztáló üzem kialakítása, kerékpár út a Gyomai Köztemető felé, kerékpár út Öregszőlőben szarvas irányába (kb. 1,2 milliárd Ft). Felújítások: Közösségi ház, Kossuth úti óvoda, járdák felújítása, makadám utak aszfalt burkolása, ligetek felújítása, városi parkok, parkolók, játszótérek, Civil Szervezetek Háza (összesen 256 millió forint).

Pályázat az IHM felé: amellyel a Városi képtár, a Tájház, gyűjteményének digitalizálása, és virtuális kiállítása valósulhatna meg. A testület az 500 ezer forint sajáterőt biztosította.

Útépítéshez és infrastruktúra és informatika fejlesztéshez készült pályázat a Sapard Hivatalhoz.

Az önerő biztosítását a testület jóváhagyta.

„Felsőoktatás” jellegre beadott pályázatok nyertesei: Porubcsánszki Zita (pszichológia szak, II. évf.), Jenei Éva Evelin (élelmiszeripari mk IV. évf.), Kmellár Zséla (élelmiszeripari mk II. évf.), Dógi Beáta (építész II. évf.)

Széchenyi terv Költségelvi bérlakásokra benyújtott pályázók nyertesei:

Fecskeházak: (pályázó volt: 19 fő, nyerhetett: 7) Salyné Búza Hajnalka, Juhászné Bíró Erika, Pólya Zsolt, Csavajda Edit, Nyitrai Anikó, Kmetykó Csaba, Farkas József.

Nyugdíjas házak: (pályázó volt: 18, nyert: 6) Fülöp Miklósné, Katona László, Keresztes Tiborné, Zsigri Mária, Lehoczki Mihály és neje, Pintér Józsefné, Hornok Vedelné, Brandtner Pál és neje. Két bérlakás pályázójának a feltétel megfelelése további egyeztetést igényel. Akik nem nyertek, azok, az újból kiírt pályázatra, ha ismét pályáznak, ezt jelezzék a Humánpolitikai Bizottság elnökének.

A lakások kezelői joga átadásra került a Gyomaszolg Iparipark Kft-nek. A nyertesek a Kft-vel megkötendő szerződés aláírása után költözhetnek.

A vásári, piacrendezési, mérlegelési tevékenységre 2008. december 31-ig a szerződés a jelenlegi üzemeltetővel, (képviselője: Kolohné Pelyva Edit) megköthető a testület döntése alapján.

Gyomaendrődi Rendőrőrs parancsnoka: Paraizs Tamás rendőr főhadnagy, aki a Magtárlapásra költözik szolgálati bérlakásba.

Szolgálati bérlakások kiutalását hagyta jóvá a testület: Bagdi Gábor rendőr részére az Álmos utcában, Basa György és Basa Rózsa tanároknak a Hősök útján.

Katona Lajos alpolgármester a Hármaskörösi Kistérségi Területfejlesztési Társulásban, Dr Kovács Béla képviselő a Körös-szögi Kistérségi Területfejlesztési Társulásban képviselő városunkat testületi döntés alapján.

Gyomai Római Katolikus Plébánia részére 250 ezer forint felújítási támogatást hagyott jóvá a testület a Wodiáner kriptá felújítására.

Endrődi Cuti Kft által a közterületen elhelyezett üzlethelységét ideiglenes építményként 5 évig közterületi bérleti díj fizetése mellett üzemeltetheti. A tulajdonos területigénye esetén a bérlő kártalanítás nélkül köteles elbontani az építményt.

Vagyontárgyak biztosítására a beérkezett ajánlatok alapján első helyre az OTP Garancia Bizt. Rt-t választotta a testület.

Phare pályázathoz biztosított sajáterőt a testület, amelyben a fogyatékkal élő emberek helyzetét kívánjuk segíteni, a Gondozási Központ intézményében.

Császáré Gyuricza Éva
képviselő

SEM A BÖLCSEK, SEM A GAZDAGOK NEM SEGÍTHETNEK AZON,
AKI ELMULASZTJA, HOGY SAJÁT MAGÁN SEGÍTSÉN.

CHARLES HEDDON SPURGEON

Megyei hírek

Megtartotta alakuló ülését a Békés Megyei Önkormányzat

November 4-én ünnepi közgyűlés keretében tettek esküt Békés Megyei Önkormányzatának megválasztott képviselői összesen 40 fő. Ezzel megalkult a Megyei Önkormányzat, melynek elnöke **Varga Zoltán** az MSZP tagja. Külön öröm számunkra,

hogy városunk négy képviselője kapott helyet a megyei önkormányzatban: **Császárné Gyuricza Éva**, FIDESZ-MKDSZ, **Dezső Zoltán**, FIDESZ-MKDSZ, **Dr. Kulcsár László**, FIDESZ-MKDSZ BM. Gazdakör, és **Dr. Kovács Béla**, MSZP színeiben.

Megválasztásra kerültek a szakmai bizottságok elnökei: Gazdasági és Környezetgazdálkodási Bizottság elnöke: **Domokos László**, (FIDESZ MKDSZ), Pénzügyi Bizottság elnöke: **Kaszai János**, (MSZP), Ügyrendi és Jogi Bizottság elnöke: **Dr. Szelecsán Róbert**, (FIDESZ-MKDSZ), Művelődési. Oktatási. Vallásügyi Sport és Ifjúsági Bizottság elnöke: **Szilágyi Menyhért**, Szociális és Egészségügyi Bizottság elnöke: **Dr. Csaba István**, (MSZP), Mezőgazdasági Bizottság elnöke: **Tóth Sándor**, (MSZP), Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Bizottság elnöke: **Tolnai Péter**, (FIDESZ-MKDSZ), Területfejlesztési és Európai Unió Integrációs Bizottság elnöke: **Kozák Imréné** (MSZP).

A Közgyűlés megválasztotta a térségi tanácsnokokat is: Közép és Nyugat-békési térségben **Dr. Kovács Béla**, (MSZP), Dél-békési térségben: **Nagy Béla**, (SZDSZ), Észak és Kelet-békési térség tanácsnoknak megválasztás elhalasztásra került.

November 15-én ismét összeült a Megyei Közgyűlés, hogy megkezdje rendes évi munkáját. Örömmel jelenthetjük, hogy a megyegyűlés egyhangú szavazattal ellenszavazat nélkül meghozta alábbi határozatát:

„Endrődi Szent Imre Egyházközség Közhasznú Alapítvány részére az endrődi településrészen álló **Szent Imre Római Katolikus Templom tetőszerkezetének felújításához, 300.000,-Ft. támogatást biztosít.**”

Sor került a Megyei Képviselő-testület bizottsági tagjainak megválasztására is, mely szerint városunkból:

Dr. Kulcsár Lászlót és **Dezső Zoltánt** a Mezőgazdasági Bizottság tagjává, **Császárné Gyuricza Évát** a Pénzügyi Bizottság tagjává és a Békéscsaba Megyei Jogú Város Közgyűlésével létrehozandó Egyeztető Bizottság tagjává is, **Dr. Kovács Bélát** a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Bizottság tagjává, (nem közgyűlési tagok közül a bizottságba választották **Dógi Jánost**), a Gazdasági és Környezetgazdálkodási Bizottság tagjává, (mint nem közgyűlési tagot) **Sípos Tas Töhötöm** tiszteletes urat választotta meg.

Megyei Közgyűlésben a történelmi egyházak képviselőiben: a római katolikus egyházat **Szurovecz Vince esperes** úr, a Művelődési, Oktatási és Vallásügyi, Sport és Ifjúsági Bizottságban, az Evangélikus egyházat, **Ribár János esperes** úr, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Bizottságban, a Református Egyházat,

Az ablak teszi

a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1

Tel/Fax: 66/386-328

Hírek házunk tájáról

KÖZÖSSÉGI HÁZ decemberi programja

12-én 10 órától a Blaha úti óvoda fennállásának 110. évfordulója.

Ünnepség és kiállítás

14-én 17 órától MKDSZ karácsonyi ünnepsége

20-án 17 órától Blaha úti óvoda karácsonyi műsora

28-án 17 órától I. sz. Nyugdíjas klub szilveszteri mulatsága

VÉDŐOLTÁS INFLUENZA ELLEN - Az influenza megbetegedések megelőzése érdekében ebbe az évben is lehetőség van térítésmentes oltásokra. A térítésmentes védőoltáshoz felhasználható oltóanyagot a háziorvosok november 7-8-án megkapták.

A rendelkezések szerint kizárólag az alábbi csoportokba tartozó személyek oltathatók be térítésmentesen:

Fokozottan veszélyeztetett kockázati csoportok: Idült szív, keringési, légzőszervi, vese, anyagcsere betegségben szenvedők, betegség, vagy orvosi kezelés (általános szteroid, vagy rosszindulatú daganat) miatt csökkent immunitású személyek; 60 éven felüliek, szociális otthonban, öregek otthonában, vagy egészségügyi intézményekben huzamosabb ideig ápolt bármely korú személyek, tartós szalicilát kezelésben részesülő gyermekek és serdülők. (A Reye-szindróma veszélye miatt.)

A fenti kockázati csoportokat a fertőzés átvitele révén veszélyeztetett személyek: egészségügyi dolgozók, szociális intézményekben dolgozók.

Ezen kívül orvosi vényre bárki megvásárolhatja a gyógyszerári forgalomban lévő influenza vakcinák bármelyikét 50%-os társadalombiztosítási hozzájárulás mellett.

A védőoltásokkal kapcsolatos további tájékoztatásért forduljanak háziorvosukhoz.

A Johan Béla Országos Epidemiológiai Központ „Epidemiológiai Információs Hetilap” című kiadványa alapján összeállította az ANT SZ Szarvasi Városi Intézete

DROGPREVENCIÓS NAP

November 22-én a Katona József Művelődési Központban a Városi Családsegítő Központ a Gyermek- Ifjúsági és Sportminisztérium támogatásával Drogprevenációs Napot rendezett, amelyen Zsankó László rendőr alezredes tartott előadást „A drog és a bűnözés” címmel. A program részeként 29-ig az érdeklődők láthatták Boros Béla dekoratív karkitúra-kiállítását „Ne nyírd ki magad” címmel.

Megtartotta rendes havi találkozóját a Galaktika Kör. A résztvevők szokás szerint kicserélték gondolataikat. Megvitaták az egyes folyóiratokban leírt érdekesebb eseményeket. Bemutatásra, illetve felolvasásra került egy az ötvenes évekből származó endrődi idős asszony által leírt jóslataik mai korunkra. (bulgár látnok) Érdekes módon több olyan megállapítást is olvashattunk, mely valóban a XXI. századunkban már bekövetkezett.

Kiállítás a Városi Képtárban -November 14-én a délutáni órákban Bula Teréz rendezésében nagyszerű kiállítás nyílt Corini Margit festőművész halálának 20. évfordulója emlékére. Bevezetőt mondott Banner Zoltán művészettörténész.

A kiállítás december 12-ig lesz nyitva.

November 16-án a **Selyem úti Óvoda Nevelőtestülete és a Szülői Munkaközösség szokásos évi jótékonyági vacsoráját** kellemes hangulatban tartotta meg, ahol Adam Gyöngyi és Társa szolgáltatta a zenét. A rendezvény bevételeit udvari játékok bővítésére és csoporthozbaj játékok vásárlására fordítják.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkesillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Kávay Zoltán

a „tardonai tanító”, olimpikon

Endrőd, 1931.

– Budapest

2002.

Az apa: Kávay Gáspár, házasságából két kis lány született Vali és Éva. Mindkettő tanító lett. Felesége nagyon fiatalon el-távozott az élők sorából. Ám nem sokáig maradtak árván a kislányok, mert újra házasodott és elvette nőül Kalmár Imre (ki a későbbi években Endrőd bírójává vált) leányát, Kalmár Margitot. Házasságukból három fiú született: Gáspár (Gazsi), Zoltán és Géza. Házasságuk után az apa Endrődön tanított a kocsorhegyi iskolában.

1931. június 23-án született Zoltán, a „középső”. Pár év múlva Mezőhegyesre választották meg a kiváló tanítót. Később Sajószentpéteren is tanítókodott.

A második világháború vége felé pokollá vált a család sorsa. Budapest elfoglalása után, Mezőhegyesen, a község élelmiszergyűjtést szervezett az éhező budapestiek megsegítésére. Megrakott teherautókkal indultak a főváros felé. A civil kísérők közt ott találjuk a falu tanítóját, Kávai Gáspárt is. Amerre haladtak, az utcán valaki rálőtt egy orosz tisztre, akit a golyó halálra sebzett. Az utakat lezárták, összeszedtek a környéken minden található embert, köztük Kávai tanítót is. Szörnyűséges volt a fogva tartott emberek sorsa. Valóságosan nyomorékká verték őket. Hetek teltek el, mire haza engedték őket, mármint akik kibírták a kínzásokat és ütle-gelést.

A család hazajött Endrődre, a Stefánia utcában lakó nagyszülőkhöz. Mindez 1945-ben történt. A lányok már tanítókép-zőbe jártak. A két idősebb fiú: Gazsi 18, és Zoli, akiről történetünk szól, ekkor 14 éves volt, magántanulóként végez-ték el a gimnáziumot. Gáspár, az apa újra tanítani kezdett Endrődön. Gazsi egyetemre került, Zoltán tanítóképzőbe. Ga-

zsi, aki az '56-os eseményekben részt vett, külföldre távozott, s Franciaországban telepedett le, ott alapított családot. Fiatalon súlyos betegségben hunyt el, őt leányt hagyva maga után.

Zoli, ki remek felépítésű, edzett fiú volt, már iskolai évek alatt megkedvelte az úszó és evezős sportokat. Az iskolai évek multával edzett, szívós sportemberré vált. Majd következtek az országos és nemzetközi versenyek. 1953-ban Németer-szágban rendezett evezős Európa Bajnokságon kormányos nélküli négyesünk Kávay Zolival, a második helyezést érte el. A katonaságnál aratott győzelmei révén olimpiai válogatott lett. 1955-ben „Érdemes Sportoló” elismerést kapott. Rövid ideig Budapesten tanárkodott, majd Tardonára került, ahogy ő mondta „néptanító”-nak. Következett 1956 Melbourne. Sajnos „csak” a döntőbe jutott, ahol helyezést nem ért el, de a magyar sport dicsőségét hordozta az is, ki nemcsak kijutott az olimpiára, de ott a döntőig jutott. Ekkor már az országos lapok is írtak róla. Egy korabeli interjúból idézzük őt:

„A Tardona egy kis falu a Bükkben, Lillafüred felett, festői környezetben fekszik. Arról nevezetes, hogy Jókai Mór ott bujkált 1849-ben, ott írta a 'Tengerszemű Hölgy' című könyvét, és – az ott eltöltött napok emlékét idézi az a mondása, hogy 'aki emberséget akar tanulni, az menjen Tardonára...' Amikor Melbourne-ből hazatértem a csapattal, édesapám, aki 40 esz-tendeje tanító Endrődön azzal fogadott: Remélem, fiam, most már benőtt a fejed lágya és most már te is követed szüleid példáját. Szót fogadtam és jelentkeztem néptanítónak. Így kerültem Tardonára, ahol 150 kedves, kócos kisgyereket tanítok a műveltség ábécé-jére. Örülök, hogy így választottam. Endrődön születtem, ott nevelkedtem, Budapesten viszonylag rövid időt töltöttem, azt is többnyire a Dunán. Tardonán is jól érzem magam. Szükszavú hegyi emberek között élek, de végre érzem, hogy van célja az életemnek.”

Az interjú így fejeződött be: -

„A beszélgetés közben felelevenedett tíz sporteredményekben gazdag esztendő minden emléke. Tizenöt országban járt. Jól esett egy tiszteres magyar bajnokot erről az oldaláról is megismerni. Kávai Zoltánról eddig csak azt tudtuk, hogy kitudó evezős. Most már azt is tudjuk, hogy olyan ember, akit bátran állíthatunk példaképül a fiatalság elé.”

1958 decemberében feleségül vette Losonci Amarillát, a fiatal mérnököt. 1971-ben megszületett leányuk: Kávai Kinga. 1981-ben már Budapesten a Bagy Ilona Ipari Szakközépiskola tanára. 1982-ben Budapest Főváros Tanácsának Végrehajtó Bizottsága a főváros fejlődése érdekében végzett kiemelkedő társadalmi munkája elismerése képpen BUDAPESTÉRT kitüntető jelvény adományozott Kávay Zoltánnak.

E nagyszerű sportember és igaz tanító élete nagyon szomorúan végződött. Nem adatott meg számára a békés, nyugodt, öregkor. Felesége szörnyű betegségben hunyt el. Végül Budapesten egy szociális otthonban töltött több évi betegség után 2002. augusztus 22-én fejezte be földi pályafutását. Szeptember 10-én helyezték örök nyugalomra a rákoskeresztúri temetőben. Nyugodjék békében.

Márton Gábor

A csónakban az első evezős Kávay Zoltán

Endrődi néprajza

Rovatvezető: Szonda István

Tisztelt Olvasó!

Néprajzi forrásközlésünk az ünnepről, az Adventben eltöltött lelki életéről, valamint a várva várt Karácsonyról, Jézus Krisztus születése napjáról szól. A Tájház régi imakönyvei között kutatva találtam rá egy érdekes, kézzel írott kis könyvecskére, melynek címe: **Az élet folyton gyümölcsöző fája**. A könyv első részében az év minden hónapjára és minden napjára nyújt tanácsokat a lelki élet számára. A könyv közepétől változik a kézírás, tehát a naplót más személy folytatta. Ezen részen található évszám, 1869 tanúskodik a beírás koráról. Az első rész valószínűleg még korábbi lehet. Sajnos a beírókról nem tartalmaz adatot a könyv csupán a végén található Gyuricza István névbeírás.

A könyv így kezdődik:

„Keresztény emlékmondatok az év minden napjára, a szent írásból, a szentek és Isten igaz barátainak ajkairól megszívlelésül s' a lélek képzéseül”

Ezután január hónaptól decemberrig, napokra jelölt bölcsességek és szent idézetek találhatók.

Amint az előszóban olvasható Kempis Tamás idézet is jól mutatja: „*Ha csak évről évre csak egy egy rossz hajlandóságot is ki irtanánk magunkból, csak hamar tökéletes emberekké válnánk*”

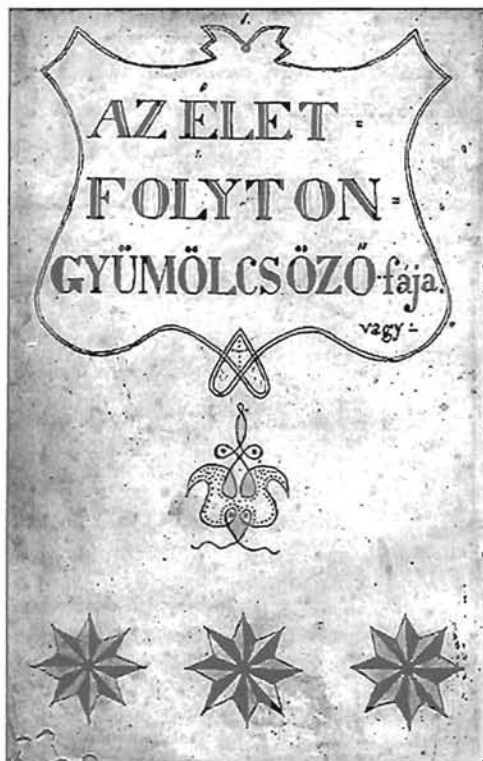
A december hónapra szóló beírást teljes terjedelemben közöljük, majd a könyvecske második részéből régi stílusú énekeket.

Kívánok hasznos olvasást és boldog, szeretetteljes ünnepet!

„AZ ÉLET FOLYTON GYÜMÖLCSÖZŐ FÁJA

XXII. Decem্বর
Az állhatatosság erénye.

- 1.- Őrizd meg amid van, hogy senki koronádat el ne rabolja.
- 2.- Ki állhatatos lesz, az élet koronáját nyeri el.
- 3.- Őh Istenem! Add meg nekem az állhatatosság kegyelmét.
- 4.- Ki mind végig állhatatos marad üdvözülni.
- 5.- Nem vétkezem többé halálosan.
- 6.- Soha többé szándékosan bocsánandó vétkeket sem követek el.
- 7.- Jézus néked élek, néked halok
- 8.- Utolsó szavam Jézus és Mária legyen.
- 9.- Mária bűnösök oltalma, könyörögj érettem, hogy állhatatos maradjak.

- 10.- Boldogok akik Isten ígését halgatják és megtartják.
- 11.- Isten megkíséríti azokat, kiket szeret.
- 12.- Csak aki törvényszerűen hartzolt, az fog meg jutalmaztatni.
- 13.- Tartsd azon napot elveszettnek, melyen az elmékedést elhagytad.
- 14.- Egy napot se hagyj el múlni anélkül, hogy jámbor könyvet ne olvasnál.
- 15.- Őr szellemem, Isten angyala, ne távozz tőlem.
- 16.- Ha lány ha kezdesz lenni, úgy aggodalmaid is lesznek.
- 17.- Ki az Isteni félelmet el hagyja, nem soká maradhat a jó úton.
- 18.- Soha se feledd szent elhatározásaidat, inkább újítsd meg gyakran.
- 19.- Jézusom add kegyelmedet, hogy soha le ne térjek a keskeny útról.
- 20.- Szeresd a magányt és kerüld az alkalmat.
- 21.- Jézusom erősíts meg az erény hartzban.
- 22.- Nézheted e Jézust a kereszten a' nélkül, hogy béke tűrön ne szenvednél.
- 23.- Csak egy a szükséges.
- 24.- Az igen bölts, ki Isten akaratát teljesíti és az övét nem.
- 25.- Az a leg boldogabb a földön, ki Isten leg jobban szereti.
- 26.- Iparkodjál a jöbän elő haladni, mert a jutalmat munkádért tsak hamar meg kapod.
- 27.- Mindig örülni fogsz az estének, ha a napot hasznosan töltöd.
- 28.- Ne ingadozzál a hitben, állj erősen a reménységben, s' Isten és embe-

rek iránti szeretettel töltsz szíved legyen.

- 29.- A rövid hűséget örök jutalom követi.
- 30.- Légy munkás, ájtatos, szelid és türelmes.
- 31.- Őh mi édes menyei élet, mindenben a te akaratod szerint élni, őh Istenem.

Minden Isten nagyobb ditsőségére!
Ammen.”

„ Nagy Karácsonyi Ének

1. Betlehemnek pusztájába midőn a pásztorok nyáját legeltetik egy angyal álltal ez üzenettett vették,
2. Hogy világ meg váltója Jézus Isten fija egy szűztől születet aki meg váltja az emberi nemzetett,
3. Mely hire a pásztorok így szóltak egy máshoz jertek és menjünk el vigyünk ajándékot kiki tiszta szívell,
4. Elindulván sieséggel odaérvén bementek az istállóba Jézust ottalálták a hideg Jászolyban,
5. Mellette sír édes Anyja sajnálja lelkéből legkedveseb fíjat sajnálja hogy nemlett részére jobb szálástt,
6. Szálj be hozzánk édes Jézus szívünk hajlékába majd mi bé fogadunk örökön öröké teveled maradunk Amen.”

„Pásztorok miséjén Kezdetre

Imádni jöttünk kised Istenünk
A jó szívű pásztorokkal,
Téged keresve jászlodhoz esve,
Imádunk a jámborokkal,
S hű szeretetünk hozzád vezérel,
Napkelet tájra Betlehem pusztára
Hol üdvösségünkért jöttél világra

Ártatlan kised szent istenséged
Egy jászolba szálhat-e le?”

Endrődi Tájház imakönyv gyűjteménye: Az élet folyton gyümölcsöző fája című kézírásos könyv (Ieltári sz. 2001. 89. 1.)

Szonda István

Katolikus oldal

DECEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

- 1. vasárnap: Advent 1. vasárnapja**
 3. keddi: Xavéri Szent Ferenc áldozópap
 4. szerda: Damaszkuszi Szent János áldozópap
 6. péntek: Szent Miklós püspök
 7. szombat: Szent Ambrus püspök egyháztanító
8. vasárnap: Advent 2. vasárnapja
 9. hétfő: Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása
 11. szerda: Szent I. Damaszus pápa
 13. péntek: Szent Lúcia vértanú
 14. szombat: Keresztes Szent János áldozópap, egyháztanító
15. vasárnap: Advent 3. vasárnapja
22. vasárnap: Advent 4. vasárnapja
 25. szerda: Karácsony, Urunk születése
 26. csütörtök: Karácsony, Szent István első vértanú
 27. péntek: Szent János apostol, evangélista
 28. szombat: Aprószentek
29. vasárnap: Szentsalád
 31. keddi: Szent I. Szilveszter pápa

A katolikus hit elemei (13)

IV. A két főparancs, V. A Tízparancs

IV: A két főparancs

A két FŐPARANCS, amelyek Isten egész törvényét magukba foglalják, ezek:

1. Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb, az első parancs. (Ez a parancs a tíz parancsolat közül az első háromhoz kapcsolódik.)
2. Szeresd embertársadat, mint saját magadat. (Ez a parancs a tíz parancsolat közül a többi héthez kapcsolódik.)

A tízparancsolatot a szeretet eme kettős és mégis egyetlen parancsának fényében kell értelmeznünk.

V. Isten Tízparancsolata

1. Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!
2. Isten nevét hiába ne vedd!
3. Az Úr napját szenteld meg!
4. Atyádat és anyádat tiszteld!
5. Ne ölj!
6. Ne paráználkodj!
7. Ne lopj!
8. Ne hazudj és mások becsületében kárt ne tégy!
9. Felebarátod házastársát ne kívánd!
10. Mások tulajdonát ne kívánd!

1. Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!

1. Az első parancsolat azt parancsolja, hogy az egyetlen igaz Istent imádjuk, aki nyilvánítottatta magát az Ószövetségben, különösen pedig az Újszövetségben a Fiúistenben, Urunk Jézus Krisztusban.

2. Az első parancsolat magába foglalja a HITET, REMÉNYT ÉS SZERETETET.

Amikor elfogadjuk az első parancsolatot, Istent fogadjuk el mint Urat, mint mindenható és irgalmazót.

Ha elfogadjuk Istent, ebből következik, hogy elhiszük, amit mond (hit), bízunk ígéreteiben (remény), és szeretettel válaszolunk neki mindarra, amit értünk tett (szeretet). Az első parancsolat azt parancsolja, hogy erősítsük és óvjuk hitünket.

Nem engedhetjük meg, hogy kételkedjünk hitünkben vagy elhanyagoljuk.

Távol kell tartani magunkat az eretnekségtől, vagyis az Egyház által tanított igazság makacs tagadásától. Az aposztázia is ellentétes az első parancsolattal. Az aposztázia a keresztény hit teljes tagadását jelenti.

A szakadarság is ellentétes az első parancsolattal. A szakadarság nem egy igazságnak vagy a hitnek elutasítását jelenti. A szakadár nem ismeri el a pápa jogi hatalmát, vagy elutasítja a közösséget az Egyháznak a pápa fenntartása alá tartozó tagjaival.

Az első parancsolat azt is parancsolja, hogy Istenben bízunk, benne reméljünk.

El kell kerülnünk a vakmerő bizakodás és a kétségbeesés bűnét. Szeressük Istent és mindazt, akit és amit ő szeret. Az első parancsolat magába foglalja a jótékonyosság kötelezettségét.

Eljuthat valaki Isten gyűlöletéig, és ez el lenkezik az első parancsolattal.

Nem szabad közömbösnek lennünk Isten iránt, nem törődve irántunk való jóságával és szeretetével. Nem szabad hálátlanok lennünk Istennel szemben mindazért, amit értünk tett. Nem lehetünk hűvösek Isten szeretetére való válaszukban. Nem vehetjük sértésnek Isten jóságát, nem utasíthatjuk vissza azt az örömet, amit Isten ad nekünk.

3. Egyéb bűnök az első parancsolattal szemben a következők lehetnek:

Babona: isteni erő tulajdonítása valaminek, ami nem Isten.

A babonaság bűnét követjük el, ha például azt hisszük, hogy bizonyos szertartások cselekedetek, - mint például a fekete macska kikerülése, - megvédhetnek bajokkal szemben.

DECEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor. Advent hétköznapijain reggel 6-kor Rorate hajnali mise. December 24-én (kedden) - Szenteste - éjféle mise, előtte a gyerekek karácsonyi játékot adnak elő. Karácsony mindkét napján és újévkor délelőtt 10-kor, és este 5-kor.

Év végi hálaadás december 31-én, hétfőn este 5-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

december 8-án, vasárnap fél 12.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise. December 24-én - Szenteste - 5-kor tartjuk az éjféle misét. Előtte gyerekek pásztorjátéka. Karácsony mindkét napján és újévkor reggel 8-kor.

Év végi hálaadás december 31-én, délután 3-kor.

Gvoma

Vasárnap 10-kor, hétköznapi reggel 8-kor adventi mise, szombaton 15 órakor vasárnapi előesti mise. December 24-én kedden éjféle mise a hittanosok pásztorjátékával. Karácsony mindkét napján és újévkor délelőtt 10-kor. Karácsony másnapján az Önkormányzati Szeretetotthonban délután 2-kor, a Református Szeretetotthonban 3 órakor. December 31-én az év végi hálaadás este 5-kor lesz.

Bálványimádás: egy teremtmény tisztelete Isten helyett. Bálványimádást akkor követünk el, ha politeisták vagyunk, vagyis ha több istent tisztelünk, nem csak az egyetlen igaz Istent. Ha például valaki a görögök és a rómaiak isteneit tisztelné, az politeista volna. Akkor is bálványimádást követünk el, ha Istent bármivel helyettesítjük. Például az, aki az ördögöt imádja, bálványimádó.

Jóslás: ha a jövőt illetően másban bízunk, mint a gondviselő Istenben. A jóslás bűnét követjük el, ha a jövőt horoszkópokból, csillagjóslásból, tenyerjóslásból, előjelek olvasásából vagy sorsshűzásból próbáljuk megtudni, valamint ha jósokhoz fordulunk. Jóslás az is, ha szellemidézésen veszünk részt, vagy ha a Sántát hívjuk.

Varázslás és boszorkányság: ha valaki megpróbál titkos vagy sántáni erőket a szolgálatába állítani saját céljai érdekében.

- Simónia: lelki javak adásvétele.
- Szentségtörés: Istennek szentelt dolgok méltatlan kezelése.
- Isten próbára állítása.
- Ateizmus: Isten tagadása.
- Agnoszticizmus: az a felfogás, hogy senki ember nem tudhatja, hogy van-e Isten.

4. Az első parancsolatot akkor teljesítjük, ha: Istent imádjuk, Hozzá imádkozunk, áldozatokat ajánlunk fel, különösen amikor a szentmiseáldozaton részt veszünk. Megtartjuk Istennek tett ígéreteinket és fogadalmainkat.

5. Az első parancsolat magába foglalja az Egyháznak azt a küldetését is, hogy megismertesse Krisztust minden emberrel az egész földkerekségen, hogy mindenki imádhassa Istent.

6. Az első parancsolat feltételezi a vallás-szabadságot, hogy az egy igaz Istent minden ember imádhassa.

Arra viszont sohasem szabad senkit kényszeríteni, hogy saját hite és lelkiismerete ellenében imádjá Istent.

Az oldalt szerkeszti: Iványi László plébános

Elkészült az endrődi templomtető

Hosszú várakozás után elkészült a templomtető felújítása. A tavasszal kezdődött javítási munkálatok búcsúnkra készült el, azaz még búcsú után is maradt még egy kis munka.

A 70-es évek elején felújították e templomtetőt, sajnos, mára már erősen megromlott az állapota. Az elmúlt években többször javítottuk. Statikailag több helyen megrogyant, a fűgesszömvű ráült a boltozatra, lehet, hogy a fönn látható repedéseknek is ennek köszönhető. A régi pala is tönkre ment. Beázások miatt korhadt faszervezeteket is több helyen cserélni kellett.

Terveink szerint a búcsúra kész lett volna, csak menet közben sok probléma jelentkezett, és az időjárás is elég kedvezőtlen volt mostanában a tetőmunkákhoz.

Templomunk 2 év múlva, 2004-ben lesz 200 éves. E jeles ünnepre szeretnénk volna belül felújítani templomunkat. Festés, kövezetcsere, képek felújítása: pár évvel ezelőtt felmértem, már akkor 30 millió lett volna. Akkor még nem gondoltunk arra, hogy előbb a tetőt kell sürgősen megcsináltatni.

Köszönetet mondok Varga Zoltán vállalkozónak, valamint Kovács Mihály műszaki ellenőrünknek, valamint Dr. Körösfalvy Pál statikusnak a munka megtervezéséért, kivitelezéséért, ellenőrzéséért.

Nem utolsósorban köszönetet mondok az adakozóknak, akik adományaiból nem jöhetett volna létre e nagy vállalkozás.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

Adományozók:

Püspök úrtól	10.000.000 Ft
Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztériuma:	3.000.000 Ft
Békés Megyei Közgyűlés	300.000 Ft
Híveinktől:	1.008.000 Ft

Isten fizesse meg jóságukat!

HÁLAADÓ SZENTMISE lesz **december 1-én, vasárnap reggel 8-kor** templomunkban azokért, akik az SZJA-ból a 1%-ot a Katolikus Egyháznak felajánlották, vagy bármilyen adománnyal, munkával, imával segítettek a Magyar Katolikus Egyházat.

Uram, Te példaként állítottad elénk az egyszerű özvegyasszonyt, aki szegénységéből és szíve gazdagságából osztotta meg, ami je volt. Áldd meg mindazokat, akik felelősséget éreztek Egyházadért és imájukkal, áldozatos munkájukkal és anyagiakkal támogatták az igehirdetés és szeretszolgálat ránk bízott munkáját.

Segítsd meg Őket mindennapi gondjaikkal!

Uram, áldunk Téged azokért, akik az anyagi gyarapodás idején sem feledtek meg arról, hogy maradáno kincseket gyűjtsenek maguknak Nálad, és jószívű adakozással segítettek Egyházunk célkitűzéseit.

Segítsd meg Őket, hogy a Te szíved szerint bánjanak az anyagiakkal, és így megjutalmazhasd majd őket a Mennyben!

Uram, a Te tanításod, hogy adjuk meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené! Hálát adunk azokért a testvéreinkért, akik felelősen eleget tettek az adózás terhes kötelességének és nem feledtek meg a lehetőségről, hogy adózásuk törvény-adta százalékával is támogathatják Egyházad küldetését.

Tartsd ébren a felnőtt felelősségudatot mindannyiunkban Egyházadért!

Új rózsafüzér titkok

A Boldogságos Szűz rózsafüzére, mely a második évezredben a Szentlélek indítására fokozatosan alakult ki, olyan imádság, melyet sok szent szeretett, és a Tanítóhivatal bizdít imádkozására. A maga egyszerűségében és mélységében most, az épp megkezdődött harmadik évezredben is nagyon jelentős imaforma, s az a rendeltetése, hogy az életszentség gyümölcsseit teremje. Nagyon jól beleillik annak a kereszténységnek a lelki útjába, mely 2000 év múltán sem vesztett semmit a kezdeti frissességéből, s érzi Isten Szentlelkének „evezz a mélyre” készletét, hogy újra elmondja, sőt elkiáltsa a világnak, hogy Krisztus, az Úr és Üdvözítő, „az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6), „az emberi történelem célja, az a végpont, melyre a történelem és a civilizáció vágyai irányulnak”. - Írja II. János Pál pápa a ROSARIUM VIRGINIS MARIAE apostoli levelében a püspököknek, a papságnak és a hívőknek a rózsafüzérről. Egyúttal meghirdeti a Rózsafüzér évét 2002. októbertől 2003. októberéig.

Új rózsafüzér titkokat jelentetett meg, az örvedetes, fájdalmas és dicsőséges mellett imádkozhatjuk a világság titkait is.

1. Aki a Jordánban megkeresztelkedett
2. Aki Kánában megmutatta isteni erejét
3. Aki meghirdette Isten országát
4. Aki a Tábor hegyén megmutatta isteni dicsőségét
5. Aki az Eucharisziában nekünk adta magát

Mikor imádkozzuk az egyes titkokat?

Örvedetes:	hétfő, szombat
Fájdalmas:	kedd, péntek
Dicsőséges:	szerda, vasárnap
Világság:	csütörtök

Meggyalázták az endrődi Szarvasvégi Katolikus Temetőt

2002. november elsején, Mindenszentek ünnepén szomorú napra ébredtünk. Meggyalázták a Szarvasvégi temetőt. Az ismeretlen elkövető(k) az éj leple alatt a temető központi vaskeresztjét kicsavarta, és derékszögben ledöntötte. Ezzel a súlyos tettel nemcsak a keresztények érzelmeit gyalázták meg, hanem a temetőben lévő elhunytakat, és az élő hozzátartozókat is.

Sajnos, hasonló botrány volt már Magyarországon, amikor a Regnum Marianum keresztjét döntötték ki Budapesten. A tettesek megkerültek, reméljük, nálunk is így lesz.

Az elmúlt hetekben többször volt már temetőgyalázás. A ravatalozót feltörték, a gyászdrapériát lecibálták, több síremléket megromgáltak, vázak törtek össze. Természetesen telefonon is jelentettük a rendőrségnek, és az írásbeli feljelentést is megtettük.

Az elmúlt években is tapasztaltunk már hasonlókat. Iskolás gyerekek leszedték a síremlékekről a keresztet, vagy annak korpuszát. Ezek megkerültek, és a plébánián várják, hogy a síremlékek hozzátartozói jelentkezzenek értük, hogy helyre lehessen állítani.

Utólag megtudtuk, hogy nemcsak az egyházi temető síremlékeit, hanem az önkormányzati köztemető több síremlékét is megromgáltak.

November 15-én éjjel ismét történt temetőgyalázás: megromgáltak és feldöntötték a 19-esek síremlékét.

Meddig kell még túrni temetőink, elhunytjaink gyalázását Gyomaendrődön?

Nagy magyar családok a történelmi Magyarországon

Kazinczy család

Hiteles adatok a család eredetéről, történetéről csupán a XVII. Század közepétől vannak, mégpedig **V. Péterrel** kezdődően, akit 1676-ban, mint a kir. tábla bíróját június 28-án országbírói ítélőmesterré nevezték ki. A Wesselényi-féle összeesküvésben való részvétele miatt csak nagy váltságdíjjal, s vallása megváltoztatásával menthette meg életét.

Fia **András** (költő) 1680-ban Ung vármegye alispánja, 1682-ben Zemplény megye hadi élelmezési főbiztosa, II. Rákóczi Ferenc alatt az Ung megyei főkellet nemesség főkapitánya, az óndodi országgyűlésen követ.

Három fia **József**, **X. András** és **VI. Péter**, kik megosztottak apja birtokán. Az utóbbi kettőnek a vinnai és laszóci jöszágok jutottak, Józsefnek az alsórengemeczi birtok jutott.

József Bossányi Zsuzsannával kötött házasságot. Rosszul kezelt betegsége miatt 42 éves korában meghalt 34 éves felesége 16 évi házasság után nyolc gyermeket nevelt, akik közül a kilencedik, atyja halála után született 5 hónappal, s a lassú szülés okozta betegség után 3 évvel férjét követte a sírba. Gyermekai: Ferenc, Dienes, Julianna, László, Klára, Zsuzsanna, Terézia, József, Miklós.

Ferenc, (az elsőszülött) író, irodalmunk nagy reformátora, kit örök fény derít", született Ér-Semlyénben 1759. október 27-én. Talán megengedi a kedves olvasó, hogy a továbbiakban csak az ő életével foglalkozunk, bár ez is hiú vállalkozás e nagy szellem bemutatására e néhány sorban. 1779. júl. 15-én iskoláit elvégezvén Kassán, Eperjesen, majd Pesten törvénygyakornok volt. 1784-ben Abaúj megye aljegyzője. 1786-ban a kassai kerület nemzeti iskoláinak felügyelője. A Martynovics-féle összeesküvés gyanúja miatt 1794-ben Brunnben, Kuffsteinben és Munkácsra raboskodott hét éven át. Kiszabadulása után nőül vette Gr. Török Lajos leányát, Zsófiát, kivel boldog házasságban élt széphalmi birtokán. 1830. november 17-én az Akadémia első vidéki rendes tagjává nevezték ki. Meghalt 1831. augusztus 22-én élete

72. írói pályája 56. évében **Széphalmon**. Írói munkásságát nem sorolhatjuk itt fel. Irodalmunk, kora legnagyobb alakjai közé sorolja, ki nem annyira műveivel, mint nemzet irodalomra tett befolyásával vívta ki kortársai elismerését. A XVIII. sz. végi a XIX. Sz. eleji nemzedék irodalmi életét szervezte, vezette, írókat, olvasókat, egyszóval közönséget nevelt. Erős magyar érzésc ellenére azonban stílusában sok az idegen-szerűség. Nem becsülte a régi magyar hagyományokat, sőt lenézte annak népies elemeit. Mégis leírhatatlan hatással volt követőire, **Vörösmarty**, **Petőfi**, **Arany** lírájára. Politikai hatását abban láthatjuk, hogy egyengette **Széchenyi** politikai reformjait.

Szóltak a harangok...

Köszöntötték a környező településekről érkező zarándok híveket; Kondorosról, Hunyáról, Szarvasról,

Békésszentandrásról, Körösladányból, Dévaványáról, Szeghalomról, Mezőtúrról, Túrkevből, Kunszentmártonból és más településekről érkezettek.

És zúgtak a harangok...

Köszöntötték a város híveit. És jöttek öregek, és fiatalok, asszonyok és férfiak. Ünnepre jöttek, a templom búcsújára, Szent Imre tiszteltére, Isten dicsőségére.

Az orgonaszó szerteáradó hangjai mellett, melyek betöltötték az egész templomot, bevonult **Gyulay Endre püspök** urunk, a templomos lovagrend és a meghívott tisztelendő urak kíséretében.

Ahogy az illik, és ahogy az szokás évszázadok óta, meleg gyermeki szavakkal köszöntötte a Szent Gellért Katolikus Általános iskola két tanulója a Püspök atyát, aki ez alkalommal hálaadó szentmisét celebrált a felújított templomtetőért. Az egyháztanács részéről **Ungvályi János** mondott kö-

Szent Imre herceg, Magyarország éke...

szöntő szavakat. Majd **Iványi László plébános** atya üdvözölte a megjelenteket, első-sorban is az ünnepünkön résztvevő papokat; Mons. Szurovecz Vince pápai káplán, eszperes atyát, valamint kerület és környék lelkipásztorait.

S a hívek ajkán felzengett az ének: Szent Imre herceg, Magyarország éke, Szűz tiszta élet legszebb példaképe, serdülő ifjak pajzsa, menedéke, könyörögj érettünk...

Az evangélium elhangzása után, püspök atya szólt a hívekhez. Homíliájában méltatta Szent Imre herceg példás életét, melyet összekötött a család fontos szerepével. Hangsúlyozta, hogy Imre édesanyjának Boldog Gizellának és István királynak az országos gondok és teendők mellett is mindig volt ideje a gyermek Imre nevelésére, fejlődésének vigyázásra. Nevelőjének azért választották Gellért püspököt, mert Óra nyugodt szívvel bízhatták Imre nevelését. Szent Imre így lehetett Isten kiválasztottja, mert olyan családi környezetben nevelke-

dett, ahol minden megadott számára: Isten szeretete, a tudás, az erő, az akarat a

tiszta életre. Hosszasan méltatta püspök urunk a család fontosságát, mely a mi korunkban sajnos sok kívánni valót hagy maga után. Országunkban az értékvesztés minden-mind a családi tűzhely elhamvasására vezethető vissza.

És megkezdődött az Áldozat Liturgiája... A hívek ajkán csendült fel az ének: Győzelemről énekeljen Napkelet és napnyugat... Krisztus, kenyér s bor színében úr s király a föld felett: forrás egygy békeségben minden népet s nemzetet!

A mise végeztével **Iványi László plébános atya** rövid áttekintést adott a templomtető munkálatairól és megköszönte az adományokat, s a hívek ajándéka képen a templom gyönyörű virágdíszítését.

Utcai környettel zárult az ünnepség. Majd kedves szokás szerint a messziről jött és a helybeli híveket finom agapéval várták az Egyházközség és az Oltáregylet tagjai.

Elmúlt évszázadok megyei krónikája

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY XXIII. Évf.

Békéscsaba 901 évi májusi számából válogatás:

Május 9. 37. sz. Csütörtök

„Újdonságok” rovatban; „Szocialisták a színpadon – Vörös-szalag jelvényes elvtársak jártak be Füzes-Gyarmat utcáit, vasárnap reggel. Nagy napra virradtak. 'Czuczulista' (Megj.: népies-tájnyelven mondták így: szocialista) Népgyűlést rendeztek a Petőfi téren, amelyen megjelent Mezőfi Vilmos budapesti agitátor is.

(Megj.: Mezőfi 1870. Debrecen, 1947. Budapest. Újságíró, politikus, kb 1895-től a Szociáldemokrata Párt tagja, a párt 1899. évi kongresszusán a szegényparasztok szervezésének elhanyagolása miatt, azt kifogásolva, szembefordult a párt vezetésével. Ekkor hangzott el egy 'belvárosi elvtárs' szájából a később kommunista körökben is sokszor idézett mondat: 'A paraszt csak sült ve jő, de akkor is ki kell dobni, mert rágós!' Később új pártot szervezett; Magyarországi Újjászervezett SZDP. Mozgalma agrárszocialista jellegű volt, marxista értékelés szerint; 'kispolgári demokrata, nacionalista elveket képviselt, nem ismerte el a munkásosztály vezető szerepét.' 1901-ben átvette a Szabad Szó c. lap szerkesztését.)

A gyűlés nemzeti színű, meg egy rikító veres lobogó árnyékában folyt le s a sok pa-

naszos szöbeszéd főképpen az estére tervezett művelődési előadás körül forgott, melyre nézve a hatóságoknak némi kifogásai voltak. A 'Gyári lányok' c. darabot a rendőrség Budapesten betiltotta. Emellett szocialista dalok és szavalatok is elhangzottak volna. Végül Csánki Jenő főszolgabíró engedélyezte a darab előadását. Az előadásra egy ponyvasátor alatt került sor. Időközben megereedt az eső, sőt szakadt s zengett, az égi áldás kívül-belül esett, esernyővel ültek a magyarok ponyvasátor alatt. Aki közben nem tetszésének adott hangot (a darabban elhangzottak miatt) azt a veres karszalagos rendezők igen szigorúan rendre utasították; 'Csend legyen! Pofa be!'. Nem volt nagy sikere a Mezőfi műnek. A hangulatot az előadás végén tánczvizgalom oldotta.

Mezőfi pünkösdszokor Körözsladányba akar pártkongresszust rendezni (Megj.: ezt megtartották), de nem hisszük, hogy a becsületes körözsladányi magyarok felüljenek a közkölségen utazgató szocialista apostolnak."

Május 19. 40. sz. Vasárnap.

"A Newyork Herald május 13-i száma közli Wenckheim Frigyes gróf királyi kamarásnak, a főrendiház tagjának, eljegyzését egy amerikai – a hírek szerint nagyon szép – hölgygel, Ganseworth Mary-vel. A meny-

asszony unokája a volt svéd miniszternek Angel B. F.-nek."

***

"Tegnap délután jégeső tönkrevverte a gyulai határ zöldellő vetéseit. A jégeső csaknem egy órán át szakadt. Az utcákat egészen beborította a jég. Teljes pusztulásban maradtak a gabonavetések, szőlők, gyümölcsösök."

***

Pénteken délután Békésen hatalmas égi háború dúlt, a villám többször is lesújtott, felgyújtotta Kis Gábor IV.-ik tizedbeli házát, ennek teteje leégett. Ugyan-e napon Endrődön Altt Károly házának fedele égett villámcsapás okozta tűzben, de szerencsére a tüzet korán észrevették s eloltották.

Összeállította: Cs. Szabó László

Kedves Olvasóink!

Szerkesztőségünk ezekkel a hírekkel befejezte az egész éven át folyó sorozatunkat. Kis ízelítőt akartunk adni a múlt század érdekesebb híreiből, eseményeiből. Az Új Évből új sorozat indul a HISTORIA DOMUS. Olvasóink leveliben többen kérték, élesszük fel korábbi sorozatunkat. Reméljük, sokak kedvében járhatunk.

A hunyai Takarékszövetkezet új épületének átadása

Ismét egy szép épület átadására került sor október 29-én Hunyán, az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet új egységére.

A közelmúltban épült a Községháza, a szép Szent László templom és most ez a korszerű, a banki követelményeknek mindenben megfelelő intézmény, mely nem kevesebb, mint 36 millióba került, szepíti a falu központját a lakosság legteljesebb megelégedésére. Az építést júniusban kezdték el, s íme néhány hónap alatt átadásra kerülhetett. **Tervezője és kivitelezője Nagyné Perjés Anikó**, aki nap, mint nap felügyelte az építkezést, hogy elhárítsa az építés közben felmerülő problémákat. A belső elrendezése színvonalra, családi jellegű, élő virágokkal díszítve. Az épület parkosított körülötte nyíló árvácskakkal. A kirendeltségnek két jól képzett dolgozója is sokat tett, hogy az átadás napjára minden a helyére kerüljön. Az ünnepségen **Dr. Dávid Imre** a Takarékszövetkezet társadalmi elnöke mondott köszöntőt, felidézve

a szövetkezet fejlődését. **Iványi László plébános** úr megszentelte az épületet, áldást kérve a további munkára. Majd **Dr. Hunya Miklós ügyvezető igazgató** tájékoztatta a megjelenteket a Takarékszövetkezet főbb adatairól; több mint 11000 bankszámlát vezetnek, 1997-től négy kirendeltség költözött új épületbe, két egységüket felújították, korszerűsítették. Céljuk, hogy néhány év minden településen európai színvonalú bankfiókban fogadassák az ügyfeleket. Az ünnepségen jelen volt **Hunya Tiborné polgármester** és **Hoffman Márton** a korábbi polgármester is. Jelen voltak takarékszövetkezeti tagok, ügyfelek, helyi lakosok, a szövetkezet dolgozói.

Hanyecz Vencelné

Karácsony a kétezer éves egyháztörténelem távolából

(W. Müller nyomán Réthy)

A karácsony, ahogy azt ma ünnepe-
jük, 200 éves. Azaz a karácsony, mint
bensőséges családi és gyermekünnep.
Ez a mai forma a német polgári szemlé-
let egyik legeredményesebb
kultúralkotása. A biedermeier kispol-
gárság megtartotta a karácsony külső
kereteit, Krisztus születését illetően, de
e közben szép kedélyesen megváltoz-
tatta magának az egyházi ünnepnek
igazi jellegét. Krisztust, a világ meg-
mentőjét, mosolygó gyermekként állí-
totta elének. Betlehem éjszakájának
misztériumából kedves mesét csinált,
ahol minden kellemes békét és édes ér-
zéseket áraszt, holott a karácsony az
Egyház számára sohasem volt ez, és nem is
lehet. Igen: az Egyház is egy gyermek
születését hirdeti, de ez a gyermek nem
bájos arcú, göndör hajú fiúcska. A mise-
liturgia isteni és királyi méltóságában
látja Őt, akinek vállán nyugszik a világ-
mindenség.

Az Egyház a gyermek Jézusban
Krisztus Királyt látja, a béke fejedel-
mét, a Bírót és a Megváltót. Ezért az
egyház számára a betlehemi éjszaka va-
lóságos misztérium. Isten belép a törté-
nelembe, emberi természetet vesz
magára. Általa maga az Igazság lép be a
történelembe, és ennek az isteni igaz-
ságának a fényénél kell lemérnünk min-
dent, amit ma világnak nevezünk – a
hatalmi struktúrákat, a törvényeket,
minden értékrendet, pénzt, hatalmat
tiszteletet, szeretetet. Minden, amit be-
szélnék, írunk, tesznek, ígérnek, hatá-
roznak, tanítanak, vagy megtagadnak,
ennek az igazságnak a fényénél méretik
meg. Ő a mérce, mely előtt a jogtalan-
ság mindig jogtalan maradt, a hata-
lom pedig vagy szolgálat, vagy erőszak.

Betlehem magába rejti, de ki is nyil-
vánítja ezt az igazságot. Elrejtje: - mert a
világ Teremtője gyermekként jelenik
meg, Isten, aki időt nem ismer, aláveti

magát a történelemnek. A csillagközi tér
ura egy kis jászolban fekszik, a világ
szélén, nyomorúságos kis helyiségben.

De Betlehem kis is nyilvánítja az
igazságot: - Heródes „igazságát”, a há-
ború „igazságát”, a szívek „igazságát”.
Azt az igazságot, hogy „aki meg akarja
menteni életét, elveszti, aki pedig elve-
szíti életét, megmenti azt.”

A polgári társadalomnak nem volt
ínyére ez az igazság. Azt hangsúlyozta,
hogy „aki mindent megért, az mindent
el is tud nézni.” Az un. „jóindulatnak ez
a formája visszariad a radikális szeretet
parancsától. Istent inkább úgy szeretné
elképzelni, mint jóindulatú megfigye-
lőt, aki legfeljebb időről időre egy-egy jó
tanácsot ad, de semmiképpen sem teheti
kényelmetlenné parancsaival az em-
berek nyugalmas életét. Ebben a
liberális isten-képben nincs helye a fel-
tétlen „nem” és „igen” szavaknak.

Ez a szemlélet vezetett oda, hogy a
karácsonyból a lehetőséghez képest ki-
iktatták az ÚR Istent, és inkább a szent-
családot állították előtérbe. Isten
megtestesüléséből érzelmes
„krisztkindli” ünnep lett. Ahelyett,
hogy az Istent, mint a világ Urát hirdet-
ték volna, akinek szava el kellett, hogy
jusson minden néphez – inkább családi
ünnepet gyártottak. A mindenkire irá-
nyuló felebaráti szeretet a családtagok
iránti szeretetre zsugorodott össze. A vi-
lágnak ígért békéből a családi otthonok
meleg hangulata lett. Az Istennek kijáró
hódolat helyett megelégedtek a család-
tagok egymás iránti jóindulatának
hangsúlyozásával. Így lett az egyház
ünnepéből a család ünnepe, abból a pa-
rancsból pedig, hogy vegyük fel min-
dennapi keresztünket, annyi maradt,
hogy a családtagok legyenek egymás
iránt figyelmesek. Az égből már nem az
Isten Fia száll le, hogy elhozza országát,
hanem a „Jézuska” csillagokkal a hájá-
ban és szárnyacsakkal a hátán, amint

hozza a karácsonyfát. A pásztorok meg-
döbönt örömét az ajándékok feletti
meglepetés váltja fel. A gyermek Jézus-
ból, aki a maga korában zavarba hozta
szüleit, mestereit és előjáróit, jó kis fi-
úcska lett, aki segít „apukájának” a mű-
helyben, anyukának a konyhában. A
misztériumból mesevilág lett gyerme-
kek számára. Ettől a mesevilágtól aztán
a felnőttek már könnyen felmentve ér-
zik magukat. A karácsony, mint benső-
séges családi és gyermekünnep, a
kispolgári társadalom jellegzetes szülöt-
te, társadalmi, kulturális tekintetben ta-
lán az elmúlt évszázad legsikeresebb
alkotása, amelyet az államhatalomnak
is szentnek kell tartania, és amelyben
minden család megünnepeheti önma-
gát, a maga békésen zárt körében. Ün-
nepli utazással, vásárlással,
fogyasztással. Az ünnepnapokból
„munkaszüneti” napok lettek. Ez a fajta
karácsony nem nyitja meg szívünket a
világ felé, nem eszméltet a sok emberi
sz szenvedésre, az emberiség egzisztenci-
ális gondjaira. Összeszűroddik a mel-
lékesre, a megvásárolhatóra, az evésre
és ivásra.

Nekünk keresztényeknek mellékes
kell, hogy legyen, miképpen ünnepli a
karácsonyt a világ. Nekünk a karácsony
akkor is karácsony, ha nincs hó, nincs tv
készülék. Egy keresztény számára a ka-
rácsony igazi ünnep a magányban is, a
fogságban is, betegségben is, kórházi
ágyhoz kötve is. A karácsony elsősor-
ban nem a „család ünnepe”: apáé,
anyáé, gyermeké és kutyáé. Nem a rá-
dióműsor ünnepe. Számunkra a kara-
csony Isten megtestesülésének
ünnepe. Lehet, hogy mások, kik az Egy-
házon kívül állnak másként véleked-
nek, lehet, nekik a karácsony csak
családi ünnep, vagy éppenséggel a téli
vásárlás végét jelenti.

Nekünk többet kell, hogy jelentsen,
mert benne táruznak fel az igazi értékek.
Réthy István

Épül a tornaterem

Tovább épül a Szent Gellért Katolikus Ál-
talános Iskola tornaterme. A nyáron és
ősszel az építkezés tempója csökkenni lát-
szott. Novemberben azonban látványosan
ismét felgyorsult a tempó. Ablakok behe-
lyezve, mosdók, vizesblokkok kicsempézve.
Megtörtént a régi és az új szárny közötti fal
átvágása is. A lépcsőház toronyszerű épü-
lete tető alatt van. A csarnok fölött most ké-
szül a tető.

A vállalkozó szerint még az idén elkészül.

Fiatalokról fiataloknak

Beszélgetés Bauer Béla szociológussal a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet igazgatójával II. rész

- Tudunk valamit arról – a hírlapírás sémáitól elvonatkoztatva – hogy az áprilisi választásokon megmozduló fiatalok tömegei milyen csoportokból tevődtek össze és miért is aktivizálódtak ilyen nagy számban?

- Be kell vallanom, hogy erről szinte semmit nem tudunk, és nem hiszem, hogy ennek a megmozdulásnak az okát lehetne teljesen racionális okokkal megmagyarázni. A szociológia eszközeivel bizonyos csoportokat és elemeket ki tudnánk szűrni, de a hangulati, az érzelmi elem sokkal jelentősebb volt ekkor véleményem szerint, mint azt sokan hajlamosak feltételezni. Ennek a hangulatnak a kialakulása persze nem ment volna egy személyiséggel vagy egy párttal való azonosulás, egyetértés nélkül. Ezzel kapcsolatban el kell mondanom, hogy sok fogalmat át kell értékelnünk: az általában „globalistának”,

„nemzetköziesnek” tartott Pepsi Szigeten – Gábor Kálmán adatai szerint – az idén a Fidesz-szavazók annyian voltak, mint az MSZP – SZDSZ-szavazók összesen. S még egy példa a mai magyar ifjúság sokszínűségére: nemrégiben tartottam előadást Kőszegen a Fesztivál a Határon rendezvényen, ahol szép számban voltak értelmiségi, egyetemista fiatalok; fel-felűntek a Sziget és a Művészetek-völgye pólók is. Olyan rendezvényekről van szó tehát, amelyekről a közvélemény úgy gondolja, hogy gyökeresen eltérő érdeklődésű emberek látogatják

- Említette a hetvenes-nyolcvanas évek időszakát, amikor is a kultúra és a művelődés volt az adott rendszer keretei között a fiatalok nagy csoportjai önkifejezésének és értéktudatának egyik legfontosabb eleme. Mi

a helyzet a rendszerváltás után?

- Tisztában kell lennünk azzal, hogy a „létező szocializmus” meghatározó ideológusai és e hatalom gépezete pontosan tudta a művelődés és a sajtó befolyásának módszerét: már 1962-ben jelent meg olyan cikk a Társadalmi Szemlében, valamint a Pártéletben, amely a televízió propagandacélú felhasználásáról szólt. Ezt csak azért mondom el, mert a „puha diktatúra” nagyon ügyesen kihasználta a kultúra eszközeit saját céljaira: a Bors vagy (külföldi példával élve) a „Négy páncélos és a kutya” című filmekben az akkori szakmai elvárásokat meghaladó módon, remek színészekkel „magyarázták el” a Tanácsköztársaságot vagy a második világháborút – persze a hatalom érdekeinek megfelelően. A rendszerváltás gyökeresen megváltoztatta a helyzetet: a kultúra

helyét egyértelműen a fogyasztás vette át, ez lett mindennek az értékmérője. A folyamat együtt járt a kultúra eltömegesedésével és bizonyos eligénytelenedéssel is: a mai egyetemisták és főiskolások 46 %-a ritkán, vagy soha nem olvas szépirodalmat. Kisebbséggé lett tehát a kultúra presztízse, helyébe bizonyos tárgyak fogyasztása lépett. Ennek a korszaknak a nyitánya volt az Ausztriába Gorenjehütőgépjéért indulók hada; sokan emlékszünk még erre a korszakra. Persze ennek a fogyasztásnak leglényegesebb eleme a Nyugat utánzása – vagy inkább a Közép-Európából elképzelt Nyugat-Európa utánzása.

- Ön szerint meg lehet jósolni, hogy húsz év múlva milyen is lesz a mai fiatalok által vezetett Magyarország?

- Húsz év múlva elképzelhető, hogy válaszolni tudok majd erre a kérdésre.

DIÁKSPORT

Élen a Rózsasági Kálmán Általános Iskola és Kollégium

Októberben lapzárta után érkezett a hír, melyre mindannyian, fiatalokat szerető olvasóink büszkének lehetnek.

Október 16-án rendezték meg Gyomaendrődön körzetünk versenyét Nestlé – Cheerios – váltófutó csapatbajnokságot, ahol 40 fővel, teljes csapattal vett részt az iskola. Az eredmény: 8 arany, 2 ezüst, és az iskolák összetett versenyében is az I. helyen végeztek a Rózsasági Kálmán Általános Iskola sportolói.

Részletesen:

I. Korcsop. fiúk: I. hely: Balázs Gergő, Bukovszky Péter, Demeter József, Szilágyi József, Szabó Zoltán, Palercsik Dávid, 6 x 50 m

I. Korcsop. leányok II. Hely: Tokai Kinga, Horváth Krisztina, Rádai Zsuzsanna, Benko Alexandra, Farkasinszki Aliz, Havai Alexandra.

II. Korcsop. fiúk II. Hely: Balogh István, Farkasinszki Gergő, Csicsy Dániel, Dávid Imre, Pápai Richárd, Szerető Zoltán, 6 x 100 m

II. Korcsop. leányok I. Hely: Lakatos Erzsébet, Vári Katalin, Szakálos Edina,

Balázs Tímea, Barna Nikolett, Kurucz Éva.

III. Korcsop. fiúk I. Hely: Kurucz Zsolt, Szujó Zoltán, Bukva Tamás, Havelda Róbert, 4 x 200 m

III. Korcsop. leányok I. Hely: Keresztes Kitti, Farkasinszki Mariann, Tokai Gréta, Farkasinszki Zita.

IV. Korcsop. fiúk I. Hely: Keresztes Márk, Dógi Jenő, Dógi Richárd, Kiss Imre, 4 x 200 m

IV. Korcsop. leányok I. Hely: Takács Ágnes, Lakatos Melinda, Szakálos Judit, Szabó Zita.

A N.A.P. (Nemzeti Atlétikai Program) váltóban minden korcsoportot 1-1 tanuló képviselt különböző távon (100-200-300 m.)

Fiú váltó I. Hely: Palercsik Dávid, Dávid Imre, Havelda Róbert, Kiss Imre.

Leány váltó I. Hely: Tokai Kinga, Kurucz Éva, Farkasinszki Zita, Szabó Zita.

Az iskolák összetett versenyében az I. helyen végeztek a Rózsasági Kálmán Általános Iskola tanulói.

Vaszkán Gábor
Testnevelő tanár, atlétikai szakedző

A Városi Zene és Művészeti Iskola hírei

December 18-án (szerdán) 17 órakor a Zeneiskolában (Kisréti út 27. sz. alatt) tartja **Karácsonyi hangversenyét** az iskola, amelyre minden érdeklődőt szeretettel várnak.

December 22-én 17 órakor kerül sor a Gyomai Katolikus Templomban az **Aranyvasárnapi Koncertre**.

Műsoron: **Vivaldi: Glória**

Előadják a Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórusa és a Dévaványai Városi Kamarakórus, vezényel: Tóthné Mucsi Margit, orgonán kísér: Perlaki Attila.

Az Európai Unió kapujában

Nemzeti Fejlesztési Terv

Tisztelt Olvasóink!

Elérkeztünk e tárgyban megfogalmazott kérdések végéhez. Úgy gondoljuk, hogy az, amit hónapról-hónapra közreadtunk, talán kissé hozzásegítette Önöket, ahhoz, hogy betekintést nyerjenek az EU működésébe, és így annak jobb megismeréséhez, megértéséhez. A most közreadott éves tartalomjegyzékünk könnyű eligazítást tesz lehetővé az egyes témák ismételt felfrissítéséhez. (Annak, aki újságunkat hónapról-hónapra megőrizte.) A közelgő tavaszi ügdyöntő népszavazás előtt – s most is már tapasztalható – a médiumok állandó napirend-

jén szerepelnek uniós kérdések. Így feleslegessé válhatna a mi tájékoztatásunk. Sorozatunk befejezésekképpen a Nemzeti Fejlesztési Tervről kívánunk szólni.

A csatlakozás közeledtével egyre inkább előtérbe kerülnek az Unió által megkövetelt feladatok, melyek egyben segítik hazánk felkészültségét s így az uniós normáknak való megfelelést. Tehát a csatlakozásig hazánknak ki kell dolgoznia az adott támogatások (Strukturális és kohéziós alapok) igénybevételéhez a Nemzeti Fejlesztési Tervet. Ez a terv egyfelől olyan stratégiai tervdokumentum, amely tartalmazza hazánk középtávú fejlesztési céljait, másfelől egy tárgyalási dokumentum, amely rögzíti, hogy az EU és a magyar fél 2004-2006 között mely fejlesztési területekre milyen összegeket kíván fordítani. Remélhetőleg az év végével benyújtjuk Brüsszelben nemzeti fejlesztési tervünket, s ennek alapján megkezdődhetnek a tárgyalások a közösségi támogatásokról. Nem kicsi a tét! **1.500 milliárd forint a Strukturális Alapokból, 250 milliárd forint a Kohéziós Alapokból állhat majd rendelkezésünkre.** A lapokban máris bírálatok fogalmazódnak meg egyes szakértők részéről, mely szerint rövid az idő ahhoz, hogy alapos és mindenre kiterjedő okmányt lehessen benyújtani Brüsszelben az év végére. Ugyanis az alapos felkészülés magától érthetően igényli az összes érintett szereplővel való (tudományos szervezetek, regionális, szakmai és civil szervezetek) szükséges párbeszédet. A nem kellően megalapozott dokumentum pedig ugyancsak megnehezítheti az alapok igénybevételét.

Mit is tűzött ki céljává a Nemzeti Fejlesztési Terv?

Azt, hogy Magyarország 2015-re ne csak megközelítse, de néhány fontos területen el is érje (akár meg is haladja) az EU átlagát. **E hosszú távú feladatok közt szerepel a tudásalapú, innovatív és egészséges társadalom alapjainak megerősítése, az ország versenyképességének javítása, tökéletesítő képességének erősítése, a foglalkoztatási szint növelése, a fenntartható fejlődés feltételeinek megerősítése, az élet minőség javítása.**

A Terv úgynevezett operatív programokon keresztül valósul meg. Ilyenek a humán erőforrás fejlesztése, gazdasági versenyképességünk fejlesztése, az agrár és vidékfejlesztés, a környezet és infrastruktúra fejlesztése. Ezek bár nem képezik a beadandó Terv részét, de a megfogalmazott célok eléréséhez nélkülözhetetlen alapok. Egy mondattal tehát így foglalható össze: **A Nemzeti Fejlesztési Terv nemzeti stratégiai dokumentum.**

E mindenképpen nagy horderejű munkát a Miniszterelnöki Hivatal kebelében működő **Nemzeti Fejlesztési Terv és EU Támogatások Hivatala** hangolja össze, irányítja s készíti elő. Nem mindegy ugyanis, hogy a csatlakozásunkkor megnyíló EU forrásokból mennyit tudunk ténylegesen lehívni, azaz a lehetőségek közül mennyit előnyt tudunk kiaknázni, s ez felkészültségünkön múlik, a Nemzeti Fejlesztési Terv megalapozottságán, azon túl

természetesen a rendelkezésre álló saját forrásokon is. Ezért 2004. január elsejétől –remélhetőleg – fennállnak majd a szükséges intézmény rendszerek (hivatalok), melyek az Alapok fogadására készen állnak több ezer kulcsrakész projekttel, amellyel leíthatók a megnyíló források és a pályázók képesek lesznek az (képesse kell válniuk) az EU projektek tervezésére, írására és magvalósítására. A Hivatalnak tehát elsődleges célja ennek a felkészülésnek a koordinálása. A Hivatal gondozza az eddigi uniós forrásokat is (PHARE, ISPA), amelyeknek szerepe sem lebecsülendő, hiszen ezek keretében még jelentős támogatásokat várhatunk. S végül a Hivatal fontos szerepe, hogy a csatlakozás után a lehető leghatékonyabban kerüljenek felhasználásra a hozzánk beérkező pénzek.

S végül, amit még tudni kell az a Terv kidolgozásának ütemezése:

- 2002. szeptemberében elkészült az NFT **stratégiai fejezete**

- 2002. októberében elkészült az **Operatív Programok első szakasza**

- 2002. decemberében elfogadásra kerül a **Nemzeti Fejlesztési Terv** (valószínű a parlament tárgyalja) és az **Operatív Programok egyeztetett anyaga.**

- 2003. szeptemberiig elkészülnek az egyes intézkedések (projektek, pályázatok) részletes leírását tartalmazó un. **Programkiegészítő Dokumentumok.**

Tisztelt Olvasók!

Kérjük, kísérjék figyelemmel a médiumokban ezután megjelenő írásokat. Alig van ma már olyan nap, hogy nem írjanak, ne szóljanak a csatlakozásról. Reméljük, hogy eddigi írásainkkal hozzájárultunk uniós ismereteik bővítéséhez.

Császár Ferenc

A Nemzeti Fejlesztési Hivatal néhány fontos beosztású vezető neve telefonszámaikkal:

Kormány megbízott, politikai államtitkár, az NFH elnöke: Dr. Barát Etele, Tel: 320-4302 Fax 320-4473

Elnökhelyettes, Társadalmi Kapcsolatok, kommunikációs és monitoring, Tel: 349-4369

Elnökhelyettes, Közösségi Támogatási Keret Irányító Hatóság, Drt. Heil Péter Tel: 239-4772, Fax: 329-2092

Főosztályvezető, Monitoring Főosztály, Fábán András, Tel: 237-4400/4044.

Főosztályvezető, Társadalmi kapcsolatok, kommunikációs Főosztály, Mautner Zsófia, e-mail:zsofia.mautner@mech.hu, Tel: 237-4273

Főosztályvezető, Operatív Programok Koordinációs Főosztály, Kóti Éva, e-mail:eva.koti@meh.hu, Tel: 239-4772

Főosztályvezető, Kohéziós Alap, ISPA Főosztály, Czéh Tibor, e-mail:czeh@meh.hu, Tel: 239-4772.

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Kedves Olvasóink!

Ezúttal nem az erdélyi megyék, városok híreit adjuk közre. Novemberi számunkban, ugyanebben a rovatban rövid hírként számoltunk be „Önkormányzati képviselők Nagyenyeden” címmel. Úgy hisszük, testvérvárosunkban törtétek megérdemlik, hogy ráirányítsuk olvasóink figyelmét az ottani ünnepi eseményre az által, hogy Csávossy György író avató ünnepi szavait tolmácsoljuk:

Ily módon is segíteni kívánjuk a már sok éve fennálló testvérvárosi kapcsolatot.

„Házavatásra gyűltünk ma össze Nagyenyeden.

A ház értelméből született a haza fogalma. Házak serege képezi a hazát, mely nélkül hazátlan jött-ment az ember, hányódó bárka a történelem tengerén, kikötő nélkül, védő öböl nélkül, a sors számkivetettje. Az idegenbe vetődött, vagy elhurcolt honvágya egy fohászt ismer: haza akarok menni!

A haza itt ismét a ház, az otthon. Mert csak a ház nyújthat igazi otthont, testnek és szellemnek egyaránt. Otthont a hazában ez a mi jelmondatunk és ennél tökéletesebb politikai programot kisebbségben élő nem fogalmazhat meg.

A nomád magyarság úgy teremtett hazát, hogy a szállásokat házakra cserélte fel. Mi is úgy teremthetünk magunknak, kisebbségben élők hazát, ha közösségi házakat emelünk, a magyar szellem otthonait, sziklaöbölben épült medencéket.

Sziklára kell építeni a hazát, ahogy a Szentírás tanítja. Ez a szikla a hazaszeretet, a szülőföld szeretete és szolgálata, a helyben maradás, az erdélyi magyar tízparancsolat első számú kötelme: szeresd Erdélyt, mint tenmagadat!

A tartós háznak legalább két pillapillére kell, hogy legyen. Ez a kettő a mi esetünkben a: 'tarts ki és tarts össze!' Ha végig futunk történelmünk szálán Szent Istvántól a mai napig és felidézük a hazát kereső, majd a történelem süllyesztőjébe eltűnt vándor népek sorsát, továbbá saját vereségeinket, szabadságharcaink bukását és mindezek ellenére megmaradásunk hűsvétvasárnapjait, úgy márványként fénylik fel e két pillér: 'tarts ki és tarts össze!'

Mint minden valamire való ház a Fehér megyei Magyar Községi Ház is otthon szeretne lenni. Legyen is otthona az iskola fiatalától a nyugdíjas idősig, minden idejövő magyarnak. Találják meg itt a tanulásra vágyók a tudás forrásait, a könyvtárt felkeresők az ige szépségét és bölcsességét, a szórakozni vágyók a pihentető kikapcsolódást, az idősek egymás baráti szavát, találjon, ha szükséges mindenki tanácsot, megnyugtatót.

Legyen ez a közösségi ház méltó mártír névadójának szelleméhez. Legyen hajléka kézfogásnak, az összetartozásnak, a másságot tisztelő igaz nemzetszeretnek, mert ez lehet egyedül időtálló kötőanyaga. Így maradhat fenn a történelem változó, sokszor mostoha időjárása ellenére. Adja Isten, hogy így legyen!”

Olvasóinknak szeretnénk a figyelmét felhívni a névadó Dr. Szász Pálra az alábbi néhány sorban: Jogtudományi készültésű, politikai tapasztalatait a magyar képviselőházban szerezte, ahová a magyarigeni választókerület küldte 1910-ben. 1933-ban a Bethlen-kollégium főgondnoka 1933-tól. 1936-ban közfelkiáltással választották meg az Erdélyi Gazdasági Egylet élére. 1939-ben a megalakult Nemzeti Újjászületés Frontja és ezen belül a Magyar Népközösség alelnöke. 1940 őszén Szász Pál és Márton Aron közösen láttak hozzá a délerdélyi magyarság politikai, kulturális, gazdasági, társadalmi és szellemi központjának Nagyenyeden történő kialakításához.

1948-ban bekövetkezett az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet széttiprása a többi magyar szervezettel együtt. 1949-ben le tartóztatták. Hosszú koncepció per végén, 1951-ben a bukaresti hadbíróóság Márton Aronnal együtt súlyos börtönbüntetésre ítélte koholt vádak alapján; Tito és Rajk László utasítására összeesküdtek Románia alkotmányos rendje ellen és törvénytelen eszközökkel akarták visszaállítani a Bécsi döntés érvényét.

Az embertelen bánásmód következtében 1954. január 4-én, életének 73. évében halt meg az Ocnele Mari-i börtönben.

*

Az ünnepségen részt vettek: Markó Béla az RMDSZ országos elnöke, Takács Csaba az RMDSZ ügyvezető elnöke, Alföldi László kolozsvári főkonzul, Bálint Pataki József, a határon túli magyarok hivatalának elnöke, Dr. Szász Pál, a névadó fia, Ráczy Levente az RMDSZ megyei elnöke, Csávossy György író, Király László, tanár, Horváth Ilona (91 éves) zenepedagógus, és a Gyomaendrődi Önkormányzat 3 képviselője.

Közreadta: Császárné Gyuricza Éva

A festészet a szín és vonal költeménye

Testvérvárosunk Nagyenyed szeptember 27-én a Közösségi Ház avatásával egybekötött igen impozáns tárlattal tette még emlékezetesebbé a napot, amikor is a ma már Magyarországon élő, erdélyi származású Holányi Julianna festőművész alkotásaiból rendezett tárlatot, amelyen – mint arról már beszámoltunk - városunk önkormányzati képviselői is jelen voltak. Ebből az alkalomból, Király László tanár úr által elmondott beszédének egyes részleteit azért adjuk közre, mert az méltóképet ad a művészről alkotásairól, és némi történelmi áttekintést is felvázol. Reméljük, olvasóink szívesen fogadják az elhangzottakat:

„Kedves Holányi Julianna! Kedves közösség!

Enyed ünnepel, az Áprily Lajostól irigyelt 'enyedi csend' helyét a házavatás és tárlatújtás előtti várakozásteli hangulat izgalma foglalta el. És jó, hogy a lélek zsbongása teszi mozgalmassá az Órhegy tövében fekvő, történelmi levegőt is árasztó várost. Jó, mert hirdeti, hogy vagyunk, élünk, dolgozunk, alkotunk, mint elődeink, akik a tudomány és művelődés fellegvárát teremtették meg, és az időnkénti gyász, bánat, kétségbeesés sem a lemondást, hanem az életerőt az újraindulás lázas hevét ültették a város polgárainak lelkében.

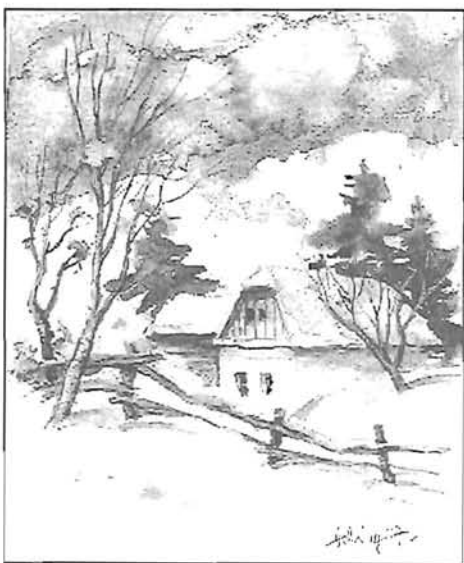
A jelen is ezt az életerőt hirdeti, mert volt szándék és akarat megteremteni e szörványvidéken azt a hajlékot, amelyet Dr. Szász Pál Magyar Közösségi Háznak neveznek, s amelyben ez alkalommal megnyitjuk Holányi Julianna festőművész 'In memoriam' című kiállítását. Szívünk melegével köszöntjük az innen származó és induló és ide mindig visszatérő művészt.

Kedves Holányi Julianna! Engedje meg, hogy egy kissé tágabb körből indulva közelítem meg munkásságát.

Egyed nemcsak a tudományban és az irodalomban, hanem a művészetben is jelentős, maradandó értéknek az ihletője. Idézzünk fel néhány példát: Koréh Zsigmond tógás diákként készíti el a parasztfelkelés havasi vezetőinek egyedüli hiteles arcképét; Barabás Miklós, aki szintén itt diákoskodott a XIX. Sz. nagy portréfestője ismert volt Magyarországon és Havasalföldön, Bethlen Gábor és gr. Mikó Imre monumentális portréja a Bethlen könyvtár értékeit gazdagítja; Barcsay Jenő a XIX sz. nagy konstruktivistá festője is a kollégiumból indult el, diákkori képe az igazgatói irodában látható. Művészeti anatómiája pedig Európa művészeti akadémiáin sikeres tankönyv. De szólnunk kell Guzda Ferenc, Ince János, Vas Albert, Dócziné Berde Amál, Székely Mihály, tevékenységéről, képeik sok enyedi lakós díszei. És ne feledkezzünk meg az utóbbi évek nyári festőtáborairól sem, a gyakori bemutatókról, az enyedi csoportról, melynek lelkes szervezője Balogh István.

Mi a magyarázata a város delejes vonzóerejének? A múlt az ősi kollégium és a várost körülölelő színpompás és változatos táj, amely tavasztól tavaszig mindig más és más arcát mutatja, amelyről Áprily Lajos így vall: 'fokozott örömmel éltem át a barackvirágszagú órhegyi tavaszokat és a kollégiumi erdők meg a Szabaderdő városig világitó őszeit.' Parajd mellett Enyed volt az ő természetszeretetének a forrása, s a szín és zene dallamában szólal meg e táj lírájában.

Holányi Julianna képein is a harmóniába vágyó ember természet felé fordulását figyelhetjük meg. A költő 17 évet, a művész 42 évet élt az Órhegy tövében, s mindkettőjük életre szóló természet és hagyomány élménnyel gaz-

Erdélyi tél

dagodott. Mindketten rendszeresen hazalátogattak, mert hívta őket a temetőkert, a vén kollégium, a vártemplom, mely 'mely omló szűrkeségbe ormol', a komor bástyák, távolban a „kék havasok”, a bükkös erdő, a 'sárga virágot bontó som...' (Áprily)

De nemcsak maguk a művek tükrözik az enyedi táj meghatározó szerepét, hanem a valóságos is ezt sugallják. Áprily írja az Enyedi csend című versében: 'Gyümölcsöm sárgára benned értek / s benned fakadtak friss virágaim.' A művész ezt mondja: 'Amikor alkotok, úgy érzem, mindig ott van képeimben az erdélyi táj, ha formailag nem is, de kisugárzásában, lelkiségében igen.'

Kedves Holányi Julianna életének 42 esztendejét városunkban élte le, itt született a Kollégium, az Órhegy tőzsomszedságában, a vén kollégiumban végezte tanulmányait, és ez az időszak már meghatározó művészi pályájának későbbi kibontakozásában...

A továbbiakban a tanár úr röviden felvázolta művész életpályáját, majd így folytatta:

„A mérnökből rövid idő alatt neves művész lett, akinek képei vagy kiállításokon, vagy magán gyűjteményekben világszerte ismertek lettek; így Nagyenyed, Gyulafehérvár az indulást jelentette (1985) majd következett: Budapest, Bukarest, Bécs, Szöul, Köln,

Svédország, Izrael, Svájc, Amerika, Franciaország, Japán, Anglia, Kanada és még sok-sok helység.

Nem véletlenül mondtam, hogy a tehetőség elemi erővel tört fel, hiszen körülbelül egy évtized alatt 100-nál több csoportos kiállításon vett részt, önálló kiállításainak a száma jelenleg a negyvennegyedik. Megyei, országos, városi pályázatokon különdíjjal, I. és II. díjjal, közönségdíjjal tüntették ki. Ugyanakkor különböző szövetségek és körök tagja. Könyveket is illusztrált itt és határon túl, bizonyára sokan ismerik itt Nagyenyed szobán, képen című könyvet, melynek tuszrajai, művészi alkotásai közül néhányat itt is láthatunk.

Hogyan jellemezhető a tárlat képei? Lyka Károly Művészettörténész írja: „Az igazi műretek legkevesebb sem tolmácsolással élőszóval, a beszéd mesterfogásaival”, mert akkor már az irodalom felé hajlunk el, hogy a képek a szemléltető lelkében indítsanak el egy belső folyamatot a szép, a harmónia, a nyugalom, a varázslat világa felé. Igen, varázslatról szóltam, ezt idézi fel bennem Szász Pál derékbetört, tragikus sorsú, népert sokat tevő közéleti személyiség emlékeit idéző „In memoriam” című alkotása, melyről nem a tragikum, a lemondás sugárzik, hanem a remény, a hit, a jövőmutató élniakarás. Hogyan? Mesteri kompozícióival, központban az emléket idéző kopjafa égbetörő csúcsaival az ahogy gerincességét megnemalkuvását hirdette, a bokr mintegy körülöleli a kopjafát, hirdette az életeret, az emlék maradandóságát, És felzeng az öreg templom halványvonásokkal emlékeztetve a biztonságra, megmaradásra.

A tárlat több képe is – van akvarell, pasztell, tusrajz és vegyes technikájú kép – nagyfokú kiegyensúlyozottságot, belső nyugalmat, rendet, harmóniát, egyszóval a lélek tisztaságát vetíti elénk. A mai túlzaklatott világban, a rohanó életben a képek elültetik bennünk azt a harmóniát, melyre mindannyian vágyunk. Nagy esztéták állapították meg, hogy 'a festészet a szín és vonal költeménye' (Rafael Alberiti), máshol azt olvashatjuk, hogy 'a szín a lelki hangulatok kifejező eszköze' (Richard Muther), vagy hogy a kép feladata az alkotó 'belső szépségének kitüremkedése' (Tang H.) A művész is ezt mondja magáról, hogy 'saját lelkeimen átszűrve' készülnék akvarelljeim, pasztelljeim. Máshol az alkotó folyamatról így szól: 'az alkotás nem öncélú, viszont egy nagyon szubjektív folyamat. Minden művész a téma megválasztásától kezdve a megkomponálásig, a technikák és anyagok felhasználásával önmagát, belső énjét, gondolatait, érzéseit adja műveiben, amelyek így lesznek hidak 'lélektől lélekig.'

Képei alapján megállapítható, hogy az impresszionisták, posztimpresszionisták világát kedveli, az apró részletek kidolgozásához a realizmust is felismerhetjük, nem követi a modern irányzatokat, csak azt – és itt ismét a művészt idézem -, hogy „vállaljam és adjam önmagam."

Megértjük és elfogadjuk ars poeticáját és azt kívánjuk a művésznek, hogy a lélektől lélekkig vezető hidak építésében szüntelen munkálkodjon, és varázsoljon minél több otthonba harmóniát, nyugalmat, természet és hagyományyszeretetet, és kívánjuk azt is, hogy szellemi nagykövetként Erdély és Pannónia gyönyörű tájait és az ott élő embereket, múltjukat, hagyományait ismertesse tovább a nagyvilágban. Ne feledkezzen meg Enyedről sem, mindig örömmel fogják várni az itt élő emberek"

Érdekességek Gyoma Község „Hirdetési Jegyzőkönyveiből” II.

1850. július. Egy örü (örü = ivartalanított kos, egy éves korban ürütoklyó, s ekkor került általában eladásra) kereskedő van itt Gyomán Szeredán délelőtt 10 órára, az kinek el adó örüjük van eladó, akkor a Város Kertje körül hánnyák (hajtsák) ki.

1850. július. „Mind a Rév Laposon (a mai Liget és tágabb környéke Gyomán), mind a Nagy Réten (a fattyasi páskom legelő vízjárta része), a Görbékút Laposon (a mostani téglagyári dülő eleje), egyedül csak a csóvák (karók szalmacsóvával a tetején) közt szabad járni (lovass, ökrös fogattal), mert a csóván kívül a nyomást (szántást) vágatók szigorúan büntetettek.”

„A Körözs hidja (A Liget fele vezető téglahíd) este 9 órakor bészaratik s reggel 3 kor nyitattik. Azon időközben szabad de csak terhes kocsival járni a hidon, üres kocsi pedig mindenki járjon a réven (a révhajó a híd mellett 'üzemelt').”

1850. július 28. A tengerit (kukoricát) vájkálni, hordani nem szabad, mert aki rajta kaptik minden csúirt 15 krjczárt fizet. (Ti.: akkor még a határban csak az előjáróság engedélyvel volt szabad minden munkát mindenkinek egyszerre megkezdeni, végezni. Tehát aki előre belepiszkált, hozzáfogott, az rendetlenkedett. Sőt ha csak úgy megállott valahun s egynehány csövet letört a lovainak az meg egyesenes gazemberséget követett el...)

1850. augusztus. A Körözsbén a Kender áztatás tilalmas. Cserepcsiktól számítva 1 ezüst forint büntetés terhe alatt.” (Ekkor még a város alatti mostani 'Holtkörözs', élő víz volt. A kenderáztatás nagy büzzel, halpusztulással járhatott. 'Cserepcsik' = a kendert kévébe kötve, négy-öt sorban egymásra rakják, majd a

rudakat – cserepcsikokat kötéllel több helyen jó szorosan összekötik s így egy tömegben összefoglalva belendítik a vízbe, ahol lenyomtatják.)

„Egy Kereskedő Úr-féle Gyomán mézet szándékozik megvenni. A mézes gazdák a Városházánál értekezhetnek véle.”

„Egy betsülletes Lakostársunknak a minapában el vezett a bakója (nyakba akasztható táská bőrből, szőrösen hagyva, vagy gyapjúból szöve) benne volt a nyakra valója (egy hosszú sálkendőféle), puszlíja (mellénye), és egy bitska.”

1851. január. Fonóka (vagy másképpen fonóba járás, ma talán játszóház, táncház lenne, miközben a lányok, asszonyok, menyecskék annak idején közbe fontak, fonalat készítettek) korcsmákban tivornyatartás ottan 9 órán túl való tartózkodás kemény büntetésalatt tiltatik.”

1851. június 1. „Sokan nem tekintenek az építések alkalmával a Város szépségire, csinosságára, hanem annyi tért foglalnak el, (az utcából), mennyihez jogok nincs. Utakból foglalnak el ez által az utat szűkítik Az Előjáróság szoros tudomására hozza a betsülletes lakosságnak, hogy állandó épület az Előjáróság híre (tudomására) nélkül építeni nem szabad. Az ki lineán (az utca front vonala) kívül építkezik annak épülette lebontatik. A kerítést a vonáson kívül senki ne tegye, róstilyt (léckertítés) negyedfél suknál (egy suk=30.5 cm) kijebb tenni senkinek sem szabad. Tyúk, Sertés ólat, szóval semmiféle épületet az utcára építeni nem szabad.

1851. augusztus 3. „Senkinek vasárnap és Ünnepek napokon délután 4 óráig dolgozni nem szabad, sem szekérral járni, különösen ne a Városon, mert aki ellenszegül a rendeletnek, a Zsandárok befogják és Gyulára kísértetődik.”

1851. szeptember A város malmal árendába (bérletbe) kifognak adatni a folyó évi Minden szent naptól (November 1.) egy évre, gabonabeliekért (ezek a malmok még mind egytől-egyig „szárazmalmok” voltak, vagyis lovakkal hajtatták meg az örlő párokat). Az árverés 1 októberre fog a Városházánál megtartatni. Az előjáróság szoros tudomásul hozza a betsülletes lakosoknak, hogy Vasárnapi napon a malmokban való óriés – bár délután is – 5 pengő forint büntetés terhe alatt tiltatik.”

1851. szeptember 28. „A templom és a városháza közelében való kongatás (karikás ostorral való csattogtatás), vagy ostorral való pattogtatás 24 órai börtönbüntetés alatt tiltatik.” (A „Városháza” 1851-ben még a mostani tornaterem ligeti lejárója fele eső részén állott).

1851. október „A gabona méréseknél a pozsonyi 72 ittényi mérő (egy icce=0.80 liter, de volt 0.95 liter is), a törvényes mérték, egy törvényes véka (gabonaméréshez használatos faedény) 36 ittész. Gyulán Kis Antal főszolgabíró úrnál mérő edényeiket a lakosok meghitelesíttethetik.”

1852. február. „A Csepüs kert közti régi Ország útja (a mai Gyoma - Csárda-szállás – Mezöberény országút) a Csepüskertnél jóval beljebb volt a mostaninál, a Rigó vagy Lippai halom alján húzódtott s az Oláh lapos szélén az Egei halom irányába érte el a mostani vonalvezetést) ha az idő alkalmas lesz e héten szerdán a hely színén árverés útján el adandó lévén, a venni szándékozők akkora ottan legyenek.

Cs. Szabó István

Az Endródi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány nevében:

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik munkájukkal és adományaikkal lehetővé tették, hogy egyházi temetőink immár ötödik éve gondozottak, tiszták. Halottaknapján méltó körülmények között róhatuk le kegyeletünket elhunyt hozzátartozóink sírjánál.

Köszönjük a 3 temetői munkás lelkiismeretes munkáját.

Külön köszönjük:

- Iványi Sándornak, hogy évek óta irányítja a temetői munkákat, javítja, karbantartja a szerszámokat és gondja van a temetői ravatalozókra is.

- Császárné Gyuricza Évának a hivatalok ügyek intézésében és a pályázat megírásában nyújtott segítségét.

- Ambrózi Lászlónak a temetőben végzett gépi munkát és a feleségével rendezett farsangi vacsorákat, amelyek tombolabevétele az alapítvány vagyonát gyarapította.

- Szabó Incénének, hogy a Központi Temetőben a Fájdalmas Mária kápolnát is minden évben szépen kitakarítja és virágokkal díszíti.

- A temetői perselyek őrzőinek fáradozását.

Leghálásabb köszönetünk az adományozókat illeti. Hála Istennek egyre többen érzik kötelességüknek ezt az ügyet támogatni. Egyéni adakozóktól összesen 297 ezer forintot kaptunk ebben az évben.

Köszönet azoknak is, akik 2001. évi adóbevallásukban a jövedelemadójuk 1 százalékát alapítványunk javára ajánlották fel. Az APEH által 2002. október 9-én átutalt összeg 44.282 forint volt, mely a temetői munkabérek kifizetésénél került felhasználásra.

A temetői munkások bére 2002-ben 1.190.000- Ft volt a járulékokkal együtt. Ennek az összegnek 60 százalékát a Munkaügyi Központ biztosította - mivel munkanélkülieket alkalmaztunk. Köszönjük a Gyomaendrödi Kirendeltség ezúton nyújtott segítségét.

A munkabérek (és járulékaik) 40 százalékát, mely 480.000- Ft, az alapítvány fizette.

Ez az összeg a következőképpen tevődik össze. Pályázat útján

- az Országgyűléstől: 170.000- Ft
- a gyomaendrödi Polgármesteri Hivataltól: 40.000- Ft
- a SZJA-ból felajánlott 1%: 44.282- Ft
- adományokból: 225.718- Ft.

A dologi kiadásokat (fűnyírógép, üzemanyag, szállítási és javítási költségek) a plébánia fizette a temetőfenntartási díjakból.

A fenti adatokból is látszik, hogy a jövő évi munkákra az alapítványnak sajnos nagyon kevés pénze maradt. A folytatáshoz továbbra is várjuk nagylelkű adományait és a személyi jövedelemadóból az 1 % felajánlását.

Számlaszámunk: 53200015-10003231 Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Adószámunk: 18380761-1-04

Hely híján nincs módunkban az adakozók teljes névsorát közölni, de mindenkire külön-külön Isten áldását kérjük.

Szabó Zoltánné
kuratórium elnöke

Mária néni meséi

Kedves gyermekek! Közeleg a Szent Karácsony napja. Most félre tesszük a mesét. Olvassátok, tanuljátok meg e szép kis verseket, melyekkel minden bizonnyal nagy örömet szereztek szüleiteknek nagyszüleiteknek. Boldog, örömteli, szép karácsonyt kíván Nektek Mária néni.

MEGKÖSZÖNÖM TISZTA SZÍVBŐL

Találkoztam Jézuskával,
Hallottam is a szavát,
Mondandóját szelíd hangon
Hitoktatóm adta át.
Kicsi harang lett a szívem,
Csendült halkán, csöndesen,
S úgy figyeltem moccsanatlan,
Mint madár az őrlesen

Fenyeget-e veszedelem,
Engem és a társakat?
Hallok-e csattogni, zúgni
Árnyat hozó szárnyakat?
De a világ csodaszép lett,
Csillagfénybe öltözött,
S a lelkembe hirtelenül
Aldott béke költözött.

Tudtam már, hogy járhatok, bár
Sokszor árnyas oldalon,
Jézus ott is velem lesz majd,
Mert Ő fény és oltalom.
Ha akarom és kérem rá,
Ő megfogja a kezem,
S bár hosszú és rögzös az út,
Egykor célba érkezem.

Figyelem is moccsanatlan
Hitoktatóm halk szavát,
Tudom, érzem, az Úr Jézus
Üzenetét adja át.
Megköszönöm tiszta szívből,
Hogy tanít, és hogy szeret,
Istenhez hazatalálni
A jó úton elvezet.

SZENT KARÁCSONY ÉJJEL

Mikor megszületted kicsi Jézus nekünk,
S lejöttél a földre, megváltó Istenünk,
Mária öntözte könnyeivel arcod
Mert látta, hogy vívsz majd a gonosszal harcot.
Látta a keresztet, töviskoronádat,
Hét törrel járta át szent szívét a bánat!
Felszáll most a fohász ajkunkról az égig,
Jaj, mert értünk jártad keresztutad végig!
S nem szűnik, nem enyhül gyötrő szenvedésed.
Korbácsként sújt ma is gyarlóság és vétek,
Nyújtsd ki megbocsátón felénk most a kezéd!
A szeretetet útján biztosan elvezet
Kereszted oltárán leborulunk sírva,
Megváltottál Urunk, ahogy meg volt írva.
Gyöngyös vércseppjeid a lelkünkre hullnak,
S a szenvedés árkok lassan elsimulnak.
Megváltottál Urunk, és maradj is velünk!
Légy segítő, áldó, győzelmes Istenünk!

Gyertyalobogósos szent karácsony éjjel,
Világíts minden élőknek égig érő fényvel!

EGY KISGYERMEK IMÁDKOZIK

Egyszer egy kisgyermek
Édesanyját kérte, tanítsa meg
Ötet, Istennel beszélni.

Taníttja jó anyja buzgó imádságra,
Istenéhez Mennybe száll fel kisgyermek imája.
Hallja a jó Isten, letekint a földre
Éppen egy főangyal hárfázott előtte.

Így szól a Jóisten:
Hagyd félbe a zenét,
Egy kis gyermek imádkozik,
Hadd hallom azt előbb.

(Elmondta: Uhrin Frigyesné Papp Julianna, aki édesanyjától (1886-ban született), s ő pedig öreganyjától tanulta)

LEVÉL A JÉZUSKÁHOZ

A kicsi Jézuska ma levelet kapott.
Vajon ki írhatta? Mondják az angyalok.
Futnak a levéllel, gyorsan át is adják,
Kicsi Jézus előtt magukat meghajtják.

- Édes kicsi Jézus, - így szólott a levél, -
E kicsi levélben nagy kérésünk elfér.
Drága ajándékot, fényes karácsonyfát
Most ne hozzál nekünk.
Küldjél békességet az egész világra.
Áldásodat áraszd szép magyar hazánkra.

Gyűjtötte Uhrin Frigyesné, a háborús időkben

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Trodalmi oldal

Ajándék

Aranyvirgácsot, vörös ördögöt és ezüstcukorkát veszek egy ötéves kislánynak. A cukrászdában, ahol ezen az ünnepen szorongok, velem együtt egész tömeg várakozik. Miniszteri tanácsos és kis pesztonka, grófné és vargaines egymás mellett. Mindegyik vásárolni akar, s adni, adni.

Nézegetem őket. Feltűnik, hogy milyen áhítatosak, boldogok valamennyien. Mintha az a szándék, hogy visznek valamit valakinek, máris kielégítette volna őket. Nem türelmetlenkednek, nem tolakszanak. Szemükben előre az ünnep lángja tündöklök föl, az visszfénye. Belefeledkeznek az ácsorgásba. Senki se siet. Ott állnak a pogány-keresztény emlékek között, s szemlélik az évezredek során elcsenevészsedett és megszelídült jelképeket, a kegyesen bearanyozott vesszőnyalábokat, a pokolvörös hátyapapírba csomagolt édességeket, melyek még a germán hitregékből maradtak itt, s földi létünk legnagyobb kérdéseire emlékeztetnek bennünket, a bűnre és bűnhődésre, az erényre és jutalomra. Tűnődve válogatnak közülük. Gondolatban szeretnék elvinni az egész cukrászdát kedveseiknek. Ez a megindult és csöndes embercsoport egy másik embercsoportot idéz eszembe, az estélyi ruhás hölgyeket és frakkos urakat, akik előkelő kerti ünnepélyek tortákkal, pástétomokkal rakott asztalait rohamozzák meg, hogy mennél előbb érkezenek oda, mert ezek nem adni akarnak, hanem kapni, kapni.

Vajon melyik is a nagyobb boldogság? Az őseibert úgy képzeljük el, hogy ragadozó volt, s csak a birtoklásban találta meg barbár örömét. De ez nyilván tévedés. Ma is ismerjük a

vad népeket, melyek hajlam, műveltség, lelkiakat tekintetében egy szinten mozognak a hajdani őseimmel. Ezek pedig nem ilyenek. A kutatók, akik náluk jártak, azt vallják, hogy egyik legnagyobb – mindennapos – szenvedélyük az ajándékozás. Így például a pápuák csak azért termesztik burgonyájukat, hogy odaadják másoknak. Gyűjtenek is kagylót, gyöngyöt, de hatalmukat nem a birtoklásban érzik, hanem az adakozásban. Amint Roheim Géza elmésen és talpraesetten mondja: „Apró ajándékokkal ingerlik egymást”. Tulajdonuk voltaképp mozgó holmi. Amijük van, azt állandóan cserélik. Kis ajándékot adnak, s titokban nagyobbakat remélnek helyette: szeretetet.

Bizonyára mi is az őseimbek ivadékai vagyunk. Szeretünk kapni, de adni talán még inkább. Csak nagyon kevesen vannak, akik vérmérsékletük szerint teljesen beérik a kapás örömmel. A kapás valaminek az ígérete és kezdete. Van-e olyan kincs és gazdagság, mely ne volna a maga valóságában siralmas szegénység ahhoz képest, amit csak remélünk!

Álmodozásomból a cukrász rezzen föl, aki az iránt érdeklődik, mit vásárolok. Megveszem az aranyvirgácsot, a vörös ördögöt és az ezüstcukorkát. De még mindig sokáig időzöm a cukrászdában. A többiek is, akik már csomagjukat ott szorongatják hónuk alatt. Élvezik a pillanatot. Ez az igazi ünnep. Amikor kimegyünk az utcára, szinte sajnáljuk azokat, akik csak kapni fognak.

Kosztolányi Dezső

BÉKE

Valami furcsa összehangolódás,
Valami ritka rend –
Széthúzó erők erős egyensúlya,
Mély belső bizonyosság idebent –
Bizonyosság arról, hogy élni jó,
Szenvedni elkerülhetetlen,
Szeretni tisztán: megistenülés,
Meghalni szép –
S a Kifejezést meglelni mindezekhez,
Megtalálni a felséges Igét:
Az igét mindezekhez:
A Béke ez.
Orkán ordíthat aztán odakünt,
Robbanhat ezer bomba: kárbament,
De kárt nem okozott.
Bent:
Csend.
A Béke itt kezdődik.
Bent:
Csend.
Isten hozott.

Reményik Sándor
Kolozsvár, 1941. május 16.

Őszinte szeretettel...

Néhány lappal előrébb szomorú és megdöbbentő hírt adtunk, meggyalázták a szarvasvégi temetőt. A kidöntött keresztől néhány méterre van egy síremlék, Libór atya keresztje.

Szinte felüditően hat, és az ott járóknak erőt ad a látvány: valaki egy egyszerű „csomagot” helyezett el rajta. Egy nejlontasakban művirág, és egy kis írás. És ez a lényeg.

„Őszinte szeretettel gondolok Libór Atyára, 1930-as évek tanítására. A jó Isten áldja meg érte. Egy hűséges tanítványa.”

Hál' Istennek, vannak még emberek, akik tudnak tisztelni, megbecsülni és szeretni is.

A Szentírás egy mondata jut eszembe: „Ahol azonban elhaltasodott a bűn, túláradt a kegyelem, hogy amint a halálban uralkodott a bűn, úgy uralkodjék az örök életre szóló megigazulás által a kegyelem is, Urunk, Jézus Krisztus által. Róm 5,20b-21

Iványi László

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corvia bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671

Gyomaendrőd Fő u 14.

Ízes ízek

december

Tántorgó kakas

Az üvegesre fonnyasztott hagymán egy kakas részzeit megpirítjuk. Nagy tűzálló tálra tesszük a húsokat. Fél liter barna sört és fél dl konyakot elkeverünk egy evőkanál mustárral, csipet őrölt gyömbérrel, borssal, sóval, három gerezd zúzott fokhagymával, majd ezzel az öntettel leöntjük a húst. Befedve előmelegített sütőben közepes lángon két óra hosszat pároljuk. Amikor a hús megpuhult 1 dl tejföllel behabarjuk. Zsemlegombóccal vagy burgonyagombóccal tálaljuk.

Seidl Ambrus

SPORT

X. 20-án Jászberény – Endrőd 1:0

Nehéz mérkőzésen remekül helytállt a védelem.

X. 26-án Endrőd – Kisújszállás 1:1

Meglepo az eredmény. Védelem volt a jó eredmény kovácsa.

XI. 4-én Fegyvernek – Endrőd 5:1

Szégyenletes kudarc volt a találkozó!

XI. 11-én Jamina – Endrőd 2:1.

Elkeseredett harc folyt. A hazai pálya előnye döntött.

XI. 18-án Endrőd – Békés 3:1.

Rengeteg kihagyott lehetőség jellemezte a mérkőzést.

Akár két számjegyű is lehetett volna a győzelem.

Tabella állása: 14. Gyomaendrődi VSE 15 3 3 9 24:36 12.

Megyei I. Oszt.

X. 28-án Szabadkígyós – Gyoma FC 0:0

XI. 4-én Gyoma FC – Battonya 1:0

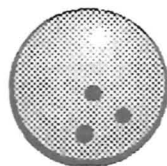
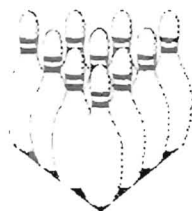
XI. 11-én Gyoma – Vésztő 2:0

XI. 17-én Tótkomlós – Gyoma 0:0

Tabella állása: 2- Gyoma FC 15 9 4 2 33:9 31.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

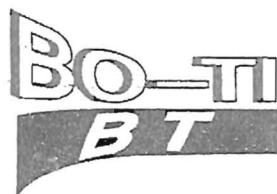

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vetőmagot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

Gyomaendrőd, Fő út 45.

Tel/Fax: 66/386-578

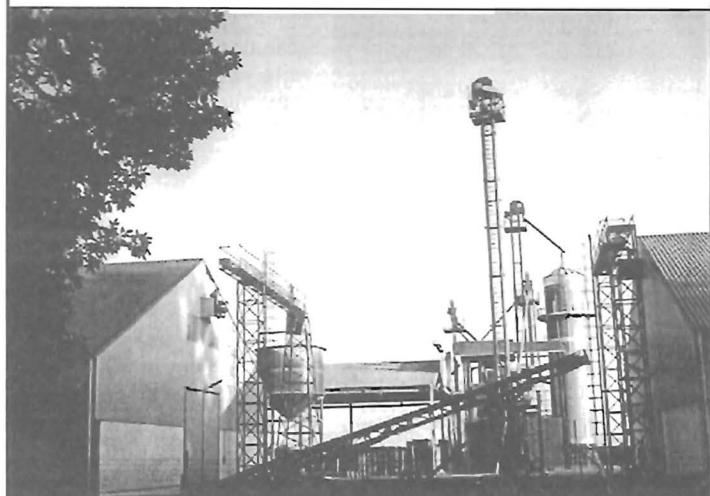
Mobil: 30/9-950-197

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

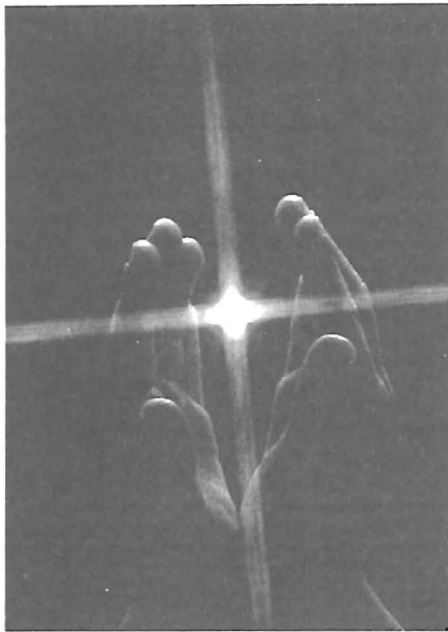
Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:

Híába szállnak árnyak, álmok, évek.

Ők itt maradnak bennünk csendesen még.

Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BÍRÓ ISTVÁNNÉ JÓNÁS ILONA, aki a Kálvin utca 85-ben lakott november 4-én 89

éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

CZIKKÉLY JÓZSEF volt gyomaendrői lakos, november 22-én 53 éves korában, hosszú betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: édesanyja, és családja

FAZEKAS SÁNDORNÉ NAGY MAGDOLNA, gyomaendrői lakos, október 25-én 78 éves korában befejezte földi pályáját. Gyászolják az ismerősök.

FORGÁCS MÁTÉNÉ UHRIN MARGIT, aki Hunyán a József Attila u. 19. sz. alatt élt, október 22-én 81 éves korában elköltözött az élők sorából. Gyászolják: lányai, vejei, unokái, testvérei és a rokonság.

FÜLÖP MIKLÓS, aki a Dózsa György u. 20. sz. alatt lakott, november 8-án 82 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családja, a rokonok és az ismerősök.

GOMBKÖTŐ BALINTNÉ CSAPÓ MARGIT, aki a Vásártéri lakótelepen élt október 21-én 67 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja a családja.

GODA KATALIN, aki Hunyán a Kinizsi u. 17. sz. alatt élt, november 2-án 45 éves korában hosszú türelemmel viselt szenvedés után visszaadta lelkét Teremtő Istenének. Gyászolják: édesanyja, testvérei, azok családja és a rokonság.

HÖRVÁTH JÓZSEF, aki a József Attila u. 26. sz. alatt élt, október 21-én 74 éves korában rövid betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, leánya és annak családja, a rokonok és az ismerősök.

KUPECZ SÁNDORNÉ UHRIN ETELKA (Etkő), aki régen az Endrődön a Fő úton lakott, 74 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Urának. Temetése október 25-én volt Kondoroson,

ahol férje mellé helyezték örök nyugalomra. Gyászolja családja, a rokonok és az ismerősök.

PÓLUS LAJOS, gyomaendrői lakos, november 9-én 82 éves korában, hosszú betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolja családja.

RUDNER IGNÁC NÉ BÁCSI ERZSÉBET. Aki a Bocskai u 51. sz. alatt élt, november 11-én 56 éves korában elhunyt. Gyászolja családja.

VÉGER ISTVÁN IGNÁC, aki a Vasvári Pál u. 3. sz. alatt élt, 57 éves korában november 5-én váratlanul elhunyt. Gyászolja családja.

Özv. **VÉHA GYÖRGYNÉ DINYA ETELKA**, aki a Rózsakert Idősek Otthonában élt október 21-én 80 éves korában az Örökkévalóság hónapja költözött.

Dr. **PIKÓ BÉLA** orvos, Gyomaendrőd díszpolgára, életének 84. évében, november 23-án visszaadta lelkét teremtőjének. Temetése november 28-án volt, a gyomai református templomból. Gyászolja családja, és Gyomaendrőd lakossága. Aldott legyen emléke!

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Ten: Tel/Fax: 66-280-104
Mobil: 06-30-9634-085

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.

Telefon: (66) 284-301

Sarokház Csemege

Ct.: Tímár Vince

Csoport Partner
Üzletlánc tagja

Kedves vásárlóink! Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

- házi jellegű húskészítmények, endrői ízesítésű termékek (húsdarálás, húsfüstölés, kolbásztöltés), folyamatos tökehúsellátás
- kívánságra torta rendeléssel, cukrászsüteményekkel segítünk családi rendezvények létrehozásában

Blaha u.27. Tel.:386-691. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18-ig, szombaton 6-tól 12 óráig, vasárnap 7-től 11 óráig.

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!
Boltunk ajánlata:

- ⇒ Csempék
- ⇒ padlólapok
- ⇒ csaptelepek
- ⇒ külső, belső burkoló kövek
- ⇒ természetes kövek

Várom kedves vevőimet:
Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.
Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Kert- barátok- nak

Örökzöld növényeink: a fenyőfélék I.

„Az emberek műveltségüket vagy annak hiányát úgy mutatják ki a legjobban, ahogyan a szép parkban vagy kertben viselkednek”

(Angol közmondás)

Földünk legnagyobb növényei a fák, melyek 390 millió éve élnek, léteznek. Azt hiszem, valamennyien olyan helyen szeretünk lakni, tartózkodni, ahol sok fa van, ahol biztosítva van a nyár tűző sugaraitól az árnyék. A fák felfogják a falu, a város porát, csökkentik az utca zaját, mérséklék a szelet. A fákon élő madarak vidám csicsérgése életet visz környezetünkbe, lombkoronája friss oxigént termel, ezzel biztosítva számunkra az élet egyik feltételét. Mindezek mellett hirdetik tavasszal az élet újrateremtését, ősszel figyelmeztetnek az elmúlásra.

A mai fák kifejlődése előtt alacsonyabb rendű növények (algák, mohák, zsurlók) éltek, melyekből spórákkal szaporodva fejlődtek ki a magas termetű zsurlófák, páfrányfák. A későbbiek során a földtörténeti ókor végére és a középkor elejére hosszú évmilliók alatt jöttek létre a nyitvatermő fák a fenyő és ciprus félék és természetesen a lombos fák.

Szemet gyönyörködítő a sok, szép fenyőfa, mely magasba tör és hirdeti az energia megmaradásának törvényét (víz, napfény, széndioxid) amikor a kis magból egy hatalmas élő fa fejlődik. Úgy az állatok, mint az emberek számára fontosak a fák leveleiben lejátszó kémiai folyamatok, melynek során életfontosságú oxigén szabadul fel, ami földünk legfontosabb biológiai tevékenysége.

A tűlevelű fák nem egyszerre, hanem fokozatosan hullatják leveliket. Általában a tűlevelek élettartama tíz év. Kívülről bőrszövet borítja, melynek feladata a túl sok nedvesség párolgásának megakadályozása. Egyes fenyőféléknél még viaszréteget is találunk.

A **vörösfenyő** a fenyők közül egyedül az, amelyik ősszel egyszerre hullatja le tűleveleit. Tavasszal a kihajtásnál világos zöldek, majd aranyárgára színeződnek. Hosszúságuk 2-3 cm. Nagyvárosokban a fejlődésük igen lassú, mert nem képesek elviselni a füstgázokat. Kerek kicsi tobozai szorosan ülnek egymás mellett az ágakon.

A **lucfenyő** Európában őshonos fa, mely 30-40 m magasságot is elér, kúpalakú formája van. Levellei 1-2, 5 cm hosszúak. A hajtáscsúcsokon állnak a porzós virágzatok. A fiatal tobozok zöld színűek, majd kárminszínűvé válnak, kezdetben felfelé állnak, majd lefelé csüngenek. Jobbára a korona tetején fejlődnek ki. Gyökérzete a többi fenyőféléhez hasonlóan a talajfelszín közelében helyezkedik el. Ez abból ered, hogy a hegyes vidékeken a kőzet felett aránylag kicsi a termőréteg. Ezért sokszor látni a hegyes

vidékeken egészséges kidölt fenyőfákat, melyeket a szél döntött ki, megfellelő kapaszkodó hiányában. Ennek a fenyőnek is több fajtája van; ezüst, szürös luc, szeb luc stb. A szeretet, a megbékélés ünnepén Németországban a 18. században kezdték a kisméretű lucfenyőket karácsonykor földiszíteni. Ez a szép szokás nálunk is elterjedt. Az év legszebb, legbensőségesebb, legcsaládiasabb ünnep ma már szinte elképzelhetetlen a feldíszített „karácsonyfa” (esetleg egy-egy fenyőág) nélkül, vallási hovatartozástól függetlenül. Ilyenkor, ha tehetik, kölcsönösen megajándékozzák egymást a családtagok. Am ilyenkor a szegényekről, egyedül álló öregekről, a hajléktalanokról sem feledkezhetünk el!

A **közönséges erdei fenyő** magassága elérheti a 30 métert is. Idősebb fáknál az alsó ágak letöredeznek. A lucfenyő mellett ez a fenyő és a fekete fenyő a legelterjedtebb Alföldünkön. Kis korában kérge szürke, majd fokozatosan barnás és rókavörös színű lesz. Levelei rövid a hajtásokon helyezkednek el, és egy-több két tűlevelű fejlődik ki. Ezért a két-tűs fenyőfélékhez tartozik, levellei 3-7 cm hosszúak. Toboza 5-7 cm hosszú, kezdetben zöld, majd barna és végül nem egészen feketére színeződik. Szárazság tűrő, vályog, meszes, homokos talajon egyaránt megél.

A **fekete fenyő**, kezdetben kúpalakú, majd oszlopos formájúvá alakul. Szintén az alsó ágak elszáradnak, mint az erdei fenyőnél, felkopaszodik.

Törzse kezdetben sima, majd pikkelyessé válik és szürkésfekete színű lesz. Innen van elnevezése is. Ez is kéttűs, mint az erdei. Tűlevelei 10-14 cm hosszúak. Porzós virágai sötét sárga színűek, a toboz termős virágai 7-8 cm hosszúak. Az erdei fenyő tobozával együtt a második évben érik be. Az utóbbi években mindkét fenyőt karácsonyfa néven is használják. (Nem tartom túl szerencsésnek, mert a hosszú levelei miatt díszíthetetlen.) Nem egyenletes a levelek elhelyezkedése (pamacs). Hazánkban fontos szerepet tölt be a homok, valamint a kopasz mészkőhegyoldalak fásításánál. Európában több fajtája ismeretes.

A **közönséges jegenyefenyő** elérheti a 40-50 méter magasságot is. Kúpalakú koronája van. Már fiatal korban repedezett kérgén gyantacsomók jelennek meg. Egy tűs levelek 3 cm hosszúak. A hajtás végén a levelek csavar alakúan ülnek. Sok esetben lucfenyőként árulják karácsony előtt (nem tesznek különbséget a két fenyő között), ugyanis luc és bükkös erdőben található. Toboza széthullik, csak a toboztengely csüng a fán. Nálunk hegyes vidékeken sok található belőle. Ismertető jele a fonákján (hátoldalán) lévő két fehér csík.

Kedves Olvasóim! Kívánom, hogy mindnyájuk asztalán szép fenyő díszítse szobáikat Karácsony Szent estéjén. Kívánok Önöknek szép, boldog ünnepeket.

Hunya Alajos

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

téli áru kínálatom:

- Virághagymák, rózsatövek
- Virág tápok, virágföldek
- Műtrágyák, lemosó vegyszerek
- Főliák, takaró ponyvák
- Esőköpenyek, gumicsizmák, kesztyűk
- Szegek, csavarok, kéziszerszámok
- Elektromos barkácsgépek
- Alumínium és falétrák
- Üstök, üstházak, háztartási eszközök
- Üstházmelegítők, disznópörkölők
- Hűsáralók, kolbásztöltők
- Karácsonyi díszgyertyák, dísztrágyák
- Ajándék tárgyak, fenyőfa talpak

Minden kedves vásárlómnak boldog Karácsonyi ünnepeket, szerencsés és boldog Új Évet kívánok.

FARKAS MÁTÉ

Október 19-től november 21-ig Gyoma
belterületén 22,6 mm csapadék hullott.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 E-mail: civil2218@mail.datanet.hu * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi László, Iványi Mária, Márton Gábor, Polányi Éva, Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu